

BIBLIOTECA
NAZIONALE
6
23 E
7
VITTORIO
EMANUELE

OPVS MERLINI COCAII POETAE MANTVANI Macaronicorum.

Totum in pristinam formam per me Magistrum Acquarium Lodolam optime redactum, in his infra notatis titulis diuisum.

ZANITONELLA, Quæ de amore Tonelli erga Zaninam tractat. Quæ constat ex tredecim Sonolegijs, septem Ecclogis, & una Strambottolegia.

PHANTASIAE Macaronicon, diuisum in vigintiquinque Macaronicis, tractans de gestis magnanimi, & prudentissimi Baldi.

MOSCHEAE Facetus liber in tribus partibus diuisus, & tractans de cruento certamine Muscarum & Formicarum.

LIBELLVS Epistolarum, & Epigrammatum, ad uarias personas directarum.

Venetijs, Apud Iacobum Simbenium. 1572.

HEXASTICON
Ioannis Baricocolæ.

Merdiloqui putrido Scardaffi stercore nuper
Omnibus in bandis imboazata fui.
Me tamen Acquarij lodolæ sguratio lauit,
Sum quoque sauono facta galanta suo.
Ergo me populi comprantes soluite bursas,
Si quis auaritia non emit, ille miser.

EPISTOLIVM COLERICVM

MAGISTRI ACQVARII AD SCARdaffum Zaratanum.

Merlini Poematis corruptorem.

LAVDABILIS & obseruabilis apud antiquos usanza fuit, ut in suorum frontibus epistolarum, aliquam salutationem percupiant & ascribant recipienti eas condignam. Quam igitur salutem ut huiusmodi mantineamus costumamentum tibi sbudelatißime Scardaffe conuententem mandabimus? An dei gratiam? meminime, quia Christum Sanctamque Mariam renegasti, an corporis bonam ualitudinem? obsit, es etenim (ut diu sbaiafasti) consumatißimus Herbolattus, & Auicennam, Hippocratem, Galienum, Mesuen totum auantaris imprendisse, & ideo de sanitate conseruanda non ullum tibi habes mancamentum. nam (teste Plotino) male guaribit alios, qui sibi medemo infirmanti dare soccorsum nequit. Verum tibi congruum illud disticon inueni.

Deni tibi si caderet quoties fers ore bosiam.
Iam tua non poſſet pane ganaſſa frui.

An tibi richezzam denariosque desiderem? ad propostum, nequaquam. Te nanque per botegas toga brocata decorum, colana torquatum, supra Mullettam caualcantem sepe sguaitamus obseruamusque, non tibi, Mulletteq; tuæ polimenta desunt, non staffiles recamati, millibus &

stringulis ornati. Quapropter ricchißimum te arbitramur. O si teipsum considerares, quam bellum nobis de te spectaculum præbes, quum passu portantino tich tach pedibus sonantibus hinc inde per Vrbem cursitas. An tibi filios optabimus, nec ita, quando quidem castratus es, nam dum in arte castratoria te peritum iactabas, quondam soldatum lergnam patientem eunichizare presumpsisti credens (ut usaris) aliquem distesticulare Porcellum, illi miserulo genitalia simul & animam cauasti. Porro soldati ceteri nõ pocum tua pro imperitia sdegnati, te nascõditer pigliarunt ligaruntq;, ac sine tantis tenais, ferrisq; affogatis, tibi castronato baricocolos extirparunt, fadigamq; filios generandi penitus abstulerunt. Hinc tibi supra pilastrum quendã carmen attaccatum fuit, creditum poetæ Godii.

Legis adimpletor meritat Scardaffus honorem.
Vult oculum, pro oculo, pro pede uultq; pedem
Sic dum testiculos morienti taiat ab uno
Milite, testiculos præbet, & ipse suos.

Ringratiandus tamen est magister Zucconus peritißimus castrator, qui rogatus nisi tradidisset aiuttum, tirasses merito sursum (ut aiunt) calzos. Ergo nec huiusmodi salutatio conuenit, homini docto, ricco, castratoq;. Tanta deniq; fantasticatione cerebrum grataui, quod pulchra q̃ sufficiens, quod omni laude dignisſima per me salus retrouata ẽ. Accipe igitur frater mi Scardaffe, mi frater dico; quem super furcas tã filialiter & uoluntariter appicatum uiderem et crocitantes cornachias effossis oculis nutrientẽ. Mi deniq; frater, cui cancarorum quattuor Galeas desidero, cui quãtas per cõtadinorũ copias sentimus nominare gianduſſas, angonias, codesellas desíde=

desideramus in corpore, talibus namque gratiis (sunt.n.gratiæ gratis datæ) perfectior, & prati catior Herbolattus euaderes. Sint itaq; tua sa-lus infrascripta mala, q̃ Merlinus noster ĩ quar tadecima Macaronice loquens de Saturno ait. capitis dolor, Hydropisia.

Mazzuccus, lancum, carbones, morbida pestis,
Angonaia, malum costæ, quartanaq; febris,
Flegma, tumor uentris, uermes, coliciq; dolores,
Petra uesigarum, cancar, gianduſſa, bognones,
Franzosus, fersæ, cagasanguis, Rogna, uarolæ.
Defectus cerebri, rabiesq; freneuca, clauus,
Stizza canina, dolor dentorum, Scrofa, Puidæ,
Goltones postema, tumor uel lergna uocatur
Testiculi, brofolæ, tegnosaq; codega, lepra,
Schelentia, gulæ sicitas, tum pectoris Asma,
Sanctiq; Antonij morbus, morena, podagra,
Tisica febris, Mugancæ, tardæq; pedanæ.

Hæc itaq; Saturni familia tua sit salus mi dile-cte Scardaffe, quia iuxta meritũ, dandũ est pre tium; nec tantum hæc eadem in tuo corpore desi deramus: Verũ tũ in famiglia & parẽtela tua, tũ in amicis benefactoribus & tibi benefactu-ris appeto, quis nõ ista fideli percuperet familia-ri? Vt aũt sis felicior, hæc irremediabilia fore ve limus, & in his uoluptatibus te nestoreos agere dies diui concedant. Vin scire quod tuum bene ficiũ erga me sic bene tibi desiderare commouit? arrige aures bricone. Diuinum quippe uolumen Merlini Cocai ĩ mihi furtim surripuisti, Mox omni latrina merdolatius imboazzanter ad lucẽ uenire fecisti. Audiat Terra, Cœlũ, Mare, Plu toq; causam falsificationis eiusdẽ uoluminis præ clari & subtiliter uniuersis tuæ sceleraginis re bus fantasticatis, iratus æteris arbiter te sũmo

de troni solio fulmine deueret. Scelerate, proterue, Ribalde, Ladro, sacrilegiis plenißime, Venisti iam pridem ad me nescio quibus lusenghis petere ueniam, ne te amplius per expressum Zaratanum, subdolum, falsum, ribaldonem, manifestarem. Quando quidem quotidie sentiebam te super bancos & pulpitos prædicare & zaratanizare, ubi uendebas bissolos, impiastros, cerottos, de stercore canis compositos, probans esse optimum ad expellēdam rognam. Cerottum. Auātabas quando etiam te sanare absq; bragherio rotturas, cauare dētes, fæcundare mulieres, purgare oculorum pannos & catharates, extirpare petras, & omnia hac absq; dolore faciebas, immo facere dicebas, quosdam componebas siropos, pilulas, unguentos, confectos, quos falso appellabas. Dragātes, Dyaquironem, elefanginas, crocias, aureas, sine quibus & cetera. His ego tuis ribaldariis motus, per quas non modicas acquirebas pecunias & homines perimebas non tuli, immo te per strionem publicassem, ni subito uenisses ad ueniā. Ego benignus cesßi, mox humiliter nostris in penetralibus accepi, ubi nostras lucubrationes aliquantillas ostendi. Tu tamen fraudolēter me inaduertēte poema præclarißimi poetæ Merlini Cocaij Macaronicū robasti, corrupisti, falsificasti, & multa non sua interposuisti, & plures libros surripuisti, quos tibi tribuere uolebas Manigolde, Furcifer, malignißime. Esset enim sacrificium non modicum deo gratū te scortegare, homo peßime, non homo, sed bestia, diabolazze. præterea sic imboazzatum, castratum, totum ab illo mutatum stampare fecisti, Quid promerebat Vates inclitus sic a te uiciari? Utique causa uindicandi te, quoniam tuas

infecta-

insectabar malignitates? Simulator pessime, quem de Ganelonis maganzesi natum iudico, & quem patefacturus sum per Barrum, per ladrum per Rosianazzum. Vade in malam crucem, & quantum Ouidius naso desiderat in ibin multiplicatum millies in te nunquam deficiens ueniat.

EIVSDEM MAGISTRI Acquarij Lodolæ, ad Illustrē Dominum Pasarinum Scarduarum comitem, de uita & moribus Merlini Cocaij, & de inuentione huius uoluminis.

VDVM serenissime Princeps adeo meum imbalordasti ceruellum, ut tibi de catatione uoluminis huius aliquid isspienare uelim, quod de memoriæ cadastris quasi mattus cascarim. Quam ob rem ne tantum mihi amplius tribuas impazzum, accipe rem, non quam orecchis, aut naso, audiui, uerum his manibus pertoccaui. Iā pridem nosti quantum ego sim in curiosa re, Mūdum sollicitus, diuersasq; rerum proprietates, et hos herbolattos, dentiumq; cauatores, braghirorum conciatores maximamenter condecet. Accidit nos aliquanti Herbolatti Armeniam uersus nauigabamus, causa retrouandi radices, herbas, lapides, uermiculos, & huiusmodi facendas ad conficiendam Tiriacam bisognatissimos. Erant nobiscum super eandem medesimamq; Carauel-

lam seu Barcam intelligibilius dimandandam Magister Saluanellus bocca torta. Mag. Dimeldeus zucconus, Mag. Ioannis Barricocola, Mag. Buttadeus grata rogna, & ego magister Acquarius Lodola. Erāt præterea quattuor pratticatissimi artis physicæ Giudei, Samuel uidelicet, Nabaioth, Helcana, Ruch. Isti omnes insimul æquoris schenam trauersando schauezzabamus. At pluribus exactis giornis, uentorū cōtrariatio tanta sorrexit, & pluuiarum discrepantibus uentositatarum fulminibus tanta fluctuatio nos accoiauit, quod ad quandam inhabitatam, & inherbosam Terram nostra tandem Carauella se nolendo inzapellauit? Ibi ergo nescio quo portu recepti, anxii, stracchi, affamati, bagnati tandem desmontauimus in sabio nigeram littoris spiazam, & aliquanticulum repossati, surreximus ad inuestigandam loci proprietatem. Terenus erat primamenter arenosus, unde foltum pignarum intrauimus boscamen, insefribilem caldum Phœbus illic sparpagnabat, quapropter tum pro maris balordimento sbalanzantis, tum pro solstitii boimēto ad cuiusdam smisuratæ Mōtagnæ cauernam prestiter confugimus. Quæ primo in intramento guardantibus intro, non pocā mentis cagarolam incutiebat. Verū gaiardos assumentes animos deliberauimus accepta prius uictuaria, nec nō lāternarū lusoribus, illā finaliter incuriosare facto itaq; signo crucis Magistro Saluanello dauantū eūte subintrauimus, & caminātes, caminātes semper magis ad bassū andabamus. Post duorū caminamētū dierū, ecce uetustas cadauerū gābas, testas, brazzos, spallas, uariasq; diuersorū aīaliū acatauimus ossamina quibus calcatione pedū trapassatis antrū spaciosum

cum duabus de brunzo portis miræ lauoratis ac intertaiatis aspeximus, hic dubitatiui per horã unam remaniuimus, quis prius introgredi ba= staret animo resembrantes illis sgnauoliloquis gattis qui concilio facto consultauerunt Apoli= nẽ quis Mezeni persuttum prior assaltare debe= ret, aut magis assominabamur Toppis uel Sorí= cis, qui sortem buttarunt, qualis foret attaca= turus Sonalium aduersanti Gatto. tandem ad guisam pegorarum unũ presumptuosiorẽ alus se= guitauimus. Imus hinc inde per illam cerchitã= tes grotã, uidimus incudines, martellos, tenaias scarpellos, & hæc similia multum rugine facta. uidimus insuper gambas schincas testasq; homi ninas quanta marauigliatiati one afficiebamur tu ipse pensato. Vlterius procedentes ecce (mira bile dictu) marmoricias undecim adnumeraui= mus sepulturas, quarum granditudinem non meum est calamo distorchiare. Super illas autem porphidina tabula ficcabatur pendula qua lit- terulis antiquis et indoratis hoc Epigramma compositum per nostrum Merlinum Cocaium poe tam Mantuanum sculpabatur. Lege.

Hos sculpsit tumulos Merlini dextera uatis,
Magnanimos posuit sub quibus ipse duces.
Qui phlegethonteas superis cædẽtibus umbras,
Lustrarunt, & res, quas egocunq; cano.
Scripsimus exametro baldense poema cothurno
Non tamen ad metam sors tulit ire suam.

His dudum subtiliter fantasticatis, Epigram mata sepulchrorum sigillatim perlegere comen zauimus, erant (uelut dixi) lapides undecim ga lantiter & strafozatè per sculpturam fabricatæ. Quarum in medio formosior aliis sepultura, sup

quatuor leones bronzineos eminebat, & in porphidina monumenti bianchitudine talia notabantur carmina. Lege.

Baldo nempe graui sum debilis vrna sepulto,
Quem nihil infernæ terruit vnda stygis.

Ad manum dexteram ipsius sepulchri candidissimus alter Tumulus a quatuor bianchezantibus subleuabatur columbis, hoc etiam intaliatus metro. Lege.

Semper apud Baldum contempto patre Rubinus
Vixit, & a tumulo non procul esse tulit.

Ad sinistram uero eiusdem sepulchri baldenscis aliud virgulatum, ac totum discoloribus intrauaiatum vidimus sepulchrum, in quattuor gattis sorianis apostantem, ubi disticon subseguitans legebatur.

Vixi prædator Cingar, sed lapsus ad orcum,
Fleui, meus fletus cæpit & alta meos.

Apud Rubini marmor talis quoq; uersus in quodam saxo notabatur, ad guisam furni fabricato, supraq; quattuor grandes & paruas grossas & subtiles treuellas sustentato. lege.

Captus ab egregio Baldi Philotheus amore.
Dicor, hic ossa petram spiritus astra tenet,

Non procul apud Cingaris lapidem hos annotatos uersus infaciem tumuli ab aliis differentiantis, (erat enim plus altus quam longus) uidimus. quem Circes & Medea metallicie sustentabant anxiositer. lege.

Si me semicanem fecit natura, quid inde.
Falchettus vidi tartara, cerno deos.

Quapropter hac pro uersifichitudine considerascebamus eundem Falchettum extitisse seminasinum apud quem pulcherrimum saxum, totum uignarum maderis circuntorchiatum inspexi-

speximus supra duos canes & duos hircos depositum, sic epitaphizatum. lege.

Nobilis Hircanus dedit huic sua membra sepulchro.
Cui nutrix mater Cingaris ipsa fuit.

Apud eandem Hircani sepulturam carmen istud hærebat lastræ calcedonii, & pondus marmoris quatuor linceæs maculosæ oblimosæq; sustētabāt.

Infans vt Baldo uixit Moschinus, homoq;,
Si ditem haud secum uiderat, astra videt.

Non procul ab ipso Monumentum aliud sublime fundabatur super quattuor noctiuagos uespertiliones corpore ustos, & hoc signabatur epithaphio. lege.

Hic Vinmazze lates, Centaurus qui licet esses,
Non tamen a superis destituare bonis.

Ad aliam uero partem apud philothei bustum sic in marmore semi nigrefacto, & semi rubefacto carmen habebatur, sub eodemq; sepulchro puella illisa & depressa gemebat. Lege.

En ego Lironus subiens Acheronta, latroni.
Flens uidi pœnam quæ mihi danda fuit.

In aliam quoq; bandam in Vrna uel potius in maximo botazzo prosam istam uidimus inscriptam uino, ut ab odoratu pensari poterat.

Nec in cœlo gratia, nec in inferno pœna, datur Bosonibus, Hic ergo uiuam Bocalus.

Obstupefacti pro huiusmodi Epitaphio, deliberamus euoluere petram instar Cocaii stopantem os Vrnæ, quo facto, cernimus en hominem magrefactum barbatumq; usq; ad vmbilicum, & insuper ludentem secum more bagatellantis cum gallis, bechiris nō ullisq; fraschulis. Quid me, inquit, molestatis desuatisq;? ad quem nos, qualis & cuias es tu? & ille, sum qui fui, sed ero qui non eram, si dederitis quod non dedi-

stis. Nos verbum ænigmatizatum, & dignum ædipodensi splanatione admirati retulimus, dic clarius Tum ille suspirans, Nulla gratia datur in cælo buffonibus, Buffonus extiti, quo nec cælum, nec infernus possunt me suscipere, in uobis tamen humanis hoc pendet arbitrium, si boni aliquid pro me feceritis ad cælum pergam, si malum imprecabimini prestiter in infernū strassinaber, uidete uos. At nos quid uis? bonum aut malum: & ille quod naturaliter homo desiderat, quo dicto sic mutus conticuit, ut ab eius unquam bucca potuimus nientum ulterius accipere. Itaq; frater quidam Gelminus qui nobiscum aderat psalmos, hymnos, requiem æternam dona eis domine & a porta inferi barbottare comenzauit. Vnde nobis adstantibus ille corpore destigatus ad cælum squadras inter æthereas semper godíturus passauit. Nec pochinum imparauimus, homines busones partem nec in cælo, nec in inferno tenere, sed nostrum est orare pro illis, qui nostras buffonizando melenconias eripiunt.

Nos perinde transeuntes ulterius, ecce maximum instar monticelli sepulchrum de saxo vino scarpellatum, supra quattuor Vlmi siccos tronçones apozatum, sic scriptum.

Fracassus cubitos longus quadraginta, sub orco
Luciferi ad mundum cornua bina tuli.
In quibus ereptas quoniam duo mille ferebam
De pænis animas pellor ab arce poli.
Ante fores cæli suplex exoro tonantem
Vt mihi pro tanto crimine det ueniam.
Iudicis at magni fuit hæc sententia, tot stet
Annos Fracassus quot fuerant animæ.

His itaq; fantasticāter animaduersis, huius nostri

stri vatis Merlini aliquod querebamus indiciū. Qui de stanciis diabolorum quinque libros composuerat. Post longam querositatē & inuestigationem, uastū quendā cāssonē uel dicimus cofinū desotterrauimus. quo securibus & manarinis spezzato, eiusdem nostri poetæ laureati Merlini thesaurū inuenimus, uidelicet in arte Macaronica doctissima uolumina, libros librettos, libriciolos, librazzos, & mille alios scartafaccios. Ergo nos magis alegri quā si Cræsi dinaros catauissemus (quandoquidē nobis philosophis magis scientia quā pecunia granditer agradat) incæpimus quadam animi uoluptuositate ac ingorditate, modo hunc modo illūc sartabellare codicē. Erat aūt inter alia uolumina liberaliis maior, de uniuersis rebus naturalibus tractans, nō forsitan inferior Aristotelicis Platonicisq; sothiezzis. Erat insup alter de supernaturalibus, multis in argumentis Platoni contrarius. Erat uolumē de striis & striabus, & hic non pocū cōtrariabat dominicinis fratribus. Erat liber intitulatus Bariuth. alter Transbarach. alter Rabaioth alter Signirifot alter Scarcacol. alter Cra cricon. alter Striblafel. alter Argnaficoticon. alter Schimphoniapeliticonicon, & plures alii, quod de mei memoria cascauisse doleo, qui tractabant de fantasiis & argutiis et galantariis tā iocūdis, quòd homines forsitan eloqui nō esset bisognosum, scio quid dico quando dico fauā. Inter alios hoc magnū uolumen de gestis & facendis Baldi recatatū fuit, quòd in quandam capsettā una cum faceto libello intitulato Moschæa & Zanitonella gouernauimus, multa insuper epigrammata, & epistolas non ante stāpatas inuidia & rancore poltronis manigoldique Scardaffi, quæ omnia (ue-

lut cæte-

lut credere dignũ est) sibi attribuere in successu temporis uolebat, suas tamen dessoterauimus magagnas, quem totum per orbem uergognauimus, licet quid sit uergogna nunquàm uillanus, gaioffus, canis mastinus, asinus imparauit. Ipse magnum uolumen Baldi deturpauit, uiolauit, robbauit, & castrauit, ut supra diximus in epistolium ad medesimum Scardaffum. Cæteros autem libros abandonantes in eodem capsone, deliberauimus ad barcam huc transferre, sed aut deus aut diabolus non tulit hoc, nam cum pariter omnes suppositis spallis illum portare sforzaremur, tantus illico terremotus, & uentus, & petrarum incussio sbattere comenzauit, quòd relicto cophino scapinare cepimus, dubitatiui quidem illam nobis montagnam adossum ruinare tandem extra cauernam retornati non uento terremotuque rafinante nauim descendentes intrauimus, & a littore nec bene discostati, uidimus illam miraculose natare terram, & a nostris oculis iam quaranta miliaros longe factam, & apud illam non amplius remedium est appropinquare posse, quoniam si marinari saltem ibi prendere portum minazzant, illico medesimus terremotus cum tonitruationibus, et niuolorum perturbatione mouetur. Ego itaque propriam ad patriam retornatus, non audebam formidine quadam aperire capsulã illã, qua Baldense poema, & libros tres de inferno posuerã, simul cũ Moschea & Zanitonella. Tandem animatus aperui reperiq;. dum ergo multa secritudine studerem, ac potium dormirem super illos, comentariolum meum, & argumenta cuiuscunque libri composui, vnicuiq; libros inferni cum prioribus Baldi gestis. Sed meam ob gentilezzã

magi-

magistrum Scardaffum circuitum duxi, & occul te studiolum meum illi palesaui. Ladronazzus itaq; furtim & libros Merlini, & mea pariter comentaria sustilit, & inordinatos & male castratos imprimere fecit, immo confusos, & iam non MERLINI *libros apparentes. Verum amicorum fauore suffragioq; meorum suas descoperui falsitates, & per rason is forzam coactus fuit primum & uerax uolumen edere, nec bene tamen limatum, & multa quæ in primo Scardaffi librazzo fuerāt male dolata bene dolaui, primamque in imaginē retornaui. Et hæc demq; bastare possunt quātum de recatatione huius uoluminis.*

EN itaque serenißime princeps, tibi modum repetitionis huius uoluminis diffuse spianauimus, nec me idsomniasse putato, quandoquidē plurimos tibi adducere possum testes, maxime coberbolattos meos. Infantasticabile uero nostri poetæ sentimentum iam menses pene septē adeo sforzatus sum distorthiare uel magis creuellare, quod meum ingenium quasi (uelut aiunt) de birlo cascauit. Singula tamen brancatißime ad ultimum attacaui, tantam philosophiæ, astronomiæ, cosmographiæ musicæ, nigromantiæ, phisicæ, alchimiæ, sparpagnationem & doctrinam marauigliatus, ut nihil Pytagoram, nihil Platonem, Ptolomeū, Boetium, Zoroastrum, Auicennam, Geber fuisse iudicatum est. Præterea grandiloquacitationem, sermonisq; pinguedinem masticantes, Cicceroni Vergilioq; incagare præsumimus. Nonne quandam parlandi brauariam & altezzam sua demonstrant Carmina? quid?

Rasp̄ates nequeunt in stroppam stare caualli.

Hic

Hic nitrit, hic saltat, lassantq; sbrocare corezat.
Martinulosq; rotant curuas flectendo balestras,
Dantq; focum schioppis tuf taf sborrate balotta.
Hic gnacaræ, pifari strepitant, cornæq; metalli,
Celsa fracassatæ conturbant sydera lancæ,
Poluificant nebulas pedibus repetando caualli.
Quid in pulcherrimis comparationibus adeo laudare cõuenit Lucanum? ecce noster Merlinus quid de Baldo scribens ait.
Cum quali furia Taurus sub amore Vedelli,
Millibus a canibus quum assaltatur in agro,
Nunc pedibus ferrat, nunc illos cornibus urtat.
Et spargens sabiam magnos trat in aere calzos,
Oreq; spumigero cælum mugitibus implet,
Iterum,
Qualis Vilanus cui nuper forza Botazzi,
Creuerat, humectat leuam dextramq; spudazzo,
Verzelam stringit, fragilesq; retridat aristas,
Si descriptionem alicuius maritimæ tempestatis quæris, quid tuum uadis rumpendo cermisonẽ circa primum æneidos Vergilii dicentis?
Vna Eurusq; Nothusq; ruunt, creberq; procellis
Aphricus, en Merlinus ait.
Iam gridor ætherias hominũ concußit abyssos,
Sentiturq; ingens cordarum stridor, & ipse
Pontus habet pauidos uultus, mortisq; colores.
Nũc Sirocus habet palmã, nũc Borra superbiat,
Irrugit pelagus, tangit quoq; fluctibus astra,
Fulgure flammigero creber lampezat olympus.
Vela forata micant crebris lacerata balottis,
Horrendã mortẽ Nautis ea cuncta minazzant.
Nunc sbalzata Ratis celsum tangebat olympũ,
Nũc subit infernã unda sbadachiante paludem.
Si moralitatem, laudabilesq; autoritates optas, quid Iuuenalem, Horatiũ, Terentiumue scar

tabellare bisognat? audi Merlinum nostrum.
Post damnum pentire ualet mihi crede negottã;
Dũ noua plaga tumet, ferro est taianda rasonis.
Qui nimis indusiat caldũ non mangiat arostum
Contra fortunam grandis pacia uidetur.
Spingere Nauigium.
Nullus nempe labor dilectos lassat amantes.
Sum felix, omnis pro me uult ponere uitam
Sum pauper, nullus pro me uult ponere robbam.
Quas natura negat uires, Amor arte ministrat.
Consilium nihil est hoc si quis negligit uti,
Consilium male dat, qui non bene suscipit illud.
Et Vulpes etiam uecchie quandoq; trusantur.
Non est ulla fides unquam credenda uilanis.
Perdimus interea propter tardare boconem,
In trapolam tandem Vulpecula cascat.
Propter dinarios homines sunt absq; pudore.
Est Villanorum toleranda superbia nunquam.
Plus Roma parit quàm Francia Gallos.
Femina uas sine fundo est.
Nã plus uita placet quàm centum mille Tesori.
Vult nihil ambitio nisi uanos pascere uentos.
Ambitiosum hominem cernens dic esse Vilanũ.
Villanus mazzare uirum pro pane patiret,
Qui nimiũ mangiat, ne creppet, cingula mollat.
Nam qui famescit si parlat tempora perdit.
Tempus non remeat tacitis qui præterit horis.
Candida Virginitas quã pulchro ĩ corpore p̃stat
Fœmineũ est plorare, uirum decet esse modestũ,
Verum quæ nobis patria est super astra locatur.
Est mala grandilitas præter mangiare figaros,
Semper difficilis fit scortegatio codæ.
Non apud ardentes est paia tenenda facellas.
Dissimulare nequit nec fingere quisquis amator
Hic amor ad stuam mandat finaliter omnes.
Non desperatæ plagæ medicina catatur,

Est amor angoscæ speties mentisq; uenenum.
Heu libertatis uenditor omnis amans.
Crede mihi pocum Miles guadagnat honorem,
Qui spoiat pouerum decrepitumq; uirum.
Quisquis est bellus putat esse bruttos.
Iugiter altros.

Deniq; totum morale uolumen retrouabis. Si curiositatem Astronomiæ uelis, quid tantas metallici Rammi sphæras? quid Euclidem conaris intelligere? Vide tertiam & quartamdecimam Baldi macaronicem, quando quidem poteris ibi diffusius brancare, Ecce quid de Luna dicitur.

Cernebam Lunam maculosa fronte biancam
Distenebrare Maris scoios, terræq; paesos.
Hanc seruant medici quando medicina malato
Danda est, hæc faceret quãdoq; cagare budellas

O eloquentißimum, o peritißimum poetam. Si quæris descriptionem battaiarum, rumorem, ordinem squadrarum, denique militiæ artem, lege primam, decimam, & decimam nonam, uigesimam primam Macaronicem. Si nauale bellum, lege quintam decimam. Si artem magicam, decimam octauam, si musicam, & cosmographiam, uigesimam. Si alchimiam duodecimam.

Sed nil dicimus de arte poetica, Vide quale
Principium facit melius assaium quam Virgilius
Phantasia mihi quædam fantastica uenit.
Historiam Baldi großis cantare camænis,
Altisonam cuius famam, nomenq; gaiardum
Terra tremit, Baratrũq; metu se cagat adossum.

Sed uolendo cuncta declarare pulcherrima, totum oporteret adducere uolumen in testimonium, Tu ingeniose princeps melius quam ispianare

nare uelim nosti.

Verum super omnes quæ in ipso fuerant uirtutes propheticum habuit spiritum, nam de Pontificatu Iulij & Leonis prædixit, deq; Gonzagarum felicitate diuersorumq; nobilium suã ciuitatis. Tedet me hoc nobile uolumen ab illo non fuisse recognitum, nam (teste Columella) Terra quo magis lauoratur magis ingrassatur, Id probatur, quia (sicut Vergilius) multa carmina reliquit imperfecta. Attamen solertia, qua fungor ad melius quo potui primam in formam redigere curaui. Sed Scardaffi & auaritia & perfidia multum honoris detrimentum perpessus sum. Scio quod multi admirati sunt quoniam nimis indusiauit ad lucem prodire, Incusanda est numorum cupiditas, nam temporibus nostris uirtus depressa tenetur, & auaritia philosophiæ preposita est.

MERLINI COCAII
Apologetica in sui excusationem.

QVISQVIS est, o tu qui meum hoc graßiloquum perlegendo uolumen ridere paras, ride, sed non irride, quia si dementer irridendo rides, alter Marguttus rideas irrisus. Verum quoniam experientia nos omnes esse medici uolumus, sic omnes aut interpretes, aut correctores librorum esse presumimus. Audiant itaq; huiusmodi correctores & faciles aliorum emendatores, & antequam me corrigant apologeticam istam legere dignentur.

Ars ista poetica, nuncupatur ars macaronica, a macaronibus deriuata, qui macarones sunt quoddam pulmentum farina, caseo, botiro cõpaginatum,

ginatum, grossum, rude & rusticanum, ideo macaronices nil nisi grassedinem, ruditatem, & nocabulazzos debet in se continere. Sed quoniam aliud seruandum est in Eglogis, aliud in Elegiis, aliud in heroum gestis diuersimode necessarium est canere, Verbi gratia, de rustico Zambello scribens dicam.

O codesella uides illas Tognazze somennas?
Cur sic sberlucent, stellis incago dauerum,
Nostræ someiant somnæ tot nempe padellæ.

Iterum de barba Tognazzo.

Est uerum quod nos o cara brigata chilò,
Venimus ut nobis faciamus scire casonem.

Hoc parlandi genus rusticanum rusticis cõuenit. Parlatio uero minus grossa Tempestatibus maritimis, bellorum descriptionibus, & quibus uis relus non rusticanis applicanda est. Si tamen in aliquibus locis succurrit loqui aut de deo, aut de sanctis, indignum et uituperabile esset non uti latinitate aliqua, non tamen tam alta, quod uideatur lapis preciosus limo sepultus, & gemma porcis ante posita.

Ideo post Musarum macaronicarum suffragia, quandoque Taliam inuocare ubi condecet uoluimus.

Mordebor tamen a multis, quod utor carminibus nimium incompetentibus maxime, se cagat adossum, passare delaiuni, dicendo, nientum; Nõ erat anchoram, non erat appenam, & innumerabilia quæ grossolaniter proferre debemus. Immo ueram macaronicen huiusmodi uocabula sapiunt, nam quo magis grossiliora sunt eo magis macaronicam adducunt elegantiam & tanto plus intelligibilia, quanto grossolania. Vt quidem enim Macaron inuentum est? dicimus,

se

se cagat adossum, melius (fateor) dici potuerat, timet, sed cur, inquam, fuit repertum Macaronicon? causa utiq; ridendi, Ergo se cagat adossum positum est causa ridendi, & non erat di, nam uulgariter dicimus. El si caga adosso di paura, quando quidem uulgare eloquium, est Macaronicis poetæ latinizare. Sed dicet aliquis uocabula fingis o Merline, quibus patria tua solet uti, tantummodo, exempli gratia, doniare puellas, cimare tracagnum. & cetera quæ tantum aut mantuanice, aut bressanice possunt intelligi. Respondeo quod ueluti non oẽs aut grecum, aut hebreum, aut arabicum, aut chaldeum, aut deniq; latinum simul intelligunt, Ita nil mirum si cuncti mantuanicum, aut Florentinicum aut Bergamascum, aut todescum, aut sguizzarum, aut scarpacinum, aut spazzacaminum minime sciunt pariter intelligere. Vt quid ordinantur Commentatores ac linguarum interpretes? Vt quid translatores? proculdubio causa splanãdi linguarũ incognouentiã. Ergo non fas est me ipsum auctorem interpretare. Iterum ob iurgaris me nõ sillabarũ quantitatẽ obseruasse respondeo iterũ, quod ueluti summopere difert orthographia uulgaris & toscana latinitate Ciceronis, & Virgilii carminibus, Ita Macaronices regula difert a latina sicut inferius uidebis. Præterea si me ignorantẽ, minime doctum, minime poeticũ reperis & probas nõ erras, imo cædo & fateor id humeris meis põdus congruũ nõ fuisse. Verũ qualem cognoscis talem tibi amicũ accipe.

Normula macaronica de Sillabis.

Normula sillabarum macaronicarum hæc est.

Vt quælibet uocabula vulgariter latinizata scribi debent in forma vulgari, sicut Orecchia, occhius, rozzus, razza, & innumerabilia, Latina vero uocabula suam obseruant quantitatem, ut Caballus, focus, accendo, & cetera.

Quælibet dictio macaronica, cuius prima sillaba duas habet consonantes, non hærentes sequenti sillabæ sunt ad placitum, ut gridare, sbraiare, tracagnum, tamen non succedente uocali, quia tunc breuis esset, ut briossus.

Quælibet dictio quæ litteram. i. & . u. claudit inter duas uocales latine fit longa, ut Maia. sed macaronicæ fit ad placidum, ut taiare, sbraiare. & cetera. Quælibet aduerbia terminantia in. a. aut in. e. aut in. o. latine sunt longa quãuis multa in. e. excipiuntur, sed macaronice sunt ad placitum. ut ualde, longe, retro, ultra, erga, & ce. reliqua uero latinitatis, aut vulgaritatis orthographiam seruant, uerbi gratia, si hoc nomen aqua non potest latiniter aptari uersibus, scribe uulgariter acqua, tunc de breui fit longa sillaba. Denique sicut Vergilius ac cæteri uates in arte poetica potuerunt alterare sillabas autoritate sua, uerbi gratia Reliquias, Ita Macaronicus poeta non minus hanc auctoritatẽ poßidet circa scientiam & doctrinam propriam, ut catare, & cattare quamuis rarißime. Item macaronice potes duas uocales collidere in medium dictionis, ut curiosus, trisillabum facere potes, ut stare poßit carmen.

Item sicut plurima uocabula differunt a deriuatis suis quantum ad sillabas, ut sedes habet primam longam, & sodile breuem, Flagrũ & flagellum, ita macaronicæ dicemus frater & fradellus, Cagna & cagnola & multa alia. Tamen

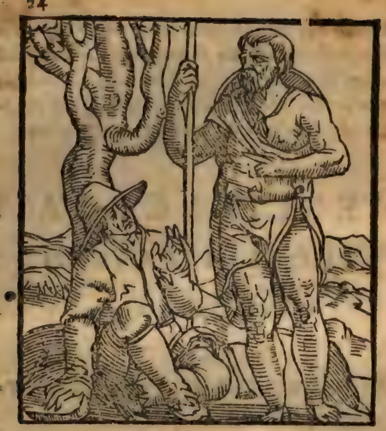
men de principio ad finem libri, repperies me latinæ poesiæ & regulæ summa cum diligentia adhærere. Reliqua uero non bene tibi quadrantia æquo animo feras, & hæc bastabilia sunt quantum ad sillabarum macaronearum Regulam.

MERLINI COCAII

PROHEMIVNCVLVM

in suam Zanitonellam.

Libriculum quicunque capit, quem perlegat, istum,
Cesset si nasum Rhinocerotis habet.
Non me nasutis, non meq; dicacibus edo,
Non quibus est humiles nausa uidere libros.
Me legat amußim quisquis legit omnia, quisquis
Scit quia fert aliquid lectio quæq; boni.
Lusimus ista puer ficto sub amore Toneli,
Libriculi titulum Zanitonella uoco.

Merlini Cocaij Poetæ Mantuani Zanitonella, constans diuersis ex Sonolegijs & Ecclogis pastoris Tonelli, qui pastorellam Zaninam ardebat.

TONELLVS AD LECTORES
Sonolegia prima.

Sonolegia dicitur Sonettus in uersu elegiaco, qui constat ex quatuordecim metris, uelut i Sonetti uulgares.

*F*ORTE *calefabit gens me citadina uilanum,*
NANQVE *Zoaninæ brusor amore meæ.*
Vel quod ego stallas usus nettare boazzis,
Ardimentum habeam scribere quid sit amor.
Ac si non essem brancatus ab ungue putelli,

Quisbolzonadas tirat ubique suas.
Nemo super terram mangiat mihi credite panẽ,
Seu contadinus, seu citadinus erit.
Quem non attrapolet Veneris bastardulus iste,
Qui uolat instar auis, cæcus, & absque braga.
Et quanuis mea sit, quo scribo, penna badilus,
Et faciam drusias fossa cauando manus,
Non tamen, ayme deus potui scampare furorem,
Qui me sic docuit scribere quid sit Amor.

Badilus est penna villani, sicut remus est penna nauaroli

Ad Zoaninam Sonolegia secunda.

Tempus erat, flores cum Primauera galantos
Spantegat, & freddas scolat Apollo brinas.
Sancta facit saltare foras Agnesa lusertas,
Capraq; cum Capro, cum Cane Cagna coit.
Stalladizza nouas Armenta Biolcus ad herbas
Menat, & ad Torum calda uedella fugit.
Boschicolæ frisolat Rosignolæ gorga p umbras
Rognonesq; magis scaldat allhora Venus.
Ante meos oculos quando desgratia duxit
Te, dum pascebam cara Zanina Capras.
Non appena tuas goltas, uidiq; musinum,
Ballestram subitus discarigauit Amor.
Discarigauit Amor talẽ mihi crede uerettam,
Quod pro te ueluti pegola nigra brusor.

Primaueræ descriptio.

Boschicolæ, habitantes boscos

Verettam Stralem Sagittam Quadrellam

Ad Cupidinem Sonolegia tertia.

Solus solettus stabam colegatus in umbra,
Pascebamq; meas uirgula per arua Capras.
Nulla trauaiabant animum pensiria nostrum,
Cercabam quoniam tempus habere bonum.
Quando bolzoniger puer, ò, mea corda forasti,
Nec dedit in fallum dardus allhora tuus.
Immo fracassasti rationis uincula, quæ tunc
Circa corradam Bastio fortis erat.
Nonne disarmatum me tunc Mulazze catasti?
Nonne fuit Rocchæ guardia nulla mea?

Bolzoniger, gerẽs bolzones .i. sagittas.

More ualēthominis schenam mihi crude feristi,
O bellas prouas quas traditore facis.
Crede mihi pocum guadagnat Miles honorem,
Qui pouerum spoiat, decrepitumq; uerum.

Si aliqua te lector silla-ba offendit, legge grammaticam Macaronicam.

De laudibus Zaninæ Sonolegia.iiii.

Stella Diana mihi se mostrat nonne politam,
Quum mouet occhiadas bella Zanina suas?
Sol da matina mihi cauiatam nonne palesat,
Quum scoprit trezza bella Zanina suas?
Gens marchesca suum sparpagnat nōne tesorū:
Quum grignat dentes bella Zanina suos?
Luna bianca suum, sparpagnat nonne lusorem
Quum parlat somnæ bella bochina meæ?
Gēs citadina sonat schitarinos nōne tricordes,
Quum cantat somnæ bella bochina meæ?
Capra legera mihi, dum saltat nonne uidetur,
Quum ballat somnæ gamba nitenta meæ?
Testa, manus, gambæ, ueter, pes, coppa Zaninæ,
Sūt, Sol, Luna, Venus, Capra, Leutus, opes.

Mira poetæ honestas q hac de mate ria loquens tam immacu late transit ad confusio nem impudi corum poetarum.

ECCLOCA PRIMA, IN QVA continetur Prophetia de phederico Marchione Gonzagiaco.

Tonellus, Philippus, & pedralus interlocutores.

arezāt, ru- [illegible]

[illegible] ncar, mo [illegible] us loquen- [illegible] hoc uocal u lum pescit. [illegible] lare uox [illegible] uis.

Ton. Dum strauaccatæ pegoræ marezant,
Dumq; passutas coprit umbra Vaccas,
Ecce sub Gianda locus umbriosus
Barba Philippe.
Phi. Cancar, est uerum, reposemus ambo,
Quam bonus uentus sofiat sub istis
Frondibus dum sol nimio sboientat
Rura calore.

Ton. *Sentis an quantæ cicigant Cigalæ,*
Quæ mihi rumpunt cicigando testam?
Excitant uoias hominum bibendi
Omnibus horis.
Ergo taccatum quod habes galono
Da mihi fiascum, sitio Philippe,
Atq; brusatas habeo ganassas.
Nolo Lorettum.
Tu prius buso remoue Cocaium,
En bibo, clo clo, resonat Botazzus,
Est bonum uinum, sed habet saporem
Oybo uasselli.
Sum refrescatus, maduiq; milzam,
Sicca pro caldo nimio corada
Sorbuit uinum ueluti quadrellus
Igne recoctus.
Sentio sub me ualidum fiatum,
Vox mihi salda est, quid erit Philippe
Si meæ laudes canimus Zaninæ?
Accipe Pinam.
Dum cano, plenis sofia ganaßis,
Li li li blirum, male stoppo busos,
At prius nasum sine me mocare.
Iamq; comeza.
Debeo grossum facere, an sutilum?
Sum refredatus, faciam sutilum,
Quod tuam uecchiam somiabo uaccam
Nomine moram.
O me liblirum Zoanina blirum,
Huc ueni lirum mea bili lirum,
Sed quid a longe uideo uenire?
Ecce Pedralus
Ped. *O Toni, quare dubitas nigottam?*
Cur tuas capras retines chi lo?
Et facit boscos resonare caram

Cicigare vox cicadæ vel cigalæ

Oybo, spuzzãtis est, aliquando est nomen indeclinabile, vt illud Nasum defendit b, oybo.

Lilili blirũ, est vox piuę, quam sonat Philippus, cum qua Tonellus cantat.

Dum cantare incipiunt alter pegorarus venit, fugiẽs extra Brixianum agrũ. Chilò: in hoc loco: carmen trũcatum: quo etiam

Piua Zaninam?
Nos Todescorum furiam scampamus,
Qui greges robbant, casamenta brusant,
Feminas sforzant, uacuant uasellos,
Cuncta ruinant.
Tu tamen cantas uelut ociosus,
Et tuam curas potius Zaninam,
Quam Todescorum ueniente stollo.
Perdere Vaccas.

Ton. Mantuæ princeps Federicus istud
Ocium nobis dedit o Pedrale,
Deq; camporum stipulis suorum
Pascolo Crauas.
Semper illius uolo schiauus esse.
Tres cui dono pegoras quot annis,
Caseos octo, decies pouinas,
Quinq; cagiadas.
Sit meus semper Duca uel signorus
Mantuæ princeps Federicus iste.
Quem meus lu lu frisolans canellus.
Cantet ognhoram.
Quattuor nigras habet hic osellas,
Nomen illarum male me ricordor,
Esse Cornacchias Tocolas uepenso
Non tamen illas.
Sunt aues quæ non metuunt lusorem
Solis, at fixis oculis in illum
Clariter guardant, quibus ales omnis
Præbet honorem.
Cœlicos istæ praticant paesos.
Hasq; reginas uocitant osells.
Quæ fretum, terram, Baratrũ spauentant
Tempore Guerræ.

Ped. Non mihi certe tua sors noiosa est,
Quam tibi fecit Duca Mantuanus.
Sed

vulgaris poeta utitur: debemusq; facere accentũ super vltimam litteram.

Multa de Vergilio sumuntur. vt in principio.

O Toni. Titure tu patulæ.

O Melibæe, deus nobis hæc ocia fecit.

Ille meos errare boues.

Crauas zenouese, Capras lat.

Illius aram, sepe tenet.

Decies, pro decem.

Namq; erit ille mihi sẽper deus.

Aquilas intellige, quæ apertis oculis Solem cõtemplantur.

Non equidẽ inuideo, miror magis & cetera

Sed Todescorum potius rechreßit
Tanta Canaia.
En ego scazzor proprio paeso.
Et uiam tristes fugio Caprettas,
De mala uoia, fugiensq; lasso
Dulce terenum.
En duos agnos modo parturitos,
Vix guido mecum pecoris speranzam,
Hei mihi qualis codesella sbalzat
Nos Pegoraros.
Sæpe Cornacchiæ faciendo cra cra
Desuper tezzas super & nosaros,
Nonne dixerunt mala tanta nobis,
Totq; malannos?
Attamen semper fuimus bachiocchi,
Cancar Andreæ ueniat Benello,
Namque sbefabat documenta striæ
Multa Cominæ
Sed Toni dicas mihi iam rasonem,
Qualis est princeps, Federicus iste?
Cur ue quod tantæ patiuntur urbes.
Mantua nescit?
Ton. *Mantua est cunctis melior Citadis,*
Mantuæ gens est bona, liberalis,
Mantuam semper squaquarare sentis
Barba Pedrale.
Ista primaros generat poetas,
Excitat pronos iuuenes ad arma,
Ricca frumento, Pegoris, Oliuis,
Piscibus, uuis.
Semper in ballis godit & moreschis,
Hinc strepunt piuæ, Cifoli, Canelli,
Hic ue zamporgnæ, pifari, Rubebæ.
Hic cagacimby.
Non ibi proles Gibillina plusquam

Fugio te, id est eripio te de periculo.
Dulce satis humor.
En ipse capellas, protenus Aeger ago.
Hanc etiam uix
Titire duco.
Hic inter densas corylos modo namque gemellos.
Spem gregis & cetera.
Sæpe sinistra caua præ dixit ab ilice cornix
Si mens non læua fuisset.
Sed tñ ille deus q sit da Titire nobis
Vrbem quã dicunt Romam.

Glauacimbali.
Gibel.
Guelph.

Ghelpha guardatur, sed amant uicissim
Prandeunt, cœnant, caciant, osellant,
Carmina dicunt.

Genera ludorum fugienda iuuentuti.

Non ibi chartæ Tauolerus atq;
Non ibi Taroch, crica, sbaramus,
Cum quibus ludis iuuenes sedendo
Corpora guastant.

Cōparatio.

Ut super montem male barca possat.
Et natat currus pelagi per undas,
Hoc idem parent Iuuenes sedentes
Ludere cartis.

Ludus borellarum Mantuæ repertus.

Mantuæ ludunt cugolis rotondis,
Quas uocat Bressæ populus borellas,
Quando perferri spacium balotta
Itq; reditq;.

Palamalliū intelligit.

Sgonfias ballas ueluti uesigas.

Ludus Balloni.

Sole sub caldo scannis balanzant.
Hic batit, signat caciam sed alter,
Ille rebattit.
Giostrulæ scrimæ, cacia, palestræ,
Sunt iuuentutis bona Mantuanæ:
Brixiæ nec non, sibi quam sorellam
Mantua fecit.

Ped. *Ah Toni, qualem tua uerba doiam*
Dant mihi Bressam quoniam ricordas,
Quæ tot infelix patitur malannos
Semper in armis.
Angelus quis nam, Deus aut diauol,
Huic semel quemquam dederit repossum?

Desperando prorumpit.

Non Toni plus est ut erat dauantum
Brixia fœlix.

Cōparatio.

Qualis est inter Paduæ uilanos
Franciæ miles, magis aut todescus,
Quando se incappat fugiens in illos
Tempore guerræ.

Talis

Talis est inter uarias canaias
Militum Bressæ populus tapinæ,
Inter & centum sedet illa semper
Artelarias.
Mella cum Garza rubeas cruore.
Nunc habent undas, mea namq; Bressa
Vadit ad saccum, nimium Cremonæ
Proxima certe.
Hanc enim cœli monitu ruinam
Vidimus quando Mirabella turris
Iuncta quæ Rocchæ lateri sedebat,
Fracta uolauit.
Ipsa bombardæ strigiam tenebat
Puluerem, dico stigiam, quod ipsam
Si Toni nescis genuere mundo
Trenta Dianoi.
Hanc focus cœli rapuit tonantis,
O puta qualis crepitus bo.uit,
Saxa de centum pesius uolare
Visa fuerunt.
Post eum casum sequiuere tanta
Bella cum Gallis, Italis, Spagnolis
Cum Capelletis, Sguiceris, Todeschis,
Ac Brisighellis.
Inter has guerras, uariæ fuerunt.
Quæ bonos vrbes habuere ventos,
Sed canem magno dedit ipsa solum
Brixia casu.
Non eas manto patitur bataias.
Ergo si godit stupeo parumper,
Quæ tamen nostræ fuit una Breßæ
Mantua portus.
Nox sed en giorni rapuit lusorem,
Vado, sta sanus pegorare fœlix.
Ac meis stallis modo quas relinquo,

Mella & Garza sunt Torrētes Brixiani Agri.

Mirabella nomen Turris, quam fulmē rapuit.

Puluis artelariæ.

Hoc pesiū, idest pōius.

Dare canem prouerbium est.

Etiā summa procul Maio resq; caduc.

Vtere liber.

Ton. Vade, sed noctem remane per istam.
Staq; nobiscum bone mi Pedrale,

Hic tñ hac mecum poteris requiescere nocte, Sunt nobis mitia poma, castaneę molles.

Sonolegia quinta eiusdem Tonelli

Ped. Nolo Valete.

Explicit Ecclogа prima Tonelli.

Sonolegia quinta eiusdem Tonelli de laudibus suæ Zaninæ.

Mira descriptio insaniæ amoris.

Bocca Zoaninæ si ridet, ridet Apollo,
Labra Zoaninæ sunt codesella mihi.
Bocca Zoaninæ si parlat, parlat Apollo.
Labra Zoaninæ sunt mala pasqua mihi.
Bocca Zoaninæ si cantat, cantat Apollo,
Labra Zoaninæ sunt melodia meæ
Bocca Zoaninæ si spudat, balsamat spudat.
Labra Zoaninæ sunt Aquarosa meæ,
Bocca Zoaninæ si plangit funera plangunt,
Saxa Zoaninæ pro pietate meæ.
Ergo cum ridet, parlat, flet, cantat, amica,
Ridet, flet, parlat, cantat Apollo simul.
Ac ego si parlo, fleo, canto, rideo, spudo,
Sic facio, nam sic bella zanina facit.

Ad Zoaninam Sonolegia sexta.

O zanina mea plus stralusenta badilo.
Cur sguardaduris me traditora feris?
Sunt mihi tot raschi medio uentrone ficati,
Occhiadas quoties das mihi sæpe tuas.
Quales barberi uideo splendere bacinos,
Qualis & est læna zappa sgurenta meæ,
Sberlusenta quidem talis tua fazza scoraiat
Quisquis bellezzam vult doniare tuam.
Quādo tuas miror sguanzas rossare galantas,
Deh gianduffa, grido stella diana venit:
Esse tuos digitos credo bis quinq; cauecchios,

Fascus, furcatus sciens est.

Sgurēta, atrita.

Doniare, vaghezare.

quos

Quos tornidoro ploppa bianca dedit.
In teneram posses ferrum uoltare poumam,
De sero ad lunam cum titalora canis.
Attamen audi.
Est uerghetta mihi de fino facta piombo,
Hanc tibi *donabo, sis molesina tamen.*

Versiculum hoc, est ad morem Sonetti uulgaris, alterius formæ.

De Matinada quam nocte facere preparat, Sonolegia septima.

Phœbus abandonat mundũ, latitatq; per alpes.
Vultq; super lectum se reposare suum.
Zappator zappam, laxatq; bifulcus aratrum,
Depositam ranzam iamq; segator habet.
Cuncta reposatum uadunt, gallina polarum,
Porcus porcilum, bos stabulumq; petit.
Iam somnæ spadolant ad lunam siue lucernam,
Nam bellas goltas esse lucerna facit,
Martellos ponunt fabri, pennamq; Nodari,
Installatq; Asinos medda Tognola suos.
Quisq; suũ quærit, dũ scampat Apollo *riposum.*
Tigris, Cerui, Leo, Sus, Lupus, anguis, aper.
Ast ego Gregnapoiæ similis chiamando zaninã
Huc illuc, tota nocte uolare paro.

Ranza, falcẽ

Spadolãt, ut fit cum linu erudiunt dissgroffantq;.
Gregnapolæ. Vespertilioni.

In matinadam quam facit Zaninæ,
Eccloga Secunda.

Quis meam casu reperit coradam?
O la, non audis zoanna surdis?
Dic meam quis nam rapuit coradam
Ventre forato.
Sentio me me smagonare flatum,
Nam coradellam mihi sustulerunt,
Non coradellam Bonis, aut Caualli
Dico, nec Asini.
Sed meam dico propriam coradam
Cum tuis sguardis, oculisq. bellis,
O meæ uitæ zoanna lusor

Ola, uocãtis est.
Smagonare, extra imaginem elicere.

Nempe robasti.

Matinada, cã tilena, q̃ mane fiebat antiquitus amicis.

Cum piua multas uenio fiatas,
Et Matinadas facio galantas,
Nec tuam duram manigolda testam
Rumpere possum.

Immo de cruda cameræ fenestra
Aut aquam zosum putridam rouersas,
Meq; bagnando uocitas gazanum,
Siue bachiocchum.

Cicigare, stigare canes, q̃ facimus ci ci.

Aut canes post me cicigando stigas,
Qui mihi plures faciunt pauras,
Atque garlettos quater insequentes.
Morsegauerunt.

Morsego, & morsico.
Nomina ballorum.
Schitarinos uillanicè.
Chitarinos, urbanicè.
Orpheus.

En Matarellum sono, uel pauanam,
Nil tamen curas sonamenta Piuæ,
Quæ Schitarinos superaret omnes.
Citadinorum.

Orpheus primus sonatorus orbis,
Si lyram grattans pegoras, osellos,
Aspides, dragos, lapides tirabat.
Ad melodiam.

Non ego mancum facio dauerum,
Vix piua statu repleo Botazzum,
Et lili blirum digitis comenzo.
Omnia saltant.

Per domum ballant Tabulæ, Cadreghæ,
Spadolæ, secchiæ, Gramolæ, badili,
Rocha cum suso, Cratarola, Zappæ.
Mille pignattæ.

Instrumenta utensilia.
Posuit pignatas pro reliqs instrumētis.

Sæpe dum canto gelidis sub umbris,
Cum lupis agni, Canibus capretti,
Vulpibus galli pariter comenzant
Fare morescam.

Fo fas fat, antiqui vtebantur ut etiam.

Dura sed plus es Zoanina saxis,
Ac habes testam similem giarono,

Porte

Porto calcagnos ego plus tenellos,
Quam tua uoia.
Quam super lectos alij reposant,
Solus intornum lachrymans camino,
Non habes per me traditora doiam,
Imo caleffas.
Ayme cur tantas renui morosas?
Nonne Bertullam? Toniam: Simonam?
Nonne Gelminam? cagalocchius ergo
Sis molesina.
Nam bianchinam tibi dico, brauas,
Teq; bellinam nimis esse pensas,
Quis quis est bellus putat esse bruttos
Iugiter altros.
Ne bianchezzæ Zoaninas credas,
Terra dat nigram segetem bianca,
Nigra sed blancam, facilem molino
Dentibus, atq;
Lac cito marcet sine caldirono:
Quod piat formam bulliens in illo.
Alterum blanchum, niger alter extat,
Sic ego, sic tu.
Me quidem nulla spresias casone,
Nonne sum ricchus, bonus atque bellus.
Quinque porcellos habeo tettantes
Vbera scroiæ.
Sunt mihi septem pegoræ bianchæ,
Sunt duo Manzæ, tria par Bouorum,
Lacte non unquam careo nouello
Sine polenta.
Sum satis bellus, satis & galantus,
Vado stringatus super & tiratum,
Meq; saltando pedibus legieris
Nullus auanzat.
Porto de paia uiriæ Capellum,

Tro tras erat Giaron⁹, est lapis solidus & rotundus.
Vergili⁹ inquit Nonne fuit sati⁹ tristes amarilidis iras.
Quanuis tu candidus esses.
O formose puer nimiū ne crede colori.
Alba ligustra cadunt uacinia nigra legūtur.
Comparatio miranda.
Despectus tibi sum, nec qui sim queris Alexi.
Mille meæ si culis errāt ī montibus Agnæ.
Par, indeclinabile est ali quando.
Bouū & bonorum.
Lac mihi nō æstate nouū ne frigore desit.
Nec sum adeo īformis

Cuius in piga posui garofol,
Quoue substringa rubea ficatur
Penna Caponis.
Sed uiam butto, quid ergo parolas?
Clamor indarnum meus, atq; piua
Non tuas surdas ponetrans orecchias
Pectora stracat.

Explicit de Matinada Eccloga secunda Tonelli.

Comparatio de innamorato Tonello, Sonolegia octaua.

Vado per hunc boscū solus chiamādo Zaninā,
Vt chiamat uitulum Vacca smarita suum.
Quæ ruit huc illuc, nescitq; truuare quietem,
Smergolat Echisonis per nemus oē gridis.
Fert altā caudam, longas distendit orecchias,
Audiat ut puerum forte boare suum.
Sed plangens aliquā finaliter introit umbram.
Ac ibi non dormit, non bibit, estq; nihil.
Me strapertat Amor rursus de more Poledri,
Cuius mostazzum nulla cauezza ligat.
Præcipitat, nitrit, sofiat per utrunq; canalem,
Et loca fert gambas per dubiosa suas.
Dicere nil prodest, sta, sta, monstrādo creuellū,
Hunc firmare tamen sola caualla potest.

Smergolat, uociferatur, Echisonis, resonātibus Echo. Est ab edo. Vtrunq; canalem ante, & retro.

Ad Zaninam, sonolegia nona.

Scorrozzata mihi stetit uno mense Zanina,
Et causam sdegni non att illa sui,
Me non ascoltat plorantem more putini,
Cui perdonanzam sic peto, sic ue grido.
Oyme Zanina, tuum spresias ingrata morosum,
O plus calcagnis dura Zanina meis.
Qualem terrenum graciali tempore uango,
Quando nil campos Vanga forare potest.

Talem

Talem surda tuum reputo gianduſſa magonem,
Nec piat orecchias ulla preghera tuas.
Nocte leuo media, ſono piuam, canto Roſinam,
Cantoq; para foras belle Gianole capras.
Tu tamen incagas canzonibus, & matinadis,
☞ *Heu libertatis uenditor omnis amans.*

Duæ cantilenæ rusticanæ Iste Bertolus est riualis Tonelli.

ECCLOGA TERTIA TOnellus & Zanina.

E miſerum, quid ſola (uides Bertole) ſiniſtra,
PALLENTIQVE nucis recubat Zanina ſub umbra?
SISTE gregem, ponas ac in carneria Piuam.
Quin uideo quid agat? redeo nunc, paſce capellas,
Ne uenias mecum, sta retro dico maruffe,
☞ *Ambitio quoniã cõpagnũ tẽnit Amorq;,*
Omnibus in rebus contentor habere ſodalem,
Sola tamen mea ſit, mea ſit, mea tota Zanina,
Sum quia totus ego ſuus, & non eſſe rafinam,
Pro qua germanos, Matrẽq; patremq; negarem
Ergo mane, facies q; tuum remanendo douerum
O Zanina mei ſolazzum grande figati,
Salue Nimpha, quid hac nuper Bertolus, egoq;
Vidimus infandæ te ſub Nucis arbore ſtratã?
Neſcis quam nocuas docuit nos Titirus ũbras
Euitare nucum, nec in his armenta morari.
Quid tua fert animi triſtes frõs aſpera curas?
Ecce nouos campi reuoluto tempore flores
Educunt Boreamq; trucem manſuetior Auſter
Diſpulit, ecce die lætantur cuncta recenti.
Turtur adit ſocium, geminos en cerne Palũbes
Qũo certatim iunctis dant oſcula roſtris. (flã
Nũc quoq; ſeptiſona Melibæus barũdine fau-
Canta-

Carpitur zelotypia quia illũ ſequebatur.

Douerum, debitum dicto Bertolo uadit ad Zaninam ſtantem melincõnicam, vultuq; ſuperbam.

Mire amoris inſaniã poeta noſter in hoc libello demonſtrat, nam etiã rudis homo tonellus.

Cantabat puerũ, carũq; Ergastus Amyntam.
Sola iaces Zanina minax, ac turgida uultu.

qui nuper tã sbotazzate loquebatur, nũc eleganter assistens. Amice profatur q... uas amo... struit artes.

Zanina sdegnosa.

Ver Tonelle tibi fit hyems æterna nec ullas
Dent frõdes sylue, tua nec tibi prata uirescant.
Nascatur tibi nulla Ceres, uineta crementur,
Implacanda tuas pecudes contagia uexent,
Letalisq; oculus teneras tibi fascinet Agnas:
Nec, quibus assuetis gregibus succurrere ne
Quæq; salutiferæ ueniãt e ruribus herbæ. (stris
Ignarus pastor capiat pro Baccare Taxum.
Liuidaq; armentis miseris aconita ministres.
Id me infælicem decet exoptare puellam,
Cui uiolæ fœtent, cui lilia nigra uidentur.
Fœda per has nunquam libatas sole cauernas
Strix mihi uel Bubo stridescat flebile carmen.
Tu tamen hinc abeas aliam reperisse negabis?
O si nescirem quod amas ingrate Simonam.

Fictio puellæ, ut excusetur si correspondent.

Ton.

O uermocanus, nimia dulcedine schioppo.
Potta meæ Matris, quantũ sũ factus alegrus,
Es zelosa tui nunquid Zoanina Tonelli?
(Si tibi porto benum noli mihi dire bosias)
Nunquid amas o cara tuũ Zoanina Tonellum?

Extremitas gaudij eloquentiã perdit.

Zan.

Hinc fugias ĩquã, tua sunt mihi uerba sagittæ,
Suntq; super segetes grãdo, sunt uasa ueneni.
Nil magis auersor quam te Tonelle uidere.

Ton.

Deh Zanina meum noli scannare magonem,
Tu me bertezas dubito, me perfida truffas.
Mo cancar, quid nam feci? dic uera, caleffas?

Hæc subdubitando pariter ridẽdo profert.

Zan.

Siste manũ, sic me tractare procaciter audes?
I, modo, si qua nouæ, quæ cantes, ludis amicæ

Summissa uoce blãdiẽdo dicit cacettas.

Carmi-

Carmina ꝑ me, tibi deerunt certamina primo. Irronia.
Pastorum uati, cui Mopsi phistula cædit, Necne post non. Color est.
Cui nõ æquiualẽt nec Pã, nec thracius Orpheus
I modo suauiloquasq; tuas inflare cicutas
Incipe, cũcta tuæ Nymphæ quibus ossa liquescãt
Et quibus auritos mulcescere possis Asellos.
Et quibus instudeas Bertolum subdere cantu.

Ton.

Ayme, quod irrides pouerũ crudelis amantem. Non est tam insan⁹ quin agnoscat se irrideri.
Dic cagasanguis, habes me bertezare casonẽ?
Hæc sũt poma? nuces? castagnæ: quæ tibi quõdã,
Munere ladra dedi? ueniat tibi phistula, nescis? Improperat
Aut post terga tenes? simul aut eũ pane uorasti?
Non ex parte mea bellum tibi læna specchiettũ
Attulit, & stringas cum totis quinq; ferettis? Sunt aliæ stringhe q̃ habent feret tum vnum.
Ista super feram Cremmæ comprando trainas
Spendiui septem, tamen es ingrata Tonello.
Nõ Amphiõ ego, non Pã nõ thracius Orpheus,
Qui possem uestri Bertoli uincere Piuam,
An credis quod ego Bertolum nescio carum. Carpitur ze Iosia.
Esse tuum totum, cum toto corde Morosum?

Zan.

Est ita, quid modo uis? sua sũ, sua tota, nec al- Prorumpit in iram, quia detegitur.
O Tonelle uolo qui mecũ uiuat amantem. (trũ.

Ton.

O crudele nimis, dubijs & amantibus arctum
Verbũ, nec uerbũ, cuspis sed acuta medullis, Nimi⁹ dolor bene docuit e loqui.
Verbũ, nec uerbũ, cruor immo pestifer hydræ.
Quid fera Bertolum nostro præponis Amori? Oliuã puellam memorat, ut indignationẽ faciat inter amantes.
Non ego quippe suam metuo te iudice formam,
Quãuis candidulæ placeat (sum certus) Oliuæ.
Falleris ad quãtũ quod amas aliunde furentem
Verte precor sensum, qui sit cognosce Tonellũ,
Quã diues pecoris niuei, quã lactis abundans.
Nõ mea quã cernis tibi sordeat hispida barba,

Haud

Haud minus ipse stupet me nudū limpidus am-
Cū lauat albētes triuiæ quandoq; puellas (nis,
Filidis ah quoties (testor Nemus istud) amores
Contempsi, quoniam tuus in me certior ignis.
Philidis ah quoties fragrantum serta rosarum
Discerpsi manibus, sparsimq; ad littora fudi,
Cui ter, Phili tace, dixi non absque pudore,
Sola mihi Zoanina placet, Zoanina maritum
Me teneat, Zoanina suis me cæpit ocellis.
Phili tace, quærasq; aliū, te auersor, amantem,
Te Zoanina uidens? solam te semper amaui
Immo arsi, miserū sed me fugis improba, dafnis
Altera phœbeum quæ nescia spreuit honorem.
Tu mihi clamanti velut Aspis comprimis aures
Nec te sæua preces, nec munera tanta reducūt.
Hircane potius Tygres mansuescere possent.
Duraq; saxa mei fluerent liquefacta querelis,
Quā te nec precibus nec donis uincere credam.

Spreuit nescia ignoranter egit ut tu q̄ me fugis honorem uolens.

Zani.

Immo lupos ouibus, ceruasq; Leonibus ante,
Seu canibus lepores uideam miscere fugaces,
Quam dicar quod amo infelix Zanina Tonellū

Mira superbia mulieris Nūc Zanina Nū Zoanina scribitur.

Tone.

Te çalibes ferrum fecere puella sub antris
Nec diamantinam te sanguis frangeret hirci.
Ah miser, ah infelix qui non reamatur amādo.
Candidus in nostro tibi seruabatur ouili
Capreolus, quē sex maculis color igneus ornat,
Hūc ego (quādo quidē sic me Zoanina repellis)
Siue dabo Lænæ, seu candida Philis habebit.

Post præces venitur ad munera

Zoan.

Nec te Læna unquā, nec cādida Philis amabit.

Ton.

O quantū Zoanina furis, nimiumq; superbis,
Ni forsan nostrum furor hic augeret amorem,

Dubitat tamen puella, ne aliunde uadat amare

Namq;

Namq; per iratos amor amplius ardet amantes.

Zan.

Non arbor crescit quæ non plantatur amoris
Nō erit augmētū quia nō amor affuit unquam.

Ton.

Me fugis ergo? tuū sic improba spernis amicū?
Sum Bertolus ego tibi qui conuicia dixit?

Zoan.

Hinc ego (ne ulterius cur sim tam mesta requiras)
Hinc ego pastores omnes tumefacta repello,
Bertolus nuper uidit me fraga legentem,
Cui uariis ex his texebam nobile sertum
Floribus hoc illum certe donare parabam.
Credidit ast alio dando, quia cogit amantes
Semper amor dubios suspectus credere falsum.
Protinus intumuit, cui sertum dixit, Amico
Textis iniqua nouo? ruit inde, manuq; coronam
Ac sub calce sibi dandos lacerauit honores.
Hæc toleranda tamen fuerant, maiora ferebam
Quando pedralus tristi me urgebat amore.
Agmine pastores facto uenere capellis
Post habitis uoces coram quibus ipse nefandas
Prorupit, dixitq; mihi conuitia multa.
Mæstitiæ causam facit hanc Bertolus acerbæ,
Vnde per hos steriles, Montes ego sola morabor
Pastor ubi nec pascit oues, nec sulcat arator,
Nec Filomena graues remouet de pectore curas
Aut ubi nec liquido se īmergunt Naiades alueo:
Aut neq; uenatrix auratam cincta pharetram
Frondea p nemora ingētes trāsuulnerat Apros.

Ton.

Ne sæui Zoanina tibi, ne blandula sæui,
Tecum habitem siluas tantū patiare per istas,
Desine Bertolum qui te odit, amatq; Tonellum,
Si nos æquiparas gregibus, sum ditior illo,

Iam nō ami cū sed amantē se uocat. Vellet omnino vt alterius infamia se gratum redderet. Magna infelicitas Tonelli, cui præponitur Bertolus riualis p ipsam amicam.

Si forma, dubium nihil est, sum pulchrior illo.
Si cantu stipulæq; sono, sum doctior illo.
Nunc elegã ter nunc rustice Tonellus protatur Et Amoris natura patefcat. *Bertolus, niger est, pede claudicat, oreq; tardo*
Balbutit, unius cui desit lumen ocelli.
Non Bertolus habet secura per ocia tempus,
Desertis pecudum septis curuatur aratro.
Nec rudis in molli fagorum cortice nouit,
Scribere dilectæ quæ carmina dicat olyuæ.
Sis mea, eroq; tuus dulcis Zoanina, nec ignes
Bertoli memora, mea scis, mea dic ò puella.

Zoan.

Nec te nec quemquam sequar amplius, ite capellæ
Iteq; pastores, fontes syluasq; relinquo,
Qui norunt dicant amor est insania mentis,

Explicit.

Tonellus hanc exclamando sequitur Desperatus Ecologa quarta per Alphabetum.

Ayme quo dulcis properas Zanina?
A Sequitur eã *Ayme cur, sibenam traditora uoltas?*
Ayme sta mecum precor, & hunc bellum
Accipe pomum.

B Illa magis currit. *Barbaros uincis feritate, Moros,*
Bistones, Turcos, Sguiceros, Todescos,
Bestias omnes, animas diabli
Belzebuelis.

C Quid sint sparamenta. lege Nicolã zauatinum *Curæ planinum, tibi saxa mangiant*
Cruda scarparum sparamenta solas,
Cancar ortighis ueniat quod ipsæ
Crura cruentant.

D Desperatus restat, seque suspendere parat. *Deh quid indarnum sequor hanc ribaldam?*
Deh quid unius sub amore ladræ
Ducor ad forcam, mihi iamq; lazzum
Boia parauit?

Ecce nam longe uideo cauallam

Est sibi pro me misero cauezza,
Ergo cornacchis laqueo piccatus
Esca manebo.
Forca sit nostræ medicina pœnæ,
Forca, tot guaios penitus leuabit,
Forca me picchet pariterq; cagnam
Forcha zaninam.
Gratias reddo, quod ego cataui
Gaudium cum quo fugient affanni.
Grata seu contra quod ero ladrones.
Guardia campis.
Hæc salix, aut hæc, erit apta quercus,
Hanc meæ mortis satiare uoiam,
Heu quid expecto magis est adessum
Hora picandi.
Ito nunc, ito zoanina uacca,
Ito, qui se met fogat est Tonellus.
Ibis ad stuam sine quo, nimisq;.
Indusiasti.
Laude mancabis, mea straccia namq;
Lingua non unquam ueniebat, ut te
Læta cantaret, faceretq; Piuam
Li frisolare.
Muta tu semper precibus fuisti,
Matta qua propter reputaris esse,
Mortus at postquam fuero pianges
Mesta Tonellum.
Non dabo non plus tibi poma, figos,
Non rosas, brognus, pyra, fraga, moras,
Non dabo non plus Lepores, palumbes,
Non dabo non plus.
O mihi giornus maledictus ille,
Ossa cum per te mihi tota sensi
Obrui dardis ab amore tactus
Ordine nullo.

E
Vidit caual-lam suã cu-ius cauezzã pro soghet-to tulit.
F
Dum soluit equam sic lo quebatur.
G
Piccatus est guardia cam porum, quia nunquam di scedit.
H
Vadit mirando quem for tiorem trun cũ inueniat.
I
Improperat zaninæ, ut pathos in il la moueat.
L
Improperat de datis sibi laudibus.
Li uocẽ piuę
M
N
Improperat de munerib
O
Desperatio animi.

Possit

P
Poßit ad baſſum rigolare cælum,
Poßit & Tellus fieri baratrum,
Præſtiter mundus bruſet, aſtra, nubes,
Pontus, & aer.

Q
Æxecrat mulieres.
Qualiter cunctæ pereant puellæ,
Qualiter fœmnæ moriantur omnes,
Quæque poltrona eſt, ſimilanda cagnæ,
Quæq; zaninæ.

R
Diauola diauolibus.
Vt nulla mulie ladus.
Rumor & lites veniunt ab iſtis,
Rixa cum femnis pariter creatur.
Ricchus eſt orbis Diauolabus iſtis,
Ricchior Orcus.

S
Semen hoc mendax muliebre, vanum,
Stolidum, mordax, petulans, malignum,
Sordidum, prauum, fatuum, ſuperbum.
Quod ruit orbem.

T
Lenam pro helena rustici dicunt.
Tota per lenam iacuit bagaſſam
Troia, quam iudex malus agraffauit.
Tuq; per femnam miſero Tonelle
Torque colengum,

V
Vidit ſaluignum caſu uenientem. Dum ſugiebat à facie Saluigni, ita dicebat.
Vado piccari, locus iſte non eſt
Viſtus, en collo laqueum taccaui,
Vado iam ſupra ſalicem, ſed heu quis
Volgitur iſtuc?

Eccloga quarta finit.

De laudibus forche Sonolegia decima.

Omnibus in rebus deſgratia ſemper abundat,
Eſt ne canaruzzo tolta cauezza meo?
Sors differre poteſt, at nō prohibere ſoghettum,
Eſt mihi per ſuperos forca parata deos.
Non quod ſim ladro, uel bondanelica proles,
Non, quod bardellæ uilla crearit, opus.
Natus ac ut moriar viuus, moriēs quoq; uiuā,
Sola ſit ad vitam congrua forca meam.
O ſi Cornachias eſſet prohibere facultas,

Per

Per quas aufertur lux oculina ladris.
Quæ nã sors mortis, quã forca, trouatur in orbe
Dulcior? hac mihi nil, gratius esse potest.
Cætera per gesias sub terris funera condunt,
Piccatis cælum posse uidere datur,

ECCLOGA QVINTA

DE AMORE.

Interloquutores Saluignus & Tonellus.

VO tam frezzoso passu Tonelle caminas?
Cur portas gambas ueluti lunaticus? o la,
Cui dico? ptrusta, faciam tibi more Somari,
Postquam despresias Saluigni uerba pregantis.
Tonellus.
Deh Saluigne meum noli strubiare uiazum.
Nec des impazzum tibi qui fastidia non dat,
Lassa uestitum, lassa tibi dico gabanum.
Saluignus.
Non ego (ni dicas quod habes) lassauero maiũ.
Tonellus.
Pur ibi te ficches, lassa codesella, che si,
Ad corpus lanchi mistatem ruppero nostram,
Atq; tibi supra nasum plantauero pugnum.
Saluignus.
Linquo, sed tamen es multum boriolus adessum,
Quid facies hosti eum scorozzeris amico?
Cancar, non ueni pro te imboldire chi lò,
Immo uelut carus compagnus scire casonem
Brammo quæ stizza est mens bizarica, quæ te
Angonaia menat ceruello more carentis,

Ptru sta, vox quæ fit cũ sistimus Somarum idest asinum uel mulum.
Strubiare, pro disturbare
Maium, vnquam.
Carmen trũcatum, accẽtum fac super si
Boriolus, colericus
Carmen trũcatum sem per fac accẽtum in ultima sillaba.

Vadis

Sommam de ponere leuare ventrem.

Vadis & ad guisam quã quis mãgiauerit uuas
Fossatum cercat propter deponere somam.
Nunc ego cum gianno Vaccas mũgiẽte belino,
Te desperatum, nimiumq; piangere sensi.
Quo planctu fuimus cõstretti linquere secchias
Et pietate tui sguazzauimus ambo ganassas.
Ergo meus grandem tortum Tonellus habebit,
Causas dotarum nisi dixerit ille suarum.
Hac sub glande parum quæso depone culattas.

Tonellus

Oyde, dolentis quasi oyme deus Cagarossus & cagãsanguis sunt idem Indignabunde ait stronzus.

Oyde quid ad mundum ueni stentare misellus?
Oyde quid indarnum me mater lacte cibauit?
Mancum nonne malũ fuerat cagarossus alhorã
Ex Asini calido fieri pissamine fungus?
Vel petra, uel zoccus potius volo dicere strõzus,
Quam tapinellus ego matris de vẽtre sborari?

Saluignus

Ah Tonelle meus, quid desperare bisognat?
Displicuit Christo plus desperatio Iudæ,
Quam si vendisset Christum sanctamq; Mariã.
Est nihil hac culpa toto poltronior orbe.

Tore, pro accipere. Carnerum rasonis. Colligo col legi & colsi.

☞ Non desperatæ plagæ medicina catatur.
Quando dat nobis aliquem fortuna trauaium.
Conseium nostris ab amicis; tore bisognat,
Ac in carnerum sua ponere uerba rasonis,
Sunt quia cordoios bastantia tollere nostros.

Tonellus

Sola meum, dico, mors, oyme, leuaret afannum.

Saluignus

☞ O meschinum hominẽ, qui suppertare flagellum
Nescit fortunæ nisi mortis cercheet aiutum.
Quem tibi soccorsum tribuam si dicere nõ uis?
Dic giandussa cito, que te desgratia colsit?

Tonellus

Ecce meæ, cernis? cauezzam porto cauallæ

Cum qua per collum ſalicẽ appicabor ad unam.

Saluignus

O cermiſonem teſtam, appiccare teipſum.
Tu bene piccares alios tibi parcere nolens.
Nil dubiũ quoniam eſt amentis amãtis uſanza,
Nolle ſalutiferum compagni audire ricordum?
Per cauſam nunquid burſam tibi ladro roba uit?
Nũ dedit accuſam cãparus barba Tognazzus,
Namque tuos heri Porcos dare dãna catauit?

Tonellus.

Non uermocanus ſic eſt, quia perdere uellem
Sexcentum burſas, pegoras, caſamenta, cauallas
Plus preſtum quã te, quam te (nil dicere poſſum
Sanglottus ſtoppat ſorramen namque fiati)
Plus preſsũ quã te, mea ſpes, mea uita Zanina, Teneri me loquitur.
Quam te garofolũ, roſa pomũ, cara ſorella,
Cara ſorella quidem qua non mihi carior altra
Eſt Saluigne mei ſcanacori cauſa Zanina, Scanacori ſcanatio cor dis
Sola Zanina meum poſſet ſmorzare bruſorem,
Sola zanina ſuis me ſnebolauit ochiadis,
Hanc amo, nec reamat, bruſor, nec porca moue
Immo bertezat, ſoiat, truffatq; tapinum, (tur
Ac multos ſeguitat ueluti Scartera moroſos. Scartera, ꝑ meretrice.
Sola iutare poteſt, & quod ſit ſola ſpiauit,
Vnde ſuperba uenit, me tractat more gazani.
Dic Saluigne meus, crudelis nonne uocãda eſt?
Illa potens non uult medio ſuccurrere morto
Ergo bonas habeo cauſas me tradere forchæ.

Saluignus

Do pinſen, ergo cruciaris amore zaninæ? Pinſen, blaſphemia ruſticana

Tonellus

Eſt ita mo cancar, paret tibi coſa nouella?

Saluignus

Coſa nouella quidem, fuit hæc parlatio prima,
Eſt ne zanina Petri Gambonis filia? ſcis ne?

Tonellus

Tonellus

Est est, ayme suum me tantum nomen amazzat,

Pulchra biasmatio amoris.

Saluignus

Marauigliabam quod eras sic fronte striatus,
Deh poucrelle, rogo noli te credere somnis,
Noli post ipsas ceruellum perdere ladras,
Noli dico tibi, Veneris seguitare putellum,
Iste cauestrellus faciet tibi rumpere collum,
Hic orbesinus totum sfrantummat honorem
Nō tibi qui bonus es tantūmodo pascere capras,
Sed Citadinis scarlatti ueste dobatis.
Est amor angoscæ species, mentisq; Diauol,
Est amor errorum Capitanius, estq; Bagascæ
Filius, est proprij domentigatio iuris.
Estq; pudicitiæ contrarius eestq; maligna
Pestis, & à nulla morbus sanabilis herba.
Per quē perdit homo robbam, ius, seq; medemū.
Per quem calzati omnes strasinamur ad orcum.
Fac sennum matti, lassa Tonelle talopram,
Nam secchiam merdæ tandē urtabis in unam.
Noscere uin causam cur nō habet ille mudandā,
Vel cur m ostazzū tenet in bindamine stuffum?
Est, quia uergognæ clausit bastardulus occhios.
Noscere uin quare puer est, nūquamue senescit?
Nam facere impresas pueriles cogit amantes.
Noscere uin quanti sit damni causa ladrettus?
(Totius mundi res gestas pono dacantum)
Hic exempla tui solum statuamus auantum.
Si Tonelle meus zuras mihi dicere uerum,
Est tibi nulla modo uaccarum cura tuarum.
Primo sicca illis garlettos merda boazzat,
Nam uelut usabas, nunquam tua stalla netatur.
Si mungis mungis, si non, fastidia nolunt,
Quæ tibi ceruellum rapuerunt propter amorem.
Cessant mascherpæ, cessat cagiada, botirus,

Bagasse scortæ.

Prouerbiū

Natura Cupidinis.

Officii uillanici descriptio.

Humida

Humida formaium corrumpit muffa leuatum.
Itq; in malhoram pecoris sperantia Taurus,
Inq; malum punctum substantia tota ruinat.
Vigna tui Broli sine palis, obruta spinis,
Clamat de longe Zappas ottanta mearos.
Adsguazzum cāpi uadūt, lacus arua couertat,
Nam uelut usus erat nūquam fossata cauantur.
Dormit zappa domi, forcatus, uanga badilus,
Cuncta sui culpa ueniunt rugimenta patronis.
Hic ē acquistus qui fitur amare puellas, (gnū,
Hunc mullazzus amor facit o Tonelle guada.
Perdis amicitiam multorum, perdis honorem,
Et patri matriq; tuæ das improbe guaios.
Hunc de ceruello tostum precor excute Grillū,
Ne Bouis accipiat formam bustumq; Gigantis,
Et modicus fiat grandis montagna fosolus,

Tonellus

Ista meam rumpit circumparlatio testam,
Per dextramq; intrans læuā passauit orecchiā More amantis non audit consiliū amicorum.
Das uento calces, umbram Saluigne misuras,
Scribis & in glaciem scaldantē solis ad ignē.
Plus tostum caschet mūdus, Cælumq; rouersū, Prouerbia.
Plus tostū Mullos Asinosq; per astra uidebis,
Cornacchiasq; iugo faciemus arare ligatas,
Plus tostum nascat talis Verzonus in horto,
Quod minor ad totā Bressā det foia menestrā
Plus tostum cessent fontes, Imbresq; rafinent,
Denique plus tostum mutabit Serchia canalē,
Quā cesset may may Tonellus amare Zaninā, Serchia flumen, qui padum intrat
Et licet hanc uellē, nō possem linquere femnā,
Et licet hanc possē uō uellē linquere Nimphā.
Vade, nec impresa me quisquam toiat ab ista.

Saluignus

O sine ceruello zentaia, uel absque gouerno,
Se cruciant qđ amant, nec amare mēte dimenū Zentaia, gēs plebea.

Cōparatio

Desistunt, faciuntq; uelut Benolina bachiocchi,
Quæ moritura gulā Zatti spontaniter intrat.
Tolle foras istam de sensu matte paciam,
Teq; tibi stesso sauia cum mente ritorna.

Prouerbium

Tuq; capræq; tuæ tandē ad sparauerria uadet:

Stua locus callidus.

Hic amor ad stuam mandat finaliter omnes,
Et multos riccos panem pitocare coegit. (gnat
Quisquis amat multū spendit, nihilūque guada
Monstratur digito, post illum quisq; petezat.

Tonellus

Mentiris quod amor sit eorum causa malorū,
Sicut te sforzas batando prouare chi lò.
Nōne quis est similis zocco, similis ve quadrello
Quē nō guidat amor, quē nō trahit ulla puella?
Dic codesella, quid ē uirtus nisi germē amoris?
Virtutem sborrauit amor, sborrauit amorem
Sola dei beltas quæ corpora nostra galantat,
Inq; Zoaninam uenit bellasq; putinas.
Nūquid ego potius merlottus amabo Cauallam,
Seu uaccā moram, seu cagnam, siue Gatellam,
(Me quia reprendis uaccarum linquere curā)
Quam bellam somnā sensuq; rasoneq; plenam?
Pazzus es, & nescis quid nā Saluignæ sbaia

Saluignus (fes.

Potta meæ, quod nūc uolo biastemare, madre=

Studia stu diabus sicut asinabus.

Argumēta facis magno bastātia scotto, (gnæ,
Atq; Thomasinis studiabus forsitan apta.
Sū cōtētus, ama, quia quosq; bisognat amare,
Sed ratio, non mens lassiua gubernet amorē.

Tonellus

De diauol amor non est subiectus & inde
Debet Amor potius rationem flectere quo uult
Nō ne uetus prouerbol habes, Amor oīa uicit?

Saluignus

Heu bene parlasti sagurate, quod omnia uicit.

Nanque

Namq; tibi robbam, nomen, tulit inde cerebrũ.
Plus q; Zoaninã curas quã mungiere Vaccas.

Tonellus

Pur ibi te ficches, nescis uoltare galonem, Prouerbiũ.
Nũquid Zaninæ vis me præponere Vaccas?

Saluignus

Non, sed ama pariter Vaccas uaccãq; Zaninã

Tonellus

Deh weniat cãcar tibi nunc manigolde uilane,
Tu ne Zoãninam præsumis dicere vaccam? Prouocatur ad iram.
Quod mangiare uiã poßit tibi Phistola nasũ.

Saluignus

Perdonanza precor, noliq; gridare Tonelle,
Nam meus incauto dictus muzauit ab ore.
Immo Zoaninam stellam chiamabo Dianam,
Dummodo non uoias te desperare per illam,
Nam si desperas, & vis te tradere forchæ,
Non illam uaccam, sed ego clamabo putanam.
Et semper dicam quòd amor tibi colla tirauit.

Tonellus

Nũquid amor boia est? quia dicis colla tirauit? Arguměntum aliud.

Saluignus

Vt quid habes manibus pro te appiccare so-

Tonellus *(ghettum?*

Nõ amor, ast odiũ qđ fert mihi cruda Zanina,
Me quasi forzauit contradam perdere drittã.

Saluignus

Vt quid amas illam si te sdegnosa refudat?

Tonellus

Troppus amor quẽ porto sibi facit esse superbã.

Saluignus

Ergo troppus amor te vult piccare bonhomum.
Ne stupeas, boiam si dixi nomen amoris.

Tonellus

Crimen amoris enim non est, at culpa puellæ,

Troppus amor non esse potest, at troppa supbit.

Saluignus

Dißimula, fingeq; aliam doniare morosam.

Tonellus

Dißimulare nequit, nec fingere quisquis amator.

Saluignus

Heu quia uicisti, cedo Tonelle, nec vltra
Disputo, nam tua me sententia docta ligauit.
Non de Bolognæ celsis venit ista cadreghis.
Perettus mātous Aristotelicus. *Non sauio nostri proceßit ab ore Peretti.*
Talia non donant Zappæ, nec aratra badilis,
Solus amor docuit, potis est qui ferre biolcos
De pecudū stabulis ad summæ culmina mitræ.
Victor es & speciē formā quoq; noscis amantū.
Nō habet, hanc culpā, sed sola Zanina Cupido,
Et giāduſſa mihi veniat, si sensero quemquam
Blasphemare deum, quod si cattiuus amorem
Hoc bastone suas sine fallo rupero costas.
Laus Amoris. *Est gentilis amor, vult cor gentile, galantum,*
Dulce, saporitum, tandem dulcedo fit ipsa.
Et giuro Tonelle tibi, retrouabo Zaninam,
Hanq; tibi faciam dilectam, pone pauram.
Vade casam brenamq; suæ iam torna cauallæ,
Vndiq; Nox nigra est, Grilliq; p arua tri cātā.

Explicit Ecloga quinta de Amore.

DISCESSIO SALVIGNO

Tonellus restans lachrimabiliter hanc Sonnolegiam X. edidit.

Oyde meus vēter, mea milza, meusq; magonus,
O mea centenis testa piena grylis.
O quales lancos, o qualia cancara porto,
Non maior pœnis est codesella meis.
Nil sunt Gianduſſæ, nil vermocanus ad istud,
Quod pro te patior bella Zanina malum,

Oyde

Oyde Zanina fero pro te mala pascha malānū
Deh non sis doiæ causa ribalda meæ.
Scioppo, creppo, brusor, nequeo sborare fiancū,
Sit fas almanchum posse morire cito.
Affannus maior meus est, quia brusor & ista Non dura rationis femina.
Flamma coradellam scannat ognhora meam.
Tu tamen & rides, & cantas, inde caleffas
Me, tibi qui sempro tempore schiuus ero. Semper fem pra temprū.

DE NATVRA AMANTIS
Sonolegia duodecima.

Quare si mangio uideor mangiare lusertas?
Sdegnatur quoniam Vaccha Zanina mihi.
Cur bibo Zattorum succum si sugo Botazzum?
Sdegnatur quoniam scroia Zanina mihi.
Quare sognanti paret mihi perdere capras?
Sdegnatur qnoniam ladra Zanina mihi
Quare garofolum si naso merda uidetur?
Sdegnatur quoniam cagna Zanina mihi:
Cur sunt Gregnapolæ, vel parēt esse Collūbæ?
Sdegnatur quoniam mula Zanina mihi.
Ergo fina tantum sdegnosula conticet illa,
Non edo, naso, bibo, dormio, canto, sono.

SONOLEGIA XIII.
qua Tonellus post interuallū trium annorum quo Zaninam non vidit, ait.

Magna bachiocheries veneris seguitare putel
Cuius vergognam nulla mudāda tegit, (lum
Quid Marusus ego sequor hāc sine laude ribal
Non sua p̄gheras audit orecchia tuas (dam?
Me video a cunctis compagnis esse relictum, Repellet eorum cōsilia.
Nec sine schaldata vado tapinus aqua.
Hæc barbera mihi barbam tulit absque rasoro,

Quæ ſcit caſtrones attrapolare uiros:
Si bene contemplor ſua geſta, ſuasq; parolas,
Eſt, quam Veronæ miſit arena, ſcroa.
Proh uergogna mihi qualis ſcoperta uidetur,
Hic mihi perpetuo tempore ſcornus erit.
Ergo bachiocheries magna eſt ſeguitare pu-
Cuius uergognā braga niuna coprit. tellum

Hic finit Amor & inſania Tonelli, qui mox Thomaſinam ſumpſit Vxorem.

STRAMBOTOLEGIA
Merlini in excuſationem huius Zanitonellæ.

Liuida feminecì Mors quæ tulit īguē Achillis
Reddita quo falſum Troia domaret Equum
Biſtonios audet (fateor) diſpellere Nautas,
Sed non zaniphili carpere fata mei.
Dixit Apollineæ quantū ferat Vlna Phitonis,
Dixit & obſcuræ quanta ſit eſca Lyræ.
Nō reprobent latiæ, Paſtor quæ dixerit, Aures
Caſtus in hoc gracili cortice gaudet amor.

ECCLOCA SEXTA
qua introducuntur Tonellus & Pedralus, qui ambo inebriantur.

O FORTVNA *mihi nimium rabioſa tapino,*
O quæ ſola faues poltronibus atque ribaldis,
Quæ cauſa tanti per te mihi dantur afanni? Fiat⁹ anima
Cur mihi nè ſtreppas animā de corpore tandē? Fiata vices.
Nonne

Nonne foret melius semel hũc sborrare fiatũ,
Omnibus in giornis quam mille morire fiata?
Es fortuna quidem merda merdosior omni.
Et tamen a multis tu Zuccarus esse uideris,
Quos tales utinã cagasanguis amazet adessũ.
Nãq; ficaueriunt speranzam firmiter omnem
In te, quæ tandem das, oyme corada malãnum.
Indarnum studui tibi pro seruire gaioffæ,
Sed mihi uoltasti ceruellum more Gazani,
Deque meo penitus priuasti ladra placero.

Pedralus

Quid sturbulẽtus facis hac Tonelle sub umbra
Nunc ego rampatus longam scaluare pioppã, Scaluare amputare.
Vt uiridi possem foiamine pascere Vaccas,
Audiui lacero te suspirare magono.
Deprecor ut quod habes uoias buttare deforã
Tu scis non pocum strictos non esse parentos,
Scis quantum sauius Villa sum dictus in ista,
Conseium quapropter ego dabo forte galantũ, Chiloiũ. bergamaschiter pro hic.
Per quem lassabis doiam Tonelle da bandam,
Forsan & altorium quẽquã donabo chiloium.

Tonellus

Nunc nunc pensabam quod me tẽtare uenires,
Hinc fuge, perq; tuũ uadas Pedrale uiazzum,
Ad corpus sancti, quod blasphemabo lupini, Irascitur Tonellus.
Si pedrale loco non te distollis ab isto,
Nos plusquam cinquanta duos parebimus esse.

Pedralus.

Non ne tibi dico quam sis Tonelle *maruffus?*
Scire tuos guaios modo quæro, daturus aiuttũ.
Et uis ad primum mihi testã rũpere tractum? Sumpserat .n. baltoné.

Tonellus

De guarda guarda, nõ magnus bastat afannus
Qui mihi cantono milzam rosegauit ab omni,
Si non hic etiam me disturbare ueniret.

Expecta poltrone, uolo tibi rumpere schenam,
Forsan pentibis mihi nunc uenisse dauantum.

Pedralus

Vade pianinum rogo te mi care Tonelle,
Iam non ira uiri strauacatur more ledami.
Cùm. *Nũ pouerelle tuum patieris battere Barbam?*

Tonellus

Si tibi perdono, ueniat mihi cancar adessum,
Quamuis deberem subtilem perdere bragam,
Quam soleo tantum festiuis ferre diebus.
Guarda uilane, uolo nunc me sborare dauerũ.

Pedralus

Padimma p cessa. *Horsu ne facias, es mattus? uade padimma,*
Qui sumus an nescis? Sta retro dico Tonellæ,
Mo, particula conueniens eloquio rustica o Memoria, Villanicè. *Mo sagurate, tuum sic uis tractare Pedralũ?*
Nescis quam cari socij sumus atque parenti?
Sic tua de proprio cascat mermoria scanno?
Sta retro si uis, non dixi, non ego feci
Tam grãdẽ cosam per quam me battere debes?

Tonellus

Nonne tibi dixi de prima, uade Pedrale?
Aut quod deberes oculis te tollere nostris?
Vultus, est animi iudex. *Cerne meos uultus, si uis cognoscere doiam.*

Pedralus

Do compagne tibi perdonum, doq; rasonem,
Te quia cognoui nimiam sburlasse gramezzã,
Birlo, intelligentia. *Deque tuo birlo mentem butasse strauoltam.*
Post hæc excuso si te furor illico brancat,
Namq; tuum fratrẽ Bertol, patremq; Maionem
Essere, antiqui pro esse dicebant. *Cognoui pauca boriolos essere causa.*
Ergo Tonelle meus, cordoium pone dacantum,
Atq; tuum tanto de inflazine caua magonem.
Dicito cuncta mihi, tibi sum Tonelle fidelis.
Ne meschine ue lis tantũ lagnare, quod inquis?
Non parlas? de butta foras codesella uenenum,

Nil

Nil mage debilitat, vel nostros incoquit artus
Pectore sub tacito quam mens agitata dolētis,
Corneus hac animam profudit forte Ioannes.
Et licet hic Vermis tua rodat corda catiuus,
Cuncta sed ad carū compagnum dicere debes.
Qui mala ceruelli pensiria pacificat.
Dummodo cuncta sibi, nil seruans, significagat.

Corneus Ioannes.

Antiqui dicebant signi ficare, & alia plurima pro significare.

Tonellus

Quid Pedrale modo mihi tantū rethorigass?
Vin quod ego dicam tibi verum? pone culamē,
Vnxisti forsan musum, vel forte bibisti,
Et mihi, nescio quo, vis predicare Proleccho,
Nunquid ego potero sine naspo suoluere filum?
Si mihi sorbottum vim fers, dando fiascum,
Cuncta, recunctabo, sic vox ladinior exit.

Pone culamen ꝓ sede. Prolecco, ꝓ logo.

Ladinior, id est magis latina.

Pedralus

Si tibi non bastat vinum, quin? carpe Botazzū,
Pedralus tuus est, Barilottus, & iste Lorettus,
Sunt ad comandum cari mea cuncta Tonelli.

Tonellus

Clo, clo, quā bonus est, refero tibi mille cotalas,
Dicere sed quid ego tibi nūc Pedrale uolebam?

Pedralus

Do angonaia, tulit sensum fortasse barillus?
Est poca, crede mihi, quā suffers pena Tonelle.
Gratta caput, capitis reuocat gratatio mentē.

Post potum in qua sal positum fuerat paulatim ambo inebriantur.

Tonellus

Quos habeo drētū quantū bene nosco trauaios.
Attamen ipsorum per adessum nescio causas.
Cras dicā, postquā māgiauero quīq; menestras.
Siue fasolorum uel tres uel quinque scudellas.
An sed ego tandem memoro Pedrale sodalis,
O cancar, quantas habeo sub pectore doias,
Non bastat quod me tormentant, sed codesella
Iam quasi sborraui medio de uentre fiatum,

Per adessū, pro nunc.

Nam in alio loco sensum que fasolus aguzzat.

Sanglottos melius quã singultus. Sorrare, exhalare. Lãt cur, morbus est.

Non tibi sanglottos, tibi nec suspiria dico,
Qui per iter colli uellent exire deforas,
Sed quia sunt troppi Braghæ sorrãtur ab imo,
Et sic efficiunt suspiria sæpe corezas,
Attamen hãc nostrã postquã uis noscere pœnã
Dicam, quæso tuas distende parũper orecchias,
Credo scias Pedrale meus (si forte recordas)
Quod mea somna sup ceruellũ lãtcur habebat,
Cuius uentronem tantus cruciabat afannus.
Quod non sic sbraiat cũ perdit Vacca vedellũ
Ad corpus cigni finaliter illa moriuit.

Pedralus

Carmen sc-photonicõ.

Ayme Tonelle, quid est quod dicis cãcar adess=
Thomasina tibi mancauit? buscha del mi, (sũ?
Non ego, dico tibi verum Pedrale, sciebam.
Da mihi perdonum, magnã tibi præsto rasonẽ,
Nunquam pensassem quod te dolor iste piaßet,
Cur non andasti ciuitati torre Medechum?
Hi faciunt nostros tã sæpe guarire Patronos.

Tonellus

Do cancar ueniat Merdecchis atq; ciroitis.
Nam ladri somnã, simul & mihi trẽta domas
Robbarũt, sine quis melius Thomasa guaris=
Ante suos tãtos inplastros, atq; cirrottos, (set.
Ipsa cinabatur melius, meliusq; cagabat,
De Pampardellis cum uno quinq; menestras
Mangiabat post quas parlando stabat alegra.

Pedralus

Cur pinsen ergo chiamasti matte Medeccũ?

Tonellus

Trocheus p spondeo.

Mo angonaia, fuit præ noster Don Iacominus,
In cuius chieregã giandußa nascere poßit.

Pedralus

Monesi, pro monachi, uilanice.

O menchione, fidem prestasti Don Iacomino?
An nescis, quoniam Monesi, fratresq; Pretiq;.

Nos

Nos omnes uellent Meschinos sæpe morire,
Vt de candelis guadagnum fiat auancis?
Si Tonelle suas uis truffas noscere, scolta.
Vna super coxam Bertoli uenerat olim
Phistula, qua sursum calzas tirrare cediuit,
Illico frater adest Polus, scis? ille Romittus,
Qui becchi portat barbam, uenditq; badilos,
Cũ quibus ad dominum Barberus nettat orecchias?

Auancis, superfluis.

Cediuit, parum defuit.

Auriscalpia intellige.

Tonellus

An scio, iudeis impegnat sæpe capuzzum,
Atque Brauiarũ domenticat intra Tauernas,

Brauiarũ rustice.

Pedralus

Est, est, tu noscis, sed quid contare uolebam?

Tonellus

Dicebas quod pãza tibi dolet, atq; Padronus,
Mangiasti nimium, Lenta Pedrale corezam,

Padronus, infirmitas.

Pedralus

Nescio si potero lentare, tus, altera, tus tos,

Descriptio petezantis.

Tonellus

Non giandussa aio, sic te mollare corezam,
Dico centuram qua cingeris, o cagalocchium,
Guastatur tempus, ne forte bagnemur eamus,

Operatio uni quod modo biberat.

Pedralus

Imbriagatus eris Tonelle, nimisq; bibisti.
Ecce stat ad mediã gãbam sol altus & inquis
Guastatur tempus, ne forte bagnemur eamus.
Sed narrare unam uolo nunc Tonelle cotalam,
Panzzonicam dicunt multi, multi quoq; follã.

Panzonicam fabulam.

Tonellus

Dic, sed cur uadunt in circum prata paesus?
En casamẽta uolant, sta saldus barba pedrale,
Tuq; uolas, sine me quo uadis? sta cagasanguis,
Cur tã cuncta uolant? capris incago dauerum.

Pedralus

Es coctus plus quam crudus Tonelle sodalis,

Ac ego non liber sum totus, cerno serenum,
Paulatim cœlum fumanis undique tegi.
Sta Tonellæ susum, quod cascas, surge gaiardæ
Huic te branca palo manibus da brachia circũ
Heu quia non unum uideo, sed mille Tonellos.

Hic innuit poeta non unum solum insanire, sed mille.

Tonellus

Ac ego non unum cerno, sed mille Pedralos.
O quante pegoræ pascendo per aera uadunt,
Turchinamq; suo portant in tergore lanam,

Pedralus

Nil dubita Tonelle, palum ne desere, donec
Hæc mala transcendant digesto tempora uino
I, quantas uideo cornacchias atque ciuettas,

I, exclamatio mantuana.

Tonellus

Non sunt cornacchiæ: nõ sũt Pedrale ciuettæ,
Sed quem taccatum fers in galone botazzum,
Impleuit testam uino, sensumq; chimeris.
Ecce lacum paiæ uideo, nodabimus ambo.
Disuestire libet, sum nudus, tolle camisam,
Te quoq; fac nudũ Pedrale, lacũq; per hũc, na.

Na uerbum.

Pedralus

Ecce nato, sed fresca nihil mihi paia uidetur,
Atque cauãt nobis oculorum lumina bruschæ.

Tonellus

Me miserũ, Pedrale iuua, meschinus anegor,
In gambã uenit granfus, da cancar aiutum.

Granfus, cõtractio nerui qui sæpe fi. natando.

Pedralus

Quomodo succurrã? quin? rursum tolle fiascũ.

Tonellus

Da cito, ne indusia, morior cito præbe botazzũ
En bibo, tuq; bibas, scampaui grande periclum,
Sic morzare focum secus alter sæpe probatur.
Namq; serenantur cœli stat fixaq; tellus,
Sum Tonellus ego, tuq; es Pedrale Pedralus.
Quæque suo primo res est tornata paeso,

Th: masi-

Thomasina tamē maneat mihi sola quid ayme
Sperādū est dū nostra subest huic uita biformi
Fortunæ? Ped. Mors sola, quod ergo quiesce,
Nā mortalis erat quam luges femina, Dormi.

Finit eccloga sexta de ebrietate.

ECCLOGA SEPTIMA

idem Pedralus, Tonellus, Gelmimina, & Bigolinus.

Pedralus

O TONELLE, leua sursum dormiuimus horas
QVATTVOR, ast oculos somno quoque gesto grauatos.
QVAM niuat in primis post quam dormire calamus
Seu ter siue quater pancæ distendere pellem.

Calamus Cessamus

Tonellus

Si faciunt Asini poltro nes, non tamen illos
Dico quadrigambes portantes tergora somas,
Ast Asinos quos uilla facit Bardella bigambes.
Sed quam uelle mihi peradessum dicere follam
Cœpisti, quando uolitare per aera grillos
Vidimus & stantes circumgirare paesos,
Incipe, non ultra e scala in cantiribus ibis.

Bardella est apud padū. Bigābes duas gābas habentes.

Pedralus

Res bosiarda quidem non est Tonelle dauerū.
Quam recitabo, tamē quid me donabis ob ista?

Prouerbium cum quis uacillando loquitur & cōfuse.

Tonellus

Ne dubita codesella, nucum tibi trēta garillos
Seruo, quo feci, ni credas, respice nigras
Ecce manus, hæc dona tuæ sint apta fadighæ
Si tamen his forsan tracto de more putini,
Quem nux contentat, seu pomum, siue cerésa,
Est medaia mihi de fino facta piumbo,

Garillos, enuclea, maculantia manus.

Sic dicẽs accipiebat eã extra bursã. Loretum rusticæ dixit.

In qua sculpta (uidẽ?) stat sãcta Maria loreti.
Hanc Pedrale tuo poteris taccare capello,
Sub qua comparet uel flos, uel penna caponis.

Pedralus

Narrat.

Sum contentus, ego pulchram narabo cotalam.
Tẽpus erat quãdo nos maior freddus agiazzat

Boraso, borea.

Duraq; sub uento schiappatur terra Boraso,
Celsa cõuertatur niuibus Montagna bianchis,

Cãdelæ glaciei.

Inuidriantur agri candelæ ad culmina pendẽt,
Paupertas nullo se stringit tecta gabano,

Prouerbiũ.

Nec scaldare põt per buccam rancida furnum.
Supra palmuzzos manuũ dũ sæpe sbadacchiat
Has magis ĩfreddat, quia fert ĩ corpe giazzam.
Tunc ego (sic nobis est semper usanza uilanis)
Pergere decreram solus solettus ad Vrbem,

Gasones, glebas solidatas.

Patronoq; meo porcellum ducere grassum
Protinus excalcis pedibus (namdura per arua

Giolus, est stimulus bubulci.

Vel per gasones potuissem frangere scarpas)
Ire comenzaui porcum stimulando goiolo.
Ipsius ad gambæ calcagnum corda tacatur,
Quæ sua sit uarias per stradas æqua guidatrix.
Non rectos unquam senteros ille tenebat,
Nunc partẽ dextrã brancabat, nũc ne siuistrã,
Sed mea me clamat Gelmina, Gel. Pedrale

Pedralus (quid? o la.

Venio dicit alte respondendo Gelminæ, ei- qua dicit cõtra Tonellũ.

Sentisti? uenio. quid poscat uado uidere,
Iamq; retornabo tibi nunc recitare facendam.

Tonellus

Vade cito, pergã fra tantum uertere capras.
Quas Bennegnuti uideo dispergere uignas.

Sic dicens recedit, & suo Arieti conuicia dicit.

Quid becchone facis? ueniat tibi morbus in oc=
Ad corpus lãchi si uirdũ brãco tracagnũ, (chis
Forsan in alterius campos non stare docebo,
Qđ crodare zosum possint tibi cornua, uiẽ qui.
Cui dico? torna, ueniat tibi phistola, sed quid,

Sed

Sed quid nă uideo? pegorarŭ cerno strauoltum
Tu solus Bigoline iaces stravaccatus ĩ umbrã.
Castroni similis teneras cũ mastigat herbas,
Quas phantasias animo subuoluis adessum?
Nõne soles faciem mihi promere semp alegrã?

Hic alium pastorem nomine Bigolinũ reperit.

Bigolinus

De Tonelle, precor noli me rumpere testam,
Si meus esse cupis carus compagnus ut ante.
Vade uiam, curaq; tuas sequitare capellas.

Tonellus

Dextrius o Bigoline parum, quæ uerba diauol.
Nunc baias? sic me uis primo pellere tractu?
Scire tuas doias cupio, dabo forsam aiuttum.

Bigolinus

Quẽ macarõe dabis, uel quẽ dare credis, aiuttũ?
Qui non sufficeres mihi discalzare stiuallos,
Credis stulte tamen me consolare parolis,

Tonellus

Si non sufficerem te discalzare stiuallos,
Forsan sufficiens essem strepaae budellas. (bis?
Quid manigolde unquã mecum brauare puta-
Scis modo quid cercas: tamen hanc depono da-

Bigolinus (bandam,

Si Tonelle tuum uelles sequitare caminum
Inter nos talis non orta bataia fuisset.

Sic Vergilius, Quos ego, sed motos præstat componere fluctus.

Tonellus

Quis dedit ĩpazzũ? duo sunt tibi brachia lõge.
Sed scio quid quæris quantũ bene sonzia Boschi
Vngeret una tibi spallas, asiniq; schenazzam.
Tanta tuo fugeret forsam de uentre matana.

Sonzia boschi idest lignum.
Matana stultitia.

Bigolinus

O Tonelle, nisi guardas quod dicis, amici
Non erimus, taceas, faciesq; tacendo honoprã.

Tonellus

Tu prius in coleram saltas, debesq; tacere.

Guarda

Guarda istã frascã quæ magna superbia chiap
Namq; suus pater est villa căparus ĩ ista,(pat,
Elatam portat cristam,beceumq; leuatum,
Vt gallina solet si grossum fecerit ouum.

Bigolinus

Tu mihi non vnum fecisti, at mille quot annis
Despectus,quos iam non sopportare licebit.

Tonellus

Silicet indignãtis,& ironice.

Silicet andamus vignas taiare nouellas,
Vt de nocte meas taiasti mulle piantas,
Gallinisq;meum gallisq; polare vodasti.
Sed doleo cognam non tunc habuisse belinam,
Quæ tibi fecisset garlettos linquere dretum.

Bigolinus

Me robasse tuas gallina? do codesella
Nõ tres pollastros tua cõiunx nutrit in anno,
Et iactans plenum te dicis habere polarum?
Nempe tuis habeo de gallis grande bisognum.
Sed quis nesciret te barba catasse Gianolum,
Quod stabas quandam nascosus retro pioppam,
Vt sibi vix natum posses robare caprettum?
Ille catiuellus fingens dormire sub vlmo,
Dum bascolabant spinosa per arua capellæ
Te non pensantem summissa luce videbat.
Et dum calcagnis cercabas ire legieris.
Atq; capretinum velles griffare propinquum,
In pede saltauit sumpto bastone debottum.
Teq; bonis stringhis fecit deponere prædam.

Irridet. Grã de bisognũ, ut triste lupus.

Tonellus

O quales dicit baianas iste bosardus
Dicere præsumis me bastonasse Gianolum?

Bigolinus

Hoc scio, sed melius tua scit quæ schena proua
Indiciumq; huius rei mõstratur adessum (uit,
Namq; piantonem scorzasti tergore nirdum,

Tonellus

Tonellus

De facies benum tales non dicere cosas:
Nam cum ceruello rupto fors ibis a casam.
Non ego spoiaui media de nocte picatum,
Quod tu fecisti, cui mansit sola camisa.

Bigolinus

Ergo si piccant ladros, piccaberis ipse
Teq; (meũ iuxta morem) spoiabo ladrazzum,
Et promitto tibi nec solam linquere bragam.

Tonellus

Fac sennum matti, taoeas Bigoline nec ultra.
Me stizzare uelis, ne te cagasanguis acoiat.

Iste, idest cagasanguis.

Bigolinus

Iste tibi ueniat, possisq; cagare budellas.

Percutit eũ.

Tonellus

Non plus supporto, sume hoc, aspetta ribalde.
Quo fugis? hoc aliud cum spallis carpe garofol.

Ipse repercutit.

Bigolinus

Heu heu, non talem tibi parco ribalde zucadã
Hic ẽt tuus ẽt? an an. sta salde, quod inquis?
Non facio stimmam de te poltrone ceresam.

Stant ambo cum præparatis pugnis

Tonellus

Non facies stimmã? talẽ me ferre pugnadam?
Certe non patiar, si possum supra ganassam
Hãc dare tartufolã guarda, tuus hic, tuus iste.

Dum bigolinus restituere parat, cadit.

Bigolinus

Quid brauare putas? heus casco, parce Tonelle,
Heu heu, ne facias, oyme oyme, desine quæso,
O mea testa, meæ spallæ, mea schena, mascellæ,

Tonellus stãdo equester eum percutit.

Tonellus

An, an, calarunt zanzæ, anchora superbis?
Ast etiam tu uis repetare? quid essere credis?
Es nec dũ sacius? uolo te tractare da sennum

Bigolinus super uenire studet. Testiculos more uillanesco stricabat.

Bigolinus

Me Tonelle sinas horsu dolor heu nimis asper,

Heu

Bigolinus

Fac mihi promittat me non offendere quando
Laxatus fuerit, vis hoc promittere? parla.

Pedralus

Is bene promittet, non sic Tonelle sodalis?

Tonellus

O Pedrale, nimis fuit hæc iniuria grandis
Attamen ista tuum ponatur propter amorem.

Pedralus

Surgite pastores, vestras iam tangite dextras,
Tu Tonelle manens lascivas pasce capellas
Tu Bigoline casam redeas, iniuria nulla est.
Et iam Phœbeus radius disto llitur orbi.

Explicit Zanitonella Merlini Cocaii.

PROEMIUM MERLINI COCAII

Super Phantasiam suam.

ES TAM grande quidem mi phantasia volumen,
VT qui cuncta leget carmina, Nestor erit.
AN breve debueras complectens omnia condi
Cum stent astra tuo, Stix, Mare, Terra, sinu?
Sic Tirrena meæ capere Lacus æquora Mätus,
Sic leve materiam totius artis opus.
Non tibi magnanimi deerit solertia Baldi,
Non tibi Cingaricæ maximus artis honor.
Non tibi semicanis Falchetti libera virtus,
Non tibi Fracassus corpore mente Gigas.
Non tibi Moschini suavis natura modesti,
Atque Leonardi forma pudorq; mei.
Nō tibi Vinmazzi mēs cœlo affixa biformis,

Baldus magnanimo.
Cingar callidus.
Falchettus liberalis.
Fracassus gigas.
Moschinus affabilis.
Leonardus virgo.
Vinmazzus centaurus.

Non

Non Hircaniaci mens generosa viri.
Non tibi successor Leonardi forma Rubini.
Non tibi Giuberti musica diua boni.
Non terebrata deo Philothei menq; decorq;,
Non tibi Malfatti mens bona, sorq; mala.
Non tibi Philosophi Mala spinæ sensus acuti,
Non gula Boccali, mellifluæq; sales.
Non tibi Guido pater Baldi speculator olympi.
Non tibi Seraffi pectora docta Magi.
Non tibi nobilitas Lironis & Hippolis alta,
Vitaq; Merlini semidicata tibi
Non Cingarinus, Marcellinusq; propago
Baldi, non tota hæc stirps generosa deest
In te Gaioffi regis turpissima mors est,
In te quas pœnas trux Muselina dedit:
In te Culforeæ legitur destructio sectæ,
In te quod generant Guelfq; Gibalq; malum,
In te militiæ, furor, actus, tela, modusq;,
In te uentorum nomina, visq; Maris.
In te cognitio diuersi arcana metalli,
In te totius sphærica forma poli.
In te cosmographi, magiq; scientia normæ,
In te quam placeat Musicca diua Ioui.
In te sub terræ Plutonis regia centro,
Non breuis hoc tantum pagina ferret onus,
Vade liber, veniamq; pete si offendimus ullũ,
Vel si detectus forte poeta fuit.

Hircanus generosus, Rubinus pulcher Giubertus musicus. Philotheus diuus. Malfattus infortunatus. Malaspina philosophꝰ. Boccalus facetus Guido sãctꝰ. Seraffus magus Liro nobilis. Hippol. Merlinus in adolescentia sua macatonicus. Cingarinus Marcellinus Gaioffꝰ Rex. Muselina. Culfora. Guelf. Gibel. Militia. Mare. Alchimia. Astronomia. Cosinographia Magica. Musica. Infernus.

MAGISTRI ACQVARII

Argumentum in Macaronicem primam phantasiæ Merlini Cocaii poetæ Mantuani.

Magnanimi primum Baldi cantatur origo,
Cuius de Franca semine razza fuit.
Guido suus pater est, Regis primarus in aula,

Fronte

Fronte grauis, validus corpore mēte probus.
Baldouina brusat Guidonis propter amorem,
Vnica Francesi filia regis erat.
Maxima pro regis iussu tum giostra paratur,
Cuius Guidoni fit data palma dulci.
Post giostræ precium fiunt conuiuia, dancæ,
Non Baldouinam pungere cessat Amor.
Nocte uiā fugiunt ambo, montesq; trapassant,
Et veniunt liquidis vrbs vbi nodat aquis.
Mantua clamatur, quā nūc Gōzaga Fedrigus
Sustinet, huic propius Villaripada sedet.
Nascitur hic Baldus, quē Baldouina relinquit.
Parturiens, nam dum parturit obmoritur.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI MACARONICE PRIMA.

Phantasiæ proponit.

HANTASIA *mihi quædam phantastica venit,*
HISTORIAM *Baldi grossis cantare camenis.*
ALTISONAM *cuius famam nomenq; gaiardum*
Terra tremit, Baratrūq; metu se cagat adossū.

Cagat adossum, idest timet, nam ꝑ timore prouocatur cagarola.

Inuocat.

At prius altorium vestrū chiamare bisognat,
O Macaroneam musæ quæ funditis artem.
Nū passare Maris poterit mea gundola socios,
Ni recomandatam vester soccorsus habebit?

Gūdula, barchula.

Iam nec Melpomene, Clio, nec magna Thalia,
Nec Phœbus grattando lyrā mihi carmina di
Qui tantos olim doctos fecere poetas. (ctent
Verum cara mihi faueat solummodo Berta,
Gosaq;, Togna simul, Mafelina, Pedrala, Comi
Veridicæ Musæ sunt hæ, doctæq; sorellæ, (na
Quarum non multis habitatio nota poetis
Clauditur in quodam terræ cantone remoto.
Illic ad nebulas montagnæ culmen inalzant,
Quas smisurato si tu componis Olympo,
Collinā potius quā montem credis Olympum,
Nec sint de petris factæ scopuliq;, putato,
Nec similes Aetnæ vomitēt ad sidera flāmas,
Nec mittat marmor ceu tellus istra biancum,
Nec Bergomenses aptæ sint reddere molas,
Qas pirlare vides circum masinante molino,
Nec ferrū, Bressana velut mōtagna, ministrēt,

Berta. Gosa. Togna. Mafelina. Pedrala. Comina. Musarum habitatio. Olympus.

Aetna. Istria. Bergomas. Mola, & Molinus differunt in sillaba prima,

Verum de tenero duroq; probauimus illas
Formaio factas, & Sole calente colantes.
Ad fundum quarũ sunt brodi flumina graßi,
Vndezzatq; Lacus niueo pro lacte biancus,
Quem sulcãt semper Barchettæ mille nodãtes,
Nam piscatores ibi grãdia retia buttant,
Piscantes gnoccos, tortellos, atque fritellas.
Res obscura tamen quãdo Lacus iste procellis
Turbatur, uastis q; petit cum fluctibus astra.
Non equidem tantum facis ò Benace tramiñ,
Quando repentina te uentus Souer achiappat
Tempestate, fremens circũ casamenta Catulli
Omnia de fresco sunt littora facta botiro,
Supra quæ buliunt semper Caldaria centum.
Plena Casoncellis, macaronibus, atque foiadis.
Stant ipsæ Musæ super altum montis acumẽ,
Formaium gratulis durum retridando foratis.
Altera sollicitat digitis componere gnoccos,
Qui per formaium rigolantes forte tridatum,
Deuentant grossi tanquam grossissima butta.
O quantum largas bisognat habere ganassas,
Si quis uult tanto uentronem pascere gnocco.
Altera præterea pastam squarzando, lauezzum
Implet lasagnis grasso scolante botiro.
Altera dum nimio caldarus brontolat igne
Trat retro stizzos prestum sopiando de dentrũ.
Sæpe foco nimio saltat brodus extra pignattã.
Vna probat sorbens utrum bene broda salatur,
Vna focũ stizzat stimulant cũ mantice flãmas,
Tandem quæq; suam tendit compire menestrã.
Cernis qua propter centum fumare caminos,
A centum buliunt caldaria fixa cadenis.
Ergo macaronicas illic acatauimus artes,
Et me grossiloquum Vatem statuere sorores.
Misterũ facit hinc uostrũ clamemus aiuttum.

ut lucem & lucernam.
Brixia.
Calente calantes figura bischicicton.
Mõ habet primam ad placidũ Tortelli grecè.
Casoncelli latinè.
Ranol hebraice.
Benacus.
Sirmio.
Catulus.
Souer.
Foiada est pico linior lasagna.

Brontolat, bulliendo strepit.
Stizzos.i. torres.
Dedentrum aduerbium est, sicut de foras, da cãtum, da banda, dapressũ

Ac mea pinguiferis panza est implēda lasagnis

Narrat, & Berta sic incipit.

Est locus in Franza montagnæ siccus in alto
Culmine, quem capræ celeres appena salirent.
Hunc Montalbanū Francesa brigata dimādat:
Non urbs, nec uilla est, uerū fortißima Rocca,
Quæ saxo uiuo tribus est obcincta murais,
Nō bombardarum stimans batimēta lupinum,
Quam famosus hō quōdam ferus ille Rinaldus
(Si cantant uerum Turpini scripta) tenebat,
Et septem centos proprie sub iure ladrones
Banditos habuit, tres fratres atque sorellam.
Ipsius à razza post longum tempus, & annos,
Exijt armipotens uir magnus nomine Guido,
Maturus, pla.idus, sapiēs, generosus, & armis
Deditus, & regi Francorum gratior altris,
Mæcenasq; alter claros erat intra barones.
Pro cuius nimia forma, nimioq; uigore
Vnica capta fuit Francesi filia Regis,
Quam Baldouinam proprio rex ore uocarat.
Hæc erat in toto formosior orbe puellis
Vnica nata patris, patriæ Regina futura,
Quam non mortali credebant stirpe creatam.
Sed magis angelicam iurabant esse figuram.
Altera Pallas erat sensu, Venus altera uultu,
Cui formæ summam laudē, iungebat honestas.
Ingeniosa, grauis, frontis mentisq; pudica,
Religiosa magis quam secli tradita pompis.
Sed tamen arcta fuit tanto Guidonis amore,
Qđ nunquam potuit quicquam reperire quietis
Ast erat ign irus tam sæui Guido furoris.

Ordo giostræ.

Interea pulchram giostram, largūq; bagordum
Rex iubet ordiri campagnam desup amplam.
Fama per intornū uolitat, gentemq; remotam

Auisat

Appena pro uix aliquando subtracto p. abbreuiatur.
Mōtalbanus
Rinaldus
Razza proprie est equorum, hic pro stirpe ponitur. Vnde Godianus poeta, uillani semper perfida razza fuit.
Mæcenas.
Innamoratio Guidonis, & Balduinæ.
Bagordus, ut ait Quintilianus, est illa tumultuizatio, q̄ fit giostrando.

Auisāt, Scocios, Hirlandos, atq; Britannos,
Anglesos, Normandos, Piccardosq; Baueros,
Quod stalnebatur pulcherrima giostra Pariso.
Inter Francesas hæc urbs est primior urbes,
Clara quidem studio, sed multum clarior armis
Ergo quisq; cupit propriā monstrare prodezzā,
Atq; super coxas positis lanzonibus ibant.
Calcabantq; uias quibus itur ad arua Parisi.
Omnibus ex bandis gentes equitare uidentur,
Portantes uarias diuisas atque libreas,
Mille marangones super amplā ligna piazzam
Tāpellant, chiocchant propter fabricare stecatū
Trabacolas statuunt aptas ad cernere giostrā.
Iam super excelsas torres uexilla uolazzant,
Milleq; banderas super alta cacumina prodāt,
Inde pauaiones ficcato stipite drizzant.
Vndiq; sollicitant, contradas undiq; spazzant,
Vndiq; tela parant, faciunt ferrare cauallos,
Morbezzant, saltant, cifolos ac timpana chioc-
Pulsant campanas in campanilibus altis, (cāt,
Nocte dieq; fores urbis laxantur apertæ,
Per quas continuo gens darmæ copia transit.
Tandem conueniunt omnes in tempore curto,
Tota Parisinos habitat Iam Franza per agros.
Tanta fuit nunquā (dicunt) ibi uista brigata,
Obstupuere omnes quod tanta canaia creetur.
Palazzos implent, stallas, pinguesq; tauernas.
Ad mēsas guazzāt, squaquarāt, faciūtq; pelizas
Monzoiāq; gridāt, martellāt, arma parecchiāt,
Expectant giostram quæ iam iam proxima fiet.

Gosa

Baldouina sui propter Guidonis amorem,
Principium giostræ, ceu gens hebrea Mesiam,
Optat ut inspiciat quantū bene conterat hastas
Hæc donzellarum multis seguitata cateruis

Parisus scribitur & non Parisij, contra Grammaticos.

Quid diuisa diuersa & librea uide Solinum.

Gens darma compositum est.

Vista melius quàm uisa, inde cauatū est, hæc uista pro intuitu.
Squaquarare pro bene uiuere usurpatur ab Epicuris.

Ac matronarum turmis, centumq; Duchessis,
Cortesula, diminutiuum cortesi. *Supra palencatum Cortesula scandidit altum,*
Stratum spalleriis, cellonibus, atq; tapetis,
Omnis in ipsius faciem se uista piantat,
Vt nitidas inter stellas Diana coruscat,
Inter formosas sic Baldouina puellas,
Per largam plateam uiuaces torquet ocellos,
Si carum posset Guidonem cernere casu,
Supra macaronice habet vltimam ad Placidum. sic erga, intra, iuxta. *Ecce uenit grossum montatus supra cauallum,*
Mancus non paret fortezza patre Rinaldo.
Quattuor ille facit nullo sperone citatus
Destrerus balzos, tenuemq; uolutat, arenam,
Postea de calcis duo paria laxat abire.

Caualli pulchri descriptio.

Mantellus pro pelle ab mareschalchis vsurpatur, vnde Homerus, Durat martello dotata Caualla biãco, *Huic mantellus erat nigrior carbonē galantus,*
Paruaq; testa, breues agilesq; mouebat orecchias
Frōtis et in medio faciebat stella decorē.
Frena biassabat, naresq; tenebat apertas.
Pectora mostazzo tangit, se reddit in unum
Groppettum, solusq; uiam galopando misurat,
Goffiat, & curtos agitant sua colla capillos,
Balzanus tribus est pedibus, cum pectore largo,
Ac inter gambas tenet arcto corpore caudam,
Spauentat uolgitq; oculos hinc inde fogatos,
Semper & ad solam currit remanetq; sbriatā,
Innaspat, circumiactat. *Innaspatq; pedes naso boffante priores.*
Fornimenta nitent de rubro facta ueluto,
Inter quæ radiant passetti mille dorati
Ex auro staffæ, fibiæ morsusq; nitescunt.
Baldouina furit percussa Cupidinis arcu,
Infelix oculos mentem quoq; ficcat in illum.
Laudat honestatem vultus, laudatq; fatezzam
Corporis, & tandem se sponsam dedicat illi.
Guido leuans oculos aliam pro cernere cosam
Heu Baldeuinam miser improuisus adocchiat,

Atque

Atq; repercusſis oculis ab utroq; uolente,
Labitur in trapolam, ſuſpirat, bruſat & ardet.
Hinc abit, ad propriũ remeãt celerãdo palazzũ.
Smontat equum, 7 halamũq; intrat lectoq; recũ
Ac utraq; mano ſibi ſtesſio pectora tundit (bit
Voceq; ſummiſſa querulabat talia ſecum.

Querela Guidonis.

Cece puer, quem non infando conteris arcu?
Ad infelix Guido, puer hic te nudulus arcet.
Tu qui uenturam ſperaſti uincere gioſtram,
(Proh pudor) a puero confuſus uinceris orbo?
Ah cohibe flãmas, cohibe miſer alma furorem,
Non tua progenies regali æquatur honori.
Heu, quæ nam facies rutilo me lumine cæpit,
Heu quales in me miſerum iactauit ocellos.
Nõ hæc culpa mea eſt, at pulchræ culpa puellæ.
Debebat quoniam frontem remouere ſerenam.
Hactenus obtuſas noſtro de corde ſagittas.
Extinctasq; faces Venus atq; cupido retraxit.
Nũc tamẽ aduertẽs quia nil ſua tela forabant,
De pharetra mortis dardum letale cauauit,
Cuius in hidrino ter acumen ſanguine tinxit,
Quod mox ſtuffatũ Phlegetõtis in amne pſani
Ad cor deſcendit, portamq; catauit apertam.
Si pro contraſto plantaſſet Iuppiter illas.
Quas unã poſuit ſuper altram turba Gigantum
Montagnas, certe, uideo, ſudaſſet inanc.

Maſelina.

Talia dum ſecum uanezzat, Guido miſellus,
Incipit armorum ſonitus, clangorq; turbarum,
Nam poſtquam gentes bãdã pranſcre p omnem
Impenuntur equis ſellæ, ſurſumq; Barones
Armati ſaltant, quia grãdis gioſtra comenzat.
Trobette friſolãt, tararam, animãtq. guereros,
In ſtroppam nequeunt raſpãtes ſtare caualli,

Trapola metaphoricæ pro ingãuo.

Pulcher modus amantis dum loquitur, qui modo rationi modo amori paret

Venus. Cupido, Hoc dardũ, & hic dard° à Donato ponitur.

Gigantes.

Vanezat, iactat, amantis more.

Tararã, uox trombæ.

Non est proprium equorum trare corezzas, sed asinorum.

Sbalanzant, hinnũt, lassantq; sborare corezas.
Pro tamburorũ strepitu, flatuq; tubarum,
Vix homines possunt sibi respondere loquentes.
Ecce ruunt positis in restam deniq; lancis.
Arzones primo centum uacuantur asaltu.
Milibus astarum feriuntur sidera pezzis,
Altisonæ uoces animantum pectora firmant,
Rex delectatur spectaclum tale uidendo,
Inter honorificos qui centum mille uasallos
Supra triumphalem curram turgendo sedebat.
Est sibi de petris preciosis tota coperta
Vestis, & in testa claro diademate fulget,

Pedrala.

Guido iacet solus nimio superatus amore,
Senserat & pridem confusa per aera gridos

Gridos per g, scribitur. uide Tortelium.

Stat, uelut insanus: tenet hũc dubiosa uolũtas.
Hunc uult ire sibi conuicia plurima dicens,
Nunc torpens animo meschinulus ire refudat.
Dũ sic ambiguus plangorem fundit amarum,
En Sinibaldus regis Secretarius intrat,

Sinibaldus.

Guidonemq; trouat lugentem more putini.
Quid facis, inquit, o la? quid fles? o cosa nouella

O là uocantis est, habet primã indifferentem.

Guido, quid hos miseros gemitus te fũdere cogit
Me tibi Rex, misit, cur nõ giostrare caminas?
Omnes te clamãt, optãt, simul atq; loquuntur,
Guido non uenit, sine quo nil giostra ualebit.
Ergo uelis nobis lachrimarum dicere causas,
Noscis apud regem quantum disponere possum,
Si quid apud Regẽ cupis ergo quis alter amicus
Efficiet pro te meliorem nempe facendam?

Tuipse, trisillabatur hic.

Quamuis, deberes illi parlare tu ipse
Qui te (sic nosti) super oẽs semper amauit.
Guido suspirans Sinibaldũ guardat, & inquit.
O infelix ego, si Rex quod nũc sentio sciret.
Immo sit ignarus solus Rex turba sit omnis

Conscia

Conscia tormenti quod amoris uulnere porto.
Sic dicens illi sborrauit cuncta fideli.
Sed, Sinibaldus eũ tantam streppare studebat
Extra freneſiam, nihil at prodeſſe ualebat,
Stribebatq; ſuper glaciem ſub ſole calente,
Vel piſtabat aquam mortaro stultus in uno.
Guido uelut demens, o Baldouina gridabat,
Neſcis quam crucior pro te, quã valde ſagittor.
Deh Sinibaldus ait, ne te, ne Guido trucida:
Stultus an es factus? quo nã tua fama recedit?
Eſt ubi tanta tui ſapientia? ſenſus? honeſtas?
Eſt vbi temperies animi? Prudentia? Virtus
Hactenus egregium tibi nomen ſurgit in aſtra,
Viſque decus tantum cum ſolo perdere nutu
Ipſe gubernares totum ſagaciter orbem,
Et pateris quod te uilis Dongella gubernet?
O quam multa tuæ patriæ uergogna fietur,
Deſine Guido precor, ꝑpriæq; reuertere menti,
Dũ noua plaga tumet ferro est taianda raſoris.
Ante oculos habeas horrẽda bruſamina Troiæ,
Grecorum ſchieris tam sfrantumata remanſit,
Cernere quod mediũ potuiſſe Nemo quadrellũ
An ne Cauallazzus fuit huius cauſa ruinæ,
In cuius Buſo Greci uentrone latebant?
Abſit, at unius (dicam) frons bella Bagaſſæ.
Incarognatus de qua pegorarius ille
Et dictus ſapiens tam bellam fecit alhora
Materiam, quod acerba ſui fuit ira paeſi.

Comina

Postquam Guidonis Sinibaldus talia dixit,
Alter amicus adeſt feſtinus, nomine Francus,
Quẽ quoq; Rex mittit, uideat cur ille moratur,
Alter adeſt etiam, post quẽ uenit alter, & alter,
Sic quoq; ſuccedunt, alii, qui Rege, iubente,
Ad gioſtrã precibus Guidonem ducere sforbant,

Sborrauit, melius quã manifeſtauit.

Prouerbiũ duplex.

Valde, aduerbia in e macaronice longa & breuia ſunt.

Pulchra exhortatio cõtra inſaniã Amoris.

Fietur paſſiuum habet fio contra Perſianum.

Deſtructio Troiæ Paridis & Helenæ cauſa.

☞ Nemo nomen appellatiuum eſt. fuit ẽt nomẽ propriũ uiri, qui diuerſas exercitauit artes Primo fuit sbirrus. Nemo miſit in eũ manus. Arator fuit, nemo mittens manũ ad aratrũ. Sacriſta, nemo accẽdit lucernam. Angelus, ne

Cortesus tantum Sinibaldus noscit Amorem
Qui bene sic fecit, quod Guido præstiter arma
Vestit, & ardentem sbalzauit supra cauallum.
Est sibi sborrato sorauestis picta Leone
Atq; senem curuum gestabat supra Cimerum
Qui baculo carmen mostrabat tale notatum

Disticon

Tempore nil currit uelocius, annus & hora,
Quid distat? Infans cum nascitur ecce senescit.

Berta

Tunc rapit immensam uiridi de robore lanzam,
Desdegnatus Equi pungit sperone fiancos;
Seque representans vbi Lancæ mille teruntur,
Ad Baldouinam voltaui presto uisaggium.
Qui magis absorbens tacitas in corde fasellas
Stringit Equũ, sbarãq; furẽs saltãdo sub intrat.
Inde briam laxans, firmansq; ad pectore lanzã,
Aduolat, atque facit cursu tremolare terrenũ.
Ad primum fecit cælo monstrare piantas.
Post hunc extraxit curuo de arzone secundum.
Tertius in terram posuit cascando culattas.
Quartus apud socios compellitur ire strauoltus.
Inuidiosus erat quintus cimigauit & ipse.
Sextus equester erat quẽ fecit Guido pedestrũ.
Septimus en duro schenam sabione piantat.
Octauus reperit se desmontasse cauallum,
Sed nouus sellam gambis uoduuit apertis.
Sol stupuit quoniam decimi calcanea vidit.
Et sic sic omnes numeratim Guido scaualcat,
De Baldouina, dum giostrat, sæpe recordat,
Hanc omni colpo summissa uoce dimandat.
Rex habet o quantum dubiosa mente stuporem,
Quis nam Guido esset nescit, licet ipse Leonem
Sbarratũ ferat; ad Simbaldũ parlat, & inquit,
Dic mihi, scis qui sit caualerius ille gaiardus?

Respondet,

Nemo ascendit in celum. Iudex, nemo se condemnauit. Seruus, nemo põt duobus domini seruire. Sorauestis genus indumenti militaris.

Aduerbia in o sũt ad placidum Macaronice.

Cimigauit, pcecidit, unde uersus. Ad terrã satius poterit Cimigare strauoltus Iuppiter.

Respondet, prima est Francesæ gloria gentis.
Qui vestræ seruit tam fida mente coronæ,
Rex ait, est Guido? quãtum bene seruat honorẽ
Francigenũ, ueteresq; patres de forcibus æquat,
Nil dubium palmã giostræ Paladinus habebit.

Gosa.

Baldouina suis damnis conuersa locuta, est
Ni fallor, Guido est qui tam gaiarditer obstat,
Iamq; trabucauit cunctos de arzone guereros.
O quam terribilis, quam fortis nemo repugnat
Forcibus ipsius, cadit vnusquisq; strauoltus.
Talia parlabat dum Baldouina puellis,
Ecce repentinus Trombarum clangor orecchias
Percutit, hoc faciũt quia Giostræ terminat ho-
Restitit in medium soletus Guido stecati, (ram,
Victor erat, giostræq; videt finisse Bagordum,
Nec tamen est uictor, nimio sed uictus amore.
Rex huic cõtra uenit magno squadrone seratus
Quem Guido cernens Corsero saltat ab alto,
Viseramq; leuans staffam tenus illico basat.
Rex illum faciens iterum montare cauallum.
Ipsemet è digito pulchrum detraxit anellum,
In cuius fuluo carbunculus emitet auro,
Guidoniq; dedit, giostram qui uicerat omnem.
Ipse manum tendens humilis, suscepit honore,
Nec piger accipiẽs Regis dedit oscula dextræ.
Tunc excelsa petunt magno comitante Triũpho
Atria, trombetis semper tararantibus ante.

Paladinus Guererus. Heros, barro. idem a Quintiliano reputantur.

Corserus, Destrerus, Palafrenus, sunt caualli nobiliores.

Tararare, trõbezare.

Descriptio Conuiuii.

Oceanum patrem Sol descendendo petebat,
Ponitur in puncto regalis cœna debottum.
Grãde pignatarũ murmur sonat intra coquinã,
Et faciunt sguatari quicquid cocus annuit illis,
Alter figatos coctos tirat extra padellam,
Alter oderifero zeladium gingere spargit,

Cocus est maior sguataro, Ginger gingeris.

Alter Anedrottos pingui brottamine guazzat
Alter de spedo mira trahit arta fasanos,
Hic polastrorum caldarum spiccat ab igne,
Quos alter gustat digitos lecando sub ala.
Ipse melã saxi circa menare frequentat,
Leua ministerio, dextra & intenta labori,
Mandulcusq; sapor lapidis collatur ab ictu,
Ille trahit furno grassa de carne guacettum,
Quẽ peuero spargit Venetum strucãdo sachettũ
Interea mensas crudis coctisq; salatis
En caricant centum famuli, centũq; Ragazzi.
Omnes medesimum se uestiuere colorem,
Scilicet ex panno cuncti dobbantur azurro,
Perq; coloratas albescunt lilia uestes.
Talibus his armis quoniam Rex Francifer usat
Circum stringantur scuderi more Todesco:
Inchinos faciunt reuerenti fronte galantos.
Sẽper habẽdo caput nudũ, curuosq; zenocchios,
Sed quia Francorum fuerat tunc Regis usanza
Quod solus comedit, tamẽ ob Guidonis amorem
Non usum facit, at mensæ loca prima petiuit,
Inq; caput Tabulæ fuluo radiabat in auro.
Ad extrã Regina manum ueneranda sedebat,
Contra quam Guido sic Rege iubente recumbit.
Baldouina suum quæ condere nescit amorem,
Iniussa extemplo Guidoni uadit apressum,
Et sic ligna foco iunxit meschina puella.
Maxima tũ sequitur lõgo ordine turba Baronũ,
Quisq; menare cupit nimia pro fame ganassas
Namq; labor giostræ fecit padire budellas.
Cũcta super mẽsas portãt hinc inde Ragazzi.
Ante siniscalci uadunt, diuersa comandant,
Et scorozzati canibus dant calcibus urtas.
Trenta taiatores, non cessant rumpere carnes,
Dismembrare ochas, pernices, atq; capones.

Gustat pro uentat, si cocti sunt.

Peuer & piper dicitur. Sachettũ uenetum, quia Venetiis uẽduntur.

Dobbantur, pro adobantur.

Inchinos, pro reuerẽtia exteriori.

Apud seruit accusatiuo, Appressum datiuo.

Nota quod fames a poeta nostro ponitur per ordinẽ prepo sterũ, abbre uiat ultimã, & producit primam, & est figura co niabatanica.

Ex intrauerso pupiones mille taiantur,
Sed disquartantur per longum mille fasani.
Furcinulas ficcant in ceruellatibus, atq;
Smenuzzant illos gladio taliante frequenter.
Sepe bonos robbant tamen hi taiando bocones,
Atq; caponorum pro se culamina seruant.
Post mangiamentum Alesfi succedit Arostus,
Ceruatti, Lepores, & quicquid Caccia mittit.
Copia lonzarum, Porcorum graßa capretti,
Quaioti, uel quos trapolarunt Retia turdos.
His mandularum niueos iunxere sapores,
Nec dapibus uiridi mancauit Salsa colore,
Nec succus citri, nec acerbi musta Naranci.
Hæc ego dum memoro fluitat saliua per ora.
Præterea ex amito Tortæ uenere bianco,
Tortæ de pomis, de farro, deq; bisellis.
Mox tortellorum uaria de sorte piatti,
Candidus occultat quos zuccarus, atq; saporat.
Post epulas grassas confectio plurima fertur.
Morsellada, Anices pignoles, marzaq; panus,
Pistacchia, nihil (scis causam:) congrua Gallis.
Cuncta Siniscalchis mēsas fundūtur in amplas.
Apponunt phialas garbi, uiniq; claretti.
Quattuor accedunt cantores Rege iubente
Qui uelut usantur Francesi, gutture pleno
Cantauere duos sub gorghizanda motettos,
Inde sonatores pifarorum quinq; ualenti,
Trombonesq; duo pariter frifolare comenzant.
Quos omnes cernis rubeas gonfiare ganassas,
Discurrunt digitis huc illuc pectore saldo,
Qui nūquam docti stoppando foramina fallant
Subseguitant Arpæ, Citharæ, dulcesq; Leutti,
Arpicorda, Liræ, Violæ, buxæ quoque flauti.
Hoc Baldouinæ pro fomite pectus abrasat,
Scitque minus Guido cordis reperire quietis

Pupio, est paruus colū bus, nomen fictitium, quia uelut inquit Ausonius, cum pupio cantat consonat ore pipi.

Capo & caponus.

Carmen trū cum aliquādo usitatum a poeta.

Bisellus, genus leguminis, quē Greci uocāt Rouiam uel Rouioneia.

Frifolare, uelocitare digitorū & linguæ sonare.

Non contentus Amor quod uisu iũxerat ãbes,
Sed facit illum danzando tangere palmas,
Nanq; comenzarunt Franceso more Baletti.
Cum Baldouina Guido danzauit unhoram.
Non ibi mancarunt manuum stricatio nutus,
Frigiditas cordis, suspiria dupla, calores,
Victor amor cẽtum pharetras exhausit in illos
Deniq; supra uenit grossis Nox plena tenebris
Postquam cessarunt Balli Dancæq; fugaces
Itur dormitum propter damatina leuare,
Namq; sequente die rursum giostrare paratur

Pallus & ballettus, ut frater & fradell9, unhora, cõsilio, sic dicimus todannũ idest tuum dannũ

Exclamatio poetica.

Heu quia troppus amor sauios stultescere cogit
Artibus ipsius quis nam certando repugnat?
Ille ualentus homo Cæsar sibi subdidit orbem,
Ast meretrix illum poltrona subegit amori.
Supposito Alcides humero qui cælica regna
Sustinuit, uariasq; habuit certamine palmas,
Fœmineas uestes abiecta pelle Leonis
Induit, & mazzam posuit, fusumq; piauit.
Iuppiter in Taurũ, cignum, sic mutat, & aurum
Quiq; Deus fuerat, patiebat Bestia firi.
Pompeum truncare suum Cornelia uidit
In proprio amplexu, Ptolomei crimine, falsi.
Hanibal en tantum qui fecit in urbe spauentũ,
Luxuriæ cædens, soldatos cædere cessit.
Liuia te Octaui petulo scannauit ocello.
Marcus Faustinam scanfardã Antonius arsit.
Theseus Hyppolitũ bandiuit crimine Phædræ.
Pyramus & Tisbe turparunt sanguine moras.
Dauid adulterij causa tradiuit Vriam.
Quattuor atq; decem annos seruiuit Iacob.
Fortem Sansonem uilis fæmnella tosauit.
Iudith Holopherno caput obtruncauit honesta.

Cæsar, & Cleopatra. Hercules filans. Iuppiter in bestiam fieri pro fieri, sincopaticè. Pompeus, & Cornelia. Ptolomeus proditor. Hanibal in Pulia. Octauianus & Liuia. Mar. Antonius, & Faustina. Theseus & Phædra. Piramus & Tisbe. Trado tradidi & tradiui Dauid. Vrias Iacob, & Rachel. Sanson.

Berta.

En

En quoq; Guido suum Regis q; refudat honorē, Guido, & Baldouina coniunguntur.
Auscultans teneræ qui blandimenta puellæ,
Hanc in connubium Sinibaldo teste piauit.
Inde fugam rapiunt Castelli ponte calato,
Post hæc dormitum Sinibaldus presto ritornat.

Togna.

Ast ubi sol nascens totum stenebrauerat orbem,
Non Baldouinam cercantes undiq; trouant,
Quam menat Guido Francesos extra paesos.
Confestim Giostræ Dancæ sotosora getantur,
Nascitur in cunctis, mæsto pro Rege tumultus,
Qui nimio uoluit semet scannare dolore.
Dicere non opus est quantum se rodit, & alto
Pectore suspirat caram amisisse fiolam.
Guidonem uocat ingratum, multumq; codardū.
Quo fugiant nescit, mandat per cuncta spiones
Littora, sed redeunt nullam portando nouellā.

Maselina.

Ergo infelices sors conducebat amantes,
Transcendunt alpes nulla strachedine lassi. Notandum.
Nullus namq; labor dilectos lassat amantes.
Italicos tandem ueniunt habitare paesos,
Sed male uestiti ne quisquam nosceret illos.
Ibat in auratis nunc Baldouina caretti s,
Inter Matronas centum, centumq; puellas. Mouet pathos.
In quocunque die uarios mutabat amictus.
At meschina modo teneros per saxa pedinos
Frangit, & in campis declinans sæpe reposat.
Guido super spallas o quam souenter ad altas
Montagnas illam portabat propter amorem. Non qđ tūc tpiselleı cortesa, sed foret regnante Gonzaga prole.
In Lombardiæ uenerunt denique bandas,
Et cortesam urbē, quæ Mantua fertur, arriuāt.
Non intrare tamen drentum noluere timētes,
Sed magnam retrouant uillam, quam non procul urbi Cipada. Villa.

Nunc etiam populi Cipadam nomine dicunt.
Villanus quidam miseros excepit amantes,
Colligit innumeras illi faciendo carezzas,
Guido stupet tunc cortesum inuenisse uilanum,
Nam sunt scortesi cunctis, at maxime Gallis.
Baldouina grauis fœtu non tempore longo
Dum parit infantem nimio compressa dolore
Infelix he heu moritur, uitamq; relinquit.
Baldouinæ mors. *Quam coniunx Guido tam longo tẽpore fleuit,*
Quod pro tot lachrimis orbatus lumine mansit.
Ergo uocat natum proprio de noĩe Baldum,
Ortum Baldi de quo poeta noster est cantatusus. *Vt Baldouinæ nunquam sit nomen ademptum.*
Hic puer (horrendum fatu) nascendo tenebat
Clauatos pugnos, oculosq; rotabat apertos,
At sbigottibat scura cum fronte comadres,
Plangere quẽ nusquam uiderunt more putini
Tunc audita fuit sic uox e culmine lapsa.

Propheticum argumentum.

Nascere parue puer, cui cœlum terra fretumq;
Ac elementa dabunt tot casus, totq; malannos.
Recte pro rectore, nãque prefes tantũ fuit. *Ne dubita, quoniam gaiarditer omnia uinces.*
In presone diu stabis sub rege Gaioffo,
Sub qua non unquam sperabis cernere lucem:
Ex nona Macaronice. *Non tibi mancabunt astutæ Cingaris artes,*
Pro quibus exibis tenebrosum carceris antrũ.
Sed non istud erit fortunæ munus iniquæ,
Namq; ualenter n.dum tecum Cingare solo
Ex decima. *Vrbs assaltabit stipantibus ætera lancis.*
Cuncta fracassabis, uictorq; scapabis ab urbe.
Non terræ sat erit tantas superasse fadigas,
Verum quam citius Pelagum tentare parabis,
Ex duodecima. *Cinctus ab undosis Montagnis nulla uidebis,*
Aetera, sub plunias patiere, Tonitrua, uentos,
Ex quintadecima. *Fulmina, Corsaros, ac tandem mille diablos.*
Ast ubi straccatus salsis exibis ab undis,

Saua

Sæua tibi rapiet carum Muſelina Lonardum
Inuenies patrem confectum tempore, quem tu Ex ſextadecima.
Et uiuum puncto mortumq; uidebis eodem Ex decimaſeptima.
Poſt Cælū, Terram, Pelagūq; ſubibis Auernū,
Ac ita parue puer uenturus, naſcere fælix. Ex ultimis.

Berta

Hunc infantillum uillano tradidit ergo,
Guido, iamq; fugit ſolus ſteriles q; petiuit
Deſertos, uitam ſanctam patienter agebat,

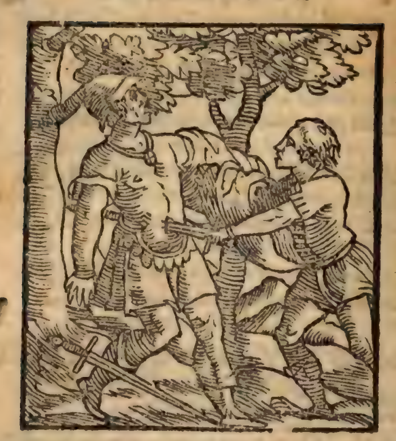
Conclusio.

Sed mihi boccalus ueniat, mea muſa ſiteſcit.
Deniq; iam primi claudatur ianua libri.

Explicit Macaronice Prima.

MAGISTRI ACQVARII Argumentum in ſecundam Macaronicen.

Baldus ubi moritur genitrix, genitorq; recedit
Creſcit, quem mulier lacte uilana ducat,
Hunc natura docet uillæ contemnere mores,
Aſt in corteſa praticat Vrbe puer:
Corpore gatardus, ſenſu grauis, ore diſertus
Efficitur, Baldum nil niſi fama canit:
Pluribus in ludis uincit puerilibus omnes,
Vnde per inuidiam rixa comenza fuit.
Saxa uolant, Baldus ſe tutat ab omnibus unus,
Quo feriente puer ſeminecatur ibi.
Lanzalottus ei famulus uult perdere Baldum,
Sed puer huic Baldus traiicit enſe bigol.
Nobilis Auguſtus robur puerile ſtupeſcit,
Hunc legit, & doctum Martis in arte facit.
Deniq; uir factus Cælum terramq; ſpauentat,
Stat ſub imperio tota Cipada ſuo.
Tres ſecum magnos is ſemper habebat amicos,
Falchettus, Cingar, deinde Fracaſſus erat.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI

MACARONICAE SECVNDA.

Pueritia Baldi.

BALDVS *paulatim teneros surgebat in annos,*
VILLANVMQVE *sibi patrem putat esse dasennum,*
Atque suum uerum natum putat esse fradellum,
Quos pariter ueluti natos de uentre medemo
Mater alenabat, Villaq; docebat usanzam.
Altero erat maior Baldus, quem nomine dicũt
Zambellum, pugnis hunc Baldus sæpe domabat.
Padregnus Baldi Bertus pannada uocatur.
Is merdolentas post uaccas p rgere Baldum
Sæpe comandabat, seu porcos, siue cauallas,
Sed

Dasenum, uel taciter.

Hic poeta frequentat nominare Baldum, ut magis imbuatur lector eo nomine.

Sed tales non uult Baldi natura facendas,
Non it post Vaccas, at sæpe caminat ad Vrbē.
Ac ad Pannadæ dispectum praticat illam.
In Villam semper tornabat uespere facto,
Portabatq; caput fractum, gambasq; macatas
Namque catiuellus puerorum, sicut usanza est, Vsanza pro usus.
Sæpe bataiolas faciebat saxa tirando.
Nec penses illum quod certaus ultimus esset,
At ferus ante alios pueril uoce gridabat,
Et centum lapides uolta reparabat in una,
Sed Pannada uidēs quod nō seguitare uolebat
Costummos Villæ cartam comprauerat illi,
Siue quadernellum supra quem disceret, a, b.

Mafelina.

Ergo scolam Baldus lætanter pergere cœpit,
Inq; tribus magnum profectum fecerat annis.
Iam quoscunq; libros uelociter ipse legebat,
Sed mox Orlando nasare uolumina cœpit,
Non uacat ultra deponentia discere uerba,
Non species, numeros, non casus, atq. figuras. Donati & Peroti normulæ.
Non doctrinalis uersamina tradere menti,
Fecit de norma scartozzos mille Donati,
Inq; Perotinum librum salcicia coxit. Salcicia, lucanicam.
Orlandi solum, nec non fera bella Rinaldi
Agradant, animum faciebat talibus altum.
Legerat Anchroiā, Tribisondā, gesta Danesi, Volumina
Antonneq; Bouum, mox tota Realea Francæ. Turpini Archiepiscopi
Innamoramētū Carlonis, & Aspera montem, Pariſienſis.
Spagnā, Altobellum, Morgantis facta gigātis.
Millibus insquarcis lacerauit nēpe Leandram,
Nam liber apocrisus doctorum mēte probatur. De auctore
Vidit ut Angelicam sapiens Orlandus amauit, huius Leandræ, uide in
At mox ut nudo pergebat corpore mattus, penultimam
Cui tulit Astolphus cerebrū de climate lunæ. Macaronicē.
Vidit Mambrini mortem fera gesta Rinaldi, Appositio.

Meschini

Meschini prosam, falchonettiq; batajas,
Ardentis guerras Tristani, lanzaq; lotti
Alter & apocrisus liber est Canalerius Vrsa.
Inde brauarias Mambriani uiderat omnes,
De quo tradiderat relegendo Volumine menti
Quasdam fabellas, factam lignaminis ocham
Et quicquid fecit salsa, cum carne, tribaldus.
Sed quater Orlandi pueri lia tempora legit,
O quantum hæc eadem sibi phantasia placebat,
Maxime scarpanit Carlonis quando piatum.

Lanzaq; lotti, diuisio, sicut septemque triones. Mambriani trisillabum est hac figura sæpe utitur poeta. De Orlandi pueritia lege Plutarcũ

Pedrala.

Talibus in rebus multum stimulatur ad arma,
Sed tantum quod sit picolinus corpore cadet.
Attamen armiculam semper galone tenebat,
Qua mollesinos faciebat sæpe brauosos,
Maior in exiguo regnabat corpore uirtus.
Nunquam terribilis quid sit scoriada prouare
Namq; pedagogis hic testam sæpe bolabat.

Mollesinos, humiles intellige.

Bolabat signabat.

Comina

Accidit una dies qua Mantua, tota bagordat.
Prima dies mensis Maii, quo quisq; piantat
Per stradas ramos frondosos nomine MAZZOS,
Turba triumphalẽ sequitur plæbea Quadrigã,
Quã iuga bina BOuum doratis cornibus, atque
Millibus ut fraschis menãt hinc inde per urbẽ
Stat super alta strues de Bosco cæsa uirenti,
Glans, ilex, Abies, laurus, Pyrus, Vlmus, Oliua
Mille tenent neuolas de pasta fila tacatas,
Quæ ludunt inter frondes, auraq; mouentur,
Sed qua summa Pyræ ceruix erecta, Cupido
Cæcus & absq; braga stat fixus, & explicat
Turba puellarũ trezzas ornata coronis. (arcũ
Oua gerit calatis Vrbẽ cantando per omnem.
Baldus inest aliis pueris, dum cantat & ipse,
En arriuat ubi stant diui fana Lonardi,

Mos antiquorum Mãtuæ.

Neuolæ de farina & croco cõposite. Cupido.

Templum diui Lonardi.

Cuius

Cuius apud Templum puerilis squadra uacabat
Diversis ludis, Dancis uariisq; bagordis.
Viderant hos Baldus cupiens animositer omnes
Assaltare unus, solusq; fugare Cateruam.
Hic centum pueri ludebant supra piazzam,
Pars ad borellas ficco serramine giocant,
Pars cum scanellis mittunt ad sidera Ballam,
Pars Trocos faciunt Cordella uoluere circum,
Sed positis metis pars galzopando trisaltant
Baldus mantellum subito de corpore tollit.
Inq; giubarello promptus saltare comenzat.
Principio simulat quod non adiungere possit.
Alterius signum, nec sustinet in pede saltum.
Mox aliquantillum stringis galone molatis
Deposuit brettam, cui frontem bindula cingit.
Ecce legiadrus adest tardos mouet arte galop-
Tam leuis, ut nullã figat sabione pedatam. (pos
Inde pedẽ primum firmans, aliumq; recuruans
Tollitur agniculo similis, repetitq; secundum
Fortius, at breuius saltum, terzumq; paratis
Cum pedibus sguizzat plantas æqualiter unit
Quattuor & cubitos signacula prima soper-
Vlterius nemo uult secum carpere gattã. (chiat
Sunt ibi diuersi, mirantes atq; stupentes.
Quod tantam paruus destrezzã puttus haberet.
Mox inuitatur si ad ballam ludere uellet
Baldus ait, uolo, sed quẽquã præstate scanellum,
Nec mora scãnus adest, fit pars, fit pactio, fitq;
Larga piazza hominũ contrastamẽta uidẽtur,
Ingannare tamen Baldum statuere bonettum.
Nam quidam reliquis giottonior inquit ad illũ.
Quum facio inuitũ facias quoq; Balde reuitũ.
Baldus erat pauper tinxitq; pudore masellam.
Nec sua trentinam marzam scharsella tenebat.
Sed tamen accepit fædus quia uendere cappam,

Trisaltare, galzopando saltatur.

Bindula, uitta.

Galoppus, est cursus q. saltis fitur.

Pulchra descriptio saltandi.

Carpere gattam, contrastare prouerbium est.

Puttus & Puer.

Scannus & scanellus ut supra frater & fradellus.

illum scanulũ intellige quo percutitur balla.

Trentina est genus numi, quem Furcifar rex ripæ Trenti primas signauit.

Indeo statuit siue impegnare camisam.
Ergo comenzauit primarus battere ballam
Extendit leua digitum, dextraq; scanellum
Stringit, & incuruus paulo, gioccate, gridabat
Postea succurrens socio porgente piabat
In frontem scanni ballam pariterq; premebat.
Pirlat, girat, & rotat idẽ. *Illa magistrio mandata sub aere pirlat,*
Bassa tenet medium, nec in altis tollitur astris
Nec campinili (velut aiunt) mittitur instar.
Si contrastantes (quamuis non saepe) retornant,
Afrontat habet primam communem ut atlas. *Illico Baldus eam venientem firmus afrontat.*
Mensuratq; oculo dum girat in aere balla,
Quã quoq; miranda cum destritudine gioccat.
Ergo reuidabat uictor saepissime numos,
Anteq; quam Phoebus radios distolleret orbi,
Laetus aquistauit ducatos quattuor, & sex.
Perderat pro perdiderat. *Impatiens quidam iuuenis de sanguine claro,*
Qui ludens partem maiorem perderat auri,
Scanamus panzam Iugulamus collum. *Sfodrauit (propter Baldum scannare) fusettum*
Sed subiens illum per dextram Baldus aferrat,
Stilletum scarpans binos dedit atq; bufettos.
Bufettos, id est alapas. *Hinc iacit ad terrã quẽ calcibus undiq; pistat.*
Piantare animum est ostinãti. *Protinus hic centum pueri clauduntur in uno*
Agmine, sed Baldus propter schiuare volutat
Mantellũ brazzo, nam saxa uolare comenzant,
In quandam sese uadit retirando uiettam.
Mox cantone pedes, animumq; piant it in uno,
Illum non possunt discantonare ualentem,
Imber saxorum cui uibrabatur adossum,
Extraq; fundibulas crepitantia saxa ruebant,
Baldus puer certat in saxis. *Sed Baldus nunc huc nunc illuc saltat in altũ,*
Et lapides agili venientes corpore vitat,
Et centum petras volta reparabat in una,
Tres horas durauit eo certamine uictor.
Quod comunis erat stupor admirantibus illum.

Sed

Sed qui perdierat dinarios currit auantum.
Ac incagnatus Baldo vult rumpere testam.
Sta retro Baldus ait, sta retro, si tibi frontem
Rupero, dico tibi fuerit daposssa todannum.
Ille nec ascoltat, nec currere sotta rafinat,
Impatiens ergo Baldus non amplius illum (lū.
Admonet, imo rapit mediū sua dextra quadrel-
Cui boccā stomachi sforzanti murmure colsit.
Ille stramortitus cascans in limina portæ
Ceruellum fregit sibi stesso, creditur esse
Mortuus, vnde omnes pueri fugiere desattum.
Baldus garlettos cernentibus illico monstrat
Et per stradiculas centum fugiendo scapin it.
Et nihil indretum guardans it contra Cipadā.
Hic aderat pueri stropiati forte fameius,
Quem Lanzalottum reliqui dixere brauosi,
Quem Lanzagnocum melius dixisse putarem.

Daposa, deinceps. todā nū pro tuū damnum & est colisio in driotonicea.

Colligo colsi, & non collegi, contra Priscianum.

Qui fugit, mōstrat, girlettos, idest calcagnos

Lāzalottus.

Parentesis prima.

Hic erat ex illis (animosos laudo guereros)
Qui semper spadas portant galone ficatas.
Et quū tempus adest quod oportet desguainare,
Ac menare manus, calcagnis fortiter obstant.
Gestant bretones longo tremolante pinazzo,
Millibus & stringhis illorum piga frapatur.
Quē semper portant super achiū more brauātis.
Dextra super manichū spadæ guātata repossat.
Leua tenet cappam velut est vsanza spagnola
Introeunt isti braui quandoque tauernam,
Dum trincāt, cæloq; leuant rebibendo caraffas,
Oīa sfrantumāt, spezzant, verbisq; menazzant.
Hostibus atque suis iurant taiare colengum.
Si tamen incontrant illos, pro pignore signant
Cantonem, finguntq; nihil vidisse poianæ.
Lanzalottus erat peior, mihi credite, cunctis.
Cuius si vultis ridere, audite figuram.

Contra brauosos.

Piga, p plica.

Hoc usq; in hodiernum diem seruatur. i. reuoluere alam mantelli super spallā sinistram.

Collū & collengū ut supra scānus, & scanellus

Poianæ, trepidi uiles.

Forma

Forma lanzagnocchi.

Sguanzerla & alphana sunt animalia lōgas habētia schincas.

Hui: erat oblongum nimis, atq; disutile corpus.
Tales alphanas, sganzerlas siue uocamus.
Testa super strictas, gobbas quoq;, piccola spal (las
Figitur, & piua similatur eundo Todeschæ,

Padagnus ē trabes attingēs de ripa ad ripam fluminis.

Aut excusasset supra fossata pedagnum,
Aut perticonem propter distendere filum.

Berta.

Hic ergo Baldum brando seguitabat aperto,

Muzzat, id est scappat, uel fugit.

Piglia clamabat ladretum, piglia forcam.
Prenditur a multis Baldus, sed sguizzat, & in (star

Cōparatio.

Anguillæ muzzat, leporiq; similimus uni,
Quem mastinazzus cursu pigritante recalzat.

Codegonus q. libenter codegas mā giat ut etiā. Lasagnonus qui libēter mangit lasagnas. Macaronus qui comedit Macarones. Vide pleni⁹ Aulū Gelliū de nominibus deriuatoriis.

Cernebas asinum propriè seguitare caprettum.
Atque bouē uecchiū sperantem prendere ceruū.
Sed mox egressus iam portas Vrbis ad unum
Tractum balestræ stocchettum Baldus aferrat,
Et Lanzagnocum expectat constantiter illic.
Nil metuit quamuis homo sit, uultuq; brauosus.
Ille uenit, Baldoq; caput truncare parecchiat.
Ergo codegonus puero borriuit adossum,
Vt Mastinazzus solet assaltare cagnolum.
Baldus ad historiam Rotolandi mente recurrit:
Implicat in cappa leuam, dextraq; fusettum
Corripit, & laxans triuilatam concite punctam
Per medium bigolum ferrū transfixit in aluo.

Baldus puer interficit uirum.

Ille ruinauit pedibus sbattendo terenum,
Vt scanata solet beccaro sbattere Vacca.
Sed uix stochettum Baldus de ventre cauarat,

Augustus.

Ecce superiungit quidam generosus, & atrox

Staffa, & staferus, ut tignum & tigillus.

Aspectu, prudens, Augustus nomine dictus.
Ipse caualcabat celerantibus ante staferis.
Ergo videns Baldum sic sic animositer illum

Sforachiare pro sbudelare.

Sforachiasse virum, stupuit famuliq; stupescunt
Ah mulazze, inquit, quo curris? sta giotarelle

Non

Non ego te uidi? presto zaffare ladrettum,
(Nec tamen inquit eas propter piliare parollas
At solum tentando metum si Baldus habebat.)
Restitit impauido vultu, quid quæris, aiebat?
Lædere me patiar? si quis te occidere uellet
Dic Baro, ne fers? testã dabis ultro taiandam?
Hunc furfantonem (cui nullam credite noiam
Feci) non puduit tres me sequitare mearos,
Vt mihi de spallis nudo caput ense leuaret.
Cur Natura manus homini dat? corq; pedesq;
En ego scampaui pedibus, nam pes datur ista
Pro causa: postquam nil me fecisse cataui,
Cor saldum feci, quia saldo corde periclum
Oẽ supcbiamus, Cordis manus inde ministra
Quid faciat? nisi si calice fortasse teneres,
Et nihil alterius quo se tutaret haberet.
Illico shalancet calicem comitante patena.
Quam magis ut pugnis, saxis, bastoneq; debet.
Obstupet Augustus magni responsa puelli,
Atq; ualent hominẽ subimaginat esse futurum.
Secretum facit ergo statim sepelire cadauer,
In groppamq; iubet puerum saltare caualli
Vt uideat quænam dextrecia regnet in illo
Quẽ ue ferat (quando nil scõtẽtetur) ad Vrbem.
Principio timuit Baldus fortasse gabari,
At cernendo fidem digiti, nomenq; Gibelli,
Continuo saltum spicat de littore tundum,
Gropperamq; super gambis se plantat apertis.
Quo saltu Barro magis ardet amore Putini,
Quem tacite secum parlando, reducit ad urbem
Ergo puer Baldus scrimandi quicquid in arte
Discitur, imparat nullam sperando fadigam.
Armigerum puerum sic sic Augustus amabat,
Quod scrimare fuit deinceps tantummodo secum
Visus, ouans quanta se dextritudine cunctis

Zaffate prẽdite raptim.

Aiebat, macaronice positum est.

Philosophicum argumẽtum in puellulo.

Testus rasonis canonicæ.

Si puelli, qũo magni, intellige intellectu & animo.

Nõ illum ui deducere uolebat.

Gibelizat noster poeta, patientia mihi, quia ex parte contratria sum.

Sparãdo, magister Saluanell[9] ostinatus est, quod dicit debere sparagnãdo.

Sortibus

Sortibus armorum (quãuis sit puttus) adaptet.
Nulla fadiga fuit Broccheri discere normam,
Quẽ modo cum spadæ manico tichitare uidebas
Quẽ modo, cum lamma solũ scrimando, culabat.
Mox targã & spadã, mox bastã, moxq; gianet
Mox romã, qua spalla fuit trũcata cuidã. (tã.
Post hæc grata fuit manuum spadazza duarum
Quã manegiando leuem scorzã parebat habere
Talibus ardebat rebus tantummodo Baldus.
Incæpit sed mox ætatem intrare virilem,
Et compagnias secum menare brauosas,
Quas tata cantones dicunt, vel mangia ferrũ.
Nil nisi Mantoa Baldus nomatur in Vrbe.
Qui tremolare facit magnis pro forcibus oẽs.
Nil curat mundum, nil cælum, nilq; diablum,
Nil tilum spadæ, nil quælibet arma spauentant,
Non erat in toto Mundo gaiardior alter.
Nomen ad ipsius se quisque cagabat adossum.

Tichitare, p cutere cum tichtoch. Culabat pro oculabat, tamẽ Saluanellus ait, culabat, hærebat posteriori parti, ut sit cum scrimatur occultata manu sinistra post tergum. Cuidam, diuidit cui. Mangiatrisillabum sicut Troia aliquando

Forma Baldi

Tã bene membrosus nũquam vir induit arma,
Cuius corpus erat per longum brachia quinque
Largus in excelsis tumido cum pectore spallis,
Sed breuis; angustos stringebat Zona fiancos.
Neruosus gambis, pede paruus, cruribus acer,
Rectus in andatu leuibus cum passibus ibat,
Pulchra uagæ adiungit facie i barba decorem.
Viuaces oculos nitida sub fronte regirat,
Quos non uillanus sed nobilis edidit ortus.
Spadazzam lateri cunctis metuendus ataccat,
Quæ penes Augustum super oĩa grata sedebat
Et meruit donum fieri, non pauca merenti,
Hæc fuit æthneis Vulcani facta sub antris,
Quam Broth & Steropes multo sudore polirũt.
Legiadria suos feruebat tanta per artus
Vt quæcunque potest fieri saltatio per nos

Ataccat reperies multa uerba cõposita in prĩcipio cum ę que ponuntur ad placitum. Ataccat. Agraffat Achiappat.

Humanos

Humanos, agili motu fiebat ab illo.
Humanos quid ego dicam? sub pondere ferri
Silicet armorum æquabat saltando Leones,
Gosa.
Interea moritur villanus, quem sibi patrem
Baldus credebat, moritur quoq; credita mater.
Zãbellus iã factus homo, sed valde bachioccus
Restarat solus, robbam qui iure teneret,
Est quia villani proprio de semine natus.
Nescius at Baldus robbe, vult esse patronus,
Cui sunt terreni forsan quadraginta biolchæ.
Quas, sic Zambello res ignorante, godebat.
Inde gubernabat villam quam diximus esse,
Nomine Cipadam, præclaro nomine dignam,
Quæ pro famosis paladinis tollitur astris.
Attamen hic gentes uitijs sunt omnibus aptæ,
Sicut quisq; locus proprijs de rebus abundat,
Sic Cipada suis proprijs de rebus abundat.

Proprietas diuersarum Vrbium.

Dat multam lanam pegoris Verona tosatis,
Montibus ex altis euagat Brixia ferrum.
Bergamasca viros generat montagna gosatos.
Iusta brusat multas tellus Piamontea stryas.
Genua dum generat, testas Cõmater aguzzat.
Millanus tich toch resonat cantone sub omni
Dũ ferrãt stringas, faciũtq; foramina gucchis,
De verzis saturat, porrisq; Pauia Millanum.
Implet formaio pesaloua Placentia mundum.
Parma facit grossos scocias, grossasq. melones.
Trottant Rezano cuncti sperone caualli.
Mantua brettaros fangoso Bulbare pascit.
Mantuanizasunt quinorunt dicere carmen.
Vadat, fasolos qui vult mangiare, Cremonam
Mille trouat fogias in uestis pulchra Ferara.
Mille Feraresi faciunt ad dacia fraudes.

Zambellus quem supra diximus creditũ esse fratre Baldi.
Terreni, nota quod poeta ea nomina uel uerba quæ ad placidum ponit, differentialiter scribit ut terrenus & terenus attacat, atacat.
Verona.
Brixia, ferrũ.
Bergamum gozzo.
Piamontus, strias.
Genua, acuta capita.
Millanus, stringas.
Millanus gucchias.
Pauia, uerzas.
Placentia, caseum.
Parma, melones.
Regium, Sperones.
Mãtua, brettanos.
Mantua, uersificatores.
Cremona, fasolos.
Ferara pompas uestium.
Ferara per padũ datio.

Mille uides Venetũ per stricta canalia cimbas
Villanos generat tellus Padouana diablos.
Sgnauolat innumeris Vicentia plena gatellis,
Nam Vicentini gatti sbalzando uidentur.
In barchis Chiozæ gens forchæ cõgrua multa ẽ.
Antiquas Rauẽna domos habet, atq;, muraias.
Vndique parua salat per mundũ Ceruia porcos
Sulphure non pocũ facis o Cæsena guadagnum,
Perq; tuas Bacchus solet albergare colinas.
Pulchra fauentinam finguntur uasa per urbem
Supraq; Maiolicam pictorum fama uidetur.
Qui mancat sensu uadant habitare Bolognam,
Quamuis ipsa boues grassos faciatq; bragatos,
Quo littus sabiam, tot habet Florentia nugas,
Quot cælum stellas tot habet Florentia rimas.
Roma bonos semper quærit mangiare boconos.
Si sic est, omnes Vrbes sunt, credite, Roma.
Napolitanas uiris Vrbs est repleta maranis,
Napolitana uiros cortesos terra ministrat.
Produxit semper formosas Sena puellas,
Florentinorum, Pisa, Lucaq; parturit ostes.
Non mo donẽsis erit cui non fantastica mẽs est.
Nec sunt ingenii meliores quam Modonesi.
Qui ponunt scarpis mandat Nouara tacones.

Cipadæ mores

Sed tantum generat semper Cipada giotones,
Sed tantum generat semper Cipada ribaldos,
Sed tantum generat semper Cipada cauestros,
Quicunque in piazza scopatur siue bolatur
Hunc omnes gridans genuit Cipada gaioffum.
Quisquis in excelsa berlina suscipit oua.
Hunc dicunt omnes Villam genuisse Cipadam.
Quisquis tenaiatur, squartatur siue picatur.
Hunc omnes faciunt ladrum de prole Cipadæ.
Illic namque uiri dotantur in arte robandi.

Nilq;

Venetia, gõdolas.
Padua, malos uilanos.
vincẽtia, gattos,
Vincẽtia, saltarinos,
Chioza, barcarolos ladros.
Rauenna, anticaias.
Ceruia, sal.
Cesena, sulfur
Cæsena, uinum dulce.
Faẽtia, uasa Maiolicæ.
Bononia sapiens
Bononia boues
Florentia, nugas
Florẽtia, uersus uulgares.
Roma, lecardos
Roma, quod urbes alie.
Neapoli, maranos.
Neapoli, cortesiani.
Sienæ, puellas bellas.
Pisæ, Luca
Mutina, ingeniosos.
Nouaria, scarpacinos

Nilq; deum trepidāt, blaſphemāt cūcta rapināt
Omnia ſaßinant; ſperzurant, ſemper abarrant.
Nunquam poltrones quid ſit confeßio norant.
Cum uerzis multos māgiarant Parrochianos,
Deq; ſuis Pretis faciebant ſæpe mezenos,
Semper in obſcuris ſtant Boſchis atq; cauernis.
Aſſaltant homines faciunt ſmontare cauallos.
Vadunt in frottam ueluti ſtornelica turba.
Indoſſumq; ferunt de foggis millibus arma.
Alter panceram ueſtit de rugine tinctam.
Alter corazzam fert nunquam ſole uedutam.
Alter per terram uadit ſpargendo piaſtras.
Alter dum currit, uadunt in faſcibus arma.
Alter habet collo targazzam more uetuſto.
Alter et abſq; fodro ruginoſum baiulat Enſem.
Dum uadunt pariter, ſquadrāq; ferātur in unā.
Mille uides rōcas malaguzzas, mille gianettas
Spontones, lanzas, Alebardas, & Giauarinas,
Dantq; focū ſchioppis tuf taf sborrante ballotta.
Semper habent lōgas barbazzas puluere plenas
Semper habent oculos ſcura ſub fronte fogatos.
Protinus ad ciſilum cognoſcunt eſſe propinquū
Mercadantem aliquem cui robbas tollere debēt,
Extitit ipſorum Baldus capitanius ergo,
Per quem ſe quiſquam mortis poſuiſſet ariſgū.
Tres at præcipuos compagnos Baldus habebat,
Quorum progeniem breuiter toccare biſognat.

Cōtra ualls, qui ponit inter giotonē ribaldum & caueſtrum nil differre. Cipada, habet primam indifferētē.

Malaguzzus malaguzza malaguzzum.

Tuf taf ſchioppetti eſt. Bom, bom, Artelarie groſſe, unde uerſus ſchioppettus tuf taf, bom bom colubrina sboronat.

Ariſgum, periculum. Morgas, & morgantus reperitur.

Genus Fracaßi.

Primus erat quidam Fracaſſus prole Gigantis,
Cuius ſtirps olim Morganto uenit ab illo,
Qui Bacchioconem campana ferre ſolebat,
Cum quo mille hominum colpo sfracaſſet in uno
Ipſe Fracaſſus erat ſicut Morgantus homonus,
Terribiliſq; gigas, Baldoq; in cuncta fidelis.
Cuius longa fuit (certe non dico boſiam)

Homonus, Lucretius ait, miſerum mandebat homonem.

Per bellum punctum cubitos statura quaranta.
Grossilitate staro maior sua testa uidetur.
Intraret boccam medius manzolus apertam.
Auriculæ facerent scarparum paria quinque,
Atq; super frontem tu posses ludere datis.
Non est mellonus nasazzo grossior illo,
Spalazzas habet ingentes magnãq; schenazzã,
Gambazzas longas, brazzos grossumq; culamẽ.
Plato fuit magnus corpore. *Grandilitate putes, sed non uirtute Platonem.*
Hunc qui ferre queat nõ est reperire Cauallum.
Quando scandit eos, smagazzat more fritadæ,
Nunquam Fracasso uisa est plus magna colũna,
Smaggazat, plus quam friat. *Nunquã Fracasso uisum est plus grãde pilastrũ.*
Si grossum brãcat manibus per cornua Taurũ,
Hunc circa testam reuoluat terq; quaterq;.
Ingiter immensam portat sua testa celatam.
Brenta chaldaice. Zerla hebraice. *Quæ tantum retinet uinum quã brenta teneret.*
Targam quã gerit est maior fundamine tinæ.
Fert Bastonazzum duro de Robore factum,
Mastellus, arabice, Soium latine. *Cui centum lammas azzali ponere fecit*
Cum quo sfrantumat Turres, Pallatia, Roccas
Targam est maior, figura est. *Totum cum cœnat mangiat sua bocca uedellum,*
Vix implent uterum panes octanta uodatum.
Vna suum excusat de uinozerla bicherum,
Sint quicunq; uelint Pillastros atq; columnas
In spallam portat nullam sparagnando fadigam.
Cum manibus streppat quercus, altasq; pioppas,
Ac si fortificam uellet streppare ciuollam.
Tanto cum strepitu uadit, tantoq; furore
Tota sub ipsius pedibus quod terra mouetur.
Dispositus caro pro Baldo tradere uitam.

Genus Cingaris

Alter erat Baldi compagnus nomine Cingar,
Truffare, decipere. Soiare. *Accortus, ladro, semper truffare paratus.*
Scarnus enim facie, reliquo sed corpore neruis
Plenus, cõpressus, picolinus, brunus, & atrox.

Semper habens nudã testã, rizzutus, & asper.
Iste suam traxit Marguti à sanguine Razzã.
Qui ad calcagnos sperones ut gallus habebat
Et nimio risu Simia cagante moriuit,
Quẽ post quã morgãs tumulo sepelliuit in uno,
Sic Epigrama suo fecit lachrimando bachiocco.

Calefare.
Trepare.
Berteggiare.
Bertonare.
Tosare.
Marguttus.

Tumulus Margutti.

Marguttus pelagi Terræq; pericula qui tot
Vicerat, hic una Simia cagante moriuit.
Is igitur Cingar Margutti semine uenit,
Qui patris mores imitatur in arte robandi.
Perfectus ladro, promptus, mala guida uiarum,
Namq; Viãdantes in Boscos sæpe uehebat,
Ipsius arte bonum pensantes esse Caminum,
Portabat semper ladro post terga sachellam,
Sgarraboldellis plenam surdisq; tanais,
Cum quibus obscura pingues de nocte Botegas
Ingreditur, caricatq; suos de merce sodales.
Vt gattus saltat, guizzat, sgrafignat, & omnes
Altaros spoiat, Gesias quum cernit apertas.
O quoties quoties capsettam sgardinat illam
In qua offerre solent homines deuote quatrinos.
Non scelus in mundo quod nõ commiserit iste.
Tres uoltas iam iam forcas montauerat altas.
Sed lazzo uinctus Manigoldo stante dedretum
Multimodis illos scampabat sæpe Bricones,
Intrepidusq; suam primam rediebat ad artem.
Si quandoq; (licet raro) pergebat ad urbem,
Protinus a cuncta manifestus gente per omnes
Exclamabatur contradas, ecce Gaioffus.
Ecce Diauol adest, meritat qui mille fiatus
Suspendi furchæ, uel debita soluere chiappis.
Quisq; rauanellum dabat illi siue botonem,
Alter eum dicit spoliasse Altaria Templi.
Alter presbitero chierigam ruppisse tracagno,

Sgraffignare, est uiri. Graffiare, est gatte. Azzaffare, est leonis.

Inter manigoldum, & boiam quid differat, uide Solinum.

Furca, & forca põt scribi.

Atq; capellano calicem rapuisse doratum.
Alter & accusat, uerzas non lassat in hortis,
Alter ait, multa robbauit fraude cauallam,
Ac de Gallinis pollaria multa uodauit.
Ille sed immotam frontem tenet atq; brauosam,
Quemquã nõ metuit, post omnes immo petezat,
Plus quam cõpagnos alios hũc Baldus amabat.

Genus Falchetti.

Petezzatio fit dupliciter, ait Auerois, altera causa bertezandi, altera causa sanitatis, prima ore, secunda & cetera.

Sed quid nã de te Falchette stupende canemus.
Tu quoq; pro Baldo bramasti prendere mortem
Forsitan o lector quæ dico dura uidentur,
Namq; pulicano Falchettus uenit ab illo,
Quem scripsere uirum medium mediũq; catellũ.
Qua propter sic sic noster Falchettus habebat,
Anteriora uiri, sed posteriora canina.
Non fuit in toto cursor uelocior orbe,
Brancabat celeres manibus currendo caprettos,
Aut lepores, damas, ceruos, Daynosq; fugaces,
Et quia meggius erat noster meggiusq; caninus
Hunc multi leges, Marchesi, Papa, Signores,
Chortibus in proprijs fieri uoluere priorem,
At magis incagans Papæ, Regumue fauori,
Cum Baldo semper dormit, mangiatq; bibitq;.
Cuius fortezzam scribendo uidebimus omnem.
Cuius amicitiam cum Cingare nullus auanzat.
Non tamen illius fraudes imitatur & artes.
Hi tres cum Baldo noctesq; diesq; morantur.
Cuiusdam Baldus uillanæ nomine Bertæ
Captus amore fuit, quod erat nimis illa galãta.
Hanc tulit, uxorem, geminos habuitq; fiolos,
Quos Marcellinum, Cingarinumq; uocauit.
Sic sic formosos uultis, sit mente politos,
Quos nisi cælesti dicebant numine factos,
De quibus in fundo libri cantare decebit.

Pulicanus, semicanis.

Incagare, parum curare, unde de Socrate dicitur. Morti nemo tam gaiarditer incagauit quam Socrates.

Berta uxor Baldi.

Marcellinus & Cingarinus Baldi filii.

De Zambello.

Altera

Altera nupta fuit Zambello nomine Læna,
Quæ soror uxoris Baldi fuit, at minor ortu.
Hic Zambellus erat Borella tundior omni.
Plusquam pistonus iatæ mortaris aguzzus.
Hunc dormire nihil Baldus de nocte uolebat,
Quem toto stentare die cogebat in agris, (gnat
Quicquid aquistat.n. stento, quicquid ue guada
Baldus id expendit pinguosas intra Tauernas.
Ille fadigando uix quid mangiaret, habebat,
Iste repossando bursamq; numosq; tenebat.
Zambellus uoluit de Baldo sæpe dolere,
Sed metuit solitum spallis tentare Tracagnum,
Quē semper redeundo casam sua sch ena puabat.
Splendidus in mensam vult Baldus semp hēre
Quaias, Pernices, Fasanos, atq; Caprettos,
Sed vix Zambellus fortas magnare scalognas
In cantone potest, ne Baldus forte uideret.

Exclamatio Poetica.

O Mazucche nimis, mens o nimis absq; saporo,
O macaron macaron quæ te matezza prauit.
Quid tantū expectas pauper merlotte? becatā)
Scilicet, est hominum de te grandissima cura.
Ast ais, heu quoniam pauper dispellor ubiq;,
Et quia noster habet squarzones mille gabanus,
Et quia nulla coprit nudam mihi scuffia testam,
Et quia ueste tego squarzatus apena culattas.
Et quia nō unquam portat mea gāba schifones,
Et quia calcagni scarponibus absq; rigescunt.
Et quoniā marzā nec habet mea tascha doinā,
Cum quo panis ego possim comprare tochellum,
Cū quo qui radat, Barberum soluere phas sit,
Et quia pro nimio pellis mea frigore schioppat,
Et quia me comedunt priuum sauone pedocchi,
Vndiq; sum factus derisio, nausea, scornus.
Non mancant homines me consiliare scientes,

Læna uxor Zābelli, soror est Bertę uxoris Baldi.
Per contrarium intelligitur.
Stento labore.
Tracagnum Mātuanice. Trusū Breisanice. Trambaiū græce Truncum latine.
Quærit, quare Bald[us] sic pius & prudens, creditū, germanū tā male tractabat audi Platonem. uir naturaliter gentilis uilanū abhorrere cogitur.
Gabanus, vestis rusticana.
Apena, melius quā uix
Schifones uillanice.
Calzas urbanice.
Foch[us] & tochellus, frustum, & frustillum.

Notandū

At mancant homines, heu, me aiutiare uolētes.
Omnes sunt medici, sua sed medicina negatur.
Omnes compagni sed nō compagna scudella est,
Sum felix, quisquam pro me uult ponere uitam,
Sum pauper, nemo pro me uult ponere robbam.

Conclusio.

At iam cœlesti moriens sol cascat ab arce.
Moxq; suas totū tenebras sparpagnat in orbē,
Somnolenta libro fac finem Musa secundo.

Phantasiæ secunda Macaronicę terminat.

MAGISTRI AQVARII

ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE TERTIAM MACARONICEN.

Zambellus Baldi qui creditur esse fradellus.
Zappātem reperit barba Tognazzus agrum,
Hic fit conscium Prætori mittere Baldum,
Quem dudum posita cercat habere taia,
Mittitur ad celebrē Mestralus ab urbe stafettā,
Cuius ob insidias restitit ipse preson.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI

Macaronice Tertia.

Xtra montanas ſurgebat Apollo cauernas.
Cuius erat facies Tauolazzo grandior illo. Cõparatio.
Quem baleſtreri totum bolzonibus implent.
Quando Zambellus ſtabat ſolettus in agro
Valda Cremoneſos ſtentans zappare faſolos. Cremoneſos dixit à loco ſic dicimus

Mel hibleū. Prouerbiū.

Que quoq; mangiādi grādissima uoia grezabat
Nam per uentronem sentit rosegare budellas.
Perq; cauagnolum diuersus gambarus ibat.
Sed quia pane uodus pendet carnerus ab ulmo,
Statq; iacens terræ Barilottus absq; cocaio
Cœperat ingenti testam gratare dolore.

Cagasāguis angonaia, giandussa, codesella sunt Rusticorum blasphemiæ.

Non satiare potēs uentrē, uult pascere griffas,
Ergo tristatur, suspirat trat cagasangos,
Tratq; angonaias, giandussas, atque moriam.
Smagrito uacuæ cantant in uentre busecchæ.
Atq; suus bigolus schenæ taccatur apressum,
Impatiens tandem miser hac cū uoce gridauit.

Moria est cōtagium carnis, quo morit animal. Bigolin9 & vmbilicus. Mod9 loquēdi rustice. Tasam, tacere debeam. Chilò, ut supra. Aide, oyme, ayme oyde dolentis est. Video uidi, & uidiuit. Barba Tognazzus.

O crudis lancum, grandis quæ est ista facenda,
Semper ego tasam? patiarq; morire chilò?
Qua fuerit codesella meam si parlo rasonem?
Si cui sborrarem qui me distoiat afattum
De tot fastidis, de tot cagasanguibus? aide?
Sic ne fame schioppare facit me Baldus aducca?
Cui pinsen ueniat, cancar centumq; malanni.
Talia dum parlat uecchium procul ecce uidiuit,
Barba Tognazzū quæ turba uilana dimandat.
Consul erat, nec non uilla camparus in illa,
Estq; Cipadiculas pro castigare giotones,
Conscio quisquis cupiebat habere saputos,
Protinus andabat sauio parlare Tognazzo.
Pratius iste quidē scoprebat mille magagnas.
Qui simul hostis erat capitalis deniq; Baldo.

Statura Tognazzi.

A bulla deriuatur bōletta, q̄ dupliciter sigillatur. Morco est mussa nasi.

Magna super testam grossam stat bretta taeri,
Sub cuius piga scripturam copia pendet.
Consulis est usus tales portare bolettas.
Extra bretonem longæ monstrantur orecchiæ,
Quas faciendo Asini formam natura plauit,
Quas nec bastaret plenas uacuare badilus.
Semper habet nasum longo morcone colantem,

De

De quo spirat odor tanquã cagatoria morbans.
Cui cadit e spallis quædam zorneiula crispa,
Quam gentes fogiam portabãt tẽpore uecchio,
Hæc appena tegit circum culamina bragas.
Stat camisola breuis dependens anteq; postq;,
Scoprit & interdum uento boff ante quaderen,

Hoc quaderẽ, & hic quadernus.

Namq; suas usat calzas gestare brasolas,
Quas cũ stringhettis bastat stringare duobus,
Pendet cum medio lateri squarcinula fodro,
Qua cauat o quoties Ranis BISSIS *quoq; pellem.*
Incedit rectus palmas hærendo galonis.

Valisa ẽ sarcina

Excuset quamuis onerosam Gobba ualisam,
Atq; pauonizans menat uelut ocha quadernũ,

Alegro, quia viderat eũ.

Sæpe facit manibus guantos sua braga decẽtes.
Tempore frigoreo magnum, dat namq; calorẽ.

Grossolaniter semper Zãbellus loquetur.

Togna.

Hunc igitur cernens uultu Zambellus alegro
Illico Zapponẽ linquens gridat, o la Tognazze,

An, an, familiariter pronũtiat quum aliquem ex improuiso cernimꝰ amicum

Expecta te precor, uolo, nobis dire parolam.
Cui se conuertens Tognazzus dixit, an anum,
O Zambelle meus, quid uis? iam desine zappam,
Hora fit ut soluis fecisti collationem?

Soluere Lombardice dicitur mane comedere, pambrare Romagnice.

Ay Zambellus ait suspirans, ay cagalocchius,
Non habeo panem, uacuas en cerne sachellas,
Nõ habeo vinũ uacuam quoq; cerne botecchiã,
Oyde, utinam sic sic ederent uentralia Baldi.
Deh angonaia malum mihi quãtũ fecit adessũ.

Botecchia, pro paruo botazzo Vaccario rusticꝰ dixit ꝑ Viccario.

Est mihi uaccario magnum parlare talentum,
Fors bene sassino plus non stentabor ab isto.
Tognazzus sbraiat, quid nã facit ille ribaldus
Qui centum forcas unam meritaret ad horam?
Dic Zambelle meus, dic dic, iam plangere noli,
Semper maturis tua dic secreta uecchionis,
Nescis quod nostri simul agroppantur amores?

Notandum.

Nescis quod semper fixum te porto corada?

Cui Zambellus ait, dicā tibi cuncta Tognazze,
Sed precor in prima nos hanc strauachemur ad
Per disuēturā si pessimus ille ueniret, (umbra,
Et nos sguaitaret quod tecum parlo chi lunga,
Nullo respettu te cum bastone macaret.
Me me non dico quia sum miser usus in illis
Tartufolis, feciq; bonas in tergore costas.
Tognazzus tali uerbo respondit in ira,
Quid Zābelle inquis? me cum bastone macabit?
Se bene, quid nobis faciat, guardabit auantum.
Quē quāuis, quod sit gaiardus, fama rebumbet,
Attamen incagans illum non æstimo fonzum.
Sed Zambelle tuam mihi dic iam quæso rasonē.
Hunc sine cristerio faciam scagarare budellas.
Non tibi dico fauā, scio quid sub pectore seruo.
Zambellus sgrafando caput sic incipit, oyde,
Non habeo tempus tantas narrare cotalas,
Hoc solum sapias o barba Tognazze, quod ipse
Me facit, & femnā, poucrosq; famere putellos.
Semper ego stento, facio stentando negottam.
Quando casam redeo straccus, multūq; fiaccus,
Vergottam cœnæ pensans acatare paratum,
Groppifero bastone prius bona sera salutat,
Nil nisi panzatas, pugnos, calzosq; guadagno,
Nāq; ribaldonus me chioccat, meq; richioccat,
Et cum stanghetto currit mala Berta, gridatq;
Cur gaioffe casum sic sic abonhora retornas?
Vnaq; me pistāt, strazzāt, hinc inde marazzāt
Ista uiuanda mea est, talis mihi cœna paratur.
Inde super fœnum sicut Mastinus alozo,
Ille super lectum cum Berta coniuge dormit.
Per precor alterū filiauus tibi semper habebor
Et formaiolam fictam de latte bianco
Hoc pro seruitio tibi mox donabo damerum.
Tunc Tognazzus, habes nūquid zābelle paura?
Hunc

Chi lunga, bergamaschi dicunt pro ibi.

Rustice dicit habere costas in tergore.

Fonzus maccaronice, Fūgus latine.

Scagarare proprie est amalantis.

Negottam, quasi neque guttā intellige.

Abonhora, per tempus.

Mirarer si dixisset lacte nigro.

Hũc præcor impazzzũ mihi nunc tãtũmõ lassa.
Crede ladronazza plus non stentaueris illo.
Talia parlatus raptim se drizzat ad urbem,
Zambellusq; suam primam tornauit ad artem. — Artem zappatoriã, quã quondã Romani Senatores exercebant.

Comparatio.

Qualis cum bocca corpus singiarus aperta,
Quem cazzator habet speto pungente feritum,
It per campagnas, cœlum rugitibus implet,
Sanguineamq; bauam torto cum dente biassat.
Talis Tognazzus furibunde caminat ad Vrbẽ,
Ante Potestatem super alta palatia uadit,
Hic argumentis ualidis, uerbisq; gaiardis
Accusat Baldum conductis testibus illic,
Quod pro tot uiciis esset de iure picandus,
Inde probat uilani non uerum esse fiolum
Zambellus robbæ deberet habere tenutam, — Tenutã, possessionem.
Namq; uirum memorat quõdã uenisse Cipadæ,
Sanguine Francesum, qui mox uxore perempta
Discessit, retro Baldum linquendo putinum,
Quem tanquã propriũ natũ Villanus habebat,
Attamen ille casam sine iure tenetq; regitq;,
Et quod peius erat, Zambellus pane caressit.

Gosa.

Tunc homines prætor sauios gaioffus adunat, — Gaioffus prætor.
Conseiumq; facit cum fraude capiscere Baldum, — Capescere fraude, blandicus.
Namq; diu cercarat, eum si prendere posset,
Estq; suam supra testam grandissima taia.
Non illi curat sbirrorum mittere turbam
Namq; timet quod Baldus eos occideret oẽs.
Quid faciunt? unum Messralũ prætor acattat,
Qui retrouet Baldũ, lettram cui baiulet unam, — Tenor & tenoros.
Cuius erat similis placido sermone Tenorus.

Epistola.

Salue nostræ Vrbis spes o certissima Balde,
In quem se fidat Paladinum Mantua solum.

Rex Napolitanus staffettam misit adessum,
Aduisatq; omnem faciens de certo senatum.
Qualiter armati uenient in tempore curto
Centum squadrones, urbs atq; piabitur ista.
Forsitan ad saccum nos ibimus ante trigiornos.
Consilium feci, gentes armare bisognat,
Vrbsq; suum te nunc capitanum tota dimãdat,
Ergo cito uenias, conduttum præbeo saluum,
Dummodo non guides quẽquã de gente Cipadæ,
Namq; secreta uolo talis sit facta facenda,

Mafelina.

Postquam sic prætor scripsit, fecitq; sigillum,
Mestralus scandit staffetta more cauallum,
Cornettumq; uelut ueniat de longe, tacarat,
Contraq; Cipadam crebro sperone caualcat,
Sed tamen interius pentito corde stopinat,
Cum bene cognorit, uel forte prouauerit olim,
Quantum sit fortis Baldus, quantũ ue superbus.
Rupperat ipse caput Mestralis sæpe, sbirisq;.

Berta.

Hunc procul ergo uidet qd boscũ exiuerat atrũ,
Post quẽ Falchettus sequitur Cingarq; Fracas(sus,
Hiq; disarmati gestant solummodo spadas,
Securis quoniam solazzo mentibus ibant,
Hos dũ longe uidet fictrix staffetta scagaitat
Sed tamen ostentans scriptum procedit auantũ.
Quo procul inspecto Baldus sociiq; steterunt,
Seq; parat Cingar propter robbare cauallum.
Multos Mestralus tremolantos dum faciebat.
Hos celer adiungit, qui descendendo cauallum
Zenocchium curuat, mox letram porrigit illis.
Baldus eam carpit, socios facit inde remotos,
Et religit totam cunctis oldentibus illam.
Corripit in prima facie marauilia Baldum,
Dimidiamq; stetit supra se turgidus horam.

Saccus est depopulatio urbium, quã Caldei uocant saccaman, trigiornos, ut supra todannã figura est.

Non possebat urbem intrare probando.

Stopinare dicitur treshare, quia deficiente oleo in lucernam.

Stopinus lãguens trepidat, hanc stopino stopinas.

Mirabar si de ecclesia egrederentur.

Solazzus, fuit philosophus Epicureus, uide Diogenem.

Oldire, audire.

Magagna, est macula ligni, uel cuiuscunq; rei peccatio, accipitur etiã pro dolo.

Cingar scaltritus, uulpone catiuior omni.
Protinus inuentam pensauit fraude magagnā.
Mestrali faciem guardat, dubiamq; remirat,
Post aliquantillum, quid ais, tractatur in urbe?
Quid facitur? Mestralus ait, mouet arma sena=
Nāq; Todescorū geminus iā cāpus ariuat, (tus
Castellūq; Godi modo sbōbardare comenzant.
Porcida de Trenti ripa uenit ista canaia.
Celsaq; montagnæ uarcarunt culmina Baldi.
Nodauere lacum, tandem uenere Soloium.
Pars ibi desmontat naues, pars incubat undis.
Terra coperta uiris, lacus, urbes, mōsq; palusq;
Hinc pedites sex mille brusāt quæcūq; trouātur
Inde Lacum Gardæ nullo prohibente couertāt.
Implerunt barcas, implerunt mille phasellos,
Contrastumq; sibi non fecit rocca Malherbæ,
Quæ spingardellis Benacum spazzat ubiq;,
Vnde Todescorum potuisset frangere naues.
Sed caput in saccum tenuit mangiando biauam.
Sirmio conticuit, sit quamuis insula fortis,
Littora Benaci quæ uisu tota misurat,
Sed stetit indarnū, panzamq, grattabat alhorū,
Nilq; Desenzanus, nihil & Voltella tirauit.
Nil mater Minti fecit Pischeria nostri.
Artelaria stetit, licet ruginenta Monighæ.
Nil bellicosa cum gente superba Paenghi.
Mænia præclari nihil obstauere Lonati.
At Sulpharinus super altum bricola montem,
Contrastare uolens aliis sapientior, he heu
Pænituit, quoniam fuit illa brusata Todeschis.
Saxa comenzauit uillanica turba deorsum
Mittere, ne sursum gens Lanzchinecca saliret,
Per filū spadæ tamen omnes deniq; uadunt,
Et ueluti Sulphur, raptī bona Rocca brusatur,
Quo Sulpharinum merito sic nomine clamant,

Qui

Godiū apud Mantuā est.
Porcida, pertinens ad porcum. i. fœda.
Mons Baldus.
Lacus Gardæ.
Saloium ciuitas riueriæ
Malherba.
Spingardella est genus artelariæ.
Prouerbium
Sirmio insula.
Patria Catulli.
Desenzanus
Voltella, ciuitates magnæ penes Benacum.
Minti pro mintii, flumen est qui extra Benacum ubi Pischeria fundatur influit, & Mantuam petit.
Monigha ciuitas inter malherbam & Paenghi sita.
Lonatus, urbs magna
Sulpharinus quare sic uocatur.

Qui miser igniuomas porrexit ad æthera flãmas
Quacchia stetit nullã faciẽs Capriana mouestã.
Volta tulit dulcis Vernazzæ trenta Barillos,
Quos imbassator menauit contra Todescos.
Et sic Volticolæ schifare pericula norunt.
Vrbs tamen alta Godi non uult cõcedere passũ,
Vnde suos muros tã sbombardando foracchiant.

Capriana inter alpes urbs fundata. Volta similiter

Foracchiãt', plusquã forant.

Comina

Respondet Cingar, mentiris brutte cauester.
Non ego sat uideo uistras fraudesq; dolosq;?
Mox loquitur Baldo, ne uadas, namque gabaris,
Iudico sit Ragnus qui tendit retia Muscis.
Fracassus mediãs sermonem Cingaris, inquit,
O Cingar ragni moscones rete trapassant.
At nos qui famam comprauimus esse ualentes,
Armati pariter nunc nũc properemus ad urbẽ,
Si nobis ragni laqueos texere dolosi,
More tauanorum nos transpassabimus illos.
Tũc Falchettus ait, quid tam parlare bisognat.
Vultis ego uideam si uerũ est ista busia.
Et citius dicto cæpit spazzare caminum,
Ac in motu oculi nil territus introit Vrbem.
Iusserat armari plures de gente phalangas
Prætor, at ignorant quæ nã sit causa Bagordi,
Quod solum facit ut Baldũ trapolaret in urbẽ.
Cui zurat si fata dabunt, isongare colengum,
Talia contemplans Falchettus credidit ergo,
Cunctaq; regressus Baldo socijsq; recuntat.
Stant igitur dubij si res ita postulat, an non
Sed Baldus nunquam quid sit formido sciebat,
Namq; suis nimium forzis confidit, & armis
Infuriatus ait, rogo, uos andate sodales.
Ire uolo penitus solus solettus ad Vrbem.
Accedant Braui qui frappis sidera turbant
Vrbs mihi tota ruat soli non æstimo ficum,

Metaphorã faciunt.

Seneca inquit. Philosophię murum sic Plato trapassauit, uelut Tauanus ragni telam. Busia & Losia, sicut forca & furca, hæc autoritas poetis conceditur ad maiorem carminu decorum.

Frappis, nugis.

Nec

Nec paueo dũ dextra istũ perstrinxerit Ensẽ.
Cingar, Falchettus, Sed plus Fracassus adorãt.
Prosternuntur humo ne solus pergat in Vrbẽ.
At magis ille furẽs nõ uult, magis increpat illos
Ite uiam dico, de me nec habete pauram.

Berta

Ergo recesserunt ploratibus ora bagnantes,
Namq; suum Baldum nil contristare uolebant.
Solam Baldus enim spatam gestabat inermis,
Post positis reliquis armis se drizzat ad urbem.

Togna.

Interea squadram Sbirorum barba Tognazzus
Ante parecchiarat certo cantone latentem,
Quæ stat cũ Ronchis spitonibus, ac Alabardis,
Propter uenturum Baldum zaffare dedretum,
Sbirrorum quoniam mos est inuadere schenam.
Horum Tognazzus caput extat, instruit oẽs
Quid faciant, animo disponẽs cuncta brauanti
Vnde modum statuens dicebat, state promisti,
Hic stabis tu, hic tu, sed stabis tu illic & illoc
Sæpeq; tactabat, nihil eya pauete sodales,
Dum modo uobiscum stabo, lassate pauram,
Ille ero qui faciat cum Baldo primus asaltu.

Zaffare proprie sbirrorum est, & est Venetianicum.

Notandum pro sbirris.

Illic & illuc Caldaice dicitur laium & collaium.

Parenthesis de foro uiris.

Ecce uenit Baldus tandem salamq; perintrat
Pallazzi, scribunt qua semper mille nodari.
Rumor ibi strepitusq; ingens auditur ubiq;,
Hic per diuersos tractantur iura, facendæ
Hic procurator Villanum scortegat illum.
Alter ut acquistet gallinas tutat eundem,
Is facit accusam citat ille, prehenditur iste,
Mestrali currunt, Villanis pignora tollunt,
Qui trant gianduffas illis, ui namq; citantur,
Sforzantur miseri paucas sborsare tremas.
Sin autem sborsant, presone repente serantur

Mille, infinitum pro finito.

Iura pertinent procuratoribus, Faccendæ pia dezarti ne.

Trema, genus nummi.

Iudi

Indicat hunc iudex, datur & sententia pro sé,
Ille piadezans penitus uult uincere litem ,
Ac ostinatus semet, robbamq; ruinat.
Hic nihil attendunt bursalem præter ad escum,
Atq; manus gestant ad aquistũ more Grifonis.
Grifo macaronice scribitur, unde uersus.
Non chartam cessant ibi spegazzare Nodari,
Mandatos renouant, ac instrumenta reformãt,
Illos compellit sic namq; libido guadagni ,
Grifo macaronicus, griphisque latinus erit.
Per fas atq; nefas poueri lacerantur Homelli.

Gosa.

Iam prius armatam Baldus mirauerat urbem,
Vel se deceptum propter captare paratam ,
Vel per se factum capitanum forte regendam.
Interius dubitat, sed nil tamen ille smaritur.
Exclamatio
Heu quia sunt nimiũ tradimenta nociua guerre
Acoio, idem estquod osello, abarro.
Qui sternunt hoïes uno certamine centum, (ris
Sed cum fraude illos unus traditorus acoiat.

Comparatio.

Vt Leo, qui pecudũ genus oẽ superbus agraffat,
Interdum Zatti morsu dormendo necatur .
Est ita Baldus, erat nec dũ bene giótus ad ipsã
Portam pallazzi mala quod desgratia uenit.
Stabat homo latitans uasti post terga pilastri,
Obseruans Baldum , retinensq; timore fiatum,
Nam comandatum sic illi prætor habebat.
Vix igitur portam Baldus transiuerat omnem,
Ecce pianinum post schenam traditor ibat,
Et Baldi spadam cito corripit extra guainam.
Non tali fretta Soricum Cattellus adungiat.
Nec uulpes somnum fingens agraffat osellos ,
Ipse uelut fecit, nil desconzando seipsum.
Illi sed melius non sic egisse fuisset ,
Post illum quoniam Baldus se currere misit,
Cui tanta furia dedit inculamine calcem.
Quod fracto miserũ collo, tulit extra fenestrã,

Sic pariter sbirrū, pariter quoq; perdidit ensem
Alter sbrichettus largum sfodrando fachinum,
Vindicare putans illum, sbrauezare comenzat.
Ad collum Baldi mandrittum lassat abire.
Baldus at indretū saltans, celer inde subintrās,
Huic tali pugno dextram colpiuit orecchiam,
Quod cecidere duo dentes ab utraque ganassa.
Et sbalorditus rupit sibi marmore testam,
Propter id en subito brauosa canaia leuatur,
Vociferant omnes, day, day, quia deniq; uenit,
Ad uischiū cornacchia uetus, sta brutte ribalde,
Sta quia preson eris Pratoris denique nostri.
Sic exclamantes illi calcantur adossum
Cū stanghis, trusis, bastonibus, atq; tracagnis,
Infelix Baldus nullum discernit aiuttum,
Cingaris auxilium desiderat atque Fracassi,
Nō habet in manibus solettam quippe bachettā
Et bastonatas iam plures tentat ab illis,
Attamen ad melius qua praeualet arte repugnat
Terribilesq; menat saltando per aera goffos,
Sanguineamque bauā tumefacto spudat ab ore.
Iamque Nodarorum bancos subuerserat omnes,
Fregerat & multis, calamaria trando, cerebrū.
Tognazzus strepitum iam pridē senserat atrum
Ecce fores camerae sbirris comitantibus intrat.
Protinus hic spadae sfodrantur mille nitentes,
Quae si fiat circa Baldum, faciuntq; seraium.
Ille sed extrorsus balzo se liberat uno.
Squarcinolā nudās Tognazzus primus ariuat,
Assaltat Baldum sic fortiter ore gridando,
Sta saldus, sta saldus, eris meus ecce ribalde
Preson, & in Zeppo faciā tibi linquere testam,
Baldus id ascoltat, uomit ascoltando uenenum,
Ac indignato rodit sub pectore saxum.
Interea cuidam Canesaro currit adossum,

Sbrauezzare, feiectare.

Grauiora poeta noster hic agitat carmina Goffus idē est quod pugnus.

Sifiare est ꝓprium spadarum, quā do uelociter manegiat. Rodit saxū, more canis, q non ualēs offendere hominē rodit petram.

Quem sbalorditum pugno nibrante strauaccat,
Deque suis manibus clauam scarpauit eoctem,
Qua saguratum se cernens illico saltat,
Inque caput læua cœpit calcare capellum
Trambaiumq; manu ferratum stringere dextra
Illis de intornum cœpit scazzare Tauanos,
Et bastonatas orbis menabat ad illos.
Paulatim se se quodam cantone retirat,

Comparatio.

Vt facit à multis si quando granfiger Vrsus
Inuasus canibus se se cantonat aguzzis
Stans ungis rectus, morsuque spelizzat acuto,
Quem possunt raris discantonare fiatis,
Tognazzus gridat quidnā manigolde brauabis
En habet hormaium te furchæ lazzus acoltum,
Nō tibi Fracassus, Falchettus, nō tibi Cingar,
Altoriabuntur, pœnasque pagabis adessum.
Sic ait, & menat toto cum robore dagam,
Quod non scarpasset pulicis de corpore uitam,
Hanc bastone parat Baldus, tum replicat ille
Terque quaterq; furens,
Sed Baldus scrimam qui doctus in arte docebat
Tum Tognazzus cum sic angustare frequētat,
Lassauit magnum solido bastone rouersum,
Centumq; in pezzis squarcinula trita uolauit,
Propter qd uertit scapolas Tognazzus at ille
Spoluerizare facit gobbam pistante tracagno,
Smergolat ille gridā, heu heu succurrite præstū,
Oyimea testa, meæ spallæ, mea schena, iuuate,
Sed magis in colera Baldus sine lege ramazzat
Et nihil attendit nisi tambussare Tognazzum,
Ille fugit, longamq; parat dum scendere scalam,
En miser ad primū cascat tramazando scalinum
Ac usque in fundum rigolauit more Borellæ,
Inque suo fregit maiorem pectore costam.

Trābaius & Tracagnus idem sunt.
Prouerbia trita
Spelizzat, expilat.
Carpit poeta q utitur quibusdā aduerbiis sat indecētibus, ut hic.
Hormaium. Alhora, Anchora, ne sciunt tamē ij qui latrāt quid sit elegantia macaronica.
Hic deficere carmina incipiunt multa, quæ sicut fecit Vergilius sunt semicomposita.
Smergolat, ualde clamat.
Ramazzat, præcipitat, unde ramazzonus, præcipitium X, & Z, macaronice aliquādo breuiantur.

Ne Baldus fugeret sequitur sbirraia repente.
Cui se conuertens agitat stizzose tracagnum,
Rumpit ibi spallas, ceruellos, brachia, gambas,
Hastarumq; facit truncos uolitare per altum
Tegmen Pallazzi tich tach bastone sonante.
Per medium turbæ saltat, menatq; fracassum,
Grandior at supra iungens squadronus ariuat
Fecit & intornum Baldo stoppamine circhium.
Heu quæ nam stracco iam regnat corpore doia.
Nullaq; scampandi spes est nisi forte uolaret,
Attamen hac simili potius uult morte necari,
Quam supra teneras animam sboccare piumas. Mirabilia Baldi constãtia.
Est proprium ladri merito dare colla soghetto,
Estq; malandrini quartos in quatuor esse. Ladro.
Est Barcaroli tandem fore piscibus esca. Malãdrin⁹.
Est Mercadanti stradæ latrone necari. Barcarolus.
Estq; tirannorum læti sorbere venenum. Mercadantus.
Estq; molestantis gesiam miserabile fatum. Tiraunus.
Est inopis supra fænum tirrare fiattum. Infidelis.
Est furfantorum scanari dente pedocchi. Inops.
Est Monachi solitos moriendo dicere psalmos. Furfantus. Monachus.
Est Monachæ, quãdo moritur, maledire parẽtes Monacha.
Ast est soldati numerosa per arma neccari.
Baldus erat lancis, dardis, stralisq; foratus
Vndiq; sanguineum spargũt sua vulnera fontẽ.
Sed quoties umbrat stangam, disquistilat vnũ, Disqstilat, distẽperat,
Mortos atq; super mortos animose rouersat. dispaginat.

Masselina.

Sex horas zuffa Baldus certarat in ista,
Cui magis ardito mentis constantia crescit.
Confugiunt omnes pariter bastone repulsi, Sentura, di
Atq; canes centum post terga uidentur habere sgratia, & in
Sed per suenturam super altæ culmina testæ fortunium.
Percussit brauum tanto conamine zaffum, Recottæ, ma
Quod smiccauit eum tenerinæ more recottæ, scherpæ.

Fecit

Fecit & inumeras schidas retridàdo tracagnū
Præstiter huic omnis populus se buttat adossū,
Prætor adest, pluresq; uiri de gente senatus,
Inanimant zaffos iam uiuū prendere Baldum,
Ille sed in faciem pro stizza totus auampat.
Quem iam seminecem, nulloq; iuuamine fisum
Alhotta, tūc *Quidam supposito lazzo post terga piauit.*
Illico plus centum portantur alhotta cathenæ,
Cum quibus a testa calcagnos usque ligatur.

Exc lamatio poetica.

Ah infælix Baldus nimium confise sub ipsis
Forcibus, o quanto melius si Cingaris aurem
Prestasse monitis.
Nunc miser in terra stas inter mille cathenas,
More pecorellæ, quando sibi lana tosatur.

Prophetia

Mantua crede mihi tunc grossolana fuisti.
Munera nescisti tibi quæ cæleste rotamen
Fluxerat, ut posses urbs altera Roma uocari.
Te stessam lædis, te stessam Mantua damnas,
Tuq; tibi stessæ grandis iactura fuisti.
Laus Gonziacæ. *Tu ne decus Mundi Baldū fers carcere trudi?*
At ueniet tempus, ueniet tibi dico dauerum,
Prosapiæ. *Quo genorosa Domus, sublimis, dedita iuri,*
Antiqua.
Cæsarea. *Dedita palladiæ uirtuti, dedita Marti,*
Aequa. *Nataq; cæsareis longe Gonzaga Theatris,*
Sapieus. *Iustitiæ cultrix, populis gratissima, Lauro*
Beniuola.
Bellicosa. *Cincta caput, uictrix ornās pia fana trophæis,*
Victoriosa. *Nescio quam grossam de te schazzare canaiam*
Pia. *Conueniet, facietq; tuas exire masones.*
Altras imponet leges, altros ve statutos,
Inq; tuo gremio renouabitur altera proles.
Proles Gonziachis ultro subiecta signoris,
Proles gentilis, sapiens, unita sub uno
Principe Fedrico, qui lanza gaiarda uocatur,

Qui sensu forzaq; facit tremolare Terenum.
Millibus in guerris qui mille merebit honores.
Ingenio, leuam sibi sortem destruet omnem.
Viribus, armorum gestabit in arte triumphos.
Lilia sphæra, Leo, iouis ales nigra fauebunt.

Ingenium & uires potissimum in Capitanio conueniunt.

Nulla fides unquam poterit succrescere maior
Quam Federice parẽs ea quã tibi clara dicabit.
Teq; fidemq; simul pariens Isabella merebit
Inter mortales Mater diuina uocari.
Cuius uirtutem Pallas infundet auitam,
Cuius fulgorem candor spirabit eous,
Cuius honestatem seruabit cinthia uirgo.
Nulla est in mẽbris, uel tãta in corpore uirtus.
Quanta erit in diuo Fedrico martis ad artem
Hic doctus solidam super omnia rumpere lãzã,
Doctus & ad stoccũ, mazzãq; menare tricostã,
Doctus equos manegiare leues, grossosq; caual=
Doctus ad impresam rapidarũ Bonbardarũ (ios
Stalla cauallorum sua stallas uicerit omnes,
Inter quos aliquis ueniet tam grandis & altus,
Quod si quis cozzonus eum montare domandum
Conuenietur (habens nullũ tamen ipse scanellũ)
Accipiet scalam nequiens adiungere staffam,
Hunc tamẽ Orlando similis Federicus equonẽ.
Finibus ex armis banda uestitus ab omni,
De terra saltu uelut aura leuabitur uno,
Seq; super Sellam staffam reprobando, ligabit.
Barbarescarum prolem taceamus Equarum,
Paduas Roma sciet, Florentia, Mantua, parma,
Diuersæq; urbes brauij quæ præmia donant,
Razza cauallorum quantum sit bella tuorum.
Mantua preclaros pariet tunc nostra Barones,
Altros Augustos armis, sensuq; Catones.
Non sibi liuor erit quod Roma coruscet ĩ armis,
Quod ne Coloneso tumeat fulcita uigore,

Fides. Isabellæ p̃conium. Diuina. Sapiens. Formosa. Honesta. Fortitudo. Tunc temporis clauæ tres habebãt costas. Hoc metrũ currit ad guisam ducentis bombardam. Cozzonus, domitor Equorum. Ab equo equonus deriuatur. Ligabit qđ uidelicet ligatus apparebit omniũ conspectui. Razza Gonzagiacorum caual.

Domus columnea.
Domus Vrsina.
Variarũ nomina familiarum Mantuæ.

Quod feriat cælum uastæ rugitibus Vrsæ,
Mantua non istis emittet forte minores.
Donabit celebres Vrbs Bergamasca Suardos,
Tu quoq; semp eris Domino Malatesta fidelis.
Viuite Pusterlæ, Capriani uiuite Strozzi,
Viuite Pauesi, Castiones, uiuite Gorni.
Viuite Mergones, Aliprandi, uiuite Preti.
Viuite Rozzones, Riuabeni, uiuite Grassi,
Viuite Bonnatti, Benedusi, uiuite Rammi.
Viuite Fontanulæ, Godelupi, uiuite Grossi,
Viuite Cortonæ, Laciosi, uiuite Cappi,
Viuite Boldrini, Conegrani, uiuite Striggi,
Viuite Amorotti, Niuolones, uiuite Gatti,
Viuite Coppini, Corati, uiuite Gazi,
Viuite Tercetti, Luzzere, uiuite Ghisi,
Viuite Malusi, Collumbæ, uiuite Bozi,
Viuat & Hippolytus, nigra stirps, uetus ĩde Fo
Deniq; Danesi uiuãt, clariq; Ruberti. (lenga
Viuat quæq; Domus quas nescio tradere mẽti.
Magna suo ueniat Merlino parua Cipada,
Atq; Cocaiorum surgat casa bassa meorum.
Mantua Vergilio gaudet, Verona Catullo,
Danthe suo florens Vrbs Tusca, cipada Cocaio.
Dicor ego superans alios leuitate poetas,
Vt Maro medesimo superat grauitate poetas.
Parcite si paucis datur ista scientia, sed de

Colũbæ, adiunxit l, causa metri, nã pro casada ponit pro Aue non potuisset.
Vergilius, Catullus, Danthes, Merlinus,

Conclusio

Prouerbiũ

Sed de proposito uideo cascasse cominam,
Dum panem facio reperi fecisse fugazzam,
Ergo repossandum terzo bastante, Valete.

Phantasiæ tertia Macaronices finit.

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

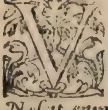
IN PHANTASIAE MACARONICEN IIII.

Baldum sbirraiæ post diri uerba gaioffi
Carcere ferratum crura manusq; serant.
Cingaris admonitus Falchettus, & inde Fracas
Turcos, Moschino concomitantæ, petunt (sus
Vrbi Zambellus trahitur guidante Tognazzo,
Vrbanas nunquam uiderat ille casas.
Ante Potestatem parlat, sententia per quem
Cæditur, & robbæ fit pater ipse suæ.
Berta vxor Baldi vult bastonare sorellam,
Rixaq; germanas nascitur intra duas.
Cingar ut ingãnet Tognazzum battere fingit
Bertam, sed prohibet barba Tognazzus eum.
Illos immo vocat fatuos qui cum muliere
Contendunt, multis est quia causa malis.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANAE PHANTASIAE.

Macaronice Quarta.

Apposítio. *Rbs sottosora diu fuerat conuersa per illum*
Rumorem, populusq; ruens ignara Canaia,
Nescit enim causam, raptimque caminat in armis.

Ante

Ante Potestatem Baldum traxere ligatum
Zaffi brauantes illum brancasse gaiardum,

Parenthesis.

Est mos zafforum non assaltare piam quem
Ni uideant illum quod sit rudis, unus, inermis.
Namq; guainato si quis se affrontat ut ense
Continuo scapolando uiam carneria portant,
Vt faciunt tristes uiso falcone poianæ.
Grandes poltroni sunt nempe, probauimus illos.
Si quis pauper homo uadit de nocte per urbem,
Ac ferat exiguum (uelut est usanza) lusorem.
Quid faciunt isti ladri, porcinaq; turba?
Emittunt unum qui uadat spingere lumen,
Deq; manu poueri tollat perforza lucernam.
Quo facto zentaia ruit, gens plena pedocchis,
Circundant hominem picchis spadisq; sinarmē,
Millibus inde ligant soghis, forcāq; minazzāt,
Verum si grauidam numis uult tradere Bursā,
In pacem uadat. promittens dicere nulla.
Ast econuerso facit hæc destructio panis,
Quando nocturnis horis animosa iuuentus
It secreta suas ad maitinare morosas.
Quum procul ascoltat chitarini tangere cordas,
Et fricton fricton uocis modulamine sentit.
Aut corsalettos lunæ sub lampade noctem
Illustrare uidet, leuibus fugit illico plantis.
Sepe retro guardans an post se forte uenirent.

Pro sbirris notandum, piam quem dixit per cōtrariū, quem piam, figura smiruistochea.
Falso.
Poiana.
Per forza, dictio una est, aduerbium sforzantis.
Sinarmen, sine arma, melius quàm inermem.
Nulla, aduerbium negantis.
Maitinare, agere Matinadas.

Gosa.

Ergo uidens Prætor sbirraiam ducere Baldum,
Sic parlando gridat male sis giottone uenutus,
Cum quantis cordis Nauis zenocfa tiratur,
Bastarent appena tuum cohibere furorem.
Credo quidem centos habeas in corde diablos.
Me facis in soghis marchettos spēdere multos,
Te dum tot uoltas uolui piccare ladrazzum.

Centus centa centum, reperitur apud Siphonarontem caldeum.

Scottus est debitum. Tauernæ, metaphorice pro quolibet debito positus.

At nunc tempus adest quo debes soluere scottum
Teq; super forcas ius est distendere collum,
Et quando calcan, humeros te boia crolabit,
Cum stralunatis oculis tot sidera cernes,
Quot nō astrologus Ptolomeus in æthere uidit,
Non dare dignatur Responsa Baldus ad illum,
Rodit & interius sdegnoso corde cathenam,
Iugiter emanant tepidum sua uulnera guazzū,
Et nemo poltronus ibi pietate mouetur,
Qui liget exhaustū iā sanguine corpus, & unū

Medicus nobilior ciroico putatur, tamen scientiam suā mecum premutarem minime.

Postulet almancum, ueniat medicare, ciroicum.
Interea magno uenit rumore Tognazzus,
Nudus erat testam, cascarat namq; Bretonus,
Sæpe manu frigat scenam bastone gratatam,
Smergolat, atq; altum schiappat clamore solarū
Supplicat ut præstum præstum uindicta fiatur,
Omnes astantes risu scioppare uidentur,
Dum sic mirantur se desperare Tognazzum,

Nota quòd aliquando parnassi camœnis utit poeta, licet superius nō inuocare decreuerit, sed non uocatæ accedunt.

Qui faciem sugat pendenti sæpe camisa,
Atq; suas murospallas frigat instar Aselli.
Nō tamē ad Baldū trepidās uult ire propinquus
Namq; timet ne sic uinctus sibi currat adossū,

Talia

Deniq; cum multa residens grauitate Gaioffus
Imperat adstanti præstare silentia genti,
Talia mox sic sic solio fuit orsus ab alto.

Baldum nominat ut homicidam dignum furca intelligeret.

Vos qui iustitiam Mantoæ redditis urbi,
Iam pridem nostis sint qualia crimina Baldi.
Non patitur mores hominis natura prophani,
Ergo suum curent omnes depromere sensum,

Confremuere instar iudeorū clamantiū crucifige crucifige.

Qualis danda super Baldum sententia nunc sit.
Confremuere omnes alta cum uoce gridantes,
Ius mandat quod sic caldus per colla pichetur,
Atq; colonnellam uinctus balconis ad unam
Per collum prestet reliquis exempla ribaldis

Nam

Nam cunctas morbat contradas atque paesos.
Tunc Baldus frendens oculos uoltauit in illos
Dicens iustitiæ sunt hæc pia vota? Potestas
Sic agit? in miseris hæc est miseratio? sic lex
Quæ datur à Christo præcepit? non pudor ullus
Vos capit exercere dolos qui iura tenetis?
Quid faciant populi si curat fraude Senatus?
Sic mihi militiæ capiti datur ampla facultas? Notandum
Quod scelus ò tristes in me nunc esse probatis? pro Rectoribus.
Quæ nam patibuli pœnam mea culpa perurget?
Absque tabernario ratio disponitur ergo?
At vos ladrones meritatis mille fiatas Prouerbiũ.
Pestum cornacchis fieri stringente soghetto.
Qui poueros homines facit stentare, nec ulla
Vos uergogna piat nobis imponere leges,
Voxq; togis tecti scelerum cumulatis aceruos.
Prætor ait furibũde tace ladro, Baldus at ĩquit
Non sequor errorem communem uera tacendo.
Nunquid ego taceã quod honestũ lædere uultis,
Et uos luxuriam uestram cohibere negatis?
Viuitis ex uoto seu fando siue nefando.
Id uideo, tractoq; manu, dic ergo silendum?
Prætor item clamat taceas, Baldus magis inquit
Dispereat quisquis tacitas imitatur Amyclas,
Tunc iratus ait Prætor, tu anchora superbis?
Eya, quid inclusio? sic betur sub pede Turris,
Ipse uidens forcam non ultra forte brauabit.
Tunc oculis bassis miser inde tiratur ab illis
Furfantis, scuraq; nimis presone ligatur.
Sub qua pro spacio stat flexus membra pusillo,
Carceris haud equidem forma est, at forma sepul(chri Mouet pathos.
Terribiles nascũtur ibi p humore colubres
Qui sibi letali corrumpunt fercula morsu.
Oppressus nimio uix auras pondere ferri
Vitales reuocat, nec habent sua membra quietẽ,

Has igitur cæpit lachrimosa uoce querelas.

Querela Baldi.

O socii, quondam solamen, uita uoluptas,
Præsidiumq; meum, qui me tam semper amastis
En uester Baldus tenebroso clauditur antro,
En uester Baldus miseranda morte recedit,
Stringitur in fasces ferri ceu paruulus infans
Qui nuper toto fuerat celeberrimus orbe.
Vos mihi tam caros dispero uidere sodales:
Inter pestiferos uiuo miserabilis angues,
Nec mihi posse mori tandem datur ulla facultas
Inuitus uiuo, talis mihi uita per horam
Fert cētum mortes, Mors una extingueret oēs.
O me felicem, quod cælo dante priusquam
Naturæ cædam uos saltē cernere possē. (umbras
Post mihi dulce mori, post me phlegetontis ad
Pluto trahat, stigiamq; iuuet lustrare paludem.
Quid Fracasse facis sine me? quid splēdide Cin-
Quid Pulicanea Falchette ppagine nate? (gar
Flete precor, nam flere decet mea fata sodales
Vestrum amisistis lumen uestrumq; decorem,
Dux ego uester erā, Pax, gloria, splēdor, honos=
Ast ubi dimdimur, quid ni maledicere cælo (q;.
Restat & ab nimio parcas Deus alme dolori.

Hic Baldus desperationi temidedi tus in se i e uertitur, & apud Deum excusat ie.

Pedrala.

Talia mærenti iactabat pectore Baldus,
Complebatq; putrem lachrimarū fonte cauernā.
Interea magnum conseium prætor adunat,
Quid nam de Baldo faciant & gente Cipadæ,
Ergo Tognazzo Zambellum tollere mandant,
Inansia nulla Tognazzus quippe tenetur,
Descendit scalam passus in quinq; palazzi,
Quamuis nunc ruptā acquistasset pectore costā.
Vadit ubi agricolæ Zambellus stentat in arte,
Qui uangabat adhuc ieiuno uentre terenum.

Togna.

Togna

Spantegatus erat iam canto rumor in omni,
Qualiter & Baldum ficcassent in pede turris,
Qualiter & populus totum se fecerat arma.
Arrabiatus erat Fracassus, & ibat ad urbem,
Namq; cauare foras Baldum de carcere credit,
Hinc totam urbem iurat Fracassare tracagno.

Canto, parte Et & color rethoricus.

Furia Fracassi.

Prouidus at Cingar blando sermone precatur
Dicens, ne uadas ne uadas quæso Fracasse,
Nam dubito facies aliquam si forte mouestam,
In presone caput Baldo mihi crede leuarent,
Et sic causa suæ mortis male prouidus esses.
Fac mage quæso meum conseium, recta docebo
Sume duos tecum socios de gente Cipadæ,
Quos tu sæpe probas inimicos esse pauræ,
Versus Turchiam pariter brancate uiaggium,
Tenta si posses illam conuertere gentem,
[redacted],
Sed tecum ueniant istam destrugere terram.
[redacted] *renegare bisognat,*
[redacted] *omnes.*
Interim ego multis cum fraudibus, atq; maga=
Hoc supra pectus Baldum presone cauabo. (gnis
I, precor atq; uelis Falchettum ducere carum,
Hūc tibi commēdo, quoniam mihi gratior extat
Omnibus, ac illum porto sub pectore fixum,
Inde tuum poteris Moschinum ducere tecum
Praticus est quoniam dudū iā nauta profundi,
Scit scopulos, sirtes, scillā, bibulamq; caribdim.
Ayme Fracassus ait patiar te linquere Balde?
Sic ait, & uersus Turchiam deniq; uadit,
Mantoamq; urbem penitus, disperdere iurat.
Solus restauit pro Baldi Cingar amore,
Namq; suæ uxori succurrit, & adiuuat illam.

Prudentia Cingaris.

Optima cingaris mens, qui pro creatura, creatorem vult renegare.

Moschinus nauta.

Comina.

Iam cum Zambello Tognazzus pergit ad vrbẽ,
Confortans habeat nullam de fratre pauram,
Quem ſquartare ſuis vngis, omnino uolebat.
Hunc andando modum parlandi ſæpe docebat.
Quales inchinos faciat, quales reuerenzas,
Quando ſuam dicet coram prætore facendam.
Præterea naſum teneat parlando mocatum,
Zambellus nunquam ſtrepitoſas viderat vrbes
Qua propter totum paret ſibi cernere mundum,
Sæpe animo perſus voluit remeare ſed illum
Confortando tirat p forzam barba Tognazzus.
Ad portam ſancti venerunt denique Zorzi,
Quinque leuatores opus eſt trãſcendere pontes
Hos omnes multa iam præteriere fadiga,
Namq; procul cernens tãtos fumare caminos,
Aſcoltansq; ſonum großis reboando bachiocchis
Qui fit campanis in campanilibus altis,
Indretum uoluit multo torniare ſpa[illegible]
At ſtraßinat eum Tognazzus more uedelli,
Quando ſcanandus trahitur per forza becaro;
Cum fuit intratus Lignum ſcapuzat in unum;
Datq; ſtramazzonem, chioccatq; culamine terrã
Reſtat eum ſicut mattum guardare brigata.
Tognazzus loquitur, quid ſbigottiris homazze?
Vt uideo ad Modenam vrſum menare biſognat
Mox inclinatus cunctis cum forcibus illum
Adiuuat ut ſurgat vix quẽ apontando leuauit,
Ibat ſtrauoltus veluti res matta per urbem,
Et marauiabat tantos guardare palazzos,
Tantas contradas, portas, tantasq; feneſtras,
Tantas botegas, homines, tantosq; cauallos.
Sæpe tramazzabat non attendendo viazzum,
Et ciuitando caput nũc huc, nũc illuc adorchiat
Sæpeq; currentem trigat guardare cauallum.
Cui Tognazzus ait quare Zambelle ſtupeſcis?

Mocare naſum, eſt purgare, dicim⁹ etiam mocare lucernam ideſt forfice ob mũcare, vnde Strabo, Monem⁹ ſtudioſos ad viſtam cõſeruandam ſtopinum lucernæ frequenter mocare.
Per forza, vt ſupra dixi aduerbium eſt.
Prouerbiũ.
Apontando, conando.
Tramazzare, ruere.
Ciuetare à ciueta quæ bubo uocatur deriuat, nam ciuetæ uolgit caput frequenter hinc cinetare volgere.
Blaſphemia ſolita, ſed tamen non uocanda blaſphemia.

Vidiſtin

Vidistin unquam tales tantosq; lauores.
Ille spauentatus respondet voce gaiarda.
Potta meæ matris quam granda est ista cotala.
Doh Tognazze precor, me lassa uidere gnecosã,
Nunquam tã bellas tezas, bellosq; casottos,
Sguaitaui postquam mundum sum status ad istũ
Mo cur plus prestũ non me Tognazze menasti?
Talia dum sbraiat, matronas, ecce decor.us
Aspicit ad summos balcones siue fenestras,
Quas digito monstrans distesò smergolat, ò, ò,
O angonata, vides illas Tognazze fomennas?
Cui Tognazzus, habes el cãcar nũquid adossũ?
Ac mediis pugnũ in fiãchis dedit, at magis ille
Valde cridat, Tognazze uiden, ò, ò, cagalochius
Cur sic sberlucent? stellis incago dauerum,
Si nostras guardo fomnas tot guardo padellas.
Tunc cito desperans Tognazzus deuiat illum
Incontradam aliam sic sic parlando pianum
Claude cito boccam nisi uis bastone chiocari,
Nunquid matte putas mediis in boschibus esse?
Dixerat, atque illum super alta palatia duxit.

Forma Zambelli.

Ante Potestatem Zambellus persus ariuat.
Quo viso a longe ridebat multa brigata,
Totus erat quoniam strauiata mente balordus,
Coctus sole, niger, squarzata ueste, bisunctus
Mostrabatq; super stramũ de nocte iacere,
Festucis quod habet multis caput inuilupatum.
Stat rizzis veluti spergol cauiata capillis,
Pectinat hanc solum festis sua striggia bonorũ.
Semper habet lõgas musidis in crinibus ongias,
Namq; molestatur schiauonibus ille pedocchis
Portat zachettum frusti fractiq; bisetti.
Quem dubitas vtrum sit drittus siue rouersus.
Fertq; caneuazzi curtam strictamq; camisam,

Gnecosam, omnem rem Rustici dicunt,
Quo magis grossolanio ra sunt carmina Zãbelli, eo magis aptiora.
Pianum sum misses.
Boschibus pro boschis causa sinopologiæ.
Nota ut ait Serui[s] quod gens differt a brigido, nam gens intelligitur de maribus & feminis simul, Brigata vero tãtum de masculis, quasi gens bragata, qu portat braçgas, a, in i, vertitur testatur etiam Diodorus.
Musidis habet mediam longam, sed licentia macharonica hic corripitur.
Caneuazzus latine.

Castigalatro macharonice.
Ex ipso .n. fiunt soghetti, quibus 'adri castigantur.
Smarauiliabat rustice.
Quid sit cagarula, uidebimus alias.
Horsu, aduerbium incitantis Valà, ut aliàs chilò, accenzum super vltimum là.
Vnguentum boschi, trambaius est.
Caghē, agā. Reuerentia, latine.
Inchinus, grçce, Cortesia, caldeæ, Bona vita hebraice.
Benbracto, diabolice.

Quam sine sauono his tantum smoiat in anno.
Omnem matinam se fosso uodat in uno,
(Intende o lector) nam turpe est dicere cagat.

Berta.

Huc igitur ueniens coram prætore gaioffó,
Smarauiliabat tantam guardare brigatam,
O angonata (gridat) quo me Tognazze menasti?
Non isto plus stare uolo gtandussa casotto,
Duc me pristo casā, quia me cagarula scoraiat.
Quid sbraias? Tognazzus ait, non cernis adesse
Messerum? uadas, horsu, paulisper auantum,
Quid tantum piger es? cui dico maruffe? ua là
Tocca manum domino,
Accedens igitur Zambellus guardat, & ipsum
Prætorem uoluit brazzis brazzare duobus.
Sed populus ridens tunc palmas sbattere cœpit,
Conabatur cum a se descazzare gaioffus.
Saltās in colerā stangā Tognazzus achiappat,
Cum qua Zambelli schenam spianare uolebat,
Atq; super spallas unguentum ponere boschi.
Zambellus tales impresas illico lassat,
Voceq; sbragifera cunctis oldentibus inquit,
Nescio quid caghem, Tognazzus tunc furiosus
Sic sic o macaron docui facere ante? gridabat.
Stamatina tibi non dixi quomodo bellos
Inchinos facias, nasumq; tenere mocatum?
I, propius si uis, prætori fac bonauitam.
Tunc uoluit Tognazzus eum uenerādo docere,
Sed grandis, mox tunda retro correza scapauit.
Totum pallazzi fecitq; boare solarum,
Sbigottitus enim zambellus abire uolebat,
Et quia post crepitum ueri noscuntur odores,
Qui non Fasanos, at forsitan ederat Aium,
Omnibus ista fuit manifesta magagna, debottū,
Qualis enim risarola fuit pensato tuipse,

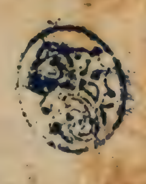
Cuncti

Cuncti fazzolo nasum tenuere stoppatum,
Tognazzus stringam scusat ruppisse galono,
Sed facies illis culpam rosßita palesat,
Zambello gridat propter nascondere marzam,
Vt iam prætori faciat curuatus honorem,
Sed male Zambellus cosis expertus in illis,
Inchinum fecit tam bellum, tamq; profundum,
Quod cum zenocchio fregit calcante quadrellũ,
Inde manum porgit, quã prehẽdens ipse potestas
Dixit benueniat Zambellus noster Amicus.
Quem dextra sentare manu sibi fecit apressum.
Ergo suas doias nullo ordine denotat illi,
Dumq; loquebatur, conclusio nulla tenetur.
De scala uadit sæpe in cautiribus, atq;
Dum querulat se se uario de crimine Baldi,
Sepe suam dicit uaccam fecisse uedellum.
Et uult prætori Mascherpam mittere frescam.
Attamen ignaras dicat licet ipse parolas,
Intellexit eas discretus prætor ad unguem.
Tunc, data sit contra Baldum sententia sic sic,
Semper in obscuro claudatur carcere Baldus,
Totam zambellus robbam de iure godibit.

Pedrala

Indusians ergo Tagnazzus allhora negottam,
Accipit zaffos pro saccomanare Cipadam.
Iussu gaioffi magnum fecere botinum,
Nam post quã Baldũ tenet in presone ligatum,
De fundamentis illam uult sternere uillam,
Quæ uillas alias, urbes quoq; sola spauentat,
Tum Cingar tolerat pro Baldo cuncta libenter,
Cui casa Barberi mansit plus netta Bacino,
Quamuis non illi talis nettisia gradat
Hic sfortunatam Bertam regit atq; gouernat
Quæ stentaretur ni cingar feret aiutium,
Namq; fiolinos lactat meschina gemellos.

Facies muta bilis index est animi.
Heu quia dificile est crimen non prodere uultu.
Hic potestas, qui potestatiã exercet.
Sento à sedeo.
Querulo, & queror.
Frescam, idest caldum, ut bellum mini ne bel lum.
Lucus mini me lucens.
Sententia contra Baldum.

Duellum Bertæ & lænæ.

Hæc tamen ut sensit positū in presone maritum,
Zambellusq́; suæ fortunæ causa fuisset,
Infuriata leuans stangonem corripit unum,
Lenam filantem quo smazzolare uolebat,
Vt cito cognouit præuistam læna facendam,
Rocham cum fuso de sub galone spicauit,
In cuius stoppam attaccato prestiter igne,
Cæpit cum furia post ipsam currere Bertam.
Illa sciens scotare focum uolat instar osełli,
Atq; gridat mea cara soror, mea cara sorella,
Parce precor, totā heu heu me broslolat ignis.
Mercandantescas at læna tenebat orecchias,
In coleram saltata ruit, rochamq́; brusantem
Fert altam semper miseram seguitando sorellā,
Quam per socchinū ꝓpius iam prehēdere sperat.
Berta fugit, sentitq́; focum post terga strepētē,
Vnde caput uoltat, flāmā uidet ecce propinquā,
Qua propter fugiens per inhospita rura uiabat.

Smazzolare, Tartassare, Tambussare, Bastonare. Tartufolare Tracagnare.

Comparatio.

Non aliter si Gatta nimis filuatica currit,
Ad cuius caudam Porci uesica tacatur,
Inter quam fauæ sunt tres nel quinq́; granelli,
Vndiq́; dum currit semper sociatur ab illa
Vesica, credens aliquem sibi currere dretum.
Deniq́; Berta uolens quādam transcendere sepē,
Factam de grossis stropellis atq; bachettis,
Vt montata fuit propter saltare deorsum,
Super guarnellum cesa gathiauit in illa,
Stantibus in cœlum pedibus uilupata remansit
Fecit scoperto lunam tenebrare Quaderno,
Contraq́; naturam superauit luna maritum,
Non stetit indarnum. Rochā cito læna cilasnec.
Quando Berta focū sensit cariplesma roapton,
Scorlauit testam nimio superata dolore,

Granum & granellus, sicut frater & fradellus. Metaphora sumpta incātatoribus, qui magicū retegendo libellum Solis radios ob tenebrāt. Cilasnec, id est grupla-tten. Cariplesma, id-

Qua

Qua propter contra Lænam sbrofando corezā
Extinxit Rocham, tū protinus in pede saltat,
Et medium brancās quadrellum torsit in illam,
Quē saltando statim frendentem læna schifauit
Inter eas stabat sepes fundata sorores
Vltra quam se se pede gionto Læna butauit.
Tunc se brancantes per trezzas atq; capillos,
Dilacerāt, mordent grafiant, sine forfice tosant.
Illuc audito strepitu Visinanza cucurrit,
Atq; quasi mortas illas catauere iacentes,
Quas uecchius quidam cagnigna pace ligauit.
Illuc Tognazzus uenit, uenit quoq; Cingar,
Atq; ribaldellus fingit defendere Lænam,
Et contra Bertam conuitia plurima dixit.
Immo leuans dextrā simulat dare uelle bufettū,
Sed Tognazzus eū retinet, retinēsq; loquebat,
Quid facis o Cingar? non acquistamus honorem
Nos homines Maschij mulieres battere fomnas
Eligo plus tostum combattere contra sathanam,
Quam contra fomnas peiores trenta diablis.
Quo magis illius schenam feris, atq; tracagnas
Illa magis rabiosa tibi conuicia dicit.
Non est ira quidem, mulierum desuper iram.
Sunt ostinatæ, stizzosæ, fraudibus aptæ,
In statu solo dicunt tibi mille bosias,
Quicquid pmittūt penses attendere nunquam,
Sfazzatæ quoniam nil promisisse fatentur,
Femina sola potest orbem destruggere totum,
Tā bene scit fraudes animo componere sguerzo,
Ah sfortunati, miseri; stultiq; mariti,
Fallaci potius Maumetti credite legi.
Quam prestare fidē uestris uxoribus unquam;
Cingar ait, uerum dicis uenerande Tognazze,
Expertis uecchis nos semper credere fas est.
Sic dicens Bertæ cignat sibi parcere uelle,

est masel- pich Roapton, id est notpro- toron.

Vicinus, & visinanza differunt in prima sillaba, vnde Vergilius de vicinis, Nec mala vicini pecoris contagia lædent. de uisinanza Saluanellus pe totā iner dæ visinanzam spantegat oy bos.

Laus mulierum Prima Cingaris astutia.

Mulier femina quasi mulier mala.

Homines maschij, homines sapientes.

Sententia Salomonis.

Notandum.

Nam sit parlabat propter caparare Tognazzũ.
Berta catiuerias quæ Cingaris adnotat omnes,
Quæ quoq; non minus est quã cingar plena ma
Ah Tognazze inquit, fallit sñia uestra, (gagnis
Vox primum Villæ sanumq; putauimus esse,
Cui semper nostros animos cõmittimus omnes,
Decipit & vestram cotalis opinio mentem?
Ah Tognazze meus, quid nã prudẽtia uestra est
Sconsolita domus non est Tognazze uocanda
In qua nulla tenet dacattum fæmina robbas?
Femina si nunquam maschio concederet illam
Quam debet partem, uita genus omne careret
Non uir supportat diri cruciamina partus.
It sine pensero natorum coniugis atq;,
Femina sola domi restat, centumq; facendas
Misterum faciet quod in una cõmodet horam.
Dũ sternit lectũ, saltat brodus extra pignattam
Infans in cuna pro tettas surgere uagit,
Rodere uult panis toccum maiusculus alter.
Porcellus grugnit gallus gallina chechellant,
Chiozzaq; Polzinos studiat diffendere miluo,
Ad quem smarendũ nõ est qui smergolet, ay, ay,
Sic centum cosas mulier definit ad horam.
Qua pignata bulit torres cito detrahit arsos,
Post hæc cum semola miscet brotali a porca,
Mitigat hic puerũ dans lac, pezzasq; renettat
Immerdolatas, mox fasciat, inde canendo
Ninat, & infantis languentia mẽbra soporat.
Quo facto pit pit uadit clamando deforas,
Gallinæ currunt solitum beccare granazzum
En quantos pariter cito terminat illa trauaios,
Sit tibi nulla esset mulier fantesca, uel uxor,
Quis tibi cercaret capitis Tognazze pedocchios?
Quis massarias nettas faceretq; politas
Quis tandẽ spulicare quiret damatina camisam?

Catiueria p astutia vsurpatur. nam teste. Plinio est proprietas barreriç

Ducatum. sapienter, alii dicũt dacattum more Catonis sapientis.

Toccum frustum. porcelli grugnũt.

Chechellãt, gallinæ.

Canes latrant, &cæt.

Studeo, & studio.

Polzinos Bresanice.

Pullos, latine.

Polesinos Mãtuanice.

Ay, ay, arabicum est uox quæ fit ad expellẽdos miluos.

Pit pit caldeum est, & vox quæ inuitat gallina ad pitandũ, idest beccandũ granum, nã piton bechus dicitur.

Desine iam Tognazze precor damnare puellas,
Nam postquam conıux tua Bertolina moriuit
Non est qui teneat te bellum, teq; galantum.

Tognazzus.

Tunc de calcagnis suspirum grande cauauit
Tognazzus dicens, cordoıum Bertæ dedisti,
Quum Bertolinam memorasti, o scanna corada,
Omnes plus tostum uoluissem perdere uaccas,
Quam Bertolinam, tamen excipiendo Bonellam, Laudes Bertolinæ vxoris Tognazzi.
Sunt iam quinq; anni, passarũt forsitã & sex,
Quod Bertolinam sposaui mense Nouembris.
Ayme suos poterit quis nam laudare parentos, Laudata nobilitate.
Quis sunt de primis habitant in ualle casadis?
Sunt bene staghenti, multum bestiamẽ habẽtes, Bestiamen, trisalabum.
Quo ualeant plures terræ shoazare biolcas.
Illa suo sensu tam maturale tenebat, Laudat a diuitiis.
Quod centum Vaccas hora beuerasset in una. Laudat ab ingenio.
Hæc quoq; bella fuit sicut iam Berta prouasti Maturale pro naturale.
Cui pirontus erat uertex, aliquando coputus,
Nasus distesus rampini more colabat.
Nec sua stricta fuit nimium bochina, quod ipsa Laudat a forma.
Quando gregnabat geminas toccabat orecchias
Quam pulchros oculos habuit sua testa ficatos,
Alter gazolus, niger alter, sguerzus uterque.
Quos inficatos mihi quando tenebat adossum, Laudat à doctrina.
Non bene cernebam si me guardaret, an altrũ.
Quãtum docta fuit grassos componere gnoccos, Doctrinalis hoc dimidium carmẽ surripuit.
Tortas, tortellos, maccum, muliebre polenta.
Non biscurabo donec mea uita manebit
Splendentem manuum pellem, digitosq; politos. Orecchino, auriscalpio.
Absq; orecchino nettare ualebat orecchias,
Longis namq; ungis fecisset pectina corni.
At si narrarem totum nimis esset affannus, Disnembolo, sine nembolo, maneo.
Quando ricordor cam me me disnembolo totum,
Tantos costũ nos habuit, quod quisq; stupebat,

Deq;

Deq; suis membris stranium mittebat odorem

Cingar.

Cingar vix simulat crepanti pectore risum,
Est uerum, dixit, quod talem perdere femnam,
Deberes ungis proprij graffiare masellas,
Nam tua tota domus vadit sotosora, quod illa
Instrumentorum fuit una magistra tuorum,
Sed moruit, quid nã magis ultra flere bisognat?
Summe aliã quæ te scaldet Tognazze morosam.
Ne dubita quoniam contato stamus in isto,
Quo genus asbaccum bestiaminis huius habetur
Sic dicens, nutat Bertæ discedat ab illis,
Vt cum Tognazzo restaret solus ibidem.
Berta recognoscens orditam Cingare tramam,
Discedit, Baldiq; gemit fera fata mariti.

Asbaccum, abundanter, & superfluè.

Conclusio.

Iamq; Comina sede, ius est dare membra riposo:
Stridentẽ iã lin que piuã, mox carpe fiaschum.

Phantasiæ Macharonices quarta finit.

MA-

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE MACARONICEN IIII.

Barba Tognazzus habens annos oĉtāta galosus
Bertæ, quæ Baldi est uxor amore brusat.
Se quoq; non mancum peramari credit ab illa,
Dans quia matanam Cingar osellat eum.
Turba uilaniacæ gentis furiosa sub ulmo.
Ballat, & hic Cingar Bertaq; leuis adest,
Dum strepitāt pifari, puluis uolat, ecce Tognaz
Illuc, nam Bertam sentit adesse, uenit. (zus
Cingaris admonitu dum secum danciat, illa
Dispoliat manicam, iussa tirare, senem.
Omnibus iste patet nudus, sbeffatur, & inde
Se rapit, atq; suus perditur omnis honor.
Se uendicandi causa Zambellus, & uxor
Lena simul, Bertæ stercorat ante fores.
Stercora scaltritus merdacea Cingar aduna
In Mellis formam quæ speciarus emit.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI

PHANTASIAE.

Macaronice Quinta.

Parenthesis.

Hic poeta non in persona sua, quia senex erat sed cuiuscunque iuuenis loquitur.

Axima nostrorum sedeat sapientia patrum,
Et mihi, sim quamuis adolescens drizzet orecchias.
Nec dedignetur teneras audire parolas.

Sunt

Sunt quidam, fatui, storti, uecchiq́; creuati.
(Maiorem excipio partem, nam pars minor isti)
Qui totam soli reputant mangiasse Mineruam,
Quod sua calua ferat cinerosos testa capillos,
Quod ue repræsentent rapefacta fronte saperum,
Ac si canutis stet uirtus sola capillis
Rodere non unquam p̃sentia tempora cessant,
Siue magistratum iuuenes curare sbaiaffant,
Et per inexpertos pueros tractantur honores.
Siue quod inculti sunt moribus, ac inhonesti,
Respectum nec habent sanctis senioribus ullum.
It tamen inuidia procedit namq́; galosi,
Siue musolenti bellam ammisere iuuentam.
Forma suum corpus non amplius ulla galantat, Galantat, ornat.
Aurea suscepit grisum cauata colorem,
Marescunt dentes, auditum perdit orecchia,
Gutta cadit naso, facies crispata rigescit,
Deq́; poulnatis oculis fæx putrida manat.
Pallor inest uultu, maciesq́; per ora notescit,
Quod calor intus ab est, q̃d frigent ossa, q̃d hũor
Viuidus interijt, nec habẽt iam mẽbra uigorem.
Antiquas memorant festas teneramq́; iuuentã,
Quando stringati rectis cum passibus ibant,
Quando stringebant agiles sperone poledros,
Quando fracassabant giostranti pectore lãzas.
Quando cupidinea ducebant mente choreas,
Quando uaghezabãt plures hinc inde morosas,
Hæc eadem memorando senes liuore tabescunt,
E torquent facilem dictis factisq́; iuuentam,
Insidiantur ei, cum mangiant toxica mangiãt.
Inuidia quoniam fætent, morsiq́; remordent.
Insuper obiurgãt quod amat lasciua iuuentus,
Quod ue puellares in amores tempora perdit,
Hi tamen annorum calcati pondere centum,
Gobbati, sguerci, ranci, cornuq́; sonantes

Vxorem

Vxorē ducunt, non quam premat sthica tuscis,
Sed frescam, solidam, uel quæ si secla perirent
Socida, mandra. *Sola restitueret nostram bona socida prolem.*
A' cito capreolos gignit sua uitis, & hædos
Efficit, ut gladiis non grata manubria desint.

Maselina.

Çingar amicitiam Baldi super omnia gratam
Namq; tenet cunctas disponit mittere forzas,
Sollicitumq; animū, propriam sed deniq; uitam,
Qualiter absoluat de stento carceris illum.
Fingit amicari uulpina fronte Tognazzo,
Deq; suo Baldo mala plurima dicere cæpit.
Quod ladronus erat, quod fur, quod furca, qđ oī
Peccato plenus, quod mortes mille merebat.
Inde susurranti parlabat talia secum.
Est mihi secretum tibi quod mi barba Tognazze
Dicam, sed tecum teneas, nulliq; paleses.
Tabachinus, est mediator nuntius amātium. *Dic Tognazzus ait, tibi iuro dicere nunquam.*
Cingar suspirans dixit, male quippe libenter
Officium perago Tabachini.
Attamen hæc quoniam fieri iustißima possunt,
(Quando quidē moriat Baldus) desistere nolo.
Agiadiatum dicimus qui nimio dolore plorare nequiuit. *Berta tuum (dicam) suspirat propter amorem,*
Penseros mihi sæpe suo de pectore sborrat,
Non tantos creuellus habet certissime busos,
Quantos illa suo fert aggiadiata magono.
Semper te clamat, semper te bramat amantem,
Semper flet, luget, suspirat, pectora pugnis
Martellat, dubitatq; suum, te spernere uultum.
O formose, gridat, cur non formose Tognazze
Giuro, scribitur toschaniter, zuro macaroniter Iuro latiniter *Scis quod amo nimiū te mi formose Tognazze.*
Nec dormire ualens noctu te pensat in omni
Cuius multiplicat cum tantis passio dois,
Quod tu giurares illam sborrare fiatum.
Illam sæpe quidem uolui distollere tantis.

De

De pœnis, reperi semper fecisse nientum.
Immo foco potius iungebam ligna brusanti.
Qua propter de parte sua tibi porto nouellam,
Aut imbassatam si uis suus esse morosus.
Mox Baldo extincto si uis suus esse maritus.

Comina.

Istam Cingar aquã pedibus dat barba tognazzi
Vt mattus senior plus altus crescere posset.
Nec penses quod tunc in beccum rideat illi,
Sed tales Cingar despiccat ab ore parolas,
Quod centos credo credisset alhora Tognazzus.

In beccum, in præsentiam.

Comparationes.

Quali prestezza tordus se in rete uiluppat,
Aut ad porrectum trat Rana gulosa boconem,
Parua uel in tenue trapolat se musca ragnadã,
Sic modo Tognazzus Bertæ ueschiatur amore,
Incipit alquantum curuam distendere gobbam,
Et digitis boccam totam forbire bauosam.
Mox abrazzato geminis ter cingare brazzis,
Esse potest, inquit quod me mea Berta, morosum
Optat? contentor, contentor mille fiatas.
Illa paragonem de me si fecerit ullum,
Impresonatum lætabitur esse maritum.
Et centum mortes in Baldo trahit ognhoram.
Nec susum penset quod sim gobbusq; macerq;,
Et mea quod centum facies rapefacta det annos
Forza datur iuueni, uecchiorum gratior ars est,
Hoc in contato nullus me ricchior extat,
Sunt mihi terrarum grassarum quinq; Biolchæ,
De quibus ognanno multum guadagno ricoltũ.
Est mea grassa inquam possessio totaq; Vallis,
Vallis non per quam ranacea turba coaxet,
Non qua zenzalæ corrupto ex aere nascant,
Ac omni sero cantent dicendo cosinum,
Villanas figant & acuto cuspide gambas,

Credo qui cantatur in ecclesiam.

dixit parua musca, nam magna, quæ tauanus dicitur frange re rete.

Longus sermo Tognazzi, in quo diuersimõ. se laudat & primum de forma corporis

Pẽsare susũ, subtiliter ve stigare.

De diuitiis.

Biolca Mantuanice.

Tornitura Romagnice.

Pious Bressanice.

Moza Ferrariace.

Pompcsia vallis.

Vt facit in media Pomposia ficca leuacchio.
Ast ibi uina quidem auantegiata recoio,

Galta, maxilla.

Dulcia, garba, rubras facientia deniq; galtas.

Volta, & Celatica.

Quid ualet ad nostrum uinũ Vernazzia Voltæ?
Aut ea qua tantum Bressana Celatica brauat?

Romagna. Benacus.

Extollunt alij colles uallesq; Romagnæ,
Dant alij uantum Benaci circa Riueram,

Terra lauoris.

A Napolitanis laudatur terra lauoris,
A Zenouisanis sua littora plena cedronis,
Nostra sed auanzat cunctas possessio Cingar.
Vaccas tres habeo, Ceruãq; Rosamq;, Bonelã,
Quarum nunc unam Tauro succumbere feci,
Quæ faciũt multas Mascherpas, atq; cagiadas
Et sua quatrinos cumulat mihi socida plures.
Nõ, mihi de paia domus est, nõ de Melegazzis.

Melegazz9, harundo meleghe.

De coctis immo tota, & fabricata matonis.
Tecta couertantur centũ quadrazintaq; cuppis.

Inter matonem & quadrellum differentiam alias dicemus.

Quicquid zapãdi, uel quicquid in arte coquinæ
Esse potest habeo, uangas, Rastilia, zappas
Marrazzos, risigas, ficcos in aratra gumeros,
Inde segursellos, Manarinos, inde badilos,
Cum quibus & soleo zochos schiappare segures,
Tenaias, chiodos, triuilinos, atq; triuellas,

Zocchus, est arboris maior radix.

Ferraq; segandi, Gramolam, Misamq; farinæ,
Burrattos, Descos, Seddacia, mille pignatas
Quas narrando tibi facerem fastidia Cingar

Laudat se de doctrina.

Hæc ad comandum nostræ sunt omnia Bertæ,
Doctor aratoria cunctis sum dictus in arte,

Caseum, bissilabum est.

Doctor & a stalla grassum portare ledamum,
Omnibus in feris plenas scio mungere uaccas,
Inq; rotæ formam caseum pressare cagiatum.

Malgarus & casarus sunt magistri vaccarum, & Stampatores pouinarum.

Non Placentinis Malgaris, siue Casaris
Inuideo lactis niuei menare botirum.
Herbida prata scio cum falce taiare seganti,
Scauedagnare agros, fossatis cingare campos,

Subq;

Subq; iugo drizzare boues, usareq; Manzos,
Sunt mihi de pata uel sex uel quinq; palazzi,
(De quis non unam petram bombarda cauaret)
Sunt mihi porcilli tres uirdo uimine facti,
Inq; meo solum cortiuo deputo fornum,
Quo Cipada suas infornat tota pagnoccas,
Totus comunus fornum sib seruit ad istum.
Sum Tognazzus ego, sum qui nutrisco Cipadã
Crede mihi non est tellus æquanda Cipadæ.
Taiat abundanter frumentum, lignaq; boschi,
Mungit abundanter uaccas, facit inde ricottas
Suntq; Cipadenses apti studiare terenum.
Alter habet tantum melius fossata cauare,
Alter arat, bassumq; tenet subarando Gumerũ.
Alter scit melius uignæ podare maderos.
Alter scit putridis stallam netezare boazzis.
Pinguificoq; ruto campo impiere strinatos.
O magnam uirtutem hominum.
Attamen istorum sum primus, sumq; magister.
Et minimam cosam non farẽt absq; Tognazzo.
Nil nisi Tognazzus per uillas dicitur omnes,
Nil nisi Tognazzus de cunctis rebus abundat.
Sũ prudẽs sauiũq; caput, sum dico Tognazzus.
Quæ sine conseio magni sunt facta Tognazzi,
Crede mihi tandem tãdẽ male facta trouantur.
Quæ cum conseio sunt mastigata Tognazzi,
Crede mihi bona sunt nec possunt fallere iotam.
Extat euangelium parlat quæcũq; Tognazzus.
Sed quid butto uiam tempus dum talia parlo?
Tu Cingar nosti, tu scis, tu cuncta prouasti.
Vade precor, Bertamq; troua, cui talia dicas
Tognazzus mandat tibi tantas Berta salutes
Quantas sub cælo uideo splendescere stellas,
In nostro quantas numero boscamine foias,
Quantas brusauit Piamonti patria strias.

Nõ quos ipse habitabant, quia superius dixit, &cæt.

Pagnoccas Romanice.

Laudes Cipade

Studiare, disponere.

Gumerus, & vomer.

Strinatos dixit, quia stipulas incendunt.

Fo, fas, fat.

Millanus quantas bene grassas uendit ofellas.
Quantas Mantoa capiunt in ualle folengas,
Per Venetum quantas spendēt canalia bezzos,
Et bastardellos quantos dat maro quotannis,
Et uermocanos quantos trat Bergama tellus,
Quantos Bardellæ piccauit boia ladrones,
Quantaq; poma uiam buttat narancia Naples.
Quantaq; de marchis dicit mendacia Vecchius,
Quantos Villanos opus est ad argina uadant,
Quot contrabandi Venetā faciuntur ad urbem.
Quot falsas uendit speciara bilantia robbas,
Quot ladri zaffi, Daciari uel molinari,
Et quot gallinas robbasti deniq; Cingar.
Dilectæ Bertæ tantas ego mitto salutes,
Cui totam milzam, totam quoq. trado coradam,
Donoq; me stessum, robbam, uaccamq; bonellam,
Sic ait, & rursum brazzato Cingare magnum
Suspiramentum pulmone cauauit ab imo.
Cingar promittit, quamuis attendere nescit.
In pressam uadit, Bertamq; trouare caminat.
Tognazzus remanens in stroppa sistere nescit,
Spudazzatq. super palmas sursumq; brasolas
Calzas bistirat stringa mollante rapatas.
Mox digitis quærit buscas subtiliter omnes,
Ostentatq; albam circum colare camisam.
Sepe manu palpat testam, canamq; pelucam,
Et flauos amor esse facit parere capillos.
Foppas crispatæ studiat distendere frontis,
Et lixiazzo uultum fat stare tiratum,
Sberzatos oculos tum Bertæ purgat amore,
Quos miser expleto uix ter purgasset in anno
Nasum tangentem barbozzū smerdolat ungis
Qui colat, & cornu sofiat, porrisq; rigescit.
Bucca tumet longæq. cadunt in pectoraq; bauæ,
Vt quandoq; boues uidistis fundere uecchios,

Maro sic debet scribi.

Naples gallice, nam latine Neapoli.

Nam superius innuit Vaccam istā sup omnia sibi gratam esse.

Vera barreria est, ut inquit Seneca, quod ꝑmittitur nō attendi.

Peluca melius uilano cōuenit quā cauiata, nā cauiata citadinis.

Cæsaries regibus & Signoris attribuit. Fo, fas, fat, smerdolat, purgat.

Pulchra descriptio nasi

Currit

Currit ad albiolum, uel dicunt esse canalem,
In quo uillani uaccas beuerare solebant,
Hic bene se specchiat Narcisi more galantum,
Hic quoq; barbozzo nasum uidet esse tacatum,
Hic ue pouinatos oculos, semperq; bagnatos,
Hic desdentatas se mirat habere ganassas,
Hæc tamen ob nimium formosa uidetur amorē.
Aptatur capiti musolenta bireta taeri,
In cuius marzum rosa can dida ponitur orlum,
Panes cum lateri coltellum taccat habentem
De busali cornu manicum, uirasq; dotonis.
Cuius stringa ligat pendentem rossa guainam.
Præterea borsam triplici uolitante fiocco
Fert bagarottis plenam leuibusq; doinis.

Berta

Interea Cingar Bertam simulare comandat,
Quæ bombasinam uestiuit protinus albam,
Seq; galantinam plus consuetudine fecit.
Pectinat, et triplici cōnectit in ordine trezzas,
Atque cerudellos ferro facit inde fogato,
Scufia trezzonem tremolantis plena couertat,
Lenzaq; per mediam frōtē bene cōmoda fulget.
Post hæc uelamen gialdi subtile coloris
Imponens humeris super ubera lactea traxit,
Pectoreq; in medio gucchiam transfigit ahenā.

Masellina.

Ergo dies festus quo uillica turba sub ulmo
Ballabat pifaris Piua sociante duobus,
Affuit, huc Cingar uenit, quem berta secuta est,
Atque ad ballandum cæperunt mittere mentē.
Hic uariis homines foggis saltare uidebant,
Sed tanto strepitu quod tellus tota tremebat,
Alter cum saltu se portat in aera tundo, —
Alter se circum bisterq; quaterq; uolutat, —
Alter dum saltat pede tangit terga puellæ, —

Orlū, a quo ordulum, plica.
Doto dotonis, etiā oto otonis, sed melius doto.
Viras, ornamenta gladij.
Bagarotus, & douina sunt numi viles.
Cerudellos, cincinnos.
Tremolanti dicunt, quia semper tremant.
Baldi descriptio.

Is rectum caram saltum facit ante morosam,
Isq́, capriolam faciendo per aera pirlant,
Ille rotat multum propter straccare puellam,
Ipse pagans ballum clamat, mihi fac matarellũ,
Fac spingardoium, fac spagnã mazzaq́; croccã,
Fac ue feraresam, fac muscam, fac ue pauanã.
Alter sed nimio factus sudore fiaccus,
Boccalum uacuat ternos spendendo quatrinos.
Plus ueniunt pifari semper bofando gaiardi,
Quos retridare audis lingua frisolãte pauanas.
Nec fallare sciunt stoppando foramina quæq́;.
Interea ballus cessauerat, ut solet, unus,
Aspettant pifari quis ballum soluerit altrum.
Iamq́; locum propriũ tũc fœmina quæq́; piarat,
Sugabant omnes faciem sudore colantem.
Cingar habet roncam, subito quã calce ficauit,
In terram spissasq́; cauat de corpore faldas.
Tum grauidã numis bursã trahit extra lasenã.
Sexq́; carantanos pifaris sborsauit auaros,
Namq́; bonam tenuit nũquã sua tasca monetã,
Inde cauans brettã, curuũq́; pigãdo ze nocchiũ.
Quæ plus formosa ẽ damigellã primus achiappat
Cætera mox alias mulieres turba receptat.
Cingar corrazzam quoniam spoiarat onustam
In giupparello leuis est, multumq́; legiadrus,
Ballarinus erat qui uilla primus in illa,
Danzas piffaricas totam non præterit unam,
Ireq́; post ballum multum gridando comandat.

Danzarum genera.

Vt, septem q́, triones.

Calx rouche intelligitur.

Lasenã Mantuanice.

Sicam Bressanice.

Auaros, deficientes.

Comparatio.

Qualis caprettus quum sol damatina leuatur,
Egreditur stallam materno lacte cibatus,
Vndiq́; discurrit, merbezzat, guizzat in altum
Nec ualet (ut dicunt) in brena stare ligatus.
Talis Cingar erat, posuit qui quando corazzã,
Tres equidem cubitos balzos saltabat in uno.

Morbezzat à morbiezza descẽdit, ꝑ luxuriat.

Mirabant

Mirabant omnes bene ſic ballare uidentes.
Nunc drittus ſaltat, nũc tundus, nunc pede ſolo.

Goſa.

Iãq; Tognazzus adeſt, palmamq; tenebat utrãq;
Galloni iunctam, gobbas nec habere uidetur.
Quas natura negat uires, amor arte miniſtrat.
Diſteſas portat gambas, calceſq; legeros,
Vix premit in tenero uadens ſabione pedattas.
En contra Bertam gambis ſe plantat apertis,
Mazzuccusq; ſenex illam doniare comenzat.
Aſcortus talem tractum iam Cingar adocchiat,
Atq; ſerans oculum Bertæ ſæpiſsime cignat.
Pratica Berta prius quæ norat Cingaris artem
Stat uerecunda, tamen modicum releuabat ocel
Oreq; redidulo blandas motabat ochiadas. (los,
O, penſare potes, quales in corda faſellas
Vel sbolzonadas Tognazzus allhora piabat.
Pallidus in facie. cum ſuſpirare uolebat,
Spudabat liquidos, & largos (oybo) macagnos,
Nũc ſtat ſupra pedẽ dextrũ, nũc ſupra ſiniſtrũ,
Sepe caput gratat, non motu ſaldus in uno
Staſſet quin ſe ſe mouiſſet trenta fiatas.
O piſſa ſanguis. ſecum parlando ſuſurrat.
Heu cur bella meum ſcorias Berta magonem?

Pedrala.

Cingar auiſarat iam plures ante uilanos,
Vt poſſent ſguaitare ſenis mouimẽta Tognazzi.
Omnes parebant riſi mangiaſſe maneſtram,
Sed non credit eos pro ſe ridere Tognazzus.
Immo magis cignat Bertæ, cui Berta recignat
Bertaq; dat bertam bertezans, atq; bretonans.
Dum Cingar ballat Tognazzo uadit apreſſũ,
Et compagnonem faciens ſic parlat ad illum,
Voce tamen baſſa.
Quid tardas? quid ſtas? nõ Bertã cernis adeſſe?

Notandum.

Sabio. Arena.

Doniare, mitando uoluptari.

Macagnus græce, Barbellus latine & eſt ſputum uiſchioſum.

Sguaitare, uidendo notare, & ſindicare.

Riſus, genus leguminis, prouerbium eſt.

Dare bertã, eſt deridere.

Bretonare, eſt more bretoni toſare.

Bretoni, nanque populi ſicut etiam

Francesi caviatas circũ tosatas ferũt, ĩdetosare & bretonare, p sbeffare usurpatur.

Risaia, est risus qui fit cachinanando.

Carpit poeta quo aliquãdo utit trocheis pedib⁹ in carminis dactilis medio, ut hic cõfessione, sic Vergilius & alij uates fecerunt, quãto magis macaronic⁹.

De schena, aduerbium, sicut p forza

Amiga, pro morosa.

Qui nimis amat, nimis credit.

Illa cupit (si uis) tecum ballare parumper.
Sic dicens passat, monstrat dixisse negottam
Non bis Tognazzus sibi cosam dicere fecit,
Ad Bertam celerat, si vult balare dimandat,
Illa bochinellum faciens blandumq; musinum,
Et caput inclinans leuam porrexit apertam.
Vnde simul strictis manibus danzare comẽzãt.
Continuo grandem commouit quisq; risaiam,
Claudere sed risũ Cingar iubet hic, iubet illic.
Nam sic ridentes potuissent rumpere festam.

Togna.

Cingaris illic erant Cõpagni quinq; giotones,
Brunellus, Frãcus, Sguerzus, Schiauina, Briosus
Qui semp verbis alios schernire parantur. (sus
Tres quoq; strepadas cordæ ratione dedisses.
Illis, absque alia confessione picandis.
Ergo bretonabant illum sub murmure basso,
Sed non tam basso, quin sentiat omnia clare,
Alter ait, quantam destrezzã monstrat habere:
Alter ait, cernis quantum deschena leuetur?
Alter, sic leuis est, quod non disrumperet ouum.
Alter, saltaret melius nisi uesta grauaret,
Alter ait, uerum dicis, se namq; legiadrum
Monstraret melius, Bertæq; placeret Amighæ.
Tognazzus sẽtit, magis, unde gaiarditer altos
Fert garlatones, Cælumq; tocare uidetur.
Credit Euangelium quicquid dixere giotones,
Zorneiam spoiat subito, stringasq; relentat.
Et porgens brazzũ Bertæ tirrare comandat,
Sicut ab alterius tirrare solemus aiutto.
Illa trans vltro manicas utrasq; Camisæ,
In prouisa tirat non aduertente Tognazzo.
Qui dũ Bertæ cauat, sentit seguitare Camisam,
Et reparare volẽs hũc casum paup hommazzus
Millibus instrazzis testam vilupatus habebat,

Sed

Sed magis illa tirat, sequitur magis iste tirātē,
Valdeque sbraiabat, lassa codesella camisam,
Dumque trahebatur non se, nullumq; uidebat.
Semispoiatus erat, strīngasq; molauerat ante,
Ergo cito properat Cingar, braghæq; picaias
Soluit, & altandem nudus miser ille remāsit,
Vsque ad garlettos cascarunt illico strazze.
Tanta repentinam cæpit risarola brigatam,
Quod centos illic Marguttos esse putasses.
Ille scapare uiam uoluit monstrando pudenda,
Sed uelut in stuppa polesini pes gathiatur,
Sic ad calcagnos bragas Tognazzus habebat.
Arripiēs cursum talem dedit ante stramazzū,
Quod tamburrini sonitum sua panza sonauit.
Concurrunt omnes nudū guardare Tognazzū
Oy oy, clamabant, oy oy, quæ cosa nouella.
Ipse manum supra numos bursamq; tenebat,
Qua propter uergogna suū morzauit amorem,
Omnia uincit Amor, pudor hic supauit amorē.
Biscurat Bertam se uergognando morosam,
In pede saltatus currit uelocius Hædo,
Iam non longæuas mōstrabat habere pedanas,
Non unquā uidi tam præstum currere Gattū,
Qui sine cautela cuppis cimigasset ab altis.
Sicut mirabant illum sgombrare paesum.
Perueniens tandem solus sub tegmine fagi,
Propter uergognam caput in tellure ficabat,
Tellere non audens frontem sic ista loquebat.
O Tognazze senex, quæ te disgratia cæpit,
Nonne tuū cernis pauper meschinule schornū?
Nuper zanzabam mulieres esse ribaldas,
Et deberemus Macometti credere legi
Plus quā falsiloquis mulierum credere frappis,
Et uideo Bertam me nunc trapolasse gaiossam?
Heu quia pensabam super omnes esse beatus.

Picaias, cordiculas quib' nectebat femoralia.
Altandē, denique.
Margutus interijt, ut supra dixit, propter risum.

Biscurat, obliuiscitur.
Pedana, genus morbi, qui uenit in pedibus senum.
Cimigare, tommare, Fugere.

At fuenturatum, me foiant, meque caleffant:
Consiliare scio reliquos, consciare meipsum,
Nescio, culpa mihi sola est reputanda gazane.
Consilium nihil est, hoc si quis negligit uti,
Cōsilium male dat, quisquis male suscipit illud.
Me stessum uesc hiasse pudet, nec amore super-
Errorem noui, donec uergogna capellum (chio
Sustulit, eq; meo cascauit Maschera uultu.
Post damnū pentire ualet, mihi crede, niētum.
O nimis improprium senibus, Vecchisq; bauosis
Pectus amoroso plenum gestare brusoro.
Id ratio prohibet, tenuis non sustinet ætas,
Fert ad calcagnos mortē guardatq; sepulchrū.

Togna.

Dum sic Vilificat se met, Zambellus ariuat,
Cui proprios gestat pānos, simul inde recedunt.
Tres stetit is menses omnino latenter ab omni
Compagnia hominū, tamen alto corde cadenam
Rodit, disponens se uindicare, nec ipsa
Cingaris & Bertæ fallax iniuria cascat.
Vtilitas sed quæ fuerat scornasse Tognazzum,
Est quod erat Villa primus reputatus in illa,
Creditus, at cecidit tunc omnis Cingaris astu.
Monstrabatur enim digito si quando patebat.
Et sic cessauit Reuerentia barba Tognazzi,
Cingaris & melius posset masinare molinus.
Qui quoque amicitiam Zambelli curat habere,
Qualiter hic etiam sibi posit rumpere collum.

Altera Cingaris astutia.

Is postquam robbæ se uiderat esse patronem,
Non ualet in stroppam restare factus alegrus.
Ponere ceruellum statuens in rebus agendis,
Disponensq; casam multis richire facendis,
Vxorem clamat Lenam, nos, inquit, habemus
Ad corpus lambi ueluti squaquarare ualemus.

Non

Notabilia dicta cōtra uecchios amorosos.

Mascara, larua, pro uelamine pudoris.

Fallax, quia non iniuria uidebatur.

Creditus, auttoritas.

Monstrari digito, bertezari.

Non ultra faciet nos Baldus uiuere stento,
Stat quia sub terra plus strictus gatte ligatus.
Nos mercantiam pariter faciemus, ad urbem
Quottidie uadam plures trafegando richezzas.
Læna superbendo dixit, num care marite
Scis quod me uoluit cum stanga battere Berta?
Ast ego cum rocha lino brusante cucurri
Post illam, feciq; sibi monstrare quadernum.
Zambellus dixit, uoluit te battere Berta?
O mala somna quidẽ, uindictam uis faciamus?
Hic mihi despettus non sopportabitur unquam.

Gattus, & gattes.

Togna.

Ergo simul tacitis se accordauere parolis,
Circa quinq; horas pariter de nocte leuabant
Ante fores Bertæ pleno cum uentre cagabant,
(Parce rogo lector mea si nunc musa puzabit)
Berta leuans strato semper damatina catabat,
Lombardis quais sua limina plena nouellis.
Cingar habens caudam uulparum more pelatã,
Istam zambelli confestim indicat artem,
Quottidie merdam uasum mittebat in unum,
Donec compleuit tali de stercore totum.
Berta stupescebat, causamq; requirit ab illo,
Sed Cingar noscẽs qđ femina uas sine fundo ẽ,
Semper dicebat cognosces deniq; causam.
Mox illam tollens urnam de fece plenam,
Desuper infudit completum melle bocalum,
Quod tu iurasse merdam mel esse, lecate,
Hancq; sup tollens humeris se drizzat ad urbẽ.
Ecce procul uidit zambellum, protinus illum
Aduocato dicens, o mi zambelle sodalis,
Expecta quæso, non me cognoscis adunca?
Sũ Cingar, tam grandẽ qui tibi portat amorẽ.
Quomodo stas uel tu, uel quomodo stat tua Læ=
Tocca manũ, certe mihi pares eẽ gaiardus (na,

Lombardis quais ut aptius intelligas, stroncis. Merda merdæ, stercus hominis, cuius deriuata quære in catholicon. Notandum.

Modus parlandi familiariter.

Atq; bonā chierā facies tua monstrat habere,
Zambellus, sed ait, sum sanus, sumq; gaiardus.
Sed quid nam portas barilotto Cingar in illo?
Tunc fingens Cingar se straccum dixit aiutta,
Istud aiutta precor de spallis mittere pondus.
Zambellus positis manibus discarigat illum,
Inde rogat uaso rursum quid portet onusto.
Cingar respondet monstrans parlare dauerum,
Berta tibi mandat grates charissime centum,
Quam tu fecisti tanto de munere dignam.
Quamuis æternum modo te pensauerat hostem,
Cugnatū tamen esse bonum cognouit adessum.
Nāq; super limen quicquid de nocte cagabas,
Omnes matinas soium ponebat in istum,
Et nunc spero quidem multos acquirere numos.
Zambellus stupefactus ait, doh codesella,
Tu ne meā poteris uendens spazzare carognā?
Me buttare uiam faceres bragalia Cingar,
Pensarem te posse meam si uendere merdam.
Cingar ait, cur non? prouam Zambelle uidebis.

Nota qd Cingar nō mentitur, sed differt inter bosiā & barreriam. Soium genus uasis uinarij. Bragalia, magalia, manalia, pluraliter solū reperiuntur.

Comina.

Ergo dum parlat traxit de fora spinettum,
Qui ficcabatur medio fundamine uasis.
Ecce tenella foras cito fezza liquescere cæpit,
Zambellumq; suo nasum percussit odore.
O pissasanguis, dixit, iam stoppa foramen,
Stoppa rogo Cingar, merdas odor indicat esse.
Sed quis castronus merdam cōprabit adessum?
Cui Cingar, mecum uenias, miranda uidebis.
Et ponens illum zambelli tergore soium,
Ante caminabat creppans in pectore risu.
Et fuit in piazza mercatus ubique patebat,
Namq; die sabbath mercatū Mantua promit.

Nota quod poeta hoc uocabulo merda non utitur nisi in personā Zābelli, qui rustice loquit. Sabbath indeclinabile. In monstra aduerbium demonstrantis.

Mercati descriptio.

Cernitur hic uarijs de rebus maximus ordo,

Hic mercadantes ponunt in monstra botegas,
E quibus argentum, canzantus, seta, ueluturm,
Zambelottus item, rasus spectatur, & aurum,
Et centum pani fini, uariiq; coloris.
Hic quoque Brettari diuersas ordine brettas
Distēdunt Italas, Francesas, atq; Spagnardas
Bretarolorum satis es mea' Mantua plena,
Vnde patet quod multa uiris ibi lana tosatur.
Hic centum scatolas Speciarus quisq; doratas
Emittit grauidas coriandibus atque pignolis,
Mandulibus, Rancis, Anicis, dulciq; canella.
Garzonesq; parant Muscas dulcore lecardas,
Discurrunt celeresq; uolant, trutinasq; mane=
Et cū pistillo mortaria brozea chioccant (zant,
hic quoq; sparpagnāt Merzadri multi facēdas,
Stringas, cordones, bursellos cingula, guantos,
Taschellas, scufias, scufiottos, cultra guainas,
Carneros, fibias, calamos, calamaria, cordas,
Pectina, specchiettos, zāporgnas, atq; sonaios
Hic Boccalari sua uasa tulere uidenda.
Bocallos medios bocallazzos, & bocalinos,
Vrces, urcettos, scudellas, & scudellottos,
Caddinos, basias, piattos, orinalia cuppas.
Hic calzolari scarpas monstrare galantas
Solicitant, soueros, pianellas, atque stiuallos,
Ferrari pandunt cauedones, atque Gauatos,
Martellos, falces, gradesellas, ac podarolos,
Hic Salcizzari plenos de carne budellos,
Vel ceruellatos, zalcizzas, uel cagasangos,
Hic Hortulani rauanellos, porra, capuzzos,
Verzas, lactucas, ac alia fresca, salatas,
Turba Vilanarū genus omne polaminis affert,
Pullastros, ochas, gallinas, ac anedrottos.
Hic quoq; Fornari schizzadas, atq; fugazzas,
Panem buffetum, baricocol a fresca, Bucellas.

Mercadātes magni.
Brettari.
Speciari.
Canella Lombardice. Cinnamomū latine.
Merzadri.
Zāporgnas, alio nomine rubebas.
Boccalari figuli.
Dixi superius, φ ueluti latine deriuatiua differētiari possunt a suis primitiuis, ut lucem & lucernā, flagrū & flagellū, sic macaronice, Boccalus & boccalinus, scudellas, & scudelotos, oportet enim surripere, & adiungere cōsonantes, ut stēt carmina.
Cagasanguis Veroniace.
Berold⁹ Mātuanice.
Zāborgnin⁹ bressanice.
Sanguanazzus cōiter fornari.

Formaiari. *Hic formaiari formaium pondere spazzant,*
Zaratani. *Casos, casettos, Mascherpas, atque botirum.*
Hic zaratani bisolos, dentesq; cauatos.
Petras uessigæ, radices, ferra, bragheros.
Tornitores. *Hic tornitores susos, capisteria, Rochas,*
Atque piuas illas per quas christeria ponunt.
Aurifices. *Hinc stant Aurifices diuersas uendere gioias,*
Zibettari. *Et qui zibettum, Muschiũ, uendũtq; coronas.*
Hic homines tandem uenalia quæq; tenebant.

Gosa.

Cingar Zambellum gestantẽ tergore fezzam
Dissimulans frōtem speciarum dixit ad unum.
Cui dixit, primam cito pronuntiando parolam,
Vultis Apum merdas istas cōprare magister?
Ille Speciarus ridens ea uerba notauit
Quod dicebat Apum merdas mel esse dauerum,
Ac illum quenquam cito iudicat esse Bufonem.
Zambellus tamen hanc non intellexerat artẽ,
Tunc prestus digito Speciarus melle ficato
In boccam posuit sterius tangendo nientum.
Ambo mercatum faciunt, tres accipit aureos
Cingar, qui fingit pocham tirrasse monetam.
Inde Speciarus uasum uacuare uolebat,
Vnde magagna statim patuisset Cingaris om-
Ipse sed exemplo respondit desine soium. (nis
Nunc redeam quasdam uado cōprare facendas,
Inde meum reddes uasum cũ uenere nũc nunc.
Dixerat, et clamans zambellũ prestus arancat,
Sic & osellatus Speciarius ille remansit,
Nã uulpes ẽt Vecchie quandoq; trufantur.

Conclusio. *(tum,*

Quintus habet finem, metris male quippe dola=
Non ego plus habeo cantandi, credite, uoiam,
Versificare quidem non est scolare piombum.
Explicit Macaronicę quinta Phantasię.

MA-

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN MACARONICEN SEXTAM PHANTASIAE.

Carpitur inuidia Zambellus propter aquistum,
Quem fecit Merdas Cingar habendo suas.
Mercadantiam talem exercitare parecchiat,
Complerat grandem stercore iamq; Tinam.
Cuius materiæ Brentam portauit ad urbem,
Quis comprare uelit stercus ubique petit.
Sētit eum, stangamq; rapit Speciarus, et urnā
Frangit, Zambellum fæx liquefacta lauat.
Plebs ruit, aprehēdūt Zābellū carcere ponunt,
Consueta Cingar quem tamen arte cauat.
Præterea Lænæ parens, it uendere uaccam,
Cingar eam hæbrea ueste copertus emit.
Est data Mercati pro merce credentia ligni,
Namq; in credenzam tollere iussus erat.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI

PHANTASIAE.

Macaronice Sexta.

FERTE *cito famuli pennam, calamare, papirum,*
MATERIALE *uenit scribendi grande talentum.*
FVGERAT *omnis enim mihi nuper uoia canendi.*

Et mea

Et mea stridebat raucum sordina blilirum.

Berta.

Maxima Zambellum marauilia cæperat ergo,
Mercatumq́; suæ uult exercere me merdæ
(parce iterum lector timui proferre, sed ipsam
Prosequor historiam ꝑ uera uocabula ueram)
Cingar non rediit speciale melle gabato,
Zambelloq́; dedit cantonem ualde stupenti,
Qui cagat ĩ bragas, mõ nanq; comederat uuam
Quam seruare uolẽs per forzam continet intro,
Cum qua disposuit magnos implere Tinellos.
Tres emit interea pro Læna coniuge fusos,
Cipadæq́; illos misit pagando Fachinum,
Tres ualuere trinas fusi, portatio quinque,
Postea de salsa comprauit carne mezenum,
Quem redeundo casam multo sudore ferebat,
Sed iam non possens tantam sofrire fadigam
Hunc strasinabat per terram more carognæ,
Solaq; restauit sine lardo codiga tandem.
Læna gridans illi conuitia plurima dixit
Inde tracagnadis multis sua terga poliuit,
Nam pluuiæ sẽper post magna tonitrua cascant
Sed uix Zambellus pistas susceperat illas.
Compleuit largum merdosa fæce Tinazzum,
Cingaris officio sperans acquirere numos.
Quottidieque facit secreto cagare uilanos,
Nam timet hanc artem fortassis Læna uetasset
Si pro uergogna spreuere cagare Vilani,
(Quanuis ignorent quid sit uergogna gaioffi)
Illos pagabat multus donando catrinas.
Omnes ignorant quid uult ea dicere merda.
Vndiq; per gentem uadẽs Zambellus amorbat.

Gosa.

Ergo die quadam tulit ipso in tergore zerlam
Plenam de (basta) possunt dicere Brentam,

Sordina parua piua Memerdæ, nõ tam cito proferre, me inceperat, quod penituit, tamen cõpleuit.

Dare cantonem, uel piãtare, metaphorice significat aliquẽ fastidio suum tergiuersando di..itere.

Mercantia Zambelli.

Carognæ çadaueris.

Nõ pagat baiulũ aliquẽ q gestat mezenũ, & fusos minime ponderosos pagauit gestantem.

Sic Socrati accidit, idest post rumorẽ uxoris, pluuia brodalie secuta est.

Notandũ.

Catrinas, piamõtense dixit.

Basta, idest intellige ne fastidiũ patriam.

Quam spallis gestat, zerlotti sicut vsantur,
Ac uti Bressanam *cernis portare per urbem,*
In plateam veniens sbraiabat eundo p omnes
Contradas, o, quis uult hanc comprare tenellam
Atq; saporitam merdam? modo fecimus illam,
Et grandem uobis faciam uendendo placerum.
Sed mala guidabat pouerũ uentura, quod ipse
Ad quartam stradam speciarum præter illum,
Quẽ mõ scornatum Cingar maledettus habebat
Quando Zambellum, alla merda, dicere sensit
Pistonem piperis iecit, stangamq; piauit,
Inde piamnum uadens post terga cucurrit,
Atque super sputans palmis, bastone tenaci
Percussit Brentam magno reboante fracasso.
Quæ resoluta suis spezzatis undiq; circhiis
In fasses iuit, mox stercora tota liquescunt,
Per faciemq; fluunt Zambelli uociferantis,
Totus de merda parens hinc inde scapinat,
Sed speciarus eũ non lassat prehendere possam,
Perseguitat, cessatq; nihil menare tracagnum,
Exclamat miser ille gridans asinaliter oyme,
Nunc istam nunc illam se inficando botegam.
Turba puellorũ currit, day day quoq; clamat,
Saxa tirant, rauas marzas, et mille carognas.
Currunt brettari semper treppare parati.
Matronæ testas extendunt supra fenestras.
En caualerus adest zaffis seguitantibus illic.
Quid sit hoc immensum uult brauus noscere
Accusatur ibi Zãbellus p speciarum, (murmur.
Quod sibi uẽdiderit merdam sub melle latentẽ.
Zambellus negat hoc dicens, non ille dauerum
Sũ messere, fuit Cingar ladrus atque giotonus,
Quem prætor uoluit tantus piccare fiatas.
Sed quando uidit signum barisellus apertum,
Zambellus quoniam factus de stercore paret,

Scapinat, fugit Possam, quietem.

Day, day, de scazzantis est.

Inter Caualerum, & Barisegum nihil distare magister cornacchia dixit, tamen fasanellus contradicit.

Hunc in commum presone serare comãdat

Altera Cingaris astutia.

Cingar id aduertens non restat more tacagni,
Lænam zambelli femnam retrouare cucurrit,
Quæ tristis flebat pro cari sorte mariti,
Nec scit partitum quo uinclis liberet illum.
Cingar singultu crebro sua lumina sugat.
Zambelli quoniam destinum plangere fingit,
Et confortabat tamen illam voce trementi.
Ecce repentino veniens quoq; Berta uiazo,
Denotat offensas domenticasse vetustas,
Currit in amplexum rauco. sbraiore sororis,
(Sic ordinarat Cingar bastardus ad illam)
Dicens, heu quia cognatum pariterq; maritum
Appicare meum statuunt, plantareq; forcas
Supra Tyum vidi, quẽ cara sorella guadagnum
Zambellus fecit? vadat seguitare Tognazzum,
Dic, quid aquistauit? tuus, et meus ecce maritus
Quomodo Tognazzi sola caggione picantur.
Talia dasennum bona femina credidit esse,
Cingaris altoriũ supplex Marzocca dimandat,
Cingar ait, contentor ego mea Læna sorella
Zambellum Baldumq; simul riscodere nostrum,
Sed lex difficilis comandat, iusq; palazzi,
Carcere nemo tratur nisi Bursa piena uodatur
Attamen ecce meam tascam, domoq; meipsum,
zambellũ nostrũ quam prestius extra cauemus
Tu quoq; si quid habes numorũ tradere debes,
Denariusq; tuis paucis, Bertæq;, meisq;
Zambellum forsan de Furchæ morte cauabo,
Namq; susurratur quod nempe picabitur ille,
Me miseram tũc Læna gridãs festina uolauit,
Quantos in cofino dinaros inuenit affert,
Qui sunt ex numero Marcelli forte triginta.
Cingar eos brancat subito, numeratq; negottã.

Tacagnus fuit homo sceleratissimus omniũ.
Partitũ, modum, uel guisam.
Destinum, infortunium.
Non q̃d esset bastardus, sed quia bastardi sũt maiori ex parte accorti.
Tyum est uallis spaciosa prope mœnia Mantuæ.
Marzoccus grossolanus dicitur at sunt qui dicũt marzoccum, idest Florentinũ, qui Florentini suum leonem uocant marzoccum, si sic est ergo Florentinum grossolanum.
Notandum.

Atque

Ramezātes, falsos, de ramo suprarientatos.

Atque suos etiam ramezantes (nescio quanto)
Carlinos sborsat, quos omnes spendere zurat
In maleficio Zambelli propter amorem.
Tunc cito discedens Bertam restare comandat,
Quæ stet alegra simul cū Læna, nanq; cauabit
(Si numi flectūt animos) utrunque maritum.
Sic ait, & properans Mantoam pergit ad urbē

Parenthesis.

Botonus, metaphorice ꝓ morsu.

Si numi flectunt animos, sententia nostri est
Cingaris, est dandus Primatibus iste botonus,
Officium quibus est Ladrones tradere furchæ,
Dismorbare uias sassinis, parcere nulli.
Quos gula Iustitiæ (non auri) sola coarctent,
Namque nisi poueros inopes, ac ære carentes,
Cernimus scribi furchæ, ceppiq; macello,
Non tamen hi nostri Magnates atq; signores,
Attendunt quoniam ladris sine iure secundāt,
Et melius furchæ pœnam gens illa subiret,

Iustitiandi, quos iustitiandos esse iudicant.

Quæ fert Iustitiæ curam, quam iustitiandi.
Non ego Rectores dico sanctumq; Senatum,
Sed quos in domibus propriis, tendūtq; fouētq;,
Sunt etenim quidam furfanti, vel marioli,
Quos data libertas dominis facit esse superbos.
Sūt quia prætoris, uel magna fameia palazzi,
Et quibus est tantum spadas portare facultas.
Omnibus obiicitur taccare galonibus arma,
Attamen his tantum fiunt concessa brauosis,
Et quoddam magnū decoris sibi nomē aquistāt,
Quid? num soldati regis, chortisq; barones?
Non ita, sed sbirri, zaffi, gens braua parolis.
Qui malefactorē si quēquā prehendere uadunt,
Prehendere nō satis est, prius at spoiare comen
Perq; bragarolū numos cercādo requirūt, (zāt
Is sibi mantellum, brettam capit iste, sed ille
Saionem, veluti sibi solis furta licerent.

Vnde

Vnde miser, ficut Chriftus, bene dicere poffet,
Diuifere fibi mea ueftimenta ladrones.
Impietas non eft mundo crudelior ifta,
Inftituuntur enim pro caftigare giotones,
Hi tamen occulto fub textu iuris abarrant,
Saßinant homines, robbã cũ fanguine zaffant.
Sed colera fuperor, nec eos tantummodo dãno.
At qui conftituunt illos, implentque fauore.

Mafelina.

Cingar arwarat dudum feftinus ad urbem,
Sponteq; bottegam Speciari paffat inantum,
Qui merdã comprans faiottam cæperat unam, Saiotta eft locufta, quæ pro errore frequenter pofita eft.
Fecerat & pouerum Zambellum carcere poni,
Ipfe foras uifo confeftim Cingare faltat,
Et feguitãdo ψcul sbraiat, fta brutte caueſter,
Sta manigolde, meos dinaros redde ladrazze,
Tu mihi uendifti fezzam pro melle, becone.
Tunc Cingar teftes quofdam feftinus ataccat, Iniuriarũ cumulus.
En teftate, ait, auditis? teftate fradelli,
Ifte bofiardus ftercus compraffe fatetur
Non à Zambello, quid carcere truditur ergo?
Sic traditore putas, unũ trapolare bonhominũ
Sic ue poteftati fænocchiam uendere penfas? Fænocchiũ, fraudẽ, hinc infænocchiá re, pro aggabare.
Sed tua conticui nimium peccata ribalde,
Nempe fcio certe, nec teftibus ipfe carebo,
Quod tu sfalfafti, robbam uendendo, bilances,
Ac unam pro alia non ceffas uendere cofam,
Nunc ad palazzum feftino, citaberis illuc,
Teq; para contra multos deffendere teftes,
Crede mihi faciam tibi fachezare botegam.

Togna.

Sic parlans Cingar ficto petit ore palazzum.
At Speciarus habet tali fermone pauram,
Quid faciat nefcit, fpazzatum fe tenet effe, Frequẽtatio peccati obliuio.
Non memorat falfas unquã tenuiffe bilances,

Attamen

nē conscientiæ fecerat. Prouerbium

Attamē o quantum similis pro errore scagaitat.
Ergo statim currit post gressum Cingaris atq;
Sic uocat, o, expecta precor, ola, expecta pochi.
Sed mercadāti faciebat Cingar orecchias. (nū
Plus speciarus eum uocem geminando petebat,
Tandē se firmat Cingar, quid uis q;? dimandat,
Ille, rogat supplex, audi compagne parolam,
Ne precor accuses tali de crimine me nunc,
Mox aliquid donabo tibi, nec contra uilanum
Plus piadezabo de stercore melle coperto,
Immo tibi giuro quod eum de carcere trabo.
Cingar ait, certe scampasti grande periclum.
Namq́ue amisisses totam de iure botegam,
Forsitan & prætor faceret tibi tollere uitam,
Errorem tantum tibi parco nientedimenum,
Quæ modo facturus dixisti dummodo serues.
Sum cōtentus ait, Speciarus, mox trahit extra
Taschellam septem quartos, quos præbuit illi,
Cingar eos tollit medicorum more negantum,
Presonemq́ue simul post hæc petiere latenter.

Ferrum, & ferata, ut signum & sigillum, lucē & lucernam

Zambellum clamant restantes extra feratam,
Qui lætus uiso confestim Cingari currit,
Et supplex aliquem sbraiando petebat aiuttū.
Cingar ait taceas, taceas, dic matte pianum.
De bonauoia esto, paueas Zambelle nientum,
Solus ego nunc nunc hoc te de carcere trabo,
Denariosq́ue meos nil resto spendere pro te,

Atortum, immerito.

Et iam pagaui multam nunc usque monctam:
Hic homo qui mecū est, ac te battiuit atortum,
Iurabit coram populo fecisse bosias.
Zambellus dixit, sed quis pagauerit illam
Merdam quam fracto mastello perdidit iste?
Cingar respondet, talem mihi desine curam,
Ipse tibi merdæ donabo trenta barillos.
Ergo cito uadam, nunc nunc exibis ab isto
carcere.

Carcere, tuq; ueni mecum Speciare camina.
Hinc simul absentant se ppter ad ire palazzum.
Quo Cingar causam zambelli deniq; tractat,
Qui tantum fecit cum frappis atque bosiis,
Vt cauat, atq; domi Zambellum misit alegrũ.
Presonem (ueluti mos est) tantummodo pagat,
Et numos quos Læna dedit sua tascu guada=
Imo quos fecit speciarũ trare bachioccũ. (gnat
Berta.
Sed bona Zambellum redeuntem Lena recepit,
Quõ? num basis? lætis num amplexibus ut mos
Vxoris earum quæ atrectat blanda maritum?
Verum cum solido miserum stangone recepit,
Atque cosiduras saldauit circa giuponem.
Id fuit ipsius requies post carceris usum.
At post quinq; dies ipsum uult Læna bonhomũ
In mercantiis exercitare quibusdam,
Taschellam quoniam Cingar sugauerat illis,
Vnde tapinelli capsam sine pane catarant.

Frappe, zanze, baiane, nugæ, à Macrobio idem reputantur. Prouerbialiter dicimus facit trare, ideſt fallit, & abbarrat.

Altera Cingaris aſtutia.

Ergo comandauit zambello læna marito.
Quod properãs urbi procazzet uẽdere uaccam,
De qua non modicam sumebant utilitatem.
Omnibus in feris complebat lacte parolum,
Deq; suis tortas faciebat Læna pouinis.
Et (ueluti patres nostri dixere uetusti)
Hanc adhuc in teneris annis dixere chiarinã.
Ergo zambellus uirgam piliauit aguzzam,
Quam chiamare solet uillanica turba gotolum.
Et pungens uaccam dicebat uala chiarina,
Atq; facit uersum quem nemo scribere posset,
Sed quia mercati non impararat abbaccum,
Atq; super teseras ignorat scribere contum,
Immo super digitum quoties numerare uolebat
Non passare nouem, centos potuisse in annos.

Parolũ, uas æreum. Maxima patrum sapientia, qui uaccas etiam baptizare consueuerunt. Sibilum intellige. Tesera, uirga eſt ſupra quam uillani numerum ſignant.

Ista pro causa præcepit Læna marito,
Venderit ut uaccam, non toiat allhora monetã,
Ast in credenzam si quis quid tradere uellet
Accipiat quoniam uult ipsa rescodere numos,
Sic faciam Zambellus ait, sta in pace, decasam
Tende quousq; tibi ueniã, zais, ualla chiarina
Et pontirolo stimulans se portat ad urbem.

Credenzam, creditũ, uel cãpãtã, quãuis aliquantisper differant.
Zais, uox bubulchi, cum sistit boues nimis frezzosos.

Pedrala.

Cingar id audiuit Berta referente, quod egit?
Nõ stetit ad badã, propat pperansq; susurrat,
Qui nimis indusiat caldũ non mangiat arostũ,
Allogiatq; malum, qui troppum tardus arriuat.
Perdidit atq; bonum tardata limaga boconem
Quæ postquam lõgum sudarat scandere palum,
Decidit atque suas cæpit maledicere frezzas.
Talia dum meditat sperat lucrare uedellam.
Et ueniens urbem, giudei nomine Sadoch
Ingreditur plenam uaria de merce botegam,
Qui iudeus erat dotatus munere trino.
ĩ primis sguerzus, pede zottus, tergore gobbus.
Qui centum poueros vsuræ sfecerat arte.
Vestimentorum pendebat maximus ordo,
Cappæ, giuppones, calcæ, uariæq; pelandæ,
Zachetti, socchæ, guarnelli, siue camoræ.
Cingar deposito pegno uelut usus habetur,
Quandã sguarnazzã frustam, totãq; bisunctam
Induit, hanc manto camisottum noĩe clamat,
Inde facit Brettã ppriam sibi tradere gialdam,
Et uestes adeo tales simulator adobat,
Quod tu giudeum pensasses esse dauerum.
In plateam uadens (patarinũ quisq; putabat)
Zambellum procul aspexit præeunte chiarina.
Protinus incepit garletto uadere zotto,
Et claudẽs oculum sguerzo cũ lumine guardat,
Mox faciens gobbam storto galone caminat,

Ad badam, ociositer.
Notanda.
Lucro & media actiua.
Patarinus latinæ, Hebre⁹ hebraice, Baganai caldeæ, Maranus Arabice.

Has tres aglaias iudex Mascreus habebat — Aglaia, una gratiarũ fuit, hic Aglaias per gratias posuit poeta.
De passu in passu iudaica uerba susurrat;
Zambellus sbragiat quanto sbraiore ualebat,
O, quis hõ uult hanc bellam cõprare chiarinã?
Cingar id ascoltans ui. calcat pectore risam, — Risus, risa, risaia, & risarola.
Attamen incõtra ueniens hũc primus afrõtat.
Et stralunatis cilijs, neruoque striato,
Sic ait ipse tuam comprabo rustice uaccam.
Quid uis? quid montat? solũ pete quæso douerũ. — Douerum, debitum.
Zambellus retulit, si uis comprare chiarinam,
Da mihi credenzam, peradessum nolo monetã,
Accipe manzolã, quia sic mea Læna comandat,
Quæ ueniet sabbath, quos montat, scodere nu-
Cingar ait, mecũ uenias ita nẽpe pagabo, (mos.
Sed mena uaccam (retro lassauerat illam) — Vt supra carmen truncatum.
Nunquid es insanus? non sum codesella, ua là

Comina.

Ergo marangonis simul intrauere Botegam,
Cingar credenzam factam lignamine comprat,
In quam tres pisces occultat nomine barbos, — Barbos piscis.
Qui pisces tales ouos in corpore gestant,
Quales si mangias uentralia tota cagabis. — Ouus, & ouũ
Cingar credenzam Zambello misit adossum,
Atq; casam uersus mandat retinẽdo chiarinã.
Zambellus sudat nimium credentia pesat,
Lætus abit pulchrũ pensans fecisse guadagnũ.

Gosa

Cingar Iudæo sguarnazzã reddidit unctam,
Vendidit & Vaccam Iudæo quippe medemo.
Qui pro mercato florinos tradidit octo, — Florinus, genus ducati.
Nam cito maturum pariet grauidata uedellũ.
Non appena quidem tales acceperat aureos,
Zambellum nimio credenzę pondere lentum
Præcedit cursu, tamen altro tramite preso,
Mox rediens urbem cõtra procul ipse uenibat.

Venibat ꝑ ueniebat.

Zambellus caricus sudore colabat ubiq;,
Sed labor est animo nihil importunus alegro.
Sic placuisse putat Lænæ, dehinc Cingare uiso
Clamat, ola, Cingar, quo uadis? quomodo stas

Notandum.

Nõne recordaris qa merdæ trẽta barillas (tu?
Tunc promisisti quando presone tenebar?
Ne dubita, Cingar dixit, promissa dabuntur,

Quis pro ali quis.

Iam non materia quis erit te richior ista,
Nunquid deciperem te mi Zambelle sodalis?
Quæ tibi promisi semel attendenda memento.
Ante picandum modo de presone cauassem,
Si Zambelle tuus non Cingar amasset amicus?
Sis certus quod habes tibi me Zambelle fidelẽ.
Sunt hæc uerba tamẽ, potuisti cernere prouas.
Sed dic, credenza quid nam portatur in illa?
Zambellus retulit, tres pisces baiulo drentum,
Quos mea mangiabit (nãq; est pregnata) liben
Læna, nec huic ullũ lasso mancare bisognũ. (ter

Dixit meum cum teste Xenophõte nemo scit, nisi fœmina.

Si non ipse darem quicquid sua uoia dimandat,
Pregna meum forsan posset disperdere puttum.
Cui Cingar, quantam facis zãbelle bonopram,
Sed bene sunt pisces, uelut est usanza, scaiandi,
Tuq; tuæ debes grauidæ succurrere Lænæ,
Namq; cosinandi non det portare fadigam,
Forte creaturam tali ammazzare labore
Posset, abortiuum faciens, mortumq; putinum.
Tunc per abortiuum putat hunc dixisse botirũ.
Quapropter Zambellus ait, non illa botirum
Plus faciet, uaccam uendiui namq; chiarinam,
Attamẽ o quantũ bene me nunc Cingar auisas,

Scaiare disquamare pisces gladio. Aposta, ad tuum comãdum, aliter

Ipse cosinabo, nolo mea Læna cosinet.
Scaiabo pisces quantum scaiare ualebo.
At Cingar, zambelle meus scaiare necesse est,
Sed sta in pace, tuã me semper habebis apostam.
Sic dicens ibat tanquam frezzosus ad urbem.

Maselina

Mafelina.

Denique Zambellus cipadæ Straccus arinat,
Quem tenuit dudum caricatum Cingar apost.t.
Nō sua, cum iunxit sofians, erat uxor acasam,
Forte duos uel tres procul iuerat inde mearos
Et secum portans clauem, concluserat ussum.
Ergo Zambellus ponit de tergore sommam,
Vultque disinatum pisces scaiando parare,
Ast intrare nequit per portam siue fineStram.
Blasphemat, piscēq; cupit scaiare, nec ordo est,
Sed tandem tandem testam sic saepe grataujt,
Quod reperit foggiāq; nouā, studiūq; galātum.
Prouidus in prunis Tauolettam suscipit unā,
Supra quam pisces tres illos ordine conzat.
Post hæc in terram sub phæbi luce reponit.
Inde salit cuppos cum scala desuper altos,
Ac ibi camisæ brazzos smanicauit utrosque,
Inque scaias cœpit fragiles conuertere cuppos,
Quas iaciendo giusum forma, scaiabat in ista
Pisces & tectum scouertans, illosq; sbudellās:
Sic imparatat noster cosinarus acortus
Cupporum fragili studiare scaiamine Barbos,
Hoc si partito scaiarent undique Pisces,
Possemus de nocte poli guardare serenum.

significat sponte, unde Godianus Pyramus & Tisbe se se scanauit à posta Vissum, hostium.

Scaia, teste Seruio, est fragmentum saxorū cupporūue, uel cuiuslibet uasis fragilis.

Giusum, zosum deorsū.

Gosa

Læna sed ecce sup iungit, uidet inde Fracassum
Nam tempiellos, trauosq; retexerat omnes.
Perq; domū totam rutilis penetrabat Apollo,
Proh dolor, ut uidit tantā bona Læna ruinam,
Mezzamorta cadit,
Ah manigolde, gridat boiazzaq;, bestia matta,
Cernere quē possem modo schauezzare colengū
Quid poltrone cagas? qs teq, diauol agrezzat?
O Deus, en quali sposatur Læna marito,
Cur non sum potius magno maridata Veraso?

Sit

Verasus, & spiritus qui uertitur in lupũ & infantes uorat.

Sit maledicta dies in qua mea mater Agnesa
Dixit, zambellum sumes, o Læna maritum.
Qd diauolazze furis? sta q̃cchius brutte gaiof-
Nõ cessas ãchora domũ scouertere? me, me, (fe
Me mis(ram, descende cito, descẽde dabassum.

Togna.

zambellus magnam se sentit habere scagaitã,
Iamq; tracagnadis schenam disponit adusam,
Attamen in scala dum culmine smontat ab alto
Dicebat, piscem scaiaui, parcere debes.
Lena sed in furia non audit uerba mariti,

Ruzauit, impulit, bergamascum est.

Omnibus ut forcis scalam ruzauit in illam,
Quod prestũ plus quã uoluit descendit, et asprã
In tellure dedit scala cascante culadam.
Oyme, gridans, oyme, perdona Læna, ragiabat.
Perdonanza precor, faciam non talia maium,
At supra trippam saltauerat illa Mariti,
Quem pugnis calcisq; simul furiosa marazzat.
Visinanza uenit, rumorem senserat illum,
zambellum retrouant sub Lænæ calcibus esse.
Nil mirãtur enim, quia res nõ illa nouella est,
Nam bastonabat 'menchionem Læna maritũ,

Exclamatiũcula poetica.

O quanti similes zambello sæpe catantur,
Quos ego nõ homines, castrones immo uocãdos
Iudico, nec dignos phrixi scampare canallum.

Togna.

Inquirunt causam Villani, Læna recunctat.
Quam tamen ut placidis confortauere parolis.
Non stetit interea zambellus carpere possam,
Excauat obtritos de sub rottamine Barbos,
Inde coquit, mãgiatq; ouos, mãgiat quoq; restũ,
Quo facto sumens bastonem uadit ad urbem.

Berta.

Ast alio Cingar sentero protinus iuit
Ad Lænam, casum zambelli namq; notarat.

Quamuis

Quamuis ridendi sibi plurima uoia veniret,
Attamen o quantum cordoium fingit habere,
Biasmat Zãbellũ quod erat sic absq; gouerno,
Nec piet hormaium mentẽ, sensumq; virilem,
Læna magis plorãs sua maxima dãna recontat
Maxime credenzã pro Vaccæ pignore toltam,
Nec(quod peius erat)scit quis decaperit illum.
O mala res, inquit Cingar, sed desine Læna,
Aut Vaccã, aut numos spero q̃d hubebis adessũ.

Alia Cingaris astutia.

Dixerat, et ueteres secũ meditãdo magagnas,
It celer, ac mediã Zambellũ scontrat in urbẽ,
O pouerette inquit fecisti nempe maronem,
Perdisti vaccam, perdisti matte quatrino,
Non habes inzegnum tibi dico, quando piabis
Sentimẽtũ aliquod? quando aguzzaberis un.
Grossolane, leuis, tãtas tibi dicere uoltas (quã?
Iam sum straccus ego qua guisa uiuere debes.
Sed dic, an scires hominem cognoscere, qui te
Dando credenzam, Vaccamq; piando gabauit?
Cui zambellus ita possem cognoscere vaccam,
Cuius si velles signalia discere Cingar,
Hæc hẽt ĩ testã duo cornua, squassat orecchias
Garlettosq; super malnettos sæpe scagazzat.
Nõ ita, Cingor ait. scio q̃d duo cornua gestat,
Sed compratorem dico, si dicere scires
Anh, zambellus ait, scirem cognoscere certe.
Non hẽt ille duas cornas sed quando caminat
Zoppegat, et guardãs oculos strauolgit adossũ,
Estq; suæ Brettæ color vt Merdella putini,
Anh. scio quid dicis respondet Cingar, eamus
Ad corpus sancti Petri, tibi reddere vaccam.
Ille bisognabit, mecum zambelle uenito.
Dum sic parlabat festinus trottat, & ipsum
Zãbellus seguitat quandoq; molando corezzas,

Maronem, fallum, errorem.

Pulchra similitudo gialdi coloris.

Barborum

Barborum quoniam disturbant oua budellas.
Fortius it Cingar, curruq; per omne uiarum
Carrobiũ, grandem uix cogens pectore risum.
Ad Giudeorum contradas ire uolebat,
Et uersus Diuam flectit uestigia Gadam,
Mox hospitalem transit, Templumq; Lonardi,
Ad quod stradiculas centum discursitat omnes.
Hinc Ioaninarum freghezat claustra sorarum
Diuũ, Franciscum, uos sanctos præterit omnes.
Perq; Bredã medii sanctũ uult cernere Marcũ
Hic quoq; perdonum Cingar deuote piauit.
Iam cagarola piat Zambellum, iamq; petezat,
Iam tenet appena, uentũ schitarola sequebat,
Nil restat Cingar, Sebastianica templa
Visitat, & quasdam fangosas preterit oras,
Quas Cantaranam uocitant, sed tempore diuæ
Gonzagæ uenient pars nostræ pulchrior urbis.
Tiresiæ portam iungunt, quam grossa Ceresum
Plebs uocat, unde homines nõ passant absq; bo
Zambellus potuit liber trãsire Gabellam (letta.
Signatam quoniam portat de retro bolettam.
De passu in passu sloffis poltronus amorbat,
Postergant Paulã, ueniunt ad Smorbia pontẽ
Arlotti, uiso Carmelli deniq; Fano
Ad iudeorum stradas uestigia torquent,
Ac ita sat magnum Cingar compleuerat, o,
Ante sinagogæ portam Zambellus ariuat,
Ac ibi Naturæ cædens uentramina sborrat,
Inde leuans sursum clamato Cingare dixit,
Quomodo mi Cingar merdã portabimus istam?
Cingar ait primũ uideamus habere chiarinam,
Mox botesinellum ligni comprabimus unum,
En inter gialdas subtiliter aspice Brettas,
Tenta si posses emptorem noscere manzæ,
Sic dicens Sadoch trapassant ante Botegam,
En,

Carrobium, triuium.

Gadam, Agathen Quare sic faciebat, intelliges inferius.

Has contradas Mantuanus solus intelligit. Ecce causa cursitationis

Gonzaga.

Appositio.

O circulum, carmen truncatum.

En, Zambellus ait, mi Cingar, respicis? ecce
Sguerzus adest, quo bella fuit cōprata chiarina.
Ingreditur Cingar turbata fronte Botegam,
Traxit & a cincto largum pugnale galono,
Inde leuās dextram collum brancante sinistra,
Dicebat patarine ladro, patarine ribalde,
Sic Christianam pensas trapolare brigatam?
Hic pouerettus hō uaccam tibi uendidit unam,
Et tu credenzam ligni piscesq; malignos
Qui fecere sibi medium sborrare fiatum,
Propter credenzam quæ pignus dicitur, offers?
Redde suam uitulam, si non tibi taio colengum.

Manza pro uacca, nam ueluti gradatim humanā ætatem nuncupamus, sic bestialē, ut infans puer, iuuēnis uir, sic. Vitulus, uitellus, manzus, bos.

Pedrala.

Corripitur tanto Iudæus allhora spauentu,
qđ plare nequit, Cingar magis exprobat, urtat,
Smargolat, et multam facit illic currere gentē.
Causa recitatur, Cingar brauegiando recontant
Iudæus gridat, quid dicas nescio sed tu es,
Qui mihi uendisti uaccam, non iste uilanus,
Hormosq; tibi doros sborsauimus octo.
Non Zambellus ait, non sic est, o cagasanguis
Te cognosco illū cui uendita uacca chiarina est.
Ecce marangonus credenzam qui tibi fecit,

Proprius actus giotonis est, uerbis brauosis gentē cōuenire, quo creditū fidei detur.

Gosa.

Cingar eū clamat, strepitum qui currit ad istum
O la marangone, o, sis testis, quis fuit ille
Ad quem credenzam uendisti? nonne ribaldus
Iste fuit sguerzus? dic uerum, nonne gaioffus
Iste fuit zottus? dic uerum nonne ladrazzus
Iste fuit gobbus? dic uerum, nōne? quid inquis?
Marrangonus ait, sic est, uult forte negare.
O deus, a sguerzis zottis, gobbisq; cauēdum est.
Cingar respondit parlasti uera magister,
Nulla fides gobbis, mancū mihi credite zottis
Si sguerzus bonus est inter miracula scribam.

Laus signatorū à Deo.

Mafelina.

Ergo Sinagogam Iudæus congregat omnem,
Vt faciunt quando dischiauant fœderis arcam.
Hic erat Aminadab, Roboan, Iosafattus, Abia
Zorrobobel, Mathan, Esrom, Tobbia, Naason.
Eliud, Alchimelech, Ieconias, Helcana, Salmō
Matusalē, Boz, rab, achaz, Malachia, Rut, a-
Abdenago Sidrach, Manassas, Oziaq; tādē. (zor
Barbottāt an ha ay, mē he ey, factūtq; tumultū
Vt sagatare ocham uellent clamando Mesiam
At potuere satis tunc brontolare gaioffi,
Atque sacerdotem Scripturæ Salathiellum.
Consultare suum.
Altoriumq; tulit doctrina cabalica nullum.
Nam Cingar tantū minitanti uoce gridauit,
Quod bonus & sguerzus Sadoch cito reddidit
Vaccā cū uitulo, quē nunc enixa leuarat. (una
Zambellus Vaccā, uitulū sed Cingar aquistat,
Namq; probat sic sic propriā meritasse fadigā,
Et sic Zambellus mansit Sadocq; gabatus.

Boz, Rab, chaldeè dicitur schinnestou, idest vulgariter Bodaraui.
An ha ay, uuccor, usgrāmaticus hebræus, hæc uerba plenissime interpretauit.
Sagatare, sacrificare.
Sciētia Cabala.
Bonus, & sguerzus, quasi miraculose ponit, quod sguerzus sit bonus.

Comina.

Fecerat interea recopriri Læna casettam,
Tantam Zambellus sborrauit deniq; merdam
Per stradam urbis retro ducendo chiarinam,
Quod iam lectores uideo nimis instomacatos,
Atque meæ Musæ nasum tenuere stopatum,
Parcite si nimium uestras impleuimus aures
Hac de materia, quia uerum dicere cogor,
Et magis implēda est auris quam bucca, ualete.

Explicit Sexta Macaronicę Phantasię.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE MACARONICEN VII.

Cogitur incaStos fratrum describere mores,
Squallida Motellæ qui male templa colunt.
E quibus incōtrāt duo fratres pseudo, nephādi,
Zambellum, uaccam qui menat ante suam.
Frater cui nomen Polizzus fingit amictum.
Vaccam Zambelli dicit & esse capram,
Zambellus negat hoc, fit lis, fit pactus ab ipsis,
Perdit zambellus, frater aquistat eam.
Cingar id auscultat, prauos dannando bonorū,
Religiosorum carpit inique decus.
Mottelamq; petit, Zambellum, præq; Copinum
Menat, ibi fratres cocta chiarina cibat.
Cingar it ad mensam, post cœnā mēbra chi iri
Colligit & sepelit, Diiq, Deæq; gemūt.(ne

Quod nocet? imo nocet uatē nimis esse loquacē.
Vera loquor, num uera loqui tibi conuenit uni.
Num sequar errorem communem uera silēdo?
Et facis errorem tu solus uera loquendo,
Vera loqui est error? non error uera tacere?
Nam bona se interdum Dauid siluisse fatetur.
Interdum silui, interdumq; loqui mihi fas est.
Est (fateor) seu uera loqui, seu uera silere
Ascriptū laudi, sed laus magis ampla tacēdi est.
Id nondum sed ita quid sit tacuisse probaui,
Vtile nil reperi, nunquid culpabile? quantum.
Fer causam, dicam, si mites arrigis aures.
Arrigo, iam satis est, dixisti, iure tacendum est.
Tu facies melius Zambelli dicere uaccam,
Ergo Zambelli uaccam Mafelina canamus.

Mafelina.

Est locus arreutum Cipadæ mille cauezzos,
Qui, uelut historiæ ponunt, Motella uocatur.
Paruula uilla casis, at largis maxima campis.
Illic semirutis ecclesia uecchia murais
(Vt multas etiam nunc cernimus ire demalū)
Officiabatur quorundam semine fratrum,
Officiare solet gens ut Todescha tauernam.
Sub quali norma uiuebant nescio certe,
Nunquid sub magni Benedicti legibus? absit.
Nunquid sub fidei Augustino robore? nec sic.
Francisci nunquid sub paupertate? nequaquam
Sed uelut exterius meditor sub fratre Stopino,
Cuius si uellem porcinos scribere mores,
Addubito quòd pane boni uinoq; carerent.
Ille suos docuit fratres præcepta coquinæ,
Atque lecatoria doctores fecit in arte.

Mafelina.

Ergo duo fratres ex his qui grata colebant
Claustra lecardiæ ueteri brotamine sporca,

Arentum, prope. Cauezzus, genus mēsuræ constans, ut pēso, tribus ex cubitis.
Motella.
Demal in si gura sit, ut todanum
Norma Benedicti inter leges approbata.
Augustinus.
Franciscus.
Frater stopinus Boni Religiosi pro malis plurima patiūtur incommoda.
Alumni fratris stopini.

Nescio quo pariter frezzosis paßibus ibant ;
Incostumati, gradunm sine lege trotantes ,
Girouagi, molles, nugaces, absque pudore ,
En sibi Zambellum cernunt occurrere longe.
Qui sfortunatã guidat stimulando chiarinam,
Frater Polazzus. Vnus quem fratrem Polazzum nomine dicũt,
Frater Antoch. Protinus egregiã meditatur fingere truffam,
Alloquitur socium qui frater dicitur Antoch,
Siste gradũ, quoniã uaccam lucrabimur illam,
Nanq; gabare uolo quẽ cerno uenire bõhomũ,
Dixerat, & frustra gestatas illico cappas
Fans fantis. Exuit apparens fans in giuppone galantus,
Ad manicũ crucis illum quisq; putasset ineptũ,
Ast habilem magis ad roncã, spetũq; Bolognæ,
Tolle uiam chierigam soldati forma uidetur .
Antoch se in bosco uicino iussus amacchiat,
Amacchiat, latet in macchione. Inter se quoniam sic ordo ponitur iste ,
Polazzus tanquam laicus celer obuius andiã
Zambello, quo uadis ait uillane cuchine ?
Quo ne illam ducis Caprã? Zambellus ad illum
Respõdet, caprã? do lancũ, uacca chiarina est,
Est capra, frater ait, non est respondet at ille.
Polazzus brauans, ueniat tibi cãcar in occhis,
Est capra dico tibi, zambellus, doh codesella
Non ego cognosco capram uaccamq; chiarinã?
Non hẽt ista (uides) barbam, sed lõga dedretũ
Be, uox capra. Bu, uox uacce. Coa Mantua dice, pro cauda. Cauda ficata parat muscas, cagatq; boazzas,
Nec be quando gridat, sed bu pronuntiat ore?
Polazzus dicit, capra est, nam cornua gestat ,
Rasisti barbam fortasse, coamq; tacasti.
Nõ ego sum, zambellus ait, barberus et ipsam
Radere nescirẽ uaccam, sed mungere tantum.
Ne dicas, Polazzus ait, scio mũgiere uaccam,
Dic caprã, quoniam capra est, zãbellus ad illũ;
Non est sic, duras cagat quia capra balottas ,

Polaz=

Polazzus fingēs coleram blasphemat, et inquit,
Ludere uis contra ducattos quattuor illam?
Sic Zambellus ait, uolo ludere, sborsa daneros.
Si mea uacca potest, quod nō sit uacca prouari,

Daneros rustici dicunt

Nō ero Zābellus, nec erit plus uacca chiarina,
Atq; guadagnabis caprā si capra chiarina est.
Sum cōtentus, ait Polazzus, quis tamē ista n,
Ecce Romittus adest, poterit decidere causa n?
O pater, huc uestras pochettam flectite gambas

Imperfectio orationis, sic Virgilius. Audiat hæc tantum, uel qui uenit, ec ce Pal[illegible]n, ueniebat .n. alius frater Antoch.

Et date iudicium (lis est non paruula) saldum.
Is ostinatur, uelut est usanza uilani, (de'lum
Quod capra non illa est quam menat, et esse ue
Aut uaccam zurat, quid nā pater inquit is hac
Ille refert dicēs, qđ sit capra diceret orbus, (re?
Tu ne uilane capram præsumis dicere uaccam?
Vade qđ es mattus, capram me iudice perdis.

Gosa.

Ergo Zambellus sine uacca restitit illic,
Et miseram fratres secum duxere chiarinam.
Interea Cingar ueniebat solus ab urbe,
Zambellumq; catat plangentem more putini.

Bene miserā, quæ per tot infortunia transibat.

Quid Zambelle facis? cur ploras? est ubi uacca?
O, quia sum mortus retulit Zambellus, & oyde
Vxor amazzabit me me mea Lena debottum.
Cingar tunc risit dicēs, ubi uacca chiarina est?
Est morbus, Zābellus ait, qui nūc tibi mangiet
De facie nasum, non est plus uacca chiarina,
Tu mihi fecisti pro uacca reddere capram.
Cingar respōdet, quis ait qđ capra chiarina ē?
Zambellus, quidam sic frater dixit adessum.
O, ergo, Cingar ait, credis pouerelle capuzzo?
Donastiq; fidem fratri, qui si malus extat
Non scelus in mundo qđ nō comittat? eamus.

Capuzzus, habitus Religiosi.

Togna.

Tūc quia prōptus erat, fratres cito iudicat esse

Illos qui renegant tonsuram mille fiatas,
Attamen, ut facimus laici nos sæpe, malorum
Relligiosorum culpa, mordebat honorem
Sanctorumq; decus patrum, mores q; bonorum.
Quo diauol, ait, tanti uenere capuzzi?
Nil nisi per mundum uideo portare capuzzos,
Quisquā uult fieri frater, uult quisq; capuzzū,
Post quā gioccarūt numos, tascasq; uodarunt,
Post quam pane caret cophinum, Calaria uino,
In fratres pperāt; datur his extēplo capuzzus.
Vndique sunt isti fratres, istiq; capuzzi,
Qui sint nescimus, discernere nemo ualeret
Tantas uestitum foggias, tantos ue colores.
Sunt pars turchini, pars nigri, parsq; morelli,
Pars albi, russi, pars gialdi, parsq; bretini.
Ipsorum tanta est equidem uariatio fratrum,
Quod non discerno Bernardum de Benedicto.
Quantæ stant cælo stellæ, foramina syluis,
Tantæ sunt fratrum normæ, tantiq; capuzzi.
Si per iter uado telluris, cerno capuzzos,
Si per iter pelagi, non mancū cerno capuzzos,
Quādo per armatos eo campos cerno capuzzos
Siue forum subeo, seu barcā, seu tauernā, (zū.
Protinus ante oculos aliquē mihi cerno capuz-
Nil nisi per stratas uideo discurrere fratres,
Nonne satis bastat sapientis regula Christi?
Istorum fratrum cumulis iam tantus oleuit,
Quod sine soldatis christianica terra manebit,
Non erit æquoreis qui remum ducat in undis,
Non qui martellet ferrum, uel mātice foghet.
Non qui descendēs montagnas tecta couertet.
Non qui per terras it gridās spazzacaminum.
Non qui scarparum tiret cum dente coramum.
Non qui substigans asinos pronuntiet, ari,
Non qui scorteghet manzos, uēdetq; figatum,

Cingar maledicus inter alias uirtutes suas fuerat.

Christianica, aqu trist labum est.

Non

Nō qui uetrones uacuet, lauet inde busecchas,
Non qui uerghezet lanam, zucchietq; biretas.
Non qui zauattas renouet, sparamenta, reponat
Non qui bagnificet barbam, tollatq; rasoro,
Non qui præduris scarpellet marmora picchis,
Non qui porcellos castret conzando lauezos,
Nō qui sumpta molet frumēta, robetq; farinā,
Nō qui sit tandē sguatarus, pegorarus, arator,
Hoc genus est hominū q claustra supflua captāt
Namq; superstitio sola his in fratribus ambit.
Illic nobilitas sub rusticitate laborat,
Ambitio quoniam uillanos unica brancat,
Pompeiana tument fastigia, Cæsaris alta
Mens ambit superos, quid ni? minus atria regū
Dedecet hoc uitiū, sed, proh, quid sueta ligone
Vomere & attrito rigidas subuertere glebas
Rustica progenies aspirans grandibus ambit?
En pastus siliquas, paleis caput obrutus, & qui
Non nisi festiuo tellurem tempore sputis
Inficit, abiectus, sordens, alienus ab omni
Morigero cultu, tantum sueffactus aratro;
Aut stimulare boues, aut stercus fundere cāpis
Sedis honorificæ culmen cupit, optat, & ambit,
O si primatum numerarier agmine posset,
Quanta uideretur sibi gloria, fastus, honorq;,
Per fas siue nefas reliquis opponere se se
Patribus, & quas tot seruarūt tēpora normas
Vertere, ut interpres melior, legumq; peritus
Adsit præceptor plus quam matura uetustas.

Abusio de uillanis ambitiosis.

De præ Iacopino.

Talia dum Cingar fallaci murmurat ore,
Præ Iacopinus adest Cipadæ parochianus;
Qui bene uiuendi nunquam cognouerat artē
Cingaris ipse fuit dilectus semper amicus.
Nescio quis certe codegonus uescous illum,

Ordinarat enim permittens dicere missam,
Notandum. *O quantos hodie cognoscimus esse Copinos,*
Inter uirtutes alias quas noster habebat,
Prae Iacopinus erat castrono doctior omni.
Andagando, saepe eundo. Tolam, tabellam, supra quã alphabetum à pueris discitur.
Andagando scolam denos passauerat annos,
Quod supra tola non imparauerat.a.b.
Vnde bisognabat sub hac arte docere pedantũ.

Alphabettum prae Iacopini.

A *A, marangonis festum monstrando iubebat,*
Ragiantemq; magis uocem fundebat aselli.
Vox asini. *Namq; asinus quando sbraiat pronuntiat.a.a.*
B *B, simile est ferris quae fert in carcere latro,*
Discitur, ille diu quid sint cognouerat ante,
In presone stetit quoniam sforzando puellam,
At si durus erat, castronis uoce gridabat,
Vt constat, sic uox profert castronica.b.b.
C *C, manico secchiae brancat manico ve lauezi,*
Explicuitq; illud si uellet pascere porcos.
Nam uelut insegnat nostrae parlatio terrae,
Dicunt quando uolunt porcellos pascere, c.c.
D *D, facilis didicit, nec opus fuit arte doceri,*
Blasphemare deum fuerat sua semper usanza,
E *E, arcum caricat chorda retinente sagittam,*
Si bene non ista forma captare ualebat,
Smergolat, gridando cãtat. *Praesbiter effectus didicit qui smergolat.e.e.*
F, timuit semp̃ quia prima est littora forchae.
Falsificare tamen dinaros nouerat hoc f.
F *G, quia balbus erat non imprendiuit, & inde*
G *Loria in excelsis, non gloria ferre solebat.*
H *Versificatores. H pro nulla reputarunt.*
I *I, quoniam paruũ forma extat quale Copinus.*
Tradidit ingenio, quod si de mente cadebat,
Voce cauallina dicebat protinus.i.i.
K *K, non ante quidem, melius sed retro ferebat,*
Si tamen ut lingua dixit. G. iunxerat & A.

L, didicit

L, dicit ferro, quo in pratis herba segatur, L
Et quo magra solet pingi mors supra muraias
M, smanicat furcã, uocitas hanc Mãtua rascũ, M
N, studium docti conclusit præ Iacopini, N
Namq; duos inter lignos fuit ille picatus.
O, sed grata fuit Iacopino littera tunda, O
Ex hostariis hanc cernens ibat in illas.
P, pastoralem multos portare uidebat, P
Quos habiles magis esse boues cazzare prouabat
Q, taceo, quoniam iũgens falcem male cantat. Q
Cætera quid referã? potuit cõprendere nũquã.

De missa præ Iacopini.

Iugiter is missam foggia dicebat in una,
Nec crucis in frõtem signum formare sciebat.
Inter confiteor paruum, discrimen, & amen
Sempe erat, iã iã meditans adiungere finem.
Incipiebat enim nec adhuc in nomine patris,
Quod tribus in saltis ueniebat ad ite misestum.
In medio missæ faciebat quando memento,
Ad rostum positam meditabat semper ad ocam.
Sollicitus nimium si gatta comederit illam,
Aut oblitus erat spumam summare pignatte,
Terq; quaterq; die missam celebrasset in uno,
Dum tamen offertam posset brancare maniplo.
Vendiderat calicem dorum doramq; patenam,
Inq; latesinis denaros spenderat omnes. Latesin⁹ melior boccenus Vituli.
Non corporales centum renouasset in annos.
Purificatorios mancum, qui semper habebant.
Centum de uino macchias, centumq; recãmos.
Albior est illis spurcæ touaia tauernæ
Albior est descus gens quo Todescola trincat.
Iste fuit pretus, qui dum sacro sancta leuabat
Corpora, supra sigum uidit mõtasse uilanum, Hanc Historiam diffusius narrat Solinas.
Vnde reclamabat, sursum diabolus iuit.
Parens quod Christum sic diceret esse diablum,

Sisin⁹ genus numi.

Dum confessabat per quatros nempe sisinos.
Scortas & ladros uicio soluisset ab omni.
Massaram nūquā uecchiā Iacopinus habebat,
Dicens quod sædant baua stillante menestram

Prouerbiū.

Aut opus est unam ter semper dicere cosam,

Dicere nolo propter honestatem.

Namq; sonant uecchiæ sordinam sæpe uocatæ.
At iuuenis massara placet, cur? dicere nolo,
Sufficit hoc septem formauerat ille fiolos,
De clerichettis quia dixit habere bisognum,

Pedrala.

Ironice dicit reuerentia uestra.

Viderat hūc Cingar, uocat, heus ò præ Iacopine
Quo festinanter reuerentia uestra caminat?
Respondet, uado Montellam namq; uocarunt
Me fratres illi secum cenare staseram,
Cingar ait, quid habent ad cænā? ꝑtus ad illū,
Decretū est totam cum pelle comedere uaccam.
Illico Zambellus clamauit, doh cagalochius,
Est mea uacca, capram, quam frater dixerat eē,
Respondet Cingar, si capra est facta chiarina
Crede mihi non es zambellus, eāmus ad istos
Fratuzzos, tu uade prius zambelle, camina,
Vel dare conuenient cænam, uel reddere uaccā
Dixit, & ut preto sic sic andando susurrat,
Mi Iacopine uolo de carcere ducere Baldum,
Sed male cognosco formam guisamq; modumq;
Non tamen a solito desisto prouidus astu,
Quottidie uariis Zambellum rebus agabbo,
Cui me pius dictis quam factis monstro sodalē.

Canaruzzū bestiæ.

Inganuum pulchrum studiosa mente catauí,

Iugulum hominis.

Sumam castronis canaruzzum sanguine plenū,
Aptaboq; gulæ de sub uelamina Bertæ,
Quod tu iurabis nihil illam subter habere,

Romagnoli scoriarunt diuinū Bartholomæum.

Mox unum gladium capiam de rugine tinctū,
Quem clamare uolo coltellum qui scoriauit.
Per Romagnolos iam sanctum Bartholomeū.

Ast

Ast ut beffa queat galantiter ire, nouellæ,
Participes facio te, Bertam, deinde Briossum.
Zambello interea faciamus reddere vaccam,
Et sic andantes tandem uenere Motellæ.

Comina.

Sordida uenerunt ad fratris claustra Stopini.
Nõ opus est semper patefactam sbattere portã,
Intrandi quoniã cunctis datur ampla facultas.
Non campanello pulsatur, siue batoclo, Batocolo, p batoculo, instrumentũ ferreum quo percutiunt tore.
Introeunt Cingar, Zambellus præq; Copinus,
Nec fuit ullus enim qui diceret, o la, quo itis?
Nũquã plena pais buschis ibi claustra scoantur
Mingentum fetent muri pissamine fratrum.
Undiq; ragnipedes texunt uelamina uermes
Non ibi sobrietas, ibi nulla silentia, nulla
Disciplina cubant, ibi tantum crapula, broda,
Ebrietasq; sedent, & (proh scelus) atra libido.

Parenthesis.

Non sunt ex illis (uideo nam ringere nasos)
Qui quo plus richi fiunt, plus debita crescunt,
Namq; tirãnorũ ingluuiem compescere sperãt,
Non quos tam fecit brauos argutia Scotti, Scotius.
Dico brauos uerbis, & spadis quando bisognat.
Non quos alta sui tam uexat cura Thomasi, Thomas.
Officiumq; gerunt asinis imponere stryas.
Non cordouano qui cingunt ilia toto,
Urbibus & stantes, & hæremi nomen habẽtes.
Non qui mente uolant, curruq; ferũtur Heliæ. Helias.
Deq; manu Mariæ flocum rapuere biancum.
Non quibus (exceptis zocolis) Frãciscus amictũ
Bertinũ tribuit, reliquis quoq; cedere iussit
Fratribus, unde illos uocitamus rite minores,
Non qui celsa colunt nomen seruile ferentes,
Deniq; non omnes illi qui sponte secuntur
Pauperiẽ, per quos cercatur ad hostia panis.

De

De sero tornant plenis in tergore sacchis,
Deq; pitocato se tantum pane saginant.
Pauli sententia. *Nil habeant isti uelut est sententia Pauli,*
Cunctaq; poßideant, quibus est tantūmodo cura
Viuere contenti quo mendicando guadagnant.
Hinc mendicantes appellant nomine fratres.
Qui spānā(nec habēt) debēt nec habere tereni
Quæ imponunt humeris aliorū pondera sumunt
Hi prius exemplo mage quàm sermone reducūt
Tegunt pro tegunt. *Orphanulos, uiduasq; tegunt, solātur, adornant*
Moribus, & textū ueteremq; nouūq; palesant,
De Roma Iubilea trahunt, funduntq; p orbem,
Et per cantones Gesiarum perq; capellas
Centum capsiculas taccant ficcantis e pilastris,
Proceleumaticum. *Pontificum largæ pendent pariete bullæ,*
Peccatis data sit quibus indulgentia nostris.
Qua propter creuit deuotio tanta uirorum,
Quod non capsiculas numis implere, sed arcas
Possent, Basilicam necnon fabricare gigantis
Sāctus Christophorus gigas. *Christophori, qui nō aliorum templa subintrat,*
Sanctorum, testa toccaret namq; solarum.
O nimis immensā bonitatem summa regentis,
☞ *Qui(nō qđ sit inops, qui parit omne metallum)*
Notandum. *Quæq; bagarottum delet commissa per unum.*
Non tamen id fieri credamus propter aquistū,
Sed templū pariter fabricāt, culpasq; remittūt,
Præterea tantis meritis sua templa redundant,
Vt Christi mater, uirgo regina deorum
Illic dignatur miracula prodere tantum.
Vndiq; nunc Gesiæ titulantur sancta Maria,
Si poeta ironice loquatur multa inter doctores fit disputatio. *Quæ nō principibus, quæ nō primatibus unquā*
Apparet, reseratq; suos dignata nitores.
At solum quæ pascit oues, quæ pascolat ochas
Digna sit æthereā muliercula cernere diuā.
Illico turba coit, rem postulat, illa recontat,

Indicat

Indicat atque locum radios ubi uiderat almos
Per quos aurato solio matrona sedebat.
Credula gēs credit (malus ē q credere nō uult)
Obstupet, & tabulam depictam ficcat in ulmo,
Quæ fuit arbor opes contingere lecta supnas.
Ipsa tabella tribus describitur illico Sanctis,
Virgo prius mater Cherubini desuper alas
Pingitur in medium paruo dans ubera Christo.
In dextram stat fronte minax Antonius, atq;
Igne suo quicunque sibi uult tollere porcam
Brusat, et inde nimis pauefacta gente timetur.
Ad leuam Rochus giandußā monstrat apertā.
Is quoniam sanctus pecudum contagia tollit.
De longis ueniunt puerią; senesq; paesis,
Indiauolati, muti, tortią;, uel orbi,
Fratres qui præsunt, & habent ostēdere curam
Miraclum, sudant, nam pro pietate laborant,
Vertice nudato uix se defendere tanta
Gēte queunt, clamant, urtant, faciuntq; iubētq;
Incrosant ad colla stolas, cottisq; bianchis
Induti offertam capiunt, bis terq; per horam, Cottæ, & stolæ indumenta sacrarii.
Dumq; illam brācant, oculos ad sidera tollunt,
Monstrantes quod non dinari propter amorem
Offertā capiunt, Domine, sed propter honorem.
Nunquid eis nimis pinguis sibi cœna paratur?
Absit, comprantur ceræ ter mille figuræ,
Testæ, humeri, gābæ, uir totus, bosq;, cauallus,
Tecta conuertantur, muri, pilastra, columnæ,
Corrazzis, elmis, statuis, pictisq; tabellis,
Fit rumor uulgi, se met gens undiq; calcat,
Fit marium, nec non mulierū mixtio, Templi
Respectatur honor, molles deuotio mentes, Notandum.
Cogit & est uariæ stipatio tanta brigatæ,
Quod perdunt scufias soueros, bircta, capelles
Sapeq; perduntur bursæ, uel forte taiantur.

Non tamen in templo fieri nec furta nec actus
Luxuriæ posset, si fratres talia scirent.
Credo quod offertas sineret, Templumq; serraret,
Ne domus ipsa dei fiat spelunca latronum.
Non sunt Mottellæ, nō sunt hi deniq; fratres.
Benedictini monachi. *Non qui larga colūt Benedicti claustra modesti*
Larga quidem fabricis, at uitæ moribus arcta
His pater almificus dedit urbes, oppida, uillas,
Ac latos, ueluti promunt annalia, campos,
Vt uiuant mundo, quo poßint uiuere cælo,
Quo saturent inopes, quo plurima tēpla locētur,
Quove peregrinos iocundo corde receptent,
Nō quia poltronos pascāt, hominesq; dapocos,
Nō quia forfantes, pilafratres, & spadacinos,
Non mangiaferros, rofianos, atque bagassas,
Nō quia Cardineū qs cerchet habere capellū,
Accedant quos sola mouet deuotio cordis,
Illustres poueri, mundani, Relligiosi,
Hi uadunt non ad pisces, panemq; bufettum,
Immo ad diuinos cultus, moresq; uidendos;
Accedant stracchi longo tenuante uiazo,
Accedant iterum membris & sensibus ægri,
Istis complentur caneuæ tantummodo uino,
Istis sub segetum peso Granaria languent.
Est tamen in uulgo murmur, liuore tabescunt
Archilocus poeta iambicis suis coegit licambē semet suspēdere. *Quidam cagnazzi, mordaces, nomina quorum*
Subticeo pro nunc, illos desistere credam,
Sin autem, Archilochi iactabo furētis iambos,
Fata nouabuntur ueteris fortasse lycambe.
Est formido nefas cum fari uera timemus.
Aenigma. *Fallitur interdum nimis indulgentia patrum*
Per quam texendi fraudes fiducia crescit,
Vnius ob culpam cagnazzi tota canaia
Notabilia. *Surrexit diris orbem latratibus implens,*
Sæpe nocet pietas, nam qui pietate medetur.

Non

Non saldat uulnus nec fracta recopulat ossa.
Sæpe lupo dat pastor oues torpendo uorandas.
Nec, si aduertit ouē teneros quæ amorbat agnel
Vbere pestifero, reliquo succurrit ouili. (los
Quid dicam nosco, multos spes irrita fallit.
Speramus quandoq; faces extinguier ultro,
Paruulus extiterit cum Troiæ incendia torris.
Succrescunt faciles spinæ, facilesq; secantur,
Dormitante nemus campus fit inutile rastro,
Nimbus & ĩterdũ modicus tã crescit, et auget.
Humorem, segetes, quod sæua grandine tollit.
Parturient mures nascetur terribilis mons,
Vidimus & culices uastos æquasse gigantes.

...rrariãt sentētiæ 'o ratij, q dixit s parturien mõtes, nascetur ridiculus mus.

Forsitan obscurus uideor, sapientia patrum
Multa fuit, pquã mala bestia cessit, & urbem
Incolit, unde cito rediit pax pristina, dixi.
Dixi inquã, quis nã male me dixisse probabit?
Attamen est melius Zambelli dicere Vaccam,
Quam Mottelicolæ fratres cum pelle uorabãt,
Cingar eos reperit quodam cantone cubantes,
Circaq; rostitam uaccam glutiendo sedebant.
Forsan erant numero uinti uel trenta capuzzi,
Alter spallazzum, ferit alter dente groponem,
Alter uult cossam, uult alter rodere pectus,
Alter dispoipat, ueram alter membra smiollat,
Alter de testa cauat occhios, inde cerebrum,
Vidisti forsan quandoque comedere porcos?

Smiollat, cauat medullas.

Sic illos retrouat Cingar mangiare chiarinam.
Protinus ad cœnam socijque sedere iubentur,
Accipit inuitum Cingar tirare coramum
Incipit, & schincam Zambello tradidit unam.
Nullus ibi parlat sentitur fractio tantum,
Membrorumq; sonus, sofiatio supra manestrã.
Nam caldironus trippis ibi plenus habetur,
Chioccãt labra simul grassum stillantia brodũ.

Festi=

Festinanter edũt, quia sic scriptura comandat:
Capiunt gãbari capitibus bouum. *Iam caret infelix gãbus humerisq; chiarina,*
Iam caput efficitur uas aptũ prendere cancros,
Interiora patent. grandisque corazza uidetur,
Quãto magis comedũt tanto magis ipsa recedit
Vẽtre fames, pariter decrescit uacca, famesque
Præ Iacopinus olet grasso, lardoq; colanti,
Lappare, proprium est canis cum bibit. *Nõ uult ossa, uorat teneras tantũmodo polpas,*
Sæpe scudellarum lappans brottalia sorbet,
Post sorbimentum laxat de pectore rottos,
Centuram mollat, nam uentris panza tiratur.
Dente parum tangit, sed aperto gutture carnis
Frusta uorat, grossosq; facit sine fine bocones.
Frater Polazzus sedet illic, frater & Antoch,
Frater Gelminus, frater Marmotta, Schirattus
Frater Pagnocher, frater Scapocchia, Tafellus
Frater Bernuchus, frater Scapinus, Arolfus,
Deniq; frater Enoch, Bisbaccus, fra Bagarotta.
Hi sunt auctores qui dant p̃cepta coquinæ,
Hiq; Lecardiæ multos fecere magistros,
Quare broda ius dicitur latine. *Est deus his uẽter, broda lex, ius inde uocatur,*
Gosa.
Iamq; polita nimis sub desco mẽbra iacebant,
Nulla magis restat uaccarum forma chiarina,
Ossa uidentur ibi tantum, leccare taeros
Incipiunt, aliter non uasa lauare solebant,
Frigore zelatum pars lardum grafiat ongis,
Pars manicis Tunicæ fregat nettãdo scudellas.
Post epulas omnes consurgunt ludere chartis,
Post chartas scrimmãt, post scrimam sæpe merẽdant,
Sicq; suam ducunt uitam faciẽdo beatã.
Bertezant fratres qui celso in pulpite sbraiant,
Qui soterãt mortos, ieiunant, terga flagellant,
Vadunt excalces, studiant, uigilantq; canentes
Ad matutinum, seruantque silentia dudum,

Atque

Atque uoluntatem propriam sub iudice ponūt,
Quales sunt monachi Bernardi, uel Benedicti,
Aut Augustini fratres, qui fortia nostræ
Mœnia sunt fidei, qui nil nisi sacra colentes
Scripta uacant studio, p quos gymnasia florēt,
Per quos hereticas frangens Ecclesia sectas
Stat cōtra uentos tanquam stabilissima turris.
Quales sunt etiam Francisci templa colentes,
Est ubi concursus populorum maximus, atque
Est ubi pax animi, requies concordia fratrum.

Berta.

Vesper erat, Cingar dū uult discedere, uaccam
Zābellus memorat, digito cui denotat Anto[illegible],
Qui capram dixit uaccam truffante Polazzo.
Cingar ridendo saccum tulit, ossibus implet,
Imponensq; humeris Zambelli dixit, eamus,
In saccū gestas quoniam Zambelle chiarinam,
Hanc sub Terraio, uenias, soterabimus ambo,
Quam post tres giornos faciemus surgere uiuā.

Mafclina.

Ergo simul properant, ridēt fratres, Iacopinus
Ante caminabat, Cingar, sub pondere sudat
Zambellus boscum subeunt finaliter atrum,
Illic reliquias magnæ posuere chiarinæ,
Cantari meruit quoniam sub uate Cocaio,
Illic uenerunt Fauni, Driadesq; putellæ,
Et sua planxerunt lacerato funera crine,
Atq; sup tumulū sequitantia metra notarunt.

Quare dicat magna, nam meruit tāto poeta cantari.

Tumulus Chiarinæ.

Vendita quod fuerim bis falso Cingaris astu,
Quod ue mea fratres Mottellæ carne cibarim,
Non multum tædet, fleo sed mea fata sub orco,
Namq; sub insano uixi male ducta magistro.

Con-

Conclusio.

Sic nos mortales stulto sub præside stantes
Flere licet potius quam dulcem perdere uitam.

Explicit Macaronicæ septima phantasiæ.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN MACARONICEN OCTAVAM PHANTASIAE.

Dum Cipada diem celebrat lætissima festum,
Ballat sub uitis coniuge rusticitas.
Cingar castronis, canaruzzum sanguine plenũ
Scannat, quem Bertæ gẽs putat esse gulã,
Fert Iacopinus eam ceu mortã exinde, camtq;
Hanc super æternam dona eis requiem.
Tum Cingar sancti cortellum Bartholomæi
Fingit, quo Bertam signat, & illa leuat.
Illa leuat tanquam Lazarrus de monumento,
Miraclum subito rustica turba putat.
Prædicat, offertamq; capit tunc Cingar ab illis,
Omnia Zambellus uendit, emens gladium.
Qui quoq; miraclum cupiens ostẽdere, Lænam
Scannat, quæ terræ mortua tota ruit.
Concilium facitur uillanas intra canaias,
Tognazzus caput est, Cingar amazzat eũ.

MER-

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI, PHANTASIAE.

Macaronice Octaua.

FESTA dies aderat sancti Brancatis & Vmbri, Festũ sancti Brancatis & umbriis.
QVAM Cipadicolæ celebrantes undique ballant.
NON est qui tangat zappam, qui figat aratrum.

Immo

Tognolā pos sunt ꝑ quali bet amica.

Disannos, ꝑ decē anno, figura usitata.

Immo suæ quisquam cupiēs placuisse Tognolæ.
Excutit e paleis testam, fænoq; rigentem,
Pectinat et frontem bindamine colligat albo.
Calzas ingambant seu chiusas, siue brasolas,
Quæ nā (sparagnant) possunt durare disannos
Suntq; fauoritis festo qui tempore calzas
Ferre diuisatas possunt scarpasq; biondas,
Inq; bragam ualeant curtam ficcare camisam.
Ad missam ꝑperāt quā uult celebrare Copinus,
Cumq; suis pariter uadunt parlando morosis.

Astutia Cingaris.

Cingar castronis canaruzzum sanguine plenū
Ad collum Bertæ, sicut modo dixit, adaptat,
Quem tegit ut drappo uelut est usanza bianco,
Tēpus opportunum tunc uiderat esse ꝑpinquum
Namq; parecchiatur largo ballare sub ulmo.
Post igitur missam celebratam præ Iacopinus

Appositio

Vix in principio, Vangelia sancta Ioannis.
Dixerat & uerbum erro factū, piua sub ulmo

Sacrificium diaboli saltationem, ait Plinius.

Blsilrat, currunt in frottam mille puellæ,
Postpositoq; deo, sathanæ seruire comenzant,
Ne stupeas lector si non uillana canaia
Post missam uacuas celerent implere budellas,
Nanq; sacrilegiū grandē committere credunt,
Si uacuo girent ad missam uentre gaioffi.
Nō stetit indarnum Iacopinus albora sacerdos

Camisum indumentum sacerdotis.

Carcasus ossamen.

Traxerat appena camisum, properauit ad ocam
De qua sub tauola carcassos mille butauit.
Omnia consumpsit, uix Gattis ossa superstant,
Iam non ad cœnam seruari iussit auanzum,
Nam testamenti seruans præcepta uetusti
Deuorat, et nō uult quod auancet adusq; dima

Bagatinus, genus numi nilissimi.

Ergo rostitam uix ipse comederat ocam, (num
Ad salices pifaris se se clamarier audit,
Quos offerta dedit bagatinos portat, & illos

Porrigit

Porrigit ad piuam, iubet atq; sonare pauanam.
Inde pians bellam digitos striccando Gianolam
Galantaria cæpit saltare stupenda,
Cingar adest, ridetq; suo ballante Copino.

Pedrala.

Vir quidam Bertam si uult ballare dimandat.
Cingar ei cignat, quem Berta intelligit, inde
Anuit, & porgens læuam danzare comenzat.
Cingar item claudens oculum cignauit, & illa
Optime docta prius quæ Cingaris adnotat artē
Ballantem secum simulat basare gazanum
Quem iam tirrarat catiua sub arbore glandis.
Extēplo Cingar gladium, sguainando cucurrit,
Per trezzasq; pians illam dicebat, a, anum,
Sic ne putana facis? simulansq; forare colēgum
Castronis iugulat canaruzzum sanguine plenū
Et proprium Bertæ collum scannasse uidetur.
Illa cito terræ faciens gatamorta ruinat,
Statq; uelut moriēs pedibus repetando duobus.
Ac sberlans oculos iam mortua tota uidetur.
Tunc omnes laxis currunt extemplo puellis,
Arma piant, raptimq; leuant ad sidera uoces,
Cingar erat turba quasi iam perimēdus ab illa,
Sed largum subito sbalzauerat ultra denetto
Fossatum, nec non latitat Fænile sub uno,
Namq; uilanorum fingebat habere scagaitam
Tunc ambis manibus lignū se rampat ad unū,
Rampegat, atq; sup cuppos celer ecce uidetur.
Stās super inde gridat, me cur occidere uultis?
Respondent, quoniam festam sotosora butasti,
Ac senza causa iugulasti postea Bertam.
Cingar item parlat, nescitis quippe casonem,
Nonne ribalda meo facit istac cornua Baldo?
Id tamen omne malum dum perdonare uelitis
Et mihi giuratis non uestris lædere telis,

A, anum, ex inproquiso actio,

Gatamorta indeclinat, simulatio est uel malitiosa fictio.

Scagaita plusquam timur, nam timor potest esse sine cagarola.

Istac antiquitus pro ista.

Hanc ego guaribo, faciamq; resurgere viuam.
Illi admirantes se met guardare comenzant,
Taleq; miraclum penitus tunc cernere vellet.

Berta.

Ergo dedere fidem non illum tangere quicquã,
Quamuis ulla fides non est credenda uilanis.
Notandum. *Tunc se per quoddã lignamen Cingar ab alto*
Culmine callauit, quem uillica turba sequebat.
Vadit ubi fallax oculis stat Berta strauoitis,
Quam pensant oẽ, penitus moruisse dautrum.
Hanc tamen interea portauerat inde Copinus
Ad gestiam, nullumq; sinens andare propinquũ
Cantabat requiem æternã, Lazarũq; per illam,
Octo candelas accenderat, & cadeletum
Miserat in medium gestiæ, Bertamq; dedrentũ.

Togna.

Ecce uenit Cingar multis seguitantibus illum,
Introit, & rursus gladiũ cauat extra guainã,
Sanguine quo plenũ canaruzzum foderat ante.
Ergo paulisper cælo suffigit ocellos,
Hasq; comenzauit piatosa uoce pregheras,

Oratio Cingaris.

O cortelle meus, toto mihi carior orbe,
Qui demonstrasti iam tot miracula mundo,
Quot sunt in cælo stellæ, quot in æquore pisces
Te rogo per sancti uirtutem Bartholomæi,
Cuius nunc etiam sacro es de sanguine pictus
Sicut Berta tuo pro uulnere morta cadiuit,
Sic nunc ista tuo soccursu uiua resurgat.

Maselina.

Sic dicens, bis terq; crucis signacula format,
Cado, cecidi, & cadiui. *Quinquies et Bertam toccat per quinq; piagas*
Tunc cita de pheretro simulatrix illa resurgit,
q smarita nimis cũctis res matta uĩ (heu quid
Ayme (gridat) cur me ammazzasti Cingar, &

Com=

Commisi quod sic gladio mihi colla secasti?
Cingar ait, quoniam fecisti cornua Baldo.
Basastiq; illum nuper danzando uilanum.
Berta refert, confesso quidem cornasse maritũ.
Parcite, non possum sine maschio uiuere facto.
Qualiter ut sexu muliebri iugiter extet.
Ponite quam uultis mulieri, ponite guardam,
Ne faciat tortos fusos (cum priua marito est)
Vix in ceruello si stat præsente marito,
Absq; uiro non uult per guisam stare niunam,
Si stat, miraclum super omnia dicite grande.
Cingar respondet, mentiris porca ribalda,
Tu male cum uiuas alias male uiuere credis.
Quantos exilio missos cognouimus olim,
Seruauere quibus consortes uota, fidemq; ?
Illi tanta maris terræq; pericula passant,
Mille brigas rerum patiuntur mille trauaios.
Sed memorando domi uxorem liquisse fidelem,
Nil faciunt casum de sortis rebus iniquæ.
Nos matronarum seruamus semper honorem,
Quarum laudantur mores, laudatur honestas,
Quo plus sunt raræ, sibi plus est gloria maior.

Notanda de feminis.

Gosa.

Tunc uillanorum stipata louagna gridauit,
O, o, miraclum, miraclum grande dauerum,
O, cagasanguis, quanta latet possanza sub isto
Cortello, nunquam sic te carissime Cingar
Credidimus sanctũ, quẽ semp amabimus omnes
Sed dic, quis tale gladium tibi præbuit unquã?
Tunc super altarum Cingar saltauerat unum,
Voceq; cortelli meritum sic prædicat alta.

Louagna, turba luporum, canaia turba canum, porcinaia turba porcorum.

Prædica Cingaris.

Hunc equidẽ fratrem giurabant esse Robertũ,
Allegat in primis sextum, Decretale, decretũ,
Angelicas Glosas, Bibliã, sanctumq; Thomasũ.

Albertũ magnum, Scottum, cõmenta Ricardi,
Mox Bonauenturã, *Pisanellã, mox Origenem*
Hieronymũ; Ioseph, Bernardũ, *Gregoriumque*
Totum Augustini uoltat, sotosora uolumen,
Non Clementinam *domenticabat, & altros*
Doctores sacræ legis, fideiq; pilastros.
Mox alios plures quos non memorarier unquã
Nouerat, ut credo fingebat nomen eorum,
Erasmũ quendam, Martinum *Luther, & unum*
Syluestrũ, qui nõ bleumetica scrimilat ochnoc.
Mox ad Chaldeos *uenit, Græcosq;,* Iudeos,
Berith, *Gnephot, Iobobu, Schiriotta,* Boachen,
Crosnec, Baptonau, *Mengir, pluresq; pphetas,*
Hunc pbat esse quidẽ cortellũ sanctificatum,
Qui diuum quondam scoriauit Bartholomæum
Quem Romagnoli scortegauisse fatentur,
Qui quoq; de sacro nunc restat sãguine tinctus
Quem probat & Turcis olim robasse malignis.

Caldei auctores, qui seruria temporũ periere.

Comina.

Ergo uilanzones ad sidera tollere gridos
Incipiunt miserere deus, miserere sbraiantes.
Iudicii uenisse dies parebat alhoram.
Sed mage cũ fictis lachrimis se Cingar *afogas*
Cernite *cortellum clamabat, cernite gentes,*
Hic *est, qui uestras poterit saldare piagas,*
Hic est qui sanat mortali peste malatos,
Hic est qui mortos uiuos facit atq; gaiardos,
Sicut uidistis peradessum surgere Bertam.
Currite, quid statis? iã quæ so currite gentes,
Hunc *basare sacrum cortellum currite prestum*

Masfelina.

Protinus illa ruens multo sbraiore canaia,
Assimilabantur quando ad brotalia porci
Currunt, et retinent mostazzum semp in albi.
Illum cortellum properant basare bricones,

albi est uas sordidissim⁹, in.

Quem

Quē retinēs manibus, pax tecū Cingar aiebat,
Vt fit quando facit pretus basare manipol,
Tunc etiam scufiam de testa Berta leuauit,
Qua contadini multos posuere quatrinos.

quo porcelli saginantur. Hoc manipol.

Gosa.

Durarat binas iam prædica Cingaris horas,
Qui metuens ne quis ueniat uir mente catiuus,
Qui noscat fraudem, uel rasam detegat illam,
Prouidus occultans gladium descendit ab ara,
Inuersusq; casam cœpit drizzare pedattas,
Villani seguitant gladium comprare uolentes,
Qui tam mirificam marauei am fecerat ante.
Cingar eum nec uelle, inquit, nec uendere posse

Inter fraudē & rasam differre hic nescis.

Togna.

Istud miraclum Zambelli uenit ad aures,
Pensat chiarinam iam posse resurgere uaccam
Mirabundus abit, facilis dementia credit,
Namque recontabant illi miracla uilani,
Ac propriis oculis uidisse resurgere Bertam.
Se fortunatum credebat desuper omnes,
Dūmodo uellet eum cortellum uendere Cingar,
Inter se stessum dicebat, factus alegrus,
Mo, pissasanguis mea nonne chiarina resurget
Si mea nunc potuit cognata resurgere Berta?
O quantū faciam cultrū cōprando guadagnum.
Nonne guadagnabo totq; ouos totq; polastros,
Quod douentabo diues in tempore poco?
O si cortellum mihi uellet uendere Cingar.
Ergo illum retrouat dicēs, o Cingar, amas me?
Respondet, plusquam mestessum, sæpe prouasti,
Zambellus dixit, rogo te, mihi uende podettum
Nil curare notat cortellum vendere Cingar,
Sed mage Zābellus cupidus pregat atq; repre-
Vult omnino sibi cultrū cōprare beatum. (gat,
Cui Cingar, tantis çedo fradelle pregheris,

Sum contentus ego diuinum vendere cultrum,
Da quadragĩta mihi ducattos, nec volo mancũ
Accipe mox gladiũ quem uirtus tanta decorat.
Zambellus subito cortellum propter habere
Affitare casam deliberat immo pignattas.
Vẽdere, mox semet, Lenamq; ĩpegnare uilanis.

Pedrala.

Cingar auisarat scaltritum præ Iacopinum.
Qui cum Zambello faciens abscondi ter unum
Tractatum, robbam totam comprauit ab illo.
Zambellus Lenæ nil dicens, atq; Tognazzo,
Omnia uendiuit cartam faciente Briosso.

De Briosso Notario.

Iste Briossus erat Nodarus, uel penarolus,
Natus poltronus pro scortegare uilanos,
Semper habebat .n. uel tres, uel quinq; paratos
Ad postam falsos testes,
Hennofrim, Marcũ de uecchis, zanq; barillũ,
Si tantas illi dextras natura dedisset
Quantos Iudeos baginaios Mantua pascit,
Quantas Veronæ corrumpit arena puellas, Quæ puellæ ob pauperta tem se postri bulo dedunt
Vel quantos piccat ladros Romagna quotãnis
Vel potius quantos hẽt inclita Roma simones.
Omnes taiassent nostro de iure Briosso.
Namq; instrumentos falsos tot scripserat iste,
Quot piscatores facit alma Vegnesa signores,
Quot barcarolos generauit Chioza ribaldos, Vegnesa, id Venetia.
Quot pueros (qui sint nescimus) Brixia pascit,
Quot ficus seccos totum dat Marca per orbem
Quot Merlinus ego cantando fingo bosias.

Masclina.

Ergo zambellus bene se imbatiuit in illum Zauata ẽ scar parotta accipitur pro qualibet re uilissima.
Vendiuit zeppas, uendiuit aratra, badilos,
Gallos, gallina, uangas & mille zauattas,
Nescio quos modicos Agros paruamq; casettã,

Perque

Perq; nouem soldos cercabat uēdere Lænam,
Vnde ragunatis numis quos Cingar ab illo
Chiedebat, caricatq; sinum, ghedamq; camisæ,
Mox sine pensero scura de nocte leuatur,
Ascortus quoniam Cingar sic iusserat illi.
Egrediendo casam per opaca silentia currit,
Ac si robasset numos quos portat adossum.
Cingar eum sensit, cui protinus obuius andit,
Denariosq; illos brancat numerando negottā,
Stant ibi præsentes Iacopinus, et ille Briossus,
Qui cartam fecit robbam comprante Iacopino.
Cortellum subito Zambellus alegrus achiappat,
Vt cito graffat aquā frescā quē freua molestat
Atq; solet panem dudum brancare famatus,
At miser inueniet grandem piliasse saiottam,
Atq; manus plenas muscis retrouabit habere.

Gheda, est il la sinuatio que fit cū aliquid in gremiale suscipere uolum.
Ando, andis, Ando, andas.
Freua: Regnice, pro febra.
Prouerbia.

Interitus Lænæ.

Iam ueniente die gladij uult cernere prouam,
Vult quoq; Læna prius pbet id, mox uacca chiarina.
Hāc improuisus multa presente brigata (rina.
Chiappat, et in medio cortellum pectore ficcat.
Corpore de cuius sborratur uita dauerum,
Tunc dixit, cortelle meus mihi suscita Lænā,
Te rogo per sancti uirtutem Bartholomæi.
Talia sed muro tunc dicere uerba ualebat.
Nil respondet enim quia mortua tota iacebat.
Zambellus clamans etiam bene mille fiatas,
Deh cortellæ meus, cur nō mea Læna resurgit?
Omnia consumpsi pro te comprare, quid ergo,
Quid codesella, inquā, sic me cortelle gabasti?
Sed nec de uenis nec polsis Læna batebat.

Collegium Villanorum.

Tunc Villanorum uario cū murmure squadra
Inter fænilum pariter cumulata stupebat.
Consul erat Gobbus quo non astutior alter,

Gobbus.

Non tamen in templo fieri nec furta nec actus
Luxuriæ posset, si fratres talia scirent.
Credo quod offertas sinerēt, Templūq; serarēt,
Ne domus ipsa dei fiat spelunca latronum.
Non sunt Mottellæ, nō sunt hi deniq; fratres.
Benedictini monachi. *Non qui larga colūt Benedicti claustra modesti*
Larga quidem fabricis, at uitæ moribus arcta
His pater almificus dedit urbes, oppida, uillas,
Ac latos, ueluti promunt annalia, campos,
Vt uiuant mundo, quo poßint uiuere cælo,
Quo saturent inopes, quo plurima tēpla locētur,
Quove peregrinos iocundo corde receptent,
Nō quia poltronos pascāt, hominesq; dapocos,
Nō quia forfantes, pilafratres, & spadacinos,
Non mangiaferros, rofianos, atque bagassas,
Nō quia Cardineū qs cerchet habere capellū,
Accedant quos sola mouet deuotio cordis,
Illustres poueri, mundani, Relligiosi,
Hi uadunt non ad pisces, panemq; bufettum,
Immo ad diuinos cultus, moresq; uidendos;
Accedant stracchi longo tenuante uiazo,
Accedant iterum membris & sensibus ægri,
Istis complentur caneuæ tantummodo uino,
Istis sub segetum peso Granaria languent.
Est tamen in uulgo murmur, liuore tabescunt
Archilocus poeta iambicis suis coegit licambē semet suspēdere. *Quidam cagnazzi, mordaces, nomina quorum*
Subticeo pro nunc, illos desistere credam,
Sin autem, Archilochi iactabo furētis iambos,
Fata nouabuntur ueteris fortasse lycambe.
Est formido nefas, cum fari uera timemus.
Aenigma. *Fallitur interdum nimis indulgentia patrum*
Per quam texendi fraudes fiducia crescit,
Vnius ob culpam cagnazzi tota canaia
Notabilia. *Surrexit diris orbem latratibus implens,*
Sæpe nocet pietas, nam qui pietate medetur.

Non

Non saldat uulnus nec fracta recopulat ossa.
Sæpe lupo dat pastor oues torpendo uorandas.
Nec, si aduertit ouẽ teneros quæ amorbat agnel
Vbere pestifero, reliquo succurrit ouili. (los
Quid dicam nosco, multos spes irrita fallit.
Speramus quandoq; faces extinguier ultro,
Paruulus extiterit cum Troiæ incendia torris.
Succrescunt faciles spinæ, facilesq; secantur,
Dormitante nemus campus fit inutile rastro,
Nimbus & ĩterdũ modicus tã crescit, et auget.
Humorem, segetes, quod sæua grandine tollit.
Parturient mures nascetur terribilis mons,
Vidimus & culices uastos æquasse gigantes.
Forsitan obscurus uideor, sapientia patrum
Multa fuit, ꝑquã mala bestia cessit, & urbem
Incolit, unde cito rediȷ̃t pax pristina, dixi.
Dixi inquã, quis nã male me dixisse probabit?
Attamen est melius Zambelli dicere Vaccam,
Quam Mottelicolæ fratres cum pelle uorabãt,
Cingar eos reperit quodam cantone cubantes,
Circaq; rostitam uaccam glutiendo sedebant.
Forsan erant numero uinti uel trenta capuzzi,
Alter spallazzum, ferit alter dente groponem,
Alter uult cossam, uult alter rodere pectus,
Alter dispoipat, ueram alter membra smiollat,
Alter de testa cauat occhios, inde cerebrum,
Vidisti forsan quandoque comedere porcos?
Sic illos retrouat Cingar mangiare chiarimam.
Protinus ad cœnam sociȷ̃que sedere iubentur,
Accipit inuitum Cingar tirare coramum
Incipit, & schincam Zambello tradidit unam.
Nullus ibi parlat, sentitur fractio tantum,
Membrorumq; sonus, sosiatio supra manestrã.
Nam caldironus trippis ibi plenus habetur,
Chioccãt labra simul grassum stillantia brodũ.

[illegible]trariãt sentẽtiæ [illegible]o ratij, q. dixit s parturien mõtes, nasce tur ridicu- lus mus.

Smiollat, cauat medul las.

Festi=

Festinanter edũt, quia sic scriptura comandat.
Iam caret infelix gãbus humerisq́; chiarina,
Iam caput efficitur uas aptũ prendere cancros,
Interiora patent. grandisque corazza uidetur,
Quãto magis comedũt tanto magis ipsa recedit
Vẽtre fames, pariter decrescit uacca, famesque
Præ Iacopinus olet grasso, lardoq́; colanti,
Nõ uult ossa, uorat teneras tantũmodo polpas,
Sæpe scudellarum lappans brottalia sorbet,
Post sorbimentum laxat de pectore rottos,
Centuram mollat, nam uentris panza tiratur.
Dente parum tangit, sed aperto gutture carnis
Frusta ucrat, grossosq́; facit sine fine bocones.
Frater Polazzus sedet illic, frater & Antoch,
Frater Gelminus, frater Marmotta, Schirattus
Frater Pagnocher, frater Scapocchia, Tafellus
Frater Bernichus, frater Scapinus, Arolfus,
Deniq; frater Enoch, Bisbaccus, fra Bagarotta.
Hi sunt auctores qui dant p̃cepta coquinæ,
Hiq; Lecardiæ multos fecere magistros,
Est deus his uẽter, broda lex, ius inde uocatur,
Gosa.
Iamq; polita nimis sub desco mẽbra iacebant,
Nulla magis restat uaccarum forma chiarina,
Ossa uidentur ibi tantum, leccare taeros
Incipiunt, aliter non uasa lauare solebant,
Frigore zelatum pars lardum grafiat ongis,
Pars manicis Tunicæ fregat nettãdo scudellas.
Post epulas omnes consurgunt ludere chartis,
Post chartas scrimmãt, post scrimam sæpe merẽdant,
Sicq; suam ducunt uitam faciẽdo beatã.
Bertezant fratres qui celso in pulpite sbraiant,
Qui soterãt mortos, ieiunant, terga flagellant,
Vadunt excalces, studiant, uigilantq; canentes
Ad matutinum, seruantque silentia dudum,

Capiunt gãbari capitibus bouum.

Lappare, proprium est canis cum bibit.

Quare broda ius dicitur latine.

Atque

Atque uoluntatem propriam sub iudice ponũt,
Quales sunt monachi Bernardi, uel Benedicti,
Aut Augustini fratres, qui fortia nostræ
Mœnia sunt fidei, qui nil nisi sacra colentes
Scripta uacant studio, ꝑ quos gymnasia florẽt,
Per quos hereticas frangens Ecclesia sectas
Stat cõtra uentos tanquam stabilißima turris.
Quales sunt etiam Francisci templa colentes,
Est ubi concursus populorum maximus, atque
Est ubi pax animi, requies concordia fratrum.

Berta.

Vesper erat, Cingar dũ uult discedere, uaccam
Zãbellus memorat, digito cui denotat Anto[illegible],
Qui capram dixit uaccam truffante Polazzo.
Cingar ridendo saccum tulit, oßibus implet,
Imponensq; humeris Zambelli dixit, eamus,
In saccũ gestas quoniam Zambelle chiarinam,
Hanc sub Terraio, uenias, soterabimus ambo,
Quam post tres giornos faciemus surgere uiuã.

Mafelina.

Ergo simul properant, ridẽt fratres, Iacopinus
Ante caminabat, Cingar, sub pondere sudat
Zambellus boscum subeunt finaliter atrum,
Illic reliquias magnæ posuere chiarinæ,
Cantari meruit quoniam sub uate Cocaio,
Illic uenerunt Fauni, Driadesq; putellæ,
Et sua planxerunt lacerato funera crine,
Atq; sup tumulũ seguitantia metra notarunt.

Quare dicat magna, nam meruit tãto poeta cantari.

Tumulus Chiarinæ.

Vendita quod fuerim bis falso Cingaris astu,
Quod ne mea fratres Mottellæ carne cibarim,
Non multum tædet, fleo sed mea fata sub orco,
Namq; sub insano uixi male ducta magistro.

Con-

Conclusio.

Sic nos mortales stulto sub præside stantes
Flere licet potius quam dulcem perdere uitam.

Explicit Macaronicæ septima phantasiæ.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN MACARONICEN OCTAVAM PHANTASIAE.

Dum Cipada diem celebrat lætissima festum,
Ballat sub uitis coniuge rusticitas.
Cingar castronis, canaruzzum sanguine plenū
Scannat, quem Bertæ gēs putat esse gulā,
Fert Iacopinus eam ceu mortā exinde, canitq;
Hanc super æternam dona eis requiem.
Tum Cingar sancti cortellum Bartholomæi
Fingit, quo Bertam signat, & illa leuat.
Illa leuat tanquam Lazarrus de monumento,
Miraclum subito rustica turba putat.
Prædicat, offertamq; capit tunc Cingar ab illis,
Omnia Zambellus uendit, emens gladium.
Qui quoq; miraclum cupiens ostēdere, Lænam
Scannat, quæ terræ mortua tota ruit.
Concilium facitur uillanas intra canaias,
Tognazzus caput est, Cingar amazzat eū.

MER-

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI, PHANTASIAE.

Macaronice Octaua.

FESTA dies aderat sancti Brancatis & Vmbri, Festũ sancti Brancatis & umbris.
QVAM Cipadicolæ celebrantes undique ballant.
NON est qui tangat zappam, qui figat aratrum.

Immo

Tognolã pos sunt ꝑ quali bet amica.

Disannos, ꝑ decē anno, figura usitata.

Camisum indumentum sacerdotis.

Carcasus ossamen.

Appositio

Sacrificium diaboli saltationem, ait Plinius.

Bagatinus, genus numi uilissimi.

Immo suæ quisquam cupiēs placuisse Tognolæ.
Excutit e paleis testam, fœnoq; rigentem,
Pectinat et frontem bindamine colligat albo.
Calzas ingan bant seu chiusas, siue brasolas,
Quæ nã (sparagnant) possunt durare disannos
Suntq; fauoriti festo qui tempore calzas
Ferre diuisatas possunt scarpasq; biondas,
Inq; bragam ualeant curtam ficcare camisum.
Ad missam ꝑperãt quã uult celebrare Copinus,
Cumq; suis pariter uadunt parlando morosis.

Astutia Cingaris.

Cingar castronis canaruzzum sanguine plenũ
Ad collum Bertæ, sicut modo dixit, adaptat,
Quem tegit ut drappo uelut est usanza bianco,
Tẽpus opportunum tunc uiderat esse ꝑpinquum
Namq; parecchiatur largo ballare sub Vlmo.
Post igitur missam celebratam præ Iacopinus
Vix in principio, Vangelia sancta Ioannis.
Dixerat & uerbum erro factũ, piua sub ulmo
Blilirat, currunt in frottam mille puellæ,
Postpositoq; deo, sáthanæ seruire tomenzant,
Ne stupeas lector si non uillana canaia
Post missam uacuas celerent implere budellas,
Nanq; sacrilegiũ grandẽ committere credunt,
Si uacuo girent ad missam uentre gaioffi.
Nõ stetit indarnum Iacopinus albora sacerdos
Traxerat appena camisum, properauit ad ocam
De qua sub tauola carcassos mille butauit.
Omnia consumpsit, uix Gattis ossa superstant,
Iam non ad cœnam seruari iussit auanzum,
Nam testamenti seruans præcepta uetusti
Deuorat, et nõ uult quod auancet adusq; dima
Ergo rostitam uix ipse comederat ocam, (num
Ad salices pifaris se se clamarier audit,
Quos offerta dedit bagatinos portat, & illos

Porrigit

Porrigit ad piuam, iubet atq; sonare pauanam.
Inde pians bellam digitos striccando Gianolam
Galantaria cæpit saltare stupenda,
Cingar adest, ridetq; suo ballante Copino.

Pedrala.

Vir quidam Bertam si uult ballare dimandat.
Cingar ei cignat, quem Berta intelligit, inde
Annuit, & porgens læuam danzare comenzat.
Cingar item claudens oculum cignauit, & illa
Optime docta prius quæ Cingaris adnotat artẽ
Ballantem secum simulat basare gazanum
Quem iam tirrarat catiua sub arbore glandis.
Extẽplo Cingar gladium, sguainando cucurrit,
Per trezzasq́; pians illam dicebat, a, anum,
Sic ne putana facis? simulansq́; forare colẽgum
Castronis iugulat canaruzzum sanguine plenũ
Et proprium Bertæ collum scannasse uidetur.
Illa cito terræ faciens gatamorta ruinat,
Statq́; uelut moriẽs pedibus repetando duobus.
Ac sberlans oculos iam mortua tota uidetur.
Tunc omnes laxis currunt extemplo puellis,
Arma piant, raptimq́; leuant ad sidera uoces,
Cingar erat turba quasi iam perimẽdus ab illa,
Sed largum subito sbalzauerat ultra denetto
Fossatum, nec non latitat Fænile sub uno,
Namq́; uilanorum fingebat habere scagaitam
Tunc ambis manibus lignũ se rampat ad unũ,
Rampegat, atq; sup cuppos celer ecce uidetur.
Stãs super inde gridat, me cur occidere uultis?
Respondent, quoniam festam sotosora butasti,
Ac senza causa iugulasti postea Bertam.
Cingar item parlat, nescitis quippe casonem,
Nonne ribalda meo facit istac cornua Baldo?
Id tamen omne malum dum perdonare uelitis
Et mihi giuratis non uestris lædere telis,

A, anum, ex inprouiso actio,

Gatamorta indeclinat, simulatio est uel malitiosa fictio.

Scagaita plusquam timor, nam timor potest esse sine cagarola.

Istac antiquitus pro ista.

Hanc

Hanc ego guaribo, faciamq; resurgere viuam.
Illi admirantes se met guardare comenzant,
Taleq; miraclum penitus tunc cernere vellet.

Berta.

Ergo dedere fidem non illum tangere quicquã,
Quamuis vlla fides non est credenda uilanis.
Notandum. *Tunc se per quoddã lignamen Cingar ab alto*
Culmine callauit, quem uillica turba sequebat.
Vadit ubi fallax oculis stat Berta strauoltis,
Quam pensant oẽ, penitus moruisse dauerum.
Hanc tamen interea portauerat inde Copinus
Ad gesiam, nullumq; sinens andare propinquũ
Cantabat requiem æternã, Lazarũq; per illam,
Octo candelas accenderat, & cadeletum
Miserat in medium gesiæ, Bertamq; dedrentũ.

Togna.

Ecce uenit Cingar multis seguitantibus illum,
Introit, & rursus gladiũ cauat extra guainã,
Sanguine quo plenũ canaruzzum foderat ante.
Ergo paulisper cælo suffigit ocellos,
Hasq; comenzauit pietosa uoce pregheras,

Oratio Cingaris.

O cortelle meus, toto mihi carior orbe,
Qui demonstrasti iam tot miracula mundo,
Quot sunt in cælo stellæ, quot in æquore pisces
Te rogo per sancti uirtutem Bartholomæi,
Cuius nunc etiam sacro es de sanguine pictus
Sicut Berta tuo pro uulnere morta cadiuit,
Sic nunc ista tuo soccursu uiua resurgat.

Mafelina.

Sic dicens, bis terq; crucis signacula format,
Cado, cecidi, & cadiui. *Quinquies et Bertam toccat per quinq; piagas*
Tunc cita de pheretro simulatrix illa resurgit,
q smarita nimis cũctis res matta uĩ (heu quid
Ayme (gridat) cur me ammazzasti Cingar, &

Com-

Commisi quod sic gladio mihi colla secasti?
Cingar ait, quoniam fecisti cornua Baldo.
Basastiq; illum nuper danzando uilanum.
Berta refert, confesso quidem cornasse maritũ.
Parcite, non possum sine maschio uiuere facto.
Qualiter ut sexu muliebri iugiter extet.
Ponite quam uultis mulieri, ponite guardam, Notanda de feminis.
Ne faciat tortos fusos (cum priua marito est)
Vix in ceruello sistat præsente marito,
Absq; uiro non uult per guisam stare niunam,
Si stat, miraclum super omnia dicite grande.
Cingar respondet, mentiris porca ribalda,
Tu male cum uiuas alias male uiuere credis.
Quantos exilio missos cognouimus olim,
Seruauere quibus consortes uota, fidemq;?
Illi tanta maris terræq; pericula passant,
Mille brigas rerum patiuntur mille trauaios.
Sed memorando domi uxorem liquisse fidelem,
Nil faciunt casum de sortis rebus iniquæ.
Nos matronarum seruamus semper honorem,
Quarum laudantur mores, laudatur honestas,
Quo plus sunt raræ, sibi plus est gloria maior.

Gosa.

Tunc uillanorum stipata louagna gridauit, Louagna, turba luporum, canaia turba canum, porcinaia turba porcorum.
O, o, miraclum, miraclum grande dauerum,
O, cagasanguis, quanta latet possanza sub isto
Cortello, nunquam sic te carissime Cingar
Credidimus sanctũ, quẽ semp amabimus omnes
Sed dic, quis tale gladium tibi præbuit unquã?
Tunc super altarum Cingar saltauerat unum,
Voceq; cortelli meritum sic prædicat alta.

Prædica Cingaris.

Hunc equidẽ fratrem giurabant esse Robertũ,
Allegat in primis sextum, Decretale, decretũ,
Angelicas Glosas, Bibliã, sanctumq; Thomasũ.

Albertũ magnum, Scottum, cõmenta Ricardi,
Mox Bonauenturã, *Pisanellã, mox Origenem*
Hieronymũ; Ioseph, Bernardũ, *Gregoriumque*
Totum Augustini uoltat, sotosora uolumen,
Non Clementinam *domenticabat, & altros*
Doctores sacræ legis, fideiq; pilastros.
Mox alios plures quos non memorarier unquã
Nouerat, ut credo fingebat nomen eorum,
Erasmũ quendam, Martinum *Luther, & unum*
Syluestrũ, qui nõ bleumetica scrimilat ochnoc.
Mox ad Chaldeos uenit, Græcosq;, Iudeos,
Berith, Gnephot, Iobobu, Schiriotta, Boachen, — Caldei auctores, qui seruria temporũ periere.
Crosnec, Baptonau, *Mengir, pluresq; pphetas,*
Hunc pbat esse quidẽ cortellũ sanctificatum,
Qui diuum quondam scoriauit Bartholomæum
Quem Romagnolis cortegauisse fatentur,
Qui quoq; de sacro nunc restat sãguine tinctus
Quem probat & Turcis olim robasse malignis.

Comina.

Ergo uilanzones ad sidera tollere gridos
Incipiunt miserere deus, miserere sbraiantes.
Iudicii uenisse dies parebat alhoram.
Sed mage cũ fictis lachrimis se Cingar *afogas*
Cernite cortellum clamabat, cernite gentes,
Hic *est, qui uestras poterit saldare piagas,*
Hic est qui sanat mortali peste malatos,
Hic est qui mortos uiuos facit atq; gaiardos,
Sicut uidistis peradessum surgere Bertam.
Currite, quid statis? iã quæso currite gentes,
Hunc *basare sacrum cortellum currite prestum*

Mafelina.

Protinus illa ruens multo sbraiore canaia,
Assimilabantur quando ad brotalia porci — albi est uas sordidissim⁹ in.
Currunt, et retinent mostazzum semp in albi.
Illum cortellum properant basare bricones,

Quem

Quę retinẽs manibus, pax tecũ Cingar aiebat,
Vt fit quando facit pretus basare manipol,
Tunc etiam scufiam de testa Berta leuauit,
Qua contadini multos posuere quatrinos.

quo porcelli saginantur. Hoc manipol.

Gosa.

Durarat binas iam prædica Cingaris horas,
Qui metuens ne quis ueniat uir mente catiuus,
Qui noscat fraudem, uel rasam detegat illam,
Prouidus occultans gladium descendit ab ara,
Inuersusq; casam cœpit drizzare pedattas,
Villani seguitant gladium comprare uolentes,
Qui tam mirificam marateiam fecerat ante.
Cingar eum nec uelle, inquit, nec uendere posse

Inter fraudẽ & rasam differre hic no tescis.

Togna.

Istud miraclum Zambelli uenit ad aures,
Pensat chiarinam iam posse resurgere uaccam
Mirabundus abit, facilis dementia credit,
Namque recontabant illi miracla uilani,
Ac propriis oculis uidisse resurgere Bertam.
Se fortunatum credebat desuper omnes,
Dũmodo uellet eum cortellum uendere Cingar,
Inter se stessum dicebat, factus alegrus,
Mo, pissasanguis mea nonne chiarina resurget
Si mea nunc potuit cognata resurgere Berta?
O quantũ faciam cultrũ cõprando guadagnum.
Nonne guadagnabo totq; ouos totq; polastros,
Quod douentabo diues in tempore poco?
O si cortellum mihi uellet uendere Cingar.
Ergo illum retrouat dicẽs, o Cingar, amas me?
Respondet, plusquam mestessum, sæpe prouasti,
Zambellus dixit, rogo te, mihi uende podettum
Nil curare notat cortellum vendere Cingar,
Sed mage Zãbellus cupidus pregat atq; repre-
Vult omnino sibi cultrũ cõprare beatum (gat,
Cui Cingar, tantis çædo fradelle pregheris,

Perq; nouem soldos cercabat uēdere Lænam,
Vnde ragunatis numis quos Cingar ab illo
Chiedebat, caricatq; sinum, ghedamq; camisæ,
Mox sine pensero scura de nocte leuatur,
Ascortus quoniam Cingar sic iusserat illi.
Egrediendo casam per opaca silentia currit,
Ac si robasset numos quos portat adossum.
Cingar eum sensit, cui protinus obuius andit,
Denariosq; illos brancat numerando negottā,
Stant ibi præsentes Iacopinus, et ille Briossus,
Qui cartam fecit robbam comprante Iacopino.
Cortellum subito Zambellus alegrus achiappat,
Vt cito graffat aquā frescā quē freua molestat
Atq; solet panem dudum brancare famatus,
At miser inueniet grandem piliasse saiottam,
Atq; manus plenas muscis retrouabit habere.

Gheda, est il la sinuatio que fit cū aliquid in gremiale suscipere uolum9 Ando, andis, Ando, andas.

Freua: Regnice, pro febra. Prouerbia.

Interitus Lænæ.

Iam ueniente die gladij uult cernere prouam,
Vult quoq; Læna prius pbet id, mox uacca chiarina.
Hāc improuisus multa presente brigata (rina.
Chiappat, et in medio cortellum pectore ficcat.
Corpore de cuius sborratur uita dauerum,
Tunc dixit, cortelle meus mihi suscita Lænā,
Te rogo per sancti uirtutem Bartholomæi.
T'alia sed muro tunc dicere uerba ualebat.
Nil respondet enim quia mortua tota iacebat.
Zambellus clamans etiam bene mille fiatas,
Deh cortellæ meus, cur nō mea Læna resurgit?
Omnia consumpsi pro te comprare, quid ergo,
Quid codesella, inquā, sic me cortelle gabasti?
Sed nec de uenis nec polsis Læna batebat.

Collegium Villanorum.

Tunc Villanorum uario cū murmure squadra
Inter fænilum pariter cumulata stupebat.
Consul erat Gobbus quo non astutior alter,

Gobbus.

Frater zuratus .i. plusquã amicus.

Frater zuratus ſemper fuit iſte Tognazzi,
Feciſſetq; nihil ſauia ſine mente Tognazzi,
Ipſe Cipadiculas ſub tectu congregat omnes,
Et poſitis ſcannis ſederunt ante Tognazzum.
Tota Cipada ruit magno clamante ſenatu,
Mox nutu gobbi linguas clauſere debottum,
Tognazzus primo ſuper unum ſtando tinazzũ,
Incipit hac forma dum parlat ſoluere boccam,

Chilò, truncata oratio.

Perche pro cauſa intelligitere

Comunus, & communitas

Sermo Tognazzi.

Est uerum quod nos o cara brigata, chi lò,
Venimus ut uobis faciamus noſcere per che,
Nos ſumus (ut ſcitis) communi ſuſtinimentum,
Et qui diſponunt dictum ſeruare Catonis,
Pugna pro patria ſi tu uis uiuere ſanus.
Non hic ſunt ueſtræ fomnæ, ueſtriq; putelli,
De quibus asbaccũ caſamenta piena tenemus,
Iſtos conſci noſtis non eſſe capaces,

Maſchij experti ꝑ tempore Aſperti, ruſtice.

Vos homines eſtis longo pro tempore maſchij,
Aſpertiq; uiri, defenſoresq; Cipadæ?

Ipſe ego habet emphaſim.

Mãtua quid quæſo, noſtra ualet abſq; Cipada?
Ipſe ego quapropter ſimul & prudentia gobbi,

Chinugna, ut ſupra chi lò.

Vos ſine fomennis razzauimus ecce chinugna.
Cũ ſocijs Baldi quid queſtionamus habemus.
Qui ſemper quærunt Cipadæ frangere pacem.
Nil timeamus eos, quia Baldus carcere ſtẽtat.
Et quamuis eſſet, quid nam foret ille deforas?

Scuitare, memorare.

Bruſata, nomen agri, quem pia dezabant.

Prouerbiũ.

Debetis litem quondam ſcuitare Bruſatæ,
Quando tam ualuit noſtri ſapientia Gobbi.
Me quoq; nõ ſtantẽ panzam gratare prouaſtis.
Quis piſſaſanguis? quis uermocanus agrezat,
Iſtos poltrones cagnas ſmeſiare cubantes?
Et medici uadunt cercantes ultro malannum,
State precor ſaldi, conſtantes ſtate fradelli,

Ad bugaferrum affatim.

Mutamus robbam, uitam propriosq; fiolos
Ad buga ferrum propter defendere noſtra.

Me

Me dudũ, me iam cognoscitis esse Tognazzũ.
Gobbus adest, cuius uirtute Cipada triũphat,
Quottidie Mantu uadat redeatq; frequenter,
Consulis officio solitas exerceat artes,
Donec compagnos Baldi nihilabimus omnes.
Vidistis pouerum Zambellum Cingaris astu
Amisisse casam, robbã, scannasseq; Lænã. (illic
Quottidie facit hũc, facit hãc, robat hic, robat
Ingannat, truffat, scacat, sagramẽtat, abarrat,
Et patietur eum sic sic Cipada ladrettum?
Credite iam nostri quod erit uictoria Gobbi,
Et ueniet Cingar tandem sub rete giotonus.
Dixerat, ac iterum suppressa uoce tasiuit.

Zanardonus.

Tunc Zanardonus surrexit de sedimento,
Ac sub centura palmas ficcauit utrasque.
Postquam rascauit bis terq; tacendo çatarrhũ,
Sic ait, o cãcar quantũ bene barba Tognazzus
Parlauit, parens alius Ciceronus adessum.
Sed penso qđ non Cingar trapolabitur unquã.
Nam strauestitus semper solet ire ladrettus.
Sæpius ad nostrum uenit de nocte casottum,
Vadens in certum uelut est usanza filozzum, Filozzum uadunt rustici, quando reperiunt & aloquunt suas morosas.
Attamen una suũ occultabat mascara musum,
Et positis capiti, manibus, pedibusq; sonais,
Gattus atezabat pulchram faciendo morescã,
Et sua per terram tich toch calcagna sonabant
Immascaratum nemo cognosceret illum,
Sed quod sit Cingar tantum saltatio monstrat,
Attamen affirmo bona parlamenta Tognazzi,

Gosa.

Mox Bertolinus, mox Fontanella Tonalus,
Martinellus item, dubiosus barba Defendus,
Affirmant cuncti uerbum sublime Tognazzi,

Girardellus.

Collettū, genus uestimenti militaris.
Sed Girardellus qui fert colletta corammi,
Non laudo, dixit, talem non laudo facendam,
Considerastis grossiliter omnia certe,
Barca, uox quam gondolantes p Venetiam pferunt, causa se euitandi.
Cingaris est quidam compagnus Vennetianus
Non piscatorum numero, nō, barca gridantum.
Gentilhomus enim, sauius, multumq; saputus,
Ac in pregaium perrexit mille fiatas,
Deq; coadesis frater suus esse probatur.
Quis diauol enim poterit combattere secum?
Credite, cum sancto Marco certare bisognat.
Dixi nempe meum, mihi perdonate, parerum.

Cagnana.

In pede saltatus dixit furibunde Cagnana,
Vn ficum, & Samarcum, figurę sunt, ut supra todannum, demalum.
Extimat un ficum nō nostra Cipada Samarcū,
Quamuis sfodratum teneat sua dextera stoccū
Et quamuis habeat barbazzā in pectore lōgā.

Gobbus.

Non est, Gobbus ait, non est ò barba Cagnana,
Marcus qui portat barbā, stoccumq; sfodratū.
Est sanctus Polus, doh Lancum, desine sanctos,
prouerbiū.
Cum sanctis noli scrizzare, prouerbia dicunt.

Guronus.

Tum Guronus ait, non laudo, perq; nientum
Compagnis Baldi patiar contrarius esse,
Cum quibus ipse fui teneris nutritus ab annis,
Sumque istis socijs semper parere tenutus,
Qui me sustentant diuersos dando guadagnos.
A me nec modicum pensetis habere iuuamen.

Gobbus.

Dixerat, at Gobbus dixit montatus in iram,
Non dabis altorium? ò grandis perdita certe,
Per ironiā.
Contrastare tuo non absque iuuamine possunt,
Silicet, impresam pro te, lassabimus istam.

Guronus.

Impatiens iterum sursum leuat ecce Guronus,

Credo,

Credo, inquit, non te rem istam lassare dacantũ
Namque tibi soli dabit hæc impresa guadagnũ
Quottidie perges bis ter pro consule Mantu,
Non vt Cipadæ ualeas defendere statum,
Ast ut Cipadæ marchettos mille guadagnes.
O, Cipadicolæ, uultis nam credere Gobbo?
Si sguerzos, caueo, zottos, q̃tũ mage gabbos?

Marchetti, genera numorum Venetum.

Tognazzus.

His motus verbis, disturbatusq; Tognazzus,
Per uermocanum, dixit, tua uerba Gurone
Guastant conseium, nec rem concludere possũ.

Mafelina.

Se leuat è scamno Giannus, Pãnada, Garofol,
Et placidis uerbis excusauere Guronem.
Post hæc decretum est, contradicente niuno,
Mittere Prætori cum Gobbo barba Tognazzũ
Qui sbirros ducant cõpagnos prendere Baldi.
Quo facto ad propriũ remeauit quisque palazzũ.

Contradicẽte niuno præter Gurono.

Comina.

Interea Cingar sensit referente Gurono,
Conseium factũ per Gobbũ, perq; Tognazzum.
Risit, & armatos secum facit ire sodales,
Ne forsan fieret preson, uel morte periret.
Bernardinus adest Catoius, Rasa, Durantus,
Ardet Amerigus pariter brauante Galetta,
Alter balestram, fert alter tergore schioppum,
Pizagnoccus habet spatam, curtãq; zanettam,
Bambonus rascum stallas quo disboazabat
Ad terram buttat, lanzamq; piauit acutam.
Sguerzus habẽs aliũ schioppettũ puluere plenũ
Iam cupit ad fusum fogatam ponere cordam.

Togna.

Nõdum nocturnas tenebras Aurora fugarat,
Cõgregat hos omnes Cingar capitanius, atque
Per mediam passant animoso corde Cipadam.

Cingar eos animat, mox alta uoce gridabat,
Su su qui mecum uult gattam, uengat auantū.
O uillanzones, ò porcinaia, uenite,
O mascalzones, ò, ò destructio panis,
O slanza gnocchi, gens, ò poltrona, gazani,
Su su qui mecum uult Gattam, uengat auantū.

Molinū Cingaris.

Berta.

Talia dum brauat nil curans ore petezat,
Inde Schiauina focū dat schioppo, sanguinis ar
Fit p campagnam reboatio longa planam, (dēs,
Quum Cipada procul sensit per nubila tuf taf.
Oyme, Tognazzus ait, sensisti cara brigata?
Schioppettū contra Cipadam discarigarunt.
Talia dum loquitur, maior fit rumor ad auras,
Nāq; archibusū Sguerzus scarigauerat altrū.
Interea Gobbus se drizzat solus ad urbem.
Cingar auisatur, sociis se tollit ad altris,
Solus discedit, bosco se macchiat in uno.
Audit Tognazzus quod Cingar ī agmine nō ē,
Pēsat quod fugiat, potius uel pergat ad urbem,
Illico se Mantu portans, festinus arancat,
Et quod facturum est animo fantasticat alto.
Spzurat quod uult destruggere Cingaris artes
Et uult omnino contra illum uincere guerram.

Arācat, trottat, properat.

Tognazzi interitus.

Imboscatus erat Cingar, uidet ecce Tognazzū
Illico se nulla formidine fecit apertum,
Miratur circum, si quisquam forte uideret,
Perstringit manibus roncam, fendenteq; laxo
Partibus in binis diuisit barba Tognazzum,
Ac ita finiuit, campari uita Cipadæ.
Tunc absq; indusia Berta comitante scapinat,
Et natos Baldi secum ducendo gemellos
Sgombrat Mantoam cæca sub nocte paesum,
Inq; tuis latuit montagnis Brixia Cingar.

Scapinat antatur.

In qui-

In quibus angustá Bertæ fabricando casellam,
Nescio quos paucos giornos habitauerat illuc.

Conclusio.

Tuq́; ragazze meo bastinam pone muletto,
Nanque caualcandi uenit mihi uoia per urbẽ.

Explicit Phantasiæ Octaua Macaronica.

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE MARCARONICEN. IX.

Cingar asinino coopertos spoiat amictu
Fratres, quo tectus sanctus habetur homo.
Pro socio uestit Zamellum, se putat ille
Fratrem, cui nomen frater Erinus erat.
Introeunt urbem pariter, de carcere Baldum
Sub confessandi tegmine Cingar agit.
Inq́; locum Baldi Zambellus restat, & inde
Ignorant, formam qua scapolare queant,
Nobilis interea Leonardus uenerat illuc,
Quem soldatorum plura caterua sequit.
Vadit in hostariam Baldus Cingarq́; sequũtur,
Ac ibi bretinas deposuere togas.
Cingar compagnis Leonardi tela rapinat,
Cũ quibus armantur Baldus & ipse simul.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI,

PHANTASIAE.

Macaronice Nona.

Zosum deorsum

CINGAR *amans Baldum, nec dum presone cauatum.*
NIL *solitas artes patitur dimittere zosum.*
DICEBAT Bertæ *uel Baldum è carcere trabo.*

Millibus

Millibus in quartis uel corpus uenerit istud,
Et sic parlatus subito discedit ab illis,
Per quosdam boscos aptos robbare caminat,
Itq; nouas semper fantasticando magagnas,
Qualiter e longo deducat carcere Baldum.
Dumq; caminabat per Boscum, solus opacum.
En franciscanos fratres occurrere uidit,
Qui tich toch semper faciũt gestando zupellos.
Hi ueniunt asinũ caricatum pane menantes, Fratres Franciscani.
Nec bene discernit Cingar quis esset asellus,
Nam tũ idem color est asino, tũ fratribus idẽ.
Extẽplo roncam p megiũ Cingar achiappat, Megiũ toscanice.
Ac si uellet eos occidere more Tognazzi, Mediũ latine
Qui sbigottiti terræ flexere zenocchios, Mora Tognazzi, quem
Parce precor, gridant, faciẽtes mille crosettas. modo squartauit.
Cingar eos spoiat, tantũ sibi braga relicta est, Mediam, ut
Atq; breuiarium quo uesprum dicere possint. forma Cingaris aliquantulum dimi-
Togna. nueretur.
Ergo bertinum uestiuit Cingar amictum, Notandum.
Ac mediam truncat barbam (risibile dictu) ☞
Quadam tenaia, quoniam de forfice mancat. Tenuit, pro tenuit.
Iam non is Cingar, sed sanctus nempe uidetur, Legrezzas, p allegrezzas
Sub tunicis latitant sacris quam sæpe ribaldi, quas pitocchi canunt
Per quos mordetur sapientum fama uirorum. causa guagagnandi. Has
Proiecit manicum ronchæ, ferrumq; teniuit, didicerat
Quod sub groppifero cælans cordone ferebat. Cingar causa ab arrãdi,
Inde pians asinum super illo pane sedebat, nam sub prętextu uel Rel
Dumq; it blasfemans compietam dicere paret. ligiosi, uel
Per montes, campos, per syluas, rura caualcat, pauperis fiunt barreriæ
Cercat elimosinam septem cantando legrezzas.
Quòd nam esset Cingar non illũ quisq; putasset,
Immo uidebatur sanctus Macarius esse.
Deniq; Mantoam ueniens capitauit ad urbẽ,
Perq; Cipadensem uillam pittoccat ad uscios.

Astutia Cingaris miranda.

Interea

Interea longe zambellum uidit in agro,
Qui spedocchiabat furfanti more camisam,
Cercabatq; suos caldo sub sole grisantos.
Grisantos, pedocchios. *Fecerat horrendum digito striccante macellũ,*
Quo se mundificant Chiozani supra Maranos
Maranus, nauis. *Esse pedocchiosus quis nã damnabitur unquã?*
Nonne magis q̃squam contentat habere pedocchios
Quam fieri Barro Francæ,
Cingar ait, quid agis nunc hic ò paup homelle?
Nũ scires ubi stet zambellus? dic rogo, scis ne?
Cui respondet, ego zambellus sum codesella,
Qui uolo desperãs ut me cagasanguis amazzet
Nanque fui nuper diues, nunc pauper ad ussos
Vix retrouo panem, uix uinũ, uixq; manestrã,
Desgratiæ trisillabum. *Desgratiæq; meæ stat Cingar causa giotonus,*
Cui mangiare suam poßit giandussa coradam.
O si posset eum ladrum brancare Potestas,
Se signare quidem posset scampare soghettum.
Tunc Cingar, benedico Deũ quod te retrouaui,
Ad primam bottam, nec oportuit ire uagando.
Vin Zambelle meus fieri compagnus, & istam
Pellandam tribuam secum iungendo capuzzũ?
Visque Deo mecum seruire? quid ultra fietur
De te. si uestes istas pouerette recusas?
Zambellus subito uultu respondet alegro,
Sum contentus ego pater, ò, tuus esse fradellus,
Gonellam, genus uestæ. *Si me bertinam uis nunc uestire gonellam,*
Nã meus ecce uidẽ? giuppo cagat undiq; strazzas
Impleboq; meã panzam de pane bianco,
Gramegnæ, graminis. *Quã uix implebat panis niger, atq; gramegnæ.*
Quãuis de littra non sapio dire negottam,
Macaronisßimũ carmẽ. *Pur, si uis, animus bastat mihi dicere messam.*
Gosa.
Sapio bissillabũ est. pur tamen. *Tunc illum Cingar spoiauit ueste bisella,*
Atque cauiatam capitis sine forfice tosat.

Hunc

Hunc sibi compagnum fecit, fratremq; uocauit
Erinum, sed se Quintinum nomine clamat,
Post hæc de uilla se partiuere Cipada,
Et uelut ad spassum cœperunt ire gradatim.
A pede Zambellus uadens guidabat asellum,
Qui grossolanus fratrem se repputat esse,
Cingar eũ sequitur, qui non uult ire pedester,
Immo cauallaster bastinam calcat aselli,
Introeunt urbem spatioso denique passu,
Quos pro matura pensant grauitate romittos
In piazzam ueniũt, ubi trõba sonare comẽzat,
Ad cuius sonitum se uulgus ubique ragunat.
Dicere quid uelit hoc ignorat Cingar, Asellũ
Desmontans inquit, state hic, ò, frater Erine,
Namq; uidere uolo cur nascitur iste tumultus.
Quo Dicto, gentem se mescolauit in illam.

A pede, aduerbium est.
Repputat, duplici, p, aucto ritate sua.
Pedester & cauallaster.
Romittos, pro heremitas.
isteniroticolo conicon est.

Banditur Cingar.

Hic faciunt bandũ, qđ Cingar ladro ribaldus
Saßinus stradæ, barrus, fur, prædo, micida,
Sit patria, nec non terra banditus ab illa.
Sed quisquis bastans animi ammazzarit eundẽ
Ille guadagnabit ducattos mille debottum.
Cingar id ascoltans tremuloso corde stopinat,
Pro Baldo tamen ipse suo uult perdere uitam,
Sic gridare igitur cœpit gridore tonanti.

Micida, pro homicida.

Fictio Cingaris.

O, ò, nescitis, nescitis cara brigata,
Est adhuc una dies postq̃ brusabitur hæc urbs,
Ni subito testam Baldo truncabitis illi,
Quem modo sub turris uinctũ presone tenetis
Namq; gigantonem Fracassum nomine uidi,
Qui menat ò quantas squadras de gẽte Todesca
Pro Baldo giurat Mantus destrugere terram,
Nunquã uista fuit gens tam crudelis et aspra,
Saßinant homines, robbãt, sforzantq; puellas

Altaros,

Altaros gestæ spoiant, calicesq; rapinant,
Multum pegiores uillanis nempe gaioffis,
Qui nunc bardellas habitāt, uillasq; propinquas
Villani bardellæ.
Qui per despectum fœmlia nostra brusarunt,
Hos tamē exuperant gentes feritate Fracaßi,
Quid dicūt ladros Brisighellos atq; Spagnolos?
Hi superant omnes, quoniā post furta trucidāt.
Masonē, monasterium.
Heu pietas, nostram sachezauere masonem,
Atque monasterium totum sotosora butarunt.
Petra super petram uix una relicta uidetur,
Et multos fratres crudeli morte necarunt.
Ille Fracassus enim poca stracante fadiga,
Vt lapidem gettat grandes ad sidera merlos
His ego uidi oculis illum fors quinq; miaros
Cum cazzafrusto nostrum iactasse priorem.
Atque cosinarum quæ sunt cœnanda parantem
Totum cum pugno sub terra nempe ficasse.
Perpede aduerbium est.
Preterea quendam uechiettum ꝑpede cepit,
Quem magni fecit montis superare cacumen,
De sacristia rapuerunt absque riguardo
Planetas, camisas, Amitos, calicesq;, stolasq;
Turribulos, patinas, libros, candelabra, cottas,
De mangiatorio boccalos atque becheros,
Descos, credenzas, touaias atque manisplos.
De cosinatorio caldaros, bronza, padellas,
Mille pignatellas, lauezzos, speta, parolos.
De canesa totum spinarunt deniq; uinum,
Porcinaia bibit totum, fregitq; uasellos,
Deq; bono uino bagnos fecere cauallis.
Campanas rupere duas pluresq; cauezzas
De campanarum cordis fecere cauallis.
Sed foret, ah, troppum, si cuncta redicere uellē.
Vix ego scampaui socio cum fratre ruinam.
Et ueniens istam totus straccatus ad urbem,
Vidi hominē quēdā roca squartasse Tognazzū.

Tunc

Tunc ego cum socio nimia pietate mouestus,
Illum cum placidis comenzo reprendere uerbis,
At manigoldus habens cẽtos in corde diablos,
Meq́; modo simili comitemq́; necare uolebat,
Alzauit roncam, sed noster protinus illum
Compagnus cœpit per brachia stricte tenendo.
Ast ego cortellum subiens in uiscera fixi,
Vulnere quo moriẽs, cascãsq́; gridauit, o, oyme,
Cingar ego morior, morieris tu quoque Balde.
Sic homicida fui, potius latrocida, quod unum
Occidi ladrum me desertare uolentem.
Certe iustitia est omni dignißima laude.
Quando amazzamus nos amazzare uolentes. Notandum.
Et quãuis fratres humiles sumus atq; modesti, Brilare, nimia auiditate cupere.
Sæpe brilãs mẽs nostra tamẽ uolat extra capuzzos;
Sollecitare decet gestæ deffendere nomẽ,
Si non proficiunt artes ueniamus ad arma,
Nos quoque de sfodro sciremus ducere spadas,
Vidimus atque Lupo zuffum nos ante cucullũ, Prouerbium.
Bastantesq́; sumus uisum monstrare brauosis.
Attamen hic habitus quia sancta pace renidet,
Cercamus pacem linguas sufferre parati.
Si pax nil prodest, opus est admittere brigam.
Ergo meum gentes consetũ prendite, nunc nũc
Baldum de scura presone cauate prophanum,
Cui mozzate caput, ueniat ne forte Fracassus,
Liberet hunc, & mox grandis uindicta fiatur. Mozzare, ob truncare.
Hunc tamen in primis uolo confessare gioionẽ,
Namq; animam saluare suam confeßio posset.

Comina.

Dixerat hæc Cingar cunctis presentibus illic,
Contremuere omnes Iuuenesq́; senesq́; debottũ,
Fit rumor, populusq́; ruens ignara canaia
Per cunctas urbis stradas incerta uagatur.
Omnes pretoris fugiunt ad grande palazzum, Appositio.

Tela

Tela parant, põtes q; leuant, claudũtq; botegas.
Congregat illustres homines, sanctumq; senatũ
Prætor, et ad muros cõsciant ponere guardas,
Inque toriones altos portare comandant
Spingardas ferri, colubrinas, passauolantes.
Mortaros, arcosbusos, bronziique canones.
Interea magnus fit campanonus ab alto
Culmine pulsatus, don, don, reboãte bachiocco.
Tanto pro sonitu cunctorum corda tremiscunt,
Ad campanoni martellum quisque caminat,
Alter habet rõcam, lanzonem protrahit alter,
Hic spetũ, hic lanzã, hic dardũ, hic giauarinam
Et paruo in spacio conuenit tanta brigata.
Quod non in uallem Iosaphatti tanta resurget,
Pallazzum uaria stippant cum uoce loquentes.

A, turri, descendit torionus, magna turris.

Vallis Iosaphat in qua mortui omnes resurgẽt ad iudicium uniuersale.

Togna.

Ante potestatem Cingar iam uenerat ultro,
Et confirmauit falso iuramine dictum,
Ad quem ducatos doros tunc mille dederunt,
Nam sacramentabat gladio scanasse seipsum.
Quos cœpit guantis dicens non tangere posse.

Berta.

Tunc omni populo referantur monitiones,
Vt se quisquis eget de finis induat armis.
Concurrunt omnes intrant armaria, uersant
Omnia, nec desunt pulcherrima fantibus arma.
Hic pıat elmettũ. scutum, brazzale, corazzam,
Hic quoq; pãceram, spalazzos, atq; scheniras,
Hic gorzarinum, guantos, fiancalia, bragas.

Comparatio.

Non tali furia cernis properare pitoccos,
Quum defunctorum giornus celebratur ubiq;,
Qđ fauam coctam furfantis quisq; ministrat.

Masel ina.

Interea Cingar Zambellum tollere uadit,

Quem modo cum carico solum lassarat asello,
Is stupefactus enim tāto pro murmure stabat,
Cingar eum uocat, & nulli parlare comandat,
Dicens quod fratres seruare silentia debent.
Mox illum duxit secum, supraq; palazzum
Scandit, quisq; sibi brettā reuerendo cauabat,
Dicebant, hic est qui nostram liberat urbem,
Cingar habens oculos humiles sapientior ibat,
Officiumq; uelut fratres dum dicere fingit,
Osti datque fidem, suspectaq; pectora tollit.

Pedrala.

Iamq; paratus erat ceppus, quo perdere testam
Baldus debebat, populo spectacla daturus. Prouerbiū
Sollicitat Cingar, prætorem spessiter orat, Spessiter frequenter.
Quod confessorem Baldo concedat, ut almam,
Nō miser amittat, sed forte uolabit ad astra,
Latro memento mei dicens, fuit illico saluus.
Prætor nil meditans ulterius annuit illi, Vos estis cōfessor figura est.
Vos eritis confessor, ait.
Attamen armatos soldatos mille deforam
Constituit, stantes adguardā carceris omnes.
Cingar hēbat aquā fortā, surdas quoq; limas,
Omnia portabat sancta sub ueste latenter.
Ecce cadenazzos aperiri Baldus orecchiat,
Iam pensat quod sit testa moriturus adempta.
Stabat ibi terræ fletu prostratus amaro,
Sæpe uocans socios, Bertam carosque nepotes
Senserat ante diu martellamenta sonantum
campanonarum,
Se debere mori scampanizatio talis
Indicat, ac strepitus fieri quē sentit in armis,
Non confessandi misero datur ulla facultas,
Ergo deum sic sic gemebundo corde precatur.

Oratio Baldi ad Christum.

Sūmi dextra patris, nostraq; ꝑpaginis author,
christe,

Christe, redemisti quam primi labe parentis,
Horrida quippe crucis passum ludibria, solum
Te scio, non propter iustos, at propter iniquos,
En ego tantorum scelerum, tantæq; ministras
Cædis tendo manus stigias habitabilis umbras,
Da ueniam, fædasq; tuo precor ablue palmas,
Sanguine, Te lachrimis latro flexisse benignũ
Creditur, & meretrix, tuaque uestigia crine
Tersit, meque pari uideas pietate misellum,
Namque pari fletu modo te prostratus adoro.

Comina.

Iamq; Caualerus portam recluserat omnem,
Ac centum chiauis patefecerat hostia centum.
Cingar maturus ficta grauitate subintrat,
Ad quem passantem cuncti flexere zenocchios.
Zambellus seguitare negans se retro retirat,
Præsonẽ quoniam uult non intrare Maruffus.
Tunc Cingar uocat hũc, ueniatis frater Erine,
Namq; duos fratres semper nos esse bisognat.
Hũc ob sermonem Zambellus protinus intrat,
Atque Barisellus portas anchora serauit.
Baldus habet longã longo pro tẽpore barbam,
Quæ ad centuram cooperto pectore tendit.
Cingar it, hũc sequitur tremulosus frater Eri-
Barbottat Patres nostros, ac Auemarias, (nus
Nam castronazzus fratrem se pensitat esse.
Sed postquam Cingar Baldo peruenit apreßũ,
Bertezando illũ tali sermone prouabat, (pianta
Quid manigolde facis? quid latro? quid mala
Nunc pro peccatis dabitur tibi pœna scelestis,
Nunc exẽplar eris quibus est tam cura robãdi,
Non te Fracassus, Falchettus, Cingar aitant,
Quattuor in quartis nã squartauere Fracaßũ,
Quattuor & forcas portam per quãlibet urbis
Plantarunt, ubi stant gambæ, brazziq; tacati.

Negat intrare presonem quam prona rat.

Aue Maria, dictio sola est.

Cingar dorato slongauit colla soghetto,
Inq; triligniferam trabucauit denique forcam.
Desuper illius testam sic metra notantur,
Cingar doratam meruit robando colanam, Epithaphiũ supra furcã Cingaris.
Inter boschicolas nam Rex fuit ipse ladrones.
Collo semicanis Falchetti petra molini Chiusa, locus angustus mintij.
Appicata fuit, quos chiusa Gouernolis hausit.
Tu quoq; nũc trades collũ sceleratæ taiandum, Gouernol est ciuitas Galliæ Lõbardicæ.
Ac super horarum turrim tua fixa ladrones
Testa spauentabit saßinos & homicidas.

Responsio Baldi.

Extollens oculos Baldus, frontemq; rapatam,
Suspiciensq; illum transuersa tuẽtibus hirquis
Dixit, uerba licet non hac responsa merentur,
Attamen hinc abeas frater schierigate, ꝑterue
Si modo tã strictum nõ ferrea uincla tenerent.
Tamquã polastro tibi peßime colla tirarem,
Vade uiam, nisi uis mihi stesso incidere linguã
Inq; tuam faciem fremitu spudare camino.
Tu qui deberes solanti uoce dolorem
Alleuiare meum, baratrique arcere pauorem
Sic agis, ut perdat me desperatio mentis.
Impie frater, habes in pectore mille diablos,
Respice te stessum, turpesq; redargue mores,
Tonsuram portas, renegas quam mille fiatis,
Nil nisi broda fuit semper tua uita gulose,
Te deus ingratum tantorum quippe bonorum
Expellet cælo, stigis, & relegabis adima.
Hinc procul à nostris oculis Fratuzze recedas,
Spurcitiæ fœtent capucino mille sub illo.
Cælestis ueniæ plus me deprehendo capacem,
Quam te fraude, dolis grauidũq; libidine, uade

Cingar

Cingar scaltritus uerbis magæ percitat illum,
Iam tua dicebat, tua dic peccata ribalde,

Baldus

Christe, redemisti quam primi labe parentis,
Horrida quippe crucis passum ludibria, solum
Te scio, non propter iustos, at propter iniquos,
En ego tantorum scelerum, tantæq; ministras
Cædis tendo manus stigias habitabilis umbras,
Da ueniam, fædasq; tuo precor ablue palmas,
Sanguine, Te lachrimis latro flexisse benignũ
Creditur, & meretrix, tuaque uestigia crine
Tersit, meque pari uideas pietate misellum,
Namque pari fletu modo te prostratus adoro.

Comina.

Iamq; Caualerus portam recluserat omnem,
Ac centum chiauis patefecerat hostia centum.
Cingar maturus ficta grauitate subintrat,
Ad quem passantem cuncti flexere zenocchios.
Negat intrare presonem quam pronarat.
Zambellus seguitare negans se retro retirat,
Præsonẽ quoniam uult non intrare Maruffus.
Tunc Cingar uocat hũc, ueniatis frater Erine,
Namq; duos fratres semper nos esse bisognat.
Hũc ob sermonem Zambellus protinus intrat,
Atque Barisellus portas anchora serauit.
Baldus habet longã longo pro tẽpore barbam,
Quæ ad centuram cooperto pectore tendit.
Aue Maria, dictio sola est.
Cingar it, hũc sequitur tremulosus frater Erinus
Barbottat Patres nostros, ac Auemarias,
Nam castronazzus fratrem se pensitat esse.
Sed postquam Cingar Baldo peruenit apreßũ,
Bertezando illũ talis sermone prouabat,
Quid manigolde facis? quid latro? quid mala pianta
Nunc pro peccatis dabitur tibi pœna scelestis,
Nunc exẽplar eris quibus est tam cura robãdi,
Non te Fracassus, Falchettus, Cingar aitant,
Quattuor in quartis nã squartauere Fracaßũ,
Quattuor & forcas portam per quãlibet urbis
Plantarunt, ubi stant gambæ, brazziq; tacati.

Cingar dorato slongauit colla soghetto,
Inq; triligniferam trabucauit denique forcam.
Desuper illius testam sic metra notantur,
Cingar doratam meruit robando colanam,
Inter boschicolas nam Rex fuit ipse ladrones.
Collo semicanis Falchetti petra molini
Appicata fuit, quos chiusa Gouernolis hausit.
Tu quoq; nūc trades collū sceleratæ taiandum,
Ac super horarum turrim tua fixa ladrones
Testa spauentabit saßinos & homicidas.

Epithaphiū supra furcā Cingaris.
Chiusa, locus angustus mintij.
Gouernol est ciuitas Galliæ Lōbardicæ.

Responsio Baldi.

Extollens oculos Baldus, frontemq; rapatam,
Suspiciensq; illum transuersa tuētibus hirquis
Dixit, uerba licet non hac responsa merentur,
Attamen hinc abeas frater schierigate, ꝑterue
Si modo tā strictum nō ferrea uincla tenerent.
Tamquā polastro tibi peßime colla tirarem,
Vade uiam, nisi uis mihi stesso incidere linguā
Inq; tuam faciem fremitu spudare camino.
Tu qui deberes solanti uoce dolorem
Alleuiare meum, baratrique arcere pauorem
Sic agis, ut perdat me desperatio mentis.
Impie frater, habes in pectore mille diablos,
Respice te stessum, turpesq; redargue mores,
Tonsuram portas, renegas quam mille fiatis,
Nil nisi broda fuit semper tua uita gulose,
Te deus ingratum tantorum quippe bonorum
Expellet cælo, stigis, & relegabis adima.
Hinc procul à nostris oculis Fratuzze recedas,
Spurcitiæ fœtent capucino mille sub illo.
Cælestis ueniæ plus me deprehendo capacem,
Quam te fraude, dolis grauidūq; libidine, uade

Cingar

Cingar scaltritus uerbis magæ percitat illum,
Iam tua dicebat, tua dic peccata ribalde,

Baldus non ultra bassato uertice parlat,
Inuergognosum nam uiderat esse capuzzum,
At miser illachrimās summissa uoce gemebat,
O, Cingar, clamat, morior, mi Cingar, & ante
Pathos mouetur. *Quam moriar non te potui comitesq; uidere.*
Tunc Cingar nimia tactus pietate cucurrit,
Voceq; suppressam sic se parlando palesat.

Cingaris pietas erga Baldum.

Non te plus lateo, mi, mi, dulcißime Balde,
O mi dulcis amor, mi cor, mea spesq;, decorq;,
Sum tuus ille quidē Cingar, nō noscis amicum?
Non mi Balde comes noscis me? respice quæso,
Cingar ego, qui te solita cum fraude cauandum
Carcere de cæco ueni dissoluere, non te,
Non te Baldus mori patiuntur numina cœli,
Non qđ tanti hominis sænū sit nomē adēptum.
Sic dicens uoltas bis centum basiat illum,
Abrazzat, stringit, lachrimis sua pectora ba-(gnat
Ille tuus sum cingar, ait, iā pone timorē,
Ne dubita, sū Cingar ego, sū Cingar onustus
Veste sub hac ficta martellis atque tenais.
Qualia sūt equidē lachrimosæ gaudia matris,
Quæ dudum mortum pensauerat esse fiolum,
Mox illum reddi sibi uiuum respicit, immo
Corpore gaiardum, rubicunda fronte galantū,
Talia sunt equidem prævisо Cingare Baldi,
Qui uelut a somno torpenti corda solutus
Atque reuiuiscens, inspexit fronte caduca,
Porrexitq; oculos in Cingaris ora pauentes.
Sed pro lætitia tanta parlare uetatur,
Quodq; oculis propriis cernit sibi somnia paret,

Togna.

Zambellus norat Baldum, stat ~~quacchius~~ in uno
Angulo, & ingenti terrore cagatur adossum.
Cingar ait, non non parlando tempus habetur.

Perdimus

Perdimus interdum propter tardare boconem
Tunc Franciscanam tollens de corpore cappam
Ferramēta cito solitam cauat extra sachellam,
Fundit aquā fortā surdis rosegando limettis,
Vincula quæq; taiat leuiter manicesq; bogasq;
Post interuallum modicum leuat in pede baldus
Sed uix extrema stat pro strachedine rectus,
Vnde pignocadæ Cingar piat octo bocones,
Ac Maluasiæ, quem gessit aposta, Fiascum,
Illum pro longo stabiliuit carcere stanchum,
Nā quid sit preson quam sæpe prouaucrat ipse,
Post hæc zambellum clamat, mi frater Erine,
Huc accedatis cito, nos orare bisognat,
O Iesum Christum, cur? ola, frater Erine,
Cur non auditis? dormitis forsitan? o la,
Zambellus parlat pauefacto corde nientum,
Pauper homazzolus desiderat esse deforas.
Cingar item clamat, ueniatis frater Erine,
Baldus miratur, quid clamas, inquit, adessum?
An latet hic aliquis? dic quæso, Cingar ad illū
Omnia subridens breuiter narrauit ad unguē.
Obstupuit Baldus tanta pro Cingaris arte,

Comina.

Deniq; Cingar eū uadens retrouare gridauit,
Ah pouerelle, uoco ter uos, & sic pigritatis
Respondere mihi? sic obedire magistro
Discitis? esset enim uobis penitentia danda.
Zambellus dixit rogo uos mihi parcite, namq;,
Debemus fratres seruare silentia semper,
Sic Quintine pater peradessum me docuistis.
Cingar ad ista nihil quid respōderet habebat
Se castronatum castrono cernit ab uno.
Hunc tamen e tēplo Cingar, Baldusq; piarunt
Quem Franciscanam discortigando gonellam
Ad terram mittunt, ac omnia mēbra cadenant,

Sbadac=

Notabile.

Limetta par ua lima.

In pede, aduerbiū signi ficat recte.

Breuiter & perfecte loquitur, qui bene loquit.

Penitentia, macaronice posita ad placitum, licet raro vtatur.

Cingar eos animat, mox alta uoce gridabat,
Molinũ Cingaris.
Su su qui mecum uult gattam, uengat auantũ.
O uillanzones, ò porcinaia, uenite,
O mascalzones, ò, ò destructio panis,
O slanza gnocchi, gens, ò poltrona, gazani,
Su su qui mecum uult Gattam, uengat auantũ.

Berta.

Talia dum brauat nil curans ore peczat,
Inde Schiauina focũ dat schioppo, sanguinis ar
Fit p campagnam reboatio longa pianam, (dẽs,
Quum Cipada procul sensit per nubila tuf taf.
Oyme, Tognazzus ait, sensisti cara brigata?
Schioppettũ contra Cipadam discarigarunt.
Talia dum loquitur, maior fit rumor ad auras,
Nãq; archibusũ Sguerzus scarigauerat altrũ.
Interea Gobbus se drizzat solus ad urbem.
Cingar auisatur, sociis se tollit ad altris,
Solus discedit, bosco se macchiat in uno.
Audit Tognazzus quod Cingar ĩ agmine nõ ẽ,
Arãcat, trottat, properat.
Pẽsat quod fugiat, potius uel pergat ad urbem,
Illico se Mantu portans, festinus arancat,
Et quod facturum est animo fantasticat alto.
Spzurat quod uult destruggere Cingaris artes
Et uult omnino contra illum uincere guerram.

Tognazzi interitus.

Imboscatus erat Cingar, uidet ecce Tognazzũ
Illico se nulla formidine fecit apertum,
Miratur circum, si quisquam forte uideret,
Perstringit manibus roncam, fendenteq; laxo
Scapinet antatur.
Partibus in binis diuisit barba Tognazzum,
Ac ita finiuit, campari uita Cipadæ.
Tunc absq; indusia Berta comitante scapinat,
Et natos Baldi secum ducendo gemellos
Sgombrat Mantoum cæca sub nocte paesum,
Inq; tuis latuit montagnis Brixia Cingar.

In qui-

In quibus angustã Bertæ fabricando casellam,
Nescio quos paucos giornos habitauerat illic.

Conclusio.

Tuq; ragazze meo bastinam pone muletto,
Nanque caualcandi uenit mihi uoia per urbẽ.

Explicit Phantasiæ Octaua Macaronica.

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE MARCARONICEN. IX.

Cingar asinino coopertos spotat amictu
Fratres, quo tectus sanctus habetur homo.
Pro socio uestit Zamellum, se putat ille
Fratrem, cui nomen frater Erinus erat.
Introeunt urbem pariter, de carcere Baldum
Sub confessandi tegmine Cingar agit.
Inq; locum Baldi zambellus restat, & inde
Ignorant, formam qua scapolare queant,
Nobilis interea Leonardus uenerat illuc,
Quem soldatorum plura caterua sequit.
Vadit in hostariam Baldus Cingarq; sequũtur,
Ac ibi bretinas deposuere togas.
Cingar compagnis Leonardi tela rapinat,
Cũ quibus armantur Baldus & ipse simul.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI,

PHANTASIAE.

Macaronice Nona.

CINGAR *amans Baldum, nec dum presone cauatum.*
NIL *solitas artes patitur dimittere zosum.*
DICEBAT *Bertæ uel Baldum è carcere trabo.*

Zosum deorsum

Millibus

Millibus in quartis uel corpus uenerit istud,
Et sic parlatus subito discedit ab illis,
Per quosdam boscos aptos robbare caminat,
Itq; nouas semper fantasticando magagnas,
Qualiter e longo deducat carcere Baldum.
Dumq; caminabat per Boscum, solus opacum.
En franciscanos fratres occurrere uidit,
Qui tich toch semper faciũt gestando zupellos.
Hi ueniunt asinũ caricatum pane menantes,
Nec bene discernit Cingar quis esset asellus,
Nam tũ idem color est asino, tũ fratribus idẽ.
Extẽplo roncam p megiũ Cingar achiappat,
Ac si uellet eos occidere more Tognazzi,
Qui sbigottiti terræ flexere zenocchios,
Parce precor, gridant, faciẽtes mille crosettas.
Cingar eos spoiat, tantũ sibi braga relicta est,
Atq; breuiarium quo uesprum dicere possint.

Togna.

Ergo bertinum uestiuit Cingar amictum,
Ac mediam truncat barbam (risibile dictu)
Quadam tenaia, quoniam de forfice mancat.
Iam non is Cingar, sed sanctus nempe uidetur,
Sub tunicis latitant sacris quam sæpe ribaldi,
Per quos mordetur sapientum fama uirorum.
Proiecit manicum ronchæ, ferrumq; teniuit,
Quod sub groppifero cælans cordone ferebat.
Inde pians asinum super illo pane sedebat,
Dumq; it blasfemans compietam dicere paret.
Per montes, campos, per syluas, rura caualcat,
Cercat elimosinam septem cantando legrezzas.
Quòd nam esset Cingar non illũ quisq; putasset,
Immo uidebatur sanctus Macarius esse.
Deniq; Mantoam ueniens capitauit ad urbẽ,
Perq; Cipadensem uillam pittoccat ad ussos.

Astutia Cingaris miranda.

Fratres Franciscani.

Megiũ tosca niter.

Mediũ latine

Mora Tognazzi, quem modo squartauit.

Mediam, ut forma Cingaris aliquantulum diminueretur.

Notandum.

Teniuit, pro tenuit.

Legrezzas, p allegrezzas quas pitocchi canunt causa guagagnandi. Has didicerat Cingar causa ab arrãdi, nam sub prætextu uel Religiosi, uel pauperis fiunt barreriæ

Interea longe Zambellum uidit in agro,
Qui spedocchiabat furfanti more camisam,
Cercabatq; suos caldo sub sole grisantos.
Grisantos, pedocchios. *Fecerat horrendum digito striccante macellū,*
Quo se mundificant Chiozani supra Maranos
Marauus, nauis. *Esse pedocchiosus quis nā damnabitur unquā?*
Nonne magis qsquam contentat habere pedoc
Quam fieri Barro Francæ, (chios
Cingar ait, quid agis nunc hic ò paup homelle?
Nū scires ubi stet Zambellus? dic rogo, scis ne?
Cui respondet, ego Zambellus sum codesella,
Qui uolo desperās ut me cagasanguis amazzet
Nanque fui nuper diues, nunc pauper ad ussos
Vix retrouo panem, uix uinū, uixq; manestrā,
Desgratiæ trisillabum. *Desgratiæq; meæ stat Cingar causa giotonus,*
Cui mangiare suam poßit giandussa coradam.
O si posset eum ladrum brancare Potestas,
Se signare quidem posset scampare soghettum.
Tunc Cingar, benedico Deū quod te retrouaui,
Ad primam bottam, nec oportuit ire uagando.
Vin Zambelle meus fieri compagnus, & istam
Pellandam tribuam secum iungendo capuzzū?
Visque Deo mecum seruire? quid ultra fietur
De te. si uestes istas pouerette recusas?
Zambellus subito uultu respondet alegro,
Sum contentus ego pater, ò, tuus esse fradellus,
Gonellam, genus uestæ. *Si me bertinam uis nunc uestire gonellam,*
Nā meus ecce uidē? giuppo cagat undiq; strazzas
Impleboq; meā panzam de pane bianco,
Gramegnæ, graminis. *Quā uix implebat panis niger, atq; gramegnæ.*
Quāuis de littra non sapio dire negottam,
Macaronissimum carmē. *Pur, si uis, animus bastat mihi dicere messam.*
Gosa.
Sapio bisillabū est. pur tamen. *Tunc illum Cingar spoiauit ueste bisella,*
Atque cauatam capitis sine forfice tosat.

Hunc

Hunc sibi compagnum fecit, fratremq; uocauit
Erinum, sed se Quintinum nomine clamat,
Post hæc de uilla se partiuere Cipada,
Et uelut ad spassum cœperunt ire gradatim.
A pede Zambellus uadens guidabat asellum,
Qui grossolanus fratrem se repputat esse,
Cingar eũ sequitur, qui non uult ire pedester,
Immo cauallaster bastinam calcat aselli,
Introeunt urbem spatioso denique passu,
Quos pro matura pensant grauitate romittos
In piazzam ueniũt, ubi trõba sonare comẽzat,
Ad cuius sonitum se uulgus ubique ragunat.
Dicere quid uelit hoc ignorat Cingar, Asellũ
Desmontans inquit, state hic, ò, frater Erine,
Namq; uidere uolo cur nascitur iste tumultus.
Quo Dicto, gentem se mescolauit in illam.

A pede, aduerbium est. Repputat, duplici, p, auctoritate sua. Pedester & cauallaster. Romittos, p heremitas. ischiroticolo conicon est.

Banditur Cingar.

Hic faciunt bandũ, qđ Cingar ladro ribaldus
Saßinus stradæ, barrus, fur, prædo, micida,
Sit patria, nec non terra banditus ab illa.
Sed quisquis bastans animi ammazzarit eundẽ
Ille guadagnabit ducattos mille debottum.
Cingar id ascoltans tremuloso corde stopinat,
Pro Baldo tamen ipse suo uult perdere uitam,
Sic gridare igitur cœpit gridore tonanti.

Micida, pro homicida.

Fictio Cingaris.

O, ò, nescitis, nescitis cara brigata,
Est adhuc una dies postq̃ brusabitur hæc urbs,
Ni subito testam Baldo truncabitis illi,
Quem modo sub turris unctũ presone tenetis
Namq; gigantonem Fracassum nomine uidi,
Qui menat ò quantas squadras de gẽte Todesca
Pro Baldo giurat Mantus destrugere terram,
Nunquã uista fuit gens tam crudelis et aspra,
Saßinant homines, robbãt, sforzantq; puellas

Altaros,

Altaros gesiæ spoiant, calicesq; rapinant,
Multum pegiores uillanis nempe gaioffis,
Villani bardellæ. *Qui nunc bardellas habitãt, uillasq; propinquas*
Qui per despectum fœmilia nostra brusarunt,
Hos tamẽ exuperant gentes feritate Fracassi,
Quid dicũt ladros Brisighellos atq; Spagnolos?
Masonẽ, monasterium. *Hi superant omnes, quoniã post furta trucidãt.*
Heu pietas, nostram sachezauere masonem,
Atque monasterium totum sotosora butarunt.
Petra super petram uix una relicta uidetur,
Et multos fratres crudeli morte necarunt.
Ille Fracassus enim poca stracante fadiga,
Ut lapidem gettat grandes ad sidera merlos
His ego uidi oculis illum fors quinq; miaros
Cum cazzafrusto nostrum iactasse priorem.
Atque cosinarum quæ sunt cœnanda parantem
Totum cum pugno sub terra nempe ficasse.
Perpede aduerbium est. *Preterea quendam uechiettum ppede cepit,*
Quem magni fecit montis superare cacumen,
De sacristia rapuerunt absque riguardo
Planetas, camisas, Amitos, calicesq;, stolasq;
Turribulos, patinas, libros, candelabra, cottas,
De mangiatorio boccalos atque becheros,
Descos, credenzas, touaias atque maniplos.
De cosinatorio caldaros, bronza, padellas,
Mille pignatellas, lauezzos, speta, parolos.
De caneua totum spinarunt deniq; uinum,
Porcinaia bibit totum, fregitq; uasellos,
Deq; bono uino bagnos fecere cauallis.
Campanas rupere duas pluresq; cauezzas
De campanarum cordis fecere cauallis.
Sed foret, ah, troppum, si cuncta redicere uellẽ.
Vix ego scampaui socio cum fratre ruinam.
Et ueniens istam totus straccatus ad urbem,
Vidi hominẽ quẽdã roca squartasse Tognazzũ.

Tunc

Tunc ego cum socio nimia pietate mouestus,
Illum cum placidis comenzo reprendere uerbis,
At manigoldus habens cētos in corde diablos,
Meq; modo simili comitemq; necare uolebat,
Alzauit roncam, sed noster protinus illum
Compagnus cœpit per brachia stricte tenendo.
Ast ego cortellum subiens in uiscera fixi,
Vulnere quo moriēs, cascāsq; gridauit, o, oyme,
Cingar ego morior, morieris tu quoque Balde.
Sic homicida fui, potius latrocida, quod unum
Occidi ladrum me desertare uolentem.
Certe iustitia est omni dignissima laude.
Quando amazzamus nos amazzare uolentes. Notandum.
Et quāuis fratres humiles sumus atq; modesti, Brilare, nimia auiditate cupere.
Sæpe brilās mēs nostra tamē uolat extra capuzzos,
Sollecitare decet gestæ deffendere nomē,
Si non proficiunt artes ueniamus ad arma,
Nos quoque de sfodro sciremus ducere spadas,
Vidimus atque Lupo zussum nos ante cucullū, Prouerbium.
Bastantesq; sumus uisum monstrare brauosis.
Attamen hic habitus quia sancta pace renidet,
Cercamus pacem linguas sufferre parati.
Si pax nil prodest, opus est admittere brigam.
Ergo meum gentes consetū prendite, nunc nūc
Baldum de scura presone cauate prophanum,
Cui mozzate caput, ueniat ne forte Fracassus,
Liberet hunc, & mox grandis uindicta fiatur. Mozzare, ob truncare.
Hunc tamen in primis uolo confessare gioconē,
Namq; animam saluare su..m confessio posset.

Comina.

Dixerat hæc Cingar cunctis presentibus illic,
Cōtremuere omnes Iuuenesq; senesq; debottū,
Fit rumor, populusq; ruens ignara canaia
Per cunctas urbis stradas incerta uagatur.
Omnes pretoris fugiunt ad grande palazzum, Appositio.

Tela

Tela parant, põtesq; leuant, claudũtq; botegas.
Congregat illustres homines, sanctumq; senatũ
Prætor, et ad muros cõsciant ponere guardas,
Inque toriones altos portare comandant
Spingardas ferri, colubrinas, passauolantes.
Mortaros, arcosbusos, bronziqne canones.
Interea magnus fit campanonus ab alto
Culmine pulsatus, don, don, reboãte bachiocco.
Tanto pro sonitu cunctorum corda tremiscunt,
Ad campanoni martellum quisque caminat,
Alter habet rõcam, lanzonem protrahit alter,
Hic spetũ, hic lanzã, hic dardũ, hic giauarinam
Et paruo in spacio conuenit tanta brigata.
Quod non in uallem Iosaphatti tanta resurget,
Pallazzum uaria stippant cum uoce loquentes.

A, turri, descendit torionus, magna turris.

Vallis Iosaphat in qua mortui omnes resurgẽt ad iudicium uniuersale.

Togna.

Ante potestatem Cingar iam uenerat ultro,
Et confirmauit falso iuramine dictum,
Ad quem ducatos doros tunc mille dederunt,
Nam sacramentabat gladio scanasse seipsum.
Quos cœpit guantis dicens non tangere posse.

Berta.

Tunc omni populo referantur monitiones,
Vt se quisquis eget de finis induat armis.
Concurrunt omnes intrant armaria, uersant
Omnia, nec desunt pulcherrima fantibus arma.
Hic piat elmettũ, scutum, brazzale, corazzam,
Hic quoq; pãceram, spalazzos, atq; scheniras,
Hic gorzarinum, guantos, fiancalia, bragas.

Comparatio.

Non tali furia cernis properare pitoccos,
Quum defunctorum giornus celebratur ubiq;,
Qd fauam coctam furfantis quisq; ministrat.

Mafelina.

Interea Cingar Zambellum tollere uadit,

Quem

Quem modo cum carico solum lassarat asello,
Is stupefactus enim tãto pro murmure stabat,
Cingar eum uocat, & nulli parlare comandat,
Dicens quod fratres seruare silentia debent.
Mox illum duxit secum, supraq; palazzum
Scandit, quisq; sibi brettã reuerendo cauabat,
Dicebant, hic est qui nostram liberat urbem,
Cingar habens oculos humiles sapientior ibat,
Officiumq; uelut fratres dum dicere fingit,
Osti datque fidem, suspectaq; pectora tollit.

Pedrala.

Iamq; paratus erat ceppus, quo perdere testam
Baldus debebat, populo spectacla daturus.
Sollicitat Cingar, prætorem speßiter orat,
Quod confessorem Baldo concedat, ut almam,
Nõ miser amittat, sed forte uolabit ad astra,
Latro memento mei dicens, fuit illico saluus.
Prætor nil meditans ulterius annuit illi,
Vos eritis confessor, ait.
Attamen armatos soldatos mille de foram
Constituit, stantes ad guardã carceris omnes.
Cingar hẽbat aquã fortã, surdas quoq; limas,
Omnia portabat sancta sub ueste latenter.
Ecce cadenazzos aperiri Baldus ore cebiat,
Iam pensat quod sit testa moriturus adempta.
Stabat ibi terræ fletu prostratus amaro,
Sæpe uocans socios, Bertam carosque nepotes
Senserat ante diu martellamenta sonantum
campanonarum,
Se debere mori scampanizatio talis
Iudicat, ac strepitus fieri quẽ sentit in armis,
Non confessandi misero datur ulla facultas.
Ergo deum sic sic gemebundo corde precatur.

Oratio Baldi ad Christum.

Sũmi dextra patris, nostræq; ꝓpaginis author,
Christe,

Prouerbiũ

Spessiter frequenter.

Vos estis cõfessor figura est.

Christe, redemisti quam primi labe parentis,
Horrida quippe crucis passum ludibria, solum
Te scio, non propter iustos, at propter iniquos,
En ego tantorum scelerum, tantæq; ministras
Cædis tendo manus stigias habitabilis umbras,
Da ueniam, fædasq; tuo precor ablue palmas,
Sanguine, Te lachrimis latro flexisse benignũ
Creditur, & meretrix, tuaque uestigia crine
Tersit, meque pari uideas pietate misellum,
Namque pari fletu modo te prostratus adoro.

Comina.

Iamq; Caualerus portam recluserat omnem,
Ac centum chiauis patefecerat hostia centum.
Cingar maturus ficta grauitate subintrat,
Ad quem passantem cuncti flexere zenocchios.
Negat intrare presonem quam prouarat. *Zambellus seguitare negans se retro retirat,*
Præsonẽ quoniam uult non intrare Maruffus.
Tunc Cingar uocat hũc, ueniatis frater Erine,
Namq; duos fratres semper nos esse bisognat.
Hũc ob sermonem Zambellus protinus intrat,
Atque Barisellus portas anchora serauit.
Baldus habet longã longo pro tẽpore barbam,
Quæ ad centuram cooperto pectore tendit.
Cingar it, hũc sequitur tremulosus frater Eri-
Aue Maria, dictio sola est. *Barbottat Patres nostros, ac Auemarias, (nus*
Nam castronazzus fratrem se pensitat esse.
Sed postquam Cingar Baldo peruenit apresſũ,
Bertezando illũ tali sermone prouabat, (pianta
Quid manigolde facis? quid latro? quid mala
Nunc pro peccatis dabitur tibi pœna scelestis,
Nunc exẽplar eris quibus est tam cura robãdi,
Non te Fracassus, Falchettus, Cingar aitant,
Quattuor in quartis nã squartauere Fracaſsũ,
Quattuor & forcas portam per quãlibet urbis
Plantarunt, ubi stant gambæ, brazziq; tacati.

Cingar dorato slongauit colla soghetto,
Inq; triligniferam trabucauit denique forcam.
Desuper illius testam sic metra notantur,
Cingar doratam meruit robando colanam,
Inter boschicolas nam Rex fuit ipse ladrones.
Collo semicanis Falchetti petra molini
Appicata fuit, quos chiusa Gouernolis hausit.
Tu quoq; nũc trades collũ sceleratæ taiandum,
Ac super horarum turrim tua fixa ladrones
Testa spauentabit sassinos & homicidas.

Epithaphiũ supra furcã Cingaris. Chiusa, locus angustus mintij. Gouernol est ciuitas Galliæ Lõbardicæ.

Responsio Baldi.

Extollens oculos Baldus, frontemq; rapatam,
Suspiciensq; illum transuersa tuẽtibus hirquis
Dixit, uerba licet non hæc responsa merentur,
Attamen hinc abeas frater schierigate, pteru e
Si modo tã strictum nõ ferrea uincla tenerent.
Tamquã polastro tibi pessime colla tirarem,
Vade uiam, nisi uis mihi stesso incidere linguã
Inq; tuam faciem fremitu spudare camino.
Tu qui deberes solanti uoce dolorem
Alleuiare meum, baratrique arcere pauorem
Sic agis, ut perdat me desperatio mentis.
Impie frater, habes in pectore mille diablos,
Respice te stessum, turpesq; redargue mores,
Tonsuram portas, renegas quam mille fiatis,
Nil nisi broda fuit semper tua uita gulose,
Te deus ingratum tantorum quippe bonorum
Expellet cælo, stigis, & relegabis adima.
Hinc procul à nostris oculis Fratuzze recedas,
Spurcitiæ fœtent capucino mille sub illo.
Cælestis ueniæ plus me deprehendo capacem,
Quam te fraude, dolis grauidũq; libidine, uade

Cingar

Cingar scaltritus uerbis magæ percitat illum,
Iam tua dicebat, tua dic peccata ribalde,

Baldus

Perdimus interdum propter tardare boconem
Tunc Franciſcanam tollens de corpore cappam
Ferramēta cito ſolitam cauat extra ſachellam, Notabile.
Fundit aquā fortā ſurdis roſegando limettis, Limetta par ua lima.
Vincula quæq; taiat leuiter manicesq; bogasq;
Poſt interuallum modicum leuat in pede baldus In pede, aduerbiū ſignificat recte.
Sed uix extrema ſtat pro ſtrachedine rectus,
Vnde pignocadæ Cingar piat octo bocones,
Ac Maluaſiæ, quem geßit apoſta, Fiaſcum,
Illum pro longo ſtabiliuit carcere ſtanchum,
Nā quid ſit preſon quam ſæpe prouaucrat ipſe,
Poſt hæc zambellum clamat, mi frater Erine,
Huc accedatis cito, nos orare biſognat,
O Ieſum Chriſtum, cur? ola, frater Erine,
Cur non auditis? dormitis forſitan? o la,
Zambellus parlat pauefacto corde nientum,
Pauper homazzolus deſiderat eſſe deforas.
Cingar item clamat, ueniatis frater Erine,
Baldus miratur, quid clamas, inquit, adeſſum? Breuiter & perfecte loquitur, qui bene loquit.
An latet hic aliquis? dic quæſo, Cingar ad illū
Omnia ſubridens breuiter narrauit ad unguē.
Obſtupuit Baldus tanta pro Cingaris arte,

Comina.

Deniq; Cingar eū uadens retrouare gridauit,
Ah pouerelle, uoco ter uos, & ſic pigritatis
Reſpondere mihi? ſic obedire magiſtro Penitentia, macaronice poſita ad placitum, licet raro vtatur.
Diſcitis? eſſet enim uobis penitentia danda.
zambellus dixit rogo uos mihi parcite, namq;,
Debemus fratres ſeruare ſilentia ſemper,
Sic Quintine pater per adeſſum me docuiſtis.
Cingar ad iſta nihil quid reſpōderet habebat
Se caſtronatum caſtrono cernit ab uno.
Hunc tamen e tēplo Cingar, Baldusq; piarunt
Quem Franciſcanam diſcortigando gonellam
Ad terram mittunt, ac omnia mēbra cadenant,

Sbadacchiumq; sibi ficcant, ne gridet, in ore.

Gosa.

Continuo turris scampanizabat arengum,
Qua Baldo testam confesso tollere debent,
Sollicitans aperit portam barisellus, & extra
Stans uocat, em, nec dũ cõfeßint iste giotonus
Confessate cito pater hunc Quintine ladronẽ.
Baldus id ascoltans uoluit saltare deforas,
Displicuere sibi nam talia uerba superbo.
Cingar eum pauidus tenuit per brachia dicẽs.
Pone si uis cerebrũ nunc tu paulisper acasam.
Es douentatus nunquid uir absque gouerno?
Mox cito respondet Barisello, nunc uenièmus.
O quantis plenus uicijs erat iste caucster.
Non meritat ueniam sed centũ milleq; forcas.
Quem nunc absoluo, sed uos o frater Erine
Exorate deum deuota mente fratantum.
Dum sic parlabat, psalmum miserere comẽzat.
Vel deprofundis primam gridando parolam,
Sed restum psalmi quia non finire sciebat,
Ore susurrabat ueniens ad gloria patri.

Fratantũ, interea.

Togna.

Iam Franciscanam Baldum uestire gonellam,
Cœperat, atq; docet qua forma debeat ire.
Ne foret ignotus faciens in fronte capuzzum,
Sub sancto martellum portat uterque cucullo,
Et menare manus poßint urgente bisogno.
Ad portam uadunt pariter, caualerus apertam
Quã facit, egreditur cingar prius, ĩde chinato.
Cũ capite exiuit Baldus, quẽ nullus adocchiat.
Tunc intrare cito poltrona sbiraia uolebat,
Sed Cingar dixit caualero, quo uenit ista
Frezzesitas? mo sancte deus, concedite tempus.
Quo ficat almancum, uel quo penitẽza fiatur.
Sic ait, et scapolans Baldo seguitante caminat

Cõcedite tẽpus quo fugiamus. Almancũ saltem.

Ingen=

Ingentes hominum rescontrant undiq; turmas
Cũ ronchis, spadis, schioppetis, atq; balestris,
Baldũ expectabant nũc nũc de carcere trandũ
Hunc omnes tanta pro laude uidere peroptant,

Mafelina.

Nuper stopparant portas, pontesq; leuarant.
Nescit enim Cingar qua banda cædat ad urbẽ
Plus curat Baldum quam se, quia diligit illum,
Arriuat portam, dum sic meditatur, ad unam,
Gẽs ubi cum solito faciebant ordine guardam,
Nec solam pretor muscam passare uolebat.
Baldus hẽt uoiã sguarnazzam trare dabandam
Et cum martello plures confringere testas.
Cingar eum placat dicens, fac stulte pianum,
Desine me pẽsare modum formamq; scapandi,
Dum sic ambo simul passu celerante loquuntur
En prope uiderunt grandẽ transire baronem,
Quem soldatorum non poca brigata sequebat.

Gens faciebant ut pars in frustra secant.

Leonardus nobilissimus.

Iste ualentus erat, Leonardus nomine claro
Sanguine progenitus, uirtuti deditus omni,
Altiuagam Baldi famam præsenserat olim,
Cuius in ardentem e tam succensit amorem,
Vt iam per totam longis erroribus orbem
Circuerat, si fata darent quo cerneret illum.
Venerat huc igitur, totam sed repperit urbem
Attonitosq; omnes, ac arma minatia cælo,
Ignorat quæ sit rumoris causa nefandi,
Est super ingentem, bellum, grossumq; cauallũ.
Et rutilo Baldi galonem cinxerat ense.
Viderat ut Baldus spadam, cito nouerat illam,
Disponit penitus si debet perdere uitam
Velle suam spadam, celeremus prestiter, inquit
O Cingar, nam posse modũ scampare trouaui,
Ille meum portat brandum gallone guererus.

Hunc uolo, me seguita, meus est de iure, camina
At Cingar Baldi furiam regit. atq; gouernat
Dextriter, i, parlat, spadam sis certus habebis,
Et sic dicentes illum seguitare comenzant,
Qui tandem subiit cætu sectante Tauernam.
Cingar dans falsos dinaros cæpit ab osto
Lectum cum camera.
Tum Leonardus equos esto recomandat eidem,
Quos, in qua stalla ponũtur, Cingar adocchiat.
Primus de razza turca roca forta uocatur,
Grossior est alter natus de prole Reammi,
Quem baptizauit Leonardus spezzacadenam,

Batizauit non quod baptizasset, sed nominauit.

Tertius alter erat pulcher, non altior Equo,
Sed Barbareschæ natus de prole cauallæ,
Nomine Pardus erat, cursu robustior altris,
Cuius de razza uenict dragus ille liardus,
Qui Gonzagarum stallis portabit auantum,
Et magnum Francisce tibi aquistabit honorem
Maxime quum fueris Venetæ Capitanius urbis
Cõtraq; Francigenas ad Tarrũ bella mouebis,
Immortalis, erit tunc magno fama Ridulpho.

Pedrala.

Ostus in instanti quæ sunt cœnanda parecchiat
Namq; Leonardus mensam fornire comandat,
Accubuere oẽs, stat Mẽsæ in fronte Lonardus
Vndiq; buttarat panceras, atque celatas,
Corrazzas, elmos, quæ cænat, turba Lonardi,
Vt fit quando uolunt soldati pascere uentrem.
Baldus at in portæ fissuram pronus adocchiat.
O, quam pulchra sibi Leonardi forma placebat.
Alter honestus erat ioseph, pulcher ganimedes
Facundus Cicero, Cato prudẽs, ferreus hector,
Semper hẽt spadam lateri, quam Baldus habere
Gesticulat, tamẽ hãc cõtẽtat habere Leonardus
Sic fouet una duos natura, sed inscia meus est.

Comi-

Comina.

Dũq; igitur comedunt, Leonardus dixit ad ostũ
Fer causam, quare sic urbs agitator in armis?
Ostus ait, quidam Fracassus nomine uenit,
Assediaturus multis cum gentibus urbem,
Numq; ualorosum uult vendicare Baronem,
Quẽ tã fama canit p mundum, nomine Baldum
Cui nunc in platea testã mutilare parecchiant.
Quando Leonardus sensit quae dixerat ostus,
Vix petuit læto cum uultu condere doiam,
Sollicitat subito proprios mangiare sequaces,
Dices quod penitus uult illum cernere Baldum.
Baldus, & ascoltat quæ parlabantur ab illis.

Venit præteritum est.

Gosa.

Interea Cingar paulatim tela robabat,
Inq; suam cameram Baldo gaudente ferebat,
Tandem Bretinas spoliarunt ambo gonellas,
A capite ad plantas stipantes corpora ferro.

Comparatio.

Qualis equus iuuenis, quẽ dicimus eẽ poledrũ,
Egrediens tristem longo post tempore stallam
Passutusq; nouo de fæno semper & orzo,
Vellet si posset rupta saltare cauezza,
Hunc appena ualet stallæ retinere famẽius.
Talis Baldus erat, qui de presone cauatus,
Post quam se totum rutilantia uestiut arma,
Bramat presto foras solus borrire per urbem,
Atque cruentatis cum testis atque budellis
Disturbare Iouem, terram, stigiamq; masonem.
At pro respectu prohibentis Cingaris urget
Possanzas nimias animi, coleræq; brusorem.

Lungo post tẽpore. Sic Vergilius, longo post tempore uenit.

Conclusio.

Ast ego sat dixi, seruo præcepta Catonis.
Interpone tuis interdum gaudia curis.

Explicit phantasiæ Nona Macaro.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN MACARONICEN DECIMAM PHANTASIAE.

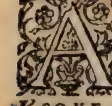
Cingaris ars patuit Zambello carcere tracto,
Baldus cercatur, detegit ostus eum.
Expugnare suam properat gēs totam tauernā,
Cingar Lonardi iamq; parecchiat equos.
Baldus in histaria contra duo mille resistit,
Donec cum socio Cingare montat Equos.
Ad portam fugiunt urbis, fugiendo scolengat
Baldus zambellum, datq; Lonardus opem.
Maior guerra furit, comites perieret Lonardi.
Baldus prætorem captat & inde fugit,
Nam Cingar pontem ualuis bassarat apertis,
Et sic tres pariter scapolauere uiam.
Cingar Prætorem castrat, tum forfice snervat.
Qui tandem Muscis potus & esca fuit.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI,

PHANTASIAE.

Macaronice Decima.

LTIVS, ò, Musæ nos tollere uela bisognat,
MISTERVMQVE facit grauius distendere schenam.
VSQVE modo fregauit aquas mea barca poazzi.

Poazzus est alueus ueru stus, per quē alias Padus fluebat. Nolani portus

Qui dormentato portum facit amne Nolani.
Usque modo bassum calzauit Gosa stiuallum,
Nunc aliquantillũ resonent mea metra 7 baliã
Nunc mare tẽtandũ, cui uitã credere mors est
Magnanimi Baldi celeberrima gesta canenti
Dexter ades Serraffe pater, uatumq; magister

Serraffus, maximus in quibuslibet liberalibus artibus fuit.

Narratio secunda.

Iã Zambellus erat prouidus de carcere ductus,
Prætor osellatum se norat, trat uia bragas,
Bessaq; cõtradas uolitat manifesta per omnes.
Noscuntur fraudes, noscũtur Cingaris artes,
Nam similes rasas faciebat sæpe cauester.
Mantua tota leuat populum sotosora balordum
Ipsaque Prætori zambellus cuncta recunctat.
Desdegnatus erat, trõbam facit ire per urbem,
Qui Franciscanos fratres inuenerit illos.
Mille guadagnabit ducattos.
Discurrunt omnes, uestigant undiq; sbirri,
Non lassant busos, non foppas, atque caminos,
Subuertuntq; casas, gesias, pallatia, turres,
Ac si Rossinum Mantoum quærere uellent.
Usq; in latrinas callant, puteosque profundos,
Inque cagatores alij per stercora rugant.
Propter denarios sunt absque pudore gaioffi.

Prouerbium desperantis trat uia bragas, & est uerbũ cõpositum, trõ uia, tras uia trat uia.

Inter busum & foppam differentiam uide Aulũ Gellium.

Rugare, & stigare.

Berta.

Senserat hæc ostus, Pedrazzum nomine dicunt
Cuius in ostaria Cingar Baldusque latebant,
Ante potestatem subito manigoldus ariuat,
Inq; sua, inquit, fratres albergare tauerna.

Ostaria, penultimam abbreuiare potes, sicut uraniam.

Parenthesis.

Ist inter stultos stultissimus ille tenendus.
Qui se, resque suas ostis uult credere ladris.
Nonne geometras factos distinguere terram
Vel magis astrologos asinos strologare uideho
Quam credam quẽ posse bonus reperier ostus?

Asini geometie uel Astrologi non reperiũtur.

Nō osti curam peragunt, magis immo latronis
Extra balconem distendit pertica circhium,
Quæ procul aspicitur paruo siccata scouino,
Ad quam uel gābar, uel lignea spada tacatur,
Quando tauernarus sentit pistare cauallos,
Ferratisq; uiæ calcagnis tondere petras,
Aut naturali motu rognire biauam.
Presto recordatus Christi mandata iubentis
Vestris in domibus peregrinos sumite stancos,
Protinus apparet cingens gremiale bisunctū,
In primis testam uisazzo sbrettat alegro.
Quamuis non illam uelis allozare tauernam,
Ad staffam tamen ille tuam cōpagniter intrat.
Et simulatrici lætas facit arte carezzas.
Scongiurat quod habet polastros atq; capones
Deq; uitellina fecit modo carne guacettum,
Pro cuius possent bontate resurgere morti,
Non mancant illis (de nugis) lessus, arostus,
Tres uini sortes, dulcis prius, inde racentis,
Et qui dum bibitur, uentris penetralia raspat
Non desunt albi lenzoles, optima stalla,
Mazaticū fœnum, tandem bona chiera fietur.
Cuncta sed intratus retrouas contraria semper
Præteritæ quoniam cœnæ rescaldat auanzum,
Et giurat quantos uiuunt super æthera sanctos
Atq; sacramentat, quod albora coxerit illum.
Sed nimium cænare caue, nam quisq; boconus
Scribitur, ad finem tua gestat bursa malannum
Dum satiare gulam tendis, scarsella uodatur.
Impleri gula uult, sed non uult tasca uodari.
Non unquam potuit gradire gulosus auaro.
Mox tibi lenzolos fingit mutare biancos,
Quos nunc nunc alio pigauerat hospite cesso,
Vt posit donare fidem pigatio talis.
Sanguine si carnes opilatas forsan haberes.

Rognire, binnire.

Gremiale, à gremio dictum, & est pezza linea qua stimur in coquina. vnde Godianus. Pinguifico semper lardo gremialia pendent.

Chiera est, illa superficies uultus, qua læt⁹ aut tristis anim⁹ palesatur. Homerus. Mōstrat alegrezzā cordis sua chiera galanta.

Ne dubita, quoniã cimices pulices, ue salaßãt,
Non te cornettis melius guarire ficatis
Luca quiret, quã gens purgãs cimicina cruorẽ
Nos uigilare docent, ladrosq; cauere latentes,
Sed postquam noctis totas numeraueris horas,
Numeraueris horas, quia dormire nõ potes. *Surgis, & ad stallã uadis guarnire giumẽtam,*
Teque trouas abiens robbatum semper ab illo,

Pedrala.

Sic Baldus, Cingar falso trapolantur ab osto,
Tunc omnis mundus prætore iubente leuatur.
Arma capit, cæleratq; illam assaltare tauernã
Protinus aduisat Martin trõbetta Lonardum
Vt se ostaria subito dipartet ab illa.
Cingar id attendens sic Baldo territus inquit
Heu mi Balde, mori nos conuenit, ecce piclum
Imminet, in trapolam tandẽ uulpecula cascat.
Baldus eũ guardat, quid ait, mi Cingar honoris
Notandum. *Esse potest melius, quam bello tradere uitam?*
Soldatis equidem laus est certando morire,
Notandum. *Cingar discazzat Baldi sermone pauram,*
Asi go asogas. est cum auxilio braghe callare. *Extraq; balconem paruum se prestus asogat,*
Namq; Leonardi sperat robbare cauallos,
Sed famuli stallæ positis arzonibus illos
In pũctũ statuũt, quia uult equitare Lenardus
Baldus ibi solus restat generosus in armis,
Mille annos una hora sibi est certare dauerũ.
Ignorans causam Leonardus presto resurgit,
Imperat & famulis socijsque resumere tela.
Currunt ad stallam propter montare cauallos
Mira Cingaris astutia. *Iã posito in staffã pede uult equitare Lonardus*
Sed Cingar clamãs per frenum corripit illum,
Sta, dixit, saldus mandat tibi nostra potestas,
Vt desmontatus succurras prendere Baldum.
Blasphemia spagnolica. *Cui Leonardus ait, meus hic nũ Baldus alozat*
Immo giuro deos pro Baldo summere mortem.

Dispono

Dispono, seguitate cito seguitate sodales,
Nũc mihi dulce mori, nũc nũc gratissima mors
Et leuis in curuo saltans arzone ficatur (est,
Cingar alegrus ei sese manifestat apertum,
Supplicat atque uelit fortes prestare cauallos,
Cũ quibus hoc Baldus poterit schifare periclũ.
Tunc se buttauit prestus de arzone Lonardus,
Cingaris in faciẽ lachrimans dedit oscula cẽtũ
Mox ait, indarnũ nil nos modo stare bisognat.
Non non parlandi non tempus facta requirũt,
I, sequar, atq; meos faciam seguitare barones.
Pro magno statui Baldo dimittere uitam.
Cingar Equos tantũ recchiedit, sed Leonardus
Non dat equos tantũ, Baldi cito porrigit ensẽ,
Quem lætus Cingar brancat, cingitq; galono,
Mox iuuenem pregat, atq; suos deuote sodales
Vt pariter portam festinent urbis ad unam,
Ac ibi stent prompti si forsan Baldus & ipse
Ad totam briliã ueniant strıngendo cauallos,
Protinus arma pient, pontemq; calare fatigent.
Sic faciam, Leonardus ait, tunc præstiter altrũ
Scandit Equũ, properatq; sua sectante caterua.

Comina.

Iamq; propinquabat uastus de gente canaia,
Ostus eam guidat lucratus mille ducatos, Ducaos Spaguoliter.
Vt quondam fecit Iudas tradendo magistrum.
Ecce domus turbis repletur cuncta brauosis,
Orantem Christum qui uelle piare uidentur,
Quũ surgens illis dixit, quem quæritis? adsum.
Nec tamen his Baldus dixit quẽ quæritis adsũ
Nõ expectauit quod Baldus sguaginet ensem
Auriculamq; taiet Malcho, qui primus iniqua
Præsumpsit uincire manu quæ brachia Cælũ,
Quæ terrã, mariũq; sinus, quæ tartara sistunt,
Non dixit Baldus guarda, sed menat abassũ.

Incipit crudele certamen Baldi.

Squadron⁹. quem batasionem Florẽtini vocant.

Ecce super salam populi squadronus ariuat,
Nubila uersantur magno clamore gridantum.
Nămq; simul sbraiant, exite, exite, ribaldi,
Ostus adest primus, cameram designat apertam
In qua stat Baldus solus gianetone pacatus,
Qui cameræ portam quando sibi uidit apertam,
Mille quoq; hastarum stipantes limina pŭctas.
Protinus ad primum gianetonis uulnere colpŭ
Trat Contestabilem passato pectore mortum,
Quem peltronzonem sbirri dixere Vigazzum
Inde cito reuocans gianetonem uulnerat altrŭ,
Quem ueluti ranam medio uentramine passat.
Plura super limen fit conculcatio gentis,
Quos gianetonatis crebris fat stare dacantum.
Cingar equos habet in certo cantone paratos,
Expectans Baldum donec descenderet illuc,
Baniger aspectu digitos mordebat acerbo,
Seq; modum peusans fugiendi macerat intus,
Nascitur immensus per uastum clamor olympŭ,
Prehnde gridant, ladrŭ sta saldus p̄hnde ribal=
Ferte focu, scalas, intra, day, pcute, guarda. (dŭ
Baldus in iguinoma facie, dum certat, auăpat.

Tra, tras, trat.

Fo, fas, fat.

Bauiger, geris bauam.

Comparatio.

Non secus ut quando uulcanus forbice gremit
Dudum sufflanti brasatum mantice ferrum,
Quod Brontis Steropisq; cito martellus asaltat,
Vndiq; sintillant: tich, toch, pistaute fauillæ,
Trans gianetonatas omnes sottosora buttabat
Et ueluti dainus stans semper in aere pirlat,
More leonino rabidam stigauerat iram,
Nilq; loquebatur, tandem sic ore gridauit,
Quid facere o tristes capelazzi creditis unquă?
Vos tanquam uaccas sforcinabo more becari,
Te nil formido, te nil tremo brutta canaia.

Gremit, brăcat.

Capelazzi Mantuanice dicŭtur uiles & codardi.

Sic

Sic insultanti gianetonem uoce cruentum.
Concitat, & gambis omnes facit ire strauoltis,
Nemo (licet brazzo targonem portet apiccum)
Audet sanguifluam camere transcendere portã,
Nã targas ueluti mascherpas traiicit omnes,
Non tamen ipse foras oculatus ualere curat,
Sic nimiam contra gentem combattere laudat,
Non plusquam septem possunt certare, uel octo.
Cætera turba gridat solum, procul atq; minaz-
(zat.

Togna.

Ergo per intornum muros scalzare comenzant, Perintornũ undique.
Quo poßint omnes partem pugnare p omnem,
Quam rem cognouit Baldus feriensq; repensat *Omnes per omnẽ figura est, quæ dicitur galantaria.
Quid faciat, uel de summa saltare fenestra,
Vel ruere in medios, morti contrarius, hostes,
Contra bõbardas uelut audet currere sguizzer Sguizzer, impauidus artelarie.
Talia dum meditat ruit alti machina tecti,
Quæ miserum uasto sepeliuit murmure Baldũ
Prestiter accurrũt omnes sub mille quadrellos
Lapsum trare uolunt, at Baldus fortius extra
Se cauat, & scorlans testam dedit ore gridorẽ,
Lanzonemq; tirat de saxis, at sine ferro,
Namq; dishastatus nimio sub pondere mansit
Stringitur ambabus tamen hastæ fractio palmis
Baldus & in plebem saltu se gettat in uno,
Targones spezzat, maiam sfrantũmat, apertam
Quisq; uiam præbet uoltans calcanea fronti. Arisgat, pro audet, Sic Homerus. Aduersis nũquam se rebus arisgat Vlisses.
Tartufolas nasare suas non ullus arisgat.
Sed banda semper gens ingrossatur ab omni,
Vrbs ibi tota ruit, uult hunc omnino taiatum
Millibus in pezzis, canibusq; butare coradam.
Clauditur intornũ Baldus, parat hic parat illic,
Qui ferit in fianchis, qui retro, qui ferit ante,
Qui ne mauu drittos, qui pũctas, quiue rouersos
Montanosq; tirat super illum tela fioccant.

Sbraiatur, sta salde ladro, sta salde cauéster,
Vocibus innumeris Cœlũ, Mare, Terra boaxat
Trasbaltigat, cigat, ninigat, nutat. *De fundo ad culmẽ transbaltigat illa tauerna.*
Nil sbigottitur Baldus, cor pectore saldum
Stat uelut ob uentos Turris famosa Cremonæ;
Deuentatq; magis conspecto sanguine durum.

Mafelina.

Cingar ad ingẽtẽ strepitũ drizzabat orecchias
Nec se, nec Baldum sperat montare cauallos.
Corripit ignotus quadam foraueste spedazzũ,
Atque super scalam properans en obuiat osto,
Qui desi opertum Baldum traditorus habebat,
No stetit indusians, nec dicere, guarda, sed illũ
Usque ad prolixas speti traiecit orecchias.
Unde sforacchiato patuerunt uentre budellæ.
Notandum. Quo quo, galantaria est. *Vidimus experti quod quisquis fallere, cercat,*
Deceptum tandem se cernit tempore quoquo.
Cingar salottum nullo terrore subintrat,
Hic uidet horrendã guerram, miserũq; trauaiũ,
Hic inter centum spadas centumq; pugnales
Stare trouat Baldum, qui se deffendit ut hasta.
Cõparationes. *Hic inter centum Mastinos inuenit ursum,*
Inter falcones aquilam distendere grifas.
Tunc ubi combattit se sic parlando butauit.

Animositas Cingaris.

Cingar ego mi Balde comes, sta saldus ad arma
In quibus ante pient quã nos moriemur in vnũ
Inde gridat, scampate uiam poltronica turba,
Non uergognat s? non non zentaia ferire
Cõtra duos tanti? quæ laus? quæ gloria uestri?
Dum sic brauabat media se gente ficauit,
Et monstrat quod post dictum bene facta sequun(tur.
Innanimat semp Baldũ, filzatq; budellas,
Nunc de calce tirat. nunc ferro saltat in altũ,
Circũcirca rotat pedibus, parat undiq; bottas,

Pedrala

Pedrala.

Cingar is altorium quum Baldus sensit adesse,
Fraxineam menat tantis cum forcibus hastam,
Quod faciens illam in centum milleq; pezzos
Plus de trenta uiros colpo aterrauit in uno.
Cingar pro tanto strepitu cascare cediuit. Cediuit, parum defuit.
Sed quando fractā gens pessima uiderat hastā,
Protinus in semmam Calca coeuntur in una, Calca, angusta caterua est.
Et contra Baldum ueluti montagna ruinant,
Nil tenet in manibus nisi guantos ipse misellus
Vnde ferat pugnos, & dentibus ore chiauatis
Cum pugnis calcisq; studet non perdere uitam.
Dat nihil in fallum, colpo cadit unus ab omni,
Si quandoq; utrum ferit in culamine quēquā,
Ille sibi collum solaro frangit in alto.

Comina.

Cingar habens oculos (ut dicitur) ante padellā Prouerbium Soratuttum, sup omnia.
Silicet ut Baldus soratuttum non moriatur,
Hunc uidet a tantis fracto lanzone feratum,
Ergo ruit qualis porcus singiarus in illos,
Seq; ualenthomini Baldo piantauit apressum,
Ac ibi cum speto facit undiq; stare dabandam,
Sbarratat gētē, sforracchiat, et arma fracassat
Mox rutilā Baldi spadam tulit extra guainam,
Quam porgens illi magna cum uoce gridabat.
Ecce tuus iam brandus adest, hunc accipe Balde
Quem rogo fac similē corrallo sanguine rossum.
Baldus alegrus eum subito sbaizando piauit,
Perstrinxitq; illum manibus furibūde duabus.
Incipit en tanto crudelem quippe macellum,
Quantū non fecit sub Roncis ualle Rinaldus. Adheret opinioni Alouisij, qui cōtra dicit Spagnæ Auctori.
Tu nisi per celsum palazzi, monça solarum
Brachia cernebas testas gambasq; uolare.
Continet optatam longo iam tempore, spadam.

Nomina ualenthominum.

Nil pauet ulterius, Cæsar paret alter in armis
Immo Pompeius, Tarquinius, alter Achilles.
Penthesilea furens, Alcides, Hector, & Aiax,
Vel de iudaico populo Rex Dauid, & ille
Terribilis Sanson, Iudas, Macabæaq; proles.
Vel magis Orlandus, Danesius, atq; Rinaldus,
Dudon, Ricardus, Viuianus, Berliger, Oto,
Buson & Astolfus semper cascare paratus.
Hos omnes Baldus magnis cũ forcibus æquat.
Non Anchroia fuit tantum possenta, nec ille
Qui fadatus erat Feraguttus, uel Balugantus.
Nil fuit ad Baldũ Sacripas, Rodomõsq; pagani,
Nil quoq; Durastãs, uel Sq̃rcia, Berra, Burati.
Nil quoq; Cẽtauri fratres Tarassus, Ignarus,
Nõ æquat Baldus fortißimus, immo superbiat,
Non ualeo contare quidẽ quam fortiter obstat.

Comparatio.

Cum quali furia taurus sub amore uedellæ
Millibus à canibus quando assaltatur in agro,
Nunc pedibus ferrat, nũc illos cornibus urtat,
Spernazzat sabiã magnos trat in aere calzos,
Orcq; spumigero cœlum mugitibus implet.
Sic inter gentem Baldus succenditur illam,
Testas & gambas trũcat, brazzosq;, manusq;.
Subuoltatq; oculos nigra sub fronte brasatos,
Mandrittos mbrat, montanos, atq; rouersos,
Estq; suum carpus diuerso turpe cruore,
Qui cruor emanat per salam fluminis instar.
Cingar stat lateri multo sofiamine pugnat,
Qui clamans Baldum cunctis oldentibus inquit.
Balde comes, ucnias post me, descendere scalam
Iam uolo, sic dicens rubro secat agmina speto,
Incipit & scalam per uim smontare gradatim
Semper eum sequitat Baldus, reparatq; feritas,
Sed gens tota ruens mbrabat saxa, quadrellos,

Alter

Alter aquam gettat summo balcone boientam,
Ex illis multi quamuis mansere pilati,
Nō tamē absq; aqua calda tunc Cingar abiuit.
Namq; suo capiti plures crodauere capilli.
Alter afogatas non cessat fundere brasas,
Alter ne fugiant lazzos hinc inde parecchiat,
Cingar at insultans scala descendit ab illa,
Quem sequitur Baldus multā faciendo fadigā.
Tandem Cingar equos arriuat, seq; reducit
Cum pede dans calcem portā sotosora butauit,
Et subito stallam Baldo prior intrat apertam.
Sed Baldus dum Cingar equo saltare fretabat,
Tamquam pillastrum firmat se in limina portæ,
Hanc intrare quidem pro Baldo quisq; stopinat
Nāq; ibi tam scuram cœpit replicare baruffam,
Quod de mazzatis in poco tempore fit mons.
Cingar copertas de maia supra cauallos
Strauerat, ergo super Rocafortā pelle grisonē
Nil mittendo pedes in stafam concite saltat,
Accipiensq; unum Lanzonem forte catatum,
Imbrazzat scutum stallamq; repentiter exit.
Protinus & Baldus dū possidet bestia Cingar
Supra diabolicum saltauit spezzacadenam,
Tunc ambo strictis cum calcibus instar aquosi,
Turbinis in segetes quando Iouis ira fracassat,
Est ubi calca magis faciunt slanzare cauallos.
Quales Grifones, Tigres, fuluiq; Leones,
Tales sunt isti repetantes quippe caualli. (sant.
Qui modo cum calcis urtant, modo dentibus os=
Frena biassantes oculorum lumina torquent,
Seq; tumescenti rectos ut pectore drizzant.
Postea callantes feriunt cum calcibus æquis,
Et uelitare uiros faciunt ad nubila mortos.
Nil fuit ad tales Corseros nempe Baiardus,
Quamuis diablos septem portaret adossum,

Prouerbiū: Nulla fit collisio, absque aqua. Crodare, pro cascare, ut poma ex arbore crodant, ait Lucretius.

Coperta, uestis equina. Roccaforta grisonus.

Cōparatio.

Ossant, pro exossant.

Nil Ro=

Nil Rondellus erat, Briafortis, nil Briadorus,
Nilq; Valētinus, Mābrini Alphana Morellus,
Hos omnes isti superant forzaq; fugaq;.
Calcibus istorum non durant arma, uiriq;
Notandum. *Gaudet Baldus habens talē bellando cauallū,*
Canto, parte hinc derriuat Cantonus. *Quadruplicat forzas soldati forza caualli.*
Sed gens tanta quidē tanto renouatur ab omni,
Quo plus ammazzant, plus illi crescere parent.
Iā straccatus erat Cingar, iā Baldus habebat,
Quamuis non essent mortales quinq; feritas.
Cingar eū clamat, Baldus seguitare comenzat,
Et contrastantes semper gaiardius illis
Egrediuntur eam fracto squadrone Tauernā.
Tunc Vrbis uersus portam speronat uterq;,
Atq; leui cursu parent dare uela caualli.
Sed populus currēdo dretū sbraiabat ab auras
Piglia ladrones, dai, dai, ne andare sinatis.
Dai, dai, incitantis est. *Quando Leonardus uenientes prospicit illos,*
Atq; cauallorum stimulari calce fiancos,
Protinus erripiens brandum fendente tirato,
Ad portinarum testam de netto leuauit.
Tūc gēs q̄ facit hic guardā cōcurrit ad arma,
Circundatq; alto Iuuenem clamore galantum,
Et iam stoccatas centum susceperat ille.
Ergo suum stringens ualidum furiose cauallum,
Balzus, & balzamē est equi saltus. *Sexaginta uiros balzo superauit in uno.*
Extra giauarinas, zanettas, extraq; piccas
Ille cauallus eum rapido balzamine portat.
Ipsa Leonardi gens prestiter arma sguainat,
Quando uidere suum dominū sic undiq; septū.
Non stant ut faciant poltroni cernere factum,
Protinus in calca stricti, groppoq; reducti,
Auxilium spreta dant caro morte patrono.
Hic quadraginta uiri cōtra duo mille repugnāt
Hic centum stoccos audis confringere targas,

Hic brazzos gambasq; uides, spallasq; taiari,
Hic uariæ uoces morientum sidera tangunt,
Hic ne Leonardus fert spadā sanguine rossam
Qui clamat sanctum Petrū, sanctamq; Mariā
Qui gridat miserere deus sborrando fiatum,
Qui strauacatus humo pedibus follatur equorū Follatur, colliditur.
Qui perdit natos, qui uxorem, quiq; fradellos,
Qui fugit & prolat retro linquendo coradam,
Qui iacet absq; manu, qui saucius ītra budellus
Hic ferit, ille parat, fugit hic, sequit ille fugatū
Ast ubi cū Baldo Cingar comitāte propinquat,
Nec bene præcipiti cursu arriuauerat illuc,
En procul apparēs Zambellus ualde minazzat.
State ribaldones, gridabat, state gaioffi,
Nunc ego sum iussu Prætoris boia creatus, Zambellus factus boia.
Hoc datur officium mihi uos casone picandi.
Sic ait, & rasco uult infilzare cauallos. Mirabar si habuisse spectum.
Baldus per collum, dum passat, corripit illum,
Ac super arzonem nil disconzatus aferrat,
Cui brancando pedes & collum more polastri
Strangulat, & iaciens tanquam si galla fuisset Galla, est fructus illicis multum leuis.
Hunc facit immensi culmen superare palazzi.
Quo iactu multi stopuere, nec amplius illos
Perseguitant, immo pauidi calcanea uoltant. Zambelli interitus.

Gosa.

Occiderat iuuenis iam tota fameia Lonardi,
Iunxerat huc gētis nā maxima turba nouellæ,
Quæ quoq; formosum Leonardū forte necasset,
Illuc ni Baldus spronasset speza cadenam,
Qui cernēs iuuenē trās agmina tāta seratum,
Erripit horrendum tumido de pectore gridum, Mirabilil colpus Basdi.
Perstringitq; Ensem tali sfronzante rouerso,
Quod testas septem sine busto misit arenæ.
Post hæc ad summam pallazzi stare fenestram
Vidit Prætorem brauosa uoce gridantem,

Prendite

Prendite ladrones, quæ uos indusia tardat?
Cur non tres solo comprendere mille ualetis?
Tanta codardia est in nostris ergo guereris?
Baldus ad offensā reuocat sua pectora uecchiā
Intrat pallazzum trans cētum mille gianettas
Ad scalæq; pedem saltat de spezza cadena.
Ceruellis sua spada colat, rubeoq; cruore,
Appositio. *Sed quamuis habeat naturæ munera forzam*
Maiores odium dat uires attamen illi.
Spezzi pro spezzati. Matones differunt à quadrellis, lege Vitruuium. *Prætorem penitus uult amazzare gaioffum.*
Ascendit scalam, cui trantur semper adossum
Saxa trabes, flagransq; cinis, spezziq; matones
Deniq; sopraueniet, Prætor fugit, ipse gridorem
Ingentem laxat pariter, tiratque rouersum,
At non colsit eum, sed spezzat grande pilastrū,
Vnde ruinauit zosum pars multa solari,
Innumeriq; homines subter periere quadrellis.
Nil tamen interea desistit currere Baldus,
Prætorem incalzat, qui mischinellus ubiq;
It latitando petens ueniā, sed Baldus orecchias
Prouerbiū. *Stoppat sordinamq; sonat, uult prendere uiuū,*
Parque referre pari, sententia diui Hieronymi. *Parque referreque pari,*
Prætor ducatos dare septem mille spopondit,
Et sit contentus uitam concedere uiuam.
Baldus sdegnatur, nec respondere ualebat, (tat
Quo magis ille rogat, crudus magis ipse deuen-
Si dare tunc uenetum uoluisset nempe tesorum
Non accepisset, quia non corrumpitur auro
Notandum. *Baldus, iustitiæ quo incagant sæpe tiranui.*
De quodam cātone rapit finaliter illum, (uerba
Non ualet hic hominū gridor, arma, brauosaq;
Per medias spadas, portat se fortiter extra (zi
Sēper habet, strictūq; tenet sub tegmine braz-
Prætorem, qui clamat opē, qui gridat aiuttū.
Regreditur Baldus, mens crescit forza uigorq;

Nec

Nec bene cessarat totam descendere scalam,
Quod tercentum homines dẽtegauere terenum
Deniq; se accostat per forzam spezza cadena,
Sbalzat & in sella se reperit esse ficatum,
Antequam pedis intrauisset planta stafilum.

Comparatio.

Non aliter miseram uide portarier agnam
Ore lupi quam mille canes, quam mille uilani,
Scodere non possunt cum factis atque parolis,
Sicut prætorem fert inter brachia Baldus,

Berta.

Cingar at interea spadam uibrare rafinat,
Iamq; fores aperit, pons callat, aperta scapandi
Fit uia, q̃d cernẽs Baldus uocat ante Lonardũ
Mox sperone fugam rapit, illico subsequit alter
Et sic tres ipsi pariter carneria portant.

Mafelina.

Non illos curant stracchi seguitare gazani,
Gaudent immo nimis tres cuasisse diablos,
Sunt affannati, redeunt languendo pregantes
Vt de destreris ualeant sibi rumpere collum,
Namq; fadigarum tantarum causa fuere.
Qui truncatus erat brazzum, gãbamq; pedẽq;
Quisque ualorosi Baldi gustauerat ensem,

Pedrala.

Baldus Mantoum sgombrat fugiendo terenum
Donec campagnam Veronæ straccus arriuat.
Hic affannatos dismontauere cauallos,
Inde potestatem nulla mercede ligantes
Totum uimineis tambusauere flagellis,
Moxq; baricocolos, membrumq; uirile secarũt,
Ipsemet ingordo quos mandat gutture zosum.
Post hæc instar equi snervarunt forfice nares,
Truncarunt aures, oculos dentesq; cauarunt,
Hunc sic fornitum retro liquere bonhomum.

Dentegare terrenũ melius quam oppe tere. Safilum, posuit pro staffa.

Portare carneria, inferius dicam.

Irronice bõ homum.

Qui

Qui factus tandem moschonis esca bouinis,
Tradidit infælix animam similandus iniquo
Hærodi, uiuendo fuit qui uermibus esca,
Nouimus hunc merito poltrona morte necatũ,
Cuius uita fuit fraus, broda, libido, gaioffi.

Conclusio.

Sed quoniam straccor Baldi cantare pdezzas,
Vos quoq; iã decimũ phãtasma relinquite mu-
(sa.

Explicit Phantasię Decima Macaronicę.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE VNDECIMAM MACARONICEN.

Colligat altus amor Baldũ, simul atq; Lonardũ
Cingar et ad Chiozæ littora sguazzat equos
Imbarcantur ibi, mare nanq; uidere peroptãt,
Menat & illuc oues turba tesina suas.
Cingar castronem pegoraro comprat ab uno,
Quẽ getat in pelagũ, quæq; ouis hũc sequitur
Omnis anegatur pegorarum squadra, Tesini
Dum brauare uolunt, Baldus amazzat eos.
Nauta procellosum fieri mare sentit, & ante
Contra fortunam se parat ire trucem

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI

PHANTASIAE.

Macaronice Vndecima.

EMPVS erat quando Sol Tauri cornua scaldat. Descriptio primi ueris.
IMPREGNATA nouos emittunt arua fiores.
Frondificant boschi, salices uiridare comenzant,

Prouocat,

Prouocat et somnum cãtu rosignolus in umbris
Vndiculis tremulis fontanæ, prata bagnascunt,
Quando simul Baldus Cingar bellusq; Lonardus
In quendam roseis cõpletum floribus agrũ
Non procul a chioza desmontauere cauallos.
Hic Pinus celsam porgebat in æthera cimam,
quæ phibet ramis penetrare brusamina Phœbi
Ac pulchrã spißis cũ frondibus explicat umbrã
Sub qua proiectis armis dant membra quieti,
Atque reassummunt in lasso corpore forzam.
Hic tacitum Baldo promit Leonardus amorem,
Vnde sodalitium nunq̃ smembrabile natum est
Namq; regionantes simul ingroppantur amici.
Baldus dimandat qua sit de prole creatus,
Cui Leonardus, ego uerum mi Balde fatebor,
De Pompeianis Romæ sum gentibus ortus
Me tua diuersum conduxit fama per orbem,
Per freta, per montes, per ualles, perq; pianum,
Tandem post longos errores sortis aiutto,
Talem tereperi, qualem persensimus olim,
Scilicet eximium sensu, guerrisq; probatum,
Maturum, placidum, mitem, laudesque p omnes
Dicendum, quem uir non tantum debet amare,
Sed fera, uel saxum, uel guardia cerberus orci,
Baldus ait, stupeo cum sis generosus, & alto
Stemate progenitus. gracilis, rudis, atq; uilani
Quæris amicitiam, non hæc dilecte Lonarde,
Nõ hæc inquã homini bene stant pconia basso.

Rosignol⁹, & Philomena.
Lonardus, & Leonardus per cotonosiam.
Brusamina, calorem excessiuum, Columella ponite sialcadas, ne sol brusamine lædat.
Notandum.
Cerberus apositio guardia orci.

Comiua.

Talia dum simul humano sermone loquuntur,
Cingar equos leuiat sellis, ponitq; cauezzas,
Quos uoltare super strammũ stallareq; fecit.
Hic mare nõ pcul ẽ ad qđ sguazzare cauallos
Cingar abit, secum bellam cantando rosinam.
Aduenieus pelagi quo pulsant littora fluctus.

Rosinam cã tilenam rusticanam.
Mensura nauium istæ; sunt buttæ.

En

En uidet immensam nauem Zenouesibus aptã,
Quæ tenet in largis buttas sex mille cauernis.
Hæc in Turchiam multas onerata facendas
Ferret parat, quoniã pspter tenet æquora uẽtus
Immediate uocat Cingar, *cignatq; parono,*
Cui parlans multam spõdet pagare monetam,
Si compagneros uult tres, totidemq; cauallos.
Ducere Turchiam uersus, patriamq; Mororum
Est res difficilis, responderat ille, dauerum,
Namq; modo uenient pegorari trenta tesini,
Qui nauem debent pegoris caricare tesinis.
Cingar ait, qd ad hoc? age quæso care patrone
Tres sumus, exiguũ spatiũ gẽs pauca rechiedit.
Annuit ille, tamen faciat frezzose pregabat.
Sic faciam cui Cingar ait, uertitq; cauallum,
Mox ad connexos in amore cucurrit amicos,
Narrat eis factum, læto qui corde leuati
Disposuere maris terræq; uidere paesos,
Cernere namq; nouas cosas iuuat ire per orbẽ
Et uersus pelagum cœperant flectere breuas.
Tandem conueniũt ubi maxima barca moratur
Quæ non barca qdẽ, magis urbs parebat iu un (*dis*
Parenthesis de Bergamaschis.
Hic mercadantes propriam introducere robbã
Valde fadigabant, cernebas mille fachinos
Per sex marchettos humeris ĩponere sommas.
Vt Cato noster ait, nemo sine crimine uiuit,
Si Bergamaschi *damnantur crimine quo quo,*
Crimen auaritiæ specialiter imputat illos.
Non Bergamascos habitantes dico per urbem,
Sed quos passutos castagnis, atque gosatos,
Vel macco saturos mandat montagna deorsũ,
In spallam portant saccum, sogam.q; recinctam
Et cantant uacui coram latrone uiantes,
Sunt homines bassi, largiq; in tergora, pingues

Compagneros Spagnolice. Compagnos Lombardice. Lanz, Todeschiter.

Brena & bria, sunt rena cauallorum, poetæ abutuntur habenis.

Maccus, est pulmentum ex semola & botiro, contra hydropim, teste Hippocrate.

Gosus latinæ, gauozz᷉ græce, & est quædã inflatio carnis neruosæ circa collum, nunquam in pedibus accidunt.

Formaggiũ Bergamasche.

Et dicunt alias gentes non esse dolatas
Perfecto ligno, nec habent sua congrua mẽbra
Nãq; goso mancant, nascũtur et absq; gauozzo
Vnde superbescunt, quod eos natura creauit
Dißimiles aliis forma, belloq; decore.
Sẽper habẽt pectus stomacũq; pilamine foltum
Nec gestant pezzam scarlatti desuper illum,
Strutio nanq; minus posset smaltire piombum,
Quam possent ferrum graßi padire fachini.
Ad pastũ mangiant formaggi quinq; librettas
Formaggio quoniã solidant mãgiamine schenã.
Caseus ingrossat ceruellum, non tamen isti
Sunt großi cerebro propriam contando rasonẽ,
Bergomeæ genti gens Florentinica cædat,
Pius Bergamasco fert uermocanus in ore,
Quam cẽtũ chiacchiare quas, ò Florentia dicis.
Nõ urbs, nõ castrum, qđ non sit plena fachinis,
Arte fachinandi nil se gens altra fatigat,
Sunt Bergamascha solum de prole fachini.
Fœlices etenim, quoniam uersantur ubique,
Nobiliũq; domos habitãt retrouantq; frequẽter
Venturã magnam Domino Dominæq; placẽtes.

Gosa.

Hanc igitur nauem tendunt onerare fachini.
Supra quã saltãt Baldus, Cingarq; Lonardus
Atque gubernarunt quodam cantone cauallos.

Togna.

Interea ueniunt cisilantes sæpe Tesini,
Qui tria de pegoris ducebãt agmina secũ, (nat
Quodq; agmen pegoras forsan duo mille gouer
Prima per orecchias sursum nolendo tiratur,
Hanc seguitant aliæ quam p̃stiter absq; labore
Nam pegoris natura dedit seguitare priorem.
Sed quando Baldum sociosq; tesinica turba
Vidit equis Nauẽ ĩpedisse, quid inquit alogias

Pegorarum instinctus.

Soldatos

Soldatos istos pegorarum septa cupantes?
Quidue cauallazzos istos te sumere fecit?
Non audis patrone ratis? quin eiicis illos?
Eiice soldatos, inimicos eiice nostros,
Nam contadinus cum milite uiuere nescit,
Atque soffriremus mutuas mangiare budellas.
Sed bastonatas quas assagiamus ab illis
Reddere uoia uenit, detur ergo licentia uandi.
Nauita non audit, conuiiia plurima dicunt,
Tollere non alios in barcam namque spopondit.
Sed Barcarolos quis non trouat esse bosardos?

Cupantes rustice pro occupantes.
Soldati & rustici nunquā conueniunt.
Assagiamus tā uinū quā bastonatas.
Notandum.

Berta.

Baldus, ut audiuit brauamina, scoriat ensem,
Nam sibi displicuit uillanos esse superbos.
Cingar eum tenuit dicens, mihi deprecor istam
Desine uindictam, nunc nunc miranda uidebis
Est uillanorum toleranda superbia nunquam
Altri ridebunt, altri sed forte piangent.
Baldus ei paret, sfodroq; reconcludit ensem.

Notandum.

Mafelina.

Interea uentus cœpit sofiare galantus
Stat mare quaccinatū leuibus tremolātibus uñ
Discostant grauidam curuo de littore nauē (dis
Paulatim quæ se mare dilungianat in altum.
Vela resoluuntur, zephiroq; tumentia plentur,
Deq; maris golfo iam littora nulla uidentur,
Deniq; cantantes longum rapuere uiliagium.

Plentur pro impleutur.

Astutia Cingaris.

Fraudifer ergo loquit pastorem Cingar ad unū
Vis compagne mihi castronem uendere grassū?
Sum contentus ego, uēdam, pegorarius (inquit)
Da mihi quinq; tronos si uis, aut quattuor ad
Absq; sothiezza mercati Cingar eidem (plus,
Sborsauit numos tolto castrone dolosos,
Sub terra quoniam falsos impresserat illos,

Ad plus, ad mancum.

Hic Mercadantes optant rei cernere finem,
Chisellus, fraudolētus & Barrus. Expectat Baldus fraudem, ridetq; Lenardus,
Nam bene squadrabat qđ erat malus ille ghisel
Cingar p binas castronē brācat orecchias, (lus
Quod butat ī medio cernētibus æquora cunctis
Illico (nam mos est ouium seguitare priorem)
Omnis grex sequitur, precepsq; nodare caminat
Postq; caporalem certatim mandra ruinat,
Immo gaudenti cantabant carmine be be.
Non fuit una quidē quæ nō scampasset ī vndas
Totum lanigeris impletur piscibus Aequor.
Cifilare: melius quam fi bilare, uel subiare. Se sforzant illas cifilando tenere tesini
Ast ad bellasium possunt cifilare gazani.
Iam tota pascunt aliud quam gramē & herbā,

Discomparatio.

Tempore diluuii super alta cacumina pisces
Errabant nemorum, discurrebantq; per ulmos,
Sed modo lanosum bestiamen pascolat Vndas.
Prouerbium Baricocolæ. Et lanam bagnasse suam iam dicere possunt.

Fictio poetica.

Neptunus magnum possedit alhora botinum,
Qui marauiabat pegoras descendere tantas,
Cū quibus & nimphis, ppriisq; baronibus unam
Egregiam Cœnam, nec non duo prandia fecit.
Omnia mangiarunt, adeo quod Gatta dolebat
Namq; polita nimis sub mensis ossa cadebant.

Comina.

Iutare, pro aitare. De risu Baldus schioppat, creppatq; Lonardus,
Ac mercatores omnes strepitose cacbinnant.
Glamitat o o, uelut si quis nolēdo dat aliquam zucadā, protinus, o, o, prounntiat succinctè. Cingar nil ridet, sed velle iutare uidetur,
Atque trabuccanti pecudi succurrere fingit,
Sed magis i fluctus buttat, buttās quoq; clami (tat, o, o
Ad partesanas, chiappū dāt presto tesini
Prouidus at Cingar zanettam corripit unam,
Inde uocat Baldum monstrat zuffumq; tesinis.

Quid,

Quid, loquitur, uultis mecum brauare Vilani?
Quo uestram causam diffendere iure potestis?
Est nunquid talis uestris usanza paesis?
Nonne meā possum, sicut uolo, spendere robbā?
Castronus meus est, modo quem mea tasca paga
Deq; meis rebus facio qđ uoia comandat, (uit
Hic gentilhombres ibi quos astare uidetis,
Iusto iure suum possunt narrare parerum,
Si mihi tortus erit uestrum sperare douerum.
Si uobis, iubeo ruginentas ponite dagas.
Nos altramentum quid sit soldaica proles
Vobis mostrandum est factis & absq; parolis,
Est sacrificium sanctum ammazzare uilanos,
Stat male gentili sub corde superbia certe,
Peßima sed res est uos rozzos esse superbos.
Nec toto in mundo reperitur abusio maior.
Quam si uillana quisquam de stirpe superbit.
Has uillanias non sofriuere tesini,
Cingaris ad panzam trat quidā cōcite dardum,
Quē similis daino Cingar saltando schiuauit.
Illico surrexit Baldus cignatq; Lonardo,
Amboq; brazzatis scutis brandisq; cauatis
Impetuosa rudes assaltauere bricones.
Qui male pensantes aliquos hos esse gazanos,
Cum partesanis rubeis brauezare comenzant,
Sed Baldus subito miseros de pane cauauit,
Figere sdegnatur cum tato uulnera brandi,
Sanguine vult spadam nec spegazzare uilano.
Sed piatonadas illis tantummodo tirat,
Quæ nimis horrendæ testas & brachia spiccāt
Postque suas pegoras uadunt finaliter omnes.

Fictio poetica.

Finierat Baldus nec dum ammazzare tesinos,
Aeolus austrorum magnus Rex atq; magister,
Sceptra tenens uastam montagnæ scandidit alpē

Gentilhombres spagnolice.

Dagas genus spadæ, quam pegorari portare solent.

Notandum. ☞

Carmen scabrosum.

Rubeis uel sanguine ranarum uel rubeis pro ruginentis.

De pane cauare, est prouerbium usitatum pro eripere uitam alicui.

Hic girans oculos spatiosa per æquora circum.
Nullam prospexit nauem nullamq; galeam,
Ergo suos recreare notos sibi uoia ueniuit.

Veniuit naturaliter, sed uenit sincopaliter.

Descriptio uentorum.

Cõcauus hic mõs est qui culmine toccat olympũ,
Fundamenta tenens maris inficcata sub undis.
Grossibus est asper de saxis atque pedrazzis,
Non illic frondent siluæ non herba uirescit,
Mõtis & ad cimmã stat porta chiauata frequẽ
Quæ ferri tota est, Vulcani facta botegis (ter,
Claudit & horrendũ scabris sub cautibus an-
In quo sunt Vẽti sub portis mille chiauati (trũ
Atq; cadhenati uario bessamine strident,
Attenti semper si porta recluditur illis,
Mille annos una hora sibi est saltare deforas,
Atque procellosa pelagum uexare trauaio.

Comparatio.

Qualis cazzator bracchos, uolucresq; lepreros,
In presone tenet, mangiandi datq; nientum,
Plus bene quo ualeant morsu boccare famato
Saluadicinas, leuiusqne netare caminum.
Sic & in oscuro uentos rex Aeolus antro
Chiauat, ut optantes groppis exire solutis,
Atque uidere diem, crudelius æquora uersent.
O miser illa Ratis, sed plus miser ille nochierus
Quem improuisa rapit uentorũ squadra boãtum
Vel quem cum sociis ferus ille Siroccus acoiat,
O, quantum prestat sit praticus ille paronus,
Qui pugnat tantã uentorum contra louagnam.

Canis bracch⁹ & canis leprerus qui sint optime dextri scripsit Turpilius.

Acoiat, corripit.

Pedrala.

Aedus ergo uidens mare nauibus esse uodatũ
(Nõdum quæ guidat Baldũ arriuauerat illuc)
Isto cadhenazzos tirat extra foramina grossos
Ferratasq; aperit ualuas, intratq; dedrentum.
Qua propter uenti rident, festamq; comenzãt,

Vix

Vixq; tenent illos ferracea uincla frementes.
Increpat illorum smaniam multũq; minazzat
Aeolus, & sceptro repetantes sæpe flagellat,
Qui uellent extra ruptis borrire cadhenis,
Et neptuniacam cito strauaiare quietem,
Est ibi Siroccus uento crudelior omni,
Est ibi Garbinus, Grecus, Leuanticus, Oster,
Est Tramuntanæ Bastardus Borra fiolus,
Est Viscinellus, Libecchius, deinde Maestrus.

Smaniã insaniam & furorem.

Borra filius bastard[9] tramontanæ.

De libecchio.

Libecchius spumam rabioso fundit ab ore
Fodratosque oculos portat de carne salata.
Nunquam sufflaret nisi centum mille diablos
Afferret secum, quibus astra fretumq; uolutet.
Ex Aphrica genuit Garbinum coniuge natum.
Libecchius pater est, Garbinus filius, uxor
Aphrica, qua propter libecchius grece uocatur
Aphricus, & ligurũ tãtũmodo praticat æquor.
Et sdegnatur aquas ueneti sofiare marelli,
Ad quem Garbinum mittit solummodo natum.

Prouerbiũ, quũ qs oculos rubeos habet propter iram. Libecchius grece Aphricus. Marell[9] paruũ mare.

De Garbino.

Garbinus quando pelagum fantasticus urtat,
Si non contrastum sociorum sentit habere,
Semper maturo spaciatur in æquora passu.
Sors sua cum Greco data sit giostrare leuanto,
Fert hædi barbam de stizza et sanguine plenã
Deque suo rabido fluit ore cagnacea baua

De Tramuntana.

Tramuntana colit gelidos uentissa paesos,
Quæ borrá genuit pregnans aquilonis abusu.
Hanc uocitant boream de nati nomine Greci.
Ipsa gelans nimium cogit portare pelizzas,
Perquã castronis pegoris quoq; Lana tosatur,
Vt nos pelle sua possimus uadere freddum.
Tota bianchezat gelidis sua testa pruinis

Dicimus uẽtum & uentissam, sicut abbatem & abbatissam, Papam & Papissam, Abusu, adulterio

Deq; ſuis pendent horrentia ſtiria trezzis,
Ipſa diabelicum generauit peßime Borram.

De Borra.

Quid nam ſcribendum de te fantaſtice borra?
Quando repugnaris uel contraſtaris ab oſtro,
O miſeram Barcam quæ tunc in gurgite uogat
Non durant remi, non arbor, uela, Timonus,
Omnia sfracaſſas, rumpis, ſpezzasq; rapisq;.
Te barcaroli formidant, æquora ſolus
Conturbas, agitasq; undas ad nubila ruptas.
Fert appena tuam ſpagnola galea ruinam,
Quam ueluti ballā sbalzare per æquora cogis,
Nec brauare uelit Nauis zenoeſſa qđ ampla,
Qđ maior reliquis, quod ubiq; garbaſa tendat,
Quādo borra furis curas hanc quippe negottā.

De Oſtro.

Contraſtum borræ morbatus dicitur oſter,
Quē Greci clamāt auſtrū, nothus eſt pater ipſi,
De quo nunc dicam Sirocchi nomen habente.
Oſter hēt ſecum mala quanta catantur in orbe.
Anteq; quā ſufflat ſtigias ſe portat ad umbras,
Cerbereasq; prius ſe meſcolat intra ganaſſas,
Atque uenenatis ſua fœda. pectora bauis,
Inde tenebroſa reuolutus nube Baratri,
Tres ſerpentinas trangiottit in ore ſorellas,
Oſter nocēs Romæ. Nec tantum pelago ſed Romæ dat mala paſcā.
Maxime quādo tuas o Roma ſuperba latrinas
Perflat, & intenerat cagatores mille per urbē,
Palleſcunt homines, ſcuro tinguntur auerno,
Incurrunt nullo tutos medicamine morbos,
His equidem tantum nocuit peſtem fluus oſter,
Morbida uaccarū qđ facta eſt mandria Roma,
Quæ tiberim ſiccant, Vrbēq; putredine turpāt
Illic cancreſcunt gentes, Francæq; Barones
Deuentant, plus Roma parit quā fracia gallos,

De Sirocco.

Sirocchus pater est Austri, quẽ diximus ostrũ.
Qui contra placidum certat spirã do maestrum
Quiq; gignit quasdam ballotta siue granellos,
Quæ componuntur per nubes, grando uocatæ
Istec tempestas non cascat tempore freddi,
Sed tantum quando Terram nimis urit apollo. De grandine philosophicus passus.
Humida materies cum calda iungitur, atque
Ingarboiatur, donec solidatio quædam
Concipitur simul in duris uoltata balottis. Ingarboiarur, ualde uĩ scetur.
Poltronos facit hæc se desperare uilanos.
Quas uno fruges acquisit sudor in anno,
Tempestas una raptim desertat in hora.
Vignas fracassat teneras, mollesq; racemos,
Frangit aristarum spicas, rumpitq; canellos,
Audis gaioffos tali pro sorte uilanos Fica tribus digitis pro cõtẽptu antiqui fingebant. Vide plutarcum.
Blasphemare deum, cæloq; ostendere ficas.
Sirrocchi mos est boffare culamine tantum,
O quales mollat per nubila quippe corezas,
Quæ nos pensamus sint magna tonitrua cæli, Opinio merlini de tonitruis.
Credite dauerum non esse tonitrua cæli,
Ast appuntando pettos Sirrocchus alentat.
Spongosas alas portat, grauidasq; piozza, Pettus est uẽtositas tundior coreza, testatur Auerois.
Hoc Venetas spirante uides plorate muraias,
Descazzare potest humorem sola nociuum
Maluasia tamen nihil est adaquanda bibenti,
Est quoniam facimus dulcem ingulare falernũ Notandum.

De Maestro.

At pius incedit matura fronte Maestrus,
Restaurat persos Nautas, spezzata reformat,
Atque fauorezzat grato spiramine poppæ.
Hoc afflante cadunt tristes de pectore curæ,
Amissi redeunt animi fugiuntq; timores,
Confortat, releuat, succurrit, reddit alegros,
Quẽ zeffirũ gẽs greca uocat, quo florida prata.

Quo ueniunt siluæ uirida, quo tēpus amenū est,
Siuult Sirroccum quandoq; domare superbum
Fauonium mandat bizarrum, fronte minacem,
Est germanus ei, magno contrarius euro,
Ipse manus habet atq; pedes Iouis instar osellí,
Gens quando sofiat caueat male pratica ponti,
Namq; suis spisis quæ sit sua forza prouabit.

Osellus iouis, ē Aquila. Eurus qui & leuantus.

De Leuanto.

Surgit ab aurora suus hostis, dicitur eurus,
Quē melius clamat uulgaris lingua leuantum,
Mitigat ardentes cum transit Apollo fasellas.
Turbatum sociis tranquillat sæpe profundum,
Tunc nauaroles multum sua flamina laudant,
Seu feriat puppini seu Barcam guidet ad orzā
Forte tamen uentis si contrastatur ab altris,
In coleram saltat, pelagumq; sosopra reuoltat.

Orza, est cor da quam uē tus ad propositum tiratur.

De Viscinello.

Est quoq; uenticulus quidā, paruusq; nothinus.
Quem Viscinellum Nautæ dixere uetusti.
Iugiter is quando pelagum fortuna rebalzat,
Se ficat in fluctus, & circum circa regirat,
Quapꝑter gignitur uortex, uel moia uocatur.

Pedrala.

At si uentorum tot nomina scribere uellem,
Lectori facerem pro longis tædia uerbis.
Ergo schadenatu illis rex Aeolus uno,
Se cantone tirat ne forte uolaret & ipse,
Namq; suum dominū ꝑ nubila forte tulissent.

Signa Tempestatis.

Nox obscura suas paßim diffuderat umbras.
Astraq; paulatim fumentabantur ab uno
Nimbiculo, faciunt aliquando uela fosadas.
Vidit & ascortus iam plurima signa paronus,
Ex quibus agnouit qđ magna ꝓcella minazzat.
Me miserū clamat quā nunc scaldabat Apollo,

Prouerbium scarramellę, quando incertus & instabilis uentus gonfiat uelum. Tinxit pro extinxit.

Atque

Atq; sub obscuros nimbones lumina tinxit.
Pallida nunc luna est, nunc ignea tota uidetur,
Cernite Delphinos qui saltant desuper undas,
Audiuere maris sub fundamenta moueri.
Curaui nihil in portu quum tute morabar,
Cernere stridentes gauinellos ire per undas,
Scandebatq; altum girans Aeronus olympum.

Gauine'li sunt aues q̃ piscibus uescuntur.

Togna.

Sic ait, & subito se contrastare parecchiat,
Quid facit? appochũ sua uela magister abassat,
Denudat brazzos plantans se retro timoni,
Plurima sollicitis famulis gridando comandat,
Cui parent omnes facientes mille facendas,
Hic mollat cordam, tirat ipse, reuinculat alter,
Et centum raucas audis cantare cirellas,
Et centum uoces hominum faciuntq; iubentq;.

Gosa.

Nobilis in quodam stabat cantone Lonardus,
Vt Baldo ludens cum datibus ad tauolerum.
Nil ponunt animum tempestatẽ esse propinquã,
Illorum mentem plexam sbarainus habebat.
Ast alia Cingar solettus parte iacebat,
Ac dormentatus ronfabat more bouino.
Quisq; facit quicquam propter deffendere nauẽ,
Sed tantum Cingar fornacchiat fronte supina,
Cui non spingardæ potuissent rumpere somnum,
Morpheus ipsius totos summerserat artus.
Hũc scorrozzatus quidã schiauonus adocchiat,
Cingaris & magno percussit calce culamen,
Sic, ait, attendis latro succurrere Naui?
Cingar apena leuans oculos ferus in pede saltat
Schiauonemq; illum uibrato concite pugno,
In medium pelagi fecit tommare defactum,
Qui stramortitus nodandi perdidit artem,
Ac repletus aqua descendit ad Aequoris imum

Dates, alee. Tauolatum. Taxillum. Sbarainus genus ludi.

Quo facto reliqui schiauones illico surgunt,
Namq; super Naues gens talis plena pedocchis
Stare solet, currunt ueluti rabiosa canaia,
Et per trauersum brancato Cingare buttant
Illum salsigeras in undas ut moreretur.
Sed per uenturam spoliauerat arma pradessum,
Incipit æquoream brazzos menare per undam,
Tam bene, quod cunctis nodando rana uidetur.

Pradessum & peradessum, latine dicitur nup.

Berta.

Interea sensit Baldus quod Cingar in undis
Postulat altorium, Terræ Tauolεria buttat,
Atq; uidere quid est currit sociante Lonardo.
Proh dolor, ut repit qd carus Cingar annegat,
Per quem presonem nuper scampauerat atram.
Et quod schiauones buttantes saxa trauellos,
Nolunt qd manibus Naui se Cingar atacchet.
Quali sit captus poteris pensare dolore.
Infuriatus enim patefactum sguaginat ensem,
Ad primum tractum sex misit in æquora testas.
Propter quã bottã spallas gens porcida uoltat,
Nec tentare uolunt Baldensis uulnera spadæ.
Illos insequitat per Nauim Baldus ubique,
Ad mare se potius donant quam cernere Baldũ,
Quos repetare uidens rubefacta p æquora Cingar,
Non cessat nodãs illos seguitare p undas,
Quos manibus prehndẽs ĩ collũ stricte negabat.
Miserat et plures Leonardus ĩ æquora mortos,
Qui porgens hastam clamabat, Cingar adesto,
Teq; huic hastæ brancans exibis ab unda.
Tũc Cingar nãdo remeat se chiappat ad hastã,
Quem Leonardus aquas piliãs tirat extra marinas
Patronus barchæ laxauerat ante timonẽ,
Et precibus posset Baldi lenire furorem,
Ipsius ante pedes tremulo se corde strauaccat,
Atq; petit ueniã, quia sæua procella minazzat.

Et du=

Et dubitat quod gens, robbæ, nauisq; peribit.
Quo sermone pius cessauit furere Baldus.
Incusatq; suos mortem meruisse fameios.
Tunc forbet spadam rubro pro sanguine rubrã,
Inq; locum posuit, comitemq; iutare cucurrit,
Quem reperit pagnos sub lunæ luce, fugantem,
Et Leonardus eum malto sbeffamine soiat.

Conclusio

Sed quia murmur adest ponti, rabiesq; sirocchi,
Palida Togna fugit, sine qua nil dicere possũ.

Figura galãtaiæ. Soiat, trufsat.

Explicit phantasiæ Vndecima Macaronica.

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

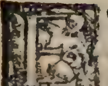
IN PHANTASIAE MACARONICEN. XII.

Maxima uẽtorum contrastamenta fremiscunt,
Tempestas pelagi multa rouersat aquas.
Neptunus sua qui casamenta reuoluere uentos
Senserat, iratus cædere fecit eos,
Quos in Vulcani trapolatus rete latentis,
Bastonare fecit Iuppiter ante deos.
Aeolus imperium uentorum perdit, & istud
Possidit ambitio sola uolente deo,
Baldi nauis adit scopulum, quo fada Fedrigo
Gonzagæ manto ricca sepulchra locat.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI PHANTASIAE.

Macaronice Duodecima.

Cce repentino mea uersu Togna comenzat.
Namq; repentinus uentorum stolus ariuat.
Borra prior, contraque furit pestem fluus oster.

En li-

En Libecchius adest, silüas casamēta strauacent
Spoluerizando uolat, stipulas ad sidera portat,
Solus & in Zennæ placidum quatit æquora por
Sed rebruscatur ualido sofiamine Greghi, (tu.
Tergore qui montes sburlando uadit aquarum.
Nō habet oppositū Sirroccus alhora Maestrū
Contra Fauonium stringas culamine mollat,
Pro qbus astra tonāt, tremit orbis, nutat olym=
Pestifer oster aquas īplet cœlūq; tenebris, (pus,
Iam mare turbatum montagnas concipit altas
Castronesq; freti pascuntur ubīq; bianchi.
Iam gridor ætherias hominū quatiebat abissos,
Sentiturq; ingens cordarum stridor, & omnis
Pontus habet pauidos uultus, mortisq; colores,
Non plus bianca diem sparpagnat luna p or bē,
Nubila tetra uolant uentis agitata nefandis.
Fulgure flammigero tantū lampezat olympus,
Post quem fulgorem pettos Sirroccus alentat,
Inde procellosas agitat sborratq; progias.
Ver erat, hinc uomitat cōcretas flamine ballas,
Vela forata micant crebris lacerata balottis.
Tramuntana suos crines, gelidosq; capillos
Explicat, & stabulis septem discessa bouorum
Occultat stellam pro qua Calamita regirat.
Schiauones nequeunt deponere uela tremantes
Maxima uentorū quia uis, pluuiæq; repugnant,
Nūc ferus oster hēt palmā nūc Borra supchiat,
Irrugit pelagus, tangit quoq; fluctibus astra,
Horrendā mortem Nautis ea cūcta minazzāt,
Qui sine speranza uoces ad nubila mittunt,
Atq; simul feriunt laceris, heu, pectora pugnis.

Clio.

Stant mercatores taciti, mortemq; pauescunt,
Præteritos coguntur enim deflere labores,
Heu cui diuitias aiunt, cumulauimus istas?

zennam pro zenua, zeno uesi dicunt. Grec[b] & greghus.

Heu

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI PHANTASIAE.

Macaronice Duodecima.

Cce repentino mea uersu Togna comenzat.
Namq; repentinus uentorum stolus ariuat.
Borra prior, contraéque furit pestem fluus oster.

En li-

En Libecchius adest, siluas casamēta strauaccat
Spoluerizando uolat, stipulas ad sidera portat,
Solus & in Zennæ placidum quatit æquora por zennam pro zenua, zeno uesi dicunt.
Sed rebruscatur ualido sofiamine Greghi, (tu. Grec⁹ & greghus.
Tergore qui montes sburlando uadit aquarum.
Nō habet oppositū Sirroccus alhora Maestrū
Contra Fauonium stringas culamine mollat,
Pro qbus astra tonāt, tremit orbis, nutat olym-
Pestifer oster aquas īplet Cœlūq; tenebris, (pus,
Iam mare turbatum montagnas concipit altas
Castronesq; freti pascuntur ubiq; bianchi.
Iam gridor ætherias hominū quatiebat abissos,
Sentiturq; ingens cordarum stridor, & omnis
Pontus habet pauidos uultus, mortisq; colores,
Non plus bianca diem sparpagnat luna p orbē,
Nubila tetra uolant uentis agitata nefandis.
Fulgure flammigero tantū lampezat olympus,
Post quem fulgorem pettos Sirroccus alentat,
Inde procellosas agitat sborratq; piogias.
Ver erat, hinc uomitat cōcretas flamine ballas,
Vela forata micant crebris lacerata balottis.
Tramuntana suos crines, gelidosq; capillos
Explicat, & stabulis septem discessa bouorum
Occultat stellam pro qua Calamita regirat.
Schiauones nequeunt deponere uela tremantes
Maxima uentorū quia uis, pluuiaq; repugnant,
Nūc ferus oster hēt palmā nūc Borra supchiat,
Irrugit pelagus, tangit quoq; fluctibus astra,
Horrendā mortem Nautis ea cūcta minazzāt,
Qui sine speranza uoces ad nubila mittunt,
Atq; simul feriunt laceris, heu, pectora pugnis.

Clio.

Stant mercatores taciti, mortemq; pauescunt,
Præteritos coguntur enim deflere labores,
Heu cui diuitias aiunt, cumulauimus istas?

Heu q̄bus in rebus nostros neglexímus annos?
Duximus hāc frustra per tanta pericula vitā,
Mercibus his nostris multo aspirauimus auro,
Mercibus his nostris ita nūc demergimur undis
Heu cur nō potius Monachi uel norma seueri,
Vel mage Eremitæ placuit sacra cellula nobis,
Quam rabiosa fames auri? quam sensus habēdi?

Oratio.

O Deus, ò cæli factor, nostriq; Redemptor,
Ne memora fraudes quas egimus, ecce p̄cantes
Lugemus commissa, fuit non æqua, fatemur,
Mēs tibi nostra, sumus fragiles, lapsuq; frequēti
Decidimus, tetrū quo sæpe meruimus Orcum,
Tu speciale tamen saluantis nomen Iesu
Semp̄ hēs, pietasq; premit tua crimina nostra.

Desperatio.

Perdimus heu miseri nil proficientia verba,
Quæ nequeūt dispersa nothis contingere cælū.
Iugiter ira Iouis magis ac mages horrida cre-
Iusta sui tangūt nostri nec pectora fletus. (scit
Fallitur extremam qui se conducit ad horam,
Notandum. *Sperans deleri modico sua crimina luctu.*
Nō amor hūc tangit, baratri sed maximus hor
Cernite qui mōtes vndarū nubila uexant, (ror
Cernite quæ piceos inuoluunt flamina nimbos.

Berta.

Dum sic plorantes miseranda uoce stopinant,
Notandum. *Coguntur proprias de Naui trare ricchezzas,*
Plus quia uita placet quam centum mille tesori.

Vigor Baldi.

Temmam ti morem. *Nullam Baldus habet tantū sub pectore temmā.*
Currit ad hortandum nautā formidine prægnā,
Cui dat suffragiū, torquet, pressatq; timonem,
Sollicitat famulos barchæ, facit hic, iubet illic,
Nūc ve tirat cordas, nūc mollat, praticus extat
Nochierus

Nothierus, quem nō facit ars, sed nimpha bifor
Iugiter in trepida solatur uoce timentes. (mis
Ob nimiam cælū pluuiam sfondrare uidetur,
Nil tamen in testa seu brettam siue capellum
Baldus habet, dicens illam montare nientum,
Dūmodo scampentur reliqui, uult ipse negari,
Ponite clamabat patronus, ponite uelum,
Nam pluuia caricata nimis scarpabitur arbor,
Ast intricatas nequeunt dissoluere cordas,
Immo cadens forza uentorum quisq; trabuccat,
Prestus alebardam solerter Baldus achiappat,
Cordazzasq; nouem tractu mozzauit in uno,
Velaq; scarpatis cascarunt prona cirellis.
Cingar solettus cantone iacebat in uno,
Qui metuendo moris cagarolam tristis habebat.
Gallitiæ uouit sanctum uistare Iacobum,
Cui faciet binas per pretum dicere Missas.
Vult quoque Loreti sanctam uistare mariam,
Candelasq; duas uult illi ferre biancas,
Omnibus, ò quales sanctis facit iste pregheras,
Seq; met incusat plures robasse botegas,
Sgardinasse domos, & sgallinasse polaros.
At si de tantis scampabit forte periclis
Omnia restituet, poueros aut induet omnes,
Mox eremo sanctam menabit deniq; uitam.
Penitet ut lingua factuq; fuisse molestus
Religiosorum normis, uariisq; statutis,
Et quod peius erat fratres spoliasse, uel aras.

Comm.a.

Talia dum Cingar trepido sub pectore voltat,
En rupta sublimis aquæ montagna ruinat,
Quæ totam superando ratē denetto trauarcat,
Et mercadantes conuoluit in Aequora plures.
Baldus firma stetit uelut uecchissima quercus,
Cingar se manibus lignum attaccauit ad unū,

Fortuna.

Mira Baldi humanitas.

Scarpabitur, frangetur.

Alebarda est genus teli quā Plinius pistorolam uocat.

Cordazza p accresfimen tum cordicu la per diminutionem.

Vistare pro ui sitare.

Loreti dixit macaronice

Sgallinare, gallinis priuare sic colu mella, per eminētia fiā tur pollaria ne uulpæ sgallinent.

Eremus macaronice breuiat mediā, latine producat.

Denetto aduerbium est, latine affatim.

Firma p firmiter.

Se tunc ſpazzatum penſauerat eſſe debottum.
Iam tundus medium noctis uoltauerat orbis,
Sæuit acerba magis rapidas fortuna per undas,
Perdiderat ſcrimmã tremulẽtus nauta timonis,
Vlterius neſcit qua drizzet parte caminũm,
Ad quas ducatur bandas, ad quos ue paeſos.
Continuo grandis uentorum forza repugnat,
Nunc sbalzata Ratis sũmũ toccabat olympum,
Nunc ſubit infernã unda sbadacchiãte, paludẽ.

Sbadacchiãte, latiſcẽte.

Fictio poetica.

Stabat Neptunus ſolio tumefactus in alto,
Qui uiridi crines ſquamatus cinxerat alga.
Huic maris in fundo ſtãt urbes, caſtra, palazzi,
Atq; ſuis diuis ibi chors bandita tenetur.
En Cimotus adeſt, Delphini terga caualcat,
Quem pauido uultu ſperonat more caualli,
Quiſq; facit largum, neſcit quid dicere uoiat,
Illico Delphini curuo de tergore ſaltat,
Inde cauans brettam cõtextam cortice Cappæ,
Ante pedes regis Neptuni crura pigauit,
Quo nam proclamat, rex tanta ſuperbia uenit?
Quæ quoq; ſub triſti p̃ſumptio corpore brauat?
Ergo Iouis frater cum ſis, uaſtiq; profundi
Rector, & imperium ſup omnia flumina porte
Quod tua guaſtentur pateris caſamenta p unũ
Furfantem indignũq; tibi slazzare mudandas?
Aeolus eſt iſtec, qui neſcio qualia ſaxa
Sub tenet arbitrio, rupes ab Apolline coctas.
Caſtigatq; rudes uentos de more pedanti,
Quem quoq; Iunonis Roſianum credimus eſſe,
Ardimentum habuit ſine ueſtro quippe ſapero
Speluncas montis uaſtas aperire buſati,
Atq; ſcadenatis uentis, boghisq; slegatis
Omnes de ſpecu uolta dimiſit in una,
Tanta rouerſarunt undarum culmina ponto,

Cimotus, aliter Gimothoc, deus marinus.

Cappa eſt genus cocleæ marinæ, quã caldei uocant oacternifonta.

Pedãtũ differre a pedagogo Platina negat cõtra diomedẽ

Bogha gen⁹ laquei ferrei qui pedes incatenãtur.

Ac mō nō ceßant tot in æthera mittere fluctus
Quod superi metuere diu, metuuntq; negari,
Mancauitq; pocum quin trabuccaret ab arco
Iuppiter æteria, credens hos nempe gigantes,
Qui sibi terribilem quōdam fecere scagaitam.
En quoq; nunc nostras ingombrauere masones,
Atque ruinarunt, & tutta uia ruinant Tutta uia ad uerbiū perseuerantis.
Attria nostra, casas, Nimphas, me, teq; spanctāt
Et tempestati nisi tu prouideris isti,
O Rex magne tuis fertasse negabimur undis,

Gosa.

Intumit Neptunus eos sentendo tumultus.
Terq; tridentino concußit littora ferro.
Trombettam subito mandat Tritona uocari, Tritō Neptuni trombetta.
Quem facit aeolios & scoios ire defattum,
Ad quos inueniat Regē qui flamina streggiat. Flamina stregiat ac si esset gubernator stallæ.
Iuppiter officium dederat cui tale Regazzo,
Huic de parte sua conuitia talia dicat,
Qualia conueniunt poltronibus atq; dapochis.
Triton id ascoltans celer inde recedit, & unā
Instar equi phocam scandit, spronatq; fiancos
Piscis, & accepto cornu de dente balenæ
Carpit iter pelagiq; secans extrema stafezat.
Vt superas adiungit aquas danzare comenzat,
Namq; procellosis hinc inde gettatur ab undis.
Perueniens siccis ubi terminat æquor arenis,
Aeolus ecce uenit, rupem qui liquerat altam,
Vndarumq; godit ludentem cernere danzam. Dāzam uētorum & fluctuū, pcellā intellige.
Laudabat forzam greghi, rabiemque sirocchi,
Ambassariam tunc fecit Triton acerbus
Conuicis, qua re trepidat rex paruulus altum
Regem cui pōtus cui flumina stagnaq; subsunt
Nil dubita, dixit, dubita nil splendide Triton,
Nūc nūc in pprios tumulos uolo chiudere uētos
I, celer, atq; sona bis terq; per æquora cornu.

Altera

Altera fra tantum per me prouisio fiet.
Dixerat & montis culmen repetiuit aguzzum
Ingrediens antrum, cito uentum distigat illũ,
Maestrum. *Quem dicunt (ueluti dixi desopra) maestrum,*
Vt reliquos ualeat de ponto stollere uentos,
Et motos dulci fluctus lenire bonazza.

Masfelina.

Iuppiter extrema pro tempestate gridabat,
Sine sento fulmen iactari non potest. *Et scorrozzatus uult fulmine sternere uentos,*
Non iactare tamen sine uentis fulmina posset.
Sed nisi præsidium meretrix tũc Iuno dedisset,
Schegnire antiqui dicebant pro necesse esse. *Aeolus omnino schegnisset perdere testam,*
Attamen imperium uentorum Iuppiter illi,
Sustulit, & cœli miserum priuauit honore.

Parenthesis.

Credite mortales, non uentos Aeolos arcet
Amplius arbitrio, nec soluit & inde cathenat,
Verum consilio diuum, monituq; senatus,
Traditur imperium uentorum præstiter illis
Quos stigat ambitio, quos alta superbia uexat.
Vult nihil ambitio uacuos nisi pascere uentos,
Ambitiosus alit colubrem sub pectore dirum.
Ambitiosus habet suspectum mortis ubique.
Ambitiosus adest ubicunq; parantur honores.
Ambitiosus abest ubicunque stat unica uirtus.
Ambitiosus agit pro se, nil propter amicos.
Ambitiosus amat sua tantum, cætera temnit.
Ambitiosus arat dum maxima tendit arenam.
Ambitiosus edens fastidiã, digerit angues.
Ambitiosus emit sed uitam perdit honores.
Ambitiosus eget si uoto, se met adurit.
Ambitiosus habet si uotum, se met adorat.
Ambitiosus inest liuoris semper auernum.
Ambitiosus obest famæ decoriq; bonorum.
Ambitiosus agros uicini ingiter ambit.

Ambi-

Ambitiosus inops fidei, comitumque deumq;.
Ambitiosus opus quod sanctum sancta uetustas
Instituit, legem faciens tironibus aptam,
Diuellit morsus mordet, liuore, uenenat.
Ambitiosus erit si quando rector habenas
Plebis subiectæ normas extorquet auitas,
Nescio quas leges nullo struit ordine uanas,
Et quas non sibi, sed populo tantūmodo librat.
Ambitiosus idē est qd stultū, quod rude falsum Omniū malorum participes ambitiosus.
Futile, despectum, delirans, turpe malignum,
Illepidum, demens, insulsum, molle, ferinum
Ridiculum, mendax, timidū, mutabile, uecors,
Incertumq; sui fatuum, leue, fertile nugis,
Moribus effætum dirum, crudele dolosum, Prorumpit in Macaronicen.
Sed quid ego rumpo cercando uocabula testā?
Ambitiosus homo, nec homo sed bestia basti est.
Poltronus, sguatarus, manigoldus, ladro, uilanus, Bestia basti, bischiciticō carmen.
Villanus dico, quia nil nisi uilla uilanos
Excacat ambitio sibi quos legit, atq; molestat,
Ambitiosum hominē cernens dic esse uilanum.
Qui facile tornat, post sedis culmina zappa.
Nescio quos uidi gaioffos ire uilanos,
Qui quando beccam portant, uaduntq; togati, Becca, est bāda doctorū, quam ferunt in humeris.
Se reputant alios Cicerones atque Catones,
Ac si monstrarent in uestibus esse galantis.
Doctrinā, pulchrasq; tumēt equitādo mulettas
Disprefiāt homines quibus est fortuna sinistra,
Primaias optant sedes, dominiq; uocari, Primaias florētini dicūt primas, sicut & denaium, notaium rasoium.
Se gonflant, soliq; tenent andando caminum.
Si quis non illi brettam cauat, ille notatur.
Deniq; post tantos faustus, tantosq; tumores,
Supra lombardum se firmant ecce quaiottum,
Vnde suus finis tandem nisi merda uocatur.

Comparatio

Non aliter sicut muscam persepe notaui, Musca istavi

Quæ

Quæ similes auro fert alas, atque ueluto.
Quæ quoque qñ uolat dulcẽ mouetore camenã.
Nunc huc, nunc illuc uolitans uaditq; reditq;,
Quã facere egregiã cosam tunc uelle putamus
Forsan odoriferum se imponere supra fiorem.
Quo bibat instar apis seu mannã, siue rosadã.
Quis non id penset cum sit tã pulcher osellus?
Dulcisonamq; canẽs frotolam Sirena uidetur?
Verum post longos modulos, uariosq; uolatus,
Postq; brauariã (uideas quam turpis habetur
Exitus) en stronzum plantat se desuper unum.
O bellam punctam, quam nostra superbia tẽtat
Ambitio uanos pascit mihi credite uentos,
Hi postquam fuerint nebulis flatuque pieni,
Ecce repentino fortunæ uerbere crepant,
Dantq; stramazzonẽ talem, talemq; culadam,
Quod nunquam surgunt in toto tempore uitæ.
Credunt insani semper cumulare Triumphos,
Et quod habent perdunt, ueluti mastinus esopi

detur habere colorem canzanti.

Quæstio hic nõ parua coorta est an musca sit osellus. Auerrois diffinire non audet. Strẽzus est illud qđ si biassatur efficit merda.

Mastinus canis rusticus.

Comparatio.

Hic dum robbatam gestabat in ore coradam,
Miravit propriam liquidis in fontibus umbrã,
Ac umbram carnis maiorem credidit esse
Bocconem qua propter aquas se iecit in illas,
Et carnẽ linquens umbram deceptus aboccat.
Nam bocconadam pro carne piauit aquarum?
Sic non contenti magna de parte superbi,
Ad totum spirant, & partem denique perdũt.
Imperium donat uentorum Iuppiter istis,
Cum quibus hunc mundi pelagũ, nautasq; molestant.

Comina.

Sed de proposito uideo cascare Cominam,
Pareite non uini, coleræ sed copia fecit.
Semper ero, semperque fui, non esse rafinam
Hipocritis, nec non contrarius ambitiosis

Qui

Qui fossint utinam medium sibi rūpere collum.

Togna

Perfetta iam placidus girat confusa Maestrus
Ex quo uentorum cito controuersia cessat.
Paulatim fluctus se se nihilare comenzant,
Incipit, & cornu triton sofiare ganassas.
Illico diffugiunt uenti, nettantq; paesum,
Sed faber interea Vulcanus patre iubente,
Rete magisteria uastum fabricarat ut arte,
Quod circa pelagi fines abscondit arenæ,
Ergo dum pauidi portant carneriæ uenti,
Et bastonatas neptuni ualde timescunt,
En infelices trapolam uilupantur in illam,
Vt uilupantur aues in uischio supra bachettas,
Sbirrorum cæli præsens fuit illico stolus.
Mars barisellus erat cœtu seguitante præibat
Mercurio tantum mestrali cura dabatur,
Est nam qui uadit per mundum tollere pegnos.
Discordes menant strictos in uincula fratres,
Atq; cadhenatos straßinat ante tonantem,
Cernere meschini nollent Iouis ora furentis,
Qua propter guizzant repetāt, ut sæpe uidemus

Comparatio.

Cum largum prendit spatium piscator aquarū
Retibus, & laqueo pisces intorniat amplo,
Inde ratem smontans, cordas ad littora longas
Contrahit, unde uno se fasso retia stringunt,
Ac omnes pisces ad caudam retis adunant,
Et sguazzant sguizzant uolentes ante uenire
Ducuntur uenti tandem, quibus ora serantur
Instar uaccarum musarolibus atq; sbadacchis
Nam solo statu Borre, maduliq; sirocchi,
Numina de summo cascassent omnia cælo,
Hic bastonari mandauit Iuppiter illos.
Et bastonatos dimisit ad antra diabli,

Nettare paesum est fugere.

Adunantur. Musaroles, sūt ex stropis contextę quibus ora Bouum migiare blauas inhibentur.

Qui

Qui centum solito reserantur carcere groppis.

Berta.

Fugerat interea ponti fragor, atque tumultus,
Ecce procul scopulum respexit Baldus *aguzzum*
Non locus herbosus, sed nudũ marmor habetur
Illuc, semirutam d clinat nauta carinam,
Solis vt ad radium poßint extendere gazas,
Ac miseram chiodis barcam renouare foratam
Cingar se prora saltans dispiccat ab alta,
Tangere gaudet humũ, passatas deuouat undas
Baldus *eũ sequitur, simul & Leonardus arenã*
Iam læti calcant, & alegra fronte resultant.
Non per miraclum illic paruula nascitur herba
Cunctaq; sunt lapides strinatæ solis ab igne,
Pendentesq; alto scopuli de vertice cautes,
In quibus albergant falco peregrinus, et vncus
Accipiter, smeriollus, item, gauinellæq; proles
Cingar *ubiq; suam, dum querit, seruat vsanzã*
Donec ad obscuri portam deuenerat antri,
Comparatio *Nõ intrare audet. sed apertam porgit orecchiã,*
Si quemquam ualeat strepitum sentire deintro.
Quale per aurificũ botegas murmur habetur,
Quũ ps martellas, pars limat. pars colat aurum
Immo quale sonat per stradas quasque Milani,
Tale per ocultam sentit reboare cauernam,
Annuit vt veniant. sociis placet ire dedrentũ.
Itur cæca domus fuligine tota nigrescit,
Quo plus accedunt, plus martellatio tich toch
Insonat, & rigidi limatio crebra metalli,

Ars Alchimiæ.

Post centũ passus quadram cataeuere piazzam,
Quælibet est trenta cubitos quadratio longa,
Cõparatio. *Porticus in circum sexo omni parte columnis*
Filatorium, quo sericum filatur. *Sustentata rotat uelut omnis sphæra polorum*
Vel sicut Modenæ filatoium siue Bolognæ

Vidi.

Vidimus intornum setam voluendo rotare
Quæq; columna duplex est bronzo facta dorato
Ast habet ex auro bases, capitellaq; schietto.
Arcus argentum renitent, uolteq; musaicum,
Aurea circuitum claustri cornisia cingunt.
In medio plateæ super octo celsa pilastros
Arca sedet subter larga testudine plombi.
Ipsa decem cubitos est longa, sed alta triginta,
Pyramidis quoniam sua cuspis tenditur instar.
Tota laboratur miris sculptoribus auro,
Per qđ Carbo nitet, Topacius, atq; smaragdus
Cãdidulæ Perlæ, onichinus. granata, Saphirus
Pulcher Ametistus, Rubin, radiansq; berillus,
Quæ passim fulgent velut alta per æthera stellæ.
Quisque pilaster erat Cristallo conditus albo,
Cuius in internam splendens carbonculus aluũ
Transparet veluti candela ficata laternis.
Porfida non mãcant, alabastraq; candida muris
Nec Calcedonium ne vulsa Coralia ponto,
Hic prope sentitur giratio magna rotarum,
Quas velut Orloium vaga contrapesia guidant
Ista pro causa circum fabricatio currit,
Ad formam naspi cum femina fila reuolgit,
Arca manet solum rutilis imposta columnis,
Ac inter septem ceu tellus pendula sphæras,
Eminet, & semper moles it sphærica circum.
Costiterant dudum stupidi meditando barones
Omnia clara uident, nã splendiger est ibi lusor
Quæ preciosarum petrarum copia fundit,
Circum ipsi vadunt, quia circum fabrica vadit,
Sed cum perueniunt ad centrum quo sedet arca
Stant firmi, tantumq; vident girare theatrum.
Sed maior sensus marauilia cæperat ipsis,
Namq; vident etiam circum passare solarum,
Iræq; dinterum velut omnis machina cœli.

Bases inferior pars columnæ. Capitella superior
Cornisium, & cornix.

Pluri=

Plurima quam ducit moles dentata rotarum,

Masellina.

Non ibi comparet, nec uir nec paruula musca.
Tantum sentitur, generat quem fabrica rumor
Ad martellorum sonitum uult pergere Baldus

Limaghalis scala à Vitruuio posita.

Marmoream cernens scalam quae girat & ipsa
Hanc salit incircũ, facitur quia more limaghe

De Luna.

Post multos gradulos potuerunt cernere cuncti,
Qua de materia bronzi sit machina Lunae,
Quae crebris stantem giris intorniat arcam.

Bodegar uas alchimiae.

Haec erat argentũ, quod fixum sulphur & albũ
Mercurio mixtum fecit buliente Bodega.
Hoc ualet in propriã speciẽ cõuertere stagnum

Atalach .i. sal. Burina, uas uitriũ. Argentũ album quomodo fiat caelestinum.

Mixtum non frangit potius subtilius aurum,
Cum quo spissatum non rumpit malleus illud.
Hic plenos atalach, & aceto mille burinas
Persumare uident, quo fumo argentea blondã
Materies perdit speciem, caeliq; colorem
Vestit, & in media candet proserpina sphaera,

Scala & scalinus ut sedes & sedile.

De Mercurio.

Post haec ascendunt scalae quaranta scalinos,

Alphatar, argentũ uiuum, Salliet, tartarum.

Ac ibi Mercurij fabricam uidere gelatam.
Alphatar instabilis fluere, possetq; nientum,
Ni simul hoc mixtum Dragantum, salq; liei,

Saldo, qui non põt fluere, nam cõgelatur azoch idest argẽtum uiuum.

Altanor ad furnum longus stillaret aludel.
Voltatur sinum seruus fugitiuus in aurum,
Si bene iuncta suos cohibet medicina uapores.
Ergo Mercurius de saldo circuit azoch,

De Venere.

Aes & ramus idem est. Geber, Auctor alchimiae praecipuus.

Tertia materies aes est, ueneriq; dicatur,
Ramus enim facilis Phoebi Phoebeq; receptat,
Naturam, sed non, geber testante, colorem.

De Sole.

Post uenerem scandunt ad speram solis et auri,

Aurea

Aurea nam tota est, nitidoq; simillima phœbo.
Ipsius author enim post uanas mille fadigas
Post cõsumatũ nequicquã tẽpus, & annos, (har
Post Gãger, Mardach, Nitrõ, post Napsu uel al
Post Gry, brunesich, clymastroi, danidos, Esig,
Post Fu, Girapiron, Lucodemon, Ilsil, Oriza,
Post Quasappa, Reif, Saragin, centũq; facendas
Quæ fastidirent si uellem dicere totas,
Verbitrium lapide retrouauit philosophorum.

Nomina diuersorum conuenientium in Alchimia.

Verbitrium cum stans tribus ex uerbis.

De lapide Philosophorum.

Multicolor lapis est, Elementis quatuor extat
Conditus, aereus, terrenus, aquaticus, igneus.
Siccus in occulto, calidus quoq;, sed manifesto.
Humidus et gelidus complexio querna fit una.
Spiritus hic lapis est, qui transmutatur in unũ
Nobile adustiuum, pariterq; uolatile corpus.
Non fugit a flammis, liquidi fluit instar oliui.
Multiplicat, solidat, præseruat tẽpore dempto,
Defunctosq; ualet uitali reddere luci.
Hic tribus in uerbis consistit, munus ab alto
Est Ioue donatum sapientibus atq; beatis.
Ingrauidat semet, de semet concipit, atque
Parturit, & sibi met uiuit, se metq; trucidat,
Suscitat hinc semet, nam sic deus ordinat illũ.
Est tinctura rubens lapis iste, biancaq;, uiuax,
Concipit ac aurum fumo si iungitur albo (lus?
Nũquid Elitropia ẽ? Adamas? calamita coral
Nunquid Epistrites medo, Feripẽdamus, Onix?
Nunquid Iacintus, draconites, Bena, lypercol?
Nũquid Amatistus, Celidonius, Iris, Echites?
Nũquid Alectori9, saunus, terpistretes Istmos?
Nũquid Beratidẽ, Lazuli, Radianus, Orires?
Nũquid Nicomai? nũ quẽ zat spudat ĩ ostrũ?
Absit, nam fluitat cũ corpore factus, & absq;.

Igneus, bis, salbum est, ut orpheus.

Non reperitur albus fumus nisi argen. uiuum.

Lapidum nomina.

Zat arabice, Buso latine, Rospus caldaice.

M Diffinitio

Deffinitio lapidis Philosophorum.

Est uisum dicam tandem manifestius? est A,
Qua uita fruimur, qua uerũ nascitur aurum.

De Marte.

Ballam pro sphæra ponit abusiue, quia rotunditatem utraque continet.

Ranza est maior falce.

Non ullam mechanicam artem posse fieri sine ferro.

Conzalauezi qui nisi lõbardice possunt intelligi.

Ad Martis ueniunt ballam, quæ ferrea circum
Dũ rotat instrepitat uelut esæ cardine postes.
Hac sine materia nostros nihil esse labores.
Iudico, nã zappæ, uãghæ, Falx, ranza, badilus
Sũt ferrũ quo flaua ceres, quo bacchus habetur
Non opus artificum quorum libet esse uidetur,
Quod fieri duro sine ferro posset aiutto,
Lignorum fabri texunt lettiria ferro.
Sartores pannum cum ferri forfice taiant.
Diuidit Ars teneram pastam fornarica ferro.
Taiat cum ferro stirps scarpolina zauattas.
Pistat pistillo ferri speciarius herbas.
Cũ gucchis ferri brettas brettarus agucchiat.
Calcinat ut ferro muros Murator, & albat.
Non aufert barbam barberius absq; rasoro.
Non herbolattus dentes cauat extra tenaias.
Non castrat Porcus sine ferro conza lauezus.
Suffragium quoniam dat ferrum cuilibet arti.

De Ioue.

His bene pensatis Iouis ascendere biancam
Materiam stagni, quod corpora nigra dealbat,
Sed peccat buliens, nam corpus deterit omne.
Præter Saturnum & Solem, tũ firmiter hæret
Et Soli & Lunæ nec ab illis quippe recedit.
Cuius peccatum (nec frangat corpora) quisquis
Tollere cognoscet dempto sit tempore fœlix,
In quo mirimodo sibi nata Rubedo coruscat.

Mirimodo, mirabiliter.

De Saturno.

Post formam stagni Saturni fluxile plumbum
Scanditur, aurifices hic innuere tresentos,
Illico pulchra, grauis, sapiẽs matrona resurgit,

Contraq; barrones facie ueniebat alegra.
Baldus eam curuando genu cortesus honorat,
Mox ueniam poscit, nimium si forte proterui
Illius intrassent aulam, Talamosq; secretos.
Non ego, respondet, tantum sum digna baronē
Cernere, quē potus Tellus uenerantur et orcus
Vrbs mea quē genuit quanuis ingrata uidetur.
Illa ego sum Manto uestrā quæ condidit urbem
Nomine deq; meo contraxit Mantua nomen.
Nec quæso, uestros animos stupor occupet ullus,
Si nunc usq; meam potui deducere uitam,
Nam datur æterno cum tempore uiuere fadis.
Hactenus ingenuit mea sub prætore gaioffo
Mantŭa, quo mores cortesos perderat omnes,
Quem veronensi vos ammazzastis in agro.
At præclara, ferox, regalis, sancta propago
Iam Gōzaga prope est aquilis dignissima nigris
Quas natura nigras fecit, deditatq; ferendus
Imperii signis banderis atque theatris,
Pingere purpureas Aquila bizzarica res est.
Hæc quam uidistis miro fabricata magistro
Stantia, Fedrico Gonzagæ soli dicatur,
Post centū guerræ palmas, post mille trophæos,
Post uitæ laudes post longos nestoris annos,
Illius huic magno donabimus ossa theatro,
Ac inter giros sphærarum nobile bustum
Vsque ad iudicium fulua requiescet in arca.
His ego diuitiis præsum facioq; magistros
Aurifices istos aurum intaiare catatum
Ex uirtute trium uerborum nomina quorum
Auribus admotis audite, quod illa docebo.
Ergo susurranti parlauit murmure secum,
Quos docuit lapidem, stellarum tempora, causas
Alchimiæ, lætosq; omnes discedere fecit.

Manto fabricatrix Mantuæ.

Carpitur hic poeta de heresi. Fada est mulier incātatrix, & quę diuersis in figuris dicitur cōuerti.

Naturales Aquilæ, & ficæ.

Conclusio.

Et mea me, sentis? clamat fantesca patrone.
Iam depone zosum pennam calamaria, cartam.
Cœna parecchiatur, frigescit calda manestra,
Compagni totam iam mangiauere salattam.
Iste liber finit uobis, mihi cæna comenzat.

Explicit phantasiæ Duodecima Macaronicæ.

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE MACARONICEN. XIII.

Introeunt iterum Nauim, tentatq; profundum
Cingar compagnos astrologare docet.
Lunæ defectus ac incrementa rotantis,
Mercurii, Veneris, Solis & arua canit.

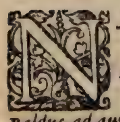

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI.

PHANTASIAE.

Macaronice Tertiadecima.

AVTA reconzarat diuersa fora mina Barchæ. Indignabun
AD uomitumq; redit, rursumque de carmen
stigare diablum. prolatum.-
Baldus ad aurificum sociiq;, recesserat antro, Zefirus, mas
Ascendunt Nauim, zefirus uelamina complet, strus.

Mantoaeq; magae sceium post terga relinquunt.
Vscio, & Exco. *Baldus Apollineos cernens uscire cauallos*
Extra Orizontem, quia nox iã fugerat omnis,
Talia miratus parlans cum Cingare dixit,
Cingar, me grandis nunc admiratio brancat.
Ecce uides solem plus largũ, plusq; ritundum,
Quando foras exit, quam cũ tenet ardua cæli,
Præterea tantum rubeas fert ille masellas,
In Tinam uini quod strabuccasse uidetur.
Cingar ait, magnas ò res mihi Balde richiedis
Quas nimis astrologi dudũ schiarire fadigant,
Nam super humanos animos ea facta fuere.
Sed tamen insignis quidam de semine greco,
Cuius (si memini) Piatonus nomen habetur.
Astrologusq; alter Tolomellus, Iona Propheta,
Solon, Aristotel, Naxagor, Tala, Pytagor,
Talia scripserunt magnos caricantia libros.
Quando Leonardus sic audit nomine grosso
Dicere philosophos, Ionamq; referre prophetã,
Tanto corripitur grigno, tantoq; cachinno,
Sæpe quod in terris stratus creppare uidetur.
Baldus at usanzam qui notat Cingaris inquit,
Cingar, es Astrologus?
O si te noscem tales studiasse facendas,
Forte hac me doctum fecisses arte magistrum
Scottus sophista. Thomas aquinas. *Ac nil curassem argumenta sophistica Scotti,*
Cũ quibus audacter se ponit contra Thomasum
Qui fuit & Gesiæ murus, fideique pilaster.

Incipit Astrologia Cingaris.

Nil ridens Cingar quadã grauitudine stabat,
Qui non Cingar erat, sed Tullius & Catilina.
Tulius. *Ergo ait, ò quoties te quondam Balde gabaui,*
Catilina. *O quantas uoltas oselatus Balde fuisti,*
Me de nocte quidem pensabas ire robatum,

Scardenare fores, aut rampegare fenestras,
Sed cancar ueniat mihi nunc si dico bosiam,
Pergebam stellas ad contemplare fogatas,
Signorumq; gradus super unā stando pioppam, Pioppa est arbor quæ latine dicitur populus
Quo melius cælum possem guardare propinquū

De Luna.

Cernebam Lunam maculosa fronte biancam,
Distenebrare maris scopulos, terræque paesos,
Cornibus adductis nunc paret scorza melonis,
Cornibus impletis nunc est pars mezza taeri,
Cornibus iniunctis nunc fundamenta tinazzi,
Hæc in ceruello prohibet consistere multos,
Hæc facit antiquas madefacta dolere piagas.
Hunc metuunt, pazzi stulti, lunaticus inde
Dicitur ille suos qui cascans torquere ocellos,
Quem tu iurares animam buttare deforam,
Villani, quamuis sint de lignamine grossi, Ligamine ꝑ genere.
Hāc tamen obseruāt quando est taiabilis arbor
Nasci namq; solent in ligno sæpe caroles. Caroles sunt uermes rodētes lignū.
Hanc seruant medici, quādo medicina malato
Dāda sit, hæc faceret quādoq; cagare budellas,
Hac lucente striæ gaudent gaudentq; striones.
Se faciunt quoniam nudos ad lumina Lunæ.
Mox cum diuersis ungunt sua membra cirottis
Inde sup gramolas, trespos, & guindala, scra-
Supra letteras nigra de nocte caualcant. (gnas
Sed bene se possunt ille signare dauerum,
Quas Domenigini poterunt comprēdere fratres Inqsitores intellige.
Immitrant illas, populo cernente, fatentes,
Quantos in cunis pueros, puerasq; striassent. Hæc pucra.
Hæc multis fecit me desperare fiatis,
Est quia nocturnis nimium contraria ladris. Gambar latine.
Zampigerus Gambar piliatur nocte per illam. Cācer grecè
Quamuis conueniat cū Luna non bene cancer. Graim teutonice.
Nuntiat hæc pluuias uultu nigrefacta futuras Prouerbiū.

Nuntiat & nautis pauida cum fronte procellā,
Hac tenet extremum gelidi regnamen olympi
Atq; coruscatur phœbeis nocte cauallis,
Hanc tamen interdum pluto strascinat ad orcū
Nam pro puniceis fuit agabbata granellis,
De qua parlarunt diffusius astrologantes,

Pluto ꝓserpinā rapuit.

De Mercurio.

Te patrone meus pochinas cerno fiatas.
Mercure qui doctor primarus in arte robādi es
Namq; times nedum per cœli rura caminas,
Te rapidis iungat furibundus apollo cauallis.
Et sburlans faciat tibi forsan rumpere collum.
Tu supralunarem arcem tua regna locasti.
Per quæ tercentum pegoræ faciendo bebeum
Pascuntur, grassiq; boues, asiniq; ragiantes.
Atque căsalenghi porci, gibbiq; camelli
Nam tu per mundum uadis faciendo botinos.
Quos introducis cœli sub tecta secundi.
Alatum portat semper tua testa capellum.
Alatum portat semper tua gamba stiuallum.
Fatidicam portat semper tua dextra bachettā
Ac imbassatas patris Iouis undique portas.
Tu mercantiam faciens uadisque, redisq;.
Tu uentura canis, tibi multum musica gradat.
Tu pacem si uis furibunda in gente reponis,
Tu litem si uis compagna in gente ministras,
Tam bene dulcisonis tua cātat phistula metris
Quod male delectans ad somnū prouocat artus.
Argos centoculus fuit olim mortuus hac re,
Sic patrone meus tibi me recomando ladrettū,
Ne triplicem supra forcam me lazzus acoiet.

Mercure pro mercurij positum, ut plinius docet. Passus astrologiæ subtilis, uide etiā Scaramellā de planetis. Bebeū uox ouina. Casalēghus. domesticus. Argos cētoculus habēs centum oculos. Acoiet, atrapolet.

De Venere.

Sed iam de Veneris cœlo parlatio fiat.
Ipsam cernebam solis seguitare pedattas.
Quando idē phœbus Neptunia tecta subintrat,
O quantas

O quantas uoltas Vulcano cornua fecit.
Nam sgarlatatus constat suus esse maritus.
Attamen ipsa fuit comuni iugiter uxor.
Dum martellaret ferrum Vulcanus in antro,
Vel Iouis azzali strales fabricaret acutas,
Mars occulte suo semper uangabat in horto.
Sed tamen in trapola Phœbo mõstrante capatus
Mars fuit, unde suum mouerunt numina risum.
Nam Venerem tortos facientem deniq; fusos
Cum Mauorte suo Vulcanus rete prehendit.
O quantos etenim Vulcanos credimus esse.
O quãtas Veneres, quæ Pallados instar habẽtur.
Ipsa Venus terzo casamentum fixit in orbe,
Per quẽ nimpharum multis sociata brigatis.
It nitidas relegendo rosas uiolasq; recentes,
Mentam, Garofolos, Mazuranã Basalicoium,
Texunt freschadas, girlandas, serta, coronas,
Diuersasq; canunt canzones, metra, Sonettos,
Diuersosq; sonant chitarinos, atq; leuctos,
Hic semper ballant, saltant, danzantq; puellæ,
Seq; lauant freschis in fontibus ac seriolis.
Venticuli tenues crebris sub frondibus afflant.
Et straccatarum nympharũ pectora mulcent.
Hic Fagi, Pinus, Cedri, Pomrancia, Nespol.
Spernazzãt umbras, sub quas hæ sæpe repossãt,
Ad cazzã uadunt, arcus pharetramq; ferentes,
Discazzãt ceruos, Lepores, agilesq; caprettos.
Extra boscaiam de Cedris, atq; Narancis.
Non hic uillani terram uangare fadigant.
Non hic uillanæ stupam fillare uidentur.
Non hic plantantur cæpæ, non hic rauanelli,
Non hic porra nocent, non allia fortaq; nasum.
Non hic urticæ, spinæ sub tegmine celant
Serpentes, rospos, bissos, gelidasq; lusertas.
Hic nisi grata q es, nisi pax, nisi sũma uoluptas

Garlett⁹ est ps superior calcagniunde sgarlatatus dicitur qui siue galetto zopegat. cõmũi, plebis, uniuersitatis. Suum dixit, quia nescit quomodo rideant. Notandum.

Basalicoium herba de qua giguit scorpio.

Chitarinus habet nouẽ cordas, teste Boetio: Leuctus undecim

Nespol inde clinabile.

Hic nisi gentiles animi gentilia corda,
Dum Venus in tanto lætatur pulchra triumpho;
Expectat donec uult sol equitare per orbem,
Quem festina suo cupiens precedere cursu,
Et ponens capiti uario de flore coronam,
Scãdit in auratam, roseam nitucamq; carettam,
Vadit ad oceanum uecchium comitata puellis,
Expectat solem, quem, prospicit esse propinquũ,
Quo uiso rutilam liquido de gurgite frontem
Explicat, & se se mortalibus omnibus offert,
Paruiculis modicã generat splendoribus umbrã
Ac reliquas penitus discazzat ab ætere stellas
Sic sic phæbeos rutilans Venus indicat ortus,
Quattuor hanc menant spaciosa pæthera cigni,
Quos quandoq; auiũ mater, Iouis urget osella.

De Sole.

Sufficit hæc Veneri, Solis ueniamus ad orbem,
Qui medios inter cœlos sibi tecta locauit,
Mason, habitatio. *In quarto quoniam sua splendet mason olympo,*
Chortem banditam portis ibi semper apertis
Sol tenet, est cunctis intrandi larga potestas.
Hic habitat senior maturus nomine tempus,
Qui semper uarios horatim sterminat ortus,
Nunquam pensero durat fundatus in uno,
Nunc uult, nunc non uult, foia legerior omni,
Cẽtipedi ragno, instabili uermiculo. *Centipedi similis Ragno,*
Est puer, estq; senex, quẽ barba canuta decorat,
Ac uno quandam tenet in cantone botegam,
Pulueris orloios fabricat, plenosq; rodellis,
Quos pulsare horas cum contrapesibus urget,
Naturam Iouis admonitu pro coniuge cæpit,
Qua sine non posset tempus generare fiolos,
Ergo habuit binos natos, binas quoq; natas,
Primauera prior, mox æstas, inde creatus
Autumnus fuit, & rigidus pro frigore uernus.

De

De Primauera.

Primauera fuit Veneris maridata fiolo,
Qui nuncupatur (si recte recordo) Cupido.
Qui post erga gerens alas, uolat, undiq; quo uult
Irrequietum animal, nũquam uolitare quiescit,
Presemptuosus cantones praticat omnes,
Nudulus it semp, nullamq; ferẽdo mudandam
Nescit uergognam, portat quam semp apertam.
Fert arcũ, pharetram, stralas dulces & amaras.
Cũ quibus innumeræ cordæ franguntur in anno
Fert in carcasso uarias exinde sagittas,
Dicuntur uariæ, uarios, quia spargit amores,
Vna sagitta suum de plumbo gestat acumen,
Namq; remucatur tenerini puncta metalli, Remucatur, obtunditur.
Nec penetrare potest, nolẽte, Cupidine, panzam,
Auratam sed habet, subtilior altera punctam,
Quæ scaricata oculos intrat, filzatq; magonem.
Spezzat duritiam cordis prauertit honorem,
Et diamantinos posset dirumpere montes,
Hac feriente, cadunt ab honesto corda uolcro,
Hac foriente, ualent mil sentimenta rasonis,
Hac feriente cito mentis franguntur habenæ,
Hac feriente, iacent ueri post terga sodales;
Hac feriente, bonos conscios quisq; refudat,
Hac feriente, Paris patriæ fuit, oyme, ruina,
Hac feriente, patri taiauit Scilla capillum,
Hac feriente, malos Alcides gessit amictus,
Hac feriente, uno daphnis mutatur aloro,
Hac feriente, bouẽ meschina Europa canalcat,
Hac feriente, dedit mugitus Io uedella,
Hac feriente, quidem, ueniũt homicidia, furta,
Stupra, sacrilegium, rixæ, discordia, lites.

De Plumbea.

Plumbea odium parit sdegnatos inter amantes,
Crescit amor, penetratq; nimis feriente secũda,

Iste ribaldellus quantæ sit causa ruinæ
Balde vidē? certe quōdā tu, & Berta prouastis,
Primauera istum lætatur habere maritum,
Cui placitura suos componit pectine crines,
Atq; cerudellos crispat ponitq; belettum,
In ceruice gerit uiolarum nobile sertum,
Purpureos uestit mantos, mueasq; pelandas.
Semper odoriferos unguentos portat adossum,
Lasciuum muschium, zibettum,
In quibus ardet amor, crescitq; cupidinis æstus,
Hæc reliquis quoniā magis est formosa puellis,
Non curat stuppam pirlanti ducere fuso,
Nec iam filatam tundo deducere naspo,
Sub uirides semper frondes resupina quiescit,
Semper & aspassum per florida rura uagatur.
Quam seguitant dulces oselini mille canentes.
Non Philomena deest frifolo q̄ gutture cātat,
Quæ cantando nihil noctesq; diesq; rafinat,
Quam louertisius nigra de nocte gabauit,
Quapropter noctem totam cantando trapassat.
Et centum sortes gorghezat in ore motetti.
Gardelinus ibi est, qui anidat in arbore buxi,
Dulcis ab auditu, sed uisu pulchrior extat,
Namq; capellinam rubeam, triplicisq; coloris,
Fert alas, tremulāq; mouet sua lingua camenā.
Non ibi franguelli desunt facilesq; fanelli,
Atq; Papagallus nostras imitando loquelas.
Cui uiduata suo iam Tortorella marito
Succumbit, sicco nec plorat in arbore sola,
Nec bibit ulterius fangosi fluminis undam.
Non desunt merlæ, lugarini, uel riatini,
Hic semper gazæ, puta, porca, uacca to cantāt.
Primauera ipsos uult semper habere sodales,
Sollazzumq; fame morientem denīq; nutrit.

Cerudellos, cincinnos. Bellettum, colorem.

Muschius, zibettus odore prouocant ardorē.

A spassum aduerbium est uagabunde significat

Fabula louertisii reperitur in metamorphosion scaramellæ

Gardellinus auis.

Franguelli, fanelli aues bene cantantes, papagallus psitacus.

Gazę, picæ q̄ humaniter canere studentes dicūt puta, porca, vacca to.

De

De Aestate.

Altera naturæ uel filia temporis, Aestas
Dicitur, hæc multo semper sudore bagnatur.
Non portat uestes tantum fert nuda camisam,
Titanis rapido nam brostolatur ab igne,
Ipsa laborando granaria frugibus implet,
Qua sine Mortales cereali pane carerent.
Poltrones multum facit insudare vilanos.
Attamen ipsa illis est grata fadiga gaiosis, Laudat villanos.
Nã quamuis asinina dolet schenazza ribaldis,
Atq; caro ueniat creuata batendo ladrazzis,
Omnia supportant, memores quod tẽpore freddi
Tantum, nix, Glacies apparent, atq; pruinæ?

Parenthesis.

Progenies maledicta quidem villana uocatur,
De quibus ut parlo semper mea Togna camiũ
Ammittit rectum, quia transportatur ab ira,
Pichetur quicunq; fauet, tutatq; vilanos.
Nil nisi crudelis quisquis miseretur eorum.
Tunc ego crediderim leporesq; canesq; coire,
Seq; lupi miscere ouibus cernentur, & una
Stabunt pernices uel quaiæ cum sparauero. Dabenum, per contrarium dicimus dapocũ Notandum.
Si contadinum potero accattare dabenum.
Vis ciuem superare? bonas sibi præbe parolas,
Vis contadinum? bastonibus utere tantum.
Magnates placidis verbis donoq; puellas
Vincis, fanciullos stroppa, bastone vilanos,
Pasce asinos paia, porcellos glande, cauallos
Atq; bouens fœno, villanos pasce traccagno.
Villanus nunquam cognouit dicere uerum.
Villanus falsos sagramentos mille piaret,
Villanus nihil est, si non aliena rapinat,
Villanusq; hominem solo pro pane necaret,
Villanus gestæ reprobat seruare statutos,
Villanus Venerem non naturaliter usat,

Et dicit quod nil mulieri bestia differt.
Non guardat matrem, natã, propriamq; sororẽ,
Sed tũc uillanos audis maledire cuchinos (*dano,*
Quando crepante pado bisognat ad argina ua-
Maxime villanos quos Mãtua Balde gouernat
Trant angonaias, gianduſsas atq; morias,
Blasphemantq; deũ, sanctos sanctãq; Mariam,
Semper habẽt ossum poltronis quando lauorant.
Sed quando ballant, tot capræ nempe uidentur.
Ad uirides currunt piua clamante proppas,
Et calcagnadis terram pistantq; repistant.
Padronessi, genus morbi. *Quã uangando tepẽt, dicũt & habere padronẽ,*
Villanus nimia pro stizza roditur intus,
Quando bastiones faciat impellente senatu,
Iulius hos mensis poltrones reddit alegros,
Pocha fadiga quibus paret sub Apolline caldo
Curuata cum falce graues taliare biauas,
Et taliando suas uadunt cantando morosas,
Compagnumq; suum præcedere quisq; reforzat.

Comina.

Semper Apollineo nigrefacta colore fadigat
Aestas attendens crebro uacuare botazzum.
Cui non Bacche tuos lassas mancare liquores.
Dum coqtur phœbo, segetes dũ falce strauaccat,
Verzelis, flagellis finat, pro rafinat. *Dum quoq; uerzellis flauus dispiat aristas,*
Non unquam raucæ finant stridere cigalæ,
Debilis est auster uentus, nil murmurat aura,
Nec tremolare uides foiamen arboris unum.
Omnia pro caldo phœbi lusore strinantur, (*bæ*
Schiappantur lapides, sbadacchiãt rura, nec her
Se drizzare queũt, quoniam fugit humor ab illis

De Autumno.

Diximus ecce satis de magni tempore caldi,
Naturæ terci promatur usanzæ fioli.
Autunnum ueteres quendam dixerere silenum,

Cui testam dicunt nudam picigasse cabrones,
Iste præest Bacchi domibus, nimq; fameia,
Quem nos gastaldum, uel dicimus esse fatorem.
Et quoniam gustat sol uinum dulce libenter,
Imbriacum quē nos semper damatina uidemus,
Gastaldū, Bacchi, Bacchum quoq; diligit ipsum,
Nil igitur mirum si stant in Apollinis agros,
Iste silenus habet Bacchi pro coniuge nimphā,
Mustolenta, bibax, uindemia dicitur illa.
Ambo sunt adeo pingues, adeoq; greuazzi,
Quod uelut inflati uento schioppare uidentur.
Semper habent lateri barilottos atq; fiascos,
Et pariter uadunt plures cantando sonettos,
Sorbottumq; bibunt uini cessante sonetto.
Inde canunt etiam, post cantum pocula sugant,
Sic alternantes laxis brigantur habenis,
Hisq; meant circū montes casamenta paludes.
Non quod eant circū, sed quod girare uidētur,
Inq; suos oculos paret res unica binam.
Nō cessant trincare tamē, magis īmo retornāt,
Sorbentes faciunt, clo, clo, resonare botazzum,
Deniq; somnus adest, quorū nisi mēbra foueret.
Illi transcotti se uelle uolare putantes,
Forsitan in terram de cœli sede tomarent,
His nudis nudi fant guardam mille putini,
Dum sornachiantes porcorum more quiescunt.
Cantant eu, oe, saltant & circa parentes,
Quisq; suam testam uignali fronde coronat,
Quisq; manu portat botros, vuæq; racemos,
Quisq; fiaschettum paruo pendente loretto.
Morbezzant, rident faciuntq; bragalia Baccho,
Inde sub vuiferis vignis briagantur & ipsi,
Et pleni musto pariter dormire comenzant,

Brigantur, pro imbriagantur.

Trascotti, ualde ebrij.

Sornacchiare, Ronfare, Ronchizare nil differūt

Bragalia macaronice. Baccanalia grece.

Palazzum Bacchi.

Bacchus habet magnū quādā cantone palazzū,

Quo

Quo centum canefæ latitant, & mille riuo lti,
Hic incirchiantur buttæ, latiq; tinazzi,
Cararos, cados. *Hic ne trauasantur per centum uina cararos.*

Comparatio.

Non sic formicæ uadunt redeuntq; frequentes,
Quando montonē, uel uos chiamatis aceruum,
vel uox lati ui. *Circa suam casulam gratæ catauere ceserchiæ.*
Vt per mustigeri facitur casamenta liei,
Quando frequēter eūt uacui, carighiq; retornāt
Mille Putinelli gestantes tergore corbas,
Corba gen[9] cauagni. *Fiscellas, calathos, cistellas atque cauagnos*
Impletos uuis Tribianis, & libiolis,
Vel moscatellis, greghis, corsisq; falernis,
Pars ibi discarigat sommas impletq; tinellos,
Follare, calcare. *Pars quoq; calcagnis striccat follantibus uuas,*
Et pars iam factum uinum, satis atq; boitum
Excauat, & brentas implet barone cauato.
Traus, pro trabe positus. *Mox torculantur trauo calcante uinazzæ,*
Turbulenta fluunt de graspis uina repreßis.
Graspa, est racemus iā expilatus. *Stant ibi tercentum uezæ, totidemq; uaselli,*
Stantq; botesini, mezarolæ siue barilli.
Non autumnus abest, camisottum, uestit olentē
De centum macchis uini, mustoq; colantem.
Ipse preest operi, facit hic, iubet illic, & omnes
Contentare deos Baccho mandante fadigat.

Parenthesis.

Gens Todesca suos dicunt hos esse patronos.
Immo deos alios non cognoscuntur habere.
Effectum si quidem nunc expertētia monstrat.
Pacchia dicitur mangiamentum stomachiter assumptum. Rasonare dēte est comedere. *Nam si quādo student pacchiæ, uel dēte rasonāt*
Per quemcūq; uolunt boccone suggere zainā,
Ast ubi se totos cernunt uacuasse bocalos,
Chioccāt becheri calidā fundamine frontem,
Deq; suo mittunt redolentes pectore rottos.
Per littrā parlant plusquā nunc ante bocalum,

Dum

Dũ trincher faciunt, multus tartofen habetur.
Sed quando surgunt de pacchia soluere Scottũ
Non illos muro se discostare uidemus,
Sunt uultu similes Phœbo damatina leuanti,
Humiferos torquent oculos, centumque miaros
Ceruello faciunt quamuis stent in pede saldi.
Andagando pedes nulla ratione guidantur,
Se muro taccant manibus, quæ linquere nolunt.
Donec supra thorũ paiæ sua mẽbra strauolgãt,
Ac ibi somnifero smaltiscãt uina reposso.

Pedrala.

His igitur Bacchus nec nõ autumnus agradat
Qui totum uarijs explerunt uitibus orbem.

De Inuerno.

Sint ea dicta satis de te pater alme silene,
Restat & Inuernus natura filius ultim,
De quo dum parlo me grandis freddus asaltat.
Vir macer, exanguis, strio, bigolumq; tacatum
Fert schenæ, sguanzasq; cauas, subtileq; collum,
Sfondratũ stomachũ, possent numerarier ossa,
In testa siccos oculos, frontemq; rapatam,
Pallidus et smortus, stroppiatus, rãcidus, asper,
Tamq; melãcholicus quod semper flere uidetur.
Giazzatam barbam, giazzatos fertq; capillos,
Horrescunt magræ nimio pro frigore carnes,
Est sua de nimibus uestis texuta bianchis,
Cui nisi donaret soror æstas munera panis,
Gaioffazzus enim de marzafamme periret
Semper apud brasas sibi stesso crura boientat,
Nec miser inzegnat retro portare cadregam,
Substizzat torres, cogitq; bulire pignatam,
Pigritat atque timet, si uadit ad aera borram.
Sunt albis semper sua tecta coperta pruinis,
Et candelotti giazzæ de culmine colant.
Quando ipsum mundi per campos ire bisognat.

Extem-

Kottus est uẽtositas pcedens aut crapula, aut ab inflatione milzæ q̃ dicitur mira ch, Trincher & tartofen quid significẽt, lege Suetonium.

Vltim, remouit s. causa schignisogniæ.

Melancholicus.

Nã teste bon bosphoro, niues etiam nigræ reperiũtur.

Marzafammis differt à fame. est una dictio tantũ

Extemplo fugiunt Rauarini uel philomenæ
Ac uolucres aliĵ quos Primauera ministrat.
Tantũ Cornacchiæ, Corui, Tacolæq; uidentur,
Qui cra cra semp, cra cra p rura frequentant.
Prouida non exit picolas formica masones,
Clauditur in gusso Limaca, busumq; muraiat,
In casulis cælantur Apes dum frigora uarcãt,
Non errare uides gelidas hinc inde lusertas,
Pastores caldis reserant armenta casottis,
Fornari gaudent, furni tunc ignis agradat,
Brettari mærent, inguchiant namq; scopertis
Cũ digitis brettas, supra quos sæpe sbadacchiãt
Attamen ad furnos sic agucchiando reducti,
Pan de meius, gen⁹ panis meliacei *De pandemeio faciunt mangiando pelizzas.*
Tempore sed caldi comprant sorbẽtq; cagiadas,
Cumq; Cagiarolis, tres, quatros, quinq; gridantes
Bozzola uas ligneum. *Ludunt ad moram, Bozzolas lacte bibentes.*
Suntq; molestati furfanti tempore freddi,
Et faciunt nulla tremolantos ueste coperti.
Est tamen Inuernus studiosis appreciatus,
Ocia longa quibus concedit tempore noctis,
Doctoresq; facit Greco, Arabesq; Latinos.
Praticat hæc igitur Solis famiola casadas,
Hinc menses, anni ueniunt, horæq; diesque,
Hanc etiam bellam sol gaudet habere fameiam.
Quã pascit, nutrit, cui nõ grauis ulla fadiga est,
Supra caput portæ niueo de marmore factæ.
Phitonis pendet serpentis lurida pellis,
Magnus ad Aegiptũ quẽ strauit Cinthius olim
Supra fazzatam pallazzi, supraque spondas
Desuenturati Phaetontis picta ruina est,
Qui nihil ascoltans Phœbi mandata parentis,
Dũ male guidat equos de celso cascat olympo,
Ac sibi met rumpit spezzatis colla cauezzis.
Non tabulas pennellus eas formasse uidetur,

Sed

Sed magis apparet natura fuisse magistra,
At uiua de carne merus color esse putatur,
Quis fuerit rerum pictor, uel sculptor, earum
Nescio, sed forsan magnus fuit author Apelles,
Cuius progeniæ noster Mantinea uenit,
De quo, sicut apud Serraffi scripta catatur,
Maxima alter erit pictor Mantegna uocatus, Andreas mã tegna pictor celeberrimus.
Gentibus e Paduæ, quem paruũ nostra robabit
Mantua desegni mirum fictiq; coloris.
Qui sub Francisco Turco cognomine uiuet, Franciscus Gonzaga cognominatus Turcus.
Atq; triumphantis depinge Cæsaris actus,
Ars ubi pictorum ueterum perfecta trouatur.
Post quem succedet mirabilis ille Michael
Angelus, & Raphael, quos nõ ars imo docebit Michael angel⁹ pictor, Raphael pictor.
Ipsa parens natura leues tirare penellos,

Conclusio.

Sed quia somniferã tibi cerno Lonarde uedettã
Tu male dormisti, tribus istis noctibus, immo
Contra fortunam semper uigilauimus antè,
Sufficiat Phœbi stanzas recitasse decoras,

Berta.

Baldus ait, uellem mi Cingar apellinis almas
Semper inesse domos, nec eundi forma catatur.
Respõdet Cingar, nimis optas Balde, quid inq; s?
Ad terzum Paulus rapitur solummodo Cœlum.
Tu ne super diuum pensas conscendere Paulũ?
Non sic Balde, cupis troppum, faciemus asaium, Asaium, melius quam satis.
Si portinarus Paradisi Petrus, & Enoch
Nos aperire uelint cantoncelloq; sub uno
Condere, quo lucis ualeamus habere pochinum.
Ergo repossemus, uideo ronfare Lonardum.

Explicit Tertiadecima Phantasiæ Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN MACARONICEN PHANTASIAE XIIII.

Terrea belligeri seguitat pallazzia Martis,
Post quæ narratur bella brigata Iouis.
Unde melancholici Saturni peßima sphæra
Dicitur, & nastæ lubrica signa rotæ.

MER-

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI

PHANTASIAE.

Macaronice Quartadecima.

OST quam tres horas dulci cu- buere quieti,
ATQVE soporifero satiarūt membra riposo.
CINGAR ad inceptas Baldo mandante rasones

Tornat,

Ateſo, pro attento.

Tornat, & ingenio ſtabat Leonardus ateſo.

De Marte.

Mars ferus aſpectu quinta verſatur in arce,
Qui ſcorozzatus criſpata fronte minazzat.
Braſatos oculos, dum guardat, buttat adoſſum,
sanguineasq; bauas ſua labra tumētia ſpargūt,
Criſtatam portam galeam, chiuſamq; veſtram,
Iugiter & totus rutilis ficcatur in armis.
Targonus lateri dextro, tum ſpada ſiniſtro
Dependet, mazzamq; tenet gallone feratam.
Semper it in frezza magno galopante cauallo.
Et baſtiones ſua circum caſtra locauit.
Nō hic armorū genus omne carebitur unquam
Stendardi uolitant banderæ, timpana, trombæ,
Non d ſunt piffari, gnacaræ, cornæq; bitortæ,
Deniq; quicquid habent hoīes bellando neceſſe
Talibus in rebus Mars oblectatur anhelus
Sanguine, iocundans carnarū cernere quartos.
Huic cædes ſoror eſt, lis mater, rixa ſed uxor,
Huic pater eſt liuor, rabies, uindictaq; natæ.
Hic boūm clamor ſtrepitat, nitritus equorum,
Non hic bombardæ mancant, paſſaq; uolantes,
Non hic Mortari, Colubrinæ, uel Baſiliſchi.
Siue Pauaiones, ſeu Tendæ, ſiue Trabáchæ.
Poluificant nebulas pedibus repetando caualli,
Celſa fracaſſatæ conturbant ſidera lancæ,
Atq; Tacollarum per nubila more nigreſcunt.
Adfinem guerræ cernis concurrere ſquadras,
Ordine cum nullo diris ſe bottibus urtant,
Squarzant bādcras, diſpiaſtrāt arma, corazzas
Marsq; rouerſatos ibi mortos cernere gaudet,
Scanatosq; uiros ſub calpiſtrare cauallos.

Feratam ſub traxit p. cauſa galantariæ.

Careor a careo.

Hæ carne pluraliter tā tum reperiū tur caro etiā carnis.

Creatio Militum.

Eſt ibi marmoreis labens fontana ſub Antris
Iugiter ad cuius guardam ſtant octo Puellæ.

Prima ferox vultu legiadraq; forcia dicta est.
Sed Mars destrezzam iussit clamare secūdam.
Tertia temperies, prudentia quarta uocatur,
Quintaq; cagnesco semper cum lumine guardat
Iraq; nomatur sed dicta superbia sexta est,
Septima tabifico rubet vndiq; sanguine cruda
Impietas, octaua calet cænosa libido,
Hanc deus armipotēs curam dedit octo puellis,
Vt quoscunq; uiros sibi Iuppiter eligit armis,
Quosq; sequi guerras mandat, soldiq; talentum
Tres mergant uoltas liquidi sub gurgite fontis.
Non tamen id faciant omnes, at sorte butata
Quattuor ex ipsis pueri membricula bagnent.
Erga quam primum gestatur paruulus infans,
Quattuor hūc Nymphæ, qb est sors ipsa profun
Inter fontanā, post mūdi ad stēta remittūt (dāt
Hac igitur ueniunt soldati lege, vel impi,
Vel fortes, agiles ve armis, uel corde superbi,
Vel post luxuriam plexi, uel præcipitosi.
Aut è conuerso prudentes, ore diserti,
Maturiq; duces, nec ab iræ fulmine uicti,
Quales Romanæ generat stirps alta Columnæ,
Cuius fortezzæ conscendunt mille pilastri.
Quales Estensis, quales Gonzaga, uel Vrsa,
Pallauesina domus, Malatesta, Triultica, Pepla
Martinēga, Rues, Gambarica, Sega, Creuellæ

Soldus est precium militare. hinc deriuat soldatus.
Talentū uoluptatē uoluntatis.
Hoc stentum pro tormento hinc stentare pro tormentare.

De Ioue.

At Rex Stellarum cunctarum Iuppiter alto
In solio residens sextum sibi legit Olympum.

De Architectura.

Vrbs illic amplo spatiosa repossat in agro,
Mulciberi fabricata manu, Brontisq; labore.
Non de calcinis, coctisq; locata quadrellis,
Verum diuerso formis celata metallo,
Vt stampire solet campanas Brissa canoras

Met-

Merli de fino stant circum circa dyaspo.
Per merlos quoscũq; nitet carbunculus unus,
Centum Porfideæ tangunt ibi sidera turres,
Quarum de bronzo stant fundamenta zetato,
Et cristallino cordone serantur ubique.
Tecta micant auro, uexillaq; sgonfia promunt
Carca saphirrinis gẽmis, grossisq; smaragdis,
Sunt argentaceis quæ sustentata pilastris.
Hic sua fundarunt omnes pallatia diui,
In medio quorum Iouis atria celsa minazzãt.
Dedalus ædificans tribus ista locauit in annis,
Cui muratores aiuttum mille dederunt.
Centum balcones patulant, centumq; fenestræ,
Pars huc, pars illuc, pars hac, pars illac apertæ
Iugiter addocchiant uenienti quæq; uidendo.
Porticus in gyrum sexcentis fulta columnis
Bronzineis late circunserat omne palazzum,
Sub qua mille Dei spatiantes ordine tundo
Sermocinantur, uadunt redeuntq; frequenter,
Porta supba patet, quæ nunquã chiusa tenetur,
Vestibulumq; suã largum tenet ante vedutam,
In quadro positum; super octo pilastra leuatum.
Porphideus niueis in postibus eminet arcus,
Circulo & in medio tria formidãda spauẽtant
Fulmina, fulminibus nam Iuppiter utitur ipsis
Continuo diuum spatiatu tota cauantur
Limina, sint quamuis Alabastro cõdita duro.
Suntq; cadenazzi, lorgnæ, rutileq; scraiæ
De fino argento fabricatæ supra dorato.
Hæc ppẽdiculo multũ bene cuncta squadrantur
Ingressus portam retrouas en atria binos
In quadros producta, nigro tenebrosica fumo,
Nam bene spuzzãtes ibi sentis olere coquinas.

Descriptio Coquinæ.

Fumentosa patet muris portazza bisunctis,

Minazzant, eriguntur cœlo.

Cuius lissa micant gozzanti limina brodo,
Intus aroSliti uariiq; tirantur odores,
Ad nasum per quos aguzzat uoia talentum,
Sunt ibi sexcentum sguattari sub iure cogorũ,
Pars gestat lignã, pars trũcat, parsq; ministrat
Sub centum bronzis caldaribus atq; padellis.
Qui scannat uitulũ, qui slongat colla polistris,
Qui cauat e panza trippas dũ scortigat alter,
Qui despennat aqua mortos buliente capones,
Qui discompagnat magones de figadellis,
Qui boccalũ implet (si desunt uasa) busecchis,
Qui cosire parat testam cum pelle uedelli,
Qui porcellettos inspedat, quiq; cauecchio
Ingiouat lardum, quo plus caro grassa fiatur.
Gambo lecatoriæ cocus illic præsidet arti,
Cui tantũ sguattaros est cura docere brodeccos
Ac dare mandatum galantier omne cosina.

Doctrina prima cosinandi.

Sed quia mensa Iouis plus bramat ferre uiuan
Auãtazatas his quas plebs cætera mãgiat (das
Hæc sguattari documẽta priant gãbone docẽte,
Alter formazzi freschi, leuiterq; gratati
Binas acumulat libras, bissenaq; secum
Oua sbattuta premit, quæ uix gallina cacarat,
Finarumq; duas specierum præparat onzas,
Post hæc zaffrani mediam lardiq; recentis
Mensurat libram, largus capit ista cadinus.
Inde duos coctos extra caldare capones
Eligit, & polpas diuellit ab ossibus omnes,
Ossa gouernantur, sed carnes optime pistat,
Cum petresemolo, uel menta, uel mazurana,
Donec cum uariis pistatio morbida rebus
Deuenit, atq; color diuersus contrahit unum
Ossa dein recipit, quæ macco uoluit in ipso,
Cumq; radicella porci facit arte tomaclas,

Lissa, pro il lustra.
Talentum, appetitum.
Cogus macaronice.
Coc⁹ latine.
Optimum edulium, & lecardo con gruum testa cum pelle uedelli.
Ingiouat, a gioua deriuat, quæ genus est unci ni.
Brodeccus bressanice.
Brodicus mantuanice.
Fedus latine
Malnettus uulgariter.
Cosina.
Coquina, & culina.
Macco, pistu mine, pulmẽ tario.

Quas aliquantillum cum lardo frixat aprino,
Inde bianchezzam legit oui (Mantua chiarã,
Hãc uocat) atq; crocũ, species, sugumq; naranci
Omnia cum brodio facit ista bulire caponum,
E quibus & capiunt, & fundunt ossa saporem
Quæ mox ad tauolam mittuntur supra taeros
Et delicata facit hoc brottamine suppas.

Doctrina secunda.

Alter semicoques sguatar⁹ capit octo polastros
Quos dismẽbratos pingui bene frixat in uncto.
Ast ubi cum zuccar speciebus aquave rosata,
Et modico agresti spoluerizauerat illos,
Tres masinatarum libras piat auolanarum,
Gingiberis mediã et zuccar, qb. addidit onzam
Ista parum buliunt modico sociante botiro,
Pollastrosq; fouet secum de more guacetti,
Qui quoque sic possunt condiri corpore sodo.

Doctrina terza.

Alter odoriferas pistillo smazzolat herbas,
Formazzumq; simul frescum misturat, & oua.
Pistumenq; facit dulcem iungendo canellam,
Lacteq; mandulco coitum distemperat illum,
Trans pellem deinceps implet carnẽq; polastros
Qui calida lixantur aqua buliente lauezo,
Ipsa fin atantum pistumina dura fiantur,
Fin atantũ, donec. *Postq; boimentum speto siccantur acuto,*
Et iuxta brasas largo sguazzante coquuntur.

Doctrina quarta.

Alter ceruellas ubi coxit honeste uedelli,
Separat ouorum de chiaris rossola tota,
Quæ cum Pignolis passaq; incorporat una.
Prouerbium est, ne uadãt cuncta brodetto. *Postea stamegnam facit hæc transire p unam,*
Inq; pignatellam grasso brottamine plenam
Lixat abelasium, ne uadant cuncta brodetto.
Si cupis hanc epulam dulcẽ, dat zuccara secum

Si

Si garbam, garbæ succum distillat agrestis.

Doctrina quinta.

Alter arostitum fegatum cum radicella
De speto ducit simul ac in frusta minuzzat,
Inq; lauezettum cum zuccar, aquaq; rosarum
Atque Naranzorum musto, speciusq; guacettat.

Doctrina sexta.

Alter adhuc lixat vel sex vel octo polastros,
Inq; duos quartos per mezum diuidit omnes,
Quos teggetta coquit sleguati comoda lardi,
Post hæc acetosum vinum, tollitq; marinas
Vuas, agrestum, & gialdum grassedine brodũ.
Atque remordacem sgussat spartitq; cipollam,
Boienta consumit aqua, totamq; disasprat,
Quam, simul & reliquas res in mortaria pistat.
Mox frixat iunctis speciis, pluraq; galanga,
Sic & acetoso modicum venit esca brodetto.

Doctrina septima.

Sed pistinacas alter brouat, inde farinat
Ac oleo frixat sed aqua mox dextriter, atque
Concoquit agresto spetiis & gingere iunctis.

Doctrina octaua.

Alter Crispinos grassum brottamen, et herbas
Summit odoriferas, lixat, passatq; per unam
Stamegnam, redditq; foco, quibus addit et ouos
Optime sbattutos, & agresti granula crudi,
Vuiculam passam, zaffranum, ginger acutum.

Doctrina nona.

Alter lixatos trat de caldare capones,
Quos parat in terræ lato cum uentre piattum,
Fundit aquã roseã, mox zuccar abũde tridatũ
Desuper imponit caricum brasamine testum,
Ista cosinandi pulcherrima foggia capones.

Doctrina decima.

Alter poma capit, discorticat intus & extra

Garbus, acerbus.

Nota quod sicut ficus di uersi node declinatur, ita zuccar, ut intra. Hic zuccar⁹, Hic zuccar indeclinabile, hoc zuccarum.

Teggetta, uas coquinarium. Marinas, supra dixit passas.

Ramina forata genus ualis.

Mellit aqua rammiq; scolat cum vase forati.
Quæ mox ut brodio ressis quoq; mescolat oui,
Cũq; bonis speciis fit digna manestra Milano

Doctrina undecima.

Alter lampredas toltas de fonte comasco
Frixat, & inde capit mollamen panis adusti,
Manduleasq; nuces moscatas, ac auelanas,
Gingiber, & longum peuer, fortesq; garoflos,
Passiculas vuas, zaffranum, deniq; paulum
De gardamono, cinamomum siue canellam,
Omnia cum blancho masinans distemprat aceto
Lampredasq; super prius igne boita respergit.

Doctrina duodecima.

Alter smenuzzat Rauas in mille bocones.
Inde boire facit, passatq; foramina Rammi,
Pistat, & in bronzum lixat cum lacte recenti,
Oua sbatuta q̃bus, zaffranũ, zuccar, & altras
Adiungit speties, per quas bona quæq; fiuntur.

Doctrina tertiadecima.

Alter caprettum crudum taiando minutum.
Desuper agrestum guazzat, lardumq; canellam
Pastellumq; facit, quem postquam coxerit, oua
Cum brodio uel aqua rosia sbattuta superdat.

Doctrina quartadecima.

Alter cerumam carnem coquit inde strinatum
Cum crusta panem in forti demergit aceto.
Post hæc Formazzi *gratat instar q̃nq; cepollas*
Smenuzzat carnem, lardo quam rostit in albo,
Figatumq; suum coctum cum pane moiato
Mescolat et masinat, nec non distemperat aceto
Mei addit, specicsq; bonas traditq; boiendum,
Hanc ue zelatiam caldam, frigescere lassat.

Doctrina quintadecima.

Alter gambaricum mira facit arte saporem,
Gãbara disgussat, quibus ante cauauerat oua,

Pistat

Pistat aquam stillans colat inde capitq; bōherbā
Rossolaq; ouorum, panis mollamen, & ista
Conterit, agresto quae mollit, aquaq; pusilla.
Post haec acetosat fortis speciebus, & oua
Quae prius abstulerat guacettum siccat in ipsum

Doctrina sextadecima.

Alter mandulibus flores immiscet aneti,
Gingiber, atque nuces muscatas, zuccar, & ista
Pistillo masinat, nec acetum spargere cessat,
Supra castronis carnes haec optima broda est.

Doctrina decimaseptima.

Alter at anguillas uel tencas maxime grassas
Lixat, & expolpat quas in mortaria smiccat
Cum petresemolo, datilis, vuaq; marina.
Dulcibus & speciis, oleo, tortamque per illos
Condit, nulla quibus carnē mangiare uoluntas,

Doctrina decimaoctaua.

Alter quin etiam fungos in frustra minutos
Frixat aqua & lardo fresco, quos inde cauatos
E pignatello, Formazzum miscet & oua,
Zaffranū species quibus optima torta creatur.

Doctrina decimanona.

Alter acerbosas marrascas absque medullis
Pistatas passat stamegnam, caseus & lac
Additur oua, bonae species cum zuccare fino,
Tettaq; smicatur iuuenis bene cocta uitellae,
Non sparagnat aquam roseam frescūq; botirū
Torta fit, ouorum chiarae sint crusta dabassum,
At super effundit pignolos atq; canellam.

Doctrina ultima de Nectare.

Sed quid ego longis pario fastidia uerbis,
Illic diuinum facitur solummodo Nectar.
Multi bugiardi dicunt hoc esse beuandam,
Id nego, sed cibus est quo morti surgere possent.
Gamboniq; coco, sguataro qui praesidet omni

Hoc datur officium componere Nectaris escam.
Gambo caponazzos largos in tergore, gialdos,
Accipit, & porci panzam prius optime coctam,
Cafettũ, for mazzũ parvum. Ginger & integrum, species, frescumq; casettũ,
Mox petresemolum, Mentã, calidosq; garoflos,
Postea dismembrat medicoctos ante capones;
Medicoctos, & semicoctos niuenis Frixat, & inspergit species, capit inde nosettas
Manduleas quas non tellus, sed fecit olympus,
His quoq; frixat, aq̃ modicã i ũgẽdo, polastros.
Dũq; id feruet opus, medias quas diximus ante
Assummit species, his saluia, mentáq; iuncta est,
Pistumen fabricat, tortellos inde refrictos
Inter Delecum, quem pezza tenella scolarat,
Spoluificatq; super speties dulces & acerbas.
Post hæc exossat datiles, & gingere uoluit
Cumq; sminuzzato cinnamomo, cumq; garoflis
Inde locat speties, rafiolos ipsaq; cocta
Frusta caponorum, datiles, vuamq; marinam,
Pignolos mundos, in unam cuncta padellam,
Fecerat in fundo crustam, mediã quoque iũgit,
Quas super apponit prædictas quasque facẽdas
Mox aliam crustam super addit zuccare plenã,
Torret abelasium testi scaldante coperto,
Atq; frequenter aquis bagnatur crusta rosatis.
Dicitur hoc Nectar, satis est narrasse coquinã.

Sequitur de palazzo Iouis.

Atria præteriens intras perystilia centum
Qualibet ex banda claustrorũ longa cauezzos,
Ac adamantinis circum munita columnis,
Quæq; columna suis distinguitur alte misuris,
Vulcanus becchus. Quas duras proprio Vulcanus sanguine fecit,
Hic adamas quoniã teneratur sãguine becchi.
Intra colunnares stant quadra cauædia zonas,
In medio quarum uarijs ornata lapillis
Continua decurrit aqua fontana bagnando
Cristal-

Cristallũ, Benas, Agathes, Alabastra, Berillos.
Exedras per quadra subis perystilia nudas, Nudas apertas.
Biblyotheca prope est, ornataq; pinacotheca
Heroum gestis, monumentis atque deorum.
Basilicæ locus est amplissimus, undiq; cinctus
Sedibus ex auro, quo tractant, numina causas,
Fata hominũ, sortes, breue tẽpus, mille trauaios
Ad caput ipsa Iouis stat sedes altior altris,
Quam dis diuitiæ rex fecit, & omnia richa
Spendidit, ò pensa quã bella cadrega det esse. Det pro debet, o, admirantis.
Dijq; deæq; oẽs hic prendere tura frequentant,
Iuppiter his fatum soluit, sortemq; misurat,
Nulla datur deitas alijs, ac nulla potestas,
Ni Iouis arbitrio certa ratione guadagnent.
Quottidie cætu diuum vistatur ab omni,
Suscipit exultans omnes penetralibus Aulæ.
Læditur interdum, quo uis, deus alter ab altro
Inter quos æquo discrimine iudicat ille
Si quando fuerit superis offensus ab ipsis,
Fulmina ferre iubet, reboare tonitrua mandat
Terrificans homines cælum trabucare putãtes
Ast apparendo Ganimedes fronte galanta,
Blandidulosq; suo cum Regi torquet ocellos,
Immo dulcigeri fert aurea pocula musti,
Protinus ira cadit, fugiuntq́ pectore sdegni,
Dismemorata fluit rabies, canegiataq; stizza,
Exonerat nebulis cælum, nouus emicat æther,
Prostrati flores pluuia sub Apolline surgunt.

Parenthesis.

Sic quandoq; duces faciunt, grandesq; maestri.
Et qui dicuntur Signores esse bachettæ,
Plus quandoq; ualet pueri frons bella petulci.
Quam nõ grandiloqui sententia magna Catonis Catonem intellige quẽlibet sapiẽtẽ.
Plus oculus blãdus, uel sermo libidinis ardens,
Quam vigor eloquij Ciceronis, & ora senatus

Mafelina.

Scalinos; gradus.

Insurgunt scalæ paßim diamante locatæ,
Pars quoq; Corallo, pars marmore, pars q; dia=
Quælibet ipsarum tendit nonanta scalinos, (spo
Per quas semp eũt, redeũt quoq; numina queq;
Menant in cameras centum, pluresq; salottos,
Quorum solari non sunt lignamine facti,
Sed Vulcanus eos de puro fecerat auro,
Huc illuc ornant camareri flore grabatos,
Supra quos tendunt lenzoles, atque copertas,
Quas mira nimphæ recamarunt Palladis arte.

De Pallade.

Ipsa quidem Pallas Iouis est nassuta cerebro,
Qui sine concubitu mulieris ter sibi sanctum
Ceruellum cußit uirga, uirgoq; Minerua
Exijt, & magnis dicta est sapientia patris.
Noscere si cupitis quare sapientia dicta est,
Nil dubitetis enim, soluetur questio talis,

Laus Mulierum.

Argumentũ galantum, qua re Pallas dicta sit sapiẽtia. Nota quod Cingar loquitur non poeta.

Pallas honestatis speculum de uertice maschij
Nascitur, ut pateat quod sunt reliquæ mulieres
Dementes nec habent cerebrum.
Et sine consilio quicquid facietis earum,
Credite Pallas erit, Iouis & sapientia patris,
Verum si qua tuis in rebus femina præstat
Conscium caueas asino similaberis illi,
Qui uult pro frustro Bastum gestare nouellum.
Ignorans quoniam tergus noua sella magagnat
Et qui pensabas totam lucrasse Mineruam,
Nempe fasolorum bronzum mangiasse catabis,
Ingenium quoniam sensumq; fasolus aguzzat.
Pallas est tantum Iouis unica filia testæ,
Quæ damigellarum circum stipata cateruis,
Imperat, atq; docet linum deducere fuso,
Texere uel telam, uel naspo soluere filum.

De hoc asino lege sempronium, de chatarinettis.

Palladis

Palladis stantia.

Est inter salas alias, thalamosq; salottus,
Qui longus centum passus, cinquantaq; largus.
Pallas ibi secretas suas docet alta puellas,
Altera bombasum, uel linum detrahit album,
Magnificatq; suos fuso pirlante didinos.
Altera discaricat naspi giramine fusos,
In glomerumq; rotat dū guindalus, orbe uolutat.
Altera texendas producit in ordine stuppas,
Et facit innumeros circum strepitare canones.
Altera dum texit, manibus pedibusq; lauorat.
Dextera nauiculam mandat, sed leua remandat.
Altera prona sedens tellam fuit, inq; biancas
Vertit camisas apud illam stante canistro.
Altera sed uariis acubus maiora recammat,
Namq; uelutinas Aquilas describit in auro.
Altera de argento cadentia lilia fingit,
Quæ in cælestino pingit semota ueluto.
Altera terribiles format recamando Leones.
Sub pede cum libro facientes ore Samarcum.
Altera frōdosam, plenam quoq; glādibus aureis
Texit in aereo spatio cum pectine quercum.
Altera purpureos miscens albedine scaccos
Inserit argenti rutilos auriq; quadrettos.
Altera marzoccos fuluos, nimiumq; brauantes,
Altera terribiles Aquilas errantibus alis
Quattuor, insecta rubea cruce, pingit in albo.
Altera lanigera cellones consuit arte,
Ac in spallertis Florentia prata recammat.
Altera conatur ueteres describere guerras,
Maxime Alexandri, Ciri, Xersisq; carinam.

Bombasum. bombicem, Didinos, puos digitos.

Canones instrumenta lignea, quibus filum disuoluitur.

Samarcum, ossitationē leonis intellige.

De Saturno.

De Ioue sat dixi, Saturni regna subintro,
Eius nolo tamen tibi dicere conditionem,
Namq; melancolicus nimis ascoltando uenires,

Gosa.

Baldus habet faciem rapefactam more stupentis,
Quis diauol ait, tibi Cingar talia dixi?
Quoue imparasti tales ingrate rasones?
Nempe Magum penso Zoroastum te studiasse,
Cumq; prophetabus semper vixisse striabus.
Respondet Cingar miraris forsitan istud?
Semper habēt pro se colpum scrimando Magistri
Ad Leonardus ait, paulum mi Balde quiescas,
Desine quod seguitet Saturni pingere Cælum.
Tunc Cingar, Saturnus inops extrema petiuit
Littora Cælorum.
Vxorem quamuis habeat, tamen ipse fiolos
Nō generare potest, causam nū quæritis? inquā.
Non solum quoniam mancant sua corpora caldo,
Juppiter at patri Saturno membra taiauit.
Hic macer est uultu, calua con fronte rapatus,
Sbauazzat totam naso colante bocazzam.
Nec retinet solum dentem sua quæq; ganassa.
Omnes cū flatu putrido, quum parlat, amorbat.
Hispida barba riget, nunquam pro pectine lenis,
Cum bastone suas uadit numerando pedattas.
De passu in passu tussit, spudatq; macagnos,
Fert sgarbellatos oculos, nec sbercia mancat,
Pellizzonus eum vsque ad calcanea coprit,
Attamen ille facit tremolantos frigore plenus.
Eius bassa domus plena est humore nociuo,
Flent muri guastat rumatica mussa solarum.
Nunquam splēdigeros ibi fundit Apollo lusores,
Praticat hic semper spissis nox plena tenebris,
Hic Barbagianni strident, hic pipaq; strelli, (te
Hic quoq; noctiuaghæ gnao gnao faciendo ciuet
Tristitia hic habitat, Macies, genus oē malorū,
Maxime sunt isti, capitis dolor, Hydropisia,
Angonaia, malum costæ, quartanaq; febris,

Mazzuccus

Mazzuccus, lancum, carbones, morbida pestis,
Flegma, tumor uentris, uermes, coliciq; dolores,
Petra uesigarum, cancar, giandussa, bognones,
Franzosus, ferse, cagasanguis, rogna, varolæ,
Defectus cerebri, rabiesq; frenetica, chiodus,
Mizza canina, dolor dentorum, scrofa, puuidæ.
Phistula galtones, tumor uel lergna uocata,
Testiculi, brofolæ, tegnosaq; codega, lepra,
Schelentia, gulæ siccitas, & pectoris asma,
Sanctiq; Antonii morbum, morena, podagra,
Tisica febris, muganccæ, tardæq; pedanæ.
Infirmitates non totas dicere possum.
Ista fameia senem Saturnum semper honorat,
Sed male fida quidẽ, nam bursa uodatur ab ipsa.
Hanc medici preciant, sed in altro corpore siccã.
Ergo Saturnus supremo præsidet orbi,
De qua cascatus poßit sibi rumpere collum,

Togna.

En vobis Cæli septem descripsimus orbes,
Non reliquas refero casones Astronomiæ,
Nam vobis facerem longis fastidia verbis.
Subsequita, Leonardus ait, mi Cingar, Higinũ
Audio, dum loqueris, narrare galantiter astra.
Sum contentus, ait Cingar, solabor utrumq;.

De Zodiaco.

Est via longa nimis Cælum quæ circuit omne,
Per quam si uades nunc magnum frigus habebis
Nunc nimius faciet caldus bagnare camisam,
Nunc refrescabis mansueta corpus ab aura,
Nunc aliquantillum glaciem tibi tẽperat æstas.
Hæc via tam durat, quod pleno phæbus in anno
Vix addit metam, sed apuntum terminat illam.
In primo introitu cum flexis cornibus, ecce
Apparet Montonus habens in tergore phrixum,
Ex auro tota est radians sua lana tirato.

Post caminamentum mensis renouata per arua
Taurum cornuta retrouas ceruice biancum,
Audet is Europam spallis gestare putinam,
Posteriora tenens in fonte sepulta liquenti.
At quia mos bouis est mostazzo fundere bauam,
Iugiter hunc septem curant sorbire sorores,
Quas gaioffazzus fugat hic, fugat illic Orion,
Nõ procul incõtras geminos insemma fradellos,
Primus nomatur Castor, Polluxq; secundus,
Hos, Helenamq; simul Ioue natos Læda couauit.
Quos tam grãdis amor iũxit, qđ Iuppiter ambos
Transtulit in cœlum, Nautisq; fauere dicauit.
Vlterius uadens, caueas, quia pestifer Hidra
Sibilat herculeo quondam multilata labore.
Cuius colla premit cum zanchis Gambar apertis.
Zãchæ, Chelæ. Sed cum sudorem sentis bagnare camisam,
Ecce Leoanazzus boscamine saltat ab atro,
At super hidrinum ventronem saltat Oachens,
Oachens, id est plicdisico nia. Sed domat ipsius pulcherrima virgo furorem,
Qua virgo fletus maiori tempore spargit,
Namq; parũ curant illam qui regna gubernant,
Sæpeq; iustitiæ signores terga reuoltant.
Scorpius egreditur gelida de ualle superbus,
Horrendas aperit brancas, codamq; recuruat,
Sternere poltronem disponit oriona solus,
Sustentatq; duas sua zampa sinistra bilances,
Inde Sagitarius per frigora rura caualcat,
Vel cumulat glaciem uel calcibus alligat undas,
Tempora disponit studiosis grata poetis,
Musarum quoniam nutrix sua mater habetur.
Euacuare duas non cessat Aquarius unas,
Perq; suas vndas squamoso tergore Pisces
Guizzant, Zodiacus vasto sic terminat orbe.
Dicere terribilem vobis non curo Balenam,
Eridanum sileo, Leporem, sed oriona dicam.

Orionis

Orionis nascimentum.

Pindarus albergans olim pouerellus in æde
Semiruinata, uix quid mangiaret habebat.
Iuppiter en straccus, sudansq; labore uiazzi,
Mercuriusq;, suo ueniunt habitare casotto,
Atq; fame nimia pulsi petiere merendam.
Pauper homo diuum regi uult tradere pastum,
Quid fecit? (solam vaccam sua stalla tenebat)
Accipit in frezza mazzam, stallamq; subintrat,
Discopauit eam, mox tolta pelle dadossum,
Illam ficatam speto cito misit arostum,
Ac totam coctam superis areccat inantum.
Dicuntur diui secum risisse parumper,
Attamen hanc totam mangiarunt ventre pieno,
Misterumq; fuit zona lentare fiancos.
Qui nimium mãgiat, ne creppet, cingula mollat.
Mox cupidi factis, non dictis, soluere grates,
Nunc scortigatam pellem petiere bouinam.
Pauper homazzolus scorzam bouis attulit illis,
Et secum, dum fert, istas mouet ore querelas,
Hi slouagnones totam glutiere vedellam,
Num portare uolunt etiam super æthera pellem?
Quos utinam possit talis viuanda negare.
Iuppiter & natus pellem simul ergo tulerunt,
Ac sotterrarunt proprio pissamine fœtam.
Post menses plures pauper dessoterat illam,
Ecce infans natus cœpit uagire sub illa,
Pindarus attollens oculos ad sidera, dixit,
Iuppiter omnipotens vestrum ringratio numen
Et bomprofaciat uobis mea uacca duobus.
Sic & ab orina puerum chiamauit Orion,
Quem canis aerium seguitat latrando per axem
Sed quid ego uideo? prestum mirate sodales,

Conclusio.

Hac uix finierat Cingar, scoperta galea

En uer=

En uersus Baldi nauem furibunda uenibat,
Astrologus Cingar subito cessauit, oportet
Astrologare aliter quam stellas cernere noctu.

Explicit Phantasię Decimaquarta
Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE DECIMAM QVINTAM MACARONICEN.

Scribitur horrisono bellum nauale tumultu,
Est quoniam fustis barcha salita tribus.
Estq; galearum Liro capitanus earum,
Piratisq; fretum transnatat omne suis.
Baldus cum sociis fustam se buttat in unam,
Ac ibi corsaros traicit ense feros.
Ipse sed interea conquistat Liro nauillum.
quem menat, zefiro uela replente uiam,
Baldus at in fusta cum Cingare, cumq; Lonardo
Restat, nec remos qui uehat ullus adest.
Muschinū, retrouant, noscūt, uinclisq; recuprāt,
Qui fustam, uentum dum piat orza guidat.
Falchettum uidere procul, nat Cingar & ipsi
Tandem salsigeras egrediuntur aquas,

MER-

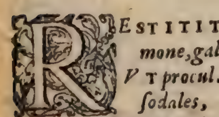

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI

PHANTASIAE.

Macaronice Quintadècima.

*R*ESTITIT *in medio Cingar sermo mone, galeam*
*V*T *procul aspexit, monuitq; uidere sodales,*
Non sic præcipitat cælo falchonus ab alto,

Nec

Cōparatio. Falco, & falconus. Sburlata, impulsa.

Nec sic uertorius fertur scocante balestra,
Qualiter illa ruit uento sburlata triremmis,
Intus piratæ, gens tam peruersa, ribaldi,
Qui renegauerunt Christum, Christiq; batesmū
Vela cito bassate gridant, uos reddite nobis,
Altera post ipsam bastarda galea ruebat,
Altera quin etiam seguitabat grandior istis,
In qua uastus homo, gentis capitanius urget
Remigeros homines neruum menando bouinū.
Hic se per nomen facit appellare Lironum.

Liro lironis, & lironus lironi.

Vir fuit in toto nunquam crudelior orbe,
Ferreus aspectu, sua barbaq; sanguine colat,
Namq; feris similis miserum mādebat homonē.
Tres ueniunt Fustæ propter demergere Nauem,
Mille pari motu subio impelluntur in uno,
Et freta uorticibus retro spumantibus implent.

Subius & sibillus.

Baldus *adarma uolat, sfodratum præstiter ensē*
Arripit, imbrazzatq; rotam, bassatq; uiseram.
Cingar habet multum pro Baldo qppe spauentū,
Non quod ab aduersa metuat sit parte necatus,
Sed quia tam durū est scāpare p Aequora *mortē.*
I*pse* Leonardus *se baldo firmat apressum,*
Stansq; parecchiatus stoccum tenet, atq; brochebrum.

Pedrala.

Nota quod poeta sæpe articulum uulgare latinizat, dicimus uulgariter la poluere, la cenere, unde macaronici dicunt hanc poluerem hāc cenerē. Rua, monasillabū est.

Viderat interea dispostos nauta barones,
Nō timet, immo ratē reuolutat contra Galeam,
Stantq; sup prorā Baldus, Cingarq;, Lonardus,
Schiauones etiam presti sua tela parecchiant;
Implent sulphurea strepitosos puluere schioppos
Martinulosq; rotant curuas flectendo balestras.
Pars ratis ascēdit gabiam, pars restat abassum,
Quadruplicant forzas Baldi meditando uigorē.
Iam uenit ecce prior remis impulsa Galea,
Circumcirca fremens girat, sed Nauta timonē
Praticus aduolgit, ueluti si uolgat habenam.

Comparatio.

Vidi Franciſcum de Rua quandoque mariam,
Cuius in exiguo ſtat corpore maxima uirtus,
Villanum ſpagnæ leuiter manegiare poledrum.
Docta manus ſeu frena tiret, ſeu lēta remittat,
Ille ſtatim redere ̄ paret, dominiq; uolero,
Pirlat, & a teſta diſcernit nemo culattas.
Nō minus immēsā Barcā cito Nauta manezat
Semper habens zuffum proræ dincontra galeas
En cito ſchioppetti ſcaricantur ab igne treſenti,
Milleq; laxantur uertones extra noſellas,
Incipiunt pauidas ad nubes ſurgere uoces,
Innumeri quoniam primo feriuntur aſaltu.
Saxa uolant, groſsiq; trabes, pix flāmea, torres,
Artificioſus focus arma uiros q; laceſsit.
Tunc animoſus aper Baldus deſpiccat ab alta
Prora terribilem ſaltum, ſupraq; galeam
Hoſtibus in medijs balzat, ferrumq; cruentat,
Cingar eum ſequitur magno targone copertus
Atq; ſamitarram toto conamine uibrat.
Inde Leonardus de ſchena ſaltat in altum,
Ac ſuper unius pyratæ tergora sbalzat,
Quem feriendo alium ſtocco trabucat in undas
Baldus in introitu primo ueluti impiger heros
Patrono fuſtæ ſe nil paueſactus acoſtat,
Pungentemq; rotans ſtoccatam more triuellæ,
Ex una banda trippam sbudellat in altram.
Pyratæ magnis tunc urlis aſtra tocantes,
In circum Baldo largum fecere trauaium.
At ſolitas Baldus furias in pectora ficcat,
Se totum linquens quo maior calca feribat,
Incipit armorum diſquiſtillare piaſtras,
Hi ſubito largam pauidi fecere piazzam,
Cui ſpezzat ſcutum, cui faldam, cuiq; celatam,
Cui brazzale terit, ſpallazzos rumpit & urtat,
Fendit

Optimus equus eſt uillanus ſpagnæ. Redena, eſt corigia freni.

Fendit ceruellos, nilq; elmi nilq; corazzæ
Durant ad Baldum, qui fulgurat ense cruento.
Testas & bustos maris ad fundamina mittit.
Et uelut in siccis consummit flamma canellis,
Sic predatores Baldus taiat ense marinos.
Nemo suis ualet hic bottis aquirere scampum,
Non cæli sanctis potuisset habere riguardum,
Namq; suum rabies mordebat multa furorem.
Non seguitare illum Cingar clamando rafinat,
Iamq; samitarram tepido cum sanguine rossam
Ambabus manibus strictam feriendo tenebat,
Non procul exturbās nimia pro cæde Lonardus
Aethera, sanguificat plenum formidine Pontū.
Hic tres copagni quid sit scrimmare dasennum
Insegnant faciuntq; habiles ad tela magistros,
At Lironus adest Bastardam supra galeam
Portat alabardam, testasq; superminet omnes,
At nauis tergum facit ingirare galeam,
Et menans uastis alabardam forcibus uno,
Truncauit medium netto fendente timonem.
Heu quia nocchierus iā se tenet esse peremptū,
Lanzonem iaculat propter passare Lyronem,
Sed iam se manibus naui Lyronus ataccat,
Et quāuis iaciant schiauones, ligna, quadrellos,
Sulphureas flammas, pegolas, rasamq; fogatam,
Ille tamen super hans turba seguitante saluit.
Hic se ficcauit fugientes intra schiauones,
Quos tomare facit sine brazzis ac sine gambis
Nocchieri testam magnum uibrando rouersum
Vnam sbalzauit longe, mihi credite leucam,
Non curat quicquā schioppettos, atq; balestras,

Comparatio.

Fac lector contum si quis intrando botegam
Plenam pignatis, boccalis, atq; scudellis,
Incipit a circum grossum vibrare tracagnum.

Sic Lironus agit scapolantes intra schiauones.
Qui mage garlettos uertunt quã cernere zuffã
Lironis, repetantq; maris nodando per undas.

Masfelina.

Non erat accortus de casu Baldus iniquo,
Maxime quod caperet nauim pirata Lironus,
Cingar & arditus prouas facit ense galantas,
Atq; scabatenatus tanquam leo rugit, & omnes
Vel penitus mortos, uel trũcos, mẽbra rouersat.
Ipsius a facie furibundi quisque tapinat,
Ac in abandonum potius se in gurgite laxant.
Vt facient pisces qui saltant extra padellam:

Comparatio.

Ast alia in banda Leonardus fluminis instar
Quod præceps uenens alta de rupe, marinas
Scindit aquas, aperitq; maris cũ gurgite fluctũ
Inter euangelij se cazzas feruidus hostes,
Hic illic taiat, hac illac puntezat, & urtat,
Totus mortorum sbroiatus sanguine boffat.

Pedrala.

Possanzam sed non basto cantare Lironis,
In qua parte suas dat fruges stigmata parent.
Sanguinolenta ruit, carnes alebarda staiezat,
Confugiunt omnes ac post sua terga budellas
Pulmones, milzas fumantia uiscera linquunt.
Nil nisi sentitur stridor, fremitusq; morentum,
Horrendæ uoces cælum pietate mouentes
Alter clamabat christum, sanctumq; Nicolam,
Alter Apollinum, Triuigãtem, uel Macomettũ.
Non fuit auditus postquam stant sydera cœlo.
Tã grandis strepitus rumor sonitusq; boaxans.
Non hẽt ulterius ge ntes quas Baldus amazzet
Tota galea fuit piratis uoda ladronis,
Plus quam bacillus Barberi netta remansit.

Comma.

Liro-

Lironus Nauem iam iam aquistauerit omnem,
O quantũ gaudet talem fecisse guadagnum.
Nec posuit mentem quod uicta galea fuisset:
Omnes in Nauim Pyratas scandere mandat,
Et grossum ponens alium de retro timonem,
Sgombrat iter pelagi uelum grauidante maestro
Succedunt aliæ semper cantando Galeæ,
Vt cantare solent quando uictoria gridant:
Cingar id aduertit primus, quid, clamitat, heu
Cõtẽplor miserũ nobis? incaute gabamur, (quid
Sæpe guadagnandi uos ingordisia fallit.
Ingordisia, auiditas nimia. *Balde vides? en nostra Ratis quo presa menat,*
Baldus ut inspexit signat se terq; quaterq;
Stat mutus, nescitq; loqui, seguitare facultas
Nulla patet, quoniam remiq; uiriq; negantur.
Semet ac incœpit Leonardus battere pugnis,
Ah fortuna (inquit) nimis es contraria nobis.
Surripiuntur equi tam fortes tamq; galanti,
Quantũ non unquam tellus Turchesca creauit,
Quos nisi per mundũ cœlum baratrũq; catabo,
Iuro deos omnes mihi met volo tradere mortẽ.
Hanc quoq; pancerã nũquam spoiabo dadossum
Rapui, & rapi ui. *Donec ego retrouẽ quis equos nauimq; rapiuit.*
Aut ammazzabo illũ, aut ammazzabor ab illo.
Incagnatus erat Baldus, sub pectore schioppat,
Namq; seguire illos se tunc non posse uidebat.
Non est qui menat uacuatam quippe galeam,
Sed cito disponit sibi uestimenta cauare,
Ac omnino suam Barcam seguitare natando,
Tã grandem iuueni Leonardo gestat amorem
Quod nihil extimuit dubio se tradere Ponto.
Cingar eum tenuit dicendo, quid furis? istam
Cæde mihi curam, quia spero catare cauallos.

Togna.

Dixit at hæc Cingar pro confortare Lonardũ.

Atta-

Attamen interius dubitat, sensuq; reuoltat,
Quem reperire modum poßint exire galeam.
Non illic parum cernunt, mancumq; dabeuer, Dabeuer arabice dicitur uinum.
Littorta nulla uident, nec barcas, pontus ubiq;
Vndezzat, citiusq; facit smaltire magonem.
Cingaris officio Baldus premit atq; Lonardus
Cordoium, solito sperantes illius astu
Posse cauallorum ladrum recatare suorum.
Cingar per totam uadit rugando galeam,
Si casu reperire queat mangiabile quicquam,
Ecce virum bellum de sub fundamine fustæ Moschinus.
Comperit, à testa calcagnos vsque ligatum,
Qui lachrimans orat longo de carcere trahi,
Confestim properat Cingar, miseratus in illũ
Respicit, & quondam talem uidisse ricordat.
Dic, ait, vnde uenis: uel quo sis natus in orbe?
Ille tapinus ait, fuimus tres quippe sodales,
Falchettus, Moschinus ego, magnusq; fracaßus
Qui septem caricis Turca de gente Maranis
Italiam uersus zefiro guidante nodabant,
Tãta sed (heu ploro memorans) tẽpesta trouauit
Quod per diuersas contradas fracta carina
Pollitur, & sic tres discompagnamur amici.
Ast ubi regressa est phœbo ridente bonazza,
Hæc pyratarum nobis fuit obuia claßis.
Quæ nostram mersit Nauem, gentemq; negauit
Meq; caporalem turbæ fecere presonem.
Quo tendant alii compagni nescio, uerum
Quam doleo, quod non Baldi uindicta fietur.

Gosa.

Cingar id ascoltans retricet, tamen illico ꝓmit
Extra carnerum martellos atque tenaias.
Inde schatenatis groppis cito liberat illum.

Laudes Baldi.

Aduocat hîc Baldũ, Baldus uenit atq; Lonardus

Quid uelit ignorant, moschinũ Cingar ad ipsos
Præsentat clamans, o laus o gloria mundi,
O generosum homine, qui nostro splẽdidit æuo,
Ecce tuum nomen quales o Balde sodales
Traxit, ut æterno merearis tempore dici,
Alter; Pompeus, Cæsar, uel troicus Hector.
O piam amicitiam magnumq; o fœdus amoris,
Per mares, per terras, per tot discrimina rerum
Tantaq; fluctisoni uacare pericula Golfi,
Golfi maris. Nilq; lecardiam formidauere charibdis,
Quo te cortesum, quo te sine fraude uigentem,
Quo te uiridicum possent reperire sodalem,
Non in regali tumefactum sede minantem,
Inter cardineos non dantem iura galeros,
Non in diuitiis Cræsi, non Sardanapali
Deliciis, (apud hæc multi retrouantur amici)
Sed magis ut duro uiuant in carcere tecum,
Sed magis ut pro te stentent, uitamq; refudant
Ipse Leonardus mundum lustrauit ubique
Quo te magnanimum saltem cognoscere posset.
Compagniq; tui, Moschinus maxime noster,
Absque tuo uultu non uiuere posse fatentur,
Per mõtes ualles freta per longinqua uagãtur,
Nũquid aquistandi causa te dante monetam?
Nunquid ut obtineant Papæ, Regumq; fauorẽ
Sed tantum ut te, ut te de presone cauarent.
☞ Tempore disgratiæ ueri noscuntur amici.
Desgratie trisillabum est. Sors inimica probat, quos fecit amica sodales.
Robore quid fidei, quid carius oro sodale?
Quid melius mũdo ẽ? qd plus agradat olympo?
Diuitiis, robbis incago præter amicis.
Carum compagnũ mundus comprare nequiret,
☞ Est poltronus homo cui non placet ullus amic⁹
Plusq; busecarum preciat mangiare cadinum
Quam reperire uirum sua cui pensiria dicat.

Immo duas si forte uidet concurrere mentes,
Carpitur inuidia, semetq; zelotipus angit,
Turpiter infamat, curatq; inuertere tantum
Fœdus amicorum naturæ munus honestum.
Ecce tuus Moschinus, adest o Balde, quid illum
Ambiguus guardas? heu tpe tempus adumbrat
Effigiem, memoremq; minus distantia reddit.

Berta.

Hæc dicēs Cingar lachrimarū fonte madescit
Baldus in amplexus Moschini se sinit ire,
Tu ne meus Moschinus? (ait) dulcißime fili.
Nec parlare ualēs ulterius, atrahit illum, (bat
Basat, et eiusdem lachrimis, lachrymasq; me?e
Post hæc Cīgar cū strīgit, Leonardus abrazzat
Nam cunctis Baldi sociis uult esse famius.
Tandem cessatis lachrymis Moschinus eisdem
Omnia de ammißis sociis narrauit ad unguē,
Baldus ait retrouare meos dispono sodales,
Sed quis nos istam deduxerit extra galeam?
Nō sunt qui remos ducāt, qui garbasa tendant
Doctus in hanc artē Moschinus protinus inquit
Ne dubites dum prosper adest leuāticus eurus
Ad totam per trenta ligas nos ibimus orzam,
Ergo spiegamus uelum, tu Cingare cordam
Hanc tira, Leonarde iuua distendere velum,
Cingar, e tira, tira, dai, dai, tira Cingare, tira
Iam satis est, orzā scurta, preme Balde timonē,
Huc Leonarde veni, teneas hanc fortiter borsu
Ad nomē Christi, cordam cito Cingar amolla,
En socii qualis nobis fortuna secundat,
Quam bene uelamen gaiardus gonfiat Eurus,
Sancte, precor, nobis esto Nicolae benignus,
Qui nos semper habes curā deffendere nautas,
Assaßina licet sit barcarola propago,
Et nisi de raptu uiuat, blasphema, bosarda,

Nil

Nil tamẽ attẽdis hæc manchamenta, sed omniã
Tollis anegandi sospectum, nosq́; gubernas.
Cingar ait, quid tam sanctũ clamare Nicolam
Budellus & budella. Vt tibi det ventum? potius prega det tibi panem
Namq; famescenti sgretolant in uentre budelli
Magraq́; tam Baldi facies lanterna uidetur,
Nec tua respondet Baldus grassedine colat.
Si tamen es Cingar, sanctus, dignusq́; brusari
(Dico candelis) brusat ut gens grossa beatos,
Dic lapides isti panes fiantur adessum.
Quid sit uerbum diffinitio Cingaris. Non homo, Cingar, ait solo de pane cibatur,
Sed bouis, & pingui ueruecis carne, probatur
Istud Euangelio, quod nos uult pascere verbo,
Diuide uer a bo potest cognoscere sensum.
Cui Baldus ridens, interpres optimus esses
Cĩgar scripturæ, magis hæc tua giosa placeret
Quam Nicolatistæ, Scotistæ, totq́; Themistæ,
Quæ tot Alexandri, quã tot sine fine magistri
Baldi reuerẽtia erga deũ. Theologi uariis laqueant qui sensibus almas,
Desine sed tandem buffonice talia quæso,
Scrizzemusq́; paret paribus, sanctosq́; sinamus
Nec tamen his uerbis qđ mãducetur habemus.
Comma...
Tunc biscotellos Cingar cantone trouauit,
Semimusolentus quos attulit ante sodales,
Fert Leonardus aquæ mezarolã dulcis alegrãs
Nil parlando simul fecerunt Collacionem,
Qui famet, & comedit, si parlat tẽpora perdit,
Nunquam tam lautos higustauere bocones.
Cingar post epulas gabiam se reptat in altam,
Sparpagnatq́; oculos si terram cernere posset,
Luminis ac radio stricto, freta larga trauersat
Si piat ex aliqua banda, scopritq́; terenum,
Sed discernit aquas tantum se iungere cœlo,
Iunoq; dintorum Neptuno basia donat.

Sors bona tūc erat,ĩplebat quia garbaſa ꝑſper
Vẽtus,& attẽdit Moſchinus flectere Barcam.
Si quandoq; iubet lentare tirare ue ſogas,
Baldus id officiũ dexter facit, atq; Lonardus
Cingar cantabat lingua friſolante uilottas, Vilotta, genus cãtilenæ ruſticanæ.
Quas toties noſtros ſenſi cantare brettaros,
Gãbettã,Broccam,paſſandoq; perna rigiolam,

Goſa.

Ecce uirum longe medium uidere nodantem,
Brachia nec ducit uelut eſt uſanza nodandi,
Dextra namq; duos dardos,targamq; ſiniſtra
Baiulat,& ſcindit velut Ales aquatilis undã.
Immo gauinellus,uel anedra,uel immo folẽga,
Quæ ſemper verſatur aquis non tam bene nat.
Hic erga fuſtam properans furibunde minatur,
Nam Corſarorum penſauerat eſſe Galeam.
Obſtupuit Baldus,quod uir preſſatus ab armis
Tã facilis nodet,& medius maneat ſuꝑ undas.
Sed dum Moſchinus placidos giraret ocellos,
Clamat alegrus.hic eſt noſter Falchettꝰ heus,ò
O Falchetteiueni,Baldus Cingar quoq; sũt hic
Proh puta,quando ſuos cõpagnos ſentit adeſſe,
Et quando Cingar Falchettum uidit in undis.
Quẽ ſupra reliquos ſocios tam ſemper amauit.
Extemplo ſpolians faldam,ſpoliansq; camiſam,
Summa de gabia nauis (mirabile dictu)
Cum caput auantum ſe ficcat in æquore totum,
Sex brazzos deſcendit aquæ,mox deſuper ecce
Comparet ſcorlatq; caput boſſatq; per undas,
Et ſtendendo manus feriendoq; calcibus æquor
Scindit aquas,rumpitq; leui cũ pectore fluctus,
Nil ſtupet hoc Baldꝰ,ſatis antea norat amicos.
Sæpe in abandonum uitam ponebat uterq;,
Maxime Falchettus ꝑ Cingare, Cingar at ipſe
Propter Falchettũ renegaſſet mille bapteſmos

Ambo natãt, tamẽ ipsa quidem nodatio difert
Falchettus quoniã (uelut inq̄m⁹ ante) repleb at
Ore uiri panzam, uacuabat more catelli,
Deniq; se iũgũt, Falchettum Cingar abbrazzat
Nil parlare ualet, quia pro dulcedine creppat,
Inde fauellantes adeunt in semma Galeam,
Ac ibi Falchettus solitam mõstrãdo ꝑdezzam,
Nil firmando pedes guizzauit more padani
Bulbaris, & proram saltauit desuper altam,
Quem uix saltatum brazzis festinus apertis
Baldus agraffauit, strictumq; tenebat in ulnas.
Quales hic faciant festas, qualesq; carezzas,
Tu pensare potes.
Baldus ei parlat, dum pagnos Cingar addobbat,
Qui cum dilecto mox in cantone tiratus
Passatos casus, passata pericula narrat,
Nunc quali guisa Baldum presone cauarit,
Nũc quanto stẽtu scapolarint ambo tauernam,
Et quanto affectu succurrerit ipse Lonardus.
Falchettus tales non intrafuisse baruffas
Sat dolet, & proprias illi monstrasse potenzas
Mox tamen ipse suos attento Cingare guaios
Narrat, quos turcas tulerant errando ꝑ oras,
Sic chiaberlantes nunc rident, nunc ue piangũt
Et compagnornm se truffant more duorum.

Chiaberlare Chiachiarare ꝑ nugari Etq; antiquitus utebantur.

Berta.

En sperata nihil procul insula magna uidetur
Quæ uiret & fagis, & pinis, & q; cupreßis
Hac uisa incipiunt læti cantare barones,
Iusserat huc subito Baldus torquere timonem,
Ad littusq; facit uersam inculare galeam,
Anchoreus rampinus aquas gettatur ad imas,
Omnes armati saltarunt extra galeam,
Tãgere gaudet humũ Cingar, nauẽq; biasmat
Saltat, & ut Baldo ridens scrizzare comẽzat.

Introeunt boscos si qua mangianda catarent.
Ecce duas capras binis seguitantibus ædis
Aspexere procul, Falchettus Cingare licto
Se citat ad cursum, pedibusq; uolutat arenam
Inq; tribus saltis caprettos arripit ambos,
Nec stetit indarnum per collum strangulat illos
Inde capras sequitur, tantũ tamẽ abstulit unam
Cingar eos tollit; quo scortigando picarat
Baldus cum spada taiauit ab arbore truncum,
Quem bene sbrocauit foliis, ac fecit aguzzum.
Moschinus trunçum caprettos ficcat in illum,
Sed Leonardus hẽt fili. es, quas chiocat, et auget
Ingentes flãmas dum plurima ligna butabat.
Cingar it ad nauem, tulit instrumenta coquinæ
Smenuzzat trippas bene lotas; inq; pignattam
Cum sale atq; oleo posuit faciendo menestram.
Moschinus uolgit spetum, iam fumat arostus,
Supra quem Baldus collantia larda butabat.
Quasdam frondosas Leonardus pparat umbras
Sub quas debebant socii mangiare caprettos,
Deniq; iam omnes cocto, refrescantur arosto.
Cingaris incæpit subito masenare molinus,
Iã mediam capram tumefacto uentre uorarat.
Baldus nil parlat, rapido sed dente fracassat,
Datq; bonos caro Leonardo sæpe bocones,
Moschinus frangit nettum lassando taerum,
Qui nisi biscottos tres menses ederat ante.
Quisq; suum saturat caprina carne magonem,
Nec ponũt mẽtem quod sunt nisi quatuor illic
Nõ Falchettus adest. qui caprã psequit altram.

Conclusio.

Ah demens Cingar, tu attendis pascere uẽtrẽ,
Et tibi nulla tui Falchetti cura tenetur?
O bellam punctam, o signum, o fedus amoris.
Vade in malhoram, tales reprobantur amici.

Tantaq; me cepit nunc indignatio pro te,
Quod fregi calamũ, nec ego plus oltra camino.

Explicit Phantasię Decimaquinta Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE DECIMAM SEXTAM MACARONICEN.

Hic maga p sdegno perimit muselina Lonardũ,
Falchettumq; dolis carcere uacca serat.
Cingar id auscultat sancto referente r omitto,
Hanc petit, in gremio quã trouat esse senis.
Ergo per urticas spinos strasinat eandem,
Postquam Gilbecchus, fletq; rogatq; senex
Liberat hãc mõstrũ Marlocchus Cĩgare strato
Quem fert ad salsas semicauallus aquas.
Centaurum dico Vinmazzum nomine, cũ quo
Baldus combattit, Cingar ibiq; iacet.
Namq; Leonardi centaurus creditur esse
Occisor, sed res denique uera patet.

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI, PHANTASIAE.

Macaronice Decimasexta.

TANTA famis quandoque citat possanza budellas,
QVOD quantumq; super caros refutamus amicos.
OMNIA uincit amor, tamen ipsa superchiat amorem.

Non tamen id noster Baldus seruauerat unquã
Sed qui dilectos semper curabat amicos,
Dixit, heus socij, non hic Falchettus habetur,
Quonam discessit? nostra est confusio certe,
Ille caprã manibus rapuit, caprosq́; tenellos,
Cui pars debetur maior, meliorq́; boconus,
Et nos mangiamus non illo adstante codardi?
Surge cito Cingar, Moschini suscipe piccam,
Vade per hanc siluã, Falchettũ quære, camina,
Surrexit Cingar terræ gietando taierum,
Corripuit piccam syluasq́; subintrat opacas.
O, o, gridabat, o, o, Falchette. sed Echo,
Tantum respondet, o, o, Falchette, Lonardus
Se leuat, & capiens spadam largũq́; brocherũ,
Terribilẽ boscũ post gressum Cingaris intrat
Ne uadat supplex illum, comitesq́; relinquat,
Exorat Baldus, sed uult audire Lonardus.
Texit de Myrto sertũ, quo tempora cingit,
Ac solus Boscos ibat cantando per illos,
Tellurem magno brusabat Apollo calore,
Ceruellumq́; graui frangebant uoce Cigalæ,
Quæ stridendo super palos culamina menant.
Cingar erat longo spatio lontanus ab altris,
Nescit enim post se miserũ seguitare Lonardũ,
Heu bene clamandus miser iste iuuẽculus, immo
Sunt tragicis ululanda quidẽ sua fata querelis.

Interitus Leonardi.

Postquam Falchettum frustra cercauerat ante
Nec ualuere sui crebro chiamando gridores,
Perdideratq́; uiæ dudum uestigia rectæ,
Supra depictam diuerso flore piazzam,
Improuisus adest, ubi dulcis uentulus afflat,
In cuius medio uiui fontanula saxi
Perstrepit undiculas tenerã fundẽdo p herbam
Ac circa fontem Lauri, Mirtiq́; uirebant,

Limones, Cedri, fortes dulcesq; Naranci,
Cantabant parui uolucres hinc inde per ornos,
Et somnum dulci suadebant carpere morsu.
Semper hic arrident flores, dumeta rosarum
Candida candificant nigritantes lilia moras,
Nunquam siccantur, licet altus surgat Apollo,
Transeat & calidi domicilia adusta Leonis,
Circuit hoc pratum, nam densis frondibus alta
Zona cupressorum, pinetaq; spissa nigrescunt.
Hic sedet ergo puer deductus morte Lonardus
Ac apud undantem fontanam desuper herbas
Membra dedit somno, rutilosq; serauit ocellos.
Ecce superueniens illuc speciosa puella
Comparet, bellumq; uidet recubare Lonardum.
Se duplici beuerare siti cupit illa repente,
Venerat ut solis brusorem fonte domaret,
Scilicet ut biberet, sed eam sitis altera uiso
Dongello rapuit, quā iam smorzare parecchiat.

Comparatio.

Qualis alegrezza est hoīs, qui quādo caminat,
Rem casu retrouat de qua magis indiget ille,
Aut quam diuersas desiderat ante richezzas,
Talis Muselinæ, quæ forte iacere puellam
Improuisa notat sub opaco tegmine lauri,
Hæc erat & meretrix, & sensu plena ribaldo,
Doctaq; carminibus magicis iurare diablos.
Nec bene legiadram fuerat mirata figuram,
Nec bene sembiantos spectarat frentis honestos
Nec bene marmoreas genulas, & eburnea colla
Nec bene puniceos imitantia labra coralos,
Presta dedit facili torquendum pectus amori.
Quid faciat nescit, pietas & amor simul obstāt
Ne rumpat somnū pietas monet, unde tepescit.
Ne perdat gioias amor iacitat, unde calescit.
Tempus non remeat tacitis qui præterit horis.

Muslinæ per sincopā, nam Museli na uocatur.

Paulatim trepido se proximat ore, nec audet
Tangere, sed tantum guardat, uestes & odorat.
Deficit in solo uisu, dare basia uellet
Dūq; propinqua mouet propter basare labellos
Se retrahit subito metuens distollere somnum.
Atrectare manu frontem magis ausa comenzat
Ille nihil sentit, per somni somnia transit.
Interdum uiclas carpit scanfarda propinquas,
Inq; sinu ficcat nil contrastante camisa,
His iam blanditijs facta est animosa, nec ultra
Vult remorare, locat semet leuiterq; recumbit
Ad latus egregij Narcisi, uultq; Lonardum
Palladis exemplum castæ, floremq; Dianæ
Tradere nequitijs Veneris, quæ absorta furore
Oscula, dum uoluit sensu libare petulco,
Præstiter à somno resolutus corripit ensem,
Inuasum quoniam se credidit esse latrone.
Non aliter sursum de floribus illico saltat,
Sicut pressa leuat ceruicem bissa repente,
Comparatio *Quæ sub phœbeis stabat reuoluta fasellis.*
Reiectans illam flammas temnebat amoris.
Nec minus antiquo fuerat laudandus Ioseph.
Ioseph hebreus. *Indiauolata magis Muselina ribalda furebat,*
Ah demens iuuenis, dicebat, me fugis ergo?
Respice quas habeo carnes, his utere liber,
Dū prohibet nemo, dum sors dat pulchra fauorē.
Non Leonardus ei paret, procul immo recedit,
Cui minus una placet mulier, quā mille diabli.
Et genus humanū miserum tantummodo pensat
Non quia sit tantis subiectū pestibus, aut quod
Debeat in uermes tandem, cineresq; resolui,
Sed quod de uili mulierum uentre creetur,
Dumq; fugit secum loquitur, breuis illa uoluptas
Abrogat æternum cœli decus.
Cādida uirginitas quā pulchro in corpore p̄stat.

Ni graq;

Nigraq; luxuries quã pulchro in corpore fœtet.
Ah expecta Muselina gridat, formose puelle,
Ardeo te plusquam me stessam, cõprime cursum,
Non ego Cholcorum, maga sum regina, uel illa
Cyrces quæ in porcos homines uoltare solebat.
Non ego Morganæ similis, smirnæ Falerinæ,
Atq; Dragontinæ, Smiraldæ, non ego certe,
Non sum mi pulcher Ganimedes, ah fugis ergo?
Te sequor, unde pedes frango per saxa tenellos,
Et disdegnosus fers pulchræ damna puellæ?
Dispietate nimis, saltem me cernere uelles,
Et me quam fugitas uideas si sim fugienda,
Debeat inde tibi mea frons inferre timorem.
Deh moderare fugã, deh nostram cerne figuram.
Non meret id facies ætas iuuenilis, amorq;.

Pedrala.

Cor Leonardus habet Diamãte probatius omni,
Quo magis illa uocat, surdas magis ipse dat au-
Intumuit lasciua uenus, petulusq; cupido, (res. Fictio.
Deq; truci remouẽt Muselinæ pectore flãmam,
Mox odium crudele cient, agitantq; Megeram,
Vnde diabolicum traxit Muselina quadernum,
Quem relegens Vrsos constringit adire feroces,
Atq; comandat eis subito lacerare Lonardum,
Mars ibi descendit proprium tutare baronem,
(Mars tutare solet gaiardos namq; barones)
Ast Veneris precibus, uotoq; Cupidinis arctus
Dimisit pugnam, nec eum reparare spopondit,
Plus ualuit cũ Marte ven⁹ quã casta Minerua De milliti-
Vnde nihil mirum, quando qui castra sequuntur bus.
Insudant primo Veneri, Martiq; secundo.

Comina.

Iamq; Leonardus fuit assalitus ab Vrsis,
Non fugit ulterius firmas tenet immo piantas,
Imbrazzat Clipeum, nudo se præparat, ense,

Vrsa prior saltans frendenti subuenit ore,
Mugit, & hirsutos leuat omnes tergore uillos,
Nil pauefacta, licet sese Leonardus afrontet.
Esse comenzatam cernens Muselina baruffam,
Sdegnabunda locum post tergat, et inde recedit.

Parenthesis.

Heu quantis etenim Muselinis orbis abundat,
Terra couertatur paßim meretricibus istis,
Quæ semper luxu, petulaq; libidine tactæ,
Sinceras iuuenum nequeuntes flectere mentes,
Vt sua continuo satietur aperta uorago,
Quasdam cõsultant putrefactas tẽpore uecchias,
Quas tabachinantes rufianas esse uocamus,
Quasve zubianas clamat regina Striarum.
Quas quoq; per gesias candelas uendere cerno.
Et patres nostros crucifixos ante biassant,
Sæpeq; tellurem basant, lecantve quadrellos,
Singultant, quatiuntq; manu sibi pectus, habẽtes
Lachrimulas semper sguanzis aposta tacatas.
Expandunt instar crucifixi brachia cælo,
Non per cantones, loca nec secreta precantes,
Sed coram populo vetulam admirante beatam.
Vt sua candelabro ficcata lucerna coruscet.
Ast aliquam si forte volunt maculare putinam,
Columbam, simplicitatẽ. *Aut niueam pueri de corde tirare columbam,*
Quid faciunt istæ Tigres cagnæq; rapaces?
Dum Missæ celebrantur amant contonibus esse,
Postq; tenebrosos mussant, chiachiarãtq; pilastros.
Ah miserelle puer, dicũt, male nate, quod vllam
Non habes (ut iuuenes bisognat hẽre) morosam.
Auolium, p Ebore positum. *Hæc tua quid prodest facies formosa, galanta?*
Qui frons auolii? quid ocelli corda scanantes?
Quid dentes referunt indas albedine perlas?
Quidve coralictos frustra natura labellos
Concesit, niueasq; genas pariterq; rubentes.

Quando

Quando quidẽ non uis, uel nescis amare puellas?
Pulcher es ut placeas, ut ames, ut ameris, ut uras
Vraris q; simul, mundi quoq; gaudia sumas.
Vis ne iuuentutis nequicquam perdere florem?
Vis ne senectutis sine fructu incurrere fezzam?
Si nunc tẽnis amare puer, mox vecchius amabis
Nunquid uis fieri frater, Monachus q; remotus
Delitiis Veneris, Bachi, Martis q;, Iouis q;,
Quos uel simplicitas uel desperatio texit
Saturni macie, tetraq; nigredine noctis?
Nemo super terram sanctus, stant æthere sancti,
Nos carnem Natura facit quo carne fruamur,
Quove voluptates Mundi mundana propago
Quærere sollicitet, mox pleno uentre capescat,
Nil Deus indarnum, simul & Natura crearũt.
Instituuntur Aues, pecudes, pisces q;, Feræq;,
Vt uenatores, piscatores q; fiantur,
Vtq; Gulam uariis saturemus carne guacettis
Plantantur boschi fiunt de marmore Montes,
Quo Naues Barchas, quo tecta locemus et ædes.
Lana datur pegoris, gallinis pluma, uel ochis,
Quo fiant lecti molles, calidæq; pelizzæ,
Sic etiam teneras Mundo fecere puellas,
Quas uos ò teneri debetis amare puelli.

Glosa.

Talia sic istæ Gaioffæ propter aquistum (tant.
Verba secreta mouent, iuuenũ quoq; pectora tẽ
Quorum si nequeunt durantes flectere sensus,
Ad magicas properant artes, poscuntq; diablos.
Mille modos retrouant fragilẽ scelerare iuuẽtã,
Grappas piccati nascentis sputa putini,
Cor Talpæ, Gatti cerebrum, grassamq; Foini, Foinus q̃ & martorellus
Terram quæ sepelit mortos, duo mẽbra Rubetæ,
Matricis lectum parientis quo latet infans,
Ac alias plures breuitatis causa relinquit,

Deniq; tanta sibi est uiolandi cura iuuentam,
Quod lac gallinæ retrouant, fungiq; semenzam,
Campanæq; legunt sonitum, Musconis adomen,
Calcagnum tenchæ, zenzalæ in pectore costas,
Vrinam galli, gruis aurem, melq; tauani,
Pluraq; prætereo, quæ (ni cantare Lonardum
Cogerer) exprimerem istas execrando ribaldas.

Masfelina.

Vrsa furens celerat stantem assaltare Lonardũ.
Qui subito ad uentrem stoccatam dirigit unam,
Ast illam reparat distensis bestia griffis.
Inde pedes retro super ambos recta leuatur,
Expatulat fauces propter sorbere Lonardum.
Ipse sed in medium mostazzi subbiat ense,
Dentatamq; simul despiccat ab ore ganassam.
Qua propter spasmando ferit mugitibus astra
Vrsus adiratur comitem cernendo feritam,
Cumq; manu dextra zampatam menat aguzzã
Quod quantam gremit faldam dispergit in agrũ
Ac nudas rapido carnes ungione penetrat.
Vulnere non tamen hoc uoluit pallere baronus
Aduersus testam fendentem laxat ad ursam,
Sed leuior gatto saltum facit illa dacantum,
Ficcat & in siccam brandum Leonardus arenã,
Quapropter subiens ursus rapit unguibus elmũ,
Quem dũ forte trabit ꝑpter spiccare Lonardus,
Pungit cum brando pellem uentremq; trapassat.
Attamen absq; elmo nuda ceruice remansit,
Vrsa videns mortum socium, furit, irritat iram,
Nunquam alentatur circum girare Lonardum,
Nunc branca dextra fracassat, nunc ue sinistra,
Tanta prestezza balzat, quod apena uidetur,
Quattuor in bandas fuerat iam barro feritus
Sed totus non mundus habet cor tale gaiardum
Se uidet extinctum, non est tamen ille smaritus,

In furiam

In furiam crescit proprium fundendo cruorem,
Ad nudam testam solum tenet Vrsa uisaggium,
Sed Leonardus eam tendit deffendere scuto,
Delibrat tandem talem finire bataiam,
Proiicit ad littus targam, manibusq; duabus
Tollit, & inde menat spadam, quã grãfiger Vrso
Presliter agremiat, tantumq; tirare fatigat,
Quod scarpauit eam, mãsitq; Lonardus inermis.
Ergo statim pariter currunt amplectere sese,
Vrsa tenet strictum Leonardum, stringit & ille,
Donec afogantur, uitam simul atq; relinquunt.
O crudele nephas quod ab istis nempe bagaßis
Sæpe uenit propter satiare libidine carnem?
Vel te ardenter amat uel te capitaliter odit
Femina, tu prudens sua dum consortia temnis.
Ipse quidem moriẽs Leonardus cum pede scripsit
In tellure, datur non mors, at uita Lonardo,

Mafelina.

Cingar Falchettum cercauerat undiq; dudum
Sepe reclamat eum, cifilos ad sidera mandat,
Non se catantes rectum ammisere caminum,
Nec spisas nimium syluas exire ualebant,
Expectat Baldus *tres horas forsitan illos,*
Sed quia non ueniunt, grosso targone recepto
Ingreditur boscum Moschinus manserat illic
Ad guardam fustæ, tandem prostratus arena
Se dedit in predam somno, ronfareq; cæpit.

Pedrala.

Tres *mala per siluam comites uentura menabat.*
Ph*æbus contradas sensim callabat ad altras,*
Antipodisq; dabat frescam nascendo matinam,
Luna palesabat tam nobis candida lucem,
Falchettus sentit uacuas in uentre busecchas,
Nempe uorauisset totum cum pelle uedellum.
Se modo compagni caprina carne cibarant,

Non habet ipse tamen uoiam cantare famescēs.
Penituit cantare lupus stans corpore uodus.
Ergo trahens gambas mastini more cagnazzi,
Alonge uidit quandam procul ecce lucernam.
Huc subit flexit stans drittus apena caminum,
Subq; capanella splendorem repperit illum.
Intrepidus subit dardos portando gemellos,
Inuenitq; hominem, cuius sic forma patebat,
Corpore longus erat, facie macilentus, & asper,
Nasus aquilinus magro dependit ab ore.
Dens nullus putridis moscellis extat apiccus
Stabat apud eum Muselina ribalda gaioffum.
Quæ cum mellitis capiebat pectora verbis,
Quando suos contra Falchettum torsit ocellos
Protinus amplexu patefacto suscipit illum,
Vt solet optatum coniunx carezare maritum.
Pro cortesia tanta stupet, ille, nec artem
Pauper homo nouit quam exercet lorda putana,
Da Falchettus ait, si qua pietate moueris
O damigella cibum, quo poßim implere magonē.
Sunt duo nēpe dies quod trippas porto uodatas.
Ille senex risit dicens age, quæ mora? lautas
Arrecca Muselina dapes, dulcesq; liquores.
Illa cito mensam cum drappo præparat albo.
Quam ceteris dono caricat, mox munere Bachi.
Accusatiuū pro datiuo. *Vix ea ponuntur, panem Falchettus, agraffat,*
Quem ueluti pilulam nil dente secante vorauit.
Post alios binos in aperto gutture mandat,
Nec biberat, donec disuoluerat octo panettos.
Sed miser accipiens opiati pocula vini
Trincauit Cœlo fundum monstrando Mioli.
Protinus ad terram somno demergitur alto,
Cuius ceruellum rapiunt obliuia lethi
Qui modo parlabat, tacet ac si mortuus esset.
Peßimus ille senex Gilbeccus nomine, ridet,

Atque facit festam Falchettum fraude piasse.
Ipse quidē plus mattus erat quam trēta Caualli
Filius inuidiæ galloq; zelosior omni,
Incarognatus tanto est in amore puellæ;
Quod solo uisu totam mangiare uolebat.
Si quandoq; uolat super albas musca masellas
Currit adulterium metuens cito pellere muscā.
Dumq; repellebat, caueas Muselina gridabat,
Mascula nū musca est, aut femina? moxq; uidere
Fœmineum sexum, membrumq; virile uolebat.
Ergo Falchettum surgens ligat instar Agnelli,
Non consentit enim faciat Muselina taloprap,
Formidans quod sic dormens corrumperet illam.
Dat pedibus ferri bogas ridente puella,
Gilbeccus ridet cernens ridere Morosam,
Nam qui troppus amat, si ridet Amasia, ridet
Dimouet hinc saxum, latet atra cauerna sub illo
Cum soga Grottæ Falchettum callat in imum,
Mox referans illam solitas remeauit ad artes,
Namq; viandantes Muselinæ fraude malignæ,
Blandiduloq; dolis vinctos sogabat in Antrum.

Comina.

Iam pridem Cingar syluas lustrauerat atras,
Carum Falchettum geminata voce petebat.
Denique speluncam sancti catat ecce Romitti
Portellumq; busat sic dicens, ò quis alogiat?
Ad quem uox intro sic retulit, Aue Maria.
Cingar ait, nobis semper laudata sit illa.
Quo dicto pulcher senior, barbaq; decorus.
Porticulas referat, mox quid uelit ore dimandat
Cingar ait, venerande pater deh dicite quæso,
(Si mea uerba tamen non dant fastidia uobis)
Vidistine hominem medium, mediumq; caninū?
Quæro per hunc Boscum, vidistin forsitam illū?
Subridens senior dixit, mi splendide Cingar,

Quamuis

Quamuis nõ uideam te nũc, quia lumine manco,
Te tamen agnoui sensu.
Quærere Falchettum frustra tibi dico laboras,
Me miserũ quid Cingar ait, q̃d nã pater inquis?
Mortuus est forsan? morerer si mortuus esset.
Non (respondet ei senior) non mortuus ille est,
Sed Gilbeccus eum tetro ficcauit in Antro.
Cui meretrix Muselina dedit fera pocula somni.
Statq́; cathenatus miser intra uiscera terræ,
Hunc nunquam educes nisi te guardabis ab illa,
Quæ tantum spargit blando sermone carognam,
Vt miseros homines instar Meretricis amorbat.
Cingar ait, deh quæso pater, monstrate caminũ
Scarteram. *Qui me scarteram subito deducat ad istam,*
Scanfardã, *Se teneat, si me scapolat, scapolasse diablum.*
Meretricem. *Attamen alme pater uestrum mihi dicite nomen,*
Respondet senior, nostrum si discere nomen,
Optas dilectum cura mihi ducere Baldum,
Inde tibi, Baldoq́; meo uolo dicere nomen.
Obstupuit Cingar uecchium cognoscere fratres,
Appelletq́; illos per nomen, maxime Baldum.
Esseq́; Eremitam pensat magnumq́; prophetam,
Ergo discedens promisit ducere Baldum,
Inde capanellam Muselinæ deniq́; uenit.

Tegna.

Candentes Lunæ paulatim aurora colores
Fuscabat clarumq́; diem portabat Apollo,
Cingaris aduentũ quando Muselina propinquũ
Nouerat, extemplo saltauerat extra capannam,
Incontraq́; illum brazzis currebat apertis,
Cingar amorosos blandosq́; stupebat ocellos,
Defuit & pochum quin truffaretur ab illa,
Sed quum Falchetti grãdem memorauit amorẽ,
Protinus in dretum scura se fronte tirauit,
Et mostazzonem talem menauit ad illam,

Quod duo denticuli cascarunt extra ganassas,
In terram cecidit flauos lacerando capillos,
Nequitiosa gridat, mandatq; ad sydera uoces.
Ecce senex festinus adest Gilbeccus, at illam
Quando uidet stratã, fœdumq; cruore musinum,
Cingare prospecto tantam stigatur ad iram,
Quod clausis pugnis illi borriuit adossum.
Cingar at in mediũ stomachi dedit illico spintã
Quod pouer antiquus rupit cascando morenas,
Interea similis Cagnæ Muselina resurgit,
Cingaris & faciem griffis grafiare comenzat,
Ipse tamen trezzas confestim corripit illi,
Quam currendo uiam per saxa lutũq; trahebat.
Prosequitur Gilbeccus eũ, manigolde, gridabat
Ah scelerate meam sufers lacerare putinam?
Mille tuo nascant cagasangui uẽtre Mulazze,
Ah mea mi Muselina decus, tibi dura cruentãt
Saxa caput, nec te, nec te deffendere possum,
He heu quanta meum deleguat rabbia pectus,
Candidulas goltas tibi nam spineta lacescunt,
Blandidulosq; terit campus lapidosus ocellos.
Sta Beccone, Latro, sta furcifer, oyme tapinus,
Sum straccus, magis ille ruens me fortis acorat.
Crudeles spinæ crudelia saxa, rubetis,
Sanguine Muslinæ, nec uos compaßio tardat.

Berta.

Talia dum creppat cursu rancabat inerti, Rancabat
Nam parit ægrotas ætas longæua pedanas Currebat.
Interea siluaggius homo scopertus ariuat,
Qui nunc oymisonos Muselinã mittere stridos
Audierat, cui nomen erat Marloccus, Asello
Aequandus, quoniã scouerta pudenda ferebat, Marloccus
Nec mascalzonus quid sit uergogna sciebat,
Nudus erat paßim, cagnazzi more pilosus,
Moreq; serpentis uomitabat ab ore uenenum,

Flan-

Flandoq; correzas trabat culamine flammas.
Cingar eum guardans cito iudicat esse diablū,
Qui francare suam ueniat fortasse magistram.
Illico Gilbeccus, day, day, succurre, gridabat.
Fer Marloche meæ Muselinæ fer, fer, aiuttum,
Ecce caue ster eam pouerinam quomodo raptat;
Ille uenenatum laxat cito uadere spirtum,
Post quē flāmigerā schizzat de retro corezzā.
Cingar amorbatus nimio fætore, puellam
Deserit, & stortam nudat, subit atq; gigantem.
Sed male prouistus punctam dū concite torquet
Tanta uenenati spudatur copia spirti
Quod cadit attonitus Cingar perdendo cerebrū
Extemplo brazzis properat Marloccus apertis,
Impositoq; humeris stramorto Cingare uadit,
Donec, per boscos ueniens ad littora Ponti,
Fluctibus hunc mersum nullo prohibēte negaret
Gilbeccus celerās Muselinā strictus abrazzat
Hācq; quasi mortam deflet, deflensq; carezzat,
Cingar at interea Marlocco fertur ad æquor,
Nil sentit quoniā tenet hunc possanza ueneni,
Porro desdottum meschinus alhora butauit,
Nam Maris in medio calzas fortasse tirasset,
Si non Centauri præsentia uasta fuisset.
Ipse ferens geminos dardos, scutumq; metalli,
Ferratam semper mazzam galone tenebat,
Vnde uocabatur Vinmazzus nomine ficto,
Quando Marloccum uidit quem nouerat ante,
Ac illum contra scaramuzzas sæpe prouarat,
Pone gridat, Marloche agnū, audis pone polastrū
Nō renegat tui cibus est uētronis & escu.
Sic dicens brazzo dardum uibrante retorsit,
Cuius in hirsuttum passauit puncta fiancum,
Marlochus uastū smagonauit ad æthera gridū
Cingare deiecto terræ stizzosus auampat,
Vinmaz=

Butare desdottum est de aliquo periculo difficulter euadere.

Vinmazzus

Vinmazzumq; suis bellandi assaltat usanzis,
Ignitam faculam culamine laxat aperto,
Non puzzolentum curat sfogare uenenum,
Namq; repellebat centaurus praticus illud.
Vngebat nares & tempora quæq; cerotto,
Quē dederat quidam medicæ doctißimus artis
Nōie Serrassus, Vates, Magus, Astronomusq;. Serrassus.
Impugnabatur sed tantum carmine scroiæ
Muslinæ, quod uix artem exercere ualebat.
De lapidum precio delectabatur, & herbis,
Sollicitus totas naturæ discere causas.
Centaurum tanquā germanū super amarat.
Ergo repugnabat Marlochi praticus igni,
Et iaculans dardum multa uirtute secundum, Interitus
Qui uelut fulgur cælo cascare uidetur, Marlocchi.
Per medium bigoli post renes prompsit acumē,
Mortuus ille ruens tam grandem conspuit ignē
Vsque ad radices quod mansit adusta cupressus,
Vinmazziq; pilos barbæ scintilla strinauit.
Nondum Cingar erat mentis regressus ad arcā,
Hunc tamen imposuit spallis Centaurus equinis,
Et rursum capiens dardos Maris ibat ad undas
Nā sperat qd Cingar aqua madefactus abibit
Horrendas intrat frondes, supraq; uirentem
Planitiem qua mortus erat Leonardus & Vrsi
Peruenit, & tollens cilium, stringensq; stupētis
More genas sistit, gressum, guardando baronē,
Qui quoq; brazzatus cum dira manserat Vrsa
Cingar deposito spallis in littora fontis,
Formam garzonis pulchri miratur, & annos,
Qn̄ diu stupuit, lachrimas quoq; fudit amaras
Hūc leuat amplexu bramans donare sepulchro
Namq; recordatur tumulum uidisse biancum. Biancum
Hunc it per siluas quærens portatq; Lonardum. marmoreū:
Interea Cingar paulatim corde resentit,

Vt solet a somno cum quis non illico surgit.
In pede saltatus Marloccum credit adesse,
Mox samitarram dum rursus habere putabat,
Tam ualido pugno fontem de marmore colsit,
Quod Veneris cecidit bronzina figura deorsum
In celso fontis, quæ nuda cacumine stabat,
Cui dare sacrificans uotum Muselina solebat.
Ergo sibi stesso rediјt pro uulnere pugni,
Non ibi comparet Marloccus, nec Muselina,
Prospicit in girum, Leonardi præuidet Ensem,
Atq; duos mortos apud ensem respicit Vrsos.
Expauit Cingar, putat illum, non putat illum
Esse Leonardi stoccum, dum circat ab extra,
Ecce uidet carmen sic Fagi cortice pressum.

Epitaphium Leonardi.

Quanta pudicitiæ laus est, nunc morte probatũ,
Virgo spernit. *Virgo Leonardus Muselinam, spernit, obitq;.*
Hæc metra Serraffo transcripta fuisse putatur
Virgo obit. *Iam iam nil dubitat, iamiam cognoscit aperte,*
Querela Cingaris. *Proh deus, exclamat, periјt Leonardus? iniqua*
Tam fortuna furis? morietur Baldus amore
Huius dongelli, quid agã? quo pergere possum,
Vlterius? uincor, nequeoq; resistere tandem.
O sfortunati sociј tot casibus acti.
Exanimis tacet hic Leonardus? forte ferarum
Sic lachrimando quærebat corp9 *Ventribus esca fuit? non saltem cernere mortum*
Possumus? obscuro Falchettus carcere stentat,
Baldum nec uideo, strauit mors atra Lonardum
Sic tantas donant Muselinæ sidera uires?
Sic incerta fauent tam lordæ fata Putanæ?
Indignabundæ. *Non tibi parco unquã, sic fatus prestiter Ensem*
Corripit, & syluas furibundo corde subintrat,
De passu in passu uado chiamando Lonardum,
Donec terribilem rumorem per nemus atrum,
Sensit, e ingentem bellantum more fracassum.

Intrea

Intrepidus, cupidusq; mori quo murmur habet̃
Tendit iter, quoniam Muselinam sperat adesse
Progreditur, uidet ecce duos certare guereros,
Vnus erat Baldus qui mortum forte Lonardũ
Viderat in manibus Centauri, quẽ putat illum
Esse necatorem dulcis cariq; sodalis.
Vt mattus Vasto menabat robore spadam,
Dispositus quando Centaurum forte necarit,
Se scannare super iuuenem mucrone Lonardũ.
Vinmazzus multo Baldum trepidabat afanno,
Quem sibi robustum pugnos calcare prouabat.
Torserat indarnũ strales, mazzamq; tenebat,
Ast elephantinum Baldus spezzauerat ense
Scutum Centauri, tamen ensi claua resistit.
Nõ procul exanguis gelida tellure Lonardus
Stabat, et hunc quoties admoto lumine Baldus
Inspicit, in furiam peiorem saltat adossum
Vinmazzo, fortesq; tirat sine lege feritas,
Cĩgar adest lacrimãs, quo uiso Baldus ab imo
Pectore singultans cecidit stramortus illuc.
Cingar in aetherias plorantia lumina partes
Fixit, &, ò superi, clamat, pietate carentes,
Sufficiat uobis nostrum rapuisse Lonardum,
Vultis quin etiam dilectum sternere Baldum?
Me quoq; Falchettumq; simul diuellite mundo, Desperatio
Qua mora? sic rabies satietur deniq; uestra. Cingaris.
Sic dicens cõtra Centaurum turbidus inquit.
Quae Cẽtaure tibi fama est? quae gloria? quae laus
Occidisse agnum quo non mansuetior alter?
Vinmazzus respondet, ego? te fallis amice,
Non mea, sed talis Muselinae culpa ribaldae,
Sicut apud fontem poteris cognoscere uerum.
Ad quam fontanam dum te barone ferebam,
Vt bagnatus aqua posses scazzare uenenum,
Hunc reperi iuuenem mortum, nomenq; notatũ

Quem dum sub uiuo saxo tumulare uolebam,
Affuit hic alter Cæsar, uel troicus Hector
Humanas immo tales non extimo uires,
Cingar suspensus tali sermone, quid, inquit,
Quid Cẽtaure tuis manibus me tradidit unquã
Tunc Vinmazzus ei narrauit cuncta stupenti,
Cingar in amplexus fraterno more cucurrit,
Per te uita mihi datur, inquit? sit licet ista
Nunc odiosa nimis postquam puer iste netatur?
Ille ualentus homo qui te oppugnabat adessum
Baldus hêt nomen, quo nomine sydera tangit,
Non similem totum posses retrouare per orbem
Quem tibi placatum reddã, faciamq; benignum
Seruitiũ, interea fac nunc mihi deprecor unum
Vinmazzus dixit, faciam quandocũq; comãdas
Cingar ait prestum Muselinæ quære capanam
Ne scelerata manus nostras euadere posit.
Hanc teneas donec ueniam, ueniamq; debottum
Sic faciam, Centaurus ait, tunc illico siluas
Per densas currendo strepit, steccosq; fracassat
Cingar it ad Baldum tacita qui uoce gemebat,
Inde leuans uocem dicebat flebile carmen,

Baldi luctus.

O Leonarde, puer sine te quid uiuere oportet?
O Leonarde, puer sine me quid morte potiris?
O Leonarde, tuæ sum mortis causa nephandæ.
O Leonarde, meæ tua mors est causa procellæ
O Leonarde tibi nimis improba fata fuerunt.
O Leonarde, mihi cupido non uita leuatur,
Sed quæ te nuper crudelis dextra peremit,
Me quoq; nunc pimat, sic dicens in pede saltat
Perstringit brandum, centaurum credit adesse
Mandritum uibrat, tres pinus ecce uetustas,
Spada taiat medios, quæ alto cecidere boatu,
Con-

Consolatio Cingaris.

Cingar eum ueiuti de mentis cardine lapsum
Alloquitur dicens mortalis Balde Lonardus
Non erat?
Si lachrimæ possent hunc primæ reddere uitæ,
Fundamus longo lachrimarũ flumina planctu.
Sed nõ ignoras quod hõ semel ictus ab arcu est
Decretæ mortis, certa qua falce trucidat,
Pontifices, Reges, inopes, prauosq; bonosq;.
Nec quicquam fletur qđ nos uitare nequimus.
Debemur morti nos nostraq; pulsat & æquo
Mors pede nobilium turres, inopumq; tabernas
Quid desles qui te nũquam deslente resurget?
Præterea nosti quantum fuit ille pudici
Corporis, & recti custos, metuensq; tonantem.
Hinc nobis exempla dedit bene ducere uitam,
Vt quoque nos illum cœli sequeremur ad oras.
Non hac perpetuis in terra ducitur annis,
Verũ quæ patria est nostri super astra locatur.
Illic accepit Leonardus cuncta suarum
Præmia uirtutũ, quæ mens nihil inuida carpit
Hic laudũ cumulos dum uixit prouidus auxit,
Qualiter angelici fieret possessor honoris.
Si iuuenem luges mortali fece solutum.
Quid nisi te prodis lugere quod ille triumphat
Lætus olympiacis, ubi semper uiuet in hortis?
Nõ hæc quas mittũt lachrimæ tua lumina pos-
Esse Leonardo gratæ, non ista profundo (sunt
Pectore ducta placent animo suspiria læto
Fæmineum est plorare, uirum decet esse modestũ
Rebus in aduersis.
Mors ea uita fuit nunquam moritura Lonardo
Qui ne uirgineam Veneris corrumperet actu
Laureolam sumpsit, uitam, mortemq; peremit,
Nãq; bonis summa est uictoria linquere carnẽ.

Non

Nõ Centaurus eũ (vt reris) mi Balde necauit,
Immo suam plorans sortem decreuerat istud
Nobile Sarcophago nec inutile locare cadauer
Hunc vlciscendi causa discescit ab ipso
Littore, nec poterit Muselina euadere mortem,
Quæ lasciua, furens, Leonardi percita uultu,
Dum petit amplexu satiare libidinis actum,
Ipse pudicitiæ metuens cito respuit illam.
Vnde duos magna de mediis Cocytidos vmbris
Indignata Vrsos hausit, quibus ipse uorandus
Dilaniaretur successu dira uoluntas
Non caruit simul extinguntur uirq; feræq;,
Conditione parem nos inter martyres illum
Credere debemus statui super astra beatum.
Nec minus exposuit pro uirginitate cruorem,
Quã contra regũ furias Catharina, uel Agnes
Pedrala.
Baldus humo fixos sine luce tenebat ocellos,
Cingaris & pridem dictis extenderat aurem.
Mitior apparet, tamen altũ fronte dolorem
Quis simulare potest? defunctum cernere corp⁹
Mẽs liquefacta nequit, dolor asper nãq; pcellas
Excidiumq; animi (puerum si spectat) aceruat.
Huc illuc Cingar tardis cum passibus illum
Diuertit, monitisq; studet lenire dolorem.
Nil penitus loquitur, sermonẽ Cingaris audit
Sed casu adueniunt vbi tincta cruore Lonardi
Fontis aqua emanat, iacet ac in littore passim
Fractio telorum, scutum, memor ensis, & Vrsi.
Cũ uidet hæc eadem fletus renouantur acerbi,
Plange, inquit, plãge, ò ĩfelix Balde Lonardũ
Plange, nec à lacrimis unq̃ tua lumina cessent.
Quid Maris ulterius terræq; meare per oras,
Postquam tam caro sociis priuamur amico?
Spes mihi iam dẽpta ẽ, abiit mea gloria plange,
Plange

Plãge, nec a lachrimis unquã tua lumina cessent
O infortunati comites, num uiuere uultis,
Solamen uitæ si mors tulit impia nostræ?
O decus, o splendor, o lux mea, corq; Leonarde,
Nil mihi respondes? sum Baldus, sum tuus ille,
Sum tuus ille miser, miserabilis, arca dolorum,
Penarũ phlegethõ, lacrimarũ flumen, & æquor
Proh superi qualem uoluisti tam cito) dira
Morte trucidari, dolor heu, dolor heu, dolor heu Diuisit dolor.
Or Baldus tacuit, sed iã nudauerat ensem (dol.
In se conuersus, ferro iam pectus adhæret.
Corripit hũc humeris Cingar, ferrumq; repente
Diuellit manibus, pauido labat ille colore,
Sistitit & gelidus circum præcordia sanguis,
Fronsq; repentinam mentitur palida mortem,
Sentimenta dolor uitæ, pulsosq; fugarat.
Quid facturus erat Cingar, uel quilibet omnes
Perdere extemplo per inhospita rura sodales?
Haud ibi suffragium poterat sperarier ullum
Nõ tamen ammissa Cingar se mente relinquit.
Cor costanter habẽs Adamante probatius omni.
Quamuis aerias, vlulatibus impleat auras,
Et sua diuellat mærentia pectora palmis.
Saxa uidebantur tanto mollescere planctu,
Baldi fonte lauat pulsos, qua redditur aura
Vitalis somnoq; statim correpta quiescit
Cingaris in gremio, mirandaq; somnia uersat.

Conclusio.

Nosq; Leonardi crudelia fata gemamus.

Explicit phantasiæ Decimasexta
Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE DECIMAM SEPTIMAM MACARONICEN.

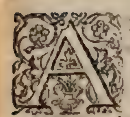
Centauro rapitur Muselina, ligata flagellis
Cæditur, & magicæ perdidit artis opus
Falchettus traditur de carcere sexq; sodales,
Inter quos, Baldi uita, Rubinus erat.
Liberat Hircanus Moschinum denique; Baldi
Guido pater patuit.

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI, PHANTASIAE.

Macaronice Decimaseptima.

ALTA soporifero mens Baldi tradita somno.
HAESIT, & a tristi cessarat deniq; planctu.
Cingaris in gremio testam dormendo tenebat,

Atq; sub umbrosa reticebat uterq; Cupressu,

Berta.

Risigos pericula.

Interea Centaurus habens pro Cingare voiam
Ad centum mortis risigos exponere uitam,
Scanfardæ furtim Muselinæ tecta subintrat,
Somniferosq; illam reperit captare sopores,
Inq; sinu recubat Gilbecchi strata gelosi.
Semper ferre solet magicum trans ubera librum
Quod sic Vinmazzus cognouerat esse dauantum,
Improuisus eam per crines ergo repente
Zaffat, deq; sinu Gilbecchi scarpat inepti.

Comparatio.

Vt portat Quaiam griffis sparauerus aguzzis
Gallinamq; uelut fert uulpes extra pularum,
Sic quoq; Centaurus Muselinam p nemus atrũ
Baiulat in brazzis, ac ora gridantia palmis
Compescit, ne forte uocet giurando Diablos.
Vt sit securus, magicum de pectore librum
Excauat, illa cito se iudicat esse peremptam,
Gilbecchus sequitur, desperat, sbraiat, arancat,
Sgrafegnat faciem, barbæq; pilamina streppat.
Cingar Fracassum Nemoris per tegmina sentit
Quẽ Centaurus agit Muselinam tergore dũ fert
Paulatim Baldi testam declinat in herbam,
Se leuat in pedibus trat brandum, lumina girat.
Intendit quænam sit tanti causa tumultus.
En Centaurus adest, Muselinam tergore gestat
Cingar eum norat, cui cignat adire pianum,
Talis namq; tonus remoueret somnia Baldi
Sed Muselina gridans mittebat in æthera uoces
Vnde suã faciens buccam us Cingar apertam,
Sbadacchium ponit, quo non gridat amplius illa
Quam mox (ut nata est) dispoiant uestibus albis,
Viminibusq; ligant ad truncum Roboris unum.
Cingar ait Vinmazze meus (nisi forte molestus

Sum

Sum nimis ad corpus redeas exangue Lonardi,
Quod uelis ad notam Muselinæ ferre capannam
Inde leua lapidem sub qua scis carcere plures
Esse cathenatos, illos huc ducito tecum,
Atq; Leonardum prædicto in carcere linque,
Ne retrouēt, guastētq; Feræ sua corpora morsu.
Exequitur iussum Vinmazzus, terga reuoltat,
Quæ Leonardus erat pperat, brazzisq; leuatum
Ad præsignatam fert suspirando capannam.
Sed Cingar postquā Centaurus abiuerat, acrum
De spinis facit, ac duro cornale flagellum.
Hinc ambos faciens digitis sine ueste lacertos,
Incæpit nudum Muselinæ battere corpus.

Qua parte, Suspirando aut pro labore, aut pro dolore.

Comparatio.

Qualis uillanus cui nuper forza, botazzi
Creuerat, humectat dextrā, leuamq; spudazzo,
Verzellam stringit, fragilesq; retridat aristas,
Talis dilectum Cingar memorando Lonardum.
Albida cum stroppis Muselinæ terga sigillat.
Illa dolorosas calcat sub pectore uoces,
Namq; sbadacchiatur sine grido spiritus exit
Et quoties menat, toties uocat alte Lonardum
Cingar, & omnino pietati clauserat occhios.

Verzella est instrumentū duobus uirgis composi tum ad disgrauandam segetem.

Gosa.

En uenit interea Gilbeccus, Cingar ut illum
Nouit, Muslinam dimittit protinus, atque
Post male cappatum uecchium cito currere cæpit
Cernebas Daynum tardam seguitare Limacam
Quem tribus insaltis brancat retinēdo cauezzā.
Ille rogat ueniā, mutas dat Cingar orecchias
Quem quoq; spoiatum cernit Muselina ligari,
Inde flagellari, pensa si pectore schioppat.

Cauezzus p colaro circa gulam ponitur.

Togna.

Mouerat immensum Centaurus ab ore Cauernæ
Saxi copertum sub quo Falchettus, & altri.

Diuersi latitant in ferri fune ligati,
Alma dies illis patefactum callat in antrum,
Extollunt frontes, gaudentq; uidere lusorem,
Credebantq; alium uinctũ descendere giusum
Centaurus clamat quanta cum uoce ualebat,
O compagnones, securi state, cauabo
Vos ego de tali puteo, nolite timere,
Ac ueluti quondam de limbo Christus Adamũm
Cum reliquis patribus cœlum conduxit ad altum
Sic uos ad lumen ducam, lassate timorem,
Quo dicto quodam funem taccauit anello,
Suscipiensq; foci flammam quo cernere posset,
Se met post cordam sogat, licet ipsa caualli
Pars grauet, ad fundum tandẽ se repperit esse,
Ingenuit plures homines cernendo galantos
Esse cadenatos gambas brazzosq;, manusq;
Ergo rogat quis nam esset, Falchettus in illis,
Respondet Falchettus ego, me solue barone.
Tunc Centaurus ei, cordis iam lassa pauram.
Pro te soletto ueni huc à Cingare missus.
Nuper amicitiam groppauimus ambo nouellam.
Quem iam decreui totum seguitare per orbem.
Ast imbassatam cogor tibi dicere mestam,
Cingar & hanc animo ualido te ferre precatur.
Imbassata. *Nam quoq; Baldus habet cor paci triste dicatum*
Ambasciata *Hæc ambaßiata est, Leonardus in æthere godit.*

Mafelina.

Dudum matura Falchettus fronte putarat,
Mox suspirando sic guardans sidera dixit,
Summe Deus, mentem Baldi, corpusq; reserua.
Inde caput ponens tacito sub pectore noluit.
Centaurus confortat cum dum uincula sligat,
Post quem sex alios iuuenes ibi frade reductos
Disgroppat laqueis, & qui sint uoce petebat.
Ex quibus angelicus garzo, formaq; politus

Respon-

Respondet Francesus ego, natus q; Pariso,
Quæro meum patrem Sinibaldum, pulsus ab ipsa
Qui patria fuerat propter Guidonis amorem,
Regis & in chortem primus fuit ille baronus.
Sed quia Rex illum suspectum prorsus habebat
Quod Baldouinam rapuisset Guido fauore,
Ipsius a cunctis Francorum partibus egit.
Tunc me lactabat mater uix unius anni.
Ast ubi dimisso puerili tempore creui,
Cunctas disposui Terrarum quærere bandas,
Donec ego dulcem poßim recatare parentem,
Et quis me uitam generauit scire per istam,
At pro sorte maris dudum iactatus ab unda,
Huc cecidi, præsensq; meus fuit insula portus.
Cumq; meis socijs quos cernis adesse puella
Me maga decepit, mox saxum trusit in istud,
Quo stetimus certe per menses octo serati.
Illa meum petulans studuit fædare pudorem,
Me quia Francesam cognouerat esse somenzam, Somenzam, propagine.
Sed magi in planum ualuisset ducere montes,
Quam, nec quantillum Veneris me flectere lusu.

Pedrala.

His dictis Falchettus eum cortesus abrazzat,
Hinc alios, tandem se cordam brancat ad ipsam,
Continuoq; leui se rampat corpore sursum,
Vnum post alium qui succeßiue tirauit. Rampat, & repit.
Hic exangue trouat Leonardi corpus & altos
Emittens gemitus uocat impia sidera cæli.
Centaurus tulit hoc reuerenti more cadauer,
Cingaris & monitu sub saxi molle gubernat.
Post ea præcedens comites seguitare comandat.

Comina.

Paulatim Phœbus cascabat ab ætheris arce,
Ac uix tres horæ superabant noctis ab ortu.
Falchettus iuuenem chiedit quod nomē habebat

Ille Rubinus ego uocor in baptesmate, dixit
Rubinus. Et sic andantes pariter diuersa loquuntur,
Donec uenerunt ubi magno Cingar afanno
Correboare facit siluas battendo puellam,
Quando compagnos de longe accedere uidit,
Obuius accelerat, Falchettum strictus abrazzat,
Mox consolatur plorantem fata Lonardi.
Centaurus brancat sibi Cingare date flagellum
Atq; suum restum Gilbeccho tradere cœpit.
Nata sathanaso mortem Muselina uocabat,
Sed non dignatur Mors illam summere secum.
Falchettus multis guanzatis percutit illam.
A, refremendo inquit, cornuto nata diablo,
Mors te contemnit, Pluto te spernit ab orco,
Cingar amorenola confortat uoce Rubinum,
Cuius progeniem Falchettus dixerat illi.
Sed quales sunt hi quos traxerat extra cauernã
Centaurus, memora lectori musabramanti

De Philotheo.

Primus erat magnus Philotheus, corpe pulcher,
Pulchrior est animo, liber, fundatus in armis.
Ipsemet inferius quo sit de semine dicet.

De Giuberto.

Alter erat guerris nil deditus, atque batais,
Immo fiamengus citharam colit atque camenas,
Qui poterat superare canens Amphiona uatem.
Amphion. Orpheus. Huius progenies magno deuenit ab Orpheu,
Cui Giubertus erat nomen, gentilis, honestus,
Pacificus, mitis, prudens, affabilis, æquus,
Tam bene cantabat quod boscos, saxa, ferasq;
Ad sonitum citharæ iuncta cum uoce trahebat
Non tamen euasit Muselinæ uersibus artem,
Musica mista fuit magia, sunt utraq; carmen:

De Malfatto.

Alter erat quidam Malfattus nomine prestus,
Con=

Conclusio linguaq; potens, sermone disertus,
Architoffellos uicisset mille loquendo. Architofellus.

De Mala spina.

Alter erat claro natus de sanguine Spagnæ
Corpore et ingenio ualidus, Malaspinaq; dictus
Cuius progenies Feragutto uenit ab illo,
Qui tulit excepto sua membra fadata, belico, Feraguttus.
Hic caput aguzzum ueluti Zenouesus habebat,
Nam quum nascuntur Zenouesi quippe putini, De Zenouesis.
Dum Catharinette puerũ pueram ne gridantes,
Disuuluant, rogitant comadres arte magistras,
Vt faciant testam quando puer exit aguzzam.
Ergo nil mirum quod acuti sunt Zenouesi.

De Boccalo.

Vltimus alter erat tantum parlando facettus
Quod cogisset enim risu mollescere cautes,
Risissentq; asini buffonizante Bocalo,
Nomen erat nam tale sibi, de stirpe botazzi.
Hos omnes solita Cingar suscepit usanza,
Improuisa simul quos fradelanza ligarat.

Berta.

Baldus adhuc sensus per somnia longa trahebat,
Quem sic possantem constipauere barones.
En subito comparet homo siluaticus extra
Boscaiam soltam, barbatus, membra pilosus.
Qui currendo procul Moschinum tergore gestat.
Sed quidam formosus eum damigellus agebat
Huc illuc, clamans prædam depone maruffe, Maruffus frater Marlochi.
Sic dicens torsit non paruis forcibus hastam,
Quam per uentronem passata pelle ficauit.
Barrones iuuenis bottam stupuere gaiardam.
Moschinus releuat, se caros nouit amicos,
Et dongelettum clamans, o Hircane uocabat. Hircanus.
Quod nomen quando Malfattus sentit, in uno

Battimento oculi iocunda fronte cucurrit,
Hircanumq; sibi germanum striccat, & ille
Malfattum pariter brazzis accepit apertis.
Cingar cum reliquis raptim uenit obuius illis
Solus at angelicus defixa mente Rubinus
Ad Baldi guardam restat, plexusq; remirat,
Nec satiare potest animum comprẽdere Baldum.

Gosa.

Cingar ait, Moschine meus tibi nuntio casum
Horrendum, quem tu, (sicut nos fecimus) aequa
Mente feras, nam sancta dei fuit ista uoluntas
Aethera laudato Leonardus fine petiuit,
Moschinus tremuit, graciles madefecit ocellos,
Et solus boschum uadit meditando per illum.
Non tantum cruciat se stessum morte Lonardi,
Sed Baldum magnos pensabat habere dolores,

Maselina.

Hircano interea plures fecere carezzas,
Praecipue Cingar multum illi monstrat amorẽ.

Visio Baldi.

Ecce statim Baldus magno terrore coactus
Excutitur somno, pauidus fugit inde Rubinus,
Acurrit Cingar, reliqui sectantur amici,
Tum Baldus reuocans animũ, qua fronte solebat
Cernere dilectum Leonardum, dixit, amici,
Aeternum patrem laudemus cuncti potentem,
Qui super humanos agnoscens esse dolores
Quos modo germani Leonardi cade ferebam,
Hunc mihi p somnũ demisit ab aethere nũc nunc.
Quantum forma alium gestu, fatuq; Lonardum.
Quid fles Balde? inquit, nũquid me sũma tenere
Te piget? ah lachrimas cohibe dulcißime tantas
Nil deflere licet, quem iam gaudere teneris
Auffugisse orci penas coeliq; decoros
Acquisisse polos ubi patria nostra locatur.

Quid fles? ah lacrimas cohibe dulcißime tantas,
Cum tamẽ hũc nequeas magnũ superare dolorẽ,
Ecce tibi puerum formosum, animoq; pudicum
Trado mei similem maturis actibus, æuo,
Ipse Rubinus habet nomen, sic fatus olympum
Angelicas inter laudes remeando petiuit,
Ac ego confestim discußi membra sopore.
Nunquid in hac turba stat forsitã ille Rubinus? Pedrala.
Obstupuere omnes, intentiq; ora tenebant,
Deniq; Cingar ait, non te mi Balde fefellit
Somnus, crede quidem, tua somnia uera fuerunt.
Ecce Rubinus adest, sic dicens porrigit illum.
Dudum Baldus *eum inspexit, dulcissime fili*
Dixit eris mea spes, cor, mens, omnisq́; leuamen
Ploratus, animiq; decus, solamen, amorq́;.
Nos eadem semper mens dirigat, una uoluntas
In cunctis adsit rebus, decet ista sodales.
Sic ait, atq; illum tenero perstringit amore,
Ex auro fino digitis mox traxit anellum,
Pignus amicitiæ, quem læto præbuit illi.
Accipit, & grates reddit, propriumq́; recondit
In digitum, Baldumq; sequi per tota spopondit
Littora, nec patrem Sinibaldum quærere curat,
Decreuit quoniam cum Baldo uiuere semper,

Comina.

Post hæc Hircanũ generosum Baldus abrazzat,
Quem sibi compagnũ fecit Moschinus adessum.
Centauro ueniam facto pro errore dimandat,
Namq; putarat eum uita spoliasse Lonardum.
Post hunc Malfattum, Malaspinã, Philoq; teñ,
Gibertum tandem Boccalum colligit ulnis.
Inde rotans uisum Muselinam sanguine fœdam
Despicit, ac alia Gilbeccum parte ligatum,
Quo uenit hæc nouitas? inquit, quæ culpa puellæ?
Cingar ait, meretrix hæc est Muselina Lonardi

Causa nescis, quam iste senex Gilbeccus amabat
Atque uiandantes impregionabat in atram
Speluncam, propter satiare libidine uoiam.
Cangiatur, mutatur. *Baldus in aspectu verbum cangiatur ob illud.*
Auertens oculos poltronam cernere spreuit,
Immo gemens odio tactus sdegnoq; recedit.
Cingar cũ sequtur, sequitur quoq; cetera phalãx
Atque ad speluncam sancti venere Romitti,
Cui modo promisit Baldum conducere Cingar.
Omnes introeunt, surrexit protinus alma
Paulus. *Vecchionis facies qualis fuit inclita Pauli,*
Inq; suas vlnas Baldum lachrimando recepit.
Nilq; loqui poterat, nam uocem gaudia tollunt.
Indę iubet sedeant omnes, quæ iussa tacentes
Cuncti suscipiunt, illo sic ore loquente.

Sermo de inanitate Mundi.

O curuæ in terris animæ, & cœlestium inanes.
Per nos ah quantum fædatur imago tonantis.
Ducimur implicito mundi per inania sensu.
Felices huius spretis qui luxibus altam
Ad patriam qua regnat amor diuinus anhelant
Credite quid Cœlum, quid tellus præbeat, & q̃d
Tartarus agnoui.
Maxima Francigenũ quondã super atria Regis
Guido pater Baldi. *Primus eram Guido, fateatur Gallica proles*
Laus mihi quanta fuit, quãto ve fruebar honore
Quod ducis ingeniũ, quod vastũ robur in armis
Quas tandem palmas habui Mauorte sub atro.
Omnia quid referam? tantũ mihi gratia creuit
(Gratia si tamen est) ut Baldouina propago
Postera gallorum Regis, quæ sola superstes
Extabat regni, nostro decepta decore
Ferbuit infelix, ignemq; Cupidinis hausit.
Tunc effrenis amor consuetas attulit artes.
Mens mea tota ruit, proprios, oblita triumphos

quam

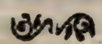
Quam veris facies nihil occultabat amicis.
Magnanimus tanto Sinibaldus ferre medelam
Instuduit morbo, Paridis referebat amores,
Tum mihi quanta, breui spacio iactura ueniret.
Heu frustra monitas Sinibaldi *uerba per aures*
Non audita uolant, ratio succumbit amori.
Fœminei uelut est sexus, magis illa furebat,
Inq; meo amplexu patrium corrupit honorem,
Heu quæ post crimen subeunt præcordia curæ,
Quæ anxietas animi, quæ, mens incerta salutis.
I*amq; tenere fugam meditor meditatur & illa*
Sollicitudo modum præstat, Sinibaldus utrumq;
Piissimus extra arcem valuis eduxit apertis.
Non sunt tanta modo referenda pericula vobis
Quæ super aereas ambo transiuimus Alpes.
Deniq; post fluctum pelagi, post montis acumen,
I*gnari cursus* Mantoam *venimus vrbem,*
Rusticus & monitu diuum nos forte recepit
Pauperis in Tuguri congestum cespite culmen
Hic grauis (heu fateor) coniunx enixa decorem
Protulit in Mūdū, quo partu extincta remansit
Hac mihi sublata, Mundi contagia noui,
Post fletum vxoris, placuit deflere peractum
Tempus, & obliquis absumptum greßibus æuū
Ergo per ambiguos Montes, per concaua saxa,
Per loca siluarum per tanta pericula ponti
Vsque modo fugiens hominum consortia vixi.
Hæc ea quas fudi lachrimas spelunca loquatur
Angelico tandem visu indulsiße Tonantem
Sæpe mihi noui, facinusq; luiße peractum.
Iamq; prophetandi mihi parta est gratia, totum
Ante meos oculos Deus orbem semper apertum
Conceßit, mētesq; hominum, venturaq; rerum.
H*oc insignitus dono charißime fili*
Balde tuam semper felici numine uitam
Inspeculor,

Inspeculor, quoniam tu solus nostra propago,
Tuq; peremisti Matrem nascendo, nec ipsum
Me patrem unquam uidisti, Te rusticus ille
Pro nato excepit, cuius lac præbuit uxor.
Mantua non modicos tenuit te carcere menses
Imbribus armorum sed mox circundatus, illum
Euasisse promeruisti Cingaris astu.
Passus es æquorea cælo minitante procellas,
Post quas pyratæ bellum crudele tulerunt.
Id superans tandem uenisti ad littora patris.
Vnde Leonardus demisso pondere carnis,
Iuit ad optatos Aulæ cælestis honores.
Nec uos exturbet magicas dum cernitis artes.
Hactenus arbitrio presens stetit insula nostro,
Insula quæ summo fundatur tergore cethæ,
Haud naturali, magico sed carmine, causam
Hanc etenim peruersa deo Muselina ferente
Composuit, sed nunc pœnas pro crimine soluet,
Iam paradisiacos ad ciues scando, ualete.

Conclusio.

Sic dicens iunctis palmis, ac poplite flexo
Tradidit extremas coram plorantibus auras.

Explicit phantasiæ Decimaseptima Macaronice.

MAGI-

MAGISTRI ACQVARII

LODOLAE ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE XVIII. MACARONICEN.

Barrones corpus diui Guidonis adorant,
Merliniq; parant condere Sarcophago.
Centaurus magicum Rubicano dæmone pulsus
Restituit librum, remq; uidere sedent,
Remq; uidere sedent comites, Rubicanus aperto
Libro Monstra uocat cornea more Magi.
Ense diabolicas uult Baldus sternere formas,
Sed repetit nigros brutta canaia lares,
Post hæc conduntur tumulo duo corpora in uno,
Muslineq; foco membra, senisq; dicant.
Insula præcipitat tergo fundata balena
Verum Fracassi robore firma stetit.

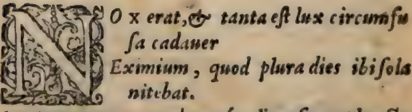
MER-

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI PHANTASIAE.

Macaronice Decimaoctaua.

NOx erat, & tanta est lux circumfusa cadauer
Eximium, quod plura dies ibi sola nitebat.
Contremuere omnes, largoq; liquescere planctu

Mirantur

Mirantur dubium patris sub imagine Baldum
Qui postquam stupuit dudum sit ora solutus
Incipit, & dictis lachrimas iungebat amaras.

Baldi Oratio

Me miserum, saltem pater ò sanctissime possem
Has tibi supremas uiuenti reddere uoces.
Quod regale meum genus extat gratulor, ipsa
Quamuis tarda fuit nostra cognitio prolis.
Fallimur at quoniam mortales sæpe, uoluntas
Hactenus id nobis forsan Iouis ardua pressit,
Conspicua ductum ne stirpe superbia ferret
Me modo præcipitẽ, ruit in se magna frequenter
Progenies, & quo petit altius, icta ruinam
Deterius capit, ac proprio fert damna flagello.
Nunc ubi ter decies in eo maturior annos,
Ille iuuentutis furor excidit, unde malorum
Eneruata solet patulos inuadere mores.
Mitior effectus quanta est mihi gratia cælo
Fusa recognosco, quoniam pater alme priusquam
Te nunc sidereo donauit lumine uirtus,
Cæpimus exemplum tua per uestigia calles
Affectare, quibus uehimur cælestis ad hortum
Delitij, fruimurq; Deo diuumq; nitore.
Ergo beate Pater nati non immemor esto,
Si qua manent Regem famulorum uota suorum
Siste Dei nostris contactam sordibus iram,
Quas fletusq; mei, pietasq; oblitteret alma.
Inde mihi superis concessam hanc forte cateruã
Sustine, ne ambitio, ne lis, ne liuor ad enses
Instimulet molles animos, & pectus acerbet.

Berta.

Sic ait, & curuans humili se pectore, fixit
Basia per totum corpus, quod fletibus omne
Lauit & innato ter patrem strinxit amore.
Succedunt alij, Cingar prior, inde Rubinus

Post

Lacca est posterior pars zenocchi, quæ plicat.

Post quem Falchettus laccam flectendo caninā,
Hircanus tenero fronti dedit ore basinum,
Meschinus sequitur facili qui plorat ocello,
Centaurus sese curuauit more Caualli.
Succedit Malfattus ei, mala spina, Bocalus.
Giubertus citharæ modulantia tangere fila
Incipit, & tremulo sic promit gutture carmen.

Carmen Giuberti.

Cōparatio.

Quale sub Autumno Borea redeunte pauescit
Omne nemus, cernitq; suas in littore frondes.
Mox sub uere nouo zephiris afflantibus ornat
Porrectos cælo ramos humore uirenti.
Tale genus nostrum mortis sub lege nouatur.
Nascimur, & nati morimur, sua queq; uorabit
Iam præscripta dies, Miser est at quisq; & ossa
Et uitam pariter gelido sub marmore claudit.
Viuida falcigeram uirtus domat unica diuam,
Dicite quemq; mori nunquam qui uiuere cæpit.
Nec uiuit quicunq; suas male computat horas,
Sic uirtus uiciumq; docet cognoscere mortem.

Comina.

Dudum mirarat Philotheus, deniq; clamat,
O quoties strictis me brazzis ferre solebat
Infantem, Guidoq; mihi dare basia centum,
Est mihi nanq; pater, quē Frācum noīe dicunt,
Is fuit ex huius quondam Guidonis amicis.
Nescio quo uadat, quoniam rex gallicus illum
Expulit a patria propter Guidonis amorem.
Qua propter te Balde uolo seguitare per omnes
Mundi contradas, Cœli, Maris, atque Diabli,
Baldus ait nos alta simul prudentia iungit,
Rebus ut in cunctis ueraces simus amici.
Nulla sit in nobis screpantia, nulla bosia,
Aut animi sdegnus, sed cura medesima cunctis
Eya igitur positis omnino fletibus ista

Iste francus est ille Barro, quem superius in libro primo commemorauimus.

Screpantia, melius quā differentia.

Candida marmoreo tradamus membra sepulchro
Tu Cingar corpus fra tantum perge Lonardi
Prendere, tu secum uadas Hircane, camina.
Tunc Falchettus ait, si uis cum Cingare uadam,
Vade refert Baldus, sine Cingare uiuere nescis.
Tuq; sciens ubi stat pulchrũ Vinmazze sepulchrũ
Hoc mihi ferre stude, Malfattus donet aiuttum
Et Malaspina, simul, Philotheus, quatuor ite,
Tu Moschine meus tecum ueniente Bocalo
Perge per hãc siluam Muselinæ ponere guardã,
Cingar abit, Centaurus abit, Moschinus abitq;.
Quisq; comandantis Baldi mandata facescit,
Qui sepelire cupit reuerenter busta Parentis.
Giubertum secum retinet, puerumq; Rubinum
Vinmazzus reperit (quãuis nox tota nigrescat)
Sfoggiatum Tumulũ, similemq; albedine lacti
Ponere quem supra dum groppas optat equina,
Et Malfattus eum, Malaspinaq; fortis aitat,
Non (Philotheus ait) non sic facatis Amici,
Sed prius hoc saxo pendentia metra legamus.

Fra tantum, pro interea.

Facesſit, libẽter expedit.

Sfoggiatũ dicimus uariatũ, & diuersi coloritum.

Epitaphium Merlini.

Merlinus iacet hic, natus sine patre, propheta
Vixit, & in magica nulli fuit arte secundus.

Gosa.

Protinus admotis manibus spallisq; Copertum
Sburlantes urnæ, faciunt tommare strauoltum
Illo uix lapso niger ecce diabolus exit,
Atq; super scapulas Centauri saltat equinas,
Percutiebat eum uastas donando pugnadas,
Tunc Philotheus eum subiens p cornua brãcat,
Sed scorlando caput muzzat uelut umbra per au
Inde uolans ẽt Centauri supra culattas (ras
Hunc pistando iubet magicum deponere librum
Centaurus nolens combattere contra diablum,
Librum nunc toltum Muselinæ proiicit agro.

Pugnada prima indifferentem hẽt, quamuis à pugno descẽdat, & est pcussio pagni.

Quem

Quem cito dæmonium nullo prohibente rapinat,
Atq; facit secum festam, uelut esset alegrus,
Hunc habuisse librum, basat quem mille fiatas.
Mirantur Comites, *& magno corde sedentes,*
Vnanimes statuunt omnino cernere finem.
Ast ibi Giubertus Baldo dimissus ariuat,
Vt daret altorium Centauro ferre sepulchrum.
Hoc uiso Malfattus ait sermone piano,
Heus Giuberte, *ueni, cernis? niger ecce diauol*
Vade statim quæso, reliquos huc mena sodales
Non his Giubertus cosam sibi dicere fecit,
Currit & ad Baldum cosam frezzose recontat.
Cui *Baldus, ueniam phlegetontis cernere mõstrũ*
Vt *noscam si tam niger est ut pingitur ille*
Sed tu quaso mane modicũ dũ Cingar *ariuat,*
Et pariter cuncti (Moschinum ante uocate)
Accelerate precor, uenias mi belle Rubine.
Sic ait, & cupidus diabolica membra uidere
Noctu in obscurũ properat seguitante Rubino.
Nec mora Cingar adest, Giubertus narrat, & il
Corpore deposito Leonardi conserat antrum (le
Mox prius andantes Moschinum tollere, Baldo
Venerunt omnes, quos Baldi dextera cignat
Stare chetos, monstratq; illis cicigando diablum.

Mena, imperãtis est. Nota φ omnia imperatiua in, a, terminantia ultimam producunt dico latine, sed macaronice possunt abbreuiari.

Forma Diaboli.

Ille super lapidem uentosis fertur ab alis,
Quæ sunt de guisa ueluti Gregnapola *gestat.*
Quattuor in testam fert stantes uertice cornas,
Instar Montonis tortas, dependet aguzzus
Nasus, qui semper uomit atro sulphure flãmas.
Plus Asini longas hinc inde uolutat orecchias.
Deq; cauernosis oculis duo brasida uolgit
Lumina, nec minor est muso sua bocca Lupina
Extra quam dentes ut porcus grignat aguzzos.
Barba uelut Becchi marzo de sanguine pectus

Chetus, Florentine dicitur quetus.
De guisa, de more, de forma.

Imbrat.

Imbrattat, quo testa canis stat ficca Tesini,
Quæ semper bau bau faciens sua labra biassat.
Vergognosa caput serpentis pars sua uibrat
Sibila, sed retro dependet cauda Leonis.
Gambæ subtiles pedibus gestantur ochinis,
Vndiq; sulphureum de corpore mittit odorem.

Imbrattat, deturpat, de rebus inbrattatiuis lege necessaria Berith.

Gosa.

Ergo facit guardando librum rea bestia danzã,
Ac varios fingit Scambiettos more Moreschæ.
Qua propter socii non se ridendo tenebant,
Vnde fatigatur mandare silentia Baldus.
Post longas festas alter uenit ecce Diauol,
Quid, stridendo clamat, qd facis ò Rubicane?
Cui cito respondet, uenias Libicocche sodalis,
Nos hodie unam certe guadagnabimus almam,
Ecce liber magicus qui nos cru. iabat ognhora.
An cosam nescis? quidam venert Barones,
Qui naluere dolos Muselinæ rumpere nostræ.
Illa tapina modo fustum religatur ad unum,
Quã stambussadis Cingar (scis ille ladrettus)
Totam sferzauit, de qua pluuit undiq; sanguis
Incantatricis de pectore traxerat istum
Centaurus librum, sed ego sub marmore uatis
Merlini latitans exiui protinus, atque
Centaurum pugnis, calcis, morsuq;, domaui.
Donec per forzam librum mihi prabuit istum.
Ecce uidens? liber est Muselinæ, tunc libycoccus
Clamabat, deh squarza illũ rubicane quadernum
Nam timeo ne forte trouet Magus alter eundẽ,
Et mala sint nobis peiora prioribus olim.
Non, Rubicanus ait, liber est squarzãdus adessũ
Vnam rem primo faciamus quæso galantam.
Omnes inferni uolo sconzurare diablos.

Scambiett⁹, est genus salti sicut capriola, tamen accipit pro qualiter saltatione.

Rubican⁹ & Libicochus.

Fustum pro trunco, nam propric fustum est lignum qui sustinet pauaionem.

Stanbussada mantuanice accipitur p bastonada.

Olim de futuro.

Salamon.

Ars Magica.

En Salamonis hẽt liber hic pentacula plumbi.

Aspice

Aspice cum quantis sunt compassata figuris.

Zoroastes. *Pingitur en primo Zoroastes persa registro,*
Qui fertur primus nobis posuisse Cauezzam.
En quoq; thesalicæ folio documenta secundo
Medea. *Medea, fratris q; sui, propriaeq; sororis.*
Thebit. *Ecce magnus Thebit, qui tempestate, venenis*
Grandinibus, quadā destruxit imagine Regnum
Picatrix. *Ecce Picarticis nigromanti sculpta tabella,*
Ob quam per numeros ad Amorē quisq; tiratur
Nō tamē hac potuit Muselina tirare Lonardū
Serassi quoniam Agnicastus repulit ignem.
Michael Scotus. *Ecce Michaelis de Incantu Regula Scoti,*
Qua post sex formas ceræ fabricantur imago
Demonii sathan, Saturni facta piombo.
Suffimigium quasi sacrificium diabolo. *Cui suffimigio per strica rubra cremato,*
Hac (licet obsistant) coguntur amare puellæ.
Ecce idem Scotus qui stando sub arboris umbra,
Ante characteribus designat millibus orbem,
Quattuor indo uocat magna cum uoce diablos,
Vnus ab occasu properat, uenit alter ab ortu,
Merridies, p duplicem, r, auctoritate sua, sicut Vergilius dixit relliquas. Per uiā freni. *Meridies terzum mandat, septentrio quartum,*
Consecrare facit freno conforme per ipsos.
Cum quo vincit æquū nigrum, nulloq; uedutum,
Quē, quo uult tanq̄ turchesca sagitta caualcat,
Sacrificatq; comas eiusdem sæpe Caualli.
En quoq; depingit Magus idē in littore nauem.
Quæ uogat totum octo remis ducta per orbem,
Humanæ spinæ suffimigat inde medullam.
En docet ut magicis cappam sacrare susurris,
Quā sacrando fremūt plorantq; per aera turba
Spirituum, quoniam verbis nolendo tiramur,
Hanc quicūq; gerit gradiens ubicunq; locorum
Petrus de Abano. *Aspicitur nusquam caueat tamen ire per album*
Solis splendorem, quia tunc sua cernitur umbra.
En abani Petrus redeuntem sæpe monetam

Ad bursam, spendit, mox cuiuscunq; ribaldi
Ecce caput quem siue focus seu forca necauit,
Hoc bene facrato nullo cernente meatur.
Artaus en gladius qui sistit flumina, siccat — Tempestat, macaronice ponitur.
Gramina, tempestat fruges, tollitq; biauam.
En tandem Calamita sinit sibi plectere ferrum
Si baptizatur, sed corde pectore scarpat,
Ac hominum carnis in amoris uincula stringit.
Cernis Apollonium *theaneum? mox saracenum* — Apollonius. Theaneus.
Incantatorem Granatæ? *cerne Magundat* — Magundat, qui postea dictus est Anastasius.
Quomodo Imaginibus tiratim sua uota diablos.
Ergo quid ipse moror? iã scõzurare parecchio.

Rubicanus coniurat demones.

Sic dicens per orbem designat more Magorum,
In medio cuius Libicoccum stare comandat,
Mox aperit librum, legit hũc relegitq; p horam, — Semipharas dei nomen.
In terramq; facit cum uirga mille figuras,
Magnum semiphoram uocat audax, aglaq; ia ia — Agla, ia, ia,
Et quascunq; Magi faciunt, facit ipse pregheras
Ecce fracassatas per siluas impetus ingens
Barbarizza uenit secum latrante Cagnazzo,
Quid Muselina, gridant, qd nã Muselina *coman*
Verũ sbeffatos Rubicano *se esse uidentes, (das?*
O qualem faciunt schioppanti corde risaiam,
Procedit Rubicanus *eum relegẽdo quadernum,*
Tres quoq; terrisono ueniunt stridore Diabli,
Galcabrina prior, sed Gambatorta secundus,
Tertius est Malatasca *focum culamine spargens*
Quid Muselina, *gridãt, qd nã* Muselina *coman-*
Vrier & Futhiel magno conamine rũpũt; (das?
qd Muselina, *gridãt, qd nã* Muselina *comãdas?*
Farfarellus adest, quem Draganizza *sequebat*
Hic quoq; ridentes se norunt esse gabatos.
Vix qbus adiunctis Malacoda *ruebat, & ipsum*
Insequtur Marmotta *furẽs Sathanasq; tricornis;*

Quid

Quid Muselina iubes clamabant, sed Rubicanh
Quando cernebant magicum euasisse magistrum
Admirabantur, fundebant inde cachinnos.
Astaroth in furiam ueniebat, Belzebub unam
Gestat furcinam, sequitat Malabolza, nec ipse
Grafficanis habens raseum succedere tardat.
Quid Muselina, gridāt quid nā Muselina comā
Asmodeus adest, Alchinus, Belial, atq; (das?
Taratar & Siriel omnes insemma gridantes,
Quid Muselina iubes? qd nā Muselina comādas?
Stizzaferrus item, Meloniel, Acharon adsunt,
Quos malabrāca sequēs Ciriattū guidat apssū
Magnum quisq; facit tenebrosa p aera murmur.
Quid Muselīa, gridāt qd nā Muselina dimādas?
Bachiocco', as, p castro nai e aliquan do ponimus
Deniq; Scarnilius, Paimō, Berith īde Minosus,
Mox Sulfaneus quem Mamona dente ritorto
Insequitur ueniunt omnes insemma sbraiantes,
Quid Muselina iubes? qd nā Muselina comādas?
Mox (Rubicāe, gridāt) sic nos Rubicāe Bachioc
Deniq; consilio facto simul ista louagna, (cas?
Luciferum ad Regem subito deliberat ire.
Atq; Striæ toltum illi presentare uolumen,
Quæ iam Tartaris est strasfinanda paesis.
Baldus habet uotam contrazuffare Diablos.
Ast appena fodro rutilum sguainauerat Ensem,
Illi de fumo siluas liquere pienas,
Et pariter magno Baratrum petiere tumultu.

Mafelina.

Baldus cum sociis repetiuit tecta parentis,
Sed non supportans bustum guardare Lonardi
Errat per syluas secum menando Rubinum.
Cingar at almifici corpus Guidonis in album
Marmor & appressum Leonardi mēbra repossat.

Comina.

Clara dies totum iam circum lucigat orbem,

Postquam

Poſtquam mangiarunt, ac impleuere magonem,
Paruum de cannis ſtipulis fecere caſellum,
In quo debebat Muſelina ribalda bruſari.
Hanc igitur grandi ſtrasſinat ſquadra furore,
Præcipue Falchettus eam cum calcibus urtat,
Nam male de noſtris animis offenſio caſcat.
Cingar, Gilbeccum, Muſelinæ traxit apreſſum,
Inq; Caſotellum flammis crepitantibus ambos
Incendunt, ſed magna uenit uiſibilis ecce
Turba diabolicæ prolis, focus undiq; tratur,
Portaruntq; uiam iunctos cum corpore binos.
Quo facto ſe vaſto cito manet inſula curſu,
Terrenturq; viri, noſcunt tamen eſſe Balenam
Quam modo Guido pater Baldi prædixerat illis
Qđ poſtquam ſtigius Muſelina calarit ad umbras
Ipſa teneretur non amplius inſula Monſtro.
Quæ liquidas currit tam præſta p̃ æquoris undas
Quod non bombardam velocius ire videmus,
Vel ballotellam buſo quæ ſcoccat ab arcu.
Iamq; in motu oculi fecit qua,i trẽta mearos
Cingar deſperat dicendo, quid iſte Diauol?
Centaurusq; ſtupet, quia ſic non fecerat ante.
Falchettus reliquos animat laſſare pauram,
Cernere nanq; nouas magis eſt laudabile coſas
Quam nũquam pprię terræ laſſare pagnoccam.
Egreſſus boſcos in littore quiſque ſedebat,
Baldus & hanc tacitus nouitatẽ maſticat oẽm.
Boccalus buffonus ait gaudete ſodales,
Non poterit nobis vnquam mancare terenus.
Terrorem ſileo fugientum bim inde ferarum
Quas nouitas rei ponto ſe tradere cogit.
Hinc non parua quidẽ ſociis exorta uoluptas
Qui sbalzare vident è boſchis atque cauernis
Vrſos, & Ceruos, Leopardos, mille caprettos.
Inde reguardantes poſt ſe videre nouam rem,

Caſellus & caſottellus duo diminutiua ca.

☞

Notabile.

Hiperbole eſt, ſic maro fluctus ad ſyderá tollit.

Notabile.

☞

Maſticare p metaphorã ſæpenumero ponimus pro diligenter conſiderare, unde Saluſtius. Omnia fantaſticabiliter maſticanda ſunt.

Quam phikctheus eis digitum stendendo palesat.
Guidonis tumultum guardant restasse dedretum.
Qui supra scoium mediis fundatur in undis,
Anchoreo morsu tum sicca Galea remansit,
Talibus in rebus mentem posuere barones.

Fracassi reperitio.

Altera plus grandis maraueia sed ecce venibat
Namq; super Nauem grossam persona Gigãtis
Apparens longe se fecerat arboris instar.
Namq; maris vento verus cascauerat Arbor,
Velum in utraq; manu brazzis tẽdebat apertis,
Qui brazzi excusant antennã, sed uelut arbor
Torrazzo magna Turre. *Corporis est aliud torrazzo firmius omni.*
Doh diauol, ait Cingar, quæ cosa nouella est?
Prospicitis comites grandonem nonne Gigãtem,
Qui dum uela tenet stat firmus more pilastri?
Boccalus dixit, bene tristis illa Tauerna est,
In qua cotalis destructio panis alogiat.
Ille Gigas etiam mirandoq; Insula currit,
Vult omnino quid est talis maraueia uidere,
Hi mirãtur eũ, q̃d stat uelut arbor homazzum,
Comparatio Brẽtæ fluminis patauij. *Ille stupet quod sic uolat Insula p maris undam,*
Deniq; iungentes medio se gurgite Ponti,
Vt fit quando Pauæ per flumen nomine Brẽtam
Nunc andando Rates nunc se redeũde salutant
Vultibus incipiunt fixis guardare uicissim.
Falchettusq; statim læta cum uoce gridabat,
O comites, gaudete precor, venit ecce fracassus
Is est qui ueluti Ratis arbor Garbasa tendit,
Vt quondam fecit sua proles ferrea Morgans,
Morgans gigas proles Fracassi. *Moschinus dictum sic firmat, quippe dauerum*
Falchettus loquitur grossam mirate Columnam
O deus in qualis foza recatamur Amici.
Cisio, scripsit sibilum quod scribi nõ potest. *Cingar eum clamat, meus o Fracasse, cisio,*
Qui cum Fracassus se se clamarier audit,
Pre-

Prestiter abiectis uelis se preparat, atque
Supra illam terram Naui saltauit ab alta,
Et colcando quasi totam submergit in æquor,
Illaq; retroiuit Nauis bene quinq; mearos.
Contremuere omnes pro tanti pondere salti,
Currere mox cæpit velocius illa Balena,
Nam sibi smaccantur costæ saltante Giganto.
Illum quã citius Baldus cum Cingare brancat,
Falchettus, Malaspina simul, Moschinus, & al
Stringebant illum facientes mille carezzas. (tri
Gaudebant alii talem meruisse Gigantem,
Esse bonum socium vultu monstrabat alegro.
Boccalus saltu tremefactus fugerat inde,
Sed rediens portat scalam, quã hærere Fracassi
Vult spallis, donec sibi dicat in aure parolam
Risit amicheuolam Boccali quisq; nouellam,
Ac nihil alterius comportat cuncta Fracassus.
Qui postquam risit, crispata fronte stupebat,
Quod ue suis oculis guardat, credebat apenam,
Miraculum tamen hunc disponit cernere tãdem
Tunc se dispolians nudus fit corpore totus,
Quod facit ut posit scãpare nodando periclum
Stant alii plexi quid uellet inire Fracassus,
Se quoq; nudarunt trepidantes fato negandi,
Ergo Fracassus habẽs uastas in corpore forzas,
Extirpat manibus ueterem de littore querzam.
Traxerat & fodro longum duo brachia cultrũ
Cum quo sbroccauit querzam de more stropelli,
Et faciens partem, quæ grosior extat, aguzzam
Hanc supra littus drentum calcando ficauit,
Ac si extirpasset porrum non absq; Cauecchio.
Baldus cum sociis ridet multumq; Giubertus
Miratur tantis de forzis esse Fracassum.
Illa magis festinarunt, properatq; Balena,
Namq; suis costis audit quod Querza ficatur.

Gigas & gigantus.

Carezza, & careza differunt. nam carezza est recoligẽtia, careza est herba.

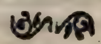
Nouella substantiualiter dicta significat rem, & imbasciatã.

Inspeculor, quoniam tu solus nostra propago,
Tuq; peremisti Matrem nascendo, nec ipsum
Me patrem unquam uidisti, Te rusticus ille
Pro nato excepit, cuius lac præbuit uxor.
Mantua non modicos tenuit te carcere menses
Imbribus armorum sed mox circundatus, illum
Euasisse promeruisti Cingaris astu.
Passus es æquorea cœlo minitante procellas,
Post quas pyratæ bellum crudele tulerunt.
Id superans tandem uenisti ad littora patris.
Vnde Leonardus demisso pondere carnis,
Iuit ad optatos Aulæ cælestis honores.
Nec uos exturbet magicas dum cernitis artes.
Hactenus arbitrio presens stetit insula nostro,
Insula quæ summo fundatur tergore cethæ,
Haud naturali, magico sed carmine, causam
Hanc etenim peruersa deo Muselina ferente
Composuit, sed nunc pœnas pro crimine soluet,
Iam paradisiacos ad ciues scando, ualete.

Conclusio.

Sic dicens iunctis palmis, ac poplite flexo
Tradidit extremas coram plorantibus auras.

Explicit phantasiæ Decimaseptima Macaronice.

MAGI-

MAGISTRI ACQVARII LODOLAE ARGVMENTVM. IN PHANTASIAE XVIII. MACARONICEN.

Barrones corpus diui Guidonis adorant,
Merliniq; parant condere Sarcophago.
Centaurus magicum Rubicano dæmone pulsus
Restituit librum, remq; uidere sedent,
Remq; uidere sedent comites, Rubicanus aperto
Libro Monstra uocat cornea more Magi.
Ense diabolicas uult Baldus sternere formas,
Sed repetit nigros brutta canaia lares,
Post hæc conduntur tumulo duo corpora in uno,
Muslinæq; foco membra, senisq; dicant.
Insula præcipitat tergo fundata balena
Verum Fracassi robore firma stetit.

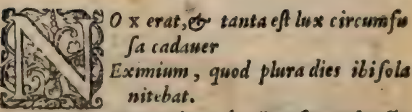
MER-

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI PHANTASIAE.

Macaronice Decimaoctaua.

NOx erat, & tanta est lux circumfusa cadauer
Eximium, quod plura dies ibi sola nitebat.
Contremuere omnes, largoq; liquescere planctu

Mirantur

Mirantur dubium patris sub imagine Baldum
Qui postquam stupuit dudum sit ora solutus
Incipit, & dictis lachrimas iungebat amaras.

Baldi Oratio

Me miserum, salte m pater ò sanctißime possem
Has tibi supremas uiuenti reddere uoces.
Quod regale meum genus extat gratulor, ipsa
Quamuis tarda fuit nostra cognitio prolis.
Fallimur at quoniam mortales sæpe, uoluntas
Hactenus id nobis forsan Iouis ardua preßit,
Conspicua ductum ne stirpe superbia ferret
Me modo præcipitē, ruit in se magna frequenter
Progenies, & quo petit altius, icta ruinam
Deterius capit, ac proprio fert damna flagello.
Nunc ubi ter decies in eo maturior annos,
Ille iuuentutis furor excidit, unde malorum
Eneruata solet patulos inuadere mores.
Mitior effectus quanta est mihi gratia cælo
Fusa recognosco, quoniam pater alme priusquam
Te nunc sidereo donauit lumine uirtus,
Cæpimus exemplum tua per uestigia calles
Affectare, quibus uehimur cælestis ad hortum
Delitij, fruimurq; Deo diuumq; nitore.
Ergo beate Pater nati non immemor esto,
Si qua manent Regem famulorum uota suorum
Siste Dei nostris contactam sordibus iram,
Quas fletusq; mei, pietasq; oblitteret alma.
Inde mihi superis concessam hanc forte catervā
Sustine, ne ambitio, ne lis, ne liuor ad enses
Instimulet molles animos, & pectus acerbet.

Berta.

Sic ait, & curuans humili se pectore, fixit
Basia per totum corpus, quod fletibus omne
Lauit & innato ter patrem strinxit amore.
Succedunt alij, Cingar prior, inde Rubinus

Lacca est posterior pars zenocchi, quæ plicat.

Post quem Falchettus laccam flectendo caninam,
Hircanus tenero fronti dedit ore basinum,
Meschinus sequitur facili qui plorat ocello,
Centaurus se se curuauit more Caualli.
Succedit Malfattus ei, mala spina, Bocalus.
Giubertus citharæ modulantia tangere fila
Incipit, & tremulo sic promit gutture carmen,

Carmen Giuberti.

Cōparatio.

Quale sub Autumno Borea redeunte pauescit
Omne nemus, cernitq; suas in littore frondes.
Mox sub uere nouo zephiris afflantibus ornat
Porrectos cælo ramos humore uirenti.
Tale genus nostrum mortis sub lege nouatur.
Nascimur, & nati morimur, sua quēq; uorabit
Iam præscripta dies, Miser est at quisq; & ossa
Et uitam pariter gelido sub marmore claudit.
Viuida falcigeram uirtus domat unica diuam,
Dicite quemq; mori nunquam qui uiuere cæpit.
Nec uiuit quicunq; suas male computat horas,
Sic uirtus uiciumq; docet cognoscere mortem.

Comina.

Dudum mirarat Philotheus, deniq; clamat,
O quoties strictis me brazzis ferre solebat
Infantem, Guidoq; mihi dare basia centum,
Est mihi nanq; pater, quē Frācum noīe dicunt,
Is fuit ex huius quondam Guidonis amicis.
Nescio quo uadat, quoniam rex gallicus illum
Expulit a patria propter Guidonis amorem.
Qua propter te Balde nolo seguitare per omnes
Mundi contradas, Cæli, Maris, atque Diabli,
Baldus ait nos alta simul prudentia iungit,
Rebus ut in cunctis ueraces simus amici.
Nulla sit in nobis screpantia, nulla bosia,
Aut animi sdegnus, sed cura medesima cunctis
Eya igitur positis omnino fletibus ista

Iste francus est ille Barro, quem superius in libro primo commemorauimus.

Screpantia, melius quā differentia.

Candida marmoreo tradamus membra sepulchro
Tu Cingar corpus fra tantum perge Lonardi
Prendere, tu secum uadas Hircane, camina.
Tunc Falchettus ait, si uis cum Cingare uadam,
Vade refert Baldus, sine Cingare uiuere nescis.
Tuq; sciens ubi stat pulchrũ Vinmazze sepulchrũ
Hoc mihi ferre stude, Malfattus donet aiuttum
Et Malaspina, simul, Philotheus, quatuor ite,
Tu Moschine meus tecum ueniente Bocalo
Perge per hãc siluam Muselinæ ponere guardã,
Cingar abit, Centaurus abit, Moschinus abitq;.
Quisq; comandantis Baldi mandata facescit,
Qui sepelire cupit reuerenter busta Parentis.
Giubertum secum retinet, puerumq; Rubinum
Vinmazzus reperit (quãuis nox tota nigrescat)
Sfoggiatum Tumulũ, similemq; albedine lacti
Ponere quem supra dum groppas optat equina,
Et Malfattus eum, Malaspinaq; fortis aitat,
Non (Philotheus ait) non sic facatis Amici,
Sed prius hoc saxo pendentia metra legamus.

Fra tantum, pro interea.

Facessit, libẽter expedit.

Sfoggiatũ dicimus uariatũ, & diuersi coloritum.

Epitaphium Merlini.

Merlinus iacet hic, natus sine patre, propheta
Vixit, & in magica nulli fuit arte secundus.

Gosa.

Protinus admotis manibus spallisq; Copertum
Sburlantes urnæ, faciunt tommare strauoltum
Illo uix lapso niger ecce diabolus exit,
Atq; super scapulas Centauri saltat equinas,
Percutiebat eum uastas donando pugnadas,
Tunc Philotheus eum subiens p cornua brãcat,
Sed scorlando caput muzzat uelut umbra per au
Inde uolans ẽt Centauri supra culattas (ras
Hunc pistando iubet magicum deponere librum
Centaurus nolens combattere contra diablum,
Librum nunc toltum Muselinæ proiicit agro.

Pugnada prima indifferentem hẽt, quamuis à pugno descẽdat, & est pcussio pugni.

Quem

Quem cito dæmonium nullo prohibente rapinat,
Atq; facit secum festam, uelut esset alegrus,
Hunc habuisse librum, basat quem mille fiatas.
Mirantur Comites, *& magno corde sedentes,*
Vnanimes statuunt omnino cernere finem.
Ast ibi Giubertus Baldo dimissus ariuat,
Vt daret altorium Centauro ferre sepulchrum.
Hoc uiso Malfattus ait sermone piano,
Heus Giuberte, *ueni, cernis? niger ecce diauol*
Vade statim quæso, reliquos huc mena sodales
Non his Giubertus cosam sibi dicere fecit,
Currit & ad Baldum cosam frezzose recontat.
Cui Baldus, ueniam phlegetontis cernere mõstrũ
Vt *noscam si tam niger est ut pingitur ille*
Sed tu quæso mane modicũ dũ Cingar *ariuat,*
Et pariter cuncti (Moschinum ante uocate)
Accelerate precor, ueniis mi belle Rubine.
Sic ait, & cupidus diabolica membra uidere
Noctis in obscurũ properat seguitante Rubino.
Nec mora Cingar adest, Giubertus narrat, & il
Corpore deposito Leonardi conserat antrum (le
Mox prius andantes Moschinum tollere, Baldo
Venerunt omnes, quos Baldi dextera cignat
Stare chetos, monstratq; illis cicigando diablum.

Mena, imperãtis est. Nota ꝙ omnia imperatiua in, a, terminantia ultimam producunt dico latine, sed macaronice possunt abbreuiari.

Forma Diaboli.

Ille super lapidem uentosis fertur ab alis,
Quæ sunt de guisa ueluti Gregnapola *gestat.*
Quattuor in testam fert stantes uertice cornas,
Instar Montonis tortas, dependet aguzzus
Nasus, qui semper uomit atro sulphure flãmas.
Plus Asini longas hinc inde uolutat orecchias.
Deq; cauernosis oculis duo brasida uolgit
Lumina, nec minor est muso sua bocca Lupina
Extra quam dentes ut porcus grignat aguzzos.
Barba uelut Becchi marzo de sanguine pectus

Chetus, Florentine dicitur quetus. De guisa, de more, de forma.

Imbrat

Imbrattat, quo testa canis stat ficca Tesini,
Quæ semper bau bau faciens sua labra biassat.
Vergognosa caput serpentis pars sua uibrat
Sibila, sed retro dependet cauda Leonis.
Gambæ subtiles pedibus gestantur ochinis,
Vndiq; sulphureum de corpore mittit odorem.

Imbrattat, deturpat, de rebus imbratatiuis lege necessaria Berith.

Gosa.

Ergo facit guardando librum rea bestia danzã,
Ac varios fingit Scambiettos more Moreschæ.
Qua propter socii non se ridendo tenebant,
Vnde fatigatur mandare silentia Baldus.
Post longas festas alter uenit ecce Diauol,
Quid, stridendo clamat, q̃d facis ò Rubicane?
Cui cito respondet, uenias Libicocche sodalis,
Nos hodie unam certe guadagnabimus almam,
Ecce liber magicus qui nos cru. iabat ognhora.
An cosam nescis? quidam venert Barones,
Qui ualuere dolos Muselinæ rumpere nostræ.
Illa tapina modo fustum religatur ad unum,
Quã stambussadis Cingar (scis ille ladrettus)
Totam sferzauit, de qua pluuit undiq; sanguis
Incantatricis de pectore traxerat istum
Centaurus librum, sed ego sub marmore uatis
Merlini latitans exiui protinus, atque
Centaurum pugnis, calcis, morsuq;, domaui.
Donec per forzam librum mihi præbuit istum.
Ecce uidens? liber est Muselinæ, tunc libycoccus
Clamabat, deh squarza illũ rubicane quadernum
Nam timeo ne forte trouet Magus alter eundẽ,
Et mala sint nobis peiora prioribus olim.
Non, Rubicanus ait, liber est squarzãdus adessũ
Vnam rem primo faciamus quæso galantam.
Omnes inferni uolo sconzurare diablos.

Scambiett⁹, est genus salti sicut capriola, tamen accipiẽ pro qualiter saltatione.

Rubican⁹ & Libicochus.

Fustum pro trunco, nam proprie fustum est lignum qui sustinet pauaionem.

Stanbussada mantuanice accipitur ꝑ bastonada.

Olim de futuro.

Salamon.

Ars Magica.

Ex Salamonis hẽt liber hic pentacula plumbi.

Aspice

Aspice cum quantis sunt compassata figuris.

Zoroastes. *Pingitur en primo Zoroastes persa registro,*
Qui fertur primus nobis posuisse Cauezzam.
En quoq; thesalicæ folio documenta secundo
Medea. *Medeæ, fratris q; sui, propriæq; sororis.*
Thebit. *Ecce magnus Thebit, qui tempestate, venenis*
Grandinibus, quadã destruxit imagine Regnum
Picatrix. *Ecce Picarticis nigromanti sculpta tabella,*
Ob quam per numeros ad Amorẽ quisq; tiratur
Nõ tamẽ hac potuit Muselina tirare Lonardũ
Seraffi quoniam Agnicastus repulit ignem.
Michael Scotus. *Ecce Michaelis de Incantu Regula Scoti,*
Qua post sex formas ceræ fabricantur imago
Demonii sathan, Saturni facta piombo.
Suffimigium quasi sacrificium diabolo. *Cui suffimigio per sirica rubra cremato,*
Hac (licet obsistant) coguntur amare puellæ.
Ecce idem Scotus qui stando sub arboris ambra,
Ante characteribus designat millibus orbem,
Quattuor indo uocat magna cum uoce diablos,
Vnus ab occasu properat, uenit alter ab ortu,
Merridies, p duplicem, r, auctoritate sua, sicut Vergilius dixit relliqas. Per uiã freni. *Meridies terzum mandat, septèntrio quartum,*
Consecrare facit freno conforme per ipsos.
Cum quo vincit æquũ nigrum, nulloq; uedutum,
Quẽ, quo uult tanq̃ turchesca sagitta caualcat,
Sacrificatq; comas eiusdem sæpe Caualli.
En quoq; depingit Magus idẽ in littore nauem.
Quæ uogat totum octo remis ducta per orbem,
Humanæ spinæ suffimigat inde medullam.
En docet ut magicis cappam sacrare susurris,
Quã sacrando fremũt plorantq; per aera turba
Spirituum, quoniam verbis nolendo tiramur,
Hanc quicũq; gerit gradiens ubicunq; locorum
Aspicitur nusquam caueat tamen ire per album
Petrus de Abano. *Solis splendorem, quia tunc sua cernitur umbra.*
En abani Petrus redeuntem sæpe monetam

Ad

Ad bursam, spendit, mox cuiuscunq; ribaldi
Ecce caput quem siue focus seu forca necauit,
Hoc bene sacrato nullo cernente meatur.
Artaus en gladius qui sistit flumina, siccat Tempestat,
Gramina, tempestat fruges, tollitq; biauam. macaronice
En tandem Calamita sinit sibi plectere ferrum ponitur.
Si baptizatur, sed corde pectore scarpat,
Ac hominum carnis in amoris uincula stringit.
Cernis Apollonium *theaneum? mox saracenum* Apollonius.
Incantatorem Granatæ? *cerne Magundat* Theaneus.
Quomodo Imaginibus tiratim sua uota diablos. Magundat,
Ergo quid ipse moror? iã scõzurare parecchio. qui postea dictus est Anastasius.

Rubicanus coniurat demones.

Sic dicens per orbem designat more Magorum,
In medio cuius Libicoccum stare comandat,
Mox aperit librum, legit hũc relegitq; p horam, Semipharas
In terramq; facit cum uirga mille figuras, dei nomen.
Magnum semiphoram uocat audax, aglaq; ia ia Agla, ia, ia,
Et quascunq; Magi faciunt, facit ipse pregheras
Ecce fracassatas per siluas impetus ingens
Barbarizza uenit secum latrante Cagnazzo,
Quid Muselina, *gridant, q̃d nã* Muselina *coman*
Verũ sbeffatos Rubicano se esse uidentes, (das?
O qualem faciunt schioppanti corde risaiam,
Procedit Rubicanus *eum relegẽdo quadernum,*
Tres quoq; terrisono ueniunt stridore Diabli,
Galcabrina prior, sed Gambatorta secundus,
Tertius est Malatasca *focum culamine spargens*
Quid Muselina, *gridãt, q̃d nã* Muselina *coman-*
Vrier & Futhiel magno conamine rũpũt; (das?
q̃d Muselina, *gridãt, q̃d nã* Muselina *comãdas?*
Farfarellus adest, quem Draganizza sequebat
Hic quoq; ridentes se norunt esse gabatos.
Vix q̃bus adiunctis Malacoda *ruebat, & ipsum*
Insequitur Marmotta *furẽs Sathanasq; tricornis,*

Quid

Aspice cum quantis sunt compassata figuris.

Zoroaſtes. *Pingitur en primo Zoroastes persa registro,*
Qui fertur primus nobis posuisse Cauezzam.
En quoq; thesalicæ folio documenta secundo

Medea. *Medea, fratrisq; sui, propriæq; sororis.*

Thebit. *Ecce magnus Thebit, qui tempestate, venenis*
Grandinibus, quadā destruxit imagine Regnum

Picatrix. *Ecce Picarticis nigromanti sculpta tabella,*
Ob quam per numeros ad Amorē quisq; tiratur
Nō tamē hac potuit Muselina tirare Lonardū
Seraffi quoniam Agnicastus repulit ignem.

Michael Scotus. *Ecce Michaelis de Incantu Regula Scoti,*
Qua post sex formas cæræ fabricantur imago
Demonii sathan, Saturni facta piombo.

Suffimigium quaſi ſacrificium diabolo. *Cui suffimigio per sirica rubra cremato,*
Hac (licet obsistant) coguntur amare puellæ.
Ecce idem Scotus qui stando sub arboris umbra,
Ante characteribus designat millibus orbem,
Quattuor indo uocat magna cum uoce diablos,
Vnus ab occasu properat, uenit alter ab ortu,

Merridies, p duplicem, r, auctoritate ſua, ſicut Vergilius dixit relliqas. Per uiā freni. *Meridies terzum mandat, septentrio quartum,*
Consecrare facit freno conforme per ipsos.
Cum quo vincit æquū nigrum, nulloq; uedutum,
Quē, quo uult tanq̄ turchesca sagitta caualcat,
Sacrificatq; comas eiusdem sæpe Caualli.
En quoq; depingit Magus idē in littore nauem.
Quæ uogat totum octo remis ducta per orbem,
Humanæ spinæ suffimigat inde medullam.
En docet ut magicis cappam sacrare susurris,
Quā sacrando fremūt plorantq; per aera turba
Spirituum, quoniam verbis nolendo tiramur,
Hanc quicūq; gerit gradiens ubicunq; locorum
Aspicitur nusquam caueat tamen ire per album

Petrus de Abano. *Solis splendorem, quia tunc sua cernitur umbra.*
En abani Petrus redeuntem sæpe monetam

Ad bursam, spendit, mox cuiuscunq; ribaldi
Ecce caput quem sine focus seu forca necauit,
Hoc bene sacrato nullo cernente meatur.
Artaus en gladius qui sistit flumina, siccat Tempestat, macaronice ponitur.
Gramina, tempestat fruges, tollitq; biauam.
En tandem Calamita sinit sibi plectere ferrum
Si baptizatur, sed corde pectore scarpat,
Ac hominum carnis in amoris uincula stringit.
Cernis Apollonium *theaneum? mox saracenum* Apollonius. Theaneus.
Incantatorem Granatæ*? cerne Magundat* Magundat, qui postea dictus est Anastasius.
Quomodo Imaginibus tiratim sua uota diablos.
Ergo quid ipse moror? iā scōzurare parecchio.

Rubicanus coniurat demones.

Sic dicens per orbem designat more Magorum,
In medio cuius Libicoccum stare comandat,
Mox aperit librum, legit hūc relegitq; p horam, Semipharas dei nomen.
In terramq; facit cum uirga mille figuras,
Magnum semiphoram uocat audax, aglaq; ia ia Agla, ia, ia,
Et quascunq; Magi faciunt, facit ipse pregheras
Ecce fracassatas per siluas impetus ingens
Barbarizza uenit secum latrante Cagnazzo,
Quid Muselina, gridant, qd nā Muselina *comandas?*
Verū sbeffatos Rubicano se esse uidentes,
O qualem faciunt schioppanti corde risaiam,
Procedit Rubicanus *eum relegēdo quadernum,*
Tres quoq; terrisono ueniunt stridore Diabli,
Galcabrina prior, sed Gambatorta secundus,
Tertius est Malatasca *focum culamine spargens*
Quid Muselina, *gridāt, qd nā* Muselina *comandas?*
Vrier & Futhiel magno conamine rūpūt;
Qd Muselina, *gridāt, qd nā Muselina comādas?*
Farfarellus adest, quem Draganizza sequebat
Hic quoq; ridentes se norunt esse gabatos.
Vix qbus *adiunctis* Malacoda *ruebat, & ipsum*
Insequtur Marmotta *furēs Sathanasq; tricornis,*

Quid

Quid Muselina iubes clamabant, sed Rubicanus
Quando cernebant magicum euasisse magistrum
Admirabantur, fundebant inde cachinnos.
Astaroth in furiam ueniebat, Belzebub unam
Gestat furcinam, seguitat Malabolza, nec ipse
Grafficanis habens rascum succedere tardat.
Quid Muselina, gridāt quid nā Muselina comā
Asmodeus adest, Alchinus, Belial, atq; (das?
Taratar & Siriel omnes insemma gridantes,
Quid Muselina iubes? qd nā Muselina comādas?
Stizzaferrus item, Meloniel, Acharon adsunt,
Quos malabrāca sequēs Ciriattū guidat apssū
Magnum quisq; facit tenebrosa p aera murmur.
Quid Muselia, gridāt qd nā Muselina dimādas?
Deniq; Scarnilius, Pamō, Berith īde Minosus,
Mox Sulfaneus quem Mamona dente ritorto
Insequitur ueniunt omnes insemma sbraiantes,
Quid Muselina iubes? qd nā Muselina comādas?
Mox (Rubicāe, gridāt) sic nos Rubicāe Bachioc
Deniq; consilio facto simul ista louagna, (cas?
Luciferum ad Regem subito delibérat ire.
Atq; Striæ toltum illi presentare uolumen,
Quæ iam Tartaris est strassinanda paesis.
Baldus habet uotam contrazuffare Diablos.
Ast appena fodro rutilum sguainauerat Ensem,
Illi de fumo siluas liquere psenas,
Et pariter magno Baratrum petiere tumultu.

Bachiocco', as, p castro nai e aliquando ponimus

Mafelina.

Baldus cumsociis repetiuit tecta parentis,
Sed non supportans bustum guardare Lonardi
Errat per syluas secum menando Rubinum.
Cingar at almifici corpus Guidonis in album
Marmor & appressum Leonardi mēbra repossat.

Comina.

Clara dies totum iam circum lucigat orbem,

Postquam

Postquam mangiarunt, ac [illegible]
Paruum de cannis [illegible]
In quo debebat Masc[illegible]
Hanc igitur grandi stras [illegible]
Præcipue Falchettus [illegible]
Nam male de nostris [illegible]
Cingar, Gilbertum, Mas[illegible]
Inq; Casotellum flammas [illegible]
Incendunt, sed magna [illegible]
Turba diabolicæ prolis, [illegible]
Portaruntq; [illegible]
Quo facto se vasto cito [illegible],
Terrenturq; viri, [illegible]
Quam modo Guido pater [illegible]
Q̃d postquam stigius [illegible]
Ipsa teneretur non [illegible]
Quæ liquidas currit tam [illegible]
Quod non bombardam [illegible],
Vel ballotellam buso quæ [illegible]
Iamq; in motu [illegible]
Cingar desperat dicendo, [illegible]
Centaurusq; stupet, quia [illegible]
Falchettus reliquos [illegible]
Cernere nanq; nouas [illegible]
Quam nũquam ꝑprio terra [illegible]
Egressus boscos in littore [illegible],
Baldus & hanc tacitus [illegible]
Boccalus buffonus ait gaud[illegible],
Non poterit nobis [illegible]
Terrorem sileo fugientum [illegible]
Quas nouitas rei ponto se tradere [illegible]
Hinc non parua quidẽ [illegible]
Qui sbalzare vident e boschis [illegible]
Vrsos, & Ceruos, Leopardos, [illegible].
Inde reguardantes post se [illegible]

Gigas & gigantus. Carezza, & careza differunt. nam carezza est recoligẽtia, careza est herba.

Nouella substantialiter dicta significat rem, & inbasciatã.

Causa nescis, quam iste senex Gilbeccus amabat
Atque uiandantes impregionabat in atram
Speluncam, propter satiare libidine noiam.
Cangiatur, mutatur. Baldus in aspectu verbum cangiatur ob illud.
Auertens oculos poltronam cernere spreuit,
Immo gemens odio tactus sdegnoq; recedit.
Cingar cũ seqtur, sequitur quoq; cetera phalãx
Atque ad speluncam sancti venere Romitti,
Cui modo promisit Baldum conducere Cingar.
Omnes introeunt, surrexit protinus alma
Paulus. Vecchionis facies qualis fuit inclita Pauli,
Inq; suas vlnas Baldum lachrimando recepit.
Nilq; loqui poterat, nam uocem gaudia tollunt.
Indę iubet sedeant omnes, quæ iussa tacentes
Cuncti suscipiunt, illo sic ore loquente.

Sermo de inanitate Mundi.

O curuæ in terris animæ, & cœlestium inanes.
Per nos ah quantum fædatur imago tonantis.
Ducimur implicito mundi per inania sensu.
Felices huius spretis qui luxibus altam
Ad patriam qua regnat amor diuinus anhelant
Credite quid Cœlum, quid tellus præbeat, & qd
Tartarus agnoui.
Maxima Francigenũ quondã super atria Regu
Guido pater Baldi. Primus eram Guido, fateatur Gallica proles
Laus mihi quanta fuit, quãto ve fruebar honore
Quod ducis ingeniũ, quod vastũ robur in armis
Quas tandem palmas habui Mauorte sub atro.
Omnia quid referam? tantũ mihi gratia creuit
(Gratia si tamen est) ut Baldouina propago
Postera gallorum Regis, quæ sola superstes
Extabat regni, nostro decepta decore
Ferbuit infelix, ignemq; Cupidinis hausit.
Tunc effrenis amor consuetas attulit artes.
Mens mea tota ruit, proprios, oblita triumphos

Quam veris facies nihil occultabat amicis.
Magnanimus tanto Sinibaldus ferre medelam
Instuduit morbo, Paridis referebat amores,
Tum mihi quanta, breui spacio iactura ueniret.
Heu frustra monitas Sinibaldi uerba per aures
Non audita uolant, ratio succumbit amori.
Fœminei uelut est sexus, magis illa furebat,
Inq; meo amplexu patrium corrupit honorem,
Heu quæ post crimen subeunt præcordia curæ,
Quæ anxietas animi, quæ, mens incerta salutis.
Iamq; tenere fugam meditor meditatur & illa
Sollicitudo modum præstat, Sinibaldus utrumq;
Piißimus extra arcem valuis eduxit apertis.
Non sunt tanta modo referenda pericula vobis
Quæ super aereas ambo transiuimus Alpes.
Deniq; post fluctum pelagi, post montis acumen,
Ignari cursus Mantoam venimus vrbem,
Rusticus & monitu diuum nos forte recepit
Pauperis in Tuguri congestum cespite culmen
Hic grauis (heu fateor) coniunx enixa decorem
Protulit in Mūdū, quo partu extincta remansit
Hac mihi sublata, Mundi contagia noui,
Post fletum vxoris, placuit deflere peractum
Tempus, & obliquis absumptum greßibus æuū
Ergo per ambiguos Montes, per concaua saxa,
Per loca siluarum per tanta pericula ponti
Vsque modo fugiens hominum consortia vixi.
Hæc ea quas fudi lachrimas spelunca loquatur
Angelico tandem visu indulsisse Tonantem
Sæpe mihi noui, facinusq; luisse peractum.
Iamq; prophetandi mihi parta est gratia, totum
Ante meos oculos Deus orbem semper apertum
Conceßit, mētesq; hominum, venturaq; rerum.
Hoc insignitus dono charißime fili
Balde tuam semper felici numine uitam

Inspeculor,

Inspeculor, quoniam tu solus nostra propago,
Tuq; peremisti Matrem nascendo, nec ipsum
Me patrem unquam uidisti, Te rusticus ille
Pro nato excepit, cuius lac prabuit uxor,
Mantua non modicos tenuit te carcere menses
Imbribus armorum sed mox circundatus, illum
Euasisse promeruisti Cingaris astu.
Passus es æquorea cælo minitante procellas,
Post quas pyratæ bellum crudele tulerunt.
Id superans tandem uenisti ad littora patris.
Vnde Leonardus demisso pondere carnis,
Iuit ad optatos Aulæ cælestis honores.
Nec nos exturbet magicas dum cernitis artes.
Hactenus arbitrio presens stetit insula nostro,
Insula quæ summo fundatur tergore cethæ,
Haud naturali, magico sed carmine, causam
Hanc etenim peruersa deo Muselina ferente
Composuit, sed nunc pænas pro crimine soluet,
Iam paradisiacos ad ciues scando, ualete.

Conclusio.

Sic dicens iunctis palmis, ac poplite flexo
Tradidit extremas coram plorantibus auras.

Explicit phantasiæ Decimasepti-
ma Macaronice.

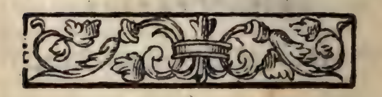
MAGI-

MAGISTRI ACQVARII

LODOLAE ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE XVIII. MACARONICEN.

Barrones corpus diui Guidonis adorant,
Merliniq; parant condere Sarcophago.
Centaurus magicum Rubicano dæmone pulsus
Restituit librum, remq; uidere sedent,
Remq; uidere sedent comites, Rubicanus aperto
Libro Monstra uocat cornea more Magi.
Ense diabolicas uult Baldus sternere formas,
Sed repetit nigros brutta canaia lares,
Post hæc conduntur tumulo duo corpora in uno,
Muslinæq; foco membra, senisq; dicant.
Insula præcipitat tergo fundata balena
Verum Fracassi robore firma stetit.

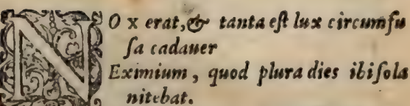
MER-

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI PHANTASIAE.

Macaronice Decimaoctaua.

Ox erat, & tanta est lux circumfusa cadauer
Eximium, quod plura dies ibi sola nitebat.
Contremuere omnes, largoq; liquescere planctu

Mirantur

Mirantur dubium patris sub imagine Baldum
Qui postquam stupuit dudum sit ora solutus
Incipit, & dictis lachrimas iungebat amaras.

Baldi Oratio

Me miserum, saltem pater ò sanctißime possem
Has tibi supremas uiuenti reddere uoces.
Quod regale meum genus extat gratulor, ipsa
Quamuis tarda fuit nostra cognitio prolis.
Fallimur at quoniam mortales sæpe, uoluntas
Hactenus id nobis forsan Iouis ardua preßit,
Conspicua ductum ne stirpe superbia ferret
Me modo præcipitẽ, ruit in se magna frequenter
Progenies, & quo petit altius, icta ruinam
Deterius capit, ac proprio fert damna flagello.
Nunc ubi ter decies in eo maturior annos,
Ille iuuentutis furor excidit, unde malorum
Eneruata solet patulos inuadere mores.
Mitior effectus quanta est mihi gratia cælo
Fusa recognosco, quoniam pater alme priusquam
Te nunc sidereo donauit lumine uirtus,
Cœpimus exemplum tua per uestigia calles
Affectare, quibus uehimur cælestis ad hortum
Delitij, fruimurq; Deo diuumq; nitore.
Ergo beate Pater nati non immemor esto,
Si qua manent Regem famulorum uota suorum
Siste Dei nostris contactam sordibus iram,
Quas fletusq; mei, pictasq; oblitteret alma.
Inde mihi superis concessam hanc forte catervã
Sustine, ne ambitio, ne lis, ne liuor ad enses
Instimulet molles animos, & pectus acerbet.

Berta.

Sic ait, & curuans humili se pectore, fixit
Basia per totum corpus, quod fletibus omne
Lauit & innato ter patrem strinxit amore.
Succedunt alij, Cingar prior, inde Rubinus

Post

Lacca est posterior pars zenocchi, quæ plicat.

Post quem Falibettus laccam flectendo caninā.
Hircanus tenero fronti dedit ore basinum,
Moschinus sequitur facili qui plorat ocello.
Centaurus se se curuauit more Caualli.
Succedit Malfattus ei, mala spina, Bocalus.
Giubertus citharæ modulantia tangere fila
Incipit, & tremulo sic promit gutture carmen.

Carmen Giuberti.

Cōparatio.

Quale sub Autumno Borea redeunte pauescit
Omne nemus, cernitq́; suas in littore frondes.
Mox sub uere nouo zephiris afflantibus ornat
Porrectos cælo ramos humore uirenti.
Tale genus nostrum mortis sub lege nouatur.
Nascimur, & nati morimur, sua quęq́; uorabit
Iam præscripta dies, Miser est at quisq; & ossa
Et uitam pariter gelido sub marmore claudit.
Viuida falcigeram uirtus domat unica diuam,
Dicite quemq́; mori nunquam qui uiuere cæpit.
Nec uiuit quicunq; suas male computat horas,
Sic uirtus uiciumq; docet cognoscere mortem.

Comina.

Dudum mirarat Philotheus, deniq́; clamat,
O quoties strictis me brazzis ferre solebat
Infantem, Guidoq; mihi dare basia centum,
Est mihi nanq; pater, quē Frācum nōie dicunt,
Is fuit ex huius quondam Guidonis amicis.
Nescio quo uadat, quoniam rex gallicus illum
Expulit a patria propter Guidonis amorem.
Qua propter te Balde uolo seguitare per omnes
Mundi contradas, Cæli, Maris, atque Diabli,
Baldus ait nos alta simul prudentia iungit,
Rebus ut in cunctis ueraces simus amici.
Nulla sit in nobis screpantia, nulla bosia,
Aut animi sdegnus, sed cura medesima cunctis
Eja igitur positis omnino fletibus ista

Iste francus est ille Barro, quem superius in libro primo commemorauimus.

Screpantia, melius quā differentia.

Candida marmoreo tradamus membra sepulchro
Tu Cingar corpus fra tantum perge Lonardi
Prendere, tu secum uadas Hircane, camina.
Tunc Falchettus ait, si uis cum Cingare uadam,
Vade refert Baldus, sine Cingare uiuere nescis.
Tuq; sciens ubi stat pulchrũ Vinmazze sepulchrũ
Hoc mihi ferre stude, Malfattus donet aiuttum
Et Malaspina, simul, Philotheus, quatuor ite,
Tu Moschine meus tecum ueniente Bocalo
Perge per hãc siluam Muselinæ ponere guardã,
Cingar abit, Centaurus abit, Moschinus abitq;.
Quisq; comandantis Baldi mandata facescit,
Qui sepelire cupit reuerenter busta Parentis.
Gibertum secum retinet, puerumq; Rubinum
Vinmazzus reperit (quãuis nox tota nigrescat)
Sfoggiatum Tumulũ, similemq; albedine lacti
Ponere quem supra dum groppas optat equinas,
Et Malfattus eum, Malaspinaq; fortis aitat,
Non (Philotheus ait) non sic facıatis Amici,
Sed prius hoc saxo pendentia metra legamus.

Fra tantum, pro interea.

Facesſit, libẽter expedit.

Sfoggiatũ dicimus uariatũ, & diuersi coloritum.

Epitaphium Merlini.

Merlinus iacet hic, natus sine patre, propheta
Vixit, & in magica nulli fuit arte secundus.

Gosa.

Protinus admotis manibus spallisq; Copertum
Sburlantes urnæ, faciunt tommare strauoltum
Illo uix lapso niger ecce diabolus exit,
Atq; super scapulas Centauri saltat equinas,
Percutiebat eum uastas donando pugnadas,
Tunc Philotheus eum subiens p cornua brãcat,
Sed scorlando caput muzzat uelut umbra per au (ras
Inde uolans ẽt Centauri supra culattas
Hunc pistando iubet magicum deponere librum
Centaurus nolens combattere contra diablum,
Librum nunc toltum Muselinæ proiicit agro.

Pugnada prima indiffeRentem hẽt, quamuis à pugno descẽdat, & est pcussio pugni.

Quem

Quem cito dæmonium nullo prohibente rapinat,
Atq; facit secum festam, uelut esset alegrus,
Hunc habuisse librum, basat quem mille fiatas.
Mirantur Comites, & magno corde sedentes,
Vnanimes statuunt omnino cernere finem.
Ast ibi Giubertus Baldo dimissus ariuat,
Vt daret altorium Centauro ferre sepulchrum.
Hoc uiso Malfattus ait sermone piano,
Heus Giuberte, ueni, cernis? niger ecce diauol
Vade statim quæso, reliquos huc mena sodales
Non his Giubertus cosam sibi dicere fecit,
Currit & ad Baldum cosam frezzose recontat.
Cui Baldus, ueniam phlegetontis cernere mõstrũ
Vt noscam si tam niger est ut pingitur ille
Sed tu quæso mane modicũ dũ Cingar ariuat,
Et pariter cuncti (Moschinum ante uocate)
Accelerate precor, uenias mi belle Rubine.
Sic ait, & cupidus diabolica membra uidere
Noctis in obscurũ properat seguitante Rubino.
Nec mora Cingar adest, Giubertus narrat, & il
Corpore deposito Leonardi conserat antrum (le
Mox prius andantes Moschinum tollere, Baldo
Venerunt omnes, quos Baldi dextera cignat
Stare chetos, monstratq; illis cicigando diablum.

Mena, imperãtis est. Nota q omnia imperatiua in, a, terminantia ultimam producunt dico latine, sed macaronice possunt abbreuiari.

Forma Diaboli.

Ille super lapidem uentosis fertur ab alis,
Quæ sunt de guisa ueluti Gregnapola gestat.
Quattuor in testam fert stantes uertice cornas,
Instar Montonis tortas, dependet aguzzus
Nasus, qui semper uomit atro sulphure flãmas.
Plus Asini longas hinc inde uolutat orecchias.
Deq; cauernosis oculis duo brasida uolgit
Lumina, nec minor est muso sua bocca Lupina
Extra quam dentes ut porcus grignat aguzzos.
Barba uelut Becchi marzo de sanguine pectus

Chetus, Florentine dicitur quetus. De guisa, de more, de forma.

Imbrat

Imbrattat, quo testa canis stat ficca Tesini,
Quæ semper bau bau faciens sua labra biassat.
Vergognosa caput serpentis pars sua uibrat
Sibila, sed retro dependet cauda Leonis.
Gambæ subtiles pedibus gestantur ochinis,
Vndiq; sulphureum de corpore mittit odorem.

Imbrattat, deturpat, de rebus inbratatiuis lege necessaria Berith.

Gosa.

Ergo facit guardando librum rea bestia danzā,
Ac varios fingit Scambiettos more Moreschæ.
Qua propter socii non se ridendo tenebant,
Vnde fatigatur mandare silentia Baldus.
Post longas festas alter uenit ecce Diauol,
Quid, stridendo clamat, q̄d facis ò Rubicane?
Cui cito respondet, uenias Libicocche sodalis,
Nos hodie unam certe guadagnabimus almam,
Ecce liber magicus qui nos cru. iabat ognhora.
An cosam nescis? quidam venert Barones,
Qui ualuere dolos Muselinæ rumpere nostræ.
Illa tapina modo fustum religatur ad unum,
Quā stambussadis Cingar (scis ille ladrettus)
Totam sferzauit, de qua pluuit undiq; sanguis
Incantatricis de pectore traxerat istum
Centaurus librum, sed ego sub marmore uatis
Merlini latitans exiui protinus, atque
Centaurum pugnis, calcis, morsuq;, domaui.
Donec per forzam librum mihi præbuit istum.
Ecce uidens? liber est Muselinæ, tunc libycoccus
Clamabat, deh squarza illū rubicane quadernum
Nam timeo ne forte trouet Magus alter eundē,
Et mala sint nobis peiora prioribus olim.
Non, Rubicanus ait, liber est squarzādus adessū
Vnam rem primo faciamus quæso galantam.
Omnes inferni uolo sconzurare diablos.

Scambiett⁹, est genus salti sicut capriola, tamen accipit pro qualiter saltatione.

Rubican⁹ & Libicochus.

Fustum pro trunco, nam proprie fustum est lignum qui sustinet pauaionem.

Stanbussada mantuanice accipitur pro bastonada.

Olim de futuro.

Salamon.

Ars Magica.

En Salamonis hēt liber hic pentacula plumbi.

Aspice

Aspice cum quantis sunt compassata figuris.

Zoroastes. *Pingitur en primo Zoroastes persa registro,*
Qui fertur primus nobis posuisse Cavezzam.
En quoq; thesalicæ folio documenta secundo
Medea. *Medeæ, fratrisq; sui, propriæq; sororis.*
Thebit. *Ecce magnus Thebit, qui tempestate, venenis*
Grandinibus, quadã destruxit imagine Regnum
Picatrix. *Ecce Picarticis nigromanti sculpta tabella,*
Ob quam per numeros ad Amorẽ quisq; tiratur
Nõ tamẽ hac potuit Muselina tirare Lonardũ
Seraffi quoniam Agnicastus repulit ignem.
Michael Scotus. *Ecce Michaelis de Incantu Regula Scoti,*
Qua post sex formas ceræ fabricantur imago
Demonii sathan, Saturni facta piombo.
Suffimigium quasi sacrificium diabolo. *Cui suffimigio per sirica rubra cremato,*
Hac (licet obsistant) coguntur amare puellæ.
Ecce idem Scotus qui stando sub arboris umbra,
Ante characteribus designat millibus orbem,
Quattuor indo uocat magna cum uoce diablos,
Vnus ab occasu properat, uenit alter ab ortu,
Merridies, p duplicem, r, auctoritate sua, sicut Vergilius dixit relliqas. Per uiã freni. *Meridies terzum mandat, septentrio quartum,*
Consecrare facit freno conforme per ipsos.
Cum quo vincit æquũ nigrum, nulloq; uedutum,
Quẽ, quo uult tanq̃ turchesca sagitta caualcat,
Sacrificatq; comas eiusdem sæpe Cavalli.
En quoq; depingit Magus idẽ in littore nauem.
Quæ uogat totum octo remis ducta per orbem,
Humanæ spinæ suffimigat inde medullam.
En docet ut magicis cappam sacrare susurris,
Quã sacrando fremũt plorantq; per aera turba
Spirituum, quoniam verbis nolendo tiramur,
Hanc quicũq; gerit gradiens ubicunq; locorum
Aspicitur nusquam caueat tamen ire per album
Petrus de Abano. *Solis splendorem, quia tunc sua cernitur umbra.*
En abani Petrus redeuntem sæpe monetam

Ad bursam, spendit, mox cuiuscunq; ribaldi
Ecce caput quem siue focus seu forca necauit,
Hoc bene sacrato nullo cernente meatur.
Artaus en gladius qui sistit flumina, siccat
Gramina, tempestat fruges, tollitq; biauam.
En tandem Calamita sinit sibi plectere ferrum
Si baptizatur, sed corde pectore scarpat,
Ac hominum carnis in amoris uincula stringit.
Cernis Apollonium *theaneum? mox saracenum*
Incantatorem Granatæ? *cerne Magundat*
Quomodo Imaginibus tiratim sua uota diablos.
Ergo quid ipse moror? iã scõzurare parecchio.

Tempestat, macaronice ponitur.

Apollonius. Theaneus. Magundat, qui postea dictus est Anastasius.

Rubicanus coniurat demones.

Sic dicens per orbem designat more Magorum,
In medio cuius Libicoccum stare comandat,
Mox aperit librum, legit hũc relegitq; p horam,
In terramq; facit cum uirga mille figuras,
Magnum semiphoram uocat audax, aglaq; ia ia
Et quascunq; Magi faciunt, facit ipse pregheras
Ecce fracassatas per siluas impetus ingens
Barbarizza uenit secum latrante Cagnazzo,
Quid Muselina, gridant, qd nã Muselina *comandas?*
Verũ sbeffatos Rubicano se esse uidentes,
O qualem faciunt schioppanti corde risaiam,
Procedit Rubicanus *eum relegẽdo quadernum,*
Tres quoq; terrisono ueniunt stridore Diabli,
Galcabrina prior, sed Gambatorta secundus,
Tertius est Malatasca *focum culamine spargens*
Quid Muselina, *gridãt, qd nã* Muselina *comandas?*
Vrier & Futhiel magno conamine rũpũt;
qd Muselina, *gridãt, q d nã* Muselina *comãdas?*
Farfarellus adest, quem Draganizza sequebat
Hic quoq; ridentes se norunt esse gabatos.
Vix qbus adiunctis Malacoda *ruebat, & ipsum*
Insiqtur Marmotta *furẽs Sathanasq; tricornis;*

Semipharas dei nomen. Agla, ia, ia,

Quid Muselina iubes clamabant, sed Rubicanus
Quando cernebant magicum euasisse magistrum
Admirabantur, fundebant inde cachinnos.
Astaroth in furiam ueniebat, Belzebub unam
Gestat furcinam, seguitat Malabolza, nec ipse
Grafficanis habens rascum succedere tardat.
Quid Muselina, gridāt quid nā Muselina comā
Asmodeus adest, Alchinus, Belial, atq; (das?
Taratar & Siriel omnes insemma gridantes,
Quid Muselina iubes? qd nā Muselina comādas?
Stizzaferrus item, Meloniel, Acharon adsunt,
Quos malabrāca Jequēs Ciriattū guidat apssū
Magnum quisq; facit tenebrosa p aera murmur.
Quid Musetia, gridāt qd nā Muselina dimādas?
Deniq; Scarnilius, Paimō, Berith īde Minosus,
Mox Sulfaneus quem Mamona dente ritorto
Insequitur ueniunt omnes insemma sbraiantes,
Quid Muselina iubes? qd nā Muselina comādas?
Mox (Rubicāe, gridāt) sic nos Rubicāe Bachioc
Deniq; consilio facto simul ista louagna, (cas?
Luciferum ad Regem subito deliberat ire.
Atq; Striæ toltum illi presentare uolumen,
Quæ iam Tartaris est strasfinanda paesis.
Baldus habet uotam contrazuffare Diablos.
Ast appena fodro rutilum sguainauerat Ensem,
Illi de fumo siluas liquere pienas,
Et pariter magno Baratrum petiere tumultu.

Bachiocco', as, p castro nai e aliquando ponimus

Mafelina.

Baldus cum sociis repetiuit tecta parentis,
Sed non supportans bustum guardare Lonardi
Errat per syluas secum menando Rubinum.
Cingar at almifici corpus Guidonis in album
Marmor & appressum Leonardi mēbra repossat.

Comina.

Clara dies totum iam circum lucigat orbem,

Postquam mangiarunt, ac impleuere magonem,
Paruum de cannis stipulis fecere casellum,
In quo debebat Muselina *ribalda brusari.*
Hanc igitur grandi strassinat squadra furore,
Præcipue Falchettus *eam cum calcibus urtat,*
Nam male de nostris animis offensio cascat.
Cingar, Gilbeccum, Musilinæ traxit apressum,
Inq; Casotellum flammis crepitantibus ambos
Incendunt, sed magna uenit uisibilis ecce
Turba diabolicæ prolis, focus undiq; tratur,
Portaruntq; uiam iunctos cum corpore binos.
Quo facto se vasto cito manet insula cursu,
Terrenturq; viri, noscunt tamen esse Balenam
Quam modo Guido *pater Baldi prædixerat illis*
Qđ postquam stigius Muselina calarit ad umbras
Ipsa teneretur non amplius insula Monstro.
Quæ liquidas currit tam præsta p̄ æquoris undas
Quod non bombardam velocius ire videmus,
Vel ballotellam buso quæ scoccat ab arcu.
Iamq; in motu oculi fecit quasi trēta mearos
Cingar desperat dicendo, quid iste Diauol?
Centaurusq; stupet, quia sic non fecerat ante.
Falchettus reliquos animat lassare pauram,
Cernere nanq; nouas magis est laudabile cosas
Quam nūquam pprie terræ lassare pagnoccam.
Egressus boscos in littore quisque sedebat,
Baldus & hanc tacitus nouitatē masticat oēm.
Boccalus buffonus ait gaudete sodales,
Non poterit nobis vnquam mancare terenus.
Terrorem sileo fugientum bini inde ferarum
Quas nouitas rei ponto se tradere cogit.
Hinc non parua quidē sociis exorta uoluptas
Qui sbalzare vident e boschis atque cauernis
Vrsos, & Ceruos, Leopardos, mille caprettos.
Inde reguardantes post se videre nouam rem,

Casellus & casottellus duo diminutiua ca.

Notabile.

Hiperbole est, sic maro fluctus ad sidera tollit.

Notabile.

Masticare p metaphorā sæpenumero ponimus pro diligenter considerare, unde Salustius. Omnia fantasticabiliter masticanda sunt.

Quam philothеus eis digitum stendendo palesat,
Guidonis tumultum guardant restasse dedretum.
Qui supra scoium mediis fundatur in undis,
Anchoreo morsu tum ficca Galea remansit,
Talibus in rebus mentem posuere barones.

Fracassi reperitio.

Altera plus grandis marauеia sed ecce venibat
Namq; super Nauem grossam persona Gigãtis
Apparens longe se fecerat arboris instar.
Namq; maris vento verus cascauerat Arbor,
Velum in utraq; manu brazzis tẽdebat apertis,
Qui brazzi excusant antennã, sed uelut arbor
Torrazzo magna Turre. *Corporis est aliud torrazzo firmius omni.*
Doh diauol, ait Cingar, quæ cosa nouella est?
Prospicitis comites grandonem nonne Gigãtem,
Qui dum uela tenet stat firmus more pilastri?
Boccalus dixit, bene tristis illa Tauerna est,
In qua cotalis destructio panis alogiat.
Ille Gigas etiam mirandoq; Insula currit,
Vult omnino quid est talis marauеia uidere,
Hi mirãtur eũ, q̃d stat uelut arbor homazzum,
Comparatio Brẽtæ fluminis pataиij. *Ille stupet quod sic uolat Insula p maris undam,*
Deniq; iungentes medio se gurgite Ponti,
Vt fit quando Pauæ per flumen nomine Brẽtam
Nunc andando Rates nunc se redeũde salutant
Vultibus incipiunt fixis guardare uicißim.
Falchettusq; statim læta cum uoce gridabat,
O comites, gaudete precor, venit ecce fracassus
Is est qui ueluti Ratis arbor Garbasa tendit,
Morgans gigas proles Fracassi. *Vt quondam fecit sua proles ferrea Morgans,*
Moschinus dictum sic firmat, quippe dauerum
Falchettus loquitur grossam mirate Columnam
O deus in qualis foza recatamur Amici.
Cisio, scripsit sibilum quod scribi nõ potest. *Cingar eum clamat, meus o Fracasse, cisio,*
Qui cum Fracassus se se clamarier audit,

Pre-

Prestiter abiectus uelis se preparat, atque
Supra illam terram Naui saltauit ab alta,
Et colcando quasi totam submergit in æquor,
Illaq; retroiuit Nauis bene quinq; mearos.
Contremuere omnes pro tanti pondere salti,
Currere mox cæpit uelocius illa Balena,
Nam sibi smaccantur costæ saltante Giganto.
Illum quã citius Baldus cum Cingare brancat,
Falchettus, Malaspina simul, Moschinus, & al
Stringebant illum facientes mille carezzas. (tri
Gaudebant alii talem meruisse Gigantem,
Esse bonum socium uultu monstrabat alegro.
Boccalus saltu tremefactus fugerat inde,
Sed rediens portat scalam, quã hærere Fracaßi
Vult spallis, donec sibi dicat in aure parolam
Risit amicheuolam Boccali quisq; nouellam,
Ac nihil alterius comportat cuncta Fracassus.
Qui postquam risit, crispata fronte stupebat,
Quod ue suis oculis guardat, credebat apenam,
Miraculum tamen hunc disponit cernere tãdem
Tunc se dispolians nudus fit corpore totus,
Quod facit ut poßit scãpare nodando periclum
Stant alii plexi quid uellet inire Fracassus,
Se quoq; nudarunt trepidantes fato negandi,
Ergo Fracassus habẽs uastas in corpore forzas,
Extirpat manibus ueterem de littore querzam.
Traxerat & fodro longum duo brachia cultrũ
Cum quo sbroccauit querzam de more stropelli,
Et faciens partem, quæ großior extat, aguzzam
Hanc supra littus drentum calcando ficauit,
Ac si extirpasset porrum non absq; Cauecchio.
Baldus cum sociis ridet multumq; Giubertus
Miratur tantis de forzis esse Fracassum.
Illa magis festinarunt, properatq; Balena,
Namq; suis costis audit quod Querza ficatur.

Gigas & gigantus.

Carezza, & careza differunt. nam carezza est recoligẽtia, careza est herba.

Nouella substantiualiter dicta significat rem, & imbalciatã.

Arboribus multis est consita maxime pinis,
De quibus immensam Fracassus fortiter unam
Maioremq; aliis rauanelli more cauauit.

Rauanellus est radix appreciata nobilium dapibus, non est diminutiuũ rauæ, ut Donatus inqt, sed raulul⁹ diceretur vnde Godian⁹ Misſgere vesicam raula sçpe facit.

Quam ueluti remum sfrondatis undiq; ramis
Cum gladio format prolixam brachia centum,
Remum causatur Pinus, mox quercia furcam.
Tunc bene fundatis pedibus distendere schenam
Incipit, & contra cursum uogare Balenæ.
Remigat hinc tanto studio, tantoq; labore,
Quod p nernosum corpazzũ mẽbra sterpebant.
Nunquã tam grandem (dixit) fecisse fadigam.
Baldus id aspiciens aliis comitantibus illum
Altoriare parat sed clamat valde Fracassus,
Desine Balde precor, totum sic ducere mundum
Dat mihi nũc animus, rogo te mi Balde recedas.
Illico cessauit Baldus sermone Fracassi
Sed porgunt mentes pro rei cernere finem.
Ille reforzabat schenam, gambasq; manusq;,

Repiasco, frequenter repio, pro iterũ repio.

Sudat & horribili repiassit pectore forzam.
Nil per tres horas poterat reuocare balenam,
Concita nanq; nimis properat, nescitq; trigari
Tandem per forzam cursum desistere fecit,
Immo repugnantem retro vodare coercet.
Obstupuere omnes pariter, tantumq; uigorem
Mirantur tamen ille nihil uogare rafinat,
Vult per despectum Naturæ uincere guerram
Nauigat, ingentesq; facit, dum nauigat undas.
Quando Balena suum sensit prohibere caminũ,

Erat ex illo genere Balenarum, quæ caudam habent longissimam.

Ecce super fluctus longam grossamq; corazzam.
Protulit, ac tales cæpit uibrare coadas,
Quod nisi succurret grandis passanza Fracassi,
Certe non poterunt nostri scampare barenes.
Cauda erat (ut dicunt) cubitos prolixa desento
Quam menat intornum tanto rumore, quod ipsi
Ad circum sonitus sentitur trenta mearos.

Percu-

Percutiebat aquas nolens furiosa redire.
Tum quoq; testonem uastum patefecit apertis
Faucibus, ac longos dentes, squamosaq; colla.
Nil Fracassus enim schenam distendere cessat,
Sed magis impellit multo conamine remum.
Hunc animat Cingar dicens sta salde Fracasse
Nunc morgantino pre te fers semine natum.
Talia dum Cingar parlat sdegnosa Balena
Tanta cum stizza caudam de retro tirauit,
Quod ueluti paiam sfracassat trenta cupressos,
Quarum truncones uolitant ad sidera uirdi.
Mox supra schenam percußit nempe Fracaßi,
Quod cantare animã sibi uasto in corpore fecit
Sed cito deposito remo Fracassus aferrat
Illam codazzam manibus striccando duabus.
Cui tales donat streppos, tales ue tiradas,
Quod mugire facit multasq; molare corezas.
Stricte tene (clamat Baldus) Fracasse ualente
Quo dicto spadam per taium fortiter urget,
Vt mozzare uiam posset de netto coazzam,
Sed nil offendens in dretum spada rebalzat.
Extabat duris de squammis tota coperta.
Presta caput uoltat nimio perculsa dolore,
Obscurasq; aperit multum sofiando ganassas.
Et simul incutiens dentes mordere Fracassum
Præparat ille grauem uibrauit cum pede calzũ,
Quod smasselauit tres dentes extra ganassas.
Illa rebombando cælum mugitibus implet,
Atq; cruentosas spumas ex ore spudazzans
Testonem uolgit propter boccare Fracassum,
Namq; suæ caudæ torturas sentit acerbas.
At Centaurus erat dardũ stringendo paratus
Quẽ sfronzolantẽ dextrum transfixit in occhiũ
Vsq; ad ceruellum penetrauit puncta sagittæ.
Cingar, Malfattus reliq. simul arma frequẽtãt

Dicim⁹ caudam & p accressatione caudazzam & codazzã & coazzam. De netto, ad nerbiũ est, ũ gnificãs absimatim & affatim.

Boccare. quasi bucca sorbere, alii dicunt dentegare.

Vnde bisognus erit magnā describere zuffam
Credimus esse bonum in saccum ponere piuam.

Explicit Decimaoctaua phantasiæ
Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII LODOLAE ARGVMENTVM. IN MACARONICEN PHANTASIAE XIX.

Dum studiant comites cursum prohibere Balenæ
Octo cum Fustis ecce Lironus adest.
Hippol adest etiam, Belli fit maxima strages.
Centaurus Naues prendit, easq; uodat
Dico uodat ladris Corsaribus, æquora sorbent
Pyratas, mortem uadere nemo potest.
Contrastāt ualidū Baldusq; Rubinq; Lironem,
Dum sic bellantur morta Balena ruit.
Quisq; sibi quærit scampū, quia mergitur undis
Insula, sed Baldi salua caterua fuit.

Quis diauol hic est qui tantum fortiter obstat?
Non est in mundo Caualerus durior isto.
Interea armati ueniunt succurrere multi,
Vt smenuzzarent Baldum, iuuenemq; Rubinū.
Quos tamen in dretum fecit remeare Lironus,
Nam uergogna sibi paret si stabat equester,
Non posset binos solus superare pedestros.

Smenuzzare, pro boconatim incidere, unde Columella. Ocharū pauaris herbā mangiandā smenuzzare bisognat.

Pedrali.

Cingar nempe timet q̄a quisq; sodalis inermis
Tunc erat, & nudo certabat corpore Baldus.
Consulit expertū Falchettū quid ne bisognet,
Nā uidet innumeros iam cōtra uenire ladrones.
Falchettus ridet, dicitq; morire batais
Esse decus magnum, spallas uoltare nec unquam

Notabile.

Se cito quisq; suis telis munire cucurrit,
Hircanus dudum sfodratum traxerat Ensem,
Et cum Moschino se mescolat intra ladrones.
Incipit æquoreos de sanguine tingere fluctus,
Nunquam Moschinus (dum certat) deserit illum

Mescolat in torchiat, vel miscetur.

Comina.

Iam multus gridor morientum sidera toccat,
Nam Vinmazzus erat, nec nō philotheus ī illas
Ingressi fuillas, squarzant, lacerantq; budellas.
Falchettus geminos dardos cito corripit, ecce
Iam pyratarum grandis squadronus in ipsum
Impetuose ruit gridans mora, taia, retaia,
Inter eos igitur Falchettus sicut aquosus
Turbo per assiduas bladas se concite sgombrat.
Gens maledetta, gridat, nō gēs, at lorda canaia
Non ego solettus vos vnum curo lupinum.
Et iaculans dardum tres uno uulnere passat,
Mox aliū torquet, per quē duo corpora cascant
Inde pians mazzam cum qua bellare solebat,
Incepit spezzare elmos, spezzare corazzas,
Incepit schiazzare ossos, smacareq; polpas.

Brauaria Falchetti.

Ista fuit mazza Dudonis sancti sicut repertum est in cronica Saluanelli.

Donec adinueniat Baldum, Baldiq; sodales,
De quibus ad rostum spergiurat mittere cor.
Et iam per plures leucas passarat aquarum,
Blasfemando deum quoniam non inuenit illos.
Armatas secum numero vehit octo galeas,
Namq; uolens pelagi varia sulcare per oras,
Assaltaretur forsan corsaribus altris.
Maxime quod multi reges, multiq; Signores.
Insidias paßim cælabant per mare, perq;
Flumina cum carichis multa de gente galeis.
Vt captare illum possent omnino ribaldum,
Namq; diauol erat nō laßās uiuere quemquam.
Huc igitur propians scelerantibus octo galeis,
Præcipit ad riuam Nauarolos flectere proras.
Sed uidet ecce illam caudam, testamq; Balenæ,
Quam campiones validi mozzare studebant.
Miratur Baldi vires, qui fortiter unum
Strīgit orecchionē, retinet Malaspina sed altrā.
Grandezzāq; stupet, bustū, forzamq; Fracassi.
Clarius id factum, meliusq; uidere talentat,
Egreditur primus, reliquos exire sequaces
Mandat & in sellam balzauit spezza candenæ,
Scis lector? quondam Leonardi nempe caualli.
Quē sine speronis, tantū manegiādo bachettam
Octo facit cubitos lanzum balzare per omnem.
Cingar ait Baldo, *non cernis Spezza cadenā?*
Ille quidē ladro est, qui nos agressus in undis
Nostram robbauit Nauim, *nostrosq; cauallos.*
Impatiens Baldus nullum stimando periclum
Protinus occurrit, testam linquendo Balenæ.
Perq; briā uir brancat Equū, sta salde gridauit
Iste tuus non est, meus est desmonta caullus.
Quando Lironus Equi brenam uidet esse piatā,
Obstupet ad primam faciem pensando vigorem,
Ac animū Baldi tam fortem, tamq; superbum.

Carmē stranutoneon, quia ꝑ stranutū silaba vel pes ultimus deficit sic inferius portantur nescio quo, uoluit enim dicere corpus.

Nauarolus licet à Naue descēdat, tamen primā indifferētē habet, ut sedes à sedeo.

Lanzum Todeschiuocāt compagnū, sed nos saltum, hinc lāzare dardū, ꝑ iaculari.

Vnde feræ tantum Mazzæ tartufola pesat
Quod Roccafortæ percussit uertice groppam,
Ergo portatur cum brazzis Hippol apertis,
At pyratarum fra tantum stolus arriuat,
Cingar assaltatur quibus undiq; septus ab illis.

Comparatio.

Non aliter rugit leo Cazzatore feritus,
Quem postquam proprium uidit fugisse furorem
Inter Mastinos se ruptis laxat habenis.
Sicut albora facit Cingar tellure leuatus
Postquam presentem non ultra uiderat hostem,
Inter corsaros multa se mescolat ira.
Nō procul est francus Falchettus, *totus abrasat*
Mazzatasq; orbi menat hic menat illic, & uno
Vulnere soletto polpas dischiantat & ossa.
Hi *duo restretti simul agmina grossa sub intrāt,*
Extremas prouas faciunt, dant terga ladrones
Pyratæ, sed retro manent sua brachia truncat
Quando resentitus uidet Hippol terga sodales
Vertere dicebet, qui nam sunt hi Paladini,
Quos non esse uiros, puto sed magis esse diablos?

Pedrala.

Baldus pugnabat nudatus contra Lironem,
Quem nimis impauidum nō cōquistare ualebat,
Immo resistentem suenasset forte Rubinum,
Ni multos Baldus colpos reparasset ad illum.
Optimus Hircanus, *Moschinus & ille decorus*
Parte alia murum de mortis fecerat altum.
Continuat Centaurus aquis demergere uulgum
Dat Philotheus opē, Malaspina cruore pfundū
Deturpat, Malfattus ouans trabuccat in undas
Per nubes ingens hastarum fractio bombat,
Perq; sinum Ponti uocum fragor altus eechat.
Phœbus per tantum caruit fulgore Macellum,
Fiunt squarzones carnis, fiuntq; cruoris

Suenatur q̃ ammazzat, nam sine uenis remanet.

Ille, per emphasim dictum.

Bōbat & eechat idē sūt, nam resonatio est, quæ dicit Echo hinc eecho, as.

Flumina,

Sic dicens, tãquam uentus qui quicquid acattat,
Sternit humo, sylvasq; agitat, nemus oẽ fracas
Impetuosus Equũ rocafortã stringit, et ensẽ (sat
Targonemq; ferẽs Falchetti, & Cingaris almas
Ad Plutoninas iurat mandare masones.
Cingar hoc inspecto caueas Falchette, gridabat
Ecce ruina uenit sta saldus, non tibi manco.
Dixerat, & cõtra rapidum se preparat Hippol
Nõ tamẽ Hippol ei brandũ porgendo riguardat
Cingaris ad cerebrum, tanta ferit ille ruina,
Quod nõ discernit si nox uel giornus albora ẽ.
Quum uidet oltragium factũ Falchettus amico
Mens sibi de rabia succenditur ultra misuram,
Ambabus manibus sic uerberat Hyppolis *elmũ*
Quod quamuis doleat nullum fecisse danagium,
Dispietata fuit multum tamen illa noscella,
Nam stordimento nimio sua testa tronauit.
Nec tamen interea mazzatam indusiat altram
Maiori furia quam primo colpus ariuat,
Atq; fracassauit summa ceruice penazzum.
Mox ait, attenta si nostra panada salatur,
Et menat assaium maiorem deniq; bottam.
Quod fuit Hippol equi collũ abrazzare coactus,
Non Mongibellus plus magno intenditur igne
Quantũ flamigero fit corde colericus Hippol,
Sembrabant oculi cotantas nempe fauillas,
Dumq; furens buffat, uentus tempestaq; paret.
Exululando manus brandũ pstringit ad ambas,
Pendentemq; grauem tanto gaiarditer offert,
Quod nisi Falchettus *balzasset albora dacantũ*
Is ve fefellisset colpum fortissimus Hippol,
In binos illum squartasset forte mezenos.
Nec tamen interea cessat dopiare feritas,
Nam uix fendentem compleuerat illicet unum
Ex intrauerso laxat sdegnose rouersum.

Damnũ, & danagium sicut panis & panada.

Sẽbrabãt, a simulabant.

Non

Spernit ab impresa Guerræ se tollere fortis
Campio, nec mortem appreciat mercator honoris
Si fortezza ualet cum dextritudine quicquam,
Decreuerat contra Lironem uincere pugnam.
Fracassus torquet tanto conamine caudam,
Quod Balena caput uoluit dum uertere grossũ,
Hanc per colla Gigas, caudã linquẽdo, gremiuit
Mox mittendo pedes tanquam si strangulat ocã
Quattuor in crollis testam de tergore spiccat.
Fundantur medio pigritatim littora Ponto,
Insula disparet, quam portat spina Balenæ,
Quisquam sub pedibus sentit mancare terenum
Dumq; bisognat aquis mergi desiderat alas,
In moia quoniam se trouat habere culamen.
Congrua Pyratis Noe tunc Arca fuisset.
Quando Carestiam Terræ Deus attulit Orbi.
Morta Balena Maris bassam iam calcat arenã,
Corpazzumq; super fundum strauaccat ineptũ
Tergore fert secum Boscorum mille Biolcas.
Per quos guizzantes pisces nouitate stupescunt.
Sæpe cachinnantes rident, pars incubat ulmis,
Parsq; capellutas spiccat de robore glandes,
Mirantur Tigres, Apros, Ceruosq; negatos.
Nec minus humanas, traiectaq; corpora for-
Et carnes modo quis Baldi fecere sodales. (mas
At super innumeræ testæ sofiare uidentur
Arma, uiri, tabuleq;, & plurima gaza p undas
Illico salturant Barrones supra Galeas,
Ad quarum spondas cum se taccare uolebant
Corsari Comites spinzebant urtibus illos.
Fracassus menat piscosa per æquora brazzos,
Scindit aquam manibus, gambasq; recoltus inar-
Inde uia facta calcagnis æquora pulsat, (cat.
Et puntando pedes, sofiando, Rana uidetur.

Crollum, est ingens & subita commotio, inde crolare pſquassare Tipis. Hinc scapate uiri nam campanilia crollant.

Moia nõ declinatur, est quicquid bagnat.

Fictio.

Pulchra descriptio nodãtis uiri.

Dumq;

Dumq; natat casu, uel sorte guidante Bocalum
Qui nil mangiarat, retrouat moriendo bibentē
Cui quasi compleret mensuram corporis unda,
Protinus hunc scapolat sup alto tergore missū,
Non etenim uastum lene bustum corpus onustat
Nec mancū securus erat quam turba Galea

Gosa.

Hippol inde clinaliter posuit.

Hippol Equo fertur gaiarditer extra profundū
Sustinet æquor equum, sed equus magæ sustinet (*Hippol.*

Maselina.

At capiens Baldus per brazzum stricte Rubinū
Dum per frena rotat Lironus spazzacadenam
Se getat in groppam secum portando Rubinum,
Ac per trauersum Lironis corpora cingit,
Tempore in aduerso ueri noscuntur Amici.
Spezzacadena nodat, cuius tantummodo rictus
Apparet, testæq; hominum quandoque uidentur.
Baldus protendit dextram, fert sæpe Rubinum
Fluctibus intactum, plures licet ipse tiraret
Gorgadas, tamen alto animo sperabat aiuttum.

Pedrala.

Aequora sorbuerant rubefacta cruore negatos
Forsitan ex numero Pyratas mille tresentos,
Cingar cum reliquis stantes in puppe Galeæ,
Non cernunt Baldū, *Giubertum, siue Rubinum*
Tristantur cuncti, pensantes esse negatos,

Desperatio Cingaris.

Non non, geminatū desperantis est

Me miserū, clamat Cingar, nū Baldus in undis
Piscibus esca fuit? proh dij qui celsa tenetis,
Iustitia hæc uestra est? tali ratione reguntur
Fata hominum? non non, stellis incago quibusq;
Incago Marti, Phœbo, Bachoq;, Iouiq;
Retroq; Mercurium, Lunā, Veneremq; petezo.
Et mihi rincbressit non scribere posse corezam;
In uestrum quoniā despregum grande uolumen

Dictarem

Dictarem plenum de uescis atq; corezis.
Non Dij sed potius uos estis nempe diabli.
O sine ceruello populus, qui stultus adorat Inuehitur contra Planetas, qui disponũt mortalib⁹ officia
Vos aut bechones rauaiosos, aut rofianos,
Aut imbriagos, corruptoresq; sororum.
Nõne Venus meretrix fratrũ? Iunoq; gaioffi,
Nonne Iouis soror est & coniux? nonne puellas
Iuppiter innumeras sforzauit? sed tamen ille
Princeps cunctorum dictus fuit esse deorum,
Ecce tibi ficas facio, digitisq; minazzo,
Cancar te mangiet, fratres, matremq; patremq;
Implestis mundum uarijs erroribus omnem,
Atq; dei magni sanctum rapuistis honorem.
Dic mihi merdipotens, o Iuppiter, ut q̃d ab oĩ
Gentilium uulgu, totius factor Olympi
Esse putabaris, cum sit quod adulter, iniquus,
Quod stuprator eras castarum boia sororum?
Taiasti patri genitiuas pessime ballas,
Vt tibi germanum faceret non amplius ullum Saturnus,
Suprastiq; tuam post hæc manigolde sorellam. Iuno,
Sforzasti Alcmenã, quando nox una trigiornos Alcmena.
Perfecit, grandem propter fabricare gigantem Hercules.
Qui sustentaret te Regem totius orbis.
Qui stans in cunis infans occideret angues,
Qui Nemea uasta premeret uirtute Leonem,
Qui quoq; dentigerũ cũ mazza sterneret aprũ,
Qui ceruam doras cornas mutilaret habentem, Saetare trisillabũ est.
Qui stymphallicolas arcu saetaret osellas,
Qui descornaret longo certamine taurum, Cacus.
Qui posset ladrum uaccarum cædere Cacum, Busiris.
Qui quoq; Gerionem superaret, fulgure natum, Diomedes.
Qui uel Centauros deleret semicauallos, Triplitestica nũ habentes
Qui uel daret saturum Busirim sanguine morti, tres testiculi canis.
Qui despomaret syluam custode Dragono, Antæus.
Qui tereret nostra pascentem carne cauallos,

Qui triplitesticanũ traheret de Acherõte cagnã
Qui ꝑcul Antæũ suspensum matre sogaret, (zũ
Qui septi capitam luctans extingueret Hydrã,
Qui de Tartareis Alcestem *uelleret vmbris,*
Alcestes. *Qui tandem ferret constanti uertice mundum*
Attamen hunc solo strauit muliercula sguardo;
Ac in guarnello fecit filare gazanum.
Tu quascunque tuis oculis gaioffe placerent
Seu consanguineas, seu non, sine iure puellas,
Turpabas faciens asinaliter omnia secum.
Ergo de cælo tibi posis rumpere collum,
Postquam sic nobis crudelia fata ministras.
Aetheris ignitas deuoluat machina flammas,
Et sint de nigro montagnæ sulphure factæ.
Et nubes oleo grauidæ soluantur ab Austro,
Pegola sit Pelagus, sit quælibet insula charta.
Sint memora & syluæ resinaq; ceraq;, pixq;.
Ardeat hinc cælum, tellus mare, gens q; Deiq;.
Postquam uirtutum splendor mi Balde negaris,
Postquam de mundo te turpiter astra tulerunt.

Brauaria Fracassi.

Fracassus guardans cælũ brauegiãdo minazzat
Iuro ꝑ hunc sacrum qđ porto in fronte batesmũ,
Perq; illum uentrem qui me sborrauit ad orbẽ,
Tantum cercabo per montes, saxa, cauernas,
Per syluas, boscos, per ualles, flumina, terras,
Mox Diauolorum per tecta, ꝑ antra, per amnes
Et si conueniet per celsa palatia cæli,
Donec uel uiuum uel mortum tempore longo
Inueniam Baldum, *cum quo seu uiuere semper*
In cælum statuo, uel sub stigialibus umbris.
Sed prius arripiam Plutonis regna maligni,
Cuius de testa pauidam streppabo coronam,
Subq; meo stabit sceptro diabolica proles
Mox ait, ò comites, animum deponite mæstum,

Vt

Vt uindicemus Baldum *tantummodo restat,*
Me segnitare precor, mirando uidebitis Orci,

Pedrala.

Dixerat, *& comites super unã scandere Fustã*
Iussit, & arbitrio reliquas maris ultra reliquũt
Non procul est margo terræ iam littora tãgunt
Egressiq; undas finaliter, æquora longis
Trauarcãt oculis si possent cernere quemquam
Nemo comparet, quia Baldus *longius errat.*
Fracassus *rapto carpit bastone uiazum.*
Præuiat, & spummas effundit ab ore caminas,
Hircanus sequitur, licet alto pectore doiam
Sentiat, & Baldi *crudelia fata biasmet.*
Malfattus, comitesq; alii post terga Fracassi
Non sine ploratu celeres uestigia flectunt.
Cĩgar quãtillũ uult retro manere, qđ Aequor
Corpora *littoribus fortassis morta butabit.*
Centaurusq; stetit comitatu Cingaris, *atq;*
Falchettus, *reliquis (sic Cingar supplicat illis)*
Agmine discedunt facto, sociantq; Gigantem.
Quisq; suam uitam non binas stimmat ofellas. Ofella, gen⁹ pulmenti Mediolani repertum
In qua parte uia est magis aspera tẽditur illuc.
Nil curant spinas, nil curant saxa ladrones,
Nil tempestates, pluuias, nil frigora, caldum,
Nil Tigres, Apros, nil Serpas, & basiliscos,
Omnibus his, quæ sæpe catant, gaiarditer obstãt Breuiter sine Baldo operæ subiecto, poeta transit.
Si retrouant mangiant, si non, patientia dicunt,
Non *locus in mundo plus est syluaticus isto,*
Ad grandis tandem radices montis ariuant,
Quẽ uix tam rattum possent uarcare Camozzæ, Camozza animal uelocissimum.
Succedunt ingens scopulis pendentibus Antrũ
Non *magis ora Lupi sunt hoc tenebrosica specu*
Cum pede cercat iter uadens Philotheus *inantũ*
Instruit ac socios quæ debent figere passum.
Est opus ut gobbo Fracassus *tergore uadat,*

Namque

Namq; Gigas plures donat per saxa zucadas,
Comina.

Musicolum, musicam colentem.

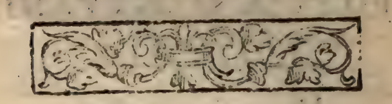
Sed nil musicolũ recitamus nempe Giubertum,
Quomodo scamparit Pelagum cascante Balena
Nam cum Serrassus mancari sub pede sensit
Tellurem, noscens incantamenta ribaldæ
Diruta Musline, piscem quæ sola tenebat
Protinus in sicca Nauem signauit arena
In qua suscipiens Giubertum nubila scandit
Octoq; cum remis spatiosa per æquora uogat,
Post longos cæli tractus, post mille mearos
Octo diabolicas mandat descendere Nautas,
Nec mora, ficta Ratis uallem se callat in atram
Perquam nulla hominũ penitus persona uidetur
Boscus ibi longis horrebat Quercubus atrum,
Aeque capillatas mittebat in æthera Pinus,
Fraxinus hic Colubris cõtraria multa uirescit
Intus glandiferis sub frondibus ecce cauernam
Prospicit horrẽtem Giubertus, protinus adstat.
Nãq; subintrãtẽ Serrassum tegmine Grottæ,
Sic improuisus timuit seguitare parumper.
Serrassus placido uultu se girat ad illum,
Cignat & ut seguitet nulla formidine motus.
Gimbertus paret tacitus, nil cernitur intus.
Prouidus igniuomum Serrassus semp habebat
In tasca silicem, lescas, azzale, stopinos
Ergo repercutiens lapidem sub verbere ferri.
Scintillare facit, brancatq; fauilla stopinum.
Cærea pizzatur dans late Torcia lumen,
Cuius ob ardorem quo tendãt, cernere possunt.
De quibus ulterius nil parlo, namq; cerebrum
Perdere me faceret fantasticatio tanta.

Explicit Phantasię Decimanona
Macaronice.

MA-

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM. IN PHANTASIAE VIGESIMAM MACARONICEN.

Exit aquam Baldus, Lirono factus amicus.
Hippol amicitiam gaudet habere suam,
Trãscendũt Libiã simul, & nigra p antra cami
Ac ibi compagnos repperiere suos. (nant
Occidunt fabrum Mafelinam, postea certant
Contra Nocentinam, cunctigenasq; feras
Se confessantur Merlino finibus armis,
Induti pars it Tartara, parsq; manet.

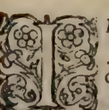

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI, PHANTASIAE.

Macaronice Vigeſima.

XX

BAT *arenoſam* Cingar *preſſando ſpiaggiam,*
QVID *faciat mundo ſine Baldo cogitat intus.*
DVLCIS *Falchetti uetat hunc præſentia tantum,*

Nam

Nam sibi medemo cazzasset in inguina floccũ
At pater omnipotens animo cui semper inhæsit
Cædere longæuam, sapiant quo deniq; vitam
Gentibus, infandis, hominem respexit iniquum
Fronte serenato qua temperat omnia sensu.
Tradere stat menti victis obliuia tandem
Cingaris, & finem tantis imponere furtis,
Vt paradisiaca sit dignus ab arce teneri.
Is igitur Baldum (potuit nec cernere Baldum)
Vidit abbrazzantem Lironem, quiq; Rubinum
Fluctibus intactum seruat durante lacerto.
Spezzacadena quidem triplici sperone stigatur Gemebat, sed non discernebat.
Baldi calcagnis, & acuto calce Lironis, Tres sperones.
Et quod plus animum uexat formidine mortis
Cingar id aspiciens nouit, clamatq; sodales,
Centaurus subito se giettat in æquoris undas,
Falchettus sequitur, Baldũq; iuuare natabant.
Baldus amicitiæ pignus Liroq; ferirant,
Hostes nanq; facit fratres commune periclum
Baldus ut adiunxit Centaurus, prende, gridauit
Prende adolescentẽ, moriat ne forte, Rubinum.
Illico Centaurus prendit uoltatq; groperas,
Quas super attraxit Baldũ dedit inde Rubinum
Falchetto sanum quem pars mastina ferebat.
Prospicit hæc Cingar, sentitq; p ossa medullas
Descollare suas veluti nix solis ad ignem,
Tantam dolzuram gustabat mens sua, quod non
In brentam mellis uoluisset habere culamen. Prouerbium Saluanelli.

Gosa.

Deniq; uenerunt omnes ad littus arenæ,
Fit nouus hic gustus basorum fit noua danza;
Quisq; carezzatur, facitur bona chiera Lirono
Qui statuit Baldum partes seguitare per omnes
Spezzacadena nimis straccatus littore possat,
Languiduloq; iacens terræ moues ilia flatu.

Nō pcul Hippol adest, q sospes ab æquora lapsut
Desmōtarat Equū, recubansq; premebat arenam
Norat enim Liro fratrem, præcedit, & illum
Incagare de spregare. Admonet ut sortis uelit incagare flagello,
Seq; ualenthomini compagnum tradere Baldo
Sum contentus, ait, faciam quecunq; comandas,
Dixit, & ad Baldum brazzis currebat apertis.
Baldus amoreuolo uultu cito suscipit illum,
Germanosq; duos lætatur habere sodales,
Pro quorum forzis, omnē nihil extimat orbem;
Attamē heu tædet nō cernere posse Giubertum.
Omnes iudicium faciunt hunc esse negatum.
In Roccafortæ Baldus se arzone piantat,
Lironusq; suum non lassat spezzacadenam,
Nobilis exultat Pardum manegiare Rubinus,
Hippol Centauri partem montauit equinam,

Cingaris facetia.

Cingar nil curans staffieri more pedestrat,
Donec Agasonem binos qui menat Asellos
Lingua calmata, quæ interpretatur uade nec meum præpedias iter. Vidit, & ò là, gridans, fecit restare Bonhomum.
Vt prope Cingar adest, quo uadis rustice? parlat
Cui respōdet homo, bala gla chiz foc lea gozca.
Quid Diauol ais? fert Cingar, siste caminum,
Quo sine me uadis? sta dico, smonta uilane.
Nā uelut in legē nostram precepta comandant,
Quisquis hēt tunicas binas dare cōuenit unam,
Purat, pigritat. Sta sta, prædator uiatorum. Sic quis hēt binos asinos dare condecet vnum.
Rusticus exululat, purat smontare giumentam,
Non inthesus ait, bla bla cocozina laocriz.
Sic dicens collum brazzis stringebat Aselli,
Compagnia capit tali solatia factu.
Monosinatum, cū uno asino. Cingar supra alium subitus sbalzauit Asellum
Et Monosinatum retro liquere villanum.
Non tunc Romanam voluisset habere chineam
Cingar, & auritas quas mittit zena Mulettas

Is portantino passu trampinat Asellus, Trãpina re, caminare.
Parens foiadas pedibus taiare minutim,
Tich tich & tich toch resonat p mille lapillos.
Ponitur in fallum per nunquam paruulus, et nõ
Pontigero sufert costas sperone tocari.
Nam subito calcem laxat, pariterq; corezam,
Miraclum si Asinus calcem traret absq; coreza
Ergo inter comites orta est non poca uoluptas,
Dum spronat Cingar, mollat celer ille fiancum,
Et caput in gambas ficcans de retro leuatur,
Vnde bisognabat Cingar commare deorsum,
Atque super littus maiores prendere bottas,
Quam si de sella cascasset spezzacadenæ.

Cosmographia.

Talibus in festis Compagni tempora passant,
Donec ad flumen Rabicas uenere profundum,
Quod fluit e uastis montagnis nomine zammis,
Ad Mare præcipitãs p arabbica climata russum. Arabbica, interposuit b, auctoritate sua.
Mirigeros colles ascendunt calmas, & almas.
Transactisq; istis calcant regnamina Subbar,
Donec arriuarunt ad persi littora Ponti.
Varcarunt flumen Pion, patet indica tellus,
Ad dextrã linquunt Arbũ, quod flumẽ inundat
Contradas Arabũ tres montes inde trapassant,
Quorum præcipuus Calabratas altius extat.
Non intrant strictũ Tubrit, quẽ perfluit indum
Aequor, & ille duos centum per stricta meatos
Littora durat, atq; donec facit Aequora ossæ,
quæ Babilonis agros, et regna ægiptia guazzãt.
Baldus habet uoiam Tubrii trãscendere golfum
Quo tam famosum possit Babilonia uidere,
Maxime quẽ quõdam ples Nembrotta Torazzũ
Fecerat, ut cælum aquistaret tẽpore uecchio,
Cingar ait, non sic quæremus Balde Fracassum
Qui uersus Libiæ partes, Aphricæq; caminat.

Cingaris eloquiū laudāt, Libiamq́; subintrant,
Asp: era post humeros deponunt arua ranocchiæ.
Discoprūtq; lacū Merridæ, stagnaq́; Giblich.
Conscendunt culmen Gramis, lassantq́; Moreā,
Pastores uarios retrouant, Armēta, Gregemq́;,
Tu pensare potes si uentrem pascere nolunt.
Mox in desertum per giornos quinq; cauälcant
In quo vallis aquæ mortæ fœtebat, & angues,
Aspides, & colubres generat, tumidosq; drago=
Ista trauarcatur spadarum tellus aiutto, (nes,
Deniq́; scandentes montem distenditur ecce
Planicies libici Pelagi, tunc Cingar amicis
Extendens digitū borealia Climata monstrat.
Illac, dicebat, illac Europa galanta est,
Illac Italiæ paradisus, Grecia, Spagna,
Illac Cicilia tellus quam circuit Aequor,
Illac Alemagnæ, tum Francæ littora sedent,
Illäc Sardegnæ partes, & Corsica Tellus
Hæc inter zephirum, Boreāq; Europa repossat,
Vera dei cultrix, & Christi legis amatrix,
Hoc Mare quod uobis ostendo diuidit afros
Gentibus Europæ, quamuis Europa paranda
Grādezza nō est Aphricæ, ter Aphrica maior,
☞ Sed piperis granū plus est quam stronzus aselli.
Notandum. Sic dicens callant in uallem, postea siluas
Per medias passant, animalia multa trucidant.
Montagnam tādē retrouāt, quæ culmē acutum
Ficcat in æthereas nubes, & scissa patebat,
Illic horrendam procul inspexere cauernam,
Nāq; erat obscuris Mōtagna busata latebris.
Falchettus nouit vestigia facta Fracasso,
Terribiles quoniam monstrabat arena pedattas
Oēs gaudenter statuunt seguitare Fracassum
Baldus smontat Equū pariter Lironus, at ipse
Mansit equester enim Baldo mādāte Rubinus

Cingar asinaster reliquis derderior, inquit,
Qui stat retro seret, portam, prouerbia dicunt.

Berta.

Ibant ut faciunt orbi tentando caminum,
Nil mirum si dant saxis quandoque zucadas.
Ac per inæquales petras cũ schinchibus urtãt,
Nam pes quo guidat corpus sine lumine nescit
Quapropter rident, animo portantur alegro,

Asinaster, caualcans Asinum.
Derderus bergamascis ponitur pro ultimo, hinc derderior.

De Musica.

Quattuor in uoce post hæc cantare comenzãt.
Arripit ut gracili sopranum uoce Rubinus,
Falchetti firmum suscepit bocca Tenorem,
Gorga tridãs notulas prorũpit Cingaris Altũ
Trat Contrabassum extra calcanea Baldus.
Quattuor hi uarios pergunt cãtando sonettos.
Gorgula francesi frisolat magis alta Rubini.
Deq; ci sol fa ut modulando surgit ad Ela, (tũ
Semicromas, minimasq; canit, pausatq; pochet
Falchettus notulas instato pectore squadrat.
Sustinet armonicam releuata uoce Camænam,
Interea pausas expectat quattuor & sex,
Dumq; tacet, resonat ternis frisolatio gorgis.
Nõ minus aure canit Cĩgar quã uoce galãtus
Nunc usq; ad cœlum sgorgada surgit in una,
Nunc contrabassi uoces descendit ad imas,
Et secum terzam falso bordone sonorat,
Educit Baldus tremulo de gutture uoces,
Et fundans simulat cãnã uelut organa grossã.
Policis exterius nodos trapassat in ut Re.
Plus auscultantum sopranus captat orecchias.
Sed tenor est uocum rector, uel guida tonorũ.
Altus Apollineum carmen depingit & ornat,
Bassus alit uoces, ingrassat, firmat, & auget.

Sopranus. Tenor. Altus. Bassus.
Gorgula, gula.
Ci sol fa ut, est clauis musices.
Canere orecchis decet musicum.

Parenthesis.

Cantus Italicos, Francesos, atque Spagnolos.

Cantabant, nam sic facientes tempora passant.
Sunt tamen insani quidam, uel corde ferini,
Haud homines etenim, sed eos appello boazzos,
Inuidia morsi præsummunt carpere diuam
Musicen, angelici recolit quam turma Theatri.
Dicunt Ballords quod Musica tempora perdit,
Plusq; Tyranniam preciant, quam uoce, simulq;
Corde Creatorem nostrum laudare canendo.
Est insanus homo dignus bastone repelli
Ut Canis, aut Asinus, poltronus, bestia, panem
Qui frustra cōedit, magis est mihi credite stercus,
Cuius non capiat liquefactum Musica pectus,
Musica continuo uersatur in ore deorum,
Musica circunfert concordi cardine cælos,
Musica stante Deo nostros compaginat artus.
Cur Antiphonas, uel psalmos, cantica nostri
Composuere Patres? cur diua Ecclesia libros
Continet inscriptos Responsis, uersibus, hymnis,
Pacchiones, mandones. Kyrie ley sonis, Introitibus, ac Aleluis?
Ite genus pecudum, Pacchiones, ite canaia,
Vos quicunque putri laceratis Musicen ore.

Prophetia.

Leo Papa. O uentura bonis felicia secla diebus,
Florida monstrabit cum Musica sacra Leonis
Sub spe Pontificis quantum sit grata Tonanti
Iosquinus. Nascere Phœbei decus ò Iosquine senatus,
Nascere qui primos ī hac arte merebis honores.
O fælix Bido, Carpentras, Siluaq;, Broier,
Vosq; Leoninæ cantorum squadra capellæ,
Iosquini quoniam cantus frifolabitis illos
Quos Deus auscultans cœlū mōstrabit apertū.
Missa super uoces Mussorum, lassaq; far mi,
Nomina cātuum. Missa super sextū, Fortunam, missaq; musque,
Missaq; de Domina, sine nomine, Duxq; Ferare
Partibus in senis cantabitur illa Beata,

Huc me sidereo, se conge Preter, & illud
Compositum Miserere Duca rogitante Feraræ
Nascere Phœbeæ laus ergo prima cohertis
O Iosquine Deo gratissime, nascere mundo
Compositure diu, quem clamet Musica patrem,
Magnus adorabit tua tunc uestigia Brumel,
Iannus motonus, Petrus de robore Festa,
Constans, Iosquinus, qui sæpe putabitur esse.
Tuq; pater Franchine nouas componere normas
Incipe, & antiquas remouet squallore sepultas.

Mafelina.

Cessarant Comites Musam, nã Cingaris asinus
In medio cantu cæpit ragiare canendo,
Nã uoluit monstrare, Deum quod spiritus omnis Sincopa.
Laudat, quisq; suam uocem tenet esse miorem.
Ne tamen hæc frangat socijs ragiatio testam,
Colligat ad caudam giaronem Cingar Aselli.
Donec eam tulerit petram, non rudit Asellus.
Interea dirum strepitum sentire comenzant,
Auditis? Falchettus ait, tunc quisq; tacendo
Restitit, ac longis sonitum capit auribus illum
Cingar ait, seguita quo te Falchette caminus
Drizzat, & inuenies quenam sit causa streporis trepor, & strepitus.
Falchettus paret, tastando pericula semper,
Et quem Cingar ait curat seguitare uiazzum
Nam quandoque uias reperit uelut ypsilon esse.
Quo magis apropiãt, sonitus magis ille rebõbat
Et iam uix alter parlans auditur ab altro,
Namq; rebombatus surdas offuscat orecchias,
Horrescunt omnes quanuis sint corde gaiardo,
Deueniße putant certe Plutonis ad arua.

Pedrala.

Non procul antemeant alii duo tracta balestræ.
Scilicet ut reliquis socis insemma Fracassus.
Qui testam ruptam banda portabat ab omni

Est mala grandilitas, præter se pascere ficis.
En sentit post se iam calpistrare cauallos,
Quid sit hoc ignorat, gridat, ò, restate sodales
Audio cum ferris contundere saxa cauallos.
Vociferabatur toto conamine Cingar,
O, ò, Fracasse, ò, ò, Hircane, ò, ò, Malaspina
Malfattus letus dixit, uox Cingaris illa est,
Expectemus eum, tunc omnes firmiter extant.
En cito uenerunt, nec se discernere possunt,
Fracassus uoluit cum brazzis stringere Baldũ,
Sed tulit in saxo magnum cum fronte garofol.
Tum quoq; Boccalus Baldum toccare uolebat,
Sed quasi cum digito palpante cauauit ocellum
Cingar ait, properate ultra, uideamus abissum.
Rursum Falchettus præcedit guida caminum.
Deniq; per quandam fissuram splendulus ignis
Apparet, modicoq; uiam dat lumine claram.
Huc Baldus celerans alios restare comandat.
Eleuat hinc oculos, quãtũ lux paruula mõstrat,
Ecce uidet portam, quæ tota est facta metallo,
Inq; caput portæ stetit hoc Epigrama notatum.

Culfora ista erat maxima incantatrix, quæ se adorare faciebat, & aliũ mundũ sub terra fabricauerat.

Disticon.

Hæc est, Vulcano quondam fabricata, fõsina,
Quam mihi donauit Mafelino Culfora fabro.

Pedrala.

Hoc lecto socios cum dextra cignat adire,
Ad quos tale breuum digito monstrãte palesat.
Quisq; legit, placet ire intus, Fracassus in illã
Ter pede chioccauit portam, sed tanta ruina
Est martellantum, quod nil sentitur ab intro.
Impatiens Fracassus eam uis tergore crollat,
Quam cadenazzis spezzatis fecit apertam.
Conticuere omnes martelli ferra domantes,
Nec sonat ulterius tich toch incudo sub illis.
Sunt ibi Ferrari centum, sed mille gaioffi

Tergo-

Tergore carbones gestant aut mantice sligant,
In pede surrexit quidam grassazzus, inersq́;,
Ac inflatus homo, nec homo sed butta uocādus.
Is Mafelinus erat, dominus, primusq́; boteghæ,
Introit en Baldus cætu seguitante brauosus, Mafelinus.
Vt stanzas intrant soldati tempore guerræ.
Cui Mafelinus, ait, nimis o compagne superbis, Cōparatio.
Presummisq́; meam sic sic intrare botegam,
Baldus respondet, festina, trade probatam
Armaturam aliquam, quia nos cōprabimus illā.
Sic dicendo rugans buttat sotosora fosinam,
Ast iterum fabri nudato corpore menant Rugās, quærens diligenter.
Martellos supra candentia ferra chiocantes,
Et rutilas faciunt passim radiare fauillas,
Pars cum mantitibus, pars cum carbone fogato
Abrasant Calibum venti sofiamine ferrum.
Pars limat Galeas, cristatas atq; celatas,
Intexitq; simul pars inchiodando piastras.
Hi fabricant ferros, pro ramponare cauallos,
Hi bruniunt fibias, staffas speronesq́;, Morajas
Dumq; laboratur Mafelinus præsidet illis,
Dat quibus interdum multas bastone deratas,
Sunt omnes nigri ruginosi malpetenati.
Nec Mafelinus eis lassat mancare Bocalum,
Nam male ferrari martellant absq; Bocalo.
Dum res sic agitur, uaduntq; stupendo sodales
Ecce suum Baldus sentit nitrire Cauallum.
Lironusq; suum, quos nunc de fora ligarant.
Cingaris ast Asinus bis septem protulit, a, a,
Quid sit hoc ignorāt, causā p noscere currunt, Quatuordecim pōtadis Asinus cantat, ualla quintādecimam iūgit.
Spezzacadena magis nitrit, raspatq; terenum.
Roccaforta minax rugitibus antra lacessit,
Calcibus & duris Pardus nigra saxa retridat,
Vult saltare foras Baldus denantior altris,
Sed pede uix posito super ærea limina portæ,

Maximus hunc ſpingit uẽtus, drẽtũq; rebalzat.
Obſtupuere omnes, iterum uult brauus apertas
Transnarcare fores: at uentus fortior urtat,
Quem ſimul & ſocios alios, ſotoſora butauit.
Ter ſic tentauit, ter ſic indreto tomauit.

Comina.

His Maſelinus ait, grandis diſgratia ueſtra eſt,
O sfortunati uos nempe morire biſognat,
Sic ſic anſi eſtis ſecreta ſubire Deorum?
Nec formidaſtis grottas intrare per iſtas?
Non hic mortales fas eſt calcare pedattas,
Ni Dea paſſaggium concedat Culfora uobis.
Fracaſſus dixit qui Dii? quæ Culfora? quod fas?
Eſt Deus in cælo quo ſplendor, luxq; niteſcit.
Namq; Deus lux eſt, ſed uos reor eſſe Diablos,
Per tenebras quoniam ſub terra ſtare Diablos
Vult Deus, ac illi ſanctum uſurpatis honorem.
Iuro quidem quod non diſcendam partibus iſtis,
Quod retrouabo uiam per quã deſcẽditur Orco;
Luciferumq; tuum patrem, fratresq; diablos
Diſcornare uolo.
Da poltrone meis compagnis arma, quid hirquis
Me ſpectas oculis? da nobis preſtiter arma.
Et ſic dicendo calcem menauit ad illum,
Quem ſmagazzanit tortelli more tenelli,
Merdaq; corporeis de cunctis partibus exit,
Aſt alius terrere putans cum zanzibus illos,
Preſto, inquit, famuli quid ſtatis? prendite tela,
Audaces homines ſcazzabimus extra Botegam,
Egredere ò triſtis noſtram poltrone foſinam,
Ac ea dum parlat martellum corripit unum,
Et martelladam dat Baldi ſupra cerebrum,
Cumq; omnes fabri cæptam uidere baruffam,
Expediunt ſubito martellos atq; tenaias,
Ardentes limas, laſtras ferrumq; ſegatum,

Cum quibus assaltat multo sbraiore Barones.
Baldus ridebat, nec sfodro, ducere spadam
Dignatur, quamuis nespol tentauerat unum.
Sed primus, Boccalus eos festinus asaltat
Namq; diu nuper nudos mirauerat illos.
Iam philotheus erat banda stipatus ab omni,
Sed cum martello sfiacabat terga, galonas.
Hircanus uadit multas filzando budellas,
Lironusq; tenet spadazzam sanguine plenam.
Nemo contra illum presummit capere gattam.
In pauco spacio puncti moriere gazani,
Omnes sunt nudi, ceu fresca poma taiantur,
Nec per miraculum uiuus tunc restitit unus.
Spezzacadena intrat fractam linquẽdo cauezzã
Et se cum pardo tantonem traxit in unum,
Roccaforta tamen sentitur calcibus extra
Dirroccare petras nasoq; nitrire bofanti.
Tunc Fracassus Equis cupiens succurrere portã
Vult exire, tamen nil prodest, uentus in illum
Irruit immensus, quem non sinit ire deforas.
Baldus ait, certe guastabitur ille Cauallus,
Respondet Cingar, si sic Fortuna repugnat,
Quid nobis ultra cercamus rumpere testam?
Quæramus primum si quæ mangiãda catamus.
Sic dicens sotosora domum subuertere cæpit,
Hircanus ponens Carbonem suscitat ignes
Manticibus, rubeasq; facit dare lumina brasas
Lironus retrouat uiuo de marmore saxum,
Quod remouet, speratq; locũ accattasse secretum,
Ecce repente sonus fit talis, qualis ad aures
Mortales nunquam uenit, quo quisq; balordus
Corruit, atq; crucis fronti signacula fecit.
Attamen id saxum fortis Lironus abrazzat,
Mox leuat, atq; iacit per portas extra Fosinã.
Ecce Draco magnus squamoso pectore dira

Sibila spirando, flammasq; uomendo fogatas
Ingreditur portam, curritq; ferire Lironem.
Nam sibi displicuit quod saxum mouerat illud.
Sed tres accensi colubrem sequiuere Caualli,
Calcibus hunc uastis iam Rocaforta domabat.
Morsibus rabidis lacerabat Spezzacadena.
Non Draco deffendit se fortes contra cauallos,
Immo uenenoso quarit cum dente Lironem
Sternere, qui ualidus rutilo diffenditur ense
Baldus & Hircanus socio succurrere uadunt,
Carmen trũcatum. *Sed focus interea morzatur, nescio cui,*
Quo penitus tenebræ totum rapuere lusorem,
Et nihil omnino possunt guardare vicißim.
Baldus clamabat nihil eya timete sodales,
Nostra fides Xpi magicas nihil æstimat artes,
Guido pater (scitis) monuit nos esse gaiardos
Incantatorum contra miracla malorum,
Sed precor in tantũ, quia sic sine luce manemus
Non quisquam feriat, mutuo ne vulnera dẽtur.
Ista cauallorum sint prelia contra Dragonem.

Certamen inter Equos & Draconem.

Mox animat fortes alta cum voce cauallos.
Qui nunc mordendo, nunc calcitrando Colubrem
Certabant naso, non vi dentes quærebant more Sauii. *Tampellant, quamuis certent solummodo naso,*
Qđ nihil ob nimias tenebras discernere poßunt.
Spezzacadena tenet per collũ strictiter anguem
Dentibus, at Pardus trat calzos sæpe rotando,
Roccaforta super limen stans calcibus urget
Ne fugiat, pistatq; illum si exire, uolebat.
Ille uomitabat nigrum de fauce venenum,
Sibilat, & tumido cum pectore girat vbiq;.
Atentis stabant quisquam compagnus orecchis:
Interdumq; suas per gambas ire Dragonem
Sentibant, Fracassus eum sed calce repellit,
Qui facit horrendum per concaua saxa tremorẽ

Pardus

Pardus eum tendit pedibus ſmiccare feratis ,
Dum per colla tenet bene ſtrictũ Spezzacadena.
Sed de continuo putridum uomit ille fiatum,
Coguntur ſocii naſum ſtoppare, nec oybo
Dicere tempus habent tantũ dat fœtor odorem.
Non potuit morſu plus ſpezza tenere Çadena,
Ille uiam fugitat. ſeguitant, mugiando Caualli.
Alter cum pedibus chioccat, cũ morſibus alter.
Ille fatigatus ſentit mancare fiatum ,
Cum baßis alis per cæcum circuit antrum ,
Fracaſſus dirum menaſſet ſæpe tracagnum,
Sed metuebat Equos talem tentare deratam,
Pardus habens animũ furioſum contra colubrẽ.
Dum laxat calcem percuſſo Cingare fallat.
Procidit ad terrã Cingar, Pardusq; retornat,
Boccaloq; ſuper ſpallas ſaltauit adoſſum .
Heu Boccalus ait, ſuccurrite, namq; butauit
Me ſotoſora Draco, penſo ſit nempe Diauol.
Reſpondet Cingar patientia cara brigata ,.
Me quoq; percusſit, fecitq; tomare ſtrauoltum.
Hircanus ridet, tu rides? Cingar aiebat,
Non mihi ſgregnandi voia eſt, mea ſchena pu(nit)
Talia, ſed mutuo dum Barronia motezat, (nit)
Exiit ecce Draco multo ſudore foſinam,
Namq; ſigillabat cũ calcibus hunc Rocaforta.
Ille cauernoſas uadit ſtridendo per Alpes.
Ecce cito portæ de bronzo ſponte ſerantur.
Sed pede Fracaſſus Vaſconum more cucurrit,
Sbattiuitq; ſolo ſcarpato cardine poſtes .
Me ſeguitate gridat , quo nobis quæſo codardi
Forcia ſmarita eſt? ubi noſtra pdezza diauol?
Tum crucis impoſito ſigno ruit extra botegam,
Hunc reculare nihil fecit tunc forcia uenti.
Imbrazzant omnes ſcutos brandosq; filatos,
Tum ſaltant ſcorſam piliantes, extra foſinam,

Et ſe

Et sectantur Equi drizzatis auribus illos.
Mortifer ille Draco tenebrosa p Antra uagat,
Tombarumq; cauas cifilis in gentibus explet.
Ad cuius stridos comites uestigia drizzant,
Quem ammazzare uolūt si debēt perdere uitā.

Mafelina.

Sed nouus en facitur rumor, tantusq; bagordus,
Quod credunt non esse nisi ter mille diauoi.
Vox confusa procul loca per scurißima tombat,
Quæ uenit anterior sensim, crescitq; per aures.
Est genus omne auiū, pecudū, genus oē ferarū.
Quisq; suam uocē facit ut natura ministrat.
Nam Leo rugitum mittit, Lupus ac ululatum.
Bos boat, & nitrescit Equus, Gallusq; cucullat,
Sgnauolat & Gattus, baiat Canis, ursus adirat
Raucagat oca, rudit Mullus, sed raggiat asellus,
Demiq; quodq; animal propria cū uoce gridabat.
Hic pariter celerant incautos contra guereros,
Ac sua cum rabidis afferrant morsibus arma.
Si manegiare uolunt spadas, est grāde periclū,
Ne sibi medemis mortalia uulnera figant.
Quisq; suum corpus sentit morderier, atq;
Per tenebras ullam nescit comprendere cosam,
Longa cauernarum uia nigris plena latebris
Tomboat istarum uario gridore ferarum.

Verba tam propria nō inuenies apud Priscianum uel Calepinum.

Tomboat, fictitium verbum.

Comina.

Fantasticarat multo iam tempore Cingar,
Quem reperire modū posset dare lumen amicis.
Inuenit ascortus fozam finaliter unam:
Incipit aßidue cum brando tundere petras,
Hic fino tempratus erat (quia lāma spagnola ē)
Azzalo durus quem sæpe incudo probarat.
Ergo repercußis silicinis undiq; saxis,
Per cæcam tombam rutilas facit ire fauillas.
Tunc exhortati paruo pro Cingaris igne,

Laudant

Laudant in tepidum se strappozzare cruorem.
Iam claris oculis animalia tota capescunt, Laudant, co mendant.
In medium quorum Baldus se primiter offert,
Et nudo brando carnem smembrare comenzat.
Hunc scãno Taurũ, ferit Vrsũ, snẽbolat Aprum,
Hunc sbudellat Equũ, facit hunc spirare Leonẽ.
Illico Fracassus terræ bastone repulso,
Per mediũ armẽti ruit ut lupus inter Agnellos
Suffocat & manibus diros per colla Dragones.
atq; uenenifluos tãtũ necat unguibus Angues.
Cum pedibus manibusq; simul, cũ dentibus atq;
Squarzat, et in calido sbroiatur sanguine totus
Vinmazzus Iuueni Philotheo iunctus apreßũ.
Contra duos Tauros magnã sũpsere baruffam.
Cingar crebrificat nitidas generare fauillas,
Sed Draco prædictus uexabat morsibus illum.
Ne sic ut spada faceret splendescere petras.
Hircanus raptim Leonissam deserit unam,
Serpentemq; illum (Cingar clamabat) asaltat,
Sed tamen Hircani Cingar tunc fata ueretur,
Centaurum uocitat, Centaurus protinus iuit,
Hircanus iaciens spadam saltauit adossum
Serpenti, strictumq; tenens per colla caualcat.
Ille uiam currens Hircanum tergore gestat,
Falchettus cernens seqt, quo Hircane, gridabat
Quo te Hircane draco menat? desmõta miselle.
Hircanus longas per grottas fertur ab Angue,
Quẽ cũ pugnadis semper ferit inter orecchias.
En illos subito uelox Falchettus arriuat.
Hircanus post se Falchettum sentit habere,
Per quẽ securus strinxit tam fortiter Anguem,
Quod ruit ille cadens terræ, perditq; fiatum.
Quod straccatus humo uadit, perditq; fiatum.
Per dextram zaffauit eum Falchettus orecchiã
Quem straßinando stridentem retro tirabat,

Hircanus

Hircanus semper spronabat more cavalli,
Cũq; feris pugnis testam groppãq; marazzat.
Ille per horrisonas alpes repetando boabat,
Nec, quo menat eum Falchettus, ire volebat.
Hunc magis Hircanus speronans calcibus urget
Se tirat ille retro, nec vadere curat inantum.

Comparatio.

Non aliter cum vacca facit guidata Becaro,
Sorellas vaccas. *Maxime quando videt squartatas longe sorellas,*
Inq; cruentatis pendentia frustra cavecchis,
Et cum sanguifica sguarnazza stare Becarum.
Cingar huc adveniens totum dẽtaverat Ensem,
Non tamen e saxis flammas excudere cessat.
Iam Draco se noscit spazzatum protinus altrã
Ecce capit speciem, quoniam (mirabile dictu)
Quæ nũc Anguis erat facta est formosa puella,
Hircanus cecidit, Draco dum mutatur, arenæ.
Falchettus stupuit, cuncti mirantur in illam,
A capite ad plantas indutam vestibus albis,
Quæ manibus librum cicigando tenebat apertũ,
Cicigando susurrando. *Seq; latens trepidat ne sit compresa baronis.*
Corripit in soccam Falchettus prestiter illam,
Sed scappat e manibus vestis, Falchettus osello
Plus levis hanc iterũ per trezzas illico griffat,
Cui simul e manibus scarpat cogendo librettum.
Mirabunda nimis tunc res apparuit illis,
Vix Falchettus, eam raperat, librumq; serarat,
En pecus omne fugit multo sbraiere debottum.
Illa ribalda gridans plãctũ spargebat amarum.
Puellæ blanditiæ. *Falchettumq; orat tales dicendo lusingas.*
Ah Falchette, patis sic me tractare puellam?
Meq; tapinellam Dammam sic lædere suffers?
Ipsa ego nõ curans hominũ consortia Nimpha
Palladis has habito grottas, servoq; pudorem.
Deh miserere mei Dulcis Falchette, nec istud

Dignum

Dignum laude quidem fuerit per secla futura.
Nam te sbeffabunt dicentes, o decus, o laus
Barronē ualidum gracilem occidisse putinam.
Quid de me facies? en sum muliercula, cernis?
Ergo uelis quæso toltum mihi reddere librum,
Meq; sinas andare precor nitidißime Barro.

Berta.

Et sic Falchettum uulpina fraude corezzat.
Mox sub barbozzo squaquarinum fecit ad illū
Venerat hic Baldus, Cingar reliquiq; barones
Et mirabantur quantum sit bella puella.
Alter dicebat, scelus est offendere Nimpham,
Alter ait, non sic: nā uel stria, uel maga putta ē
Tam Falchettus eam dū pro pietate mouestus
Linquere disponit, lumen procul esse uidetur.
Voxq; sonora tonat dicendo prendite rursum,
Prendite Barones fœdam lordamq; putanam,
Nam totus mundus sit desertatus ab ipsa.
Lironus repiat subito per colla puellam,
Namq; manū flentis Falchetti euaserat illa.
Ergo tenet donec Vecchius barbatus ariuat,
Splendidus, & parēs anima superare Catonē.
Vt fuit agiontus læta cum fronte salutat
Guerreros, illi resalutant ualde stupentes. (brū
Mox Falchettum orat magicum sibi tradere li-
Illa gridat ne des, ne des, Falchette quadernū.
Iste malus Vecchius uos ingannare peroptat.
Cui uir sanctus ait, taceas miserabilis alma,
Iam iam tempus adest, quo debet reddere contū
De tantis animis pro te sub tartara mißis
Inde ait, a domino sic sic datur omnipotenti
O dulces fratres, ut uos de semine Christi
Huc uenissetis magicam destruzzere legem.
Dic meretrix, quæ nam es? dicis te Pallados eē
Brutta putana deæ famulā? tu mecha pudorem

Ser-

Squaquarinū, ē act[9] cū duobus digitis, toccas barbozzū alterius, poeta Godianus. Tenite fœmineos squaquarinos, tēnite basos. Putta est illa, cui si addis. na. suum significatum habet.

Seruas? ò quantum passa est te summa potestas,
Sed dare nunc pœnas te condecet, eijce librum,
Eijce mi Falchette librum, tunc protinus illum
Falchettus terræ Baldo mandante gietauit.
Extemplo magnus fit Terremottus ubique,
Turba diauolorum properat, zaffatq; ribaldam.
Quæ meschina gridans dum portabatur aiebat
Nocentina uocor magicis tam dedita chartis,
Decepiq; mea iuuenem cum fraude folengum,
Iam valeat mundus, mea sint habitatio uermes
Tartara, Serpentes, ignis, lachrimosaq; uallis,
Et sic plorando fertur cum corpore ad Orcum.

Nocentina fertur à dia bolis.

Comina.

Stabat quisq; tacens, somnumq; uidere uidetur.
Sed ridēs uecchius, me iam seguitate, comandat
Ergo post illum uadunt parlando nientum,
Roccaforta suos sequitur Pardusq; patrones,
Spezzacadena etiam squarzatis undiq; sellis.

Pedrala.

Postquam Vulcani pariter uenere Botegam,
Alloquitur uecchius. Bene iam ueniatis Amici,
Sunt anni centum quod uos expecto per istas
Speluncas, hoc celsa mihi prouidentia tempus
Concessit, donec te possem Balde uidere.
Qui perges (si uera docent me sidera) totas
Per Baratri portas, terræq; secreta uidebis.
Vnde tuam uitam, nec non cantare prodezzas
Decreui, si tanta mihi donabitur ætas,
Quod cum compagnis præsentibus inde retornas
Nomine Merlinus dicor, de sanguine Mantus
Est mihi cognomen Cocaius Maccaronensis,
Vos pater omnipotens iunxit, tutosq; reduxit,
Restat adimplatis animo sua iussa fideli,
Qui uos elegit propter lustrare Masones
Inferni, stigiasq; mihi narrare facendas.

Merlini sermo.

Iste Merlinus, est præsens poeta, & auctor huius uoluminis.

Conue-

Conueniet (fateor) grandes passare fadigas,
Quod desperati uitæ quandoque saritis. Saritis, pro eritis.
Gratia cælestis uobis cum semper habetur,
Vndiq; diffendet, nec uos mortalia possunt
Lædere, si dominus cæli præbebit aiuttum.
Sed tamen, ò, socij uos confessare bisognat
Quæ commisistis per uestræ tempora uitæ.
Nec confessandi quæso uergogna sit ulla,
Nam grandẽ meritũ talis uergogna ministrat

Togna.

Cingar id ascoltãs stringit se in tergore totum. Notandum.
Nam res difficilis se confessare uidetur.
Baldus ait, placuit nobis parlatio uestra,
Nos Merline pater tibi confessabimus omnes,
Nunc ego stelliferi pietatem nosco Tonantis,
Qui non aduertens quantum peccauimus illi
Nos elegit enim Baratri procernere Tombas.
Et sic promitto per sanctos illius omnes,
Fortes in bello semper nos esse probabit.
Eya igitur socii, mentem brancate gaiardam.
Quisq; sibi reuocans peccamina quãta grauaui t
Confesset, purgetq; animam, superetq; diablum.

Togna.

Tunc omnes flexis genibus loca singula carpũt
Quo melius possunt fantasticare comenzant,
Suspiras Cingar, nescit qua parte, rapinas.
Furta, sacrilegium, ludos narrare comenzet.
Dum pensare studet, scelerum confusio surgit,
Qua tot sunt equidem numero, quot sydera cæli
Deuentat mattus dum crimina tanta repensat.
Dumq; malum putat hic, subito dimẽticat illic.

Confessio.

Baldus erat primus qui confessare uolebat, Baldus
Ergo genuflexo deuotus crimina dixit,
Post quẽ Falchettus lachrimis confessat amaris, Falchettus.

Cinga-

Cingaris errando, sed non robbando sodalis.
Hircanus. *Hircanus sequitur, purus, sincerus & agnus.*
Fracassus. *Crimina Fracasso multum sed parua catauit.*
Namq; bonus certe semper fuit ille polastrus,
Vinmazzus. Hippol. *Sat Cẽtaurus erat caricus, corsarus & Hippol*
Moschinus. *Omnia confeßat plorans Moschinus ad unguẽ*
Philotheus. *Presto satisfecit Philotheus: nanq; colũba est.*
Rubinus. *Non fecisse bonum scelus est plus grãde Rubini*
Malfattus. *Optime Malfattus recti confessat amator,*
Malaspina. *Succedit Malaspina, satis quod dicat habebat:*
Boccalus. *Confessor ridet se confessante Bocalo.*
Liro. *Vna dies uoluit pro confessare Lironem,*
Corsarus semper quoniam fuit atq; Ladronus.

Cingaris Confeßio.

Cingar. *Sed postquam Cocaius eos audire calauit,*
Restat & ut Cingar mũdus purißimus agnus
Confessat, flexis ergo deuote zenochis
In primis nescit crucifixi adducere signum,
Vel formare crucem dicens in nomine patris,
Postea principium nimia formidine nullum
Scit dare, nec mediũ, nec finem, nãq; bisognat
A teneris annis dicat sua crimina, quaq;
Sẽtit eum quod magna trahit suspiria Baldus
Et cicigando suis sociis parlabat in unum
Cantonem ridens, em, em, stat freschus, & illi
Ridebant, quoniam sat norant Cingaris acta,
Dum confessatur sua frons sudore bagnatur,
Nunquam tam grandẽ dixit fecisse fadigam,
Iamq; dies unus passat, confeßio mezza est,
Itur dormitum, nox transit, Cingar in ipsa
Nunquam dormiuit noctu, sed solis in ortu
Surrexit, tornat, confessus uespere mansit,
Cui datur (ut potuit credi) penitentia grandis.
Omnia promittit Cingar, *si attendit ad ista*
Sat faciet, quamuis normam seruare solebat.

Atten-

Attendo nunquam sibi pro promittere stabat.
Immo promitto stabat pro attendere nunquam. Promitto non sta pro attendere.
Absoluit Cocaius eum, mox illico surgit,
Eya agite, clamat, Barrones quæ mora uobis?
Non est tardandum, preciosum tempus habetis.
Vos estis netti, mundi, perfecte lauati.
Quidue opus ulterius? tantum peccare cauete,
Nam cum peccatis, tunc mens diuina recedit,
Solus ego nolo specu restare sub ipso
Sed pars ex uobis Stigias descendat in oras,
Pars mecum maneat, sic sic iubet alta potestas, Notandum.

Comina.

Obmutuere omnes, cernentes seq; uicißim,
Ignorant quales Baldus uelit illic Amicos
Viuere, nemo quidem curat restare dedretum.
Ergo butare parant sortem mandante Cocaio,
Quales cum Baldo Plutonis ad atria uadant.

Sors.

Exiit Hircanus primus, qui saltat alegrus,
Nam cupit inferni curiosus cernere stanzas.
Post quē Falchettus, post quē fortißimus Hippol
Centaurus sequitur dubiosus & ipse Lironus.
Inde Fracassus *adest mox ultimus ipse rubinus,*
Malfattus, Cingar, Malaspinaq; stare iubentur,
Moschinusq; manet, Boccalus & ipse Cocaius.

Laus Cingaris.

Ingemuit Baldus dicens, sine Cingare nunquid
Ire feram? nunquid sine Cingare uiuere poßū?
Quicquid n. facio sine Cingare, *folla uidetur.*
Quicq̃d. n. meditor sine Cingare, debilis aura ē.
Cōpagnia quidē nostra est sine Cingare guasta,
Et sic dum Baldus loquitur plorabat amare.

Togna.

Quando suum Baldum flentem videre Barones,
Intenerauerunt præcordia pro pietate,

Et

Et facere incipiũt pro Cingare quisq; regattam,
Ergo consilio Merlini stare Rubinum
Est opus, atq; fuit Baldus contentus in hac re,
Dummodo stare uelit secum Philotheus achates.
Sed tantas fecit madalenas ipse Boccalus,
Et tantum brazzis Baldum exorauit apertis,
Quod fuit andandi sibi larga licentia secum.
Merlinus post hæc sermonem fecit ad illos,
Quod pars quæ restat nimium cõtita remansit,
Et pars quæ vadit nimium contenta recessit.
Ducere destreros secum nil quippe bisognum est,
Quos ad seruitium restantum Baldus arengat.

Arengat id est o birgat

Merlinus se detegit.

Tunc ego biscoctos panes, carnemq; salatam
Apposui mensis, dixiq; sedete Barones,
Post Epulas illos feci consurgere qui me
Sectantes intrant Maf. lini tecta tacentis.
Hisq; loquens dico, Vetra cercate sub ista,
Venturam, quia non modicam retrouabitis illic.
Centaurus voltat lapidem, tũc Baldus in atram
Descendit scalam longam bene mille scalinos.
Omnes succedunt, Merlinus supra remansit.

Pedrala.

In fundum scalæ portam catauere seratam,
Quam pede Fracassus patefacit cardine rupto.
Introeunt magnam nulla formidine salam,
In qua lux tanta est, effundens lumina passim
Quod tu iurasses hic esse Palatia Solis.
Est lapis ingentis precii qui lumina fundit,
Inq; coruscanti Cristallo fulgidus ardet.
Huc Baldus pperans quẽquam nõ cernit adesse,
Miratur, lapidis splendor cui tollit ocellos.
In circum salæ stant arma picata murais,
Pulchra, nec in toto mundo nitidissima tantum
Ille stupescentes pariter guardare comenzant,

Formidant-

Formidantq; quasi tam lucida tangere tela.

Heroes antiqui.

In capite ipsius salæ grandißimus Elmus Nemprotis.
Pendet, qui summa pēnazzum uertice promit,
Ac super excelsum quædam Damigella cimerum
Stabat, & hoc manibus distensis carmē hēbat.

Disticon.

Hūc portare gigas Nembroth certando solebat. Tubalcain.
Martelli inuentor fecit Tubalcain ipsum.
Baldus ait, Fracasse tuū caput hūc ferat elmum,
Corpore nō minor es Nembrotto forcibus atque
Illum Fracassus remouens in uertice plantat,
Nec sibi rem binas uoltas tunc dicere fecit.
Tunc processerunt armorum splendifer ordo.
En alter patuit uisu, collectus in unum,
Supraq; hoc scriptum tabula pendebat in alta.
Armaturam istam quondam se vestiit Hector. Hector.
Induit hæc Baldus, quoniā minor Hectore nō ē.
Vlterius vadunt, Troiano sanguine tincta
Arma uidēt, super ista fuit Epigrama notatum,
Ornarunt quondam paladini corpus Achillis,
Optima quàm fuerint Aiacis morte probatur. Achilles.
Hircanus tulit hæc, quibus est plus dign⁹ Vlysse.
Quæ dum cingebat, probus Hippol arma catauit
Quæ Venus Aeneæ componere fecerat olim,
Hæc mea sunt, dixit, mox prestiter illa dobauit, Aeneas
Non procul his etiam sunt arma nitentia theset, Theseus.
Hæc sibi delegit Baldo mandante Lironus,
Sunt quæ portabat fera Virgo Penthesilea, Penthesilea.
Suscip t hæc nemo, muliebris namq; figura est.
Hannibal ille furens ductor Cartaginis arma Hanibal.
Hic sua quin etiam Romæ tam noxia liquit,
Cingar ait, Romam si te rruit Hannibal istus,
Sic ego diabolum superabo Cingar eisdem.
Dixerat, & totum subito se ficcat in illis.

Hic

Si nobis Epule mancabunt (quomodo credo)
Quid restat ni cum squarcina tollere pellem?
Ac ibi sunt olei caldaria plena boienti,
Est focus (ut dicunt) Anguillas frizere possunt.

Gosa.

Hunc ob sermonem Boccali quisq; cachinnat. Frizere, uox padellæ.
At postquam rutilo texerunt corpora ferro,
Quisq; piat Scutum, seu Targam, siue Rodellã,
Constat abundanter teli genus omne fuisse.

Ars scrimmandi.

In medium Salæ Baldus saltauit in armis,
Seq; prouare parat scrimando contra Sodales.
Cingar in instanti trat de galone spagnolam.
Se quoque sub targa totus curuatus abassat.
qd Mēchione brauas? dicebat. nunc tibi Cingar
Quid ualet ostendet, sta saldus para stocatam, Brauaria Cingar.
Et sic dicendo tres colpos fecit in unum.
Baldus ridebat, semper scrimando repossat,
Mirat & attentus quod Cingar porrigat unum
Ante pedem, nam sic faciens sotosora tomaret.
Tunc piatonadam Baldus menauit ad illum,
Et pede supra pedem posito, dum se retirare
Vult Cĩgar, cascat, chioccatq; culamine terram,
Extemplo comites omnes mouere cachinnos.
Subrisit Cingar, sursumq; leuando gridabat,
Eya cito fratres, brandos educite uestros,
Et mecum pariter Baldo veniamus adossum. Cingar æquo animo inter amicos omnia sustinet.
Tunc omnes Baldum piatonizando ferarunt,
Qui ferit in fianchis, qui retro, qui ferit ante,
Omnes in tornum Baldo sua tela menabant.

Comparatio.

Non sic pirlat enim cum fœmina fila reuolgit
Guindalus, aut quãdo segetẽ rota saxea frangit
Vt Baldus girat pede solo terq; quaterq;
Deniq; toccatis cunctis ibi solus ab illis

Restitit intactus, cessat procedere scrimma.
Cingar abit, lapidemq; illũ tam clare nitentem
Despiccat muro, quem Baldi ficcat in Elmum.
Hunc tibi uictori, dixit, largimur honorem,
Cum quo per baratrum poteris donare lusorem.

Pedrala.

Post hæc Baldus eos scalam montare comãdat,
Quos ego suscepi feciq; sedere parumper.
Vos Deus, elegit, dixi, de gentibus vnos,
Vt prius e mundi uicijs, armisq; refecti,
Culsoream penitus ualeatis strugere sectam,
Ipsa quidem sic est operantibus aucta Diablis,
Quod nisi præsidium dederit uis una tonantis,
Christi summa fides, & lex cui Iulia *cessit*
Corruet, errorum multis nunc recta magistris.
Olim quarundam uetularum parua striarum
Turba dabat penas meritis incensa casottis.
Casotti, in quibus urun tur striges. *Sed modo non tantum confectæ tẽpore uecchiæ*
Gattas, Moltones, *Capras, porcosq; caualcant,*
Verum Magnates *plures, Dominiq; togati.*
Et qui dant populis in sacro iura senatu,
Se sub Culsorea statuunt ditione regendos.
Obseruant zobias, ungunt sua mẽbra cirottis,
Zobias, dies Iouis. Culsora. *Quos ego sæpe cauas tueor transire per istas,*
Nãq; suã properant ad chortezare Madonnam,
Culsora quæ dicta ẽ, reliquarũ prima stryarum,
Scortaq; Luciferi, *tot certe digna casottis:*
Quot lapides terræ, Maris undæ, sidera cæli.
Ipsa studens magiæ penetrauit uiscera terræ,
Inq; sinu centri simulatum condidit orbem.
Hæc uos cuncta decet nõ tantũ sternere brãdis,
Corde sed acorto, sensuq; a crimine mundo.
Dux eris atq; pater, sociorum Balde tuo rum,
Nulla superstitio poterit te lædere solum,
Sed cauant alii tua ne mandata refudent,

Ite

Ite precor tandem, crucifixi tollite signum.

Conclusio.

Baldus abbrazzauit fletu stillante Rubinum,
Mox alios, Malaspina suo pro Cingare luget,
Malfattusq; suo pro Hircano deniq; stricti
Agmine discedunt, nos sexq; remansimus illic

Explicit Vigesima phantasiæ Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE VIGESIMAMPRIMAM.

MACARONICEN.

Cingaris excrescit nasus tantum, quod ibi illo
Scapuzzat quoniam stryo tocarat eum.
Attamen hunc sanat Serraffus, postea Rassum
Custodem Nili fluminis interimunt.
Fracassi comites in forti tergore gestat,
Donec Culphoreas reperiere casas.
Illic dum parlat cum Baldo Luca Philippus
Baldus compagnos cernit abesse suos.
Quos alias tandem retrouauit habere figuras,
Sed per Serraffum pristina fazza redit.

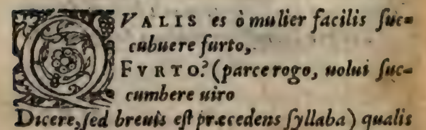

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI, PHANTASIAE.

Macaronice Vigesimaprima.

Comparatio.

QVALIS es ò mulier facilis succumbere furto,
FVRTO? *(parce rogo, uolui succumbere uiro*
Dicere, sed breuis est præcedens syllaba) qualis
Ergo

Ergo uiro facilis succumbis Fœmina, siue
Officio uoti, siue acta prurigine carnis, Metaphorica prouerbia.
Ast ubi tamburri formam tua pancia summit,
Ac inflata ut eri pellem distendier audis,
Perq; tuum gambar uadit rugando cauagnum,
Tempus adest partus, uel mortis dicere possum,
Quo meschina bonos debes padire boconos. Prouerbiũ
Angeris, & nunquam uelles habuisse maritum.
Sed postquam bellum sborraueris inde putinum
Nescis stare loco tanta est tibi nata uoluptas, Prouerbiũ.
Ad uomitumq; redis transacto tempore poco
Talis es ò Cingar *facilis succumbere furto,*
Furto? sic furto, nec tam succumbere furto,
Sed tot criminibus uarijs, tibi dicere possum,
Quot Sguiceros mandat montagna sguizarica
Sed mõ nanq; tibi cõfessio sancta leuauit (mortis
Ex humeris pesum quo non pesatior alter,
Lætus es, & cantans in stroppa sistere nescis. Prouerbiũ.

Parenthesis.

Heu quia sunt omnes, si rem bene cogito, Cĩgar
Nostra uelut Cingar facilis delabitur ætas
In uicium, sed mox animi fastidia surgunt.
Quis tam certus adest, quẽ nõ petulantia carnis
Pungat, & interdum tollat de tramite recti.
Quis tã sãctus homo, qui nõ quandoq; patescat
Esse caro, pressusq; ruat sub pondere carnis?
Ast peccare hominis, nunquã emẽdare diabli est
Si quandoque caro sua nos post uota reducit,
Nunquid nos alijs animantibus æqua potestas
Dissimiles statuit frustra? ratione uigemus
Hinc ordita fuit patribus confessio, uerum
Hoc opus hic labor est, facinus cõmittere paulũ
Nos pudet ante Deos, homini sed dicere multũ.
Offendisse Deum nobis minus esse uidetur,
At mage nos, homini cõmissum prodere, uexat.

Fallimur ab miseri uitio sine posse putantes
Viuere, quapropter si carne grauante labamus
Turpe qđ in crimen ueluti sors nostra ministrat
Ire sacerdoti nudare pigrescimus illud.
Mente faticamur, timor urget, pectus acerbat
Sinderesis, Montēq; humeris gestare uidemur,
At postquam fuerint animo discussa recenti,
Crimina, lætamur tantum euasisse laborem.

Contra Hypocritas.

Sed ueh qui superos lædunt sub tegmine recti,
Stat quia Iustitiæ sub imagine culpa frequēter.
Dicitur Hypocrisis uitium, simulataq; uirtus,
Deforis elucet uelut aurea petra sepulchri,
Cōparatio. Fœda sed interius putrefacta Cadauera seruat.
Noscite displiceat quantum fraus ista tonanti,
Qui nostra sub carne latēs reprobabat iniquos
Hypocritas reuocans meretrices atq; latrones.
Emendaturum genus istud namq; sciebat,
Sed pietas simulata nequit mendarier unquam.

Berta.

Non erat ex ipsis noster mihi credite Cingar.
Santificetur iūd ecl. inabi le positum. Non erat ex ipsis quos dicunt santificetur,
Sine Gabadeos, aliquos nisi quando gababat,
Atq; Viandantes sancta sub ueste robabat.
Sed modo confessus gaudet, titaloraq; cantat,
Bertezat, ridet, saltat, stigatq; Bocalum,
Qui quoq; Gaioffus salsa de carne Mezenum,
Vix confessatus Merlino fraude robarat,
Atq; simul dulci duo plena Cucurbita uino.
Increpat hunc Baldus ponerū spoliasse Romittū
At Boccalus ait, deh mangia in pace biauam,
Et tu non comedis persuttum Balde libenter?
Cauagnum, sportam. Forsan in inferno poteris retrouare Tauernā?
Baldus ait, Vinmazzus hēt de pane cauagnum.
Quid? Bocalus ait, nobis scriptura comandat

Non

Non in solo pane uiuat homo, caro carnem
Accusatiuo facit.
Quisq; piat festam pro Cingare, proq; Bocalo,
Qui uadunt mutuo follas narrando facetas,
Nam uia longa nimis sic sic breuis esse uidetur.

Gosa.

Baldus in excelso carbonem uertice gestat,
Qui nihilat grossas fulgenti luce Tenebras.
Iamq; caminarant per grottas mille pedestres.
Fit sonus ecce suas post schenas plurimus, atque
Vox gridat anterior, sta guarda, uade dabādā.

Comparatio.

Quali cum guisa Papam sociare uidemus
Inter Alebardas centum peditesq; staferos,
Per quos hic illic mandatur stare dabandam. Disparten, diuisim.
State, gridat Baldus, quo puenit iste tumultus?
Illico sfodratis brandis dant scuta lacertis,
Separat & comites ad bandas undiq; stradæ.
Fit uia trās punctas Brandorū utrinq; minātēs
Ac si per piccas uellet passare Todescus,
Maxima comparet tacite confusio gentis,
Quæ diuersimodis Franceso more caualcat
Pars eqtat Gramolā, ps Descū, psq; cadregam
Pars Colū, Trespū, pars secchiā, psq; Telarum,
Pars Tripodē ferri, ps Naspū, psq; Cauagnum
Pars Scopā, Tabulā, Concam, Misamq; farinæ
Per medios Comites nulla formidine passant.
Nil penitus citant, Baldus ridere comenzat,
Cingar ait clamans, quæ gens? quo pgitis? ola? Citare, minus est quā loqui.
Nemo respondet, procedit muta caterua,
Non modicū faciūt strepitū per saxa cadreghæ
Pistones iadæ, Grataroleæ, mille facendæ.
Continuo rident fratres, tamen omnia uisu
Contemplant stupido, brandis menare parati,
Falchettus loquitur, sunt isti nempe striones,

Est hodie giornus Zobiæ, Boccale, dimanda
Si Zobiæ fortasse dies est iste, nequaquam
Fortunam Boccalus ait, tentabo, sed ecce
Vltimus apparet, ligni cui zoppa cavalla est.
Vix ea fatus erat postquam transiuerat omnis
Copia, quod Secchiam stafezat desuper unam
Posterus, extremo tetigit qui pollice nasum
Cingaris, & subito post cœtum sprone galoppat
Illaq; barbaricas superaret Secchia cauallas.
Res miranda statim comparuit ante sodales,
Cingaris incœpit pededentim crescere nasus,
Defluit in longum, barbozzum iamq; tocabat,
Atq; bighignolos Lambicchi paret aguzzus,
Cingar at infelix umbram prius esse putarat.
Vnde manu reparare uolens urtauit in ipsum
Nasazzum, qui iam prolixus pectora coprit,
Suscipit & formam seu caudæ, siue budelli,
Me miserum, clamat, quo tanti copia nasi
Processit? mirate precor mirate fradelli,
Cernitis hunc nasum? tunc illi firmiter adstant,
Obstupuere pedes quoniam defluxit ad imos,
Diq; timens uoluit Meschinus currere longum
In Nasũ pedibus scapuzzat, & ĩde stramazzat
Baldus non potuit quin fleret fata sodalis,
Attamen ut prudens quod erat delusio noscit,
Ne timeas mi Cingar, ait, truncabimus istum
Nasonem petito, cui pristina forma redibit.
Boccalus parlat, quid sbigottiris ob ipsum?
Nempe tibi inuideo Cingar, nasare Melones
Stans drittus poteris, nec te bassabis odoris,
Hoc uerbo ridens Cingar patientia dixit,
Me iam per nasum bufali de more potestis
Ducere, sed quoniã mihi passus occupat ipsum
Iam septem cubitos longum, uolo circa colẽgum
Cingere, sic faciens læta cum fronte recedit,

Bighignol[9], est p illud rostrum per qđ lambicãtur herbæ.

Attamen andando pensat deponere nasum.
Iugiter hunc solito Boccalus more caleffat,
Iugiter & solito fert illum Cingar amore. Fert, sufert.
Non erat ex numero quorūdā quippe brauātū,
Qui dare sunt facıles, at non repiare botones,
Quod sim nasutus, dicebat, curo pochettum,
Languesco uerum tanto sub pondere Nasi,
Vin, Falchettus ait, tibi demus Cingar aiuttū?
Dixit, & a collo Nasum distorchiat omnem,
Precedensq; illum spallis non absq; fadıga
Sustinet, ac alii succedunt sæpe labori

Togna.

At pater interea Serraffus cunq; Giuberto,
Cunq; duobus erat Merlini iunctus ad Antrū,
Sed Baldum quando cognouerat esse recessum Color retho ricum cunque cunq;.
Prestiter auertit schenam, dixitq; ualete.
Tres illum seguitant Giubertus, Pizza Rafellus
Pizza capellettus greghesco stemate natus,
Sed mater schiauona fuit pensate fradelli
Quæ mixtura hominis, quid sit cōfessio nunquā
Cognorat, ladro, barrus, fur, sanguine gaudens.
Quid referā? stradiottus erat, queo dicere peius?
At Sradiottorum quia mos est mittere guerrā,
Pizza Capellettus, uel Pizza guerra uocatur.
Attamen a reliquis stradiottis distat in unum,
Namq; fidelis erat, per amicum tradere uitam. Tradere pro traderet uitam.
Patria sed pulchri fuit urbs Milanesa Rafelli,
Qui nunquam panē, nec quicquid corpora nutrit
Summebat, dulci tantum se pascit amore.
Quapropter quicquid contrectat, replet amore,
Serraffo multum fuit hæc complexio grata,
Vtebatur eo uariis in rebus Amore.

Masellina.

Ergo cito magicum traxit de pectore librum,
Dum legit, en Cerui ramosi quattuor adstant,

Ore brias ut equi, gestantes tergore sellas.
Quos montare iubet Serraffus: nemo repugnat,
Quattuor hi strictis calcagnis, oreq; presso
Ne dicant Iesum, per opaca silentia currunt,
Immo uolant, quoniã portantur supra Diablos,
Ad orbescã, sine luce. *Itur ad orbescam, guidant quocunq; Caualli,*
Inq; oculi motu post Baldi terga fuerunt.
Quicquid caualcari potest, caual[9] appellatur. *Sistite, dicebat Serraffus sistite Ceruos.*
Ecce procul Baldi grottas illuminat Elmus.
Tunc dismontarunt, Ceruosq; recedere mandat
Bubę, latine Vpupæ, auis est. *Serraffus lappidesq; Bubæ tres expedit illis,*
Quas si quis gerit in boccam, inuisibilis efit.
Efit, efficit. *Ergo simul properant, alios guardare ualentes*
At non guardari, lapidum sic maxima uis uult,
Introeunt Baldi compagnos nemine uisi,
Ac ibi ridendo pugnos menare comenzant.
Primus Boccali Serraffus percutit aurem,
Oyme gridat, quis nã mihi nũc pcussit orecchiã?
Chiappa, latine Clunis. *Talia dum loquitur chiappa picigatur in una,*
Va Dianol, ego nonpossum uiuere cancar
Balde tibi ueniat, quo nos codesella menasti?
Pizza Guerra pedes transuersat ante Lironẽ,
Qui cadit, et surgẽs alia quoq; parte tramazzat,
Namq; Rafellus eũ spingit, buttatq; strauoltum
Hippol ait, quid Balde iuuat portare lusorem?
Cotoris, matulis. *Vndiq; tampellor pugnadis nempe cotoris,*
Nec Percussores uideo, tamen ecce putabor
Mattus, namq; uolo me met deffendere pugnis:
Sic ait, & manibus conclusis uerberat umbras
Ginbertus ridens Falchetti e tergore nasum
Cingaris abstulerat, pouerumq; tirabat ubiq;.
Heu quia, Cingar ait, p nasum ducor ut Orbus.
Prouerbiũ, cũ quis sibi met malum facit statim *Hircanus dum uult illi succurrere pugnum*
Menat, & in saxum colpit. sofiatq; panadam,
Nemo stigat Baldum, sed eũ uenerãdo respectãt

Serraffus

Serraffus caudam Centauri tirat equinam,
Ille iacit calzos, frustraq; recalcitrat umbris.

Pedrala.

Galantariam post ipsam deniq; petram
Serraffi iussu sbroccauit quisq; bubinam,
Noscunt Giubertũ qui ridens currit, abrazzat,
Stringit Cõpagnos; Serraffum Baldus honorat,
Supplicat inde uelit de uultu tollere Nasum
Cingaris ingentem, primæq; reducere formæ.
Non cogat, Serraffus ait, me Cingar ad istud,
Namq; malũ propriũ, nec non nihil utile poscit.
Si bene quicquid agit nesciret corde locare,
Ad nasum faciat tres, quattuor, octoq; groppos
Deh Serraffe pater, dicebat Cingar, utrunq;
Tollite uobiscum quæso nasumq; rudemq;
Mermoriam, plus quàm talis mihi machina re-
Ergo Serraphus motus pietate cauauit (stet.
Extra scharsellam Cerottum nescio qualem,
Molzinat Nasum ueluti si mungeret Hircum,
Qui callat sensim, Candelæ more brusantis.
Vt fuit ad primam speciem festinus ab illo
Se tollit Cingar, saltat uelut Hædus in altum,
Nec fuit ordo unquã post hac sibi tãgere nasũ;
Iugiter addubitans rursum ne cresceret ille.
Hinc fuit Adagium (uerum saluando) repertũ,
Quando quis non uult sibi Nasi pinza tocari.
Vix ea finierant, Serraffus in ore lapillum
Claudit, & ut sociis non uistis inde recedit.

Comina.

Iamq; caminarãt tres Antra p abdita giornos,
In finem Grottæ firmarunt deniq; passum.
Non ultra passare ualent, Via namq; smaritur.
Vnicuiq; nimis durum est reflectere passum.
Aut replicare uiam tanta strachedine factam.
Ergo impazzati stant omnes, ut solet esse

sofiat, ut alleuietur dolor.

Tres negationes simul.

Molzinat, molliter ungit.

Prouerbium à Cingare ductum.

Pinza, sumitas est uox Cremonesa.

Comparatio.

Quando formicæ peragrantes ordine longo
Supra muraiam basant se sæpe uicissim.
In medio quarum si cum carbone notatur
Linea, non audent signum transire per illud.

Berta.

Attamen horrendũ saxum Fracassus abrazzat,
Fortiter & releuans obscurum detegit Antrũ
Cisternæ simile, aut fossato ualde cauato.
Apponunt aures si quid sentire ualerent.
Audiuere sonum fluuis per saxa strepentis,
Cernere nil possunt oculis, qa ualde profundat.
Cingar confestim descendere cogitat illuc,
Ergo se manibus brancans ad saxa Cauernæ
Callat, & ad fundum tandem stracatus ariuat.
Hic retrouat stagnum multo rumore perundãs,
Quod sentit raptim longas percurrere Tombas.
Cæpit cum ualido clamore uocare sodales
O, o, Compagni, tutti callate deorsum.
Quo uix audito descendunt unus & unus,
Tãdem quisq; fuit retrouatus ad ima Cauernæ.
Baldus monstrabat rutilo fulgore Paludem,
De qua procedit flumen uolucrumq; caminat.
Per longum littus Baldo præeunte meabant.
Ecce senem medio cernunt in flumine supra
Delphinis tergum, quem barba canuta decorat.
Quem quoq; Delphines seguitabãt quinq; natantes.
Portantesq; suo bellas ĩ tergore Nimphas.
Ipse procul cernens lumen turbamq; stupebat.
Quæ noua res ista est? dicebant sæpe uicissim.
Mox contra Baldum brauosa uoce gridabat,
Quo te stulte pedes? qui uos per littora nostra
Trentapara guidat, presto reflectite gambas.
Respondet Baldus, cælo cascamus abalto,
Imus ad infernum nobis ostende Viazum.

Cui senior dixit, facilis descensus auerni.
Attamen audacter facis istas ire per Vmbras,
Et nisi cum sociis aliis tornare fretabis,
Dat mens quod grandis ueniet desgratia uobis.
Dedecet humanos contradas ire per istas,
Ergo retornetis, uestrasq; reducite plantas.
Impatiens Fracassus ait, nunquid Deus es tu?
Aut Dii fortaßu Tomba uersantur in ista?
Cui uecchius, dea nostra mihi dedit istius amnis
Arbitrium, septem qui mādat in æquora flumos
Nilus habet nomen, non unquam cognitus orbi Nilus.
Quo de fonte cadat, sed uos modo mente ribaldi
Sacrilegiq; suum retrouastis nequiter ortum.
Et pede macchiato calcatis littora sancta.
Ista puellarum Iuuenumq; caterua ministrat.
Ad mea de lautis conuiuia fœta uiuandis.
Sublimem regina deum me culfora fecit.
Qua maris Imperium sub terra poßidet omnis,
Quæ quoq; magna suis dignatur tradere seruis
Flumina, stagna, Lacus, ualles, canalia, fontes,
Distribuitq; suis Barronibus
De quorum numero dictus sum nomine Raffus
Qui fruor ingenti super istud flumen honore,
Sum Deus, ergo cito decedite partibus istis.

Gosa.

Baldus ait, deus, es merdosæ forte latrinæ,
Si tamen ut baias deus es defende teipsum.
Sic dicens grossum lassat sfronzare giaronem, Giaronē, saxū ritundū
Qui media chiappās Delphinum in frōte pemit.
Raffus it ad nodum nulla deitate segurus, Ranocchius
Extra tenet musū ueluti Ranocchius ab unda. est ranarum
Cetera turba gridans incepit sbattere palmas. mas.
Plorantesq; uaghæ scapulant hinc inde puellæ,
Supra delphinos uadunt laniando capillos,
Diffugiuntq; procul multa formidine pulsæ.

Compa-

Comparatio.

Columba. Ciuetta. Martorell⁹. Gattus. Barbagianus.

Non aliter quando requiescunt noctæ columbæ,
Inter quas uolitans nocturna Ciuetta lacessit;
Vel martorellus, Gattus, uel Barbagiannus.
Intrarat, sed iam medius Lironus in amnem,
Et Rasso sicut Polastro colla tirauit.

Pedrala.

Cingar miratur mundum reperisse nouellum,
Esse per incantum tamen omnia facta sciebat.
Nõ procul en flumẽ ternos se frangit in amnes,
Hic fluit ad dextrã, hic mediam, hicq; sinistrã,
Et sunt omnino sine ripis flumina, per quæ
Si sine burchiello uis pergere, perge notando.
Hic plantas terræ fixas tenuere sodales,
Armorum nimio retrouant se pondere pressos,
Ex quo difficilis datur his nodare facultas.

Lisso, leuigato.

Inde petram retrouãt lisso de marmore quadrã,
In qua scarpello talis scriptura notatur.

Epigramma.

Si ad dextram uadis, cernes Iouis atria magni.
Si ad mediam tendis, Neptuni tecta subibis,
Si ad leuam pergis, Plutonis regna uidebis,
Hic tres germani mundum cum sorte taiarunt.

Taiarunt, separarunt.

Valde stupent comites fabellas cernere ueras.
Fracassus ridens dixit, butemus amici
Et nos hic sortem, quo dicto percutit illam
Marmoreã petrã Morgãtis habẽdo bachioccũ,
Quæ longe reboans in pezzos mille fluescit.
Mox ad compagnos, cũ Cingare maxime plat.
Per quem sit melius uel gratius ire canalem,
Cingar confortat medium, quod menat ad agros
Neptuni, Baldo placuit, reliquisq; Baronis.
Sed modus est nusquam, qa flumẽ littore mãcat,

Fracassi gaiarditas.

Ergo Fracassus medias saltauit in undas,

Qui licet immensus sit corpore more Gigantis,
Vsq; ad centuram tamen est in gurgite siccus,
In moiamq; suum uadit menando culamen
Inde uocat socios dicens, rogo cara brigata
Supra meam schenã mõtate gaiarditer omnes,
Sum dispostus enim uos totos ferre per undas.
Baldus ait ridens, poteris portare Fracasse?
Respondet sic si esse tis duo tanta sodales,
Ergo omnes saliunt schenam, spallasq; Fracaßi,
Lironem in dextram spallam consistere fecit,
Seq; tenens Hippol manibus consedit apressum.
Baldus at in leuam magnæ se brancat orecchiã.
Falchettus sedit canis instar supra cerebrum,
Boccalum stringam calzarum groppat ad unã.
Centaurus non uult adeo caricare Fracassum,
Sed nodat Hircanum gestando supra culattas,
Tot passarinos Fracassus habere uidetur
In spalla, iuratq; illos pesare nientum.
Supter lascnam ficcato Cingare striccat.
Quem facit, ut sgregnẽt alis, mollare correzzas
In dextra portat se sustentando Bataium,
Ergo prolixis cum paßibus ire comenzat,
Et quo guidat iter Neptunia littora poscit,
Se per galonem quandoq; reuoltat eundo,
Et cum terribili sfrantumat saxa bachiocco,
Nam strictus nimis est, dum uadit, sæpe canalis.
Tandem post longos miliaros, ecce diei
Conspexere procul radium, finemq; cauernæ,
Quo læti comites pariter cantando triumphant
Precipue Cingar dicebat tale sonettum,
Postquam de cæca sumus hac presone cauati,
Cantemus tararan, cantemus, tantara tara,
Et sic paulatim iunguntur ad hostia Tombæ.
Hic se discaricat Fracassus pondere dulci. Paſſiuum p actiuo.
Ac simul armati uenerunt extra cauernam.

Comparatio.

Comparatio.

Non aliter faciunt quū nos damatina iacentes
Poltronizamus nolentes surgere plumis,
Prouerbium *Et Sol ad mediam gambam sua lumina spargit,*
Sed quum massaræ ueniunt aperire fenestram,
Dismeßiati distendimur instar Aselli,
Nilq; lusimentum giorni guardare ualemus,
Sic isti egreßi tenebris uix cernere possunt,
Sed mox suefacti mundum uidere nouellum,
Atq; nouum Solē, noua tēpora, frigus, & æstū.
Artibus hæc magicis sed quisquam iudicat esse.
Fracassus iurat, uult sternere cuncta bataio.
Hic absq; arboribus campagna piana uidetur.
Qua non est maior Veronæ, larga nec illa
Quam cāpagna colis nostro mēchione da Goito.

Est quæstio, quare habitātes Godiū dicātur Mēchiones. Saluanellus hāc soluit dicēs quòd menchiones nō deberent dici, at Mintiones à Mintio flumine suo. Harenas po stribula.

In medio campi celsum uidet Astra Palazzum,
Supra quod centum fumant de longe camini.
Illic Smirna suam plantarat Culfora sedem,
Culfora dicta quidem cognomine, noīe Smirna.
Sēper banditā tenet hic maga pessima chortem,
Perq; suum Regnū multas fabricarat Arenas,
Altera sed maior, mirandaq; cosa uidetur,
Nam fundus Pelagi stat in altum more solari,
Nec fluit in giusum, quāuis agitetur ab Euris.
Per quem Sol radios fundit penetrante lusoro,
Ac si per Vitrum passaret flamma stopini,
Vnde nouus mūdus paret, Phœbusq; secundus.

Togna.

Se maris in fundo cognouerat esse Fracassus,
Do diauol, ait, nunquid tibi tanta potestas?
Sic igitur Pelagi fundamina pendis in altum?
Sic, uelut Aer, aquæ p te grauitudine mancant?
Non *nō, quid facimus? celeremus cara brigata,*
Quo dicto pariter uadunt incontra palazzum.
En procul occurrit Peregrinus cum Peregrina

Bordones

Bordones ambo gestantes atque capellos,
Immantelati breuiter, cinctiq; Fiaschis,
Atq; uidebantur nimia strachedine lassi,
Ipsaq; strachedo longum fecisse caminum
Monstrat qua propter stratis in littore pagnis,
Membra solo buttãt, reuocantq; sedendo uigorẽ.
Conueniunt illuc fratres, pietate mouentur, (nis
Nãq; senex Peregrinus erat, caricatus & an
Cui grandis canuta coprit barbazzia pectus.
Sed Peregrina uiret facie, multumq; galanta,
Non plus quam septem bis uultu denotat annos
Blandidulos terræ pudibunda tenebat ocellos,
Quos aliquãdo tamẽ releuãdo corda scanabat
Præcurrens alios hãc protinus Hipol adocchiat
Et iam (sicut erat solitus) ueschiatur Amore.
Baldus Amoreuola *Peregrinum fronte salutat.*
Mox ait, unde uenis? quo uadis? q̃d tibi nomẽ?
Ille refert, uenio Paradisi e partibus almi,
Vado sub infernũ, nomẽ mihi Luca Philippus.
Quid te, Baldus ait, Paradisum linquere fecit? Luca Philip
Illic nonne bonum felix quoq; tempus habetur? pus.
Respondet Vecchius, Te stessum fallis amice,
Inganatur homo Paradisum qui putat esse
Deliciis plenum, Solazzis, atque richezzis.
Sũt quadraginta anni q̃d ego plãtãdo Tauernã Via Flaminia.
Ostus eram non per romæum quippe uiazzum, Via Romæa.
Ante sed Hospicium Paradisi semper habentis
Mille cadenazzis portas stanghisq; seratas
Et sua taccarunt passim uelamina Ragni
Varcabant giorni septem quandoque, uel octo,
Nemo forasterus bandas ueniebat in illas,
Si tamen ullus erat qui tandem accederet illuc,
Vel gobbus, uel zottus erat, uel lumine sguer
Vel cantans uacuus coram latrone segurus (zus
Nemo qui scottum posset pagare Tauernæ,

Qui

Qui uellet cameram, qui lectum, quique biauam
Quisq; carens numis, soliti dormire paiaris,
Strazzati, pedites, panem cercando per ussos
Raro Pontifices uidi, Regesq; Ducesq;
Raro Signores, Marchesos, atq; Barones
Raro Capellatos, Mitratos, raro Capuzzos.
Qui mihi ducatis plenos aperire ualerent
Borsottos, quaias pagantes atque capones,
Spumatos, lectos, dulcem, garbumq; phalernum.
Hi sunt qui faciũt richas pinguesq; Tauernas
Hi sunt qui spendũt, quia possũt spendere, large.
Procuratorem si quenquam forte uidebam,
Vel quoscunq; Forum numi facit esse lecardos,
Vix id credendo Miraclum grande putabam.
Hac ego pro causa sdegnatus ab inde recessi,
Maxime quod quidam Prælatus, tpe uecchius
Ob longum straccatus iter, plenusq; gramezza.
Ante fores cœli pouerellus denique uenit.
Cum pede chioccabat portam bis terq; quaterq;
Nemo respondet quia nemo est Ianitor illic.
Denique post longas batituras, ecce canutus
Ianitor alter erat, quem Petrum noĩe dicunt,
Protinus in colera spallaneat rugine vecchio
Stridentes Portas, & rauca uoce sonantes
Quis gridat, hãc bussat portã? quæ frezza coer
Ille tapinellus uecchiũ prostratus adorat, (cet.
Ac rogat introrsum recipi, fierique Colonus
Littoris astrigeri, aut aliquo cantone locari.
Hinc, Petrus ĩqt, abi, nihiles nũc æthere dign.
Nec fueris, donec Mundo stria Culfora uiuat.
Quam dum permittet Deus inscrutabilis orbi.
Viuere, qua pereunt animæ sex mille quot annis
Nec tu, nec tua stirps poterũt ĩtrare chi drentũ.
Vade, nec ulteri9 chiocches ne forte chiocheris.
Talia dum fierent, exibant mille Putini
Aligeri

Nemo, fuit uir portinator paradisi, ut ego claudo & nemo aperit. Petrus.

Angeli.

Aligeri nudi, saltantes atque canentes.
Inq; meam sine respectu uenere Tauernam,
Et mihi mangiarunt cofinum de pane repletum
Tres uaccas, septemq; Boues, cinquanta capones
Viginti pegoras, castrones trenta bicornes,
Octoq; Mezenos, de ceruellatibus Ollam,
Quid plura? & gattas, asinũ, mullãq;, canesq;
Mastinos guardam Cortiui nempe uorarunt,
Et nisi quam primum scapolassem nudus ab illis
Meq;, fiamq; meam duplici boccone rapissent.
Pensa mo post mortem quæ consolatio restat.
Noscere uin quare tantum petit astra pouertas
Est quia nil portat secum, qua properin altum
Consurgit facilis festucæ more uolantis.
Est ubi (me miserum) mea filia cara? quis illam
Ladrazzus rapuit?

Appositio. Fia Venetianiter, pro filia.

Togna.

Sic dicens uecchius mendax disparet ut umbra:
Contremuere pedes Baldi, steteruntq; capilli,
Multaq; contraxit faciem marauilia crispam,
Quando reppentina se uolta repperit illic
Solum solettum neque coram uidit amicos.
Quid faciat, uel quo flectat uestigia, nescit,
Mente Deum uocitat, Serraffam uoce gemẽdo.
Deniq; Culfoream, satius putat esse Masonem,
Vadere, smaritos ubi forte catabit amicos
Non uix andatu compleuerat octo Cauezzos
Pizza cappellettus procul obuius ecce ruebat,
Nam super amblantem stradiotti more zanettũ
Currit, et altiuolã giauarinam sustinet armo.
Baldus eum norat, uocat, heus, ò, Pizza capelle,
Angelus es nunqd Gabriel? da quæso nouellas,
Est ubi Serraffus nostri spes una reposti.
Pizza capellettus respondet, nobilis Hæros
Salue, nõ procul est, qui nil nisi curat amicos,

Posuit pedes & capillos, ut omne contremuisse corpus denotaret.

Amblantem franzositer.

Lapis optalamius, inuisibilē reddens:

Serraffus pater, & lapidem tibi cōmodat istū,
(En cape) quem dicunt optalamium.
Is latet in Lauri folium, quem nemine uisus
Ore feras, intraq; lares ubi Culfora godit,
Te roga: ut scharpes illi de corpore uitam.
Dixerat, & subitus campagna sgombrat ab illa
Comina.

Baldus habens ergo petram, nil cernitur ullo,
Culfoream uersus drizzat se protinus Aulam.
Incontrat uarias comitiuas sæpe Striarum,
Per mediū quarū tanquam nihil effluit agmen.

Tāquā nihil Nihil fuit homo inuisibilem se faciens ad libitum.

Sæpe uoluptatis causa tirat hic tirat illic,
Guarnellos, calcesq; menat, pugnosq; frequētes.
Aduenit ante fores pallazzi semper apertas.
Omnia sunt aurum, cornisia, limen, & arcus,
Introit, armatum circumspicit agmen ibidem.
Guardia Reginæ quod erat, stans iugiter illic,
Dummodo Pallazzo suberat, ludisq; studebat.
Gaude, Baldus ait, mi brande, cibaberis, ecce
Carnes & sanguis tibi præsentantur abunde.
Transit ad obcinctam clausuram mille colūnis,
Omnia sunt aurum Bases, capitellia, Frisi.
Quales hic reperit strepitus, qualēq; tumultum,
Quales mollities turpes, actusq; salaces,
Vtile nil scribi posset, si scribere uellem.
Hostia per girum camerarum plurima iusto
Discompagnantur discrimine semper aperta,
Cuncta sigillatim statuit discernere Baldus.

Aromatopola Striarum.

Ex frequentia transeuntiū, regales portæ sorbere uomereq; homines uidetur.

Se uiat ad quandam portam, quæ nocte dieq;
Stat patefacta, strias sorbēs uomitansq; frequētes.
Intus tich tochat pistatio Mortariorum,
Crebraq; campanæ similis percussio Bronzi.
Transcendit limen, causæ pistaminis adsunt,
Obsta-

Obstupet innumeros illic retrouare Striones,
Innumerasq́; strias uecchias, modicasq́; puellas
Non ea medesimo generatur schiatta paeso,
At sunt Italici, Greci, Galliq;, Spagnoles,
Magnates, Poueri, Laici, fratresq;, Pretiq;,
Matronæ, Monighæ per forzam claustra colētes
Sollicitant multas tenui sine uoce facendas,
Plurima conficiunt unguēta, Cerumina, pastas
Vnctis, Implastros, Pilulas, confecta, cirottos,
Mille serant, reserāt scatolas, uoltātq;, reuoltāt
Vrceolosq́; tegunt, retegunt, soluuntq; resoluūt
Vasa triacarum, Mortaria bronzea chioccant.
Pars hic mensurat trutinis, pars illic abhorret
Taxum pistillo quatiens Aconita, Cicutas.
Electuaris complentur bissolla mille,
Compositis, heu heu, nigro de puluere mortis,
De spuma zatti, de ladri carne picati,
De pulmone Asini, uirda de pelle Ranocchi,
De pus matricis, de infantis sanguine cæci.
De Cadaueribus tumulorum, deq́; sagina
Virginulæ, de felle Bouis, de lacte figorum,
De sudore patris proprii, de (pro scelus) alba
Paschalis ceræ candela, deq́; sacrato
Chrismate, de Christi dono baptismatis unda.
Fingunt mixturas cum sacris mille prophanas
Quas, uti componant, describere forte ualerem,
Sed metuo Errores si quando reprendere vellē,
Errorum fierem præceptor, meq́; Tomistæ
Dignum censerent Mitra, Christiq; cauallo,
Sed de more briæ mihi cauda daretur Aselli.
Talia pro magno nec haberent, numq́; poetas,
Ac Oratores, Medicos, Legumq; ministros,
Namq; Senatores, & qui dant iura Brigatis,
Quā plures retegunt ad cursum pergere noctu,
Sed quia respectu legis præuertitur ordo,

Toxicum le thale. Mille refertur ad electuaris. Hic puluis, & hoc poluis ut supra in Aegloga prima Zanitonellæ.

Appositio.

Iocatur poeta.

Ad cursum striarum.

Nam

Namq; solent grossi pisces mangiare minutos,
Prouerbium *Desuenturatæ quædam solummodo uecchiæ,*
Suntq; supra Asinos plebi spectacula fiunt,
Sunt quæ Primatum multorum crimina cælant
Sunt quæ sparagnāt Madonnis pluribus ignem.
Baldus supra videt, subtiliter omnia versat,
Inscriptasq; legit scatolas, vrcesq; notatos,
Nil nisi mortiferum passim legit esse venenum.
Librazzos aperit, uel apertos lectitat omnes,
Nil nisi letales considerat esse recettas.
Quomodo garzones saturētur amare negantes;
Quomodo stuprandi causa dormire coercent.
Quomodo adulterium vxoris vir noscere poscit.
Quomodo uirgineæ cogantur amare puellæ.
Quomodo nō tumeat mulier cornando maritum.
Quomodo si tumuit, Fantinum mingat abortū.
Honestissime *Quomodo vix natos vicient sua fascina puttos*
Quomodo desiccent odiati membra mariti.
Quomodo de birlo mentem, de corpore uitam
Eiusdem tollant, ualeant ut pascere Mæchos.
Fœtentes ibi sunt, rancæ, vecchiæq; striazzæ,
Quæ uadunt redeunt portantes Bissola circum
Has Baldus seguitans vult rerum cernere finē.

Scola Striarum.

Est locus alter ibi ter centum brachia longus,
quo docet (heu quātas) uecchiarū turma puellas
Sunt ibi Dongellas scarcossæ mille docentes,
Suntq; Pedantrices in despensare Triacas,
Et pedagogarum dant ritus more tenendos,
Qualiter obsequio ueneris sua uota sequantur,
Qualiter infantis tenerini membra smedullent
Qualiter ungantur, moueantq; tonitrua cæli.
Qualiter & segetes, & uites gradine tollant.
Qualiter in uarias formas sua corpora mutent.
Qualiter efficiant quod amātis forma diabli est.

Scarcossus dicitur qui macer undique promulgat ossa, ut uecchię. Nam striæ coeunt cum diabolis sub imagine amā

Qua-

Qualiter et Xp̃m renegent, Christiq; batesmum
Qualiter alliciant prætos sibi tradere sanctam
Eucharistiam, aut alicuius membra beati,
Qualiter (ah facinus) Crucifixũ stercore turpẽt
Qualiter ad stagnũ Nursæ sacrare quadernos
Pergant, implentes pelagum Terramq; diablis.
Qualiter & studeant griffas scapolare Leonis
Pontificis, cui cura bonam stat ponere guardam. Leo Papa.
Baldus nunc huc, nunc illuc præcepta striarum
Audit, & intendens aliquam si noscere posset,
Cingaris uxorem uidit, Bertamq; magistras
Esse puellarum, traxit quasi turbidus Ensem,
At circunspiciens ibi plures esse Madamnas
Primatum uxores, se prostituisse diablis
Mucchiachias, tacuit, risit, latuitq; libenter. Mucchiachias, morosas spagnoli cum.
Semet confortans, quod quas hic esse putamus
Dianam, illic striges scortasq; catauit.
Sed laudauit eas sua furta umbrata scientes,
Semiremissa quidẽ culpa est quæ tegmine trãsit.
Non ibi plura deest uariarum turba Sorarum,
Officium quibus est solum condire Triacas.
Baldus enim tunc esse diem non credidit orbi,
Sed zobiæ noctem ueluti gens plurima pensat.

Postribulum Striarum.

Introit ulterius retrouans loca turpia tandem,
Turpia dico iocis lasciuis, atque pruritu,
Turpia, nequitiis blandis, luxuq; petulco,
Turpia mollicie, Venerisq; libidine, scortis,
Pellicibus, tandem quicquid patet esse Lupanar
Pulchra sed aspectu sunt muri, testa, solari,
Non mihi si centum bocchæ, centumq; fauellæ,
Quas Baldus gioias ibi uidit, ferre ualerem
Longaq; larga patet cubitos caminata trecẽtos Caminata, maxima camera, quæ possit caminari, uel ca-
Cuius tecta nitent auro, pauimentaq; muri
Dicere nõ opus est quã fulgida strata parantur,

Argento

minata, quia secundum Vetruuium plures habet caminos.

Argento, Rasso, Bisso, Ganzante, veluto.
Leggiadros Iuuenes, bellos facieq; uenustos,
Stringatos, agiles, quos indicat esse Diablos
Humanum pilasse caput, moresq; decentes
Conspicit innumeros circum scherzare puellas.
Quas gestant vestes auri, Brettasq; ueluti
Prætereo, aut ostri calzas, Rensiq; camisas.
Quin etiam lapides preciosos pono dabandam,
Muschium, Perfumos, Muscati uasa, zibettum.
Sentit aquas roseas pauimenta per aurea fusas,
Florida porphideos coprunt spalleria muros,
In quibus affixi dant specchi lumina circum.
Illic Meschinæ se stant ornare puellæ
Imponunt sguanzis, fronti, colloq; bellettum
Atque coralicios faciunt parere labellos.
Incrispantq; comas propter placuisse Diablis.
Prætermitto lyras, Flautos, citerasq;, Leuttos,
Scambiettos, danzas, festas, Ballosq;, Morescas
Ipsa Voluptati præregnat Culfora tantæ,
Quæ sup auratam stat fronte superba Cadregã
Fedrala.

En quomodo lupanar inhonestissimum honestissime describit Merlinus noster

Hæc ea dum Baldus crispo considerat ore,
Ecce cathenatum grandi rumore Bocalum
Strasinare videt, calcis pugnisq; domatum,
Vndiq; uisendi causa lasciua Iuuentus
Circunfusa ruit certamq; illudere capto.
Spingitur ante Tronum Regine paup homellus,
Voceq; sbragisfera pietatem, gridat, habete.
Culfora capturæ causam tumefacta dimandat,
Responditur ei quod posimus iste Gatossus
Intrarat furtim propter robbare Coquinam.
Et iam Fardellum de caso, carne, Botiro
Fecerat inde duos sguataros bastone domarat
Nec quod scriptus erat regalis seruitor Aulæ
Nec quod sallarium bruttus poltronus habebat

Nec

Nec qua uenisset banda parlare uolebat.
Culfora sdegnato faciem sembiante reuoltat,
Hinc, ait, hinc istum zaltronem ducite prestum,
Hic cito quæ mora sit? me mastiazzus amorbat,
Et spuzzo liuomo tenuauit odore zibettum.
O quam poca fuit discretio uestra, tulistis
Ante meos oculos istam duxisse Carognam?
Ite uiam, rozzamq; sibi peruertite formam.

Comina.

Protinus infelix streppatur ab inde Bocalus,
Tota canaia retro sequitur, day dayq; rebombat
Nemo nisi Baldus per quem pietate mouetur,
Ducitur extrorsum, patitur ludibria, scornos.
Baldus qui finem vult cernere, cuncta ferebat,
Quamuis sæpe manū posuit pro ducere brandū.

Constās fuerat Boccalus non delegisse comites.

Bocalus uertitur in asinum.

Deniq; nescio, quo bocalus tingitur vncto,
Quapropter longas distendere cæpit orecchias
Mostazzumq; procul fundens quasi toccat arenā
Brachia deuentant gambæ uestesq; pilamen
Bertinum, bustumq; Asini miser induit omne,
Dumq; loqui uoluit, ragiauit fortiter, a, a,
Cursitat, huc, illuc bastonibus undiq; pistus
Vult trare non solitus pro se deffendere calzos,
Sed cadit, & magnas carpit cascādo schenadas
Se met spauentat cernens non esse Bocalus,
Os frustra sublime sibi Natura Deusq;
Tradiderant si sic fieri debebat Asellus.
Nunc strassinatur per caudā, nunc per orecchias
Excutiturq; sua puluis de pelle tracagnis.
Baldus at oltraggium nil tantū sustinet vltra
Indusias crepat immo suas, quibus ora Bocalus,
Ceperat infelix Asini gambasq; pilosq;
Scorciat ergo diu sitibūdū sanguine Brandum.
Irruit in cæcam lapidis uirtute cohortem,

Argento, Rasso, Bisso, Ganzante, veluto.
Leggiadros Iuuenes, bellos facieq; uenustos,
Stringatos, agiles, quos iudicat esse Diablos
Humanum pilasse caput, moresq; decentes
Conspicit innumeros circum scherzare puellas.
Quas gestant vestes auri, Brettasq; ueluti
Prætereo, aut ostri calzas, Rensiq; camisas.
Quin etiam lapides preciosos pono dabandam,
Muschium, Perfumos, Muscati uasa, zibettum.
Sentit aquas roseas pauimenta per aurea fusas,
Florida porphideos coprunt spalleria muros,
In quibus affixi dant specchi lumina circum.
Illic Meschinæ se stant ornare puellæ
Imponunt sguanzis, fronti, colloq; bellettum
Atque coralicios faciunt parere labellos.
Incrispantq; comas propter placuisse Diablis.
Prætermitto lyras, Flautos, citerasq;, Leutos,
Scambiettos, danzas, festas, Ballosq;, Morescas
Ipsa Voluptati præregnat Culfora tantæ,
Quæ sup auratam stat fronte superba Cadregã
Fedrala.
Hæc ea dum Baldus crispo considerat ore,
Ecce cathenatum grandi rumore Bocalum
Strasinare videt, calcis pugnisq; domatum,
Vndiq; uiscendi causa lasciua Iuuentus
Circunfusa ruit certamq; illudere capto.
Spingitur ante Tronum Reginæ paup homellus,
Voceq; sbragisera pietatem, gridat, habete.
Culfora capturæ causam tumefacta dimandat,
Responditur ei quod possimus iste Gaioffus
Intrarat furtim propter robbare Coquinam.
Et iam Fardellum de caso, carne, Botiro
Fecerat inde duos sguataros bastone domarat
Nec quod scriptus erat regalis seruitor Aulæ
Nec quod sallarium bruttus poltronus habebat

Nec

[Margin: minata, quia secundum Vetruuium plures habet caminos.]

[Margin: En quomodo lupanar inhonestissimum honestissime describit Merlinus noster]

Nec qua uenisset banda parlare uolebat.
Culfora sdegnato faciem sembiante reuoltat,
Hinc, ait, hinc istum zaltronem ducite prestum,
Hic cito quæ mora fit? me mastiazzus amorbat,
Et spuzzo liuomo tenuauit odore. zibettum.
O quam poca fuit discretio uestra, tulistis
Ante meos oculos istam duxisse Carognam?
Ite uiam, rozzamq; sibi peruertite formam.

Constās fuerat Boccalus non delegisse comites.

Comina.

Protinus infelix streppatur ab inde Bocalus,
Tota canaia retro sequitur, day dayq; rebombat
Nemo nisi Baldus per quem pietate mouetur,
Ducitur extrorsum, patitur ludibria, scornos.
Baldus qui finem vult cernere, cuncta ferebat,
Quamuis sæpe manū posuit pro ducere brandū.

Bocalus uertitur in asinum.

Deniq; nescio, quo bocalus tingitur vncto,
Quapropter longas distendere cæpit orecchias
Mostazzumq; procul fundens quasi toccat arenā
Brachia deuentant gambæ uestesq; pilamen
Bertinum, bustumq; Asini miser induit omne,
Dumq; loqui uoluit, ragiauit fortiter, a, a,
Cursitat, huc, illuc bastonibus undiq; pistus
Vult trare non solitus pro se deffendere calzos,
Sed cadit, & magnas carpit cascādo schenadas
Se met spauentat cernens non esse Bocalus,
Os frustra sublime sibi Natura Deusq;
Tradiderant si sic fieri debebat Asellus.
Nunc strassinatur per caudā, nunc per orecchias
Excutiturq; sua puluis de pelle tracagnis.
Baldus at oltraggium nil tantū sustinet vltra
Indusias crepat immo suas, quibus ora Bocalus,
Ceperat infelix Asini gambasq; pilosq;
Scorciat ergo diu sitibūdū sanguine Brandum.
Irruit in cæcam lapidis uirtute cohortem,

Et velut vndiculas Falcho secat vngue folegās
Sic Baldus Christo distemperat ense rebelles.
Quisq; sibi gambam, seu brazzum, siue galonem
Spicari sentit, ferrum nec imaginat ullum,
Deserit extemplo gens hæc maledicta bocalum
Atq; p̄ hospitiū latitans fugit hinc, fugit inde,
Fama nouellatrix Reginæ percutit aures,
Quæ transmutauit vultus in mille colores.
Extimet esse magum Serraffum, siue Cocaii
Fraudes Merlini quibus est in uaso frequenter
Introit a reliquis Thalamis Penetrale remotū
Exercere solet magicos vbi Porca susurros.
Baldus at interea solus diffuderat omnes,
Atq; Cadaueribus compleuerat undiq; truncis.
Boccalum pietosus agens pronunciat Ari,
Et versus portam compellit, vt exeat Aulam.
Guardia clamorem uix nunc adirat in armis
Esse reuoltatum, festina recesserat inde,
Reginæq; timens illam accatare caminat.
Vnde Asinum Baldus menat securius extra.
Boccalus nescit vexatus quid sit Agaso,
Sæpe caput uoltat si cernens cernere posset.
Vt procul excessere, petram detraxit ab ore
Baldus, & aspectum uelut est manifestat Asello
Qui licet exterius bertina pelle tegatur
Carmen obtusum. *Signorile tamen Baldi cognouerat os.*
Protinus expassis releuat se cruribus altim,
Rumpere si uellet cum Mulla virginitatem.
Brachia dat collo Baldi, Musoq; bauoso
Comparatio *Discretus, uelut est Asinellus, basio figit,*
Esse Asini quoniam dicta est discretio mater
Nō potuit Baldus quin rumperet ore cachinnū,
Quādo tanta sibi tunc Machina uenit adessum,
Prouerbiū. *Attamen eximit uelut est usanza Baronis,*
Qui cortesiæ nullum præponit honorem,

Sæpeq; uilificat se met uirtute sub ipsa,
Sustinet amplexus, ac oscula fœda Bocali,
Et uinctus pietate quater sua fata pianſit.
Postea de sociis aliquam si forte nouellam
Sciret *dimandat, sed Asellus raggiat & urlat.*
N*oscere nec potuit* Baldus *quid raggiet et urlet*
Quod parlare nequit pede tunc scripsisset ut Io,
Sed manus ad calamũ si nõ fuit apta, minus pes Io, quæ in uaccam mũtata, suũ in arena scripsit nomen.
Gosa.
Ergo dum lingua, pedibusq; docere nequibat,
Vt Baldus *seguit et saltem testone cignabat.*
Ante uiam trottat, seguitans fit Baldus *agaso,*
Non procul ecce sibi uenit obuia pulchra puella
Quæ septem guidans animalia fune ligarat,
I*llaq; post* N*imphàm posita feritate sequuntur.*
E*st Aper, Agnellus, Linx,* Bos, *Leo, Simia, uul-*
Sed propius Baldo *uenĩẽti quãdo fuerunt, (pes*
Illico uerticibus pedibusq; resistere uinclis
Incipiunt, quatiuntq; altis mugitibus astra.
Mi*ratur Baldus restansq; interrogat illam,*
Quæ uirtus, aut quæ sua fraus animalia uincat.
Illa nihil retulit, sed nectit in arbore sogam,
Et uersus Baldum ueluti Meretricula currit.
M*ecum si sapies, dicebat, splendide* Barro.
Mecum balneolos uenies habitare paratos,
Vtere me liber formosula respicis? en sum.
Candidulus habeo genulas, rubeosq; labellos.
F*essulus es, nec ego minus exto lassula, mecum*
L*anguidulos foueat noster tibi lectulus artus*
Est ibi floridulus vagulum prope flumẽ A*gellus*
In quo molliculus de fronde grabatulus extat.
Illic somniculus corpuscula nostra fouebit
Illic blandidulos manus hos palpabit ocellos,
I*llic dulciculas potes has pressare mamillas.*
Sic dicens Baldo *sinulum laßiuula soluit*

Mox dare basiolum uoluit putanella tenellum:
Baldus cam subito cognouerat esse puellam
Quam nuper uidit peregrinam cum peregrino,
Transmutasse suos compagnos iudicat ipsam.
Quos in brutorum forma cum reste ligarat.
Ergo manu celeri per trezzas corripit illam,
Sed dedignatur fragilem uir battere sexum,
Dispoliat tautum, quæ dum spoliatur in unam
Poeta iocatur. *Cœpit conuerti uecchiazzam, dentibus orbam,*
Sguerzam calcagnis, oculorum lumine gobbam.
Baldus garofolum qui se brancasse putarat,
Hanc ubi præ manibus mirauit habere carognã
Protinus obscenam stomacosa fronte relinquit.
Quæ cito Culforcũ petit undiq; nuda palazzum.
Dumq; diu Baldus stabat mirare quo ibat
Affuit vt diuo Serrasso Pizza, Rafellus,
Giubertusq; simul, qui quattuor ante benignum
Se Baldum penitus semota nube tulerunt.
Hic noua festa fuit, noua dãza, nouæq; carezzæ
Denique Serrassus mandat discedere cunctos,
Solus ibi restans animalia ficta resoluit,
Vulpes Falchettus. Simia Cingar. Bos Fracassus. Linx Liro. Hircanus agnellus. Aper Hippol Leo Vinmazzus. Asinus Boccalus.
Expediensq; suas magiæ cum uersibus artes,
Restituit sociis primam cicigando figuram,
Efficitur Vulpes Falchettus, Simia Cingar,
Bos fit Fracassus, Linx Liro, Hircanus agnell⁹
Hippol Aper, Leo vinmazzus, Boccalus asellus.

Conclusio.

Mutauere pilos, si mores, nescio certe.

Explicit Phantasiæ Vigesima prima Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII

LODOLAE ARGVMENTVM.

IN VIGESIMAM SECVNDAM.

PHANTASIARVM.

MACARONICEN.

Tela mouere suam mandat cito culfora gentem.
Et contra Baldum præcipitosa uenit.
Baldus cum sociis ueniam simulando uocabant,
Quos uelutipegoras sacrificare uolunt.
Denique sfodrantes spadas occidere gentem
Incipiunt, quæ gens Smirnaq; morta iacent.

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI, PHANTASIAE.

Macaronice Vigesimasecunda.

Culfora tristiferam Vecchia referente nouellam
Senserat, armatum quia uiderat illa Baronem,
Vana superstitio quem nulla mouere ualebat.

Et

Et quod septẽ homines mutarat in ora ferarum,
Reddere qui secum uoluere libidinis actum,
Sed non ante suam poterat conducere sedem,
Casto namq; animo fuit interrupta Baroni
Fraus sua, nil fecit pulchras nudare mamillas,
Nil quoq; blanditiis Venerẽ stimulantibus uti.

Gosa.

Ergo suam mandat subito concurrere guardam
Fit gridor, armorum strepitus, clãgorq; tubarum
Don cãpana sonans sibi cõtrahit arma uirosq;
Audijt hunc strepitũ Baldus, seguitate sodales
Dixit, & in contra Pallazzum dirrigit ormã. Ormam, instar canis sausantis
Restant Serraffus, Giubertus, Pizza, Rafellus,
Per quos impresas alias explere bisognat

Berta.

En pcul apparet maga Culphora, fortiter urlat
Ac sup auratam properat tirrata quadrigam,
Quam Nimphis plenæ seguitabant octo caretta
Non imperatrix fuit ac pomposior unquam.
Quattuor albentes Palefrens terga copertis
Arte recamatis ducunt mansuete quadrigam.
Fert Reginę manu sceptrum, rutilamq; coronam
Supra fulgentes trezzas diademate gestat.
Præcurrunt centum famuli, centumq; staferi,
Quisq; suũ brandum tenet e galone cadentem.
Longa sequit series & cortesanica turma
Innumeras nimphas huc illuc ludere cernis,
Non alios Diuos, aliud nec numen adorant,
Præterquam Smirnã, sola hæc dea creditur illis

Masellina.

Baldus ut inspexit, compagnos stare comandat
Mox ait, o quales ars Nigramantica uires
Mõstrat habere, tamẽ sũt, credite, cũcta baianæ
Sed pulchram follam faciamus deprecor unam.
De meretrice ista fingamus habere spauentum.

Stemus & attenti quæ nobis damna parantur.

Pedrala.

Talia dum Baldus tacito sermone susurrat,
Hos procul illa uidet, turbataq; clamitat, ola,
Cernitis humanam (quo tanta audatia?) gẽtẽ?
Qui præsumpserunt mea regna subire garoffi?
Sic ait, & spazzat Trombettam nomine dictũ
Bertuzzum, rei qui uadat scire casonem.
Ipse galappando cum tromba clangere cœpit,
Venit & ad Comites ad quos sic ore loquutus.
O compagnones, quæ phantasia menauit
Istas in partes uos nil deitate securos?
Tanta ne uos generis tenuit fiducia uestri?
Maturate fugam, subitoq; netate schifones,
Sic uos bastardi zaltrones, gensq; pedocchis
Plena, Deæ nostræ uenistis tangere limen?
Ad uos me mandat uenerabilis illa Virago,
(Cingar ait tacitus, uenerabilis illa putana)
Culfora, quod retro spaciatis presto caminum:
Aut scorozzatam pariter ueniatis ad illam,
Post hæc adoretis sacrosanctas illius aras,
Vosq; sacrificium meritabitis esse beatum,
Humano quoniam placatur sanguine Diua.
Presto uenite illi, quid statis? presto uenite.

Netare schifones est fugere.

Comina.

Baldus ait socijs (quibus uno cignat ocello)
O sfortunati, quo nos desgratia uexit.
Cur quando nostræ Genetrices parturierunt,
Non potius mundo tantos fecere nauones?

Nauo, genus rapæ.

Gosa.

Hæc Baldus parlans fingebat habere spauentũ.
Mox ait, andemus sanctum componere numen.
Omnes de risa tacito sub pectore schioppant,
Exterius placida simulantes fronte dolorem
Trombettam rogant Smirnæ lenire furorem.

Sed

Sed magis in colera gridat Trombetta superbus
Vos anchora estis pigri? spazzate caminum.
Quo dicto uix se tenuit fortissimus Hippol,
Sed penitus non uult mandatũ rumpere Baldi.

Berta.

Ergo cum bassis testis andare comenzant,
Ac si post tergum manibus colloq; ligatis
Deberent triplicis ligni montare schalinos.
Hos Trombetta suæ Dominæ presentat, et inqt,
Hi Maiestatis turparunt Atria uestræ.
Culphora contremuit corpus tã grande Fracassi,
Interpellat eum qui sit, quo sanguine natus.
Fracassus secum rodens in corde cathenam,
Respondit curuans laccam sermone trementi,
Nomine Sturlonus dicor, sum natus ab uno
Nomine Burdacho nato de stirpe gigantum,
Qui schazzare Iouem uoluerunt de Paradiso.
Culphora plus tremuit talem sentendo parolam.
Postea fatezzas Baldi, uultumq; galantum
Mirabat, latosq; humeros, strictumq; fiancum,
Cui brancata quasi sub rete cupidinis inquit,
Tu quoq; qui sensum te prodis habere superbũ,
Da prolem, nomenq; tuum, genus atq; tuorum.
Baldus respondet, Calicuttus nomine dicor,
Natus adulterio Monachæ fratrisq; Stopini.
Me conceperunt Gesiæ deuote sub Ara,
Postea Plutoni de me fecere sigillum.
Sum deuotus ei, donaui corpus & almam,
Ergo meum regem dominũq; catare procazzo,
Me mare, me tellus, quanto magis astra refudãt
Si non esse Dei potero, uolo sum ꝗ Diabli.
Has desperati stupuit Regina parolas.
Mox qui sint alii semper magis aspra dimandat

Cingar.

Cingar ait, postquam scire optas o alta Maestas

Maestas, surripit. i. causa galantariæ.

Zugaui, Mātuanice.

Qui sumus, & qualis nostra est generatio dicam
Sum Scarpacinus, scio repezzare zauattas
Sed quia disfaciunt Dates, Tauoleria, Cartæ,
Ac reliqui ludi poueros, mea cuncta zugaui,
Martellū, gucchias, Lisnam sparamēta, Didalū,
Formas, & secchiā, spaghi quoq; fila, Tacones,
Post hæc ammisi ludendo sponte cerebrum.
Qua propter stigias eo desperatus ad oras.

Falchettus.

At me sub muc lech, fecit Garaminga Ribagam
Nec bra conualuit, nec bru, nec zonzia Moschæ
Hoc ænigma cupis dissoluere? funde Stranudum.

Hircanus.

Declarationem horum carminū mo dicam.

Sum cui tres charites Cælo demisit ab alto
Iuppiter, ut redeat mea patria candida, quæ nūc
Nigra fuit turpis, Cisautti squalida morbo.

Hippol.

Sū qui squarzo lupos cū dentibus, inq; menestrā
Illorum carnes comedo non absq; Cuchiaro.

Liro.

Est mihi leno domi pater est, in uista Nouerca,
Est uxor meretrix, bastardus filius unus.

Vimmazzus.

Qui sim scit cælum, quid ero scit filius heli,
Qui cum furcinula trat carnes extra lauezzū.

Boccalus.

Qui sis scit Cælum? quid eris scit filius heli?
De cancar ueniat robbantibus extra lauezzū,
Nuper ego nestras Culfora magna coquinas
Intraram furtim inuitatus odore camini.
Dumq; ego semilatens stabam post limina portæ,
Ecce uirū (magis immo bouē uolo dicere) grassū
Inspicio lecti sub cauezzale latenter

Condere Testonem coctum cum pelle uedelli.
Postea gustigolis Boccalum implere busecchis,
Namq; suũ studiũ nihil ẽ nisi pacchia; brotamẽ.

Culphora.

Nunquid es ille latro quem feci nuper Asellũ?
Eya cito famuli, solitas incendite flammas,
Atq; mihi Altaros holocausti condite sacros.
Presbiter obedit famulorum maxime phalanx Altarus, & Altare.
Lignaq; portantur, uastusq; incenditur ignis.
Ecce Sacerdotes uelata fronte canentes,
Accedunt unus piuialem portat adossum,
Vndiq; turribuli mittunt ad nubila fumum,
Incensiq; faces crepitant altaria circum,
Culphora gridatur, uiuat Dea Culfora nostra,

Mafelina.

Ipsa super celsam montauerat alta columnam,
Seq; Deam cunctis mandat schanfarda uocare,
Trombarum clangor raucanti uoce frequentat Carmen trõ
Tarara ton tarara ton tarara ton taira, bisticon.
Mens sociis brillat stoccos sguainare politos,
Quos nimis accendit multæ tararatio trombæ,
Iamq; Sacerdotes gladios portando cruentos
In primis uoluere gulam iugulare Fracaßi.
Ergo iubent illum curuos piegare zenocchios.
Nam ueluti uaccam illum descopare uolebant.
Impatiens unum dextra Fracassus agriffat
Presbiterum, smaccatq; illum si musca fuisset,
Restauitq; manus de merda et sanguine tincta.
Baldus ut agnouit baruffam esse comenzam,
Me seguitate gridat, sfodrãsq; repẽtiter Ensẽ,
Currit ad urtandã, quã diximus ante colũnam,
Cũ caput innanzum tõmauit Culphora zosum. Cum caput,
Concurrunt gentes propriæ succurrere Diuæ, aduerbiũ est
Quam Baldus ridẽs iã straßinabat ubiq;. (dabãt
Hippol & Hircanus Cingar quoq; ad arma gri

Inq; squadras illas ad guisam fulminis intrant,
Bachioccũ strinxit palmas bagnando Fracassus,
Nos sacrificium, clamat, faciemus adessum.
A porcinatæ, gridat Falchettus & Hippol,
Nos aliquos igitur pensastis esse gazanos?

Pedrala.

Septẽ mille homines iã brandos extra cauarãt,
Præcipitant, circũq; serãt facto agmine Baldũ.
Cui celer altorium currit prestare Lironus,
Saltat et in medium ueluti Leonissa trauaium.
Centaurus paret sicut Lupus inter ouille,
Qui defunctorum iam montem fecerat altum.
Hircanus nunc huc, nunc illuc fortiter vrtat,
Falchettus sæuit, mandatq; ad sidera testas.

Facetia Boccali.

Turba puellarum palmas battendo fugatur,
Attonitæ laceris feriebant pectora pugnis.
Has sequitur clamans Boccalus state ribaldæ,
State putanellæ, uos castigabo, quo itis?
quo vescapinatis? sic me fecistis Asellum?
Sic ve mihi schenam gratastis pectine boschi?
Nunc scitis quantam deitatem culfora gestat.
Sic dicens brancat scoriatam forte trouatam,
Ac illas multum flentes frustare comenza.
Sed tamen egregias fantinas plane flagellat,
Nec tenerinellas patitur scoriare putinas.
Verum cum nulla quasdam pietate striazzas
Aut Vecchionazzas toto conamine chioccat.
Vndiq; sanguineam fundunt sua membra piozã
Non pietas, ualet hic, non perdonanza gridare,
Nam Mercadanti Boccalus fecerat aures.
Baldus in ãplexu Smirnã trahit extra caternã,
Quam fert incalzantq; illum tres mille staferi.
Sed Lironus eos distemperat ense Lirouus.
Cascabant pisces nimia pro uoce gridantum

Culmine

culmine de celso, quoniam maris est ibi fundus,
Tunc homines, mundi (peream si dico bosiam)
Auribus hauserunt talem dessotta bataiam.
Attoniti pisces ueniebant supra timentes,
Sguizzabantq; super fluctus scampare uolentes
His oculis vidi, uel somnia forte fuerunt.

Comina.

Iam Baldus Smirnam multo sudore ligarat.
Fertq; super spallas in quandā proxime grottā,
Iam non ulterius tremefacta canaia sequebat.
Namq; Fracassus eam smagazzat more nosarū.
Quisq; fugæ studiat, ferus Hippol pseqnit illos,
Incalzans alia dismembrat parte Lironus.

Gosa.

Culphora iam tristi portu guidata diablum
Aduocat, atq; patrē matrem maledire comēzat.
Increpat hanc Baldus dicens, nata diablo,
Nunc debes domino rationem reddere Christo
Cur tua non deitas, cur non tibi donat aiuttum?
Et sic dicendo ferit uno calce misellam,
Infœlix clamat mortem, patremq; Sathanum
Vt ueniens animam misero de corpore vellat.
Ergo dum stridet, rapitur miserabilis inde,
Vitaq; cum gemitu fugit indignata sub umbras

Conclusio.

Si breuis hic liber ē, breuis est, nā semp acerbos.
Catta parit Catulos nimium frezzosa, valete.

Explicit Vigesima secunda
Phantasiæ Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE VIGESIMAMTERTIAM MACARONICEN.

Ad phlegethontæi, descendunt regna Paesi,
Baldus cum sociis, fertq; Fracassus eos.
In Griffarosti prius intrauere Tauernam,
Quem Baldus pugnis calcibus atq; domat.
Mox arriuantes nigras Acherontis ad undas,
Nõ passant, quoniam Barca Charontis abest.
Hic Cingarinum qui Baldi filius extat,
Dum ventrem Cingar uult vacuare, trouat,

MER-

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI

PHANTASIARVM.

Macaronice Vigesima tertia.

Methaphorice ponit Malamocchi portum, quasi reputans mortis periculum euitare nō posse.

VENIMVS *ad pauidum Malamocchi deniq; portum,*
Gurgite qui medio fert centum mille diablos,
Nauiculamq; meam fluctu sorbere minazzat,
Contrà

Contra Fortunam grandis mattezza uidetur
Spingere Nauigiũ fert quando pericula mortis,

Desperat.

Ergo quid faciam spicchetur ab Arbore uelum,
Non bastat nobis animus transcendere passum.
In quo tam spessum gentes anegarier aiunt.
Non mihi bastantes cordæ, bastantia uela,
Nostraq; sub fundo male Nauis impegolatur;
Et per fissuras aqua drentum saltat ubiq;.
Difficilis semper fit scortegatio caudæ

Trãscendere passum, describens infernum.

Semet innanimat.

At quia non modicũ uideo mihi nascere scornũ
Qui iam uogarim quingentos mille mearos,
Non formidarim Cagnæ latramina Sillæ,
Non me terruerit rabies ingorda Caribdis,
Et Malamocche um trepidem passare furorem?

Inuocat Musas

Fac animum paueasq; nihil Maselina gaiardũ,
Grandis erit (confesso quidem) straccatio schenæ
Dum cõtra fluctus opus est distendere brazzos,

Comparatio.

Sed Bergamasco qualis nutritus in agro
De montagnarum lapidoso culmine smontat,
Bramosus Venetos dilecta uidere paesos
Littora, Marconem portans in uentre ficatum,
Et vermocanum giurat, quod dummodo uiuat,
Non Venetianum uult biscurare Leonem.
Curat in usatas poeum maris ire per undas,
Et conturbatas pelago uomitare budellas,
Namq; labor nihil est dum campanilia celsa
Prospicit a longe medio nascentia Ponto.
Et guardat pomum stans de lontano doratum.
Talis ego quid nam rapida spauentor ab unda,
Cum portus meditor dulces, gratumq; repossum?
Ergo sub horrisono Baldum sociare Baratro

Appositio.

Biscurare, obliuisci.

Ferte iuuamentum uestro conamine Musæ ,
Et mihi uoiatis nullam spragnare fadigam .
Sentio terribiles animarum surgere uoces , Syncopa.
Audio stridentes ac labra frementia , dentes,
Inspicio laceras insemmam sbattere palmas ,
Cernoq; terrificos, nigros, rubeosq; Diablos
Insilzare suis miserellas cornibus Almas ,
Sulphureumq; focũ bandas agitare per omnes ,

Narrat.

Baldus Culsoreas postquam destruxerat oras ,
Cunctaq; Fracaßi mala tecta ruere Fracasso , Fracasſi, fracaſſo, ruina.
Retrogredi mandat, per tombam silicet illam
De qua Fracassus tergo portarat amicos .
Iamq; arriuarant ubi terno in flumine flumen
Scinditur, ac marmor Fracassus nobile rupit .
Ad Phlegethontæas Baldus descendere stanzas
Præcipit, una sibi Centannos horula paret Centanni Ducentãni. Trecentãni.
Posse diabolicas brando tentare prodezzas .
Per septem giornos semper Canale per illud
Compagnos tulerat dorso Fracassus in alto ,
Nec dixit may may straccor, smontate sodales, May may unquã Vnquam.
Immo plus leuiter paiam portare fachinus
Cernitur haud unquam ueluti Fracassus amicos
Sẽper & ĩ giusum magis ac magis impiger ibat .
Gẽma refulgebat quã Baldus habebat in elmo ,
Lumine pro cuius diuersa pericula schiuant .
Centum stradiculas, centumq; uiacula trouant
In medio quarum longo uia larga meatu
Comparet, banda fluitat quam flumen ab omni
Per campum rapido sabionem gurgite meschiat
Illic Fracassus posuit de tergore sommam ,
Nam cuicunq; datur propriis iam uadere gãbis
Quo magis accedunt, constat uia largior esse,
Donec in extremo spaciosum limite pratum ,
Campagnãq; trouant cineroso puluere carçam .

Subter-

Subterrana illic uentorum flamina regnant,
Impetuosa ferunt cineres, agitantq; per illam
Planiciem sæuum redolentem sulphuris oybo.
Gaudet in hac rerum Baldus nouitate, Lironem
Admonet, ac reliquos nulla pro sorte pauere.
Quid? Falchettus ait, dũ te mi Balde uidemus
Non sgomentabit nos quanta canaia sub Orco
Stat diauolorum, nec quanta sub aere stridet.
Sic ait, & saltans nil mostrat habere spauentũ,
Contraq; terribiles ventos currendo resultat.
Nunc huc nunc illuc per largum cursitat agrum
Nobilis Hircanus seqtur, secum quoq; scherzat
Non bene sunt isti tempus iuuenile soluti
Morbinant, saltant, rident, uadunt, redeuntq;,
Quos unquam uidit turbato nemo uicissim.

Oybo, accusatiuum est.

Comparatio.

Quales Agniculi matres linquendo resultant,
Quattuor & pedib. guizzãt, et ad ubera tornãt
Mox ueniente Lupo, se matrũ in corpore cælãt,
Tales Hircanum Falchettinumq; uidebas
Curiosare simul loca per longinqua uagantes.
Ast improuisum Monstrum si quando catabant,
Prestiter ad portum Baldi remeare uidebas,
Inde sub illius combattere fortiter umbra
Qui uelut assuescit caporalis prouidus, & dux,
De se nil curans tantummodo curat amicos,
Res quoq; uenturas animo subimaginat alto,

Berta.

In caput illius campagnæ scurus & asper
Boschus adest, ac silua pauens, nõ cõsita Myrthis
Nec Lauris, uerum Taxus Aconitaq; mixta
Toxica fæda nigro semper de cortice sudant.
Introit anterior Baldus, noua cernere, gaudet
Perq; uenenatas frondes nihil extimat ire.
Incipiunt iam iam dirum sentire bagordum.

Murmur

Murmur & insuetum tanquam reboantia saxa
Vel magis ad guisam pelagi sbattentis arenam,
Quãdo fremit uastas balzãdo fragorib' undas
Ad finem boschi retrouant intramina grandis
Portazzæ nunquam clausæ, sed semper apertæ
Per quam trenta pares possent intrare carettæ.
Post hæc tollentes oculos Epigramata cernunt,
Cingar & in ferro sculpitum carmen adocchiat,
Quod legit, hæc talis fuerit sententia metri.

Disticon inferni.

Regia Luciferi dicor, bandita tenetur
Chors hic, intrandi datur oĩbus ampla potestas.

Gosa.

Fracassus ridens dixit, subeamus adunca,
Non regrediendi dabitur fortasse facultas.
Introeunt omnes tenebris appena resistit
Carbonus Baldi, manuũ sbatimenta rebumbant
Illic, & horrisonas refrimentia labra querelas.

Togna.

Ecce Tauernarus quidam barbatus, habensq;
Non unquam rasas stipante pilamine galtas,
Obuius accelerat Baldo uelut assolet Ostus,
Portans guarnazzam plenã brotamine cinctam
Vultis, ait, nostræ socij alozare tauernæ?
Boccalus raptim Baldi responsa taiauit,
Quid cercandum aliud? bona si tibi canesa uini
Inde polastrellos tua si polaria donant,
Ecce parecchiati sumus hanc intrare Tauernã.
Ostus ait, mecum ueniatis, non mihi desunt
Pernices, Quaiæ, Vituli, uernazza, Phalernus,
Hunc seguitant oẽs Baldo incedente dauantum,
Qui facit ad comites per operta silentia scortam
Donec eos Ostus tenebrosum uexit in Antrum,
Quo ter mille animas epulis catauere cubantes.
Mangiantesq; instar Porcorum dente famato.

Irruit

Irruit ad Mensam læta cum fronte Bocalus,
Brancam, manum. Inq; piatellum dum uult extendere brancam,
Protinus in dretum se nigra fronte retraxit,
Nam pensando aliquem coctum gremire caponē
Pestiferam sensit crudam zaffasse colubrem.
Accedit propius factum discernere Baldus.

Comparatio.

Codaium, caput alij. Cum quali guisa Gattum rosegare codaium
Aspicies, quem quis, caudam stricando, molestat.
Qui fremit, & gnao gnao faciens ingordus ane (gat:
Sic animas illas Baldus respexit edentes
Vipereas carnes, Rospos, Bissas, Crocodillos.
Aspideo post hæc plenas de sanguine tazzas
Sorbebant, oculosq; foras sorbendo butabant.

Comparatio.

Non aliter si quis febri tenuatus acerba,
Nauseat agaricæ medicinæ pocula sumens.

Berta.

Interea postquam dapibus satiantur ab illis,
Ecce cathenarum scoriadam corripit Ostus,
Intornumq; menans furiose licentiat illas,
Namq; nouas alias almas alogiare bisognat.
Impetuose foras abeunt, intrantq; nouellæ,
Quas etiam cogit putridis accumbere mensis.
Mox ait ad Baldum sociosq;, sedete bricones,
Misterum quoniam faciet uos soluere scottum.
Sic dicens ferri scoriada percutit Hippol,
Quem male prouistum terra de peso leuauit,
Quem quoq; Lirono casu ruzzauit adossum.
Ambo schenadam pariter cascando piarunt.
Illa quidem uestra est, Boccalus dixit, habetis.
Preuendam uestram, tamen hāc nō curo biauā
Sic dicens scapolat, cantoneq; se latet uno.
Baldus arostitum brancauit forte Draconem,
Inq; Tauernari mostazzum iactat, & unum,

Donan-

Donando pugnum dextram colpiuit orecchiam.
Cui stramazzanti percussit terra sinistram.
Cingar ait ridens, nondum mangiauimus et tu
Balde comenzasti scottum pagare tauernæ
Baldus respondet, sic Hippolis esca, soluta est.
Dixit, & ut pugnis iterum chioccare comenzat
Interea Vinmazzus eas interrogat umbras,
Cur ueniant illam sic albergare tauernam
Atque uenenosas glutiens stomacaliter escas.
Cui maior aliis planctu respondet amaro,
Quælibet inferni cruciatibus alma ferenda,
Corpore quã primũ posito descendit ad Orcum,
Anteaquam vadat tumbas habitare statutas
Hoc diauolazzo primum inuitatur ab osto, Carpitur hic pocta de Heresia.
Quẽ Griffarostum Plutonica turba dimandat,
Nec nos inuitum contemnere possumus istum,
Nam Griffarosti nolentes sferza coercet.
Quapropter quantas animas infernus agõbrat
Iste Tauernarus marzo mangiamine pascit.
His dictis alias animas adiungere cernunt,

Berta.

Baldus compagnis iubet illam exire Tauernam
Et iam cum pugnis stropiatum liquerat Ostum.
Protinus egrediunt, ac ibant agmine stricto,
Namq; illic adeo grossa est offuscatio noctis,
Quod cum cortello posse taiare tenebras,
Perdere uel sese quisquam potuisseteorum,
Iussu ergo Baldi paruum fecere trapellum,
Atq; Capellettis similes insemma dunantur.

Comparatio.

Namq; Capelletti legeros supra Cauallos
Quando Coreriam faciunt inimica per arua,
Non spernazzatur facit ut uillana Canaia,
Verum Gropetto stricti calcantur in uno
Donec aquistatis parlent sperone botinis,

Atque

Atq; canalla grisa bre bre, vel pospodo dicant.]

Mafelina.

Baldus præcedens sguainatum baiulat ensem,
Boccalus nunquam se diluntanat ab illo,
Seq; uolenteram (tremulo quia corde stopinat)
Vellet in illius totum se abscondere costas
Tam bene surfanti nūquam tremulare uidetur
Facere Agnus deos, est retro aspicere sicut agnus dei depingitur. *Cum mancante foco patiuntur tēpora giazzæ,*
Vt modo Boccalus filans subtiliter, ante
Retroq; guardabat mutas gestando loquelas,
Atq; Agnusdeos faciebat sæpe caminans.

Pedrala.

Non procul ascoltant Strepitum rumoris aquosi
Non aliter quando laxatur brena Molinis.
Baldus ad hūc sonitū scarpas dirrumpere tēdit,
Arriuant tandem pauidas Acherontis ad undas
Cernere Fornaces iam de lontano fogatas
Incipiunt, taliq; uident lusore Caminum.
Circa suas testas Animarum millia Strident.
Agmina, terribili clamantia uoce Charontem,
Quas sua debebat Nauis passare delaium.

Comina.

Metaphoræ tres cōgruę. *Cingar se alquantum sociis lontanat ab altris*
Non cogebatur Naturæ figere termen
Atque super littus fungum plantare nouellum,
Carpit poetas alios, & se pariter. *Vel potius uoluit lombardam prodere quaiam.*
At sbardelatus dixisset forte Poeta
Cum plena bocca, Cingar cagare uolebat.
Ergo iam bragas implens andabat anasum,
Vt brachetta solet Leporem dū prouа sausat.
Heu quia nō leporē reperit, sed (flebile dictu)
In quendam Iuuenem ex improuiso trabuccat,
Vnde pilos habuit quantos in corpore drizzat.
Nec destringatis bene tunc se in littore calcis
Bassarat, totum se merdam repperit esse,

Nam

Nam cagarola solet procedere sæpe spauentu.
Immo paura magis poterit bastabilis esse
Distiticare statim uetrem, liquidareq; trippas,
Quam casia, aut roseus succus, uel dulza sebestē
Vel per christerium Benedicta ficata dedretum
Vel disponentis fezzam supposta sauonis.
Cingar se traxit passu tardante dacantum,
Et Iuuenem pauida guardabat mēte galantum,
Qui stramortitus macilenti fronte iacebat.
Fecerat & largū lachrimis in littore guazzum.
Ayme, Cingar ait, quæ nam puer inclite fors te
Istuc guidauit?
Sic dicens, uitam si forte reliquerat istam
Vult experiri, pagnos sbaratare comenzat,
Et modicum tastat tenui sub corde calorem,
Quare cognouit nec dum sborrasse fiatum,
Nec requiem æternam fuerat cantare bisognūs
At pensare nequit guisam qua suscitet illum,
Non ibi credat aqua faciem sbrofare rosata,
Non confortanti uenas fregare Cirotto,
Non ibi speret aquā de flumine tollere frescam,
Namq; uenenosis Acheron cum fluctibus illic
Sboientat, Iuuenemq; mori fecisset afattum,
Per mancū ergo malū calidam spinauit orinam
Et Iuuenis uenas, polsos, ac tempia bagnat
Non possens quod uult, uoluit quod posse podiuit
Ille pudicino pissamine Cingaris unctus,
A pochum vires a pochum summere cæpit
Ac si aqua cotalis benedicta fuisset orina,
Quā bellā frontem, quam bellos prompsit ocellos
Hasq; parolinas inspecto, Cingare fatur.
Sic benedicte Deo, qualis Barrone fuisti
Qui mihi femineo trastullum tale dedisti?
Non hoc fecisset medicinæ inuentor Apollo.
Non Mithridates nigram portando Triacam,

Non

Sententia Auicennæ. Distiticare liquidare. Quid sit supposta, uade & quere. Supposta Venetianiter la cura, Lombarditer una spera.

Ironia. Apocū, paulatim.

Apollo Mitridates.

Non qui corporibus Galienum repperit unctum
Galienus. *Berta.*
Cingar eum leuet e terris mox talia parlat,
O, formose puer, quae nam disgratia tanta est?
Quae ut loco isto nunc te Phantasia butauit?
Cui sic rispostam magno facit ille pianctu,
Est mihi mantoo de sanguine peßima Mater
Nomine Berta quidē, sed supra nomine Strya.
Ipsa meum patrem Baldum quia senserat ire
Per mare, per terras, alium scanfarda Maritum
Sumpsit, & ex illo peperit tres Vacca fiolos.
Me, fratremq; meum de Baldi semine ductos.
Contēpsit, propriāq; casam nos linquere fecit.
Mantua nos genuit, sed Brixia *clara ducauit,*
Inde Bologne*sis ambo peruenimus oris,*
Florius & Fælix *fuerant tunc forte Barones*
Prudentes, placidi, gentiles, atq; benigni
Subq; suis domibus nos accepere libenter.
Cingarinus. *Cingarinus ego dicor, pro* Cingare *quodam*
Quē meus ante alios pater olim semp amabat.
Est mihi germanus quo non mihi charior alter,
Marcellinus *Et Marcellinus (sic patre uolente) uocatur*
Hoc carmen *Ambo uniuersas mundi lustrauimus oras,*
scrabrositer *Dilectum patrem* Baldum *casone trouandi.*
legendū est. *Post montagnarum scabrosa pericla ratarum,*
Post saßinantum contrastamenta ladrorum,
Post diuersa Maris *combattimenta furentis,*
Post Syrtes scopulos, post tantos deniq; casus,
Ad desperatam (uelut aiunt) fecimus ambo,
Tartaricas quoniam placuit lustrare masones,
Mancū extimantes uitam quā quinq; lupinos.
Ast ubi nos fortuna locum deduxit ad istum,
Iam iam pro longa medios strachedine mortos,
Affuit ecce Charon præsentis Nauta Riueræ,
Qui gerit & curam curuo transferre phasello.
Damna=

Damnatas aīas, & ademptas morte secunda.
Ergo rogamus eum si nos transcendere uellet
Dum tamen id nobis concederet alta uoluntas
Ille ribaldonus ne Nautis degeneraret,
Qui dicunt uno flatu sex mille bostas,
Promisit nos uelle quidem passare delaium,
Sed pariter non uult, dicens quod transiet unus
Post alium, fietq; duplex uogatio nostræ.
Et causam dedit hāc, ne multo Barca repressa
Pondere corporeo strappozzaretur ab undis.
Adduxit post hæc quandam cum fraude rasonē
Quod quātas animas ab Adami tēpore mortas,
Seu quas Christus hēt seu mūdus sine baratrum
Plus sustentaret leuiter sua Gondola totas.
Quā minimam infantis cū peso corporis almam
Hac igitur ratione meus Germanus in illam
Montauit Barcam, meq; hoc in littore liquit.
Heu quales tumuere meo sub pectore curæ.
Post illum quantum poteram mirabar anhelus
Ac si non esset mihi regressurus ab Orco,
Nec quod ego timui falsum fuit, ecce Charontis
Per septem giornos nūquam cōparsa carina est.
Absq; meo mansi dilecto fratre misellus.
Ducitur ad baratrum, sine quo iam uiuere nolo.

Theologica subtilezza.

Gosa.

Cingar id ascoltans exiuerat extra seipsum,
Fecerat & ueluti faciunt qui nocte uanezzant.
In pueri facie sua lumina fixa tenebat,
Ac dubiosa diu sibi mens stetit ista uidendo.
Et Cingarini Corpus phantasma putabat
Attamen ut uidit patrem ora imitantia Baldū,
Magnificumq; decus frontis, quo torua leana
Et lupus, & Tigres inde mollescere possent,
Immaduere statim tenero pia lumina fletu,
Et Cingarini fronti dedit oscula centum.

Pone inquit, pauidos, animos dulcißime fili,
Non procul esse tuũ patrem tibi nuntio Baldum
Sic dicens dextram leuæ coniunxit, & illum
Ducens ad patrem diuersa interrogat acta,

Maselina.

Interea Baldus minitanti uoce Charontem
Clamitat, & iurat cum pugnis rũpere nasum,
Ni subito ad ripam redeat, Cimbamq; *reducat,*
Qua tot debebant animæ transcendere flumen,
Sed frustra clamat, q̃a nil Charõ ĩprobus audit
Nam tantæ uoces horrenda per aera strident,
Quod non Bombardas possent audire sparantes,
Non *quod clamorem* Baldi, *rigidasq; minazzas*
Sunt ibi plangores socios pietate mouentes,
Sunt iræ voces, fremitus, sunt verba dolorum,
Diuersæ linguæ faciunt per cæca tumultum
Littora, nec lachrimas retinent Lironus et Hip
Sunt animæ tantæ iã ripam desuper illã, (pol.
Quas Charon in gõda debet trãsferre bicorni,
Quod Baldi *caricant humeros, comitũq; suorum*
Ignorant *illæ plantas qua in parte reponant,*
Vnde super spallas ipsorum stando repossant.

Sparantes; spagnoliter errupentes latine.

Lironus & Hippol germani flebãt peccata sua facta in latrocinijs.

Pedrala.

Exanimis plenas Fracassus habebat orecchias.
Est quoq; sæpe suum nasum sofiare coactus,
Exanimis quoniam nares implentur & ipsa,
Quapropter pleni stoppo sboramine Nasi
Stranudat, buttatq; foras stranudibus almas.
Sed post stranudũ redeunt, nasumq; subintrant,
Impatiens tamen ille caput scossare frequẽtat,
Post scossamentum plus importune retornant,

Comparatio.

Et cunctis examen aptum sua testa uidetur,
Murmure quæ leni stippantur circa foramen.
Vel potius Fracassus *erat uelut annosus Bos,*

Cuius

Cuius sbercigeros oculos, plenos ut pouina.
Rodere contendunt Moschones atq; Tauani.
Quos ut discazzet sepissime scossat orecchias,
Sed quo plus scorlat, redeunt plus morsibus illi.

Berta.

Iam Cingarinum Cingar deduxerat illuc,
Quem presentauit Baldo sic ore loquutus.
Nosce pater natũ, proprii quoq; sanguinis ortũ
Hanc tua Balde rosam radix educit opimam,
Protulit hoc nobis tua uiuida planta garoflum,
Protulit hunc radium tua lux diffusa p orbem.
Carpe tui fructum iam seminis, hæc tua proles,
Hic Cingarinus quem paruum liquimus orbi.

Gosa.

Baldus matura suspexit fronte puellum,
Visceribus motis dudum stetit extra seipsum,
Deniq; nil dubitans illũ lachrimosus abrazzat
Et Marcellino post hæc de fratre dimandat.
Cingarinus ei de Bertæ crimine narrat,
Mox de Germano tulerat quẽ barca Charõtis
Baldus de Berta lato subrisit ocello,
Tum dixit, uerax non femina Berta fuisset,
Nam uerax nulla est nisi scornat dõna maritũ
Sed tamẽ ut male stat cum fango gẽma bouino
Sic contadina male stat cum coniuge Barro.
Cæcus amor cogit, cæcum quoq; reddit amantẽ
Atq; uoluptati propriæ mage tendit amator
Quam decori patriæ uel honori sanguinis alti.
Sic ego uillano me pensans cespite natum,
Bertæ lassiuos oculos ignarus amabam,
Credideramq; mihi belliũ acquistasse guadagnũ,
Quod me uillanæ potuissem iungere pulchræ,
Et quod erat primis Cipadæ nata casadis.
Et quod erat multis patri rechiesta maritis,
Ast ubi progeniem nostram reperiq; parentem

Carpitur hic poeta posuisse tauanos & moschones diuisim cum idẽ sint respondeo quod non, quia teste Alchedemae de horto Hesperidum, Muscones sunt minores tauanis, & habitant in Lombardiæ partibus.

Notandum.

De amore.

Gaudeo nempe nouũ Bertam ſumpſiſſe maritum
Et mea gaudebit tam formoſiſſima Criſpis.
Quũ tu Cingar habes qualẽ mihi portet amorẽ

Summa laus Criſpidis.

Hanc natura mihi pro coniuge quippe dicandã
Fecerat, & quoniam inter gentes uilis habebar
Difficile ò quantum Nimpham ſpoſare putaui,
Criſpis ab æthereo ſpeciem mores q; decore
Traxit, & angelicas mitatur fronte figuras.
Conata eſt natura diu ſi quando creare
Poſſet opus radiis æquandum forte ſupernis.
Hanc igitur ſtudio formauit Criſpida toto,
Impetrando aliquid ſuperis quo pulchrior eſſet.
Illa tulit Phœbi naſcens in uertice crines,
Pallados effigiem nunc lætam, nunc ve ſeueram
Inde per aſtrigerum fluxit natura meatum,
Splendidiora tulit de quo duo ſidera, quæ mox
Criſpidis ad frontem poſuit; tum cætera mẽbra
Pulchra figurauit dextris labentibus aſtris.
Poſt tam formoſam formã, decus atq; decorum
Iunxit honeſtatem, caſtiq; ligamen Amoris.
Hælena cui caßit vultu, Lucretia ſenſu.
Criſpis honeſta ſui fuit anxia ſemper honoris,
Criſpis caſtarum mulierum limpidus eſt fons.
Criſpis uirgineas per turmas cãdidus eſt flos.
Criſpis Nimpharũ pulchrarũ nobilis eſt lux.
Criſpis ſtelligeros trans ignes, flãmiger ẽ Sol.
Criſpis trans ſobolem ſacrarum certior eſt ſpes.
Criſpis diſcordes in mentes utilis eſt pax.
Criſpis Virgineos ad flores cælicus eſt ros.
Criſpis corporeæ pugnæ iam maximus eſt rex.
Criſpis luctiſonis animis dum condolet, eſt mel.
Criſpis prauorum dum culpas exprobat, eſt fel.
Criſpis amicitiæ noſtræ firmisſimus eſt mons.
Criſpis diuerſis, quos tẽnit, amantibus ẽ Mors.

Helena Pulchra. Lucretia caſta.

Crispis tota (mei memor ē dū pignoris) est mēs.
Deniq; Crispis erit semper celeberrima seclis,
Cuius amorosum (ne sit uia longior) ignem
Sed uenit ecce Charon, iā trappassabim⁹ amnem
Cū mihi tempus erit, uobis de Crispide dicam. Impeditur aduentu Charontis Baldi sermo

Conclusio.

Sic ego Macronicū penitus uolo linquere carmē
Cum mihi tēpus erit, quod erit, si celsa uolūtas
Flectitur & nostris lachrimis, & supplice uoto:
Heu heu quid uolui misero mihi, floribus Austrū
Perditus, & liquidis immisi fontibus Apros.

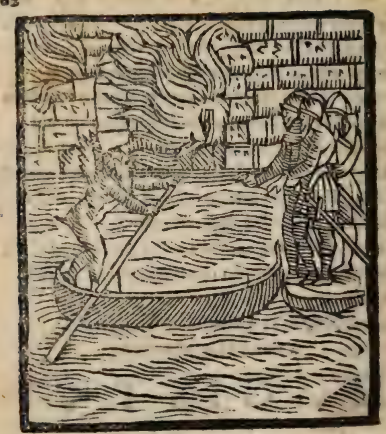
Explicit phantasiæ Vigesima tertia Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE XXIIII. MACARONICEN.

Non Charō in barca uult trāsuarcare Barones
Ex Animis tantum passat onusta Ratis.
Fracassus saltum de ripa spiccat ad altram,
Nautam ceu lapidem nigra per astra iacit:
Mox Marcellinū inueniūt, furiamq; Megærā,
Pro qua inter fratres pugna coorta fuit.
Baldus eam incalzat, quā perdens introit antrū
Quo domus & Gentes Ambitionis erant.

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI

PHANTASIAE.

Macaronice Vigesimaquarta.

Hoc primũ carmen, nec grecum nec hæbreum, sed diabolicum est.

RA cra, tif, trafnot, sgneflet, canu tauta, riogna,
ECCE uenit gridando Charon, stridetq; menazzis,
Canutamq; suus barbam mentozzus habebat,

Qua

Quæ distensa tegit solto pilamine Bigol.
Non habet in testa solettum quippe capillum,
Ac si uellet ea rasa penitusq; pelata
Se deffendentem raspis occidere Gattam.
Strazzolenta suas carnes pelladu couertat,
Supraq; Nauiculæ spondam pede stabat utroq;
Velleq; parebat semper cascare deorsum,

Ludus gattæ quam si quis uel capite uel & cetera interficit, caualleri⁹ Gattæ appellaī.

Comparatio.

Sicut uidistis Venetam vogare per Vrbem,
Stant super ordellū Barchæ, casumq; minantur,
Per strictos tamen ista uolat cembetta canales,
Et cifilando gridāt, Barchæ, trant postea Cācar.
Baldus sbefabat brauigantia verba Charontis,
Et uult intrando Nauem non esse secundus
Sed uix in pauido fuit ancora ficca tereno,
Implerunt animæ curuum duo mille phasellum.
Inde Charon viso Baldo sociisq; gridauit,
Partibus in nostris quæ sors uos aduiat? ola,
Ola, quid dico? si uultis scandere Nauem,
Ponite corporeum uelum, uitæq; ligamen.
Soluite, mox almæ Barcam montate legeræ,
Non altramentum uolo uos passare delaium.
Baldus ait, taceas taceas scornute Diauol,
Ad caput inchinum nisi uis commare deorsum,
Nonne hic Aeneas passauit corpore uiuo?
Nonne hic Meschinus guerrinus? Tātal⁹ atq;
Et mihi cum sociis non uis concedere Varcum?
Cui dico? me cernis, adhuc, accede dauantum.
Non Charon ascoltat, Burchiellā pstiter urtat,
Pondere quam pressā medium discostat in Amnē
Et castronatus restat sic Baldus ab illo.
O, puta si rodit cum dentibus ipse cathenam,
Sed uindicandi nulla est concessa facultas.

Barche, est uox. Barcaroli veneti, cum discansare se uolunt.

Ipse, subaudi superbissimus.

Dinā Bergamaschi dicunt satis.

Prodezza Fracassi.

Non pensare susum dinā stetit ipse Fracassus,

En tres arcatas discorsam longe piauit,
Inde mouens cursum ripam saltauit ad altram,
Et largum centum brazzos trãscẽdidit Amnem
Omnes terribilem saltum stupuere Barones,
Baldus ei mandat cerebrum spezzare Charonti,
Inde prouet Barcam, si forte reducere posset,
Iam Charon attingit, ripam iã exire comandat.
Ac sfortunatas cum remo percutit umbras,
Illæ præcipites manibus sbattendo labascunt,
De prora, fugiuntq; senis batimenta Charontis.
Mox flentes ullo celerascunt absque riposso.
Fracassus quattus quattus post terga Charontis
Quattus occultus ac si uellet carpere quaiam. *It furtim passuq; leui calcagnat arenam.*
Quem cito per cornu turba ridente piauit
Et uoluens illum leuiter tellure leuatum
Fert circum testam ueluti si saxa tiraret
Cum Cazzafrusto sparauerum siue uocaret,
Theologic⁹ passus. *Torquet robusto tenebrosa per aera brazzo.*
Ille uolat nigras tanquam cornacchia per auras
Et nisi dextra dei festina dedisset aiuttum?
Qui tam res Baratri quam cæli rite gubernat,
Ille fracassasset sibi collum, totaq; membra.
Sed per uenturam cascans per inania mundi
Adiutus leuitate, fuit sosp̃esq; remansit.
Interea magnus uult paruum intrare phasellum
Fracassus propter curam exercere Charontis,
Sed pede uix posito Magis submergitur unda,
Cõparatio. *Namq; pulex ueluti posset portare Camellum*
Paruula sic nauis potuisset ferre Fracassum.
Ipse retro uasit raptim, plantasq; retraxit.
Mox alium reperire modum subimaginat, ecce,
Repperit ac artem fantasticatio duxit,
Nam tergum Barchæ tali cum calce feriuit,
Quod quasi tuffatur, ripã tamen iuit ad altram,
Cingar eam tenuit, curuamq; ad littus apoggiat

Scandit, & accepto remo gridat, ola, sodales,
Intretis quoniam narcabimus absq; Charonte.
Conscendunt ergo, partim, partimq; morantur,
Namq; magis tutum est uoltis passare duabus.
Cingar eos guidat multo quoq; remigat ausu,
Et scindens undas puzzantes sulphure passat.

Motezatio comitum.

Baldus ridebat dicens, mirate sodales
Quã bene ad officiũ Nautæ se Cingar adaptat,
Certe nec forma nec discrepat arte Charonti,
cernite terribiles oculos macramq; figuram,
Quis nam illũ guardans nõ dixerit esse diablũ?
Phinosomia docet quod sit Cornacchia uetusta,
quæ Campanillos super altos semper alozzat,
Et pluuiosa gridat cum rauco nubila qua qua. Qua qua; uox cornacchiç. cra, cra uox corui.
Tum Boccalus ait, non sic ò Balde loquaris,
Verum si numos uelles mandare Venecis, Venecis pro duc mediã.
Quam foret impresã Cingar meus aptus ad istã
Cingar respondet, nec tu Boccale biolchi Sic ait, Cingar, nam superius Boccalus robarat mezenũ Merlino. Cui intellige Falchetto
Officium cazzando Boues conducere scires.
Namq; uolunteram lardum carnemq; salatam
Dum comedis, nunquam mollires fusta rotarum
Et tua cantaret semper non uncta caretta.
Sed tamen ut merear pietatem Celsi tonantis,
Si contentatis, nec sit cui forte molestum,
Hic ego restabo, nec non Charon alter habebor.
Nolo equidẽ, Falchettus ait, quod Cĩgar ad istud
Officium maneas, nisi me quoq; stare licebit,
Baldus ait, nec tu nec Cingar retro manebit.
Tangite iam littus, tu Fracasse accipe cordam,
Vade prius Boccale, sed heus Boccale, fiascum Facetia Boccali.
Liquisti retro, panem, carnemq; salatam.
Illico Boccalus pallenti fronte retornat,
Namq; hominũ uitam pensat nihil esse beatã,
Quando caminantes renuunt portare botazzũ,

Ridentes omnes Barcam exiuere Barones.
Campagnamq; super largă properare comenzăt.

Berta.

Ecce procul Iuuenem lachrimosa uoce gridantē,
Currentemq; uident, ac dantem brachia Cœlo
Quem mala uecchia sequens stimulis incalzat (ubiq;.

Comparatio.

Non aliter si bella trucci picigata Tauano
Manzoletta, iuuencula. *Manzoletta boat, curritq; smarita per agros,*
Sic puer insanit, nunc huc nunc cursitat illuc,
quem vera Vecchia citat.
Cuius corpoream formam sic esse probarunt.

Forma furiæ Infernalis.

In primis habet illa suis pro crinibus angues,
Supra Ceruicem cifilant duo mille Cerastæ.
Sinderesis. *Rodunt Sinderesim subtruso dente malorum,*
Stat circa collum magnus Draco more Colanæ,
Atq; venenatos iactat manus utraq; uermes.
In costis pueri quos sicco semper habebat.
Cingrinus pro Cingarinus. sincopa. *Ah, Cingrinus ait, nostro succurrite fratri,*
Balde pater, cur non nati pietate moueris?
Est Marcellinus, quē pessima Vecchia molestat.
Oyme miser, cernis quantum male concitat illū?
Intumuere statim Baldi præcordia patris,
Et post Eumenidem se cursu laxat Equino.
A, mala Vecchia, gridat, sta sta, Iuuenēq; relin-
Sollicitat gressū uetulæ post terga uolātu (quas
Illa uidens Baldum cessat seguitare puellum,
Sed maledetta ruens se scagliat intra Barones.
Ac ibi vipereos cepit laniare capillos.
Proh scelus incipiunt se scorozzare sodales.
Terribilesq; sibi stessis donare pugnadas.
Cingar Falchetto dedit unum fortiter urtum,
Cingar cum Falchetto ri ssatur. *Quem iacit ad terram mediū sotosora balordū.*
Falchettus rubuit facie, mazzamq; piauit.

Factus

Factus & in colera duram cum Cingare guerrā
Incipit, & iurat spintam non parcere toltam.
Armipotens Hippol rixat cum fratre Lirono,
Iamq; rebruscabant se stessos absq; riguardo.
En Cingarinum uiuax Hircanus asaltat,
Inter eos etenim non piccola guerra comenzat.
Fracassus dirum Bachioccum menat abassum,
Vt smagazzaret Centaurum more Boazzæ,
At Centaurus Equus medius sbalanzat ubiq;,
Et iaculans dardos rendit pro pane fugazzam.

Hippol cum fratre Lirono.
Hircanus cū Cingarino.
Fracassus cū Centauro.
Prouerbiū.

Facetia Boccali.

Sed quia Boccalus contrastum non habet ullum,
Incepit solidos sibi stesso tradere goffos,
Vnguibus & propriis testæ squarzare peluccā.
Non tamen ipsius fuerat dementia tanta.
Quin prius in quodam tegeret cātone Botazzū.

Pedrala.

Baldus id aspiciēs frontem rapat, oraq; stringit
Vt stupidi faciunt, post hæc spartire baruffam
Se parat, atq; gridat quali cum uoce gridamus
Cum cortellantes uolumus, secernere sbriccos.
State retro, clamat Baldus, restate sodales.
Non attrigare ualet sæuum tamen ille bagordū.
Nam sibi dilacerant sbergos, cosalia, maias,
Spallazzos, faldas, ac si foiada fuissent.
Cingar Falchettū rabidus male tractat amicū,
Qui mode sestessum potius scanare tulisset,
Quam torquere pilum Falchetti.
Non parcit fratri Lirono feruidus Hippol,
Nec Lironus eum lassat repiare fiatum.
Sunt ambo nati genetricis uentre medemo,
Id tamen ut matti smemorant pacemq; refudāt.
Hircanus pugnat, Cingarinusq; repugnat,
Et mutuo straniis cum bastonatibus obstant.
Fracassus mugit Centaurum contra gaiardum,

Et bacchioccatas fliciosus laxat acerbas.
Quas nisi cũ saltis crebris hinc inde schiauaret.
Sæpe fracassatis cecidisset littore membris.
Boccalus spẽnata quidem iam Chiozza parebat.
Nam sua cum propriis griffis cauiata pelatur.

Gosa.

Cædite, clamabat Baldus, iam cædite fratres,
Dicite cagionem quæ uos discordia burlat.
Ne ferias Cingar, mazzam Falchette reponas,
Nexus amicitiæ sic uester frangitur ergo?
Cur Hircane meum conaris sternere natum?
Sta retro, ne fac, & spadas claudite fodris.
Quid Fracasse furis guarda Virmazze bataiũ,
Hinc abeas Lirone precor, feris Hippole fratrẽ,
State retro cuncti, brandosq; ficate guainis.

Comina.

Talia sed frustra dum parlat, corripit Ensem,
Cum piatonadis cercans spartire bataiam.
Sæpe minazzat eis nisi se pistare rafinent,
Menabit spadam de taio senza riguardo.
Quisquis erat nimio factus iam stancus afanno,
Nil tamen ascoltant Baldũ nũc dulce rogantẽ,
Nunc blasfemantem, nũc rauca uoce minantẽ.
Ambis & ambobus. *Falchettus mazzam pugnis iã strinxerat ambis,*
Et sine respectu colpiuit Cingaris Elmum,
Quamuis non illum talis percossa figillat,
Internum internum tamen iuit terq; quaterq;.
Sed mage stizzatus furiam non sparat amico,
Ecce super collum Falchetti sibilat Ensis,
Bautus genus elmi. *Quem nisi Cesareus tutasset alhora bautus,*
Cascasset subito sine testa mortuus illic,
Falchetti colpos sed Mazza redoppiat aspros,
Percußit Cerebrũ quæ Cingaris ultra misurã,
Non sgomentatur tamen isto Cingar adornus
Verbere, sed curat pocum securus in armis.

Immo

Immo magis factus bruscus uenit erga sodalẽ.
Nunc hos, nũc illos Baldus remouere studebat,
Sed nihil omnino prodest frustraq; precatur.
Hippol fraternũ penitus non guardat amorem,
Trare ramozzones, fendentes, atq; rouersos,
Lironus quamuis pro fratris robore sudet,
Non tamẽ ardirũ perdit, cordis ve prodezzam,
Inter eos ullus iam non uantazzus habetur,
Floribus Hircanum nil Cingarinus auanzat,
Sit licet e Baldi genoroso stemate natus.
Cordibus in binis tantus ualor extat eorum,
Quod non apparet quis fortius arma gubernet.
Fracassus rabido Centaurum dente bachioccat,
Cẽtaurus fractis dardis domat ense Fracassum.
Ergo diu Baldus cernens non posse barones
Dispartire suos, guisaq; trigare niuna,
Post uetulam cæpit cursu properare Megæram.
Quæ fugiens stridet, nigrasq; gridoribus auras
Spezzat, & interdum Baldo cõuersa menazzat,
Mox grignat dentes, & acerbos pandit hiatus.

Comparatio.

Si uidisti unquam rabiosam currere cagnam,
Quæ dum incalzatur bastonibus atq; gridore,
Fert inter gambas codam, testamq; reuoltans
Candentes ringit dentes, bau bauq; frequẽtat.
Sic mala uecchia facit Baldo seguitante gaiar=
Marcellinus erat zuffatus contra Bocalũ, (do,
Calcibus & pugnis smacabant ossa uicissim,
Nemo parlat ibi, sed uictor quisq; bagordi
Illius esse putat, sperans quoq; premia pugnæ.
berta.
Baldus uelocem studet agraffare Megæram,
Nec ualet ad nullam guisam, per inania transit
Littora, tum nimium telis, tum corpore pressus.
Spiritus ante fuit cui se male corpus adæquat.

Bau bau, uox canis, Gaiardo ueloci

Marcellinus assaltat Boccalum.

Versus

Spiritus furiæ, Corpus Baldi.

Versus montagnæ culmen rapit illa caminum,
Quo circumcirca uallis spatiosa seratur,
Istaq; flamiferos uomitat montagna uapores,
Sulphureisq; facit nasum obturare latrinis.
Vecchia ribalda nihil curans ascendere montẽ,
Rampegat, & capras sic rampegando superstat.
Insequitur Baldus quo se uiat illa, nec aspros
Guardabat steccos, spinas, rupes ve petra ve,
Destinat illius nunquam lassare pedattas.
Dum sic urget eam, desertum callat in unum,
Quod non strada fuit mundo saxosior vnquam,
Nũc guidat ad bassum, nũc cælũ scãdere paret,
Cuius plena nigro puzzant confinia fango,
Qui supportantem vix Baldũ fangus amorbat.
Non illum curat, clauso sed lumine drentum
Saltat & in putridia se totum fece volutat.
Nunquam Porcellus fango formosior exit,
Vt tunc exiuit Baldus non absq; fadiga.
Ista fadiga sed est animosis grata guereris:

Rãpegat, & rampegat dicitur media sillaba cõmuni.

Formosior, p contrarium figuratice.

Pedrala.

Interea post terga cito pluuiosa procella
Nascitur, & mixta cũ grãdine cũcta fracassat.
Fulgurat in circum spissis caligo tenebris,
Turbineosq; mouet nũc hinc, nũc inde balenos.
Fætentesq; uomit cum tempestate pioggias.
Tantis cum pœnis Baldus, tantoq; labore
Aduolat, & nolens passu torquetur in omni.
Quem dum præcedit currit, uolat immo Megera
Atq; colubrinos sibi squarciat ungue capillos.
Scendit ad umbrosum vallonem deniq;, linquẽs
Mõtagnæ culmẽ, quo nox magis atra nigrescit
Per tenebras talem dat Baldi gemma lusorem,
Qualem de cornu cæca sub nocte laterna.
Nullam quippe facit de aduerso tempore stimã,
Baldus, qui penitus prauã uult p̃dere vecchiã.

Non procul in medio vallone casazza locatur,
Semiruinosis circumcircata murais.
Pallentes ibi sunt boschi, Siluæq; tacentes,
Inter quas subito vanescit perfida uecchia,
Lassat & in petolas Baldum nõ ultra sequentẽ. In petolas, aduerbium.
Qui tunc non aliter gressum firmauit & aures,

Comparatio.

Vt si quando canis Leporarius angit acuto
Mostazo vecchiam Leporem, plenãq; magagnis,
Non per scopertas campagnas illa salutem
Quærit, at ũbrosas macchias catiuella subĩtrat
Atque reuoltellos quosdam facit hic, facit illic
Donec ab ungue canis, uideat se deniq; toltam,
Ille sed adrizzans non ultra currit orecchias.

Comina.

Post interuallum modicum non Baldus *opacas*
Boscaias intrare timet, tacet imdiq; tempus,
Nec soletta strepit per nigras muscula frondes:
Peruenit ad limen prædicti grande Palazzi.
Nullus adest custos, nec oportet sbattere portã,
Introit & mentem nudo tenet ense ficatam.

Descriptio.

Discalcinatis domus humet vbique murais,
Deq; ruginentis crodat mufolenta solaris
Fezza, velut uidi priuata lusoribus antra.
Dum uadit Baldus firmat sæpissime plantas,
Mox leuis ascoltat siquid strepitescere sentit,
Nil sonat, unde illic habitare silentia iurat.
De passu in passu dum per pauimenta caminat
Ventrosos zattos armato calce sbudellat,
Atque smagazzabat calcagni pondere uermes
Sæpe Dragonazzos largo uentrone tumentes
Inuenit, inq; duos facit illos ense cauezzos.

Gosa.

Deniq; Collegium reperit quod tortua Megæra

Fecerat,

Fecerat, & stabat deformis ubique Senatus:
Baldus in introitu primi stat liminis, ultra
Non meat, & tensa quod dicitur accipit aure.
Namq; inter populum sentit parlare Megeram.

Ambitionis domus.

Hic erat in quadrum grandis spatiosaq; Sala,
Hic stant in circum putrefacta sedilia ligni,
Sunt instar capsæ quæ fracida dissoteratur,
Ambitio. *Seruaratq; diu longæua cadauera terris.*
In medio Salæ stat maxima Scranea ferri,
Estq; cruentatis passim circundata spadis,
Hic sedet Ambitio vultu regina superbo,
Quæ toti mundo dominari uelle videtur.
Attamen illius dependet supra cerebrum
Spata molata nimis, filoq; tacata tenello.

Discorda.

Non procul est mulier centum discordia linguis
Quæ semper garrit, chiachiarat, mouet ora, ma
Millibus et zãzis Regīæ cōplet orecchias (nusq;
Et nunquam gallone suo se partit ab illa.
Hæc quia non dapibus fuit inuitata Deorum,
Inter conuiuas pomum scanfarda doratum
Protulit apportans inter tria numina rixam.
Hinc mala prouenit grandis destructio Troiæ.
Tres furiæ parent illi, referuntq; per orbem
Ambassarias, quibus omnis terra ruinat.
Quottidie uadunt, redeunt, portantq; nouellas
Reginæ, quantas umbras ad tartara persas
Arte sua trassent, solita uel fraude necassent.

Impietas.

Impietas alia frendens in parte sedebat,
Sanguinolenta uorans carnem, sorbensq; cruorē.
Vindicta. *Hanc inter populos discordia mittit hetruscos*
Erynnis. *Lōbardos, Liguros Romagnolos, deniq; cūctos.*
Qua uindicta fremit stimulis agitatur Erynnis,

Dimiditur

Diuiditur Regnum, fœdantur tecta cruore,
Non frater parcit fratri, soror atq; Sorori,
Non mater nato, non uxor praua marito,
Seditio ignaram torquet uelut ebria turbam,
Luctus adest, Mortisq; timor, fit funeris auctor
Mox ultor, rabiesq; furens præcordia rodit, Luctus.
Inueterata animos iniuria summouet atros, Timor.
Proueniunt luxus, uiolenter rapta libido est, Rabies.
Virginitas fletur castis dirrepta puellis. Iniuria.
Stuprum.
Eumenides ante ora patrum matrumq; figuras
Natorum stimulant crudeli cæde peremptas
Hinc uindicandi mens surgit, cæca uoluntas Furia.
Labitur ĩ pceps, mox cordis dextra ministra est. Homicidiũ.
Arma cruentantur sublimia tecta labascunt.

Berta.

Hæc sunt Concilium Rixæ, mortis ve Senatus.
Ambitio præsul nulli uult esse secunda,
Thesiphone, Alecto, necnon prædicta Megara
Altercabantur simul ascoltante Senatu,
Atq; superbebant lucrum fecisse miorem.

Exclamatio.

Sed quid baiabant istæ rixando ladrazzæ?
Currite mortales uestras audire pacias,
Currite, & erroris uestri cognoscite causas.
O Italia infœlix propera.
Currite uos omnes tandem (si curritis) urbes.
Veras rixarum uestrarum audite casones.

Conclusio.

Sed quia candela est usque ad culamen adusta,
Et iam consumpsit uacuatu lucerna stopinum,
Multa per adessum scripsi, damatina uenite.

Explicit Phantasiæ Vigesima
quarta Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM. IN VIGESIMAM QVINTAM. ET VLTIMAM.

PHANTASIARVM.

MACARONICEN.

Eumenides inter fit disputa longa sorellas,
Quarum Consetum Baldus *ut ense fugat,*
Serrassus mites factos sibi reddit amicos,
Et simul Inferni cæca per Antra *meant.*
Phantastarum passant uolitando Chimæras,
Luxuriæq; animas repperire datas.
Deniq; per zuccam Pazzo guidante caminant.
Illic Philosophos, Logicolasq; trouant,
Illic Mendaces chiachiarantes atque Poetas,
Quos apud in prima sede Cocaie manes.

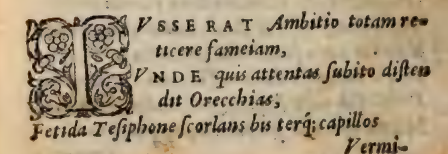
MER-

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI,

MACARONICE XXV. ET VLTIMA.

Concilium Ambitionis.

IVSSERAT *Ambitio totam reticere fameiam,*
VNDE *quis attentas subito distendit Orecchias,*
Fetida Tesiphone scorlans bis terq; capillos
Vermi-

Vermificos sic sic primara comenzat, & inquit.

Thesiphone.

Audite ò Baratri, uel nigrida numina mortis
Quantũ iã fecit mea multa fadiga guadagnum,
Prætermittamus Rixas, Cædesq; cruentas,
Cæsaris & Pompei discordia. *Quas ante aduentum Christi, legesq; nouellas*
Roma uolutabat toties sibi facta flagellum.
Sum modo quæ doceo nigrum miscere uenenum,
Nec mea saluificas metuunt Aconita Triacas.
Id pompæ Ambitio facit exercere papalis.
Cernite quam laceram cauiatam uertice porto,
Quã spernazzaui per diuisam hactenus urbem.
Romam. *Maxima Pontificum libertas, maxima rerũ est*
Pernicies, si quando meã intromittere caudam
Possum, ne sanctis meritis, nutuq; Columbæ
Ad sublime sui culmen moueatur honoris.
Tunc nos felices, tunc ingrassamur ab illo
Armento pingui, quem iam Crucifixus ab orci
Faucibus erripuit, persumq; reduxit ouilli,
Ius cædit, rapiuntur opes, Templiq; supellex,
Ambitio superat, Virtus depressa tenetur,
Viuitur ex uoto, sceleri succumbit honestas,
Nostra fremit rabies, nosterq; solutus ab orco
Per sacra liuor edax & Erinnys templa uaga (tur,
Errumpunt iræ, uerbosaq; iurgia, lites,
Insidiæ, frendensq; odium, mens dedita cura
Vlciscendi, & quam lethali uulnere iacto.
Per me rastra sinunt multi, paleaq; galerum,
Accedunt Templo, saturantur pane doloris,
Recipe p præsbiteris. *Atq; Sacerdoti libamina sacra ferenti*
Obsequium toties prestant, totiesq; ministrant
Votiuas ceræ faculas altaria circum.
Donec defuncto domino succedere possint.
Debile sub uasto sed languet pondere corpus.
Nam corpore sui per me delubra patescunt

Semi-

Semiruinatis muris, Altaria squallent,
Vndiq; propatulas demittit aranea telas,
Fuluere sordescit pauimentum, nudus & alto
Namq; crucis ligno suus ille pependit Iesus,
Sic nullo tectas uelamine cernitis Aras.
Iugera lata ferunt fruges, augentq; quotannis
Diuitias implent cellaria munere Bachi,
Grandia tum donis cerealibus horrea complent
Non ut succurrant Inopi, *non pane carenti,*
Non ut subueniant Viduis, miseroq; pupillo,
Non ut larga manus circum diuina monetam
Expendet calicesq; æris transmutet in aurum.
Sideribus tantum cura est æquare palazzos,
Quid referã quãtas habuit me operãte nouercas
Iusta Diabolicæ Calicutti *subdita legi?*
His igitur causis alias anteire sorores
Debeo, si quid habet melioris scroia Megæra
Dicat, & Ambitio det præmia digna merenti
Talia parlando residet sdegnosa, nec unquam
Arretrare Comas *post terga rafinat, et Angues*

Comas, & angues, idest comas anguigeras.

Alecto.

Alecto scorlans ceruicem terq; quaterq;
Errexit centum Colubres, *centumq; cerastas.*
Non, inquit, solam satis est corrumpere gentem,
Non tua Thesiphone romana pestis in urbe.
Regnauit semper quia spiritus almus ab axe
Stelligero quandoq; cadens operatur, et omnes
Expurgat morbos, rancores tollit, & iras
Pectoribus, tenuatq; fero cum pace tumultus.
Noscite sideroi quid nam speculator Olympi
Sarraffus cecinit Nascetur Iulius ille,
Iulius almifico repletus flamine Cæli.
Quo regnante nihil discordia nostra ualebit,
Nam populis stabunt unita pace sub ipso,
Nasceturq; Leo qui claras undiq; spheras

Prophetia Serraffi. Iulius.

Leo Pontifices.

Mittit

Mittit, & horrisoni demet certamina Martis,
Primatesq; omnes matura pace ligabit.
Ast ego possem equidē tantā prosternere pacem,
Et melius quam tu Romanam perdere gentem.
Totum nempe meis corrupi fraudibus orbem,
Et quanto satius Romam, Romæq; Senatum?

Ortum, Gibel, & Guelph.

Illa ego quæ quōdam tribus impregnata diablis
Concepiq; duos natos, retroq; cataui,
Credite non illos, uelut extat usanza, cataui
Verum postremas per partes,
His bene nec nati, bene nec de uentre cauati,
Incepere statim mutuis se sbattere pugnis,
Atque ganassiculas ongis lacerare uicissim
Illos semper ego Serpentum lacte cibaui,
Ac semper feci colubrinas suggere tettas.
Certabant quis nam seu dextram siue sinistram
Siccaret mammam. sibi dantes calcibus urtas,
Quos tandem Gelphum Gibilinū nomine dixi.
His ego prostraui totum cum fratribus orbem.
Dicite, quid præsens absque illis turba ualeret
Millibus in fraschis partes mōstrātur utrinque.
Alter uult dextra banda portare penazzum,
Et mōstrat digitū quo nos spedocchiare solemus
Alter sed contra. pennas fert parte sinistra,
Et digito fidei mortaros lingere paret.
Staiezant calzas seu dextras siue sinistras,
Qui p̄ trauersum, qui non, uult scindere panem.
Deniq; non res est tam paruula tamq; uilana,
Qua non comprendant q̄s Gelfus, q̄s Gibilinus
His tanta Italiæ diuisi regna superbæ,
His magnas urbes, medias, paruasq; prophano
His casteluzzos, Villas, paieq; Casottos.
His toties semet Millanus, sanguine fedat,

His

Catare sepi⁹ accipitur p̄ parere, vt uxor mea catauit filium maschium.

Gibilinus, Gelfus.

talia

Millanus.

His Codros lingit, Neutisq; Papia rebellat, Papia
His formaiatur sub iure Placentia Ringhi, Placentia.
His niueos asmat catanicula Parma Briossos. Parma.
His Regium brillat, frullat, spellatq; Booton Regium.
His rugulat blesos Modenæ sapientia Pandros. Mutina.
His me pinguificat graßis Bologna Coandris. Bononia.
His tenet armigeros sub adrātib. Imola fullos. Imola.
His male consentit Iocunda Fauentia Scochis. Faentia.
His male Furliuiū Candraghis obtumet uncis Furliuium.
His Cæsena riat proprios, hilaratq; Leones. Cæsena.
His fumentatur Vandris Rauenna bioncis. Rauenna.
His raro possum Venetam schancare Leenam Venetiæ.
His Patauos (nec me distollit Blusa) relinquo Padua.
His saltat guizzat, sed non Vincentia fambrit. Vicentia.
His Verona tumes, spleumas, ac ore gliaßis. Verona.
His gragnit, sed non piscombrat Brixia Mellā. Brixia.
His Bergamaschis præsunt Baricondia surdis. Bergomas.
His quondam Manto fuerat uicina Cremone, Cremona.
His tū (heu) cur non seducta est Mātua nobis? Mantua.
His tamē (heu) cur nō potuit uiolare Cipadam? Cipada.
Dixi, sed quid ais de te temulenta Megæra?
Quare uenisti modo sgomentare Senatum?
Dixerat, atq; quater digitos sibi dēte momordit

Megæra.

Dira Megæra leuans tūc se latrando gridabat,
Totum sturbasti mundum, sed sola Cipada
Restat, & antiquo veniens de sanguine Māto.
Ast ego nunc magnam facio rixare Cipadam,
Quæ postquam totas mundi conterruit Vrbes,
Venit ad infernu, Baldo guidante, cauernas,

Comina.

Baldus id ascoltans fleuit, mox intus apertis
Præcipitat ualuis,
Concilium uiso Baldo deforme repenter
Vanescit, gemma non supportando lusorem

Com=

Comparatio.

Quales, quum rubeos rutilans aurora colores
Pandit, & aurata mortales fronte reuisit,
Gregnapolæ fugiunt nolentes cernere lucem,
Et semper gnao gnao stridentes nocte ciuettæ,
Sic tenebrosa cohors Baldo subeunte scapanit,
Nec ualuit rutila rudium comprendere gemmæ
Non radiũ gẽmæ quam Baldus gestat in elmo,
Sed radium gemmæ quã magno pectore portat.
Gemma uoluntatis nulla ambitione tumentis.
Gemma uoluntatis circa uirtutis honorem.
Propterea Ambitio, discordia, prauaq; turba
Confugiunt Baldi gemmam rationis amicam.

Togna.

Manserat hic solus, uacuas tantummodo sedes
Inspicit, & forti desquistilat omnia brando.
Dum studet huic operi, facies apparuit ecce
Splendida Seraffi, calua quoq; fronte bianchi.
Qui consuetus erat descendere sæpe sub Orco.
Serraffus *Mantinuitq́; diu talem securus usanzam*
Compagnos Baldi retrouauerat ergo furentes,
Quos ad notitiam cordi, sensumq́; reduxit
Quique dimandarant perdonum sæpe uicissim,
Hos ergo Serraffus habet post terga sodales,
Qui uiso Baldo læti mouere cachinnos.
Dumq́; illi narrare uolunt sua fata stupenti,
Sodales, nõ plus inimicos. *Serraffus cito uanescit comitante Giuberto.*
Pizza capellettus remanet, secumq́; Rafillus.

Gosa.

Ergo per obscuras tombas simul ire comenzant,
Quisq; ballottina quadam deffendit ab oybo
Sulphureo nasum, quæ suauem præbet odorem.
Quam contra pestem, flãmas, necis atq; uenenũ
Composuit Serraffus eis mandante Cocaio.
Per quem Serraffum reuidentem sæpe baratrũ

Cun-

Cuncta Baronia Merlinus gesta canebat,
Quæ mox scribebat, nec non referebat amicis.

Pedrala.

Ibat Fracassus Comites prior ante sequentes
Vltimus est Baldus, nam captus amore paterno
Vult Marcellinum Cingarinumq; *fiolos*
Confortare *suos, mentis quoq; prendere spassus*
De rebus uariis parlabant semper eundo,
Alter Boccalum bertezzat, & alter Auerni
Venturos memorat casus, alterq; recordat
Quid de Meschino Guerrino *legerat olim*
Dum quoq; Falchetto *Cingar narrabat amico*
Vergilii sextum mira res, ecce loquelam
Perdit nil parlans, & imaginat omnia præter
Vergilii sextum, nec se parlasse ricordat.
Falchettus *pariter quod* Cingar *dixerat illi*
Nescit, *& obmutuit fantasticat omnia præter*
Vergilii sextum, nec se ascultasse ricordat.
Hircanus cerebro penseros mille reuoltat,
Vult hoc uult illoc, nec quod uult eligit anchum
Castellos *fabricat* Fracassus *in aere multos*
Sic sua lingua tacet, si semper muta fuisset
Efficitur *mattus* Centaurus *mille mearos*
Mente caminabat perditq; putando rasonem.
Iam salis in zucca nil amplius Hippol *habebat.*
Per centum passat sua mens uilupata chimeras.
Fantasticanti Lironus mente tenebat
Sublatos oculos cælo frontemq; rapatam.
Pizza capellettus ridet, grignatq; Rafellus.
Attamen ignorant si rident siue piangunt.
Ad mutam ludens mouet, ora, manusq; bocalus.
Atq; caput grattat non agrezzante pedocchio.

Beria.

At Baldus liber labris ac ora solutus
Inter compagnos infesta silentia uidit,

Dumq; suos natos loquitur, responsa petebat.
Sed facti elingues nil respondere ualebant.
Ergo ait, o socii, nil uos parlatis? & unde hoc?
Voltis pro uultis. *Nam ueluti Monachi seruare silentia uoltis?*
Dicite, respondete precor, uos ergo tacetis?
Nil uestro Baldo uultis parlare roganti?
Sed melius poterat muros audire loquentes.
Qui propter secum cœpit nolendo tacere,
Nec uult indarnum mutas tentare loquelas.

Comparatio.

Stramballonem. *Ad stramballonem sguerzis cum passibus ibant,*
Et faciunt Itali (sumus) omnes sæpe todeschi.
Quando plus cocti quam crudi uina Tauernæ
Gestant in cerebro fumantia supra biretum.
Tunc huius rei Baldus uult noscere causam.
Precedens alios cossam uidet ecce nouellam,
Temma, timor. *Pro qua multa satis commouit temma uigorem.*
Sub pede quisq; suo sentit mancare Terenum,
Nec iam qua figant Calcagnos Terra uidetur,
Immo suspensi gambas per inania guidant.
Ac non gestantes alas uolitare comenzant.
Dum parlare uolunt, labiis tantummodo menant,
Et faciunt muti ciliis manibus ne loquentes
Admirabantur, ridebant attamen omnes,
Ac hilari uultu sensu quoque talia sofrunt.
Quisq; suum corpus sentit nimis esse legerum,
Per quoddam uacuum leuiores æthere pergunt.
Gaudēt quod nulla gābæ strachedine languent.
Carmē truncatum. *Immo uelut stipulæ portantur, nescio quo*

Pedrala.

Ecce cauernosam rupem spinguntur in unam,
Quæ suspensa tribus Grillis fundamine mancat
Quisq; Grillus erat maior leuitate Bizarri
Hic phantasiæ Domus est repleta silenti.
Aenigma. *Murmure, uel tacito strepitu, motuq; mouenti,*

Ordine

Ordine confuso, norma sine Regula, & arte.
Vndiq; Phantasmæ uolitant, animiq; balordi.
Somnia penseri nulla ratione mouesti,
Sollicitudo, nocens capiti phantastica cura,
Diuersæ formæ, speties, & mentis Imago
Hic sunt Gramaticæ populi, gentesq; reductæ
Huc, illuc, Istuc reliqua seguitante fameia
Argumenta uolant dialetica, mille sophistæ
Adsunt Baianæ, proh, contra, non, ita, lyq;
Adsunt errores, adsunt mendacia, follæ,
Atq; solegismi, fallatio, fictio Vatum.

Phantasma reperitur tã fœmininum quam neutrum.

Comparatio.

Me reperi (fateor) medium quandoque briacum,
(Quãuis nec modo sim tutus) uarcare p amplam
Campagnam Godii, quando mage scaldat Apollo
Circum circa meum uolitant caput ecce pusilli
Moschini numero tot quot fert littus arenam,
Et reparant caldum Testæ faciendo Capellum
Quorum percussit nasum redolentia uini.
Sic Phantasiæ Baldum, Baldiq; sodales
Assaltant, intrantq; caput roduntq; cerebrum.
Multas cũ manibus Cingar brãcabat, & illas
Secum ferre cupit, sed non retinere ualebat.

Briacum, imbriacum.

Si Moschin⁹ habeat nasũ inter Achademicos longa fuit disputatio.

Comparatio.

Vidisti forsan pueros quandoque zugantes,
Velle piare manu stantes in pariete Muscas.
Sed quando pandunt digitos (nisi presliter illas
Scaltritas capiant) retrouant zaffasse Chimerã
Sic Baldus comitesq; manus hincinde menabãt,
Vt phantasias caperent, sensusq; bizarros.
De quibus implerat Carnerũ Cingar et Hippol
Pizza Capellettus non se satiare ualebat
More suo (stradiotus erat) spoliare Masonem,
Implet Scharsellas, saccũ, geminasq; Bisacchas
De Paulo Veneto, de Hispani mille baianis,

Proceleumaticum.

Cingar & Hippol phãtaltici.

Pizza capellettus Logicus.

Baldus Mosconem brancat, retinetq; Plutonis
Deq; suis Grilis nasum replebat & aures.
Sguarnazzam Scotti Fracassus repperit illic,
Quã uestit, gablatq; Deũ, pugnatq; Thomistas
Alberti magni Lironus somnia zaffat,
Vult fieri gratus, cunctis, gnarusq; futuri
Scrutator cordis, multas augere richezzas,
Tollere Ceruellum Cornacchis, prendere pisces
Cum manibus, quosdam secũ gestando lapillos
Plena Melancolicis humoribus Vrna latebat
Angulo in obscuro, quam nudus uiderat ullus
Sed dum Rifellus considerat, urtat in illam,
Et miser, in moiam se repperit esse cadutum.
Qua propter dubitãdo mori clamabat aiuttum.
Sed clamando nihil sua labra mouere ualebat.
Accurrunt Comites. illum de fonte cauarunt,
Vnde melencolicos fundebat ubiq; liquores.
Hircanus quasdam saltantes per Pauimentum
Carpere saiottas studiat non absq; labore,
Dũq; unã griffat manibus, celer altera scappat.
Fecerat ingentem Pulicum Falchettus aceruum
Quos sacco positus fert alto in tergore secum.
Boccalus normas Epicuri nescio quantas
Absq; labore piat, complectitur, inq; Botazzum
Ficcat ne fugiant. stoppatq; tocamine Buccam.

Scottus Albertus Magnus.

Rifellus melencolicus.

Cocamẽ & cocaius & coconus.

Chimera.

Has inter follas stat maxima Bestia, nec stat
Cui caput est instar Montonis uel Capricorni,
Mille manus, ac mille pedes, ac mille uolantes
Fert alas uentremq; Bouis. schenamq; Caualli
Quæ si non caudam Simiæ de retro teneret
Toccaret cœli summo teston solarum,
Cum Ioue disponens diuam partire Mineruam,
Sed quicquid agit cauda mãcãte, lasagna est,
Ducitur ad nihilum, meritoq; Chimera uocatur

Parturit hac montes, sed nascitur inde fasolus,
Dumq; Gigas parat fieri fit paruula Mirmix.

Togna.

Hac igitur Baldus ferrum sfodrando Chimeram
Percutit inq; duos pariter uidet esse mezenos,
Integra sed pariter tornat, nec uulneris ullum
Monstrabat signum, fixasq; mouebat ochiadas. Si fixas, quo modo mouebat, quia & cetera.
Inde cito, nec sponte quidem remouentur ab una
Phantasma, retrouantq; pedes misisse Tereno.
Quisq; suis gambis propriis ut uadat oportet,
Non plus aspiciunt curas nihilamq; Chimeram
Nec mage parlandi libertas tollitur illis,
Nec quisquã memorat q̃d nam uidisset adessum Pulchra descriptio phãtasiarum, quæ tandẽ ad nihil redigũtur.
Phantasiæ abeunt quas in Carneria nuper
Ficcarant redeuntq; loco prius unde recedunt.
Sunt tamen hi medij pazzi, mediiq; balordi.

Luxuria

En super interea pratum uenisse uidentur,
Ex Arborsellis florumq; nitore plenum.

Candida fragrabant ibi, Lilia septa rosarum
Cingebant Campum, uarios qui miscet odores
Innumeræ Dammæ danzabant undiq; dulces
Dant Cantilenas, plenasq; Cupidine uoces.
Inter eas reliquis formosior una canebat,
Gestans auriferam sublimi fronte Coronam.
Tantum suauis erat uisu, tantumq; petulcis
Blanda oculis quãtũ fuit unquã fœmina mundo
Nunc humilem terræ frontẽ pudibũda tenebat
Nunc lætos madidosq; simul releuabat ocellos,
Nunc effundebat graciles lasciua cachinnos,
Nunc inflammatis animos stimulabat ochiadis:
Obuia currebat uenienti feruida Baldo,
Seq; galantinam totam præsentat ad illum,
Mox quot Compagni sunt tot uenere puellæ.
Hic blandi risus sdegni suspiria dupla,

Hic turpes tactus, cegni, basamina, luxus,
Plena libidinibus mouimenta trahētia mentes.
Hic stigans animos ad amorem Musica garrit,
Arpicarda, Lyræ, Cithare, Flautiq; forati,
Voces humanæ melius quæ pectora captant.

Masfelina.

Causa, sunt flores & amenitas loci.

Baldus communi urgetur succumbere legi,
Nāq; fomenta uidet Veneris causamq; modūq;
Non apud ardentes flammas est paia tenenda
Cœlestis uiolare deos occasio posset.

Pedrala.

Modus, sunt puellæ saltātes.

Ergo manum Baldus Reginæ porrigit instar
Ballandi, Cingarq; suam carezzare puellam
Incipit atque capit dum Liro feruidus altram
Denique dum cuncti nimio vexantur Amore
Contremuit cāpagna statim, Pratiq; decores
Auffugiunt subito, fontes, & limpida stagna,
Non plus apparent, discedunt oscula, lusus.
Mutantur flores in tintas sulphure flammas,
Mutantur Nimphæ cornutos in diauolazzos,
Mutantur risus in uerba piena doloris.
Vndiq; luce caret locus ille seuerus & asper,
Qui sonat ut resonat Mare tempestate reuoltum
Incipiunt fremitus uocum, stridorq; gridantum
Almarum, uersant raucantes nubila uoces.
Hic tantæ flammis Vmbræ cruciantur acerbis.
Quantæ pro fœdo periere cupidinis actu.
Illam quam supra Reginam diximus esse
Quippe uoluptatem carnis nouere sodales.
Paret in aspectu primo formosa, sed inde
Efficitur, luctus, dæmon, lachrimosaq; strages
Inde per horrendos cruciatus ire comenzant.
Inspiciuntq; animas cunctas simul esse gemellas
Squarzabant mutuo crines barbasq; pilabant,
Inuitis labris fellantia basia taccant,

Et

Et quæ olim morsu cupiebant suggere labra,
Nunc laniant, rodunt, gustant p melle uenenũ,
Quarũ iã linguæ sunt factæ Rospus & anguis.
Sed maior pœna est q̃ amor tam feruidus olim
In crudele odium mutatus torquet Amantes:
Hic genus omne hoĩum seu nobile, siue codardũ,
Ad quorum numero stelle, nec arena parantur.
Inter compagnos Baldi fuit unus eandem
Qui timuit pœnam troppũ quia semper amauit
Alter at inter eos contrarius extitit illi
Qui semper Venerem spreuitq; Cupidinis arcum
Fornaces condunt ibi semper mille Diabli,
Furnos, Furnellos, Bozas, caldaria ferri,
Venturisq; locus signatur singulis almis, Ne hæretic[9] reputetur.
Ignoret quamuis ea quæ uentura diauol.

Comina.

Ergo quisq; suam fornacem Barro catauit semiruinatã
Semiruinatam uelut est antiqua muraia. quia confes
Singula nam fornax hẽt hoc Epigrãma notatũ si erant
Quod facinus struit, id Confeßio destruit alma. Confesſio.

Gosa.

Baldus at inuanta stupuit Fornace profunda,
In qua cum Berta debebat semper aduri.
Ah, dixit Cingar, cur fallit opinio uulgum?
Quis non pensasset potius cum Crispide Baldũ
Istic damnari ueluti damnantur Amantes?
Ecce quid æqu[9] Amor cõiũxit Crispida Baldũ.
Hic lasciuus Amor lasciuos damnat Amantes,
Hic sincerus Amor sinceros laudat Amantes
Baldus ait, nihil est mi Cingar opinio uulgi,
Et licet hæc speculum nostri denigret honoris,
Summa tamen Deitas ad lucem denique ueram
Prodit Amicitiam ceu nunc de Crispide fecit.
Sed quid de nobis opus est narrare prophanis,
Quando quidem sanctos ẽt mala lingua p̃mebat

Hyeronimus Bricius. *Maxime Hieronymum dictū cognomine Diuū*
Et qui Martini Bricius possessit honorem.
Carolus. *Quid referā Carolū Benedicti claustra colantem*
Quem tanquam purum Ioseph, castamq; Susānā
Crimine adulterij, furti quoq; lingua grauabat
Sed tamen ad finem Calicutti secta ribaldi
Qui dabat accusam Carolo tenuata remansit,
Et Caroli tandem patuit mens candida mundo.
Vnquam nemo suam uoluit deffendere causam,
Immo tota cohors ipsum crucifige gridabat,
Tres habuit contra Pilatū Caipham & Annā.
Vt cōstat in Euāgelium Ioannis. *Pilatus dicebat ei, mihi gens tua tradit,*
Nec meruit quid sit uerum cognoscere tandem.
Huncve flagellatum crucifigere fecit & undam
Dimandando manus lauit, uelut esset ab eius
Sanguine nil nocuus sed tantum culpa suorū est

Mafelina.

Sic ait, ac inter brusantes quaeritat umbras.
Tanta Putanarum stipatur copia, quod non
Discernunt animas quas culpa secreta peremit.
Attamē heu quātos quo gens prius esse pudicos
Credidit, aspiciunt illic stridendo cremari.
Maxime non ullos quibus olim cura dabatur
Corrigere alterius mendas, & tradere culpis
Iudicium, sibi met placidis alijsq; seueris,
Hi tamen officij casto sub tegmine tanti
Luxuriae, solumq; Gulae, studuere uoraci,
Atq; puellarum comprabant oscula plura.
Dantes ducatum per basum quodlibet unum.

Pedrala.

Rogantes interogantes. *Luxuriae risu cruciatur demq; Baldus*
Vult exire, uocat socios, qui flammea sparsim
Per loca girabant animarum multa rogantes.
Signacula, uestigia. *Conueniunt, exire parant tamen hostia nusquā*
Apparent, nullaq; uident signacula Portae.

Baldus natura ſdegnoſus fronte rapatur,
Nam uult ire foras, nec eundi forma trouatur
Huc illuc properat, nigras interrogat umbras,
Reſpondetur eis, noſtrum cercate Minoſſum
Confeſſatores, ſine, quo mihi credite portam
Quaeritis indarnum, dextrae uos ducite parti,
Cernite de longe faculas uomitare Torazzũ,
Illac confeſſat Minos almas igne bruſandas,
Illac egreſſus patet huius flebilis agri
Illico campagnam greſſu celerante trapaſſant,
Turronemq; adeunt ignem uentumq; uomẽtem.
Hic ferri portazza ſtetit, quae detegit Antri
Boccazzam ſcuram buſo ſub monte cauatam.
Non timet ingreſſum Baldus, uult primior eſſe.

De Cerbero.

Cerberus en triplici patuit teſtone cagnazzus,
Qui plenum uariis ex oſsibus impedit Antri
Limen, et impauida ſtat cuſtos fronte cauernae,
Quando uidet ſocios hirſuto tergore ſaltat,
Cumq; rebuſatis uillis baubare comenzat.
Poſt baubamentum dentes grignare frementes.
Gutturibus latrans nigrũ tribus euomet oybo,
Duxerat & fodro Baldus ſtãs firmiter Enſem.
Compagnosq; iubet limen tranſire cauernae.
Sic faciunt, aſt ipſa nolens prohibere tricolla
Beſtia paſſagium, currit boccare Lironem.
Baldus ad ingentem diſtorchiat enſe rouerſum,
Nil taiare nequit uelut eſſet ligneus enſis,
Mox deſperatos colpos menare comenzat,
Donec eum terrae ſtratum liquere fiaccum.

Togna.

Ergo trapaſſarunt omnes cuſtode domato,
Vt confeſſorem poſſent cattare Minoſſum.
Pizza capellettus ſcortam facit ante ſodales.
Boccalus medio ſtat ſemper in agmine ficcus.

Nō procul excedunt, quod quidā saltat ab antro
Buffonus stultusq; magis, magis īmo famatus.
Obuius accedens partes monstrando pudendas.
Ipse caualcabat bastonem more putini,
Cumq; manu leua brenam bastonis habebat,
Sed dextram cannā parens giostrare ferebat,
De panno longas aures, stuppaq; piena
Distendit, similisq; retro stat pendula cauda,
Consutumq; tenet strepitosum quaeq; sonaium,
Saltat, et inde facit manibus pedibusq; moresca
Et porgens dextram Baldo danzare comenzat,
Baldus gentilis ridens nil denegat illi,
Secum danzando sequitur qua parte menatur,
Sgregnabant omnes optantes cernere finem,
Nil parlat stultus, sed atezat saepe cadendo,
Quem leuat e terra, nec ad altrū tēdere, Baldus,
Namq; leuabatur uix ille, cadebat & anchum,
Duraq; frangebat (sic dicunt) saxa quaderno,

Zucca.

Post curtum spatium retrouarunt deniq; zuccā,
Grandilitate parē Montagnae Valcamoneghae,
Quae toti mundo potuisset fare manestram.
Ad latus ipsius zucchae stat grande foramen,
Per quod cū stulto Baldus comitesq; subintrant.

Logici.

Ista quidem zucca est animabus plena togatis,
Quas quōdā logicos reputarunt esse profundos,
Ast ammiserunt cerebrum per mille baianas.
Aut homines asinos dicunt, aut esse Cauallos,
Extinguiq; sitim iactarunt carne salata.

Vtrum.

Inter eos stabat uir quidam corpore duplex,
Qui sustentatur binis tantummodo gambis.
Dicitur hic utrum, dubiosis sensibus implēs, (lāc
Hereticosq; facit, negat hanc pbat hūc tenet il-

Et

Et sibi met diris semper dat uerbera pugnis.

Philosophi.

Post hæc Mattus *eos portam conduxit in unã.*
Introeuntq; scolam sapientum philosophorum.
Illic Astronomi, Magici, *Mediciq; periti,*
Illic Entisber, Ferabrich, *Auerois, Ochan,*
Illic Burleus, *Strodus, Simplicius, Hermes,*
Illic Auempace, *Themistius, & Theophrastus,*
Illic Porphirius, Xamolsides, Abaris, illic,
Albumasar, *Manae, Gersonides, Aba* Ioannes,
Arcazel, Alchindus, Damigeron, Aboli, *Zael,*
Dardanus Aboasar, zoroaster, & inde Charon
Milleq; filosophi quos nescio tradere menti, (das

Poetæ.

Sunt quoq; (nescio qui, sana sine mente Poetæ)
Qui paritiales patriæ, propriiq; Tiranni,
Compleuere libros follis, uerisq; bosiis.
Sed quales habeant pœnas, audite Poetæ,
Vt quoq; vos tantas schiuetis fingere frappas.
Sunt ibi diaboli numero tres mille vel vltra
Iugiter officium facientes Herbolatorum.
Queq; suo proprio subiecta est alma Diablo,
Qui dum cõplet opus stat altam supra cadregam.
Vndiq; dant gridos veluti gridare solemus,
Quum dentem nobis guastum barberius extrat
Nam cum lancettis, uncinis, atq; tenais
Quisq; cauat dentes nũquãq; cauare rafinant.
Quottidie quantas Vates fecere bosias,
Quottidie tantos opus est ammittere dentes.
Sed quo plus strepant illos, plus illico nascunt.

De Duranto.

Inter eos igitur Cingar cognouerat unum,
Nomine Durantum, qui dũ cecinisse Leandram
Se iactat, doctis sbeffatur ubiq; poetis,
Ardimentum habuit (quamuis magrissime cãtet)

Orlandus. Rinaldus.

Magnanimo Orlando præponere gesta Rinaldi,
Perq; gulam mentit, quod sic scripsisse sbaiaffat
Turpinum, nec opus Turpini uiderat unquam.
Composuit quendam (quem nolo dicere librum
Sed Scartafazzum) nomen ponendo Leandram.
Cui dignum fecit noster Serraffus honorem,
Namq; sigillatus cæra fuit ille culina.
Heu quales streppos misero dabat ipse Diauol,
Sgretolare suas audiebas longe ganassas.
Cingar compatiens fecit restare Diablum,
Durantumq; rogat, quare sic absq; rasone
Orlandum biasmat, nimium laudando Rinaldũ.

Responsio Duranti balbutientis, sic enim dicere uoluit. Quoniã placuerunt furta Rinaldi.

Ille sed auulsis pro dentibus, oreq; balbo
Respondet, quo iam pacueunt fulta Rialdi.
Sic ergo, quicunq; volunt preferre Rinaldum
Orlando dicam quod amant hi furta Rinaldi.
Namq; procul dubio fortißimus ille Senator
Romanus, brauæq; comes Orlandus & armis,
Et sensu, & meritis superasset mille Rinaldos.
Non tamen alta quidem cõdẽno facta Rinaldi.

Prophetia.

Ast ueri Auctores Orlandum preposuerunt.
Ac in venturo præponent tempore uates.
Maxime Boiardus, dictusq; Maria matheus,
Plus sentimento, facili quam carmine, diues,

Alouisus. Franciscus.

Surget Alouisus tuscus, Franciscus & orbus,
Magnus Ariostus, laus, gloria, palma Feraræ,
Tẽpore mancus erat Petrarcha carmine sed nõ.
Inueterata nocet laus nobis sæpe modernis.

Virgilii Laudes.

Baptista.

Mons quoq; carmellus Baptistæ versibus altis
Iam boat, atq; nouum Manto fecisse Maronẽ
Gaudet, nec primo præfert tamen illa Maroni.
Namq; uetusta nocet laus nobis sæpe modernis.

Pontanus.

Splendet in altiloquo Pontanus carmine, Stellas

Dum

Dum canit, et septem quos ambit signifer orbes,
Dũ monet Agricolam quo purget tẽpore citros,
Nõ tamen æquatur uati quem protulit Andes,
Namq; vetusta nocet laus nobis sæpe modernis.
Exiet Archadicus per sdruzzola metra libellus
Nazzari, quo prata, greges, armenta capellas.
Pastoresq́; canet siluas, Magalia Nimphas, Nazzarrus.
Christeidan post hæc cantabit dignus Homeri
Laudibus, at cædet uati quem protulit andes.
Namq; uetusta nocet laus nobis sæpe modernis,
Tu quoq; magniloqui sublima poema Marulli Marrullus.
Non erit æquandũ Vati quem protulis Andes.
Edidit Armeniden nec qui sub ueste Cuculli Raphael.
Nec Zacharias, nec multi deniq; Vates Zacharias.
Aequiualent nostro Vati quem protulit Andes,
Nãq; vetusta nocet laus nobis sæpe Modernis. Bembus.
Materies *Asolana grauis ueniet quoq; Bembi,* Thibaldeus.
Metra Thibaldei, Seraphini, Cornaq; *Zani,* Seraphin.
Modena Pamphilico de Saxo multa canabit, Corna.
Quos tñ esse pares Danthi, lepidoq; Petrarchæ
Secla negant, nã sola datur laus magna uetustis

Conclusio.

Nec Merlinus *ego, laus, gloria, fama Cipadæ,*
Quamuis fautrices habui Tognamq́; Gosamq́;,
quamuis impleui totum Macaronibus Orbem,
Quamuis promerui Baldi *cantare bataias.*
Non tamen altiloquis Tiphi Caroloq́; *futuris* Tiphis.
Par ero, nec dignus sibi descalzare stiuallos, Carolus.
Non tamen hanc zuccam potui schifare decẽtẽ,
In qua me tantos opus est nunc perdere dentes,
quãtos Roma *uiros nũc optinet inclita sanctos.*
Religiosorum mores quot habentur honesti,
Quot ve forum iusta doctores lege gubernant,
Quot diuas habitat matronas integra Pallas,
Deniq; quot sanctæ gentes urbesq; Romagnæ,

Aut

Aut Lombardiæ Toſcanæ, aut totius orbis.
Tange peroptatum Nauis mea ſtraccula portũ
Tange, quod ammiſi lõgĩqua p̄ Aequora remos,
Immo probos uitæ mores, breue tẽpus, & annos
Scripſimus, ad ueniam propero ſi ſcripſimus ulla
Forſitan auditu male conſona, parcite quæſo,
Et iam confectus ſenio, Terræq; recuruus
Corpore deſtituor, Vitæ quoq; cædo ualete:

Phantaſiarum Merlini Cocaii
Volumen explicit.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI,

PROLOGVS IN MOSCHAEAM PVERILI TEMPORE COMPOSITAM.

De Mantua.

NVPER ego noſtra paulo digreſſus ab Vrbe.
Quam celebrem toto fecit in orbe Maro.
Ocia nactus eram cupidis adamata poetis,
Retro & curarum manſerat orba domus.

Nil arduum uolenti.

Ad liquidum Benace tuo quem parturis Amnẽ
Gurgite me longum ſed leue traxit iter.

Mintius

Mintius hic torto fluitat per saxa meatu
Effrenisq; leues non gerit unda rates.
Concitat insanos decliui margine fluctus.
Donec te latis Mantua cingit aquis.
Illic tuta sedes non expugnabilis ullo
Marte, Bianoreis nunc quoq; clara uiris.
Vnanimem claudunt illustria mænia plebem,
Semper abundanti semisepulta lacu.

Laus Vrbis Mantoæ.

Vna fides populi quouis sub principe durat,
Aspidibus procul est atra Megæra suis.
Seditio, qua nulla carens Vrbs incubat armis.
Hic tantum paci succubuisse dolet.
Nunc quoq; Tiresiæ remanent uestigia Vatis,
Mantua quid faciat si petis illa canit.
Illa canit Vatum non paucis plena cateruis.
Soluit & ad scenæ longa Theatra iocos.
Materno defert Infans de uentre poesim,
Vagit & innatos balbula lingua sonos.

Nascuntur poetæ.

Qui canit Heroum memori tradenda libello
Tempora quem Clio Musa fauore præit,
Qui sibi Melpomenen sua flet dum fata seuerā
Conciliat tragicos exululando sonos,
Comicus emeritis proscænia sistere ludis
Crederet, & plausu discutienda malo,
Ad sua ni facilem sentiret uota Thaliam,
Omnia tunc petulans ora cachinnus habet.
Rosida pastores gregibus tondentibus arua
Certatim Eutherpe sponte sedente canunt.
corticibus cedunt memorandas semper amicas
Vndiq; dat modulos tibia pressa leues.
Credite Parnasum neglexit Apollo bicornem,
Credite non ultra phocidis haurit aquas.
Ille sui curat patriam gentemq; Maronis,
Inq; poetarum principis vrbe sedet.
Clamat Io Pæan pariter Iuuenisq; senexq;,

Cinctaq;

Cinctaq; Daphnæo tempora crine ferunt,
Aurea Vergilii flores simulachra decorant,
Et Vati peragunt annua festa suo.
Mars procul excessit, securis ocia dantur
Mentibus, & placidæ concrepuere lyræ.
Ipsius in laudes Vrbis furor exiit ergo,
Sed Clio fuerat tunc rogitanda mihi.
Heu quid surdidulas auellit protinus aures.
Præualuit solito nec furor ire pede?
Ante pedes humili proiectus apollinis ore,
Cur suetum, dixi, carmen Apollo negas?
Me ferus aspectu trepidum despexit acerbo,
Mox ait, audacter me quoq; stulte rogas?
Dixit, & adductum pharetratus corripit arcũ,
Et lateri legitur certa sagitta meo.
Vt fugit ante leuẽ memoralis Capra Dianam,
Aut lepus a rapidi morsibus acta canis,
Sic miser euasi durum per inhospita Phœbum.
Et qua cælarer uallis adulta fuit.
Voluebam quæ causa mihi commouerat illum,
Qui daret haud solitas tendere posse uias.
Illius heu frustra doctas captare sorores
Speraui, ac multa laude tenere polos.
Nil fuit euigiles studio concludere noctes
Postquam tot menses abrogat una dies.
Ergo qua uolucri prorumpit Mintius alueo
Deueni, lachrimis creuerat ille meis.
Inuitas mihi multa salix tũc prestitit umbras,
Inuito quoniam tunc mihi uita fuit.
Nec mora fit, succincta procul uenit ecce puella
Auratas zephiris sparserat illa comas.
Fulta latus pharetra tergo reiecerat arcum,
Voce manuq; dabat carmina iuncta lyræ.
Ardentis Daphnen cantabat apollinis ignem,
Laurea quæ dempto fine comata uiret.

Fuit pro affuit.

De lauru sẽper virenti.

Insuper

Insuper hac dignos recincbat fronde poetas.
Per quos iam pridem maxima Roma fuit.
Vergilium sensi quod Homerum laudibus æquat
Parnasi geminum cæpit uterq; iugum.
Agmina despiciunt Vatum spectantia ab imo
Collis, & exultant non habuisse pares.
Phœbeis quanto cædunt fulgoribus astra.
His tanto Vatum cædit in ausa cohors.
Non tamen exiguis affecit laudibus illos
Sectantur lento qui pede Vergilium
Tunc ego quare odium patiebar Apollinis ore.
Hæc igitur Nimpha causa ferente fuit
Nescio quas reperi musas, turpes ve sorores, De macaronicis intellige.
Nescio quæ turpi carmina uoce canunt.
Limpida pegasidum uiciaui stagna prophanus,
Totaq; sunt limo dedecorata meo.
Hinc furor, hinc ira est, hic indignatio Phœbi,
Ad quem me fecit quæq; camæna reum.
Nec mora strattus humo, mediatrix sis bona q̃so
Clamabam facilis demitur ira Dei.
I, modo respondet, nos i modo sperne camenas,
Dixit, & obtrusa sustulit aure pedem.
Protinus intumuit nostro sub pectore uirus,
Nec Phœbo, dixi, nec tibi subicior.
Inde furens plectrum rupi, stipuláq; resumpsi.
Hos co menzauit Pina sonare modos.

Hactenus breuiter pro facilitate Vocabulorũ nunc autem lucíditate indigent.

GRANDIA *Muscarum formicarumq; canamus*
PRAELIA *crudeles marte stigante brigas.*
SCVRVS *Apollo suos abscondit allhora Caualllos.*
Non potuit tantum namq; patire malum.
Omnis per circum Tellus sbattuta tremauit,

Prorũpit poeta in initio proponendo.

Parua

Cagarola p timorẽ pro uocatur, interdum pro ipso timore accipitur. vnde Auicẽna. Mortis ab infirmo debet cagarola uetari. Coda & cauda diferunt. uide Solinũ

Parua super cœlos nec cagarola fuit.
Pochum mancauit quin mortus ab axe tomaret
Iuppiter herculeam ualde gridabat opem.
Pro bombardarum scappauit Luna rebombo,
Excusamq; Ioui fecit abire foras,
Aequora tunc etiam sbigotentia signa dederũt,
Atq; spauentosas summa tulere faces.
Quattuor ad partes Mundi *brusare cometas*
Vidimus, & longas discauiare codas,
Mu*scarum clamor, pulicorum stractio, Trumbæ.*
Tamburri summos sbigotiuere polos.
Ceßent antiqui ueteres sbaiafare Bataias,
Nam talis nunquam Guerra ueduta fuit.
Grandis erat fateor Troia cascante Macellus,
Quando Cauallazzum gens oselata tulit.
Equiparare tamen sed quis præsumpserit istis,
In quibus heu quanta stirps pulicina ruit?
Innumeri pulices, Cimices culices perierunt.
Sanguine pro quorum sidera rossa micant.

Inuocat.

Quæ dabit altorium mihi Guerras Mu*sa canẽti?*
Blanditias sperno perfida Clio tuas.
Te schioppare quidem uideo ni tradis aiuttum,
Attamen incago teq; tuasq; lyras.

Incagare & petezare p nil curare.

Vade in maloram, atq; tuo succurre Maroni,
Canzones quoniam recte peteze tuas.

Socorsũ, detraxit litterã c, cã abreuiationis.

Tu mihi sola placẽs poteris dare Togna socorsũ
Strictaq; sub cubito det tua Piua sonum.
Si mea schionfabis gaiardo uela sirocco,
Vltra caribdiacas Cimba nodabit aquas:
Tu quoq; sis presens, ueniasq; in pressa Comina
Vosq; poetissæ macronicesq; Deæ

Ladinus bergamasche.

Vngite quantillum fresco mea labea botiro,
Per quem ladinior uox queat ire foras.
Salsigeram toltam persutto ferte brasolam,

Quæ

Quæ super ardentes sit bene tosta brasas.
Post hanc de caneua Bacchi spinate Vasellum,
Hæc est carminibus digna beuanda meis.

Narrat.

Vrbs est in Pulia quæ nunc Moschea uocatur
Nobilis, & Romæ se putat esse parem
Hic mercantiæ portis trafegantur apertis,
Nec tantas cumulat forte Milanus opes.
Quid Bregantinis Veneti grossisq; Maranis
Agaricum, zuccar, mel, Casiamq; gerunt?
Quidve zenouesus loca per longinqua caminās
Maiores alijs brauas habere rates?
Quid Florentini merces comprando fatigant,
Viuere qui nequeunt absque Lyonis ope?
Sed Mercantiam totas Moschea per oras,
Mittit, Nam Muscæ littora quæq; colunt.
Vndiq; Musca suis fert alis, undiq; uiuit,
Musca per Hispagnam, Musca per Italiam.
Musca per Hirlandam, Guascognā, Musca p altā
Vadit Alemagnam, per Scociamq; uolat.
Per totas Asiæ discurrit Musca Masones,
Tartaricum passat Musca latina Mare.
India præcipue Muscarum plebe superbit
Illic sol magno namq; lusore brusat,
Musca tamen septem non uult habitare Triones
Quo plus sol ardet, plus bona Musca godit.
O, quantum locus est infelix, atq; dapocus
Qui sine Muscarum uiuere gente patit.
Non ibi nobilitas, non sanguis clarus habetur
Nobilium quoniam praticat illa casas.
Non Dux, nō princeps, nō Rex, nō deniq; papa,
Mangiaret ni stet Musca galanta comes.
Immo piatellum uix coram Rege scuderi
Presentant, subito fercula prima capit.
Vixq; falerniaco repletur Tazzia uino.

Facilis latine dicitur.

Pulia é Prouincia moschis abundans.

Bregantin⁹ & Maranus sunt Nauiū genera.

Lyon est ciuitas Fráciæ quæ & Lugdunum appellatur hic Florentini mercadantescunt.

Laus Muscarum.

Se iacit in dulci gurgite Musca prius.
Et licet hic moriat, tñ hac mors uita uocãda est
Nam semet Bachi flumine sponte negat.
O bellam fozam mortis, quam musca trouasti,
Non dolor in simili morte, sed humor apũ est
Soldati cupiunt in guerris fundere uitam,
Tu tamen hanc sortem mortis habere cupis
Non metuis celsum Regum discurrere frontem
Et reginarum labra polita basas,
Ergo laudanda est totum Moschea *per orbem,*
Progeniem quoniam mittit ubique suam.

Comina.

Sanguileo rex Muscarum. *Starat in Imperio Muscarum tempore longo*
Rex qui Sanguileo nomine dictus erat.
Vrbes, Castelli, Ville, & Naues, optime sunt cõditiones Potentatum *Tercentas Vrbes, Castellos mille regebat,*
Innumeras Villas, *innumerasq; rates.*
Ergo sublimen dum stabat supra cadregam,
Intra Senatores, Musca stafetta uenit.
Lauacchio schitata, imo fædata. *Anxia pro cursu, nigroq; schitata lauacchio,*
Et (quòd prius erat) sanguine tota rubet.
Illa spauentato uultu se portat auantum,
Smergolat. *Smergolat, & Regis proruit ante pedes.*
Vociferatur *Heu qd hac indarnũ, clamat, Rex sede superbis*
Heu quid non, heu quid, non tua fata uides.
Squaquarare, frui *Heu heu nil prodest lautis squaquarare triũphis*
Prodezze. *Splumatosq; super nocte iacere thoros*
Muscarum. *Heu mala pinguenti caricas mangiamine mẽsas*
Heu male ridendo mollia uina bibis.
Heu male zaninos itis cazzare fabarum,
Heu male dat *schenam magra caualla suam:*
Frustra sbercigeros oculos habitatis Aselli,
Frustra uos pascit stizza gratata cane.
Sic iuuat heu dulces rostro suciare bognones?
Sic iuuat heu crustas lambere francigeras?
Sic iuuat excalzas nlla rodere gambas?

Sic

Sic iuuat eiusdem sæpe lecare bragas ?
Tenditis heu panzam lombardis pascere quais
Nulla potest uestros merda cauere canes.
Non est iste modus quo Rex tua libera gens sit,
Non est iste modus quo tua Regna manent.
Nan est iste modus quo nostros frangimus hostes
Non est iste modus fortificare domos
Tu memorare potes exemplum Sardanapali — Sardanapali uita.
Cuius uita fuit broda, libido, gula,
Inter fœmineas acies asinaliter usus,
Nesciuit pugnæ tempore quid faceret
Vulnera spadarum non osculæ sunt mulierum.
Scutaq; fœmineum credit esse latus. — Notandum.
Ammisit regnũ, et (quod plus) ammisit honorem.
Fœmina costumis, nomine uixit homo.
Lamentabatur nimium pesare corazzam,
Et nimis in testæ quòd grauis elmus erat.
Quando caualcant nũc hac, nunc pendidit illac
Et pectoralem credidit esse briam.
Gobbus adarzonem palmas atacabat utrasque
Non uir, sed plenus stramine saccus erat.
Centum staferi stabant incirca cauallum,
Et ne cascarat brachia larga dabant.
Sed quando sensit trombas taratanta sonare,
Territus impleuit se latitando bragas.
Mox armaduram stracco de corpore traxit
Solus & errabat flendo per omne nemus.
Tandẽ aliquã formã pẽsans monstrare uirilem
Cum proprio panzam fodiit ense suam. — Sardanapali mors.
Ecce tibi sortem reminiscor Sardanapali.
Alter ni caueas Sardanapalus eris.
Tu stas Sanguileo panzam graffare dauerum,
Et nescis populi fata cruenta tui.
Proiice regalem mantellum, proiice sceptrum
Vadat & in centum fracta corona mica.

Indue

Indue lugubres, decet has funebria, cappas,
Reginaq́; tegat nigraueletta caput.
Inclita de summis caschent spalleria muris,
De fundo ad cuppos fit nigra tota domus,
Vt desperatus Stigias domanda sorores,
Implentur populo tartara cuncta tuo.
Implentur populo cui nullum mittis aiuttum,
Implentur populo quem prigolare sinis.
Rex Formicarum (uix heu tibi dicere possum)
Rex Formicarum teq́; tuosq́; ruit.
Septem mille quidem longo certamine muscas
Fudit, & in portu miscuit igne rates.
Ragnifuga Muscarum dux. *Ragnifugam nostrum caporalem, carcere trusit,*
Quem supra furcam colla tirasse puto.
Artelatia nihil potuit sboccare balottas
In medio quoniam lacte negata fuit.
Stafetta moritur. *En ego mortales accepi quinq; feritas,*
Pro quibus en fuso sanguine uita fugit.

Pedrala.

Sic dicens animam tiratis calcibus efflat,
Paradisus ocharum. *Abditus ocarum quem paradisus habet,*
Talibus auditus Rex magna ad astra gridorem
Laxat, & aurato saltat ab axe Throni.
Qui ueluti mattus sibi tundit pectora pugnis,
Ac proprio sanctas squarciat vngue togas
Muscarum subiti clamores attria complent,
Totaq́; palmarum plausibus Aula tonat.
Accurrit tota Vrbs, densatur ubiq; palazzum,
Constabat tanti nec bene causa mali.
Ecce maritatæ squarzato crine puellæ,
Quæq; suum rauco clamitat ore uirum.
Ecce vocant patres natos, fratresq́; sorellæ,
Communis uidua crescit in urbe dolor.
Interea centum Regem cæpere Vasalli,
Quem stramortitum præstiter inde ferunt.

Non

Non tantus Romam strepitus sotosora butauit,
Quando ruit Bruti Iulius ense ducis.
Nec noua Carthago cordoium tale prouauit,
Quando se propria fudit ælisa manu.

Brutus interfector Cæsaris.

Gosa.

Ergo super uolucrem sbalzauit fama cauallum,
Nec trombam frifolo spiccat ab ore cauam.
In motu cilii compleuit mille mearos,
Nulla datur stracco spelta uel orzus equo.
Per mundi totos id trombezando paesos,
Donec ea sensit Scannacaualla procul.
Ipse Tauanorum populos regit atq; gouernat,
Et sua Damma soror Sanguileonis erat.
Non stetit ad badam, Cugnati fata ueretur,
Et Cantarellis ponere frena iubet
Nam cantarellas solitant equitare Tauani,
Quarum cullatas aurea barda tegit
Illico tota cohors post cursum Scannacaualla
Prosequitur celeri quo pede calcat iter.
A tergo ueniunt Cariazzi trenta feroces,
Quos scharauazzos nomine dixit Adam.
Semper colla ferunt sonitantibus alta sonais,
Valisasq; graues in sua terga gerunt.
Vnius in mancum mensis uencre debottum,
Impleuitq; aures uox gemebunda suas.
Scannacaualla madet lacrimarũ fronte masillas
Quum sua tam meslos audit orechia sonos.
Ad cortem subito staffam retinente fameio
Desmontat, Salæ scandit otanta gradus.
Ecce uenit drentum populo iam uistus ab omni,
Quo magis horrentem uox ferit alta Iouem.
Ducitur in camerã, uix pro plãgoribus audit,
Ac ubi Sanguileo rex erat, intus abit.
Qui tunc quantillum reposatus lumina drizzat
Mox rosa quem lectu surgere fecit aqua.

Dido seipsã interiens.

Famæ descriptio.

Scannacaualla Tauanorum rex.

Cantarellæ, Mantuanice pampognæ dicuntur.

Scarauazzi, sũt cariazzi

Scanna

Scanna cavalla grauem simulauit frōte piantum
Calcatis q; bono fletibus ore loquit.

Togna.

Quo nam sanguileo prudentia uestra recessit?
Quo mens tam magnum quæ regit Imperiū?
Non est iste animus Regis, nō sceptra tenentis,
Non est hæc simili danda Corona uiro,
Tamitis — *Si lagnasset enim Tamitis Sæua fiolum,*
Cirus. Hanibal. — *Scampasset Ciri gens q; caput q; necem.*
Hanibale mortos si tantos Roma Barones
Fleuisset, staret non petra supra petram.
Notandum. — *Spauētāt animos lachrimæ, muliebris usanza est*
quæ lachrimis causa qualibet ora madet,
Nos quibus imposuit mentem Natura uirilem.
Fortunæ praua quid sbigotimur Auæ,
Iuppiter ardenti si terras igne brusaret,
Quid nī? summamus prælia contra Iouem.
Seu phas siue nephas debemus regna tueri,
Nō tamen ut lachrimis, sanguine sed proprio
Troicus Aeneas patria ruinante, quid egit?
Exemplum Aeneæ. — *Quærebat ne aliquo se latitare buso?*
Aut pulchram Vxorem brazzis currebat apertis
Stringere, uenatos, decrepitumue patrem?
Verum pro patriæ uitam contempsit honore,
Irruit in mediis hostibus ense ferox.
Ablatiuum pro accusatiuo. — *Fecit quod potuit, donec strachedine lassus*
In spallam tolto patre per arma fugit.
Semper constantes animos in corde locabat,
Quamuis tot ferre sortis iniquę mala.
Strachare fortunā maximum est. — *Iam non sors illum, sed sortem subdidit ille,*
Spreuit & insidias quas mala Iuno dabat.
Despectu tamen ille suo fabri condidit Vrbes
Fabricondo is pro ædifico. — *Et sua perpetuo tempore fama uiret.*
Diuersos alios possem contare ualentos,
Quorum scriptores gesta dedere libris,

Sufficit

Sufficit Aeneam uobis posuisse dauantum,
Eya cito uestram iam remouere doiam
Cessent plangores, & squarciamenta capilli,
Per luctum uitam mortus habere nequit.
Sunt sunt Muscarum, sunt uendicanda flagella,
Formica est nostro Marte petenda cito.
In puncto mittam sexcentos mille Tauanos,
Quos fecit fortes longa bataia uiros.
Pars equitans usat curuas portare balestras,
Pars grossos alio more caualcat Equos.
Pars pede fert piccas, pars implet puluere schiop
Sbombardatq; meũ per mare multa ratis (pos
Ergo Senatores uos omnes state lieti,
Consilium populo quod datis, accipite,
Quando lugetis, luget quoq; cætera turba,
Quando ridetis, ridet & illa simul.
Prudenter uestro Regi prestate reparum,
A uobis gioiam non capit ille pocam
Copia Muscarum si bello tanta moriuit,
Quod superem vulgus, ponite ne pereat.
Talibus exorsis animi fugiere balordi,
Inq; suo primo corda stetere loco.
Vergognantur enim lachrimis imitasse puellas,
Et sic maturum deposuisse uirum.
Postquã Sãguileo ter strinxit Scannacauallam,
Concilium sala congregat in media.
Sic, inquit, sic alta ferunt, sic alta comandant
Numina, sic fortis dat rota circuitum.
Scannacaualla suo nos multum consolat ore:
Datq; suus grandem sermo politus opem
Dicat consilium pensatim quisque salubre.
Quod stet maioris partis in arbitrio.
Nec uos affectus nati fratrisq; patrisq;
Vincat, sed patriæ respicietur honor.
Ragnifugam cæco formicæ carcere stentant,

Longa experientia optimos facit soldatos.

Gioia pro gaudio posita est.

Quem scitis fortem martis in arte Ducem
Illum constitui postquam spirauero statum
Regem, bastardus sic licet ille meus
Non id guardantes possanzam cernite uastam,
Cernite quas pulica fecit in arce prouas
Quando fracassauit pulicorum ter duo mille
Fugiit & nullo Caganiellus ope.
Caganiellus enim Pulicorum maximus est rex.
Ragnisughæ forzas non tulit ille mei.
Scitis & in cutica quando duo mille pedocchios
Brusauit superos igne tocante polos.
Xersis in armata si Dux tunc iste fuisset,
Grecia non illum precipitasset aquis
An dux perdendus talis? non qualis in orbem
Musca fuit postquam nostra Genia manet.
Parlamēta igitur uadant, ueniamus ad arma,
Muscas armari bandus ubiq; uolet.
Cum centum magnis trāsibimus Aequora fustis.
Qualibet est uirdæ Scorcia longa fabæ.
Dixerat & sedit fiat clamante Senatu,
Fiat quod noster Rex cupit atq; iubet.
Voce fauet populus, benedicunt Scannacaualla.
Vnaq; cunctorum mensq; fidesq; fuit.
Mittuntur cunctas in partes illico Bandi,
Currit & ad iussos quæq; stafetta locos.
Contra formicas odium crudele citatur,
Illarum pasci uelle cruore brauant,
Hic iurat patrem alter uindicare fradellum,
Atq; uolunt spadas sanguinolare suas.

Explicit Liber primus
Moschex.

MER-

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI

MOSCHEAE

Liber Secundus.

VPITER astrigerum iam baltegare scabellum.
SENSERAT, & pauidos mirat in ore Deos
Quid tremat, exclamat, cælũ? qd nutat Olympus
Sidera quid uideo puluere tincta nigro?
Nũquid adhuc ueniunt nos assaltare Gigantes?
Nunquid mortalis gens mihi bella mouet?
Ferte citò fulmen, mortalia cuncta brusabo,
Humanum, quam nos, malo perire genus.
Mercurius dixit, pro nobis nulla parantur
Prælia nec contra, lis aliunde uenit.
Inter Formicas & Muscas nascitur ingens
Garboius, per quem sbilzet ad astra cruor.
Nullus presumat diuum, seu nulla dearum
Crudas Muscarum cernere uelle brigas.
Nam bombardarum scocatio quando tronabit,
Credite nos faciet rumpere colla zosum.
Iuppiter extimuit, solem restare comandat
Qui strigiare suos tempus habebit equos.
Neptunus quoq; rumorem sub gurgite sensit,
Itáq; sua in fundo tota reuersa domus.

Garboius ē quædam cõfusio uocum discrepantium: unde Cicero. Nec paruus inter Senatores Garboi⁹ inoleuit. Sbilzare ꝑ ualdeducere.

Concurrunt trepidæ Nimphæ, Diuiq; marini,
Qui fugiunt ueluti grex fugit ante lupum
Quis Diauol, ait Neptunus, trentaq; para
Tam cito compellit uos scapolare uiam?
Aeolus absq; mea nunquid Rex ille saputa
Per mare Garbinos laxat abire suos?
Eya agite sæuum spacianter ferte Tridentem,
Aeolus hic audax est aliquando nimis.
Triton respondet, non est rex Aeolus iste,
At zenzalarum multa Carina nodat.
Sunt forsan numero grandes octanta Galeæ,
Quæ in Regis uadunt Sanguileonis opem.
Neptunus raptim tali sermone tasiuit,
Itq; per algosas corde tremante casas.
Sanguileo gaudet, zenzalis obuius ibat,
Quas portus magno cœpit honore suus.
Non armata fuit Mundo formosior unquam,
Ipsarum ductor nomine Sgnifer erat.
Vix arriuarant ipsæ, fit rumor in astris,
Et Montagnarum culmina celsa tonant.
Nũquid erũt Sguiceri? nũquid vascona canaia?
Nunquid gens verbis Italiana brauis?
Ista Todescorum nunquid plebs apta bocalo?
Mandat descalzus num quoq; Spagna suos?
Heu Moschinorum descendit tanta brigata,
Tanta quòd ætherius non habet astra sinus,
Apparent centum Stendardi desuper Alpes,
Ac procul armorum per iuga splendor hiat.
Sunt Moschinorum populi, gens apta batais,
Rexq; suus nomen Siccaboronus habet.
Non quo descendit, nec ubi Sol nascitur, unquã
Tam crudelis homo, quam fuit iste fuit.
Sperzurarat enim ad fundum mittere mundum
Deq; suo solio præcipitare Iouem,
Non fuit in guerris uir desperatior unquam,

Spacianter, quando deriuata spacior significat tarde. Quum uero deriuat à spacio as, significat cito.

Ast incusabat se nimis esse pium.
Tartaria suo stabat subiecta uolero,
Cuiq; Barilensis subdita uallis erat.
Indiscretus enim tantum, tantumq; superbus:
Immo cruentato sanguinis ore bibax,
Vt quoscunq; uiros non Martis in arte ualẽtos,
Mangiari a cruda precipiebat Ape.
Hæc Apis est animal cuius, fert cauda uenenum,
Deq; suis membris ceraq; melq; fluit.
Mouerat hunc amor, & dilectio sanguileonis
Crudus homo quamuis nescit amare bonos.
Tartaricas Buttæ *passauerat iste per undas,*
Deq; Barilensi ualle tenebat iter,
Partibus ex aliis uenerunt Mirmiliones,
Qui grottas habitant per sua regna nigras.
Non fuit in mundo gens aßaßinior unquam.
Quæ formicarum suggere membra sitit:
Rex erat ipsorum Mirpredo nomine dictus.
Herculeis forcis æquiparandus enim.
Dux erat armates sexcentos mille guereros,
Nemo cauallaster quisq; pedester erat.
His ergo adiunctis formicas contra phalangis
Heu quam crudelis guerra parata fuit.
Sanguileo cunctis Capitanis & Corporalis
Sermonem fecit, nam bene doctus erat.
Non huic doctiloqui fuit æquiparanda Catonis
Lingua, nec Hanibalis docta loquela Ducis
Quondam sanguileo si orasset ueste togatus,
Cascasset nomen iam Cicerone tuum.
Ergo ubi Soldatorum animos oratio longa
Fecerat arditos, quisquis ad arma uolat.
Sanguileo primus rutilantia uestiit arma
De ciceris duro cortice facta nigri.
Dimidiam gussam fert pro targone fasoli,
Est sua porcelli ferrea lanza pilus.

Butta est urbs Tartariæ, Metropolis in mari sita.

Cicero & Ciceronus inuenitur, ut diximus supra.
Cicer niger & albus reperitur plurimum dissimilis.

Excusat milij pars concaua quippe celatam,
Stat pro pancera maxima gussa fabæ.
Interea grandis fit sgomentatio campi,
Nam uenit indomitus sanguileonis Equus:
Hic erat ex illis quos dicunt nomine grillos,
Qui tezare leues ampla per arua solent.
Non uelut usantur animalia cætera, currunt,
Ast ad saltones calcibus astra uident.
Sanguileonis adest totus niger ergo cauallus,
Plurima quem stranium turba tenere nequit
Sexcentas muscas sbalzo superabat in uno,
Totaq; sub pedibus terra tremare suis.

Tremare pro tremabat.

Insabionizat quotiens pede calcitrat, omnes,
Ac oculos tenui puluere stoppat eis.
Ast ubi quã primũ ductus fuit ante patronem,
Efficitur placido mitior Agniculo.
Illico Rex cunctis facientibus undiq; largum,
Saltat, & in sellam plantat utrasq; genas,
Mox ad naspantes ficco sperone galoppos
Hunc mouet, & gentes it asetando suas.
Viuat Sanguileo, uiuat Sanguileo gridant,
Cernis & antractum mille cauare bretas.
Tota super grossos equitat Moschilia Grillos,
Qui numero centum millia sunt Equites.

Antractũ raro inuenitur significat pariter.

Scannacaualla suos alia quoque parte Tauanos
Ordinat, & stimulo uocis ad arma uocat.
Corpore magnus erat maior sed mente dauerũ,
Doctus partitum scire piare bonum.
Ad strabuiconem sua iam non bella mouebat,
Vt faciunt plures qui sine mente ruunt.
Qui nec apizzatur simul atra barufola guerra
Omnes in pezzis presto taiare uolunt.
Non ita maturus faciebat Scannacaualla,
Immo repossata mente regebat opus:
Hic habuit quõdam uno cum Vespone duellum,

Hoc carmen ab Homero sumptum.

De isto duello lege Thomasum bricocolum de militia.

Qui

Qui tandem multo uictor honore fuit.
Cuius de cauda spinum detraxit acutum,
Omnibus in guerris hæc sua spata fuit.
Sed Moschinorum Rex dirus Siccaboronus
Sfodrato squadras instruit ense suas.
Se parpaionis totum uestiuerat alis.
Est camolæ scutum meza ganassa suum
Mittit Corseros Regio Panormia fortes,
Quos Panarottos Mundus ubiq; uocat.
Ipsos ueloces Muschinia turba caualcat,
Omnia qui rabidis morsibus arma terunt.
Muschini armantur stuppa, quæ circa borones
Tempore pro longo dura uenire solet.
Est Moschinorum talis destrezza, quod uncos
Trant uinazzolos & trare saxa parent
Ex his semper habent carneris plena balottis,
Cum quibus elmettos duraq; scuta terunt.
Ast ordinanzam signifer disponit in amplam
Zenzalas, ne aliis pareat esse minor.
Lendinis huic duræ tegit omne pelicula corpus,
In qua non uulnus spada tacare potest.
Nil nisi de humano zenzalæ sanguine uiuunt,
Ac ubi se firmant, signa uidentur ibi.
Non usant spadas non dardos, non alebardas,
At sua cum propriis dentibus arma drouant. Drouare, inquit seruus est distinada operari.
Sunt homines magri, neruosi schinchibus acri,
Sunt bene gambati, dulciter ore canunt.
Hi Cincidellas equitant, quæ nocte uagantur,
Ad codamq; ferunt igne micante faces.
Limpyrides greci uocitant, sed nos cagafocos.
Nam parent scura nocte cagare focum.
Mirmilioneas etiam Mirpredo cateruas
Guarnitos armis unit, & arte docet,
Gens saßina quidem sed in armis iugiter usa,
Et cui fama magis quam sua uita placet,

Dubiosus poeta ne quis intelligeret hu ne pausum, sibi stesso coméntum fecit.

Excusat milij pars concaua quippe celatam,
Stat pro pancera maxima gussa fabæ.
Interea grandis fit sgomentatio campi,
Nam uenit indomitus sanguileonis Equus:
Hic erat ex illis quos dicunt nomine grillos,
Qui tezare leues ampla per arua solent.
Non uelut usantur animalia cætera, currunt,
Ast ad saltones calcibus astra uident.
Sanguileonis adest totus niger ergo cauallus,
Plurima quem stranium turba tenere nequit
Sexcentas muscas sbalzo superabat in uno,
Totaq; sub pedibus terra tremare suis. (Tremare pro tremabat.)
Insabionizat quotiens pede calcitrat, omnes,
Ac oculos tenui puluere stoppat eis.
Ast ubi quã primũ ductus fuit ante patronem,
Efficitur placido mitior Agniculo.
Illico Rex cunctis facientibus undiq; largum,
Saltat, & in sellam plantat utrasq; genas,
Mox ad naspantes ficco sperone galoppos
Hunc mouet, & gentes it asetando suas.
Viuat Sanguileo, uiuat Sanguileo gridant,
Cernis & antractum mille cauare bretas. (Antractũ raro inuenitur significat pariter.)
Tota super grossos equitat Moschilia Grillos,
Qui numero centum millia sunt Equites.
Scannacaualla suos alia quoque parte Tauanos
Ordinat, & stimulo uocis ad arma uocat.
Corpore magnus erat maior sed mente dauerũ, (Hoc carmen ab Homero sumptum.)
Doctus partitum scire piare bonum.
Ad Strabuiconem sua iam non bella mouebat,
Vt faciunt plures qui sine mente ruunt. (De isto duello lege Thomasum bricocolum de militia.)
Qui nec apizzatur simul atra barufola guerra
Omnes in pezzis presto taiare uolunt.
Non ita maturus faciebat Scannacaualla,
Immo repossata mente regebat opus:
Hic habuit quõdam uno cum Vespone duellum,

Qui tandem multo uictor honore fuit.
Cuius de cauda spinum detraxit acutum,
Omnibus in guerris hæc sua spata fuit.
Sed Moschinorum Rex dirus Siccaboronus
Sfodrato squadras instruit ense suas.
Se parpaionis totum uestiuerat alis.
Est camolæ scutum meza ganassa suum
Mittit Corseros Regio Panormia fortes,
Quos Panarottos Mundus ubiq; uocat.
Ipsos ueloces Muschinia turba caualcat,
Omnia qui rabidis morsibus arma terunt.
Muschini armantur stuppa, quæ circa borones
Tempore pro longo dura uenire solet.
Est Moschinorum talis destrezza, quod uncos
Trant uinazzolos & trare saxa parent
Ex his semper habent carneria plena balottis,
Cum quibus elmettos duraq; scuta terunt.
Ast ordinanzam signifer disponit in amplam
Zenzalas, ne alius pareat esse minor.
Lendinis huic duræ tegit omne pelicula corpus,
In qua non uulnus spada tacare potest.
Nil nisi de humano zenzalæ sanguine uiuunt,
Ac ubi se firmant, signa uidentur ibi.
Non usant spadas non dardos, non alebardas,
At sua cum propriis dentibus arma drouant.
Sunt homines magri, neruosi schinchibus acri,
Sunt bene gambati, dulciter ore canunt.
Hi Cincidellas equitant, quæ nocte uagantur,
Ad codamq; ferunt igne micante faces.
Limpyrides greci uocitant, sed nos cagafocos.
Nam parent scura nocte cagare focum.
Mirmilioneas etiam Mirpredo cateruas
Guarnitos armis unit, & arte docet,
Gens saßina quidem sed in armis iugiter usa,
Et cui fama magis quam sua uita placet,

Drouare, inquit seruus est dissimilado operari.
Dubiosus poeta ne quis intelligeret hu ne pausum, sibi stesso comẽtum fecit.

Sunt pedites omnes, picchis utuntur aguzzis
 Quas de frumento prodit arista nouo.
Sunt habiles guerris lanzones Mirmilionum,
 Pro clipeis spelta concaua grana ferunt.
Hos regit ille ferox Mirprædo praticus armis.
 Totum Gregnapolæ quem tegit ala nigræ
Inter formicas, ac inter Mirmiliones
 Semper guerra fuit, est quoq; semper erit.
Ergo post acies factas, post agmine monstræ,
 Soldatis cunctis splendida paga datur.
Sanguileo uecchios reserauit alhora tesoros
 Nec licitas bello uult sparagnare pagas.
Spendit abundanter quia sic faciendo ualentos
 Reddit soldatos, dispositosq; neci.
Iam non stendardos uel contrasignia narro,
 Tanta nocet capitis baiasaria meo.
Si uarias linguas, patrias quoq; scribere uellem
 Inchiostri & cartæ structio magna foret.
Hic nisi Banderæ fuentillant, hicve trabachæ,
 Hicve pauaiones littora larga tegunt.

Structio ꝓ destructio.

Hic contestabiles, Caporales & Capitanos,
 Hic bandirales, magnanimosq; Duces.
Hic Reges, Contos, Marchesos, Logotenentes,
 Mirabas proprium sollicitare gradum.
Hic lancæ, spadæ, targones, scuta, cimeri,
 Hic trombæ, gnacaræ, Timpana, corna, cifol.
Circumcirca tremunt colles, reboatq; riuera,
 Vastaq; de celsis rupibus Echo tonat,

Gradum posuit pro officio.

O quantum inanimat soldatos tararan illud
 Trombarum, & mortis corda nemiga facit.
Nauibus interea complentur littora tantis,
 Quod nisi per salsas uela uidentur aquas.
Sunt Naues grossæ, sunt fustæ, suntq; Galeæ.
 Sunt simul innexæ per freta larga Rates.
Si cercas quali sint de legnamine factæ,

Nemigꝰ caldea lingua, dicitur conterarius latine.

Dimi-

Dimidiæ glandes dimidiæq; nuces.
Anchoreos buttant rampinos undiq; Nautæ.
Ac super antennas uela bianca parant.
Innumeræ cordæ molantur, siue tirantur,
Pro quibus hic illic rauca cirella gridat.
Non Monitiones, *non uituaria desunt,*
Non manco guerris Artelaria decens.
Sanguileo primus Galiottum scandidit amplũ,
Qui calcinelli maxima gussa fuit,
Illum tota furens Moschea brigata secuta est,
Vix infassatus restat in urbe puer.
Supra Capelletos Giandarum *siccaboronus*
Scandere *Moscinos compulit ense suos.*
Deniq; sgombrarunt Portum, largamq; marinã
Intrarunt *placido uela regente notho.*
Iã Mare *sub tanto* Barcarum *pondere languet,*
Cuius apena graues sustinet unda Rates.
Per *primum giornum læti cantando uogarunt,*
Et fecit placidum per mare Ventus iter.
At formicarum populos redeamus ad altos,
Qui presenserunt Bella *futura sibi.*
Ergo senatores granestor conuocat omnes,
Fitq; inter sauios disputa longa uiros.
Supra formicas sceptrum regale tenebat
Granestor multo splendidus Imperio.
Consilio docti faciebat cuncta pregai,
Quo semper Bellum *uictor ad omne fuit.*
Illic *terribilis subito Mirnuca uocatur,*
Qui formicarum Dux generalis erat.
Inter formigenas nemo robustior illo,
Fert duo soletus tergore grana fabæ.
Quamlibet armorũ guisamq; modumq; sciebat,
Precipue *in giostris ualde gaiardus erat.*
Vndiq; Mirnucam possentem fama gridabat,
Nec siluit nomen per Mare *grande suum,*

Nux erat in summo fundata cacumine Mōtis,
Quæ busa Mirnucæ Rocca superba fuit.
Hinc sibi composuit nomen Mirnuca decenter,
Mirnucam, Mirmix cum nuce iuncta, facit,
Ante senatores barbatos uenerat ergo,
Cui magni campi tota Bachetta datur.
Se prius excusat non tanto dignus honore,
Et quod uecchiezza debilitatus erat.
Ponitur in punto Campus, gens arma, caualli,
Banderæ lancæ, busa metalla, tubæ.

Busametalla pro Artelaria posita sunt.

Iam ꝑpe Sāguileo Cimicū mare calcat, & altis
Aequora sunt uelis tota couerta procul.
Iamq; suis mundum priuarat Apollo cauallis,
Lusoremq; dabat Luna bianca nouum.
Non phantasiam uento posuere Sirocco.
Qui furtim nebulis turbidat astra suis.
De quibus obscuro cum turbine saltat in undas,
Spernazzans nigras impetuosus aquas.
Vt sua natura est, Pelagus sotosora butatur,
Castrones pascit rura per ampla suos.
Sanguileo gridat, quam fers ò Nauta nouellam?
Respondet, mi Rex nuntio quippe malam.
Quo uerbo magnus Moscarum clamor olympum
Toccauit quoniam quisq; morire timet.
Sed magis undosas Montagnas æquor inalzat,
Inter quas ueniens maxima guerra furit.
Qua propter sbalzātur aquæ, prorasq; couertāt,
Sæpeq; sgomentum Poppa sepulta facit.
Sollicitant Nautæ molare tirareq; cordas,
Indarnum nemo stabat alhora quidem,
Quisq; patronus erat stācus manegiare timonē.
Perdidit & forzas ingenioq; caret.
Millibus in strazzis iam garbasa tota forātur,
Factus cordarum iamq; uiluppus erat.
Sæpe simul Naues urtant, semetq; fracassant,

Spezzati

Spezzati remi per freta larga ninant.
Iamq; Marinari Patronum *sibila temnunt,*
Quisq; aliqua scampum quærit ut arte suũ.
Qui brancat tabulam, qui scãnũ, quiue trauellũ,
Qui despoiata ueste nodare parat.
Res crudelis erat Ponti guardare trauaium,
Quælibet est undis semmegata Ratis.
Quas nunc turabas toccare solaria cæli,
Nunc infernali sub Acheronte *trahi.*
Hac illac sbalzant, fustæ, timidiq; Marani,
Hic timon, *hic uelum, spiccus hic arbor erat.*
Sanguileo flexis & Scannacaualla zenocchis.
Stab*ant, & summo uota tulere* Deo.
Sanguileo grassum uult sacrificare pedocchium,
Cuius pellis erit digna gonella Ioui.
Scannacaualla duos pulices offerre spopondit,
Et dare uult superis interiora sua.
Preterea Sgnifer cum Mirpredone *gemiscunt,*
Zaninumq; fabæ sacrificare uolunt.
Siccaboronus erat solus qui spresiat undas,
Se*q; facit beffas equore posse mori.*
Plangentes alios crudeli uoce biasmat,
Atq; facit uotum uelle scanare Iouem.
Sæpe ficas cœlo monstrat, superosq; petezat,
Et stultus rabidum chioccat ut ense fretum:
Fortius at mugit Pontus percussus ab illo,
Fulgurat, & spißis ignibus æther hiat.
Horrendis bombare tonis sentitur ubiq;,
Mox rapido crebras imbre sboronat aquas.
Siccaboronus opem uult solus tradere naui,
Dum cordas frettat soluere, frangit eas.
Sæpe comandando non obeditur ab illis,
Quos in salsiferas precipitabat in aquas.
Nõ dicit guarda, sed buttat in æquore cunctos
Et pugnis donat corpora multa freto.

Dum brauat, ecce Ratis scoio spezzatur in uno.
Et celer absorbet fundus apertus aquas,
Quid ni? deuentat magis ac magis ille superbus
Supra uinazzolum per Mare fertur adhuc
Non tamen interea cessat maledicere cœlum,
Stizzosusq; natans æquora calce ferit,
Cætera naufragio proles Moschina negatur,
Neptuniq; petit gianda cauata domos.

Explicit Secundus.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI

MOSCHEAE

Liber Tertius.

TRAXERAT *undarum reuolutio Sicaboronem*
Ad littus sanum corpore, mente nihil,
Vult plus quam maium, zurat chiodumq; piãtat,
Infima Plutoni tollere, celsa Ioui
Vultq; potestatem Neptuni prendere, uultq;
Hos super Imperios unicus esse Deus.
Vult sua sit coniunx Pallas meretrixq; Diana.
Et iam facta uetus sit rufiana Venus.
Mercurium doro uult apiccare soghetto,
Cuius ad officium Mars manigoldus erit.

Solus solettus furiosa mente caminat,
Et sibi mangiandi plurima uoia uenit.
Non Leo sic rugit quando uentrone famato
Bestia non griffis capitat ulla suis.
Ergo procul uidit celsam per culmina Turrim
Ad quam sollicito cum pede brancat iter.
Haec erat immensus tendens ad sidera fungus,
Culmine qui tundo iugera multa tegit.
Quattuor hic pulices armato corpore stabant,
Et sub fungino tegmine quisq; iacet.
Pinguis in aguzzo rostitur lendina speto,
Sub qua carbonum grande brasamen erat.
Expectant Pulices quod sit bene cocta famati,
Hanc & adocchiatam Siccaboronus habet,
Accanegiatus erat scarpasq; pedesq; Gigantis
Mangiaret, sancti cruraq; Christophori.
O socii, dixit, uobiscum ducor acenam,
Me uester quoniam rostus odore guidat.
Vnus respondet, non hic compagne tauerna est.
Albergum quaeras in meliore loco.
Siccaborronus apro similis cito feruet in ira,
Cui frons de colera tota bianca uenit.
Per stigiam dixit, dabitis caenare puludem,
Gentilezza negat quod dare, forza, dabit:
Cui responderunt, per forzam tollere uis ne?
Siccabor onus, ita, sufficientus ero.
Non suportarunt Pulices, ea uerba superbi,
Targas & brandos sguainauere suos.
Siccaboronus enim prestus iã traxerat ensem,
Quem semper secum per Mare nando tulit.
A trincaores, gridat, gens apta Tauernae,
Non uestras timeo brutta canaia minas.
Sic ait, & spada facit illos stare dalargum,
Et uelut in canibus granfiger Vrsus erat.
Circundant illum Pulices saltonibus altis.

Nam

Nam cum bellatur saltat in astra pulex.
Siccaboronus habet stortam non lamine ferri,
Sed faber ex dura condidit vngue viri.
Hoc genere armorum pulices natura spauentat,
Quapropter superat Siccaboronus eos.
Vipera sembrabat sticiosos infra leones,
Vel non castratus Bos magis intra canes:
Per nullum pactum sgomentabatur ab illis,
Et rubeo multas fecerat ense plagas,
Vnus at ecce Pulex dardum slanzauit acutum
Ad padellam oculos Siccaboronus habet.
Dum mirat dardum venientem saltat in altrã
Bandam, ne talis botta necaret eum.
Nunquam uista fuit Leonissa legerior illo
Quum saltans pariter mouit alhora pedes.
Adiunxit pulicis spallam fendente sinistram,
Quod latus ad dextrum spada calata fuit.
Non tamen assaium fuit hanc fecisse prodezzã,
Se leuat ad cælum forsitan octo pedes.
Octo dico pedes Moschini saltat in auras,
Et super alterius percutit ense caput.
Non elmus durat quamuis sit scorza Louini,
Millibus in pezzis fractus ad astra uolat,
Squartat, et in tenero callat ventramine ferrũ,
Ferrum pro spata.
Sic duo iam pulices tartara nigra petunt.
Tertius ecce Pulex incautum Siccaboronem
Post cuppam chioccat proditor, ille cadit.
Ille cadit, sed non aliter sua gamba resurgit,
Quum tangit duram sgnofia Balla petram:
Inde magis factus colerosus tartarus heros,
Nettum rouerso truncat utrumque genu.
Vltimus expauit, scapolat saltonibus inde,
Quem desdegnatur mens generosa sequi.
Eleuat orgoium, post unum currere temnit,
Sed vadit longam pro satiare famem.

Incipit

Incipit ante focum rostitam mandere Lenden,
Omnia cum totis carnibus ossa vorat.
Mox vuæ granum tribiani repperit unum,
Quem bibit, & musto factus alegrus abit.
Strapassat Montes, strapassat flumina, valles,
Tandem iunxit vbi Campus vterque furit.
Dico Muscarum Formicarumq; Cateruæ
Stabant iam guerræ pro dare signa pari.
Hic erat in medium Campagnæ testa Caualli,
Nō pcul & veteris Crappa stat ampla Bouis.
Intus mille Salæ, Cameræ, Talamiq; decentes,
Et loca squadrones apta logare duos.
Muscas testa Bouis, Formicas testa Caualli
Continet, has circum Bastio fortis erat.
Formigenum testā, potius quā nun: upor vrbem,
Muschifur insidiis clauserat arte suis.
Muschifur octipedū Ragnorū maximus est dux.
Qui dare formigen veneratabus opem.
Condiderat largum sua gens ragnina stecatū,
Quem sbusare potest Artelaria nihil.
Ter centum uigilant noctesq; diesq; pedocchi,
Semper & in muris, fac bona guarda, gridāt
Ipsorum regem, fitfolgel nomine dicunt,
Qui Geluel phiui portat in vngue fidem
Caganiellus ibi formicis donat aiuttum,
Qui pulicum plenas vexit otanta Rates.
Boscojam sub iure suo tenet ipse Lasenam,
Subq; suo Imperio silua canina iacet.
Hic erat & Cimicū Putrifola nominę prīceps,
Totum lettiriæ possidet ipse fretum.
Hos inter campos fit maximus ergo trauaius.
Presones mutuo scaramuzzando piant.
Implent horrisono Bombardæ nubila tuf taf,
Et faciunt summo sidera nigra suo,
Quis posset tantæ strepitum narrare cannaie?

Formigena, formi genabus, diuidit figuraticē.

Tambur

Coreriaſ, diſcurſiones.
Griſa caualla, numerum ſingularem pro plurali. ut multa muſca erat in Aegipto.
De plutone.
Vulcanũ tãburinũ Plutonis.

Tamburri, Gnacaræ, timpana, Corna, ſonat.
Sæpe Corerias faciunt, ſaltantq; deforas,
Et ſtradiotorum griſa caualla rotat.
Tetra couerta tremit ſquadronibus æthera nu-
Audiit inferni talia bella pater. (tant,
Telia bella pater Baratri præſenſit, & inquit,
Nunc ego contentus, nunc ego ricchus ero.
Vulcanum clamat, qui zoppegando ueniuit,
Et dixit quid nam rex mihi Pluto iubet?
I, cito, reſpondet canutum auiſa Charontem,
Qui per ſex giornos euigilare velit.
Et uideat ſi forte leuis ſua Barca foratur
Cui tua ſuffragium nempe tenaia dabit.
Si lamentatur non tantam poſſe fadigam,
Dic quod ego mittam nunc Graficanis opem.
Poſt hæc portabis cunctis mea iuſſa diablis,
Quos ad pallazzum fac properare meum.
Ergo Vulcanus non rem bis dicere fecit,
Tamburri ſonitu per loca cæca tonat.
Plutonis cito fiunt Attria plena Diablis,
Ac ibi conſilios inſtituere ſuos.
Pluto iubet cunctas Baratri ſcopare Maſones,
Sub quibus albergum tanta brigata capit.
Corniger extemplo ſua ſpaciat antra Minoſſus,
Hic animas Pulicum fœda libido rapit.
Cerberus igninomas aperit latrando ganaſſas,
Ad quas Muſcarum turba guloſa ruit.
Formicas niger expectat Sathanaſus auaras,
Optima ſpazzatur Concaua foppa quibus.
Sed Muſcolinis aperit Draganizza cauernas,
Qui circa Buttas imbriagare ſolent
Sanguine uiuentes optat malabrãca Tauanos,
Non ceſſant morſu qui ſtimulare Boues.
Stantes ad ſtradam Cagnazzus Mirmiliones
Allicit, & Grottas collocat intra ſuas.

Fætentes

Fætentes Cimicos guastantes tecta, letiras,
Astaroth in bronzo ualde bulire facit.
Sacrilegos, auidosq; caput uiolare Pedocchios
Sollicita miseros Belial ungue terit.
Sic miseris almis pœnas statuere diabli,
Quas expectantes bella futura uident.
Protinus ad mundum furiæ venere malignæ,
Spargere quæ uadunt semen ubiq; suum.
Semen uipereum, semen quod toxicat almas,
Semen, quo mundo tanta sinistra cadunt,
Hoc urbes multæ cascarunt semine, namq;
In se diuisum labitur Imperium,
Nascitur hoc inter proprios discordia fratres,
Hoc ueniunt pestes, Iurgia, stupra, neces.
Thesiphone centum gremio fert torua Cerastas
Et serpentinas it lacerando comas.
Nũc huc nunc illuc per Muscas seminat angues
Inter quas Rabies dentibus atra fremit.
Defunctos offert natos ante ora parentum,
Concipit ac animos sæua Megæra truces;
Heu heu formicæ, tantam caueatis Erynnim,
Contra diabolicos est opus ire Canes.
Alecto interea stimulabat Sanguileonem,
Cuius magonem pestifer anguis habet.
Ipse facit subito magnum ragunare Senatum,
Nuper ariuatus Siccaboronus erat.
Cui per conseium datur omnis maxime campi
Libertas, quoniam sanguinolentus erat
Supra Panarottum urget furibunde Cauallum,
Soldatos pauidam nil trepidare necem.
Cursitat huc illuc, animat cum uoce timentes,
Multorum furias plus furiare facit.
Ordine componit per longũ quinq; phalangas,
Sgnifer zenzalæ prima caterua datur,
Mirmilioneam guidat Mirpredo secundam,

Tertia ſub ualido Sanguileone brauat
Quarta Tauanorum regitur ſub ſcāna Cavalla
Sed quintam pro te Siccaborone tenes
Alta ſpiegantur uexilla, ſtrepentq; atrum
Aera, Trombettæ mille taranta ſonant.
At Mirnuca uidens inimicos eſſe paratos,
Inſtituit longo tramite quinq; ſquadras.
Fitfolgel primam regit octo mille pedocchios,
Putrifolæ Cimicum turma ſecunda datur.
Granctor terzam, ſed quartam Caganiellus
Guidat, Mirnucæ poſtera ſquadra manet.
Iam magis alter erat Campus uicinus ad altrū,
Ponitur in reſtam lancea ſilua procul.
Vtraq; gens altū leuat arma gridādo fragorem
Quod Cœlum paret uelle tomare zoſum.
Sgnifer primus adeſt, Cagafocū ſpronat & ur
Quē zenzalarū groſſa Caterua ſeguit. (tat.
Huic incontra uenit fitfolgel ſupra Locuſtam,
Quæ uelut Alphanæ fortia, fortis erat.
Plus marauiglioſam giornatam, plusq; cruentā
Non unquam potuit tradere penna libris.
Quam modo cum tanta uenio contare paura,
Quod quaſi principium non dare muſa pōt.
Nec ſub Regeq dē, nec ſub duce Principe turba
Tanta recolta fuit, quanta recolta modo.
Montagnæ reboant friſolo Clangore tubarum,
Muſchifur ignouomos ſgōbrat ab urbe tonos
Ecce locuſta uenit, fitfolgel portat adoſſum, Artelariam intellige.
Dum currit ſabiam mittit ad aſtra leuem,
Limagæ cornam pro lanza Sgnifer abaſſat,
Contraq; fitfolgel præcipitoſus abit.
In medium pectus lanzam primarus ataccat,
Frangitur, & trunchi ſidera mille petunt. Trunchi, interponit h, macaronice
Ad fitfolgel habēs haſtam quæ eſt gāba cigalæ.
Percutit, & ſtratum Sgnifera miſit humo.

Non

Non illum curans distessum lassat arenæ.
Cumq; locustino tela subintrat Equo.
Iam mistura tenet zenzalas, atque pedocchios,
Incipit horrisonam stolus uterq; brigam.
De lanzis unus milionus frangitur, unde,
Qui cascat, qui non, hic necat, ille morit.
Mille rouersatas zenzalas atq; Pedocchios
Sotta Cauallorum calcibus esse uides.
Fitsolgel passat, Barderam Signiferis arctat,
Quam rapit, & terræ solta per arma tirat.
Protinus hoc uiso zenzalica turba scapinat,
Nilq; scaualcato Rege, fugire pudent
Quando sbaratatos uidit Mirpredo cosinos, Cosinos zenzalas.
Mirmiliones spronat ad arma ladros.
Ast alia banda Cimicos Putrifola mouit,
Has inter squadras quisq; pedester erat.
Vt prope Mirpredo celerauit, culmen Aristæ,
Torquet, ut occideret uulnere putrisolam.
Ipse sed e tasca traxit duo graua Ceserchiæ,
Artificioso tota piena foco.
Dum Mirpredo tirat, Ballottam concitat unã,
quæ de Bombarda ceu uomitata uolat.
Hanc non expectat Mirpredo, saltat, & illa
Mirmilioneos conterit octo uiros.
Dũ simul hi certant, & dãt pro pane fugazzã,
Miscetur Cimicis Mirmiliona cohors.
Ingrossata magis facit atra bataia spauentum,
Aethera diuersis rumpit aperta gridor.
De testis, gambis polmonibus, atq; figatis
Deq; Coradellis Terra couerta rubet.
Ast aliquantillum se se Mirpredo retirat,
Fitsolgel squadras pellit ubiq; suas.
Sed cito sanguileo Porcelli corripit hastam,
Eya ualenthomines, me seguitate, gridat.
Sic ait, ante alias Muscas ferit ilia Grilli,

Prosequitur Regem cætera turba suum.
Omnia puluis erant, quē uoluit cursus Equorū,
Soldati dubitant quæ sit amica cohors.
Dum male fitfolgel zenzalas menat inermes,
Sanguileo iungit, guarda pedocchie, gridat,
Fitfolgel scutum porgit de semine fungi,
Is nil de ualido sanguileone timet.
Sors tamē hūc rapuit, Porci pilus īguina trāsit,
Deq; locustino tergore lapsus obit.
Nō procul intornū cimicos Rex Sgnifer hēbat
Quem scaualcatum prendere turma studet.
Stringit Sanguileo grillum, saltatq; per illam
Putrisolæ gentem, quam dare terga facit.
Vadunt in rottā cimices ut squadra caprarum,
Quas Leo grignanti dente famatus agit.
Sgnifera Sanguileo fecit montare locustam,
De qua fitfolgel mortuus exciderat.
Ergo pedocchiorum stolus calcanea uoltat,
Atq; Locustinos retro speronat equos.
Sanguileo incalzans it mescolatus in illos
Quos semper rubeo suenat ut ense grisos.
Cui mediā testam, cui brazzum spiccat ab armo
Tecta cruentosis carnibus arua latent.
Sed tamen indretū subito quod tornet oportet,
Nam sua granestor prestiter arma cief.
Animal hoc oblongum habitat racemos uuæ. *Festucum fœni pro lanza primus aferrat,*
Et forbesinam stricte speronat Equam.
Ista bifurcatam gestat mala bestia caudam,
Ob cuius rapidam surgit arena fugam.
Sgnifera mirauit, medio cui pectore ferrum
Intrat & ad stigios it miser alma focos.
Postea Muscarum minitanti uoce cateruas,
Schiapat ut æquoreas Tygris et Arnus aqua
Tigris. Arn⁹ *Vrtat & atterrat soldatos atq; cauallos,*
Semper habet gentem post sua terga nigram.

Non supportatur Graneſtoris alta prodezza,
quæq; piat turpem muſca repulſa fugam.
Mille rouerſantur ſine muſca ad littora grilli
Mox fugiunt ſellis cæca per arma uodis,
Sanguileo & magnus Putrifola grãde comen-
Bellũ, qui mutuo uulnera plura dabant. (zant
Scannacaualla ſuam banderam tollit ad auras,
Pampognam ſtriccat, turba tauana ſequit.
Hunc bene Graneſtor Muſcas dum cazzat adoc
Quẽ cito uoltato preſtus aſaltat equo. (chiat
Tam poſſenta fuit lanzarum botta duarum,
Quod Lunæ tetigit fractio trita pedes.
Forbeſina dedit, nec non Pãpogna ſtramazzum
Speronata ſtatim quas releuare facit.
Iamq; comenzabat tegnam gratare uiciſsim,
Quando tulit campo Caganiellus opem,
Supra zaninos ſeguitant pulicina fabenſes,
Agmina, ſed primus Caganiellus adeſt.
Quendam terribilem paſſat ſua lanza tauanum,
Mox quo maior erat calca, ſperonat equum.
Non, mihi ſi centum linguæ deſcribere poſſem,
Terribiles bottas, horribilesq; ſonos.
Tota fracaſſatis aſpreſcunt littora lancis,
Sanguinis ad pãzã flumen aguazzat equos.
Inuilupatus erat per totum campus uterq;
Qui ſtant, qui ſcapolant, hic morit, ille necat.
Voces innumeræ ſeu plorant, ſiue minantur,
Aut animant pauidos, aut capolare, mouent,
Puluerulentus erat garboius ad aſtra leuatus,
Nil niſi per terram corpora morta iacent,
Tamq; Cornacchiæ uolitant per nubila, teſtæ,
Coratæ, milzæ, brachia, terga, manus.
Cum brandis finos audis ſpezzarier Elmos,
Spata ferit ſpatam, ſcutaq; ſcuta terunt,
Qualis Garboius, qualis trauaiatio fitur.

Quando fasolorum caldar in igne bulit,
Talis erat dum musca cadit, formica resurgit.
Dum zenzala ferit, Mirmilioq; parat.
Grillos, pampognas, zaninos, atque locustas
Innumeras cernis rubra per aura mori.
Sed quid Olympiacos uideo tremolare penates?
Quid mare, quid terras nox tenebrosa rapit?
Nunquid philosophi veluti dixere uetusti
Vult brusare simul cuncta creata Deus
Heu quia terribilis non est nisi Siccaboronus
Qui Moschinorum castra mouere parat.
Ante suos oculos scampabant mille Tauani,
Zenzalæ, Muscæ, Mermiliona cohors,
Hoc Formicarum, Pulicumq; potentia cazzat,
Hosq; ualorosus Caganiellus agit.
Ergo leonis habens iram, canegiatus achiappat
Brandum cum targa, moxq; speronat equum.
Nāq; sui fugitant, schioppat, creppatq; dolore,
Extra squadronem primus in arma ruit.
Dumq; ruit proprias cernit dare terga cohortes,
Vnde manum rabido mordet utranq; grido.
In qua parte fugam rapiunt, se prestus auentat.
Vrtat, & occidit quilibet ante uenit.
Qualis in inuerni guazzoso tempore torrens
De montagnarum culmine precipitat.
Talis agrezat equū Panarottum tartarus hæros
Atque hostes pariter snembolat, atque suos.
Vt bombarda secat densatas illico squadras.
Taiat, sfrantumat, dissipat arma, uiros,
Stendardos proprios, aliosq; superbus aterrat,
Sic hostes taiat, sic simul ense suos.
Nec muscas guardat, nec Grillos, nec cagafocos
Destreros pariter tratq; sosopra uiros.
Iungit ubi montem de mortis Caganiellus
Fecerat, unde gridat, guarda ribalde Pulex.

Sic

Sic renegate canis per te mea castra rouinant?
Sanguine sic gaudes te spegazzare meo?
Inde suis conuersus ait, quo brutta louagna
Curritis? ergo unus uos dare terga facit?
Dixerat, & dentes pariter, brādūq; restringens,
In pulicum Regem fortiter arcet equum
Ad caput ecce tirat scutum fracassat & elmum,
Inq; duos quartos Caganiellus abit.
Deserit hunc mortum, formicas inter anhelas
Incipit ad nubes mittere terga, manus.
Mittere spalazzos, laceratas mittere maias,
Sanguine sbroiatus carnea frusta tridat.
Confugiunt cimices q̄d habēt post terga diablū,
Granestor cernens, uolta, reuolta, gridat.
Volta reuolta cito, quo tendis Siccaborone?
Sic retro clamans it retrouare necem,
Ille reuoltatus stoccatam uibrat in illum,
Punctaq; per mediam transit aguzza tripam.
Granestor moritur, qua morte gridatio magna
Nascitur, & pulices corripuere fugam.
Versus equi testam ricolant Granestoris arma,
Guarda, gridant, guarda, Siccaboronus adest
Ad terram buttant alabardas scuta, balestras,
Vt magis ad cursum sit sua gamba leuis
Nullus afrontatur, calcagnos quisq; reuoltat.
Confugiunt gentes, confugiuntq; Duces.
Putrifola ante alios rancabat supra cigalam.
Post quem dimittit Siccaboronus equum.
Iuncta Cigala fuit Panarotto prestiter illo,
Putrifolæ tardat Siccaboronus iter.
Corripit ambabus manibus, spadamq; rouersat,
Testaq; de spallis netta spicata uolat.
Tunc Mirnuca nimis tardatus conuocat omnes
Ragnos, eya, inquit, me seguitate simul.
State simul stricti, mea nunquam linquite terga,
Nam-

Namq; facit grandes stricta caterua prouas.
Dixit, & in restam ponens cum tergore lanzam
Agmina præcipiti cuncta trauersat equo.
Gens illum ragnina sequit, spronatq; Cigalas,
Heu miseræ Muscæ, uestra ruina uenit.
Contremuere Poli quando Mirnuca tauanos,
Agreditur spezzans Scuta, uirosq; necans
Aethera terribilis subito gridor alta momordit
Quum Mirnuca procul uistus in arma fuit.
Quis bene Mirnucæ uastum narraret asaltum?
Quis ue suas posset recte docere prouas.
Fronte minax vrget celerem sperone zaninum,
Protinus hoc uiso gens fugitiua edit.
Exuperat strepitu Mirnuca tonitrua cæli,
Vel quando salsas Turbo subintrat aquas.
Flamma per ardentes stipula Mirnuca uidetur.
Vel Padus auulso littore quando ruit.
Mille rouersauit mortas sua lancea muscas,
Ante petiuisset quam disficata polos.
Sfodrat ab armato brandum galone coruscum
Quo cito per nebulas brachia trunca uolant.
Nullum quippe trouat dum taiat spada riparum,
Nulla piastra, licet sit fina, stare potest
Ad terram vadunt Stendardi siccaboroni,
Qui nil, quod facitur post sua terga, uidet.
Iamq; super fossas urbis furibundus ariuat,
In quas precipitat se pulicina domus.
Siccaboroneam potius quam cernere frontem
In fossas rumpunt colla cadendo giusum,
Ecce super muros apparet Muschifur altos,
Grossa tirat uasto robore grana fabæ.
Merlorum pezzos uibrat, mediosq; caminos,
Ac patæ grossos castra per ampla trabes.
Siccaboronus hēt iam portam, Muschifur obstat
Merlos, & domibus tecta reuulsa iacit.

Introit

itreit ipse tamen solus tartaricus heros,
Quē sua, nā trepidat, gens seguitare negat,
Muschisur extēplo facit omnē claudere portam
S miser in trapola Siccaboronus erat.
Muschisur, et grādus Ragnorū squadra seraium
Circa valorosum conseruere ducem.
Ergo uelut porcus singiarus corde gagliardo
Se cito mastinos scaltat intra canes.
Muschisur exclamat, tua nil possanza iuuabit,
Nil tuus ardirus, nil quoque fortis equus,
Te nunc ò infelix omnino morire bisognat,
Inq; breui noster tempore preson eris,
Siccaboronus ait ridens accede prius tu,
Impresa est mortis si tibi tanta mei.
Muschisur attollens mazzam quæ sūma grana
Pars erat ingentē lassat abire plagam. (ræ
Sed colpum scontrat cum brādo Siccaboronus. Granaræ.i. scoppæ.
Inq; duos troncos mazza taiata cadit.
Inde super testam geminus muschisura palmis.
Colsit, & ad bassos diuidit usque pedes.
Illa ruit subito defuncti machina ragni,
Et moriens largo sanguine bagnat humum.
Qua propter dardi lanzones, saxa, gianetta,
Hunc agitant pluuiæ more furentis aquæ.
Vix reparare potest tantā se contra brigatam,
Ingiter armorum spissa procella fuit,
Spēnacchiatus erat cimmerus desuper Elmum,
Spezzatur brazzo targa repente suo.
Icto celata fabis resonat, grossisq; fasolis,
Cui ciceres trino cuspide valde nocent.
Semina spinazze peracuta cientur in illum,
Et sua sunt porci membra ficata, pilis.
Qualis gente Leo gentisq; gridore citatus,
Non uult sdegnoso corde timere necem.
Talis es octipedes trans ragnos Siccaborone.

Cui semper de oris fama perennis erit,
Presentem mortem cernebas, nec tamẽ unqu
Falce Valentisias fregit iniqua tuas.
Maxima tunc etiam cõpagnæ guerra furebat,
Gens tamen in uoltam Sanguileonis erat.
Ipsam Mirnucæ uastissima forza repellit,
Squartat soldatos, spingit & urtat equos,
Nunquã facta fuit tam cruda barufola mundo
Nil nisi per terram membra taiata micant,
Grandes mortorum uadunt ad sidera montes,
Quæ sunt, alba prius, sanguine rossa modo.
Pulmones, milcæ, lardi, Ventralia, Nemboi,
Saturni adiungunt fœda per astra domos.
Vna corada Iouis mostazzum colsit, & uno
Sol uentronazzo tractus ab axe fuit.
Dumq; accumbebant epulis Ganimede ministro
Ecce super mensam plurima membra cadunt,
Vel brazzus ragni, uel gãba cruenta pedocchi,
Vel cor Moschini, uel pulicisq; caput.
Scuta, fracassatas, lanzas, uexilla cauallos
Traiectos dardis uix Mare Terra capit.
Nõ plus schierarũ modus ars seruatur et ordo,
Non plus libertas cæditur ulla fuga.
Nam sua per circum distendunt retia Ragni,
In quibus, ah pietas, quanta brigata cadit.
Non passare queunt Muscæ, trapolantur in illa
Quas Ragni crebro cum pede circa ligant.
Illic Moschini, zenzalæ, Mirmiliones
Millibus in groppis se sgatbiare student.
Scannacaualla tamẽ fugiens tã fortiter urtat,
Inq; plagis faciens grande foramen abit.
Multa Tauanorum potuit scampare caterua,
Retia nam Ragni forza tauana secat,
Sanguileo supra Mirnuca percutit elmum,
Quam terit, & largum uulnus in aure facit.

Se Mirnuca videns elmi sine pare feritum,
Spatam cum duplici menat inique manu.
Illæ super targam subians disquartat, & inde
Per medios dentes arma virumq; secat.
Mirpredo uidit morientem Sanguileonem,
Fleuit, & heu, dixit, uincimur, inde fugit.
Hunc Mirnuca tamen iūgit spadāq; sub ance
Librat & in quartos decidit ille duos.
Ergo trucidatis ducibus moschea necatur.
Tota, nec una quidem uiuere Musca potest,
Formicæ, Pulices, Ragni uictoria clamant,
Trombettæ tararam iam frifolando sonant.
Solus in urbe miser certabat Siccabaronus,
Iamque suum centum uulnera corpus habet.
De passu in passu tirat se retro fiaccum,
Sæpe minazzanti uoce spauentat eos.
Sed nimis est grandis quæ iugiter illic ariuat
Turba, tirans lapides, ligna fogata, trabes,
Sæpe soteratur saxis, at fortiter exit,
Ac sboientata sæpe pilatur aqua.
Deniq; tam uastus summa de Turræ fasolus
Cascat, & horrisonans callat inique zosum,
Quod super Elmettum colpiuit Siccabaronis,
Sic Rex illisus membra momordit humum.

Explicit ultima pars
Moscheæ.

MERLINI EPISTOLA

COLERICA AD POLAZZVM.

IN QVEM MVLTAS Depingit laudes.

I poltronus homo solus cattatur in orbe,
Solus poltronus nonne Polazze tu es?
Si gaioffus homo solus, solusq; bosardus,
Solus gaioffus nonne Polazze tu es?
Si dignus centum forcarum solus habetur,
Dignus forcarum nonne Polazze tu es?
Es poltronus homo, sguataro poltronior omni
Plus te uergognæ Bosq; rasonis habet.
Tres sine respectu turba præsente corezas,
Nec pingit guanzas vlla rubedo tuas.
Appares fortem semper mangiasse fenocchiũ,
Semper & aiorum quinque uel octo capos.
Sæpe catiueria tamen hac usaris, & arte,
Quum tußis retro, tußis & ante simul.
Ne quisquam poßit schioppum sentire coreze,
Ac odor alterius pareat esse uiæ.
Sed tussis uocem bombardæ uellet habere
Tanto cum sonitu strictæ coreza tonse,
Te nascente dei nasum stopauere Polazze,
Iuppiter in colera dixerat, oybo quid est?

Tusum, tu es tus est, sicut subsum sub es, subest

Immorigeratio.

Quæ

Quæ latrina sapit? quæ fex ammorbat olympum
Cur penetrat nostras tanta carogna domos?
Dixerunt superi uentrem natura sborauit,
Deq; suo putridus stercore factus homo est.
Crede Polazze mihi quod te natura cagauit,
Et qua forbiret pezzia nulla fuit.
Pezzia nulla fuit qua se natura uetaret,
Postquam tam bellus stronzus in orbe nites.
Nunquam sciuisti quid sit uergogna gaioffe,
Coprit brutturas Mascara nulla tuas.
Quando tuos meditor mores, incago bagaßis,
Vergognam penitus quæ butauere uiam.
Præterea nunquam nisi de mangiamine pẽsas In uerecundia.
Quum mangias satiam nescis habere gulam,
Scis dare præceptum galantiter omne coquinæ
Namque lecatoria semper in arte studes.
In speto, dicis, debet rostirier ocha,
Cuius sit specijs plena busecca bonis.
Quæ dum rostitur, uel circum circa rotatur,
Non cesset lardi dextra butare brodum.
Vidimus, & prouæ si fas est credere, prouo,
Raucaga non unquam pestibus ocha bibit.
Noscere uin causam? nõ Fœbus apena cauallos
Speronando suos explicat, ocha bibit.
Non igitur stupeo tibi si palearia pendent,
Cui nunquam trippas uidit Apollo uodas.
Quisquis olympiacas poterit numerare fasellas,
Vel maris in fundo sabbia quanta latet.
Aut quisquis foias quantas fert silua Bacani,
Aut quantas Muscas Puia boienta parit.
Nempe tuas poterit cunctas numerare bosias
Mentiris subito quum tua labra moues.
Miraclum reputo quando parlare quiescis,
Qui neque de tacita nocte tacere potes,
Tirenum potius biberet formica profundum

Et ferret Zenoua piccola musca Ratem,
Quam tua ueridicā ferat unquā lingua parolā,
Nil nisi quum parlas, bocca bosia tua est.
Dens tibi si caderet quoties mendacia profers,
Iam tua non posset pane ganassa frui.
In solo flatu dicis sex mille bosias,
Post quas sex alias mille spudare paras.
Ast alias in te uirtutes dicere nolo,
Iste sub extremo carmine sensus erit.
Quod uelut omne bonum fecit sapiētia patris,
Omne malum (dubitet nemo) Polazze facis.

Vale in malam crucem.

EPISTOLA SECVNDA FACETA, AD FALCHETTVM FAMILIAREM SVVM.

LEgiadram mea stalla tenet Falchette cauallā.
Quam quicunque uidit percupit esse suam.
Stare parangono Bertuzzi nempe caualli
Posset, qui tantum pellis & ossa fuit. Bertuzzus fuit trombetta.
Longior ipsius sex est magra schena cauezzis,
Crustas de marzo sanguine semper habet.
Quas polmoncellos uocat Marscaltica crustas
Quas de pellibouo sella uodata facit.
An sit mulla quidem dubitas, an sit ue caualla.
Orecchias longas tres habet illa pedes. Pelliboue, pellibouis.
Zardarum dicūt duplex genus esse, quod omne
Possidet, in pedibus prima uenire solet.
Altera quando cauat sibi brenā meq; pedestrum
Linquens calcagnis pagat eundo uiam.
Cursito post illam, clamo sta bestia, sta sta,
Fert mea bastonem dextra sinistra briam.
Sed potius muro tunc possem dicere sta sta,
Non audit, pateat grandis orecchia licet.
Dum curro, per mille canas, per mille zapellos

Casco, nam laqueat speron uterq; pedes.
Quādo cavalco illam mihi paret habere moro-
Et bogas pedibus Rozza ribalda gerit, (nas
Quum me scavaleat morso fugit inde cavato,
Turchescos etenim uincere posset equos.
Et quamuis oculo nihil uno cernat, & altro
Pochinum nunquam deciditilla tamen.
Decidit illa nihil quando sine pondere scappat,
Sed portans aliquem tota strauacca ruit.
Si quis uult annos, uel tempus scire poledra est,
Sex habet hæc annos, sex quoq; Baila dedit.
Ni credat, uideat signalia clara ganassæ,
Limasti dentes bis Magarine suos.
Incastellata est, non mancant rogna, spinellæ,
Deniq; quicquid habet digna caualla boni.
Digna caualla boni qđ habet (pro pascere dico
Mosconēs) dubitet nemo quod ipsa tenet.
Ergo comprandi si cui foret ullula uoia,
Hanc emat, & faciat, sicut usanza prouam.
Est aliud quod sit iuuenis signale galantum,
Vermibus hæc alios semper amorbat equos.
Nō patitur uermes senior, sed paruulus infans
Qua propter uenas ungueo sæpe suas.
Vtilitas erit hæc compranti, sola ualebit
Ledammo campos imboazare suos.

Vale omnium cordialissime, Baldum
Cingarémque saluta.

EPISTO-

EPISTOLA TERTIA DE STORNELLIS ET GAZA, AD BALDVM.

TORNELLOS *partimq́; speto, partimq́; guazetto,*
SVSCEPI *coctos Balde facete tuos.*
QVOS *bene copertos satis ampla scudella tenebat,*
Quum tua portauit vecchia Masara mihi.
Sed postquam totos netto remanente cadino
Edimus, heu qualis tanta per ossa stupor.
Rursus in exhaustum tornauimus illa piattum,
Verum tantorum non fuit ille capax.
Quorum gustigolum cogor narrare saporem,
Est caro calcagnis plus tenerina meis.
Tolle uiam gambas testas alasq́; striatas,
In naso brognis conca piena manet.
Iuro tibi uideor tantum rosegasse corammum,
Post illas mansit stracca ganassa dapes.
Dens habuit partem maiorem, panza minorem,
Iugiter in dentes rugo schidone graues.
Pro merito in gabbia picam tibi mando galantã
Quam, ceu stornellos das mihi dono tibi.
Dono tibi gazzam de tali sorte quod ipsam
Ventibis cameris intro tulisse tuis.
Istam non unquam speres audire canentem,

EPIGRAMMA SECVNDVM

DE GOBBO TOGNAZZO

Sturbauit dudum nostras marauilia mentes,
Cur in te Gobbi fallit usanza uiri.
Sguerzos & zottos gobbosq; cauere monemur,
Maxime quod Gobbus non bonus esse potest.
Gobbus es, & Gobbi seruasti semper usanzam,
Gobbam pone (potens ponere) drittus eris.

EPIGRAMMA TERTIVM DE

Ó LA ET CHE LA.

Quare si quemquam clamamus dicimus, ola,
Et qui respondit consonat ore che la?
Si quis habet uoiam huius rei scire casonem,
Dicam, dum dicat primiter ille mihi.

EPIGRAMMA QVARTVM DE

PRIMAVERA.

Multicoloritam uestit iam terra gonellam,
Bellaq; iam flores dat prataria nouos.
Montagnæ rident, boscamina uirda fiuntur,
Omnis compagnum cercat osella suum.

Frigida per caldas rampat luserta muraias,
Mannaq; de florum culmine leccat Apis.
Extra graniferas errat formica busettas,
Et per fossatos Rana sbataffa gridat,
Pastorella suum cantat damatina morosum,
Lilia purpureis consuit alba rosis.

EPIGRAMMA QVINTVM DE CALIDA AESTATE.

Torridus è cœlo terrenum schiappat Apollo,
Et calida virdos lampade brusat Agros.
Guidat abelasium pigros equitando cauallos,
Stracataq; tenet frena retenta manu.
Rura bianchescunt vstis sic plena biauis,
Quod male poledris fraina daretur equis.
Cerucllum nobis frangunt gridando Cicadæ,
Vexat Mastinos Musca Tauana Canes.
Ardens Villanus supportat apena camisam,
Canesa Merlini semper aperta stat.

EPIGRAMMA SEXTVM DE CANE MASTINO.

Mastinus canis est vocat hunc Cipada Moroccũ
Semper fœnili guarda segura mei.
Is nunquam baiat nisi quum baiare bisognat,
Armaq; zampigeris scarpat aguzza grifis.

Spauen-

Spauentat solum diris cum sguardibus Apros,
Et monobudellos squarciat ungue lupos.
Is audit vix me clamantem dicere to to,
Se leuat in quattros presliter ille pedes.

EPIGRAMMA

SEPTIMVM

AD CINGAREM

DE BENACO.

Quam bene dispofuit cunctis natura facendis
Cingar, vin causam? disce, quod ipse feram.
Est Lacus Italiæ Benacum Brixia clamat,
Vtilior reliquis, fertiliorq; lacis.
Auantazati pisces mangiantur ab illo,
Sardenæ, Anguillæ, Carpio, Tenca, Trutæ,
Sed quid palladio piscis valet absq; liquore?
Ex oleo pisces nonne padella coquit?
Ergo per intornum ripæ densantur oliuis,
Insulaq; in mediis Sirmio possat aquis.
Nascitur hic oleum, piscis, piscator, & ipsas,
Padellas ferro Brixia diues habet.

Vale Falchettumq; tuum saluta.

FINIS.

TABVLA

TABVLA VEL REPERTORIVM FACETIARVM.

Baldi

C

H

I

L

M

N

P

R

Se=

S

T

V

Z

FINIS.

Genaro 1609 costa ... ottanta in

REGISTRVM.

ABCDEFGHIKLMNOPQR
STVXYZ.

Omnes sunt Sexterniones.

VENETIIS.

*Apud Iacobum Simbe-
nium. 1572.*

